

REZÜMÉKÖTET

36. ORSZÁGOS
TUDOMÁNYOS DIÁKKÖRI KONFERENCIA
HUMÁN TUDOMÁNYI SZEKCIÓ

Károli Gáspár Református Egyetem
Bölcsészlet- és Társadalomtudományi Kar

Budapest, 2023. április 12–14.

Humán Tudományi
Szekció

Károli Gáspár Református Egyetem

Rezümékötet

36. Országos Tudományos Diákköri Konferencia
Humán Tudományi Szekció

A NEMZET SZÍNHÁZA

SZÉPMŰVÉSZETI
MÚZEUM

Károli Gáspár
Református Egyetem

L'Harmattan

Rezümékötet

36. Országos Tudományos Diákköri Konferencia
Humán Tudományi Szekció
Károli Gáspár Református Egyetem
Bölcsészet- és Társadalomtudományi Kar
Budapest, 2023. április 12–14.

Szerkesztette: Bölcskei Andrea és Furkó Péter

© Károli Gáspár Református Egyetem, 2023
© Szerzők, szerkesztők, 2023

Felelős kiadó:
Horváth Géza, a KRE BTK dékánja
Károli Gáspár Református Egyetem
1091 Budapest, Kálvin tér 9.
Telefon: 455-9060
Fax: 455-9062

Nyomdai előkészítés: Károli Könyvműhely
Szakmai koordinátor: Krizsai Fruzsina
Műszaki szerkesztő: Kardos Gábor

ISBN 978-615-5961-95-3

TARTALOMJEGYZÉK

Előszó	7
Elnöki köszöntő.	8
„Énekeljetek az elmétekkel”.	10
A Roska Tamás Tudományos Előadást tartó fiatal kutató bemutatása	12
18–19. századi magyar irodalom	13
19. század – 20. század első fele egyetemes történelem	27
1945 utáni egyetemes történelem	35
1945 utáni magyar történelem I.	47
1945 utáni magyar történelem II	59
20. századi magyar irodalom	65
Alkalmazott nyelvészet, fonetika, pszicholingvisztika, stilisztika	79
Általános, leíró és generatív nyelvészet	93
Angol irodalom I	103
Angol irodalom II.	119
Fordítástudomány, terminológia	135
Germanisztika és néderlandisztika I	149
Germanisztika és néderlandisztika II	165
Gyermek- és ifjúsági irodalom	181
Irodalomelmélet I	191
Irodalomelmélet II	205
Italianisztika	221
Két világháború közti magyar történelem és a II. világháború I	233
Két világháború közti magyar történelem és a II. világháború II	243
Kognitív nyelvészet és pragmatika	253
Kora újkori és 18. századi – 19. század eleji magyar történelem	269
Kortárs magyar irodalom	281
Középkori és kora újkori egyetemes történelem	293
Középkori magyar történelem	307
Művészettörténet	323
Néprajz I. Folklór	333
Néprajz II. Társadalomnéprajz	341

Nyelvtörténet, névtan és uráli nyelvészet	353
Ókori elő-ázsiai és antik régészet	367
Ókortudomány – Klasszika-filológia I	379
Ókortudomány – Klasszika-filológia II	391
Orientalisztika I	403
Orientalisztika II	417
Óskori, népvándorláskori és középkori régészet	431
Összehasonlító irodalom- és kultúratudomány I	443
Összehasonlító irodalom- és kultúratudomány II	457
Reformkori és dualizmus kori magyar történelem	475
Régi magyar(országi) irodalom	491
Romanisztika	501
Ruszsztika	517
Színháztudomány	529
Szociolingvisztika, antropológiai nyelvészet	541
Vizuális kultúra	557
Az OTDT Humán Tudományi Szakmai Bizottság	573
A szervezésben részt vevők	575
A dolgozatok elbírálásában részt vevők	577
Névmutató	585

ELŐSZÓ

Tisztelt Olvasó!

A 36. Országos Tudományos Diákköri Konferencia (OTDK) Humán Tudományi Szekcióját 2023. április 12. és 14. között a Károli Gáspár Református Egyetem Bölcsészet- és Társadalomtudományi Kara rendezte meg. A konferencia előadói a magyarországi, valamint határon túli felsőoktatási intézmények tudományos kutatómunka iránt leginkább elkötelezett, a saját intézményük által legkiválóbbnak ítélt diákköri dolgozatokat készítő hallgatók voltak; sőt, néhány középiskolás diák is szerepelt előadással. A Humán Tudományi Szekció 43 tagozati ülése a bölcsészettudomány számos részterületét érintette. Az üléseken a hallgatók pályamunkáikat elismert szakértők és érdeklődő közönség előtt mutathatták be, az előadásokat pedig értékes szakmai diskusszió követte. A konferencia jellege kiválóan tükrözte a személyre szabott minőségi oktatást kiemelt jelentőségű feladatának tekintő, fennállásának 30. évfordulóját idén ünneplő Károli Gáspár Református Egyetem tehetséggondozást illető törekvéseit.

A Humán Tudományi Szekcióban elhangzott előadások rövid tartalmi kivonatát a jelen kötetben adjuk közre. A rezüméket tagozati bontásban, a tagozatok betűrendjét követve közöljük. Az összefoglalók az egyes előadások elhangzásának sorrendjében követik egymást. A rezümék főként magyar nyelvűek, de közre adjuk az online jelentkezési felületen csak idegen nyelven rendelkezésünkre bocsátott absztraktokat is, melyek jó részét nem magyar anyanyelvű hallgatók készítették. A tartalmi összefoglalók szövegezésén kizárólag kisebb, elengedhetetlenül szükséges stilisztikai változtatásokat végeztünk el, valamint javítottuk a nyilvánvaló helyesírási hibákat és elütéseket. A kötet az előzetes írásbeli bírálatok alapján erre jogosultságot szerző, a szóbeli fordulón ténylegesen bemutatott pályaművek rezüméit tartalmazza.

Bízunk benne, hogy kiadványunk hozzájárul ahhoz, hogy a hallgatók szerteágazó kutatómunkájának irányvonalairól, az első eredményekről a konferencia résztvevői tájékoztatást kapjanak, valamint elősegíti azt, hogy a szélesebb nyilvánosság értesülést szerezhessen a tehetséges egyetemi hallgatók humán tudományterületeken megmutatkozó kutatói érdeklődésének sokszínűségéről.

Budapest, 2023. március 31.

A szerkesztők

ELNÖKI KÖSZÖNTŐ A 36. ORSZÁGOS TUDOMÁNYOS DIÁKKÖRI KONFERENCIA RÉSZTVEVŐINEK

2023 áprilisában több mint 5000 magyarországi és határokon túli egyetemista találkozik a 36. OTDK tizenhat szekciójában egymással és tudományterülete legkiválóbb képviselőivel. Ez Magyarország legnagyobb egybefüggő tudományos konferenciája. Fórum, de verseny is. Szüret. A munka gyümölcse.

Maga a munka azonban nem most, hanem akár évekkel ezelőtt kezdődött, amikor egy tanár témát javasolt a tehetséggel kitűnő diákjának, vagy a diák kereste meg tanárát, hogy szeretne valamilyen, a kötelező tananyagon túli személyes tapasztalathoz jutni jövőre hivatásához kapcsolódóan.

A tudományos diákkörök, a TDK-k több mint 70 éve látnak el tehetséggonozó feladatokat a hazai felsőoktatásban. A TDK mozgalom és kultúra. Alapja a diák-tanár szakmai műhelymunka, Kárpát-medencei keretét az Országos Tudományos Diákköri Tanács, az OTDT adja.

A magyarországi és a határokon túli felsőoktatási intézményekben évente több tízezer fiatal vesz részt a tudományos diákköri tevékenységben, végez kutatómunkát, hogy aztán annak eredményeit az intézményi/kari TDK-konferencián is bemutassa. Ezek a konferenciák a legjobbak szereznek jogosultságot a két évente rendezett OTDK-ra. Itt a különböző intézményekből jövő, hasonló területen kutató fiatalok megismerik egymást és egymás eredményeit, és közösen visszajelzést is kapnak a szakma legjobbjaitól.

A szóban is kifejtett szakmai értékelésen túl a zsűri a bemutatott dolgozatokat – nem a bemutató diákokat! – rangsorolt helyezésekkel is elismerik. Az OTDK helyezéseknek rangja van Magyarországon és külföldön is. Fontos részei az önéletrajzoknak, akár hazai (pl. ÚNKP, KDP) vagy nemzetközi ösztöndíjpályázatoknál, akár állásinterjúkon, akár a továbbtanulásnál.

Az 500–550 OTDK tagozat első helyezettjei pályázhatnak egy „fődíjra” is. Ez a teljes hallgatói életpályát elismerő *Pro Scientia* Aranyérem-család. Az OTDK évében legfeljebb 48 *Pro Scientia* és legfeljebb két *Pro Arte* Aranyéremmel, illetve a dolgozattal résztvevő eredményes középiskolásoknak alapított legfeljebb egy *Junior Pro Scientia* Aranyéremmel ismeri el az OTDT a hallgatói kiválóságot. A kitüntetést negyedszázada, 1989-ben adtuk át először, azóta összesen 810 fiatal nyerte el.

A diákok mellett fontos a felkészítő oktatók megbecsülése is. Erre szolgál az OTDT Mestertanár Aranyérme, amivel a legalább tízéves, eredményes TDK-s tehetséggondozó tevékenységet ismerjük el.

A TDK és az OTDK az elmúlt években jelentős minőségi és mennyiségi fejlődésen ment keresztül.

A 36. OTDK-t megelőző első, „házi” fordulóban 14264 pályamunkát mutattak be diákjaink a 2134 intézményi TDK-konferencián. Közülük került ki a mostani OTDK-ra benevezett 4867 dolgozat. Értékelésükben az elmúlt hetekben több mint 3000 bíráló és 1500 zsűritag vett/vesz részt.

E jeles kollégáink – csakúgy mint az intézményi felkészítő és szervező kollégák – munkájukat önkéntesen, ingyenesen végzik. Ezzel támogatják a jövő értelmiségét, legtöbbször ezzel törlesztik azt a „kölcsonnt”, amit egykori tanáraiktól hasonló helyzetben ők maguk kaptak. Talán nem fölösleges ezt kiemelni a fiataloságnak, de nem csak nekik, a mai, értékválsággal küzdő világunkban. Köszönet mindannyiuk munkájáért!

Négy éve, 2019-től az OTDK funkciói tovább bővültek. Jelentős számú középiskolást hívunk a konferenciára megfigyelőként, ezzel segítve, hogy megismerkedjenek fiatal kutatókkal és a kutatói életpálya kezdeti szakaszával. Emellett a kutatóvá válás következő lépcsőjének bemutatására elindítottuk a Roska Tamás Tudományos Előadást, amelynek megtartására a doktori képzésben résztvevő fiatalok pályázhatnak, és szekciónként egy fő nyerheti el az előadás jogát. Az OTDK-n tehát megjelent a tehetséggondozás folytonossága a középiskoláktól a doktori iskoláig. Végül, de nem utolsósorban, fontos felhívásként és társadalmi üzenetként, a tudományos konferencián megjelentek a sportprogramok.

A 36. OTDK ismét kizárólagosan személyes jelenléttel zajlik, lehetőséget teremtve a párbeszédre, a beszélgetésekre, a közös élmények megszerzésére. Kívánom, hogy diákként, tanárként, támogató kollégaként mindenki találjon örömet az együtt létben, és mindenki tudjon hazavinni legalább egy olyan üzenetet, jó emléket, amit azután jó érzéssel köt még sokáig 2023-hoz és konferenciájának városához!

Dr. Weiszburg Tamás
az OTDT elnöke

„ÉNEKELJETEK AZ ELMÉTEKKEL”

A „Roska Tamás Tudományos Előadás” bevezetéseként próbáljuk meg felidézni, ki volt ő, mire tanít életpéldája?

Nem véletlen, hogy ezt a rangos díjat Roska Tamásról nevezték el.

Roska Tamás Széchenyi- és Bolyai-díjas akadémikus, professzor, a celluláris hullámszámítógép architektúrájának megalkotója, a Pázmány Péter Katolikus Egyetem Információs Technológiai és Bionikai Karának alapító dékánja, a hazai bionikai képzés megteremtője. Tudományos tevékenységét számtalan hazai és nemzetközi díjjal ismerték el.

A száraz adatok ugyanakkor nem adják vissza az embert, a tudóst, aki fiatalok generációit indította el a világszínvonalú kutatómunka felé.

Tudós és kutató volt a szó teljes értelmében, s erre a „szellemi kalandra” hívta tanítványait, munkatársait. „Valami egészen új kell!” – vallotta mindig. Fontosnak tartotta ugyanakkor, hogy a teljes emberhez forduljon – a minőségi, a „legkiválóbb amerikaival, indiaival és kínaival is versenyző”, kitartó munka mellett az igazi erkölcsi hozzáállást is próbálta élővé tenni. Meggyőződése volt, hogy az ember megértéséhez az „igaz” három különböző dimenzióját együtt szemlélve kerülhetünk közelebb. „Hajlamosak vagyunk a mai korban azt hinni, hogy csak az az *igaz*, amit a természettudományok megmutatnak. Úgy gondolom, hogy nem. Ha meghallgatjuk Mozart Requiemjét, akkor tudjuk, hogy ez igaz. Vagy, ha elolvassuk egy Arany- verset, vagy ránézünk egy Munkácsy-képre, akkor tudjuk, hogy ez *igaz*. Vagy, ha látunk valakit, aki a családját nemes értékekre nevei, akkor tudjuk, hogy *igaz*.”

Hite, lelkesedése, a segítőtársakra is, akiket hívott, villámgyorsan átragadt. Megérintette őket alázatos, önzetlen munkája, elkötelezettsége, s a teljes bizalom, amivel feléjük fordult. Mély emberséggel megélt szolgálatával az egyetemes tudományt és mindenkit, aki találkozott vele, személyesen is gazdagított élete során.

Mindig meglátta a lehetőséget a fiatal tehetségekben és teret adott nekik, hogy kibontakoztathassák a bennük rejlő képességeket.

Fontosnak tartotta, hogy „olyan kutató legyen, akinek kaland egy új minőség létrehozása”. „Közben bent van az ember a világ élvonalának a történeiseiben.”

Sosem a saját, önös érdekei mozgatták – a tudomány, és egy erkölcsi alapon nyugvó, az embert szolgáló új társadalom építésén dolgozott.

Saját szakmai területén messze túlmutató tevékenysége legyen inspiráció és példakép az Önök számára, akik a jövő tudósai! Ebben a szellemben hallgassuk üzenetét:

„Ti vagytok családoknak és a nagy közösségnek, ennek a nemzetnek a reménységei. Itt ülnek köztetek a jövő sikeres kutatói, feltalálói, tanárai, felelős vezetői. A család, a tudás, az igazi művészet és a nemes erkölcsi értékek megbecsülése és támogatása a ti boldogulásotok és az ország felemelkedésének sarkköve. Sokan küzdünk ezért az értékrendért, és bár nem tudjuk mindig elég hitelen felmutatni, de az értékek tisztelete kötelez bennünket. [...] A fenti értékekre épül a XXI. század új gazdasága, a koncepció vezérelte gazdaság. A sikeres szakemberek felkészülésében, a szakmai ismeretek mellett a klasszikus értékek mentén található humán műveltségnek, az irodalomnak, a zenének, a képzőművészetnek ugyancsak fontos szerepe van. Csodálatos élmény e két világ összekapcsolása. Mindezt egy szép Szent Pál-i hasonlattal kifejezve: énekeljetek az elmétekkel! [...] Kívánom, hogy sikerüljön nektek. A marsallbot a zsebetekben van.”

A ROSKA TAMÁS TUDOMÁNYOS ELŐADÁST TARTÓ FIATAL KUTATÓ BEMUTATÁSA

A Roska Tamás Tudományos Előadás pályázat győztese a Humán Tudományi Szekcióban 2023-ban Szabó Gergely, az ELTE és az Universitat Oberta de Catalunya doktorjelöltje.

Az OTDT által 2017-ben alapított Roska Tamás Tudományos Előadás célja a felsőoktatás különböző képzési szintjein történő tehetséggondozó, tudományos kutatói tevékenység folyamatosságának támogatása és perspektíváinak felmutatása, a tehetség elismerése és a fiatal kutatói teljesítmények megismertetése. Az előadás tartására az a doktorjelölt/doktorandusz/posztdoktor kaphat elismerő felkérést, aki az általa választott szakmai területen kiemelkedő teljesítményt nyújtott.

Szabó Gergely kutatása arra keresi a választ, hogyan jönnek létre a kortárs diaszpórák, hogyan zajlik a diaszporizáció a késő modernitás körülményei között, és milyen szerepet játszik a nyelv ebben a folyamatban. Diaszporizáció alatt az(oka)t a folyamat(oka)t értjük, amely(ek) során diaszpóracsoportok alakulnak ki, és a migrációban résztvevő egyének elkezdnek bizonyos közös diaszporikus gyakorlatokat folytatni – vagyis olyan gyakorlatokat, amelyek etnikai vagy nemzeti származásukhoz, elképzelt hazájukhoz kötődő vagy a befogadó országban történő határkezeléshez kapcsolódnak. Az előadó 2018 és 2022 között végzett többszinterű terepmunkát Katalóniában élő első generációs magyarok körében.

Szabó Gergely előadása *A diaszporizáció jelenkori nyelvi vonatkozásai katalóniai magyarok körében* címmel a 36. OTDK Humán Tudományi Szekció 2023. április 12-i nyitórendezvényének részeként lesz meghallgatható az Erkel Színházban.

18–19. SZÁZADI MAGYAR IRODALOM

Zsúrielnök:

Dr. Szajbély Mihály egyetemi tanár (SZTE)

Zsúritagok:

Dr. Bódi Katalin egyetemi docens (DE)

Dr. Vaderna Gábor egyetemi docens (ELTE)

GINTLI FRUZZSINA ANNA
gintlifruzzsi2000@gmail.com
magyar–angol osztatlan tanári
osztatlan tanári mesterképzés, 7. félév
Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Dr. Szilágyi Márton
tanszékvezető egyetemi tanár, ELTE BTK

„ÉS A' SÖTÉTEN TÚL VAN A' VILÁG”? A TÉR, AZ IDŐ
ÉS AZ ÁLOM SZEREPE VÖRÖSMARTY CSONGOR ÉS TÜNDEJÉBEN

A dolgozat a dráma recepciójának azon irányához kapcsolódik, amely a mű motívumrendszere, illetve metaforahálózata felől közelít a szöveg értelmezéséhez. Vizsgálatom fókuszában az Éj monológjában megjelenő három motívum áll: a tér(elemek), az idő, illetve az álom és annak különböző aspektusai. Arra keresem a választ, hogy a szereplők ezekhez fűződő viszonya, valamint ezen viszonyulásoknak a változása milyen összefüggésben áll a boldogság elérésére tett kísérleteikkel.

Elsőként azt mutattam be, hogy Mirigy boldogságkeresése eredendően kudarcra van ítélve, hiszen célja alapvetően ellentmond a tér és idő mindenkire kiterjedő törvényeinek, valamint azt, hogy az álomhoz való viszonyulása szélsőségesen egyoldalú. Az értelmezés másik fő tézise szerint a tündérfa hármas osztatúsága (csillag, gyöngy, földi ág) megfeleltethető az Éj monológjában megjelenő (tér)elemek (levegő, víz, föld) hármásának, illetve a három vándor alakja egy-egy (tér)elemhez köthető. A dolgozat kitér továbbá a vándorok és a tündérfa, illetve az annak gyümölcse közti metaforikus kapcsolatokra, valamint tárgyalja a vándorok térhez és időhöz, illetve álomhoz fűződő diszharmonikus viszonyát. Bemutatja, hogy az éjtől való menekülésük – amely viszonyulás a hármas úthoz történő visszatérésükkor sem módosul – miért lehetetleníti el számukra a boldogság megtalálását. A dolgozat utolsó egysége amellettt érvel, hogy Csongornak a térhez, a térelemekhez, az időhöz, valamint az álomhoz és az éjszakához fűződő kezdeti viszonyának megváltozása, világszemléletének és önképének árnyaltabbá válása, illetve a létezés dichotómiáinak elfogadása boldogságának elnyerésével közvetlen összefüggésben áll.

KOZMA ELIZ-TIMEA
kozmaeliz@yahoo.com
magyar nyelv és irodalom
mesterképzés, 3. félév
Babeş–Bolyai Tudományegyetem

*Témavezető:
Dr. habil. T. Szabó Levente
egyetemi docens, RO BBTE*

A VERNE-FÉLE HAGYOMÁNY SIKERTÖRTÉNETEINEK ÁTIRATA
A JÖVŐ SZÁZAD REGÉNYÉBEN

Dolgozatomban a korabeli legmeghatározóbb világirodalmi irányvonalak és magyar egyedi technikák kapcsolódási módjainak feltérképezését, továbbá Jules Verne regényeinek korabeli népszerűségéből levont tanulságokat egy eddig még eléggé fel nem tárt perspektívából mutatom meg. A korabeli magyar sci-fi darabjai eltérő természetűnek tűnhetnek, látszólag nem folyamatos a szövegtípus alakulástörténete. A Jövő század regényének megjelenése előtti évtized Verne-ről szóló sajtós recepciójának és a magyarra fordított Verne-szövegeknek a vizsgálatából azonban az derül ki, hogy korántsem egy szórványos, érdektelen és esetleges történettel állunk szemben. A dolgozatomban innen is magyarázza, hogy azokat az összefüggéseket, amelyek a Verne és Jókai sci-fi-szövegei között felfedezhetők. Jókai sci-fije ugyanis a műfaj globális és magyar változatának számos külön-külön létező paradigmáját, kérdésvetéseit ötvözi sajátosan, hibridizálja ezeket s ugyanakkor új, a korabeli világirodalmi tendenciákhoz képest is különleges poétikai és világmépi megoldásokkal próbálkozik. Kutatásomban három kiemelkedő részprobléma mentén értelmezem ezt a hibridizációt, különös tekintettel arra, hogy Jókai milyen módon integrálja a világirodalmi sci-fi korabeli sikertörténeteit, kiemelten a Verne-féle hagyományt.

KOZMA ELIZ-TIMEA

kozmaeliz@yahoo.com

magyar nyelv és irodalom, angol nyelv és irodalom

alapképzés, 6. félév

Babeş–Bolyai Tudományegyetem

Témavezetők:

Dr. Zabán Márta

egyetemi docens, RO BBTE

Dr. habil. T. Szabó Levente

egyetemi docens, RO BBTE

A JÖVŐ SZÁZAD REGÉNYE MINT ELTÉRŐ SCI-FI-ELJÁRÁSOK ÉS PARADIGMÁK ÖTVÖZETE

Dolgozatomban *A jövő század regénye* című szöveg műfaji vizsgálata és korában innovatívnak számító eszmevilágának és narratív technikáinak taglalása kerül előtérbe. A recepciójából kiindulva olyan szempontok kerülnek részletesebb elemzésre, mint az „alaktalanná”, nehezen értelmezhetővé, racionalizálhatóvá váló világkép, a valóságábrázolási szabályok újraértelmezése / áthágása. Kutatásom a műfaj definiálásának problematikájára, új kontextusba való helyezésére tesz kísérletet, a 19. századi sci-fi európai helyzetére és típusaira való tekintettel. A műfaj korabeli magyarországi fogadtatása hogyan rajzolja ki azt a mozgásteret, amiben a Jókai-szöveg megjelent, ehhez képest a korabeli olvasóközönség értelmezési aspektusainak, jelentéseinek perspektíváját veszi figyelembe, azonfelül azt, hogy Jókai hogyan interpretálja, hasznosítja a műfaj meglévő poétikai trendjeit, ezzel egy időben milyen újszerű eljárásokkal teremt egy hibrid szöveget.

CSIKÓS GRÉTA

csikos.greti@gmail.com

magyar–német osztatlan tanári
osztatlan tanári mesterképzés, 9. félév
Szegedi Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:

Dr. Hansági Ágnes

tanszékvezető egyetemi tanár, SZTE BTK

„A’ MELLY EMBER SZERETNI TUD, SOHA SEM LEHET EGÉSZEN ROSSZ”
AZ ÉLETKÉPEK 1847/1. FÉLÉVÉNEK NOVELLÁI

A folyóiratkutatás hosszú időn keresztül a humán és társadalomtudományok segédtudományaként szolgált, a kultúratudományi és digitális fordulatnak köszönhetően azonban interdiszciplináris tudományággá fejlődött. Az archívumok digitalizációja új kutatási technológiák mellett új kutatási kérdéseket és megközelítéseket is felvet: az angolszász környezetben bevetté vált *Periodical Studies* a folyóiratokat a maguk dinamikusságában igyekszik megragadni. A dolgozat célja az *Életképek* 1847/1. féléve során megjelent novellák szisztematikus elemzése az angol módszertan használatával – az elbeszélésekben megjelenített helyszínek, szereplők és narratív mintázatok vizsgálata képezi kutatásom homlokterét. A félév lapszámait összefüggő tartalomfolyamként olvasva láthatóvá válik a hetilap dinamikája: a hat hónap irodalmi anyagán átívelő tematikus csomópontok (pl. szerelmi házasság, szülők bűnei miatt szenvedő gyermekek, testi és lelki alkat diszkrepanciája) mentén az (akár egymással párbeszédbe lépő) szövegek olyan, a korban aktuális és érdekes témákra reflektálnak, mint a különböző társadalmi rétegek által lehetővé tett női szerepek és funkciók, vagy a nyelvi autentikusság kérdése. A novellák cselekményének helyszínét, a megjelenített szereplőket és a felhasznált narratív sémákat egymásra vetítve három tendencia körvonalazódik: (1) a polgári–biedermeier stílusú elbeszélések, (2) a gótikus irodalom jegyeit hordozó, arisztokrata szereplőket mozgató novellák, és (3) a falusi történetek. A divatlap szépprózai szövegeit vizsgálva nemcsak arra kaphatunk választ, hogy mit olvasott a 19. század derekán élő magyar polgárság, hanem az utókor által kanonikusként számon tartott szerzők műveinek elsődleges kontextusát is jobban megismerhetjük, ami hozzájárulhat az irodalmi kánonban elfoglalt helyük és szerepük árnyalásához.

MUHARI PATRIK KRISZTIÁN
muharipatrik@gmail.com
irodalom- és kultúratudomány
mesterképzés, 9. félév
Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Dr. Vitekné Balogh Piroska
egyetemi docens, ELTE BTK

HALÁLÁBRÁZOLÁS GOZSDU ELEK *TANTALUS* CÍMŰ KÖTETÉNEK NOVELLÁIBAN

Dolgozatomban két fő szempontot szem előtt tartva igyekszem felszínre hozni kutatásom célját. Egyrésztől szoros olvasás segítségével világítom meg azokat a szövegrészeket, amelyek az adott környezeti helyszínek bemutatásával, vagy érzékletes személyleírásokkal segítik a Gozdsu műveire olyannyira jellemző rezignált hangulat kialakítását. Másrésztől szeretném bebizonyítani, hogy a novelláról novellára fokozódó feszültség, illetve az e mögött meghúzódó, és a halál tényleges, fizikai síkon való megvalósulásával betetőző jelenségegyüttes egyértelműen a kötet vezérfonalának nevezhető.

Kutatásaim során arra a felismerésre jutottam, hogy nem számíthat megalapozatlan kijelentésnek az a megállapítás, mely szerint Gozdsu szóban forgó kötetének a halálábrázolás a szervezőelve. Ennek alátámasztásaképpen megvizsgáltam az elbeszélések azon szövegrészeit, amelyek feltűnően érzékletesen utalnak a halál, illetve valamilyen ehhez kapcsolható, fájdalmas végkimenetelű zárlat beteljesedésére. Elemzéseim során egy kötetben belül kirajzolódó, az első műtől az utolsóig átívelő gondolatfonálként azonosítottam az említett érületi dimenzióhoz kapcsolható, egyre inkább fokozódó jelleggel megmutatkozó hangulatvilágot. Dolgozatomban e tézis igazolásának érdekében igyekszem minél szemléletesebb példákra keresztül bemutatni az általam felvázolt alapgondolat bizonyíthatóságát, konkrét idézetek segítségével illusztrálva elképzeléseim gyakorlatban történő alkalmazhatóságát. Írásom végén kitérek a témában végzett kutatásaim kiterjeszhetőségére; a magyar századforduló íróinak hasonló témakörű alkotásainak vizsgálataimba beilleszthető jellegére, illetve az egyéb, szorosan a témához kapcsolódó területek (pl. az öngyilkosság kérdésköre) figyelembevehető vonásaira.

Kutatásom centrumában tehát a halál, mint jelenség ábrázolástechnikájának görcső alá vétele áll, ennek többszemponútú vizsgálata, illetve Gozdsu Elek köte-

tének fő gondolatisága összevetésében. Véleményem szerint jelen dolgozatom eredményeit alapul véve egy nagyobb volumenű munka keretein belül áttekinthetővé válhat a 19. század végén íródott, szintén halálábrázolást tartalmazó művek többsége, esetlegesen kiegészítve mindezt a korszakra jellemző szociológiai, néprajzi, történelmi, illetve egyéb nézőpontok bevonásával.

PETNEHÁZI ERZSÉBET
petnerzsebet@gmail.com
angol–magyar osztatlan tanári
osztatlan tanári mesterképzés, 11. félév
Debreceni Egyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Dr. Bényei Péter
egyetemi docens, DE BTK

„SOHA MEG NEM VIRRAD” – NŐREPRESENTÁCIÓ PETELEI ISTVÁN
NOVELLÁIBAN

Dolgozatomban a Petelei-novellák nőrepresentációjának kérdésére fókuszálok, különös tekintettel a vénlányság megjelenítésére. A vénlányság állapotának gyakori ábrázolása, valamint a vénkisasszonyok főszerepbe helyezése ugyanis a Petelei-korpusz jellemző, mégis kevésbé vizsgált vonása. A dolgozatban részletesen elemzett novellák (*Árva Lotti, A tarvásári bucsu, Máli*) értelmezése során feltárul az ábrázolt női identitásmintázatok heterogenitása, valamint a házassághoz és az anyasághoz kapcsolódó, korabeli társadalmi elvárások negatív hatása a karakterek életére. A novellákban megjelenő vénlányokat nemcsak a közösségből való kivetettség és a múltban ragadtság kapcsolja össze, hanem az is, hogy saját identitásukat a férfiakhoz való viszonyuk alapján határozzák meg.

Emellett a szövegek mediális beágyazottságának jelentőségére is kitérek, bemutatva a sajtótörténeti és a gender-szempontrú megközelítés lehetséges kapcsolódási pontjait. A *Máli* című novellát elsőként közlő *Magyar Salon* egy lapszámának elemzése által a nőiségről szóló korabeli diskurzus elemeire fókuszálok: a férfi és női szereplehetőségek éles elválasztottsága több cikkben is megmutatkozik. Az elemzett novellában pedig éppen ennek a helyzetnek problematikus-sága tárul fel, egy kevésbé esszencializáló, nyitottabb szemlélet felé mutatva ezáltal.

MARTZY KINGA
martzykinga@gmail.com
magyar–olasz osztatlan tanári
osztatlan tanári mesterképzés, 7. félév
Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Dr. Vitekné Balogh Piroska
egyetemi docens, ELTE BTK

A BOSSZÚÁLLÓ NŐ ALAKJA CZAKÓ ZSIGMOND *LEONA* CÍMŰ
DRÁMÁJÁBAN

Dolgozatomban egy tárgy történeti kutatás keretein belül azt vizsgálom, hogy Czákó Zsigmond *Leona* című romantikus drámájában a címszereplő alakjában és történetében hogyan jelennek meg az archetipikus bosszúálló nőalakok, az ókori Médea és a biblia Judit alakjai. Képzőművészeti és irodalmi alkotásokon keresztül bemutatom, hogyan változott az évszázadok során a két ókori nő megítélése, a korai egysíkú, dicsőséges ábrázolástól hogyan jutottak el a romantika összetett lélektani reprezentációjáig.

CSANÁDY NIKOLETT
csanadyn98@gmail.com
irodalom- és kultúratudomány
mesterképzés, 3. félév
Pécsi Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

*Témavezető:
Dr. Pálffy Eszter
egyetemi tanársegéd, PTE BTK*

A KEGYES NŐTŐL A HONLEÁNYIG. TAKÁTS ÉVA ÉLETMŰVE
A 18-19. SZÁZAD TÁRSADALMI FOLYAMATAINAK TÜKRÉBEN

Takáts Éva, a 19. század első felében alkotó írónő munkássága a kezdetektől kapcsolódott a nőnevelés diskurzusához. Takáts műveinek nézetei számos ponton kapcsolódnak a nőnevelés fejlesztése körül kialakuló 18. századi hagyományhoz, írói munkássága ezért fontos adaléka (főleg a magyarországi) nőnevelés témájának. A dolgozat összegzi Takáts előzményeit és bemutatja azt, hogyan integrálja ezeket saját szövegeibe, és miképp egészíti ki, formálja tovább őket. Mindezek segítségével, a 18. századi nőkép szövegforrásaival való összevetés által feltárja azt is, hogy Takáts pályája miképpen világít meg egy széleskörű társadalmi folyamatot, amely nemcsak a nőnevelés változásait foglalta magában, hanem a különböző politikai beszédmódok átalakulását és a vallás szerepének fokozatos csökkenését is. A dolgozat rámutat, hogy Takáts Éva művei egy képlékeny, határhelyzetben lévő időszakban keletkeztek, korának kevertsége pedig műveiben is visszaköszön: életműve valahol a republikanizmus és a csinosodás keresztmetszetében, és a kegyes nőtől a honleányig vezető úton helyezkedik el.

CSAVAR ENIKŐ
csavar.encike@gmail.com
kulturális turizmus
mesterképzés, 6. félév
Babeş–Bolyai Tudományegyetem

*Témavezető:
Dr. Fehér Andrea
egyetemi adjunktus, RO BBTE*

„NŐI ÉRZETEK PRIZMÁJÁN ÁT”. NŐI PERSPEKTÍVA EGY 19. SZÁZADI
ÚTINAPLÓBAN

Olaszország a művészetek és az antik kultúra bölcsőjeként, valamint az érzelmi nevelés egyik legalapvetőbb helyszínéeként már a 18-19. századokban számos felsőbb körökben mozgó európai polgár legáhíttabb célpontjává vált. Kalandra éhes felfedezők, tanulni vágyó ifjak, lelki megújulásra szomjazó zarándokok és a tudományért meghalni is képes tudósok döntöttek úgy, hogy országokat és kontinenseket járnak be megannyi különböző célból.

Jelen dolgozatomban Báró Hadadi Wesselényi Polixéna olaszországi utazását fogom tárgyalni a szerző által is számtalanszor kiemelt „női érzetek prizmáján át.” Polixéna utazásával s az utólag megírt útinapló kiadásával olyan dologra szánta el magát, amit előtte egyetlen magyar nő sem, éppen ezért nevezhetjük az erdélyi, de akár a magyarországi emancipációs törekvések egyik korai, említésre méltó alakjának. Életét, személyét és világnézetét a csendes, de határozott feminizmus jellemzi, mely olaszországi utazásai alatt az olvasó előtt is valósággal kiteljesül. Céлом egyrészt az, hogy a női érzékenységből fakadó észrevételeket és tapasztalatokat összegezve, átfogó képet adjak a bárónő személyéről és életfelfogásáról. Másrészt a látottak összegzésére is kísérletet teszek s nem utolsó sorban magát az utat, mint a szellemi fejlődés egyik elengedhetetlen elemét is be szeretném mutatni, minden kisebb-nagyobb akadályával és gyönyörével együtt.

KIS DALMA RÓZA

kisdalma0@gmail.com

magyar–könyvtáros osztatlan tanári
osztatlan tanári mesterképzés, 10. félév
Eszterházy Károly Katolikus Egyetem
Bölcsészettudományi és Művészeti Kar

Témavezető:

Dr. habil. Kusper Judit

intézetigazgató egyetemi docens, EKKE BMK

AZ ELFELEDETT PALÓC ÍRÓNŐ, MAUKS KORNÉLIA IRODALMI PORTRÉJA

Dolgozatomban egy mára elfeledett palóc írónő, Mauks Kornélia irodalmi portréját készítettem el. Az írónő nem kisebb író, mint Mikszáth Kálmán sógornője volt. Pályamunkámban azt fejtem ki, hogy hogyan vált Mauks Kornélia írónővé. Számba veszem az ismert műveit, a műfajokat, amiben alkotott, kedvelt témáit és a legfontosabb művét, mondhatni kulcsregényét is. Irodalmi munkásságát külön megvizsgálom a lokáltság, a kánon és kultusz, valamint a gyermek és női irodalom szempontjából is. Az írónő munkásságát tudomásom szerint eddig nem kutatták, írásairól és életéről az OSZK-ban és az Arcanum Adatbázisban kutattam. Dolgozatom megírásában nagy segítségemre volt Praznovszky Mihály, neves Mikszáth kutató, aki nem utolsó sorban földim is. Az ő munkássága érintette már Kornéliát, így nagyban támaszkodtam az ő tanulmányára. Pályamunkámmal célom az volt, hogy újra felhelyezzem az „irodalmi térképre” Mauks Kornéliát, és rávilágítsak arra, hogy fontos lenne újra elérhetővé tenni a műveit. Mindennek számomra nem csak irodalomtörténeti, de lokális és kultuszteremtő jelentősége van, hiszen Palóccországnak szüksége van egy írónőre, aki köztünk élt és alkotott. Nem tartom követendőnek, hogy továbbra is nagyobb szerepet kapjon Mauks Ilona a helyi, Nógrád megyei irodalmi kultuszban, mint húga, aki valóban írt. Sőt, nem csak írt, de meg is jelentették meséit és lányregényeit, amit olvastak az emberek. A legnépszerűbb ifjúsági folyóiratai és kiadói foglalkoztatták őt, ma pedig már az irodalom tankönyvek sem említik meg a nevét. Dolgozatommal az a célom, hogy hangot adjak az ő életművének, és elérjem, hogy minél többen ismerjék meg a kisebbik Mauks-lány életét és irodalmi munkásságát.

JAKAB JÚLIA

jakab.juli3@gmail.com

magyar nyelv- és irodalomtudományok, német nyelv- és irodalomtudományok
alapképzés, 6. félév

Babeş–Bolyai Tudományegyetem

Témavezető:

*Dr. habil. T. Szabó Levente
egyetemi docens, RO BBTE*

KÍSÉRTETIESSÉG, RADIKÁLIS TERMÉSZET- ÉS SZUBJEKTUMÁBRÁZOLÁS CZÓBEL MINKA SZÖVEGVILÁGÁBAN

A 19. század végén, 20. század elején tevékenykedő Czóbel Minka egyfajta fantom-szerző, maga az életmű is kísértetszerű, ugyanis időről időre felbukkan az elemzésekben, melyek folyton azt sugallják, hogy be kellene kerülnie a kánonba, ennek ellenére mégsem történik meg a rekanonizációja. Ugyan a felélénkülő Czóbel-olvasás külön-külön vizsgálja a lírát és a prózát, a szövegek együttes értelmezése ezidáig nem történt meg.

Kutatásom célja kettős: egyrészt filológiai tétje a korabeli periodikákban fellelhető zárvány-szövegek egybegyűjtése, ezáltal pedig minél nagyobb – az eddigiekhez képest kevésbé ismert – korpusz segítségével Czóbel líra és prózapoétikájának közös keretben való értelmezése. Másrészt az előadásom azt ajánlja, hogy a gótikus és a kísérteties felől olvassuk újra a Czóbel-életművet. Azt vizsgálom, hogy Czóbel Minka modern kísérletezése a kísértetiességgel hogyan alakítja át szövegeiben radikális módon az ember- és tájszemléletet, ezáltal pedig miként teszi kérdésessé az identitást, illetve a megismerést és a térben való tájékozódást.

BIRÓ KINGA BRIGITTA

bkinga00@yahoo.com

magyar nyelv és irodalom, világ- és összehasonlító irodalom

alapképzés, 4. félév

Babeş–Bolyai Tudományegyetem

Témavezető:

*Dr. habil. T. Szabó Levente
egyetemi docens, RO BBTE*

A KÓSZÁLÁS MINT ÚJRAÉRTETT IRODALMI TAPASZTALAT A KORAI MODERNSÉGBEN

Dolgozatom azt vizsgálja, hogy a kószáló (flaneur) európai toposza hogyan ragadható meg, milyen egyedi mintázatokban ölt testet Jókai Mór két, kevésbé gyakran elemzett s európai összefüggésben végképp ritkán tárgyalt nagyvárosi környezetet tematizáló regényében. Kiemelten foglalkoztat az, hogy miként alakul át a tekintet, hogyan viszi színre a bámézkodás tapasztalatát e két magyar regény.

A kószálás szakirodalma a toposzt a 19. századi nagyvárosi élethez, az eltömegesedés, az átláthatatlan metropoliszoknak a tapasztalatához kapcsolja, s a komparatiztika kiemelten kezeli a Baudelaire-t követő nemzedékek 19. századi, ilyen jellegű ábrázolásait. Korábbi kutatásaim arra irányultak, hogy a toposz jelen van-e, s ha igen, akkor milyen módon a 19. század közepének, illetve a 20. század elejének magyar irodalmában. Ebben a kutatásban amellet érvelek, hogy Jókai némely szövegében is különlegesen, egyéni megoldások révén jelenik meg a toposz: e Jókai-művekben is a nagyvároshoz kötődik, de világirodalmi megjelenítéséhez képest a kószálónak egy másik „arca” válik ismertté. Összeségében, dolgozatom tehát e modern toposz eddig egy még nem vizsgált formáját, ennek alakulását és jelentőségét szemlélteti.

19. SZÁZAD – 20. SZÁZAD ELSŐ FELE EGYETEMES TÖRTÉNELEM

Zsúrielnök:

Dr. Deák Ágnes egyetemi tanár (SZTE)

Zsúritagok:

Dr. Lévai Csaba egyetemi tanár (DE)

Dr. Ambrus László tudományos segédmunkatárs (EKKE)

BAKATI VÍTA
vita.bakati@gmail.com
művelődéstörténet
mesterképzés, 3. félév
Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Dr. Mészáros Andor Ákos
egyetemi docens, ELTE BTK

TISZTÁLKODÁS A FÜRDŐSZOBÁBAN. A TEST HIGIÉNIAI VÁLTOZÁSAI A 19. SZÁZADBAN

A dolgozat tárgyát a 19. század testi higiénia, és a mosakodás változásai képezik. A kutatás során feltárásra kerülnek azok a történelmi folyamatok, amelyek a 19. századi tisztálkodás kultúra kialakulásához vezettek. A dolgozat életmódtörténeti megközelítésből vizsgálja a higiénias kultúrát és az abban bekövetkezett változásokat.

A 19. században kezdődött az a folyamat, amelynek eredményeképpen a 20. század végére a társadalom nagy része eljutott a mindennapos tisztálkodáshoz. A folyamat egyik mozgatórugóját az urbanizálódó társadalom új problémái adják. A lakhatási nehézségekre válaszul a század második felében bérházépítkezések kezdődnek. Az új lakóházakban már megjelennek a fürdőszobák, ami a tisztálkodási szokások változását is mutatja.

A század elején Európában dühöngő kolerajárvány az állam felelősségét is előhívta a lakosság egészségéért, megszülettek a közegészségügyi intézkedések és ellátások, megépültek a közkórházak, az orvosokat szervezetten elhelyezték az ország legtöbb pontján.

A tisztálkodás vidéken és a városban különbözően módon történt. A városi tisztálkodás gyorsabb ütemben változott az infrastruktúra és a higiénias termékek folyamatos fejlődésének köszönhetően. A vidéki tisztálkodás alapját a század végén is még a hagyományok, a tradíciók határozták meg, az újítások nehezebben nyertek teret.

MONOSTORI MÁTÉ
monostorimate12@gmail.com
történelem
mesterképzés, 3. félév
Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

*Témavezető:
Dr. Erdődy Gábor
egyetemi tanár, ELTE BTK*

ÁZ ELSŐ AMERIKAI MAGYAR SAJTÓORGÁNUM

A dolgozat az első amerikai magyar sajtóorgánum történetét igyekszik bemutatni. A Magyar Száműzöttek Lapja némileg elfeledett történetét, azért érdemes feleleveníteni, mert egyrészt megismerhetjük a lap közel sem unalmas, de rövid életét. Másrészt betekintést kaphatunk a szerkesztőkön és az újságba írókon keresztül az amerikai magyar menekültek, vagy emigránsok történetébe. Olyan emigránsok gondolataiba kaphatunk betekintést, akik nem tartoztak az emigráció vezetői közé és durvábban szembesültek a mindennapi megélhetési, kulturális eltérésebeli problémákkal. Emellett jobban megérthetjük az amerikai magyar emigráció belső konfliktusait, a viszonyulásukat az amerikai demokráciához és értékeik változásának okait.

MADARAS MÁRTON
madaras.marton2@gmail.com
történelem
mesterképzés, 3. félév
Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Dr. Byrappa Ramachandra
egyetemi adjunktus, ELTE BTK

ÁRULÓ VAGY A FORRADALOM HŐSE? LI XIUCHENG ALAKJA A TAJPING- FELKELÉS SORÁN

Áruló, vagy a forradalom hőse? – Li Xiucheng alakja a Tajping-felkelés során című kutatás célja a tajping-felkelés és azon belül is Li Xiucheng alakjának a vizsgálata volt. Mivel a mai Kínai Népköztársaság egy fiatal, azonban fontos résztvevője a nemzetközi kapcsolatok intézményének, fontos a társadalmi struktúrájának a megismerése, hogy racionális szereplőként lehessen kezelni. A vizsgálathoz elengedhetetlen a tajping-felkelés kutatása, ugyanis a modern Kína azt tekinti a bölcsőjének. Az ázsiai civilizáció determinista történelemszemléletének egyik legszembetűnőbb alakja Li Xiucheng, tajping hadvezér volt.

Li 1964-ig nemzeti hősként volt ünnepeelve, azonban a politikai szelek változása az ő vizsgálatát sem kímélte. A marxista kínai történetírás árulónak kiáltotta ki, és mind a mai napig megosztó a történészek körében. A kutatás elsődleges és másodlagos forrásokra hivatkozva megállapította, hogy Li Xiucheng nem tekinthető a tajping korszak árulójának. A megítélését ködösítette az éppen regnáló Csing-dinasztia tisztogatása, illetve a foglyul ejtése során megírt vallomásának a meghamisítása. A dolgozat részletesen vizsgálja a hatvanas, illetve hetvenes évek során lezajló történészi vitákat, illetve a harcok során résztvevő nyugati tisztok véleményét Li alakjáról. A kutatás megállapítja, hogy a polgárháború során a tajpingok nem alakítottak ki egy olyan kiforrott rendszert, amely elhagyása megfogalmazható árulásként, illetve a lázadók vezére, Hong Xiuquan nem tekinthető államvezetőnek, királynak vagy despotának, akitől az elfordulás felségárulást jelentett volna. Továbbá világossá válik, hogy Li Xiucheng mindezeket nem is hajtotta végre, az erre való esetleges törekvéseit megszakította az elfogása és a háború lezárása. Az esszé végére nyilvánvaló lesz, hogy Li Xiucheng marxista determinista vizsgálata politikai célok, nem pedig tudományos vizsgálat mentén történik, ahogy alakjának a megítélése sem.

ANDRÉKÓ TAMÁS DÁNIEL

andrekotamas20@gmail.com

történelem – közösségi művelődés osztatlan tanári

osztatlan tanári mesterképzés, 9. félév

Debreceni Egyetem

Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:

Dr. Schrek Katalin

egyetemi adjunktus, DE BTK

ADALÉKOK A HÁROM CSÁSZÁR SZÖVETSÉGÉHEZ A SZERB–BOLGÁR KAPCSOLATOK TÜKRÉBEN: A BREGOVO-AFFÉR TÖRTÉNETE (1884)

1881 után az Osztrák-Magyar Monarchia és az Orosz Birodalom Balkán-politikáját a kooperáció és a vetélkedés kettőssége határozta meg. Bár az 1881-ben felújított három császár szövetsége rögzítette a két hatalom balkáni együttműködését, azonban az érdeellentétek miatt a rivalizálás továbbra is sarkalatos pontja maradt az osztrák-magyar–orosz viszonyrendszernek. Ehhez társult, hogy 1881 és 1884 között a Monarchia balkáni befolyása növekedett, míg Oroszországgé csökkent. Ezért új szempontként érdekes lehet annak a komparatív vizsgálata, hogy a szóban forgó hatalmak a balkáni térségben gyakorta jelentkező kisebb-nagyobb válságokat milyen konfliktuskezelési mechanizmusokkal próbálták kezelni. A dolgozat terjedelmi okok miatt egy esettanulmányra, a Szerbia és Bulgária között kialakult ún. bregovói határincidensre (1884–1888) fókuszál, de az elemzés a három császár szövetségének a konfliktus feloldására tett kísérleteit vizsgálja, amely kizárólag 1884 nyarára korlátozódott.

A dolgozat forrásbázisát az Österreichisches Staatsarchiv, Haus-, Hof- und Staatsarchiv kiadatlan levéltári forrásai, valamint a német, a szerb és a bolgár diplomáciához köthető publikált dokumentumgyűjteményei képezik. Az elemzés röviden reflektál Ausztria-Magyarország és Oroszország kapcsolatára és balkáni pozícióira, illetve Szerbia és Bulgária kapcsolatrendszerére 1879 és 1883 között. Bemutatásra kerül, hogy a Bregovo-affér előzményének számító szerbiai timoki felkelés (1883) és az ennek következtében a szerb–bolgár kapcsolatokat súlyosbító ún. emigráns-kérdés során milyen magatartást tanúsított a bécsi, a pétervári és a berlini kabinet. A dolgozat részletesen feltárja a három császár szövetségének a bregovói konfliktus során folytatott közvetítésének (mediációjának) mozgatóit, a diplomáciai tárgyalások menetét és a vitás kérdések okait. Ugyan Bécsben és Pétervárott is támogatták a közös fellépést, mindazonáltal ennek eltérő

motivációi voltak és a mediáció során rendre felszínre kerültek az osztrák-magyar–oroszlom diplomácia szemléletbeli különbségei.

A kutatás során arra a következtetésre jutottam, hogy a vizsgált periódusban a Monarchia erősödő, míg Oroszlomország csökkenő balkáni befolyása meghatározta a válságkezelési eszközök jellegét. A kutatás további eredménye, hogy a tárgyalások sikertelenségének legfőbb oka az volt, hogy a Monarchia Szerbiát, míg Oroszlomország Bulgáriát támogatta, de a nyílt konfrontációt egyik nagyhatalom sem vállalta fel a másikkal szemben.

BATA DÓRIÁN
sett.bata@gmail.com
történelem
alapképzés, 7. félév
Újvidéki Egyetem

*Témavezető:
Dr. Orcsik Károly
műhelyvezető oktató, Európa Kollégium Egyetemista Központ*

VÁLSÁGBAN A DEMOKRÁCIA. A MAGYAR SAJTÓ ELSŐ REAKCIÓI AZ 1928-AS JUGOSZLÁVIAI PARLAMENTI MERÉNYLETRE

A munka az 1928-ban történt belgrádi parlamenti merényletről szól, ahol Puniša Račić montenegrói szerb radikális képviselő egy parlamenti ülés során rálőtt több horvát képviselőre. A szerző a munka első részében megvizsgálja, hogy mi vezethetett ehhez a tragikus eseményekhez, illetve ismerteti a történelemtudomány mai álláspontjait. A munka második része kárpátmedencei magyarság különböző sajtóinak első reakcióit vizsgálja meg, elemzi és értelmezi. Ez az ambíciózus vállalkozás azt tűzte ki céljául, hogy a történelmi Magyarország helyén keletkező utódállamok legolvasottabb magyar sajtóit tanulmányozza, azokat a forrásokat, amelyek a szerző számára elérhetőek voltak. Ilyen módon egy munkában megtalálható és összehasonlítható több ország magyar sajtójának első reakciója az eseményre, amely akár új nézőpontot is adhat annak, hogyan ezt az eseményt megközelítjük a jugoszláv-magyar kapcsolatokat értelmezzük.

Fő módszere az analízis és a komparatív módszer.

1945 UTÁNI EGYETEMES TÖRTÉNELEM

Zsúrielnök:

Dr. Hornyák Árpád egyetemi tanár (PTE)

Zsúritagok:

Dr. Barta Róbert egyetemi docens (DE)

Dr. Farkas Ildikó egyetemi docens (KRE)

SAGHATELYAN LILIT

lilit_sagatelyan@mail.ru

történelem

mesterképzés, 3. félév

Pázmány Péter Katolikus Egyetem

Bölcsészet- és Társadalomtudományi Kar

Témavezető:

Dr. Kovács Bálint

egyetemi docens, PPKE BTK

TÖRTÉNELMI ÁLLAMPOLGÁRSÁG A SZOVJET HATÁRVIDÉKEN: A NAHICSEVÁNI ÖRMÉNYEK

A kutatás magában foglalja a történelmi állampolgárság („historical citizenship”), mint társadalomtudományi koncepció alkalmazását a Szovjetunió egyik határrégiójában, Nahicsevánban, az ottani örményekre fókuszálva. Kutatásom elsődleges forrásai oral history interjúk. A Szovjetunió történetének középső része és második fele vizsgálatom tárgya, mivel interjúalanyaim középkorúak illetve nagyon idős személyek. Elméleti fejezetemben a történelmi állampolgárság fogalmát tárgyalom, összekapcsolom az állampolgárság társadalmi aspektusával, hogy megismerjem, hogyan vélekedtek az állampolgárságról a Szovjetunióban. Mivel a Szovjetunióban a társadalmi jogokat a társadalomba való beilleszkedés alapvető elemeiként határozták meg, ezért támaszkodtam Thomas Marshall társadalmi keretrendszerére az állampolgársággal kapcsolatban. A második fejezetben az általam végzett orosz és angol nyelvű oral history interjúk alapján a „szovjet állampolgárságot” elemeztem, és bemutattam az örmények szovjet Nahicseván lakosaiként – Szovjet Azerbajdzsán állampolgáraiként szerzett tapasztalatait az elméleti koncepcióval összehagban. A dolgozatban erős hangsúlyt helyezek Nahicseván történetének elemző bemutatására, az örmény és azerbajdzsáni historiográfia ismertetésére és igyekeztem a témát nem az etnikai feszültségek, hanem sokkal inkább az elméleti koncepciónak megfelelően a helyi lakosság Szovjetunióban szerzett állampolgári tapasztalataira építve bemutatni. Véleményem szerint a modell és a kutatás példaértékű lehet más hasonló posztszovjet régiók vonatkozásában is.

MOLNÁR LILLA

molnarlilla017@gmail.com

osztatlan tanári mesterképzés, 7. félév

Károli Gáspár Református Egyetem

Bölcsészet- és Társadalomtudományi Kar

Témavezető:

Dr. Horváth Emőke

egyetemi docens, KRE BTK

RAÚL CASTRO MAGYARORSZÁGI LÁTOGATÁSAI A SAJTÓ TÜKRÉBEN

A dolgozat egy eddig nem kutatott témát dolgoz fel. Raúl Castro, a Kubai Szocialista Forradalmi Egységpárt egyik vezetője, a fegyveres erők minisztere, 1965 márciusában és 1977 novemberében látogatott Magyarországra. A magyar-kubai kapcsolatok alakulásának ezen két állomásáról napi részletességgel számolt be a magyar sajtó. A két látogatás sajtóanyagának párhuzamba állításakor jelentős különbségek figyelhetők meg az eseményről hírt adó lapok száma és a sajtócikkek narratívája, tartalma és terjedelme között, amelyek arról árulkodnak, hogy a két ország viszonyában jelentős, pozitív irányú változások történtek 1965 és 1977 között.

A dolgozat a vizsgált időszakban megjelent magyar-kubai kapcsolatok kérdéséhez kötődő cikkeket alapul véve tárja fel a két látogatás sajtóanyaga közötti eltéréseket és ezek hátterében meghúzódó okokat a nemzetközi események és a hidegháború feszült szuperhatalmi szembenállásának légkörében.

A kutatás eredményeként megállapítható, hogy a magyar-kubai kapcsolatok alakulását alapvetően a Szovjetunió Kubához fűződő viszonya formálta. Az 1965-ös látogatás baráti jellegének hangsúlyozása ellenére, a találkozó a két ország közötti nézeteltérések rendezésére szolgált, ami Moszkva és a szigetország konfliktusából eredt. A kapcsolatok építése az 1970-es évektől kezdve indult látványos fejlődésnek, miután 1968-ban Kuba a külön-utas politika feladásával a Szovjetunió hűséges támogatója lett.

JURÁSZIK BÁLINT
2001jbalint@gmail.com
történelem
alapképzés, 2. félév
Szegedi Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Dr. Csoma Mózes
tudományos főmunkatárs, NKE

A KVANGDZSUI FELKELÉS (KVANGDZSUI DEMOKRATIKUS MOZGALOM) ÉS HATÁSA A DÉL-KOREAI DEMOKRATIZÁCIÓS TÖREKVÉSEKRE

Dolgozatom az 1980-ban, Dél-Koreában kirobbant kvangdzsui felkeléssel foglalkozik. Tanulmányomban először bemutatom a felkelést kiváltó okokat, ezután a felkelés lezajlását. A pályamunkában olyan eddig fel nem dolgozott újságcikkeket is felhasználok, amelyek magyar nyelven tudósítottak az eseményekről. Végül pedig az események utóhatásairól mutatok egy körképet, hogy hogyan hatott Kvangdzsu a demokratizáció későbbi győzelmére Dél-Koreában.

A kvangdzsui felkelés okai közé tartozik a tekintélyelvűség Dél-Koreában, a társadalmi és politikai elégedetlenség a Csolla-tartományban, Pak Csong Hi meggyilkolása és az 1979. december 12-ei és az 1980. május 17-ei puccsok. A felkelés május 18-tól május 27-ig tartott, és az áldozatok száma mai napig nem tisztázott. A felkelés során az azt leverő katonák sokszorosan megsértették az emberi jogokat, és példátlan dolgokat követtek el a civil lakossággal szemben, Cson Du Hvan, a dél-koreai titkosszolgálat vezetője, a későbbi elnök utasítására. A felkelésben résztvevők közül sokakat elítéltek, megkínóztak vagy átnevelőtáborba zártak.

Bár a felkelés elbukott, azonban a belső feszültségeit és a növekvő társadalmi elégedetlenséget a rendszer és az 1980-tól 1987-ig hatalmon lévő Cson Du Hvan már egyre kevésbé tudta elbagatellizálni. 1987-ben egy diákaktivista halála miatt kitört a júniusi demokratizációs küzdelem és 1987 decemberében sor került az első közvetlen elnökválasztásra, amelyet az ellenzék megosztottsága miatt Ro Te Vu nyert meg. 1995-ben letartóztatták Cson Du Hvant és Ro Te Vut az 1979-es katonai államcsínyben és a kvangdzsui felkelés leverésében játszott szerep miatt, azonban Kim De Dzsung javaslatára 1997-ben amnesztiát kaptak.

A kvangdzsui felkelést és a júniusi demokratizációs küzdelmet számos művészeti alkotás feldolgozta. A felkelés 1987-ig tabutéma volt, de később a saját megélhetésüket tartották szem előtt a koreaiak a fellendülő ázsiai államban és

már nem igazán foglalkoztak a demokratizáció kérdésével. Ennek ellenére a dél-koreai nemzet tisztában van azzal, hogy ez az esemény vezetett el a ma is fennálló demokratikus államrend kialakulásához.

A felkelésnek mai napig számos vitatott és ismeretlen részlete van, amelynek felfedése és vizsgálása a mostani és a következő dél-koreai kormányok, valamint az ezzel foglalkozó hazai és külföldi szervezetek, illetve történészek feladata lesz a jövőben.

TÓTH DÁNIEL
toth.daniel420@gmail.com
anglisztika
alapképzés, 5. félév
Miskolci Egyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Dr. Harry Edward Bailey
egyetemi docens, ME BTK

AMERIKAI CENZÚRA: BETILTOTT KÖNYVEK AZ ÉVTIZEDEK SORÁN

A dolgozatom témája bemutatni az amerikai könyvbetiltásokat az évtizedeken (évszázadokon) keresztül a kezdetektől egészen napjainkig. Néhány konkrét, általam kiválasztott példán keresztül fogom illusztrálni, hogy milyen okok álltak az adott mű betiltása mögött, legyen szó politikai, vallási, társadalmi, vagy akár-milyen más okokról. Néhány esetben személyes kommentárt is fogok fűzni az adott eseményhez, ha szükségét érzem. A cenzúra rövid történelmének ismertetése után áttérek napjaink cenzúrájával kapcsolatos kérdéseire aktuális példákon keresztül. A dolgozat végét egy kitekintéssel zárom a jövőre nézve, bemutatom, hogy mi van készülődben jelenleg és hogy mi várható a közeljövőben, ha minden így folytatódik tovább. A dolgozat fő részét konkrét példák fogják adni, művek vagy alkotások, amelyeket koruk úgy ítéltek, hogy valamilyen oknál fogva jobb, ha egyesek se nem láthatnak, se nem olvashatnak. A dolgozatomban a múlton kívül a jelen és a jövő is figyelmet kap, hiszen többről szerettem volna szót ejteni, minthogy Amerikában X évben betiltották az Y című könyvet Z ok(ok) miatt. A cenzúra keze egyre több médiumot ér el, legyen szó akár az irodalomról, akár a közösségi médiáról, akár az általános iskolai tananyagról. Amerika kitűnő példa erre, hiszen az alkotmányuk első kiegészítése a szólásszabadságról és a véleménynyilvánításról szól, mégis számos példa található relatíve rövid történelme során cenzúrára, akár az iskolapadban, akár a könyvtárban. Azért is választottam ezt a témát, mert napjainkban egyre nagyobb kérdés, hogy pontosan mi is az, amit cenzúrázni kellene, valamint, hogy kinek kell ezt eldöntenie. Példáimon keresztül megpróbálok minél több irányból rávilágítani a cenzúra hatásaira esetenként, hiszen nem minden cenzúra egyenértékű. Amerika egy hatalmas ország, ami miatt a dolgozatom, bár részletekbemenő, közel sem fog egy teljesen átfogó képet adni a szituációról, hiszen államról államra változnak a szabályok, törvények, szokások. Témám ettől függetlenül aktuálisabb nem is

lehetne, főleg konzervatívabb államokban, ahol az ember hetente olvashat egy cikket arról, hogy aggódó szülők vagy tankerületi vezetők éppen milyen könyveket akarnak visszatartani a jövő generációja elől. Dolgozatommal szeretném ennek (mellék)hatásaira felhívni a figyelmet, legyen szó olyan eseményről, ami akár Abraham Lincoln, akár most, Joe Biden elnöksége alatt történt.

BUSI DÓRA
busi.dora@gmail.com
amerikanisztika
mesterképzés, 3. félév
Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

*Témavezető:
Dr. Cseh Dániel
egyetemi tanársegéd, ELTE BTK*

ÖSSZEESKÜVÉS-ELMÉLETEK ÉS POPULIZMUS: AZ ÖSSZEESKÜVÉS-
NARRATÍVÁK TRUMPI ALKALMAZÁSÁNAK POLITIKAI ESZKÖZKÉNT
VALÓ VIZSGÁLATA

Az Egyesült Államok Capitoliumának 2021. január 6-i ostroma precedens nélküli esemény volt az ország történelmében. Sajátosságát fokozta, hogy az összeesküvés-elméletet, miszerint a választás jogsértő módon zajlott le, maga a leköszönő elnök, Donald Trump is terjesztette. A jelen kutatás célja rámutatni, milyen összefüggések vannak az összeesküvés-elméletek és Trump politikája között. Kutatásom során bemutatom, hogy az összeesküvés-elméletek megfelelő politikai eszközök a populisták számára, mivel mindkettő a társadalom dualizmusán alapul, és elidegenedett, elégedetlen csoportok körében vonzó. Vizsgálom továbbá Trump közvetlen szerepét a január 6-ai eseményekben tweetjein keresztül, összekötve őt a QAnon, valamint a keresztény nacionalista mozgalmakkal. A két csoport központi szereppel rendelkezett a Capitolium ostromában, biztatásukkal pedig Trump aláásta a bizalmat az amerikai intézményekben. A kutatás legfőbb következtetése, hogy a populizmus és az összeesküvés-elméletek a politikai polarizáció miatt terjednek, viszont dualista narratíváikkal maguk is gerjesztik azt. Emiatt a három jelenség összeolvadása, és az összeesküvések populisták által való felhasználása jóformán óhatatlan.

SZABÓ ÁKOS
szakos0607@gmail.com
anglisztika
alapképzés, 3. félév
Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

*Témavezető:
Dr. Szabó Éva Eszter
egyetemi adjunktus, ELTE BTK*

LATINÓK TRUMPÉRT: TRUMP ELNÖK SZAVAZATSZERZÉSE A LATINÓK KÖZÖTT 2016-RÓL 2020-RA

A 2016-os és a 2020-as elnökválasztások az elmúlt évtizedek legmegosztóbbjai között foglalnak helyet az Egyesült Államok jelenkori történetében. A latinó (más szóval spanyolajkú) szavazók bővülő tömegei jelentős szerepet töltek be mindkét választás folyamán, azonban mivel hazánkban is kevésbé kutatott társadalmi csoportnak számítanak, számos tévhit kering az úgynevezett „latinó szavazat” körül, mint például, hogy kisebbségi státuszukból kifolyólag teljesen egységes tömbként szavaznának. A dolgozat célja a spanyolajkú lakosság politikai részvételének és pártpreferenciájának bemutatása külön figyelemmel a 2016-os és 2020-as választásokra, így egy összehasonlító adatbáziselemzést is tartalmaz a különböző közvéleménykutatók becsléseiről Trump elnök támogatását illetően a latinók között. Emellett elsősorban arra keresi a választ, hogy újraválasztási kampánya során hogyan és miért sikerült Trump elnöknek növelnie a spanyolajkúaktól szerzett szavazatarányát.

PERGER MÍRA
pergermira00@gmail.com
anglisztika
alapképzés, 6. félév
Károli Gáspár Református Egyetem
Bölcsészet- és Társadalomtudományi Kar

*Témavezető:
Dr. Stróbl Erzsébet
tanszékvezető egyetemi docens, KRE BTK*

A BREXIT ÍR HATÁRPROBLÉMÁJA

A brexittel kapcsolatos jelenlegi nehézségek mind Észak-Írországhoz és annak problémás történelme miatt a különleges helyzetéhez kapcsolódnak. Hat év telt el a 2016-os Brexit-népszavazás óta, és úgy tűnik, egyetlen megoldás sem hoz kielégítő eredményt. A 2022-es év első hónapjaiban a Brexit még most is Észak-Írországot érintő problémákat hoz fel, és a helyzetet tekintve nem túlzás azt feltételezni, hogy a megoldás még sokáig várat magára. A Brexit negatív hatással van az Egyesült Királyságra, mindenekelőtt komolyan veszélyezteti az oly nehezen kivívott békét Észak-Írorszáiban, mivel társadalmi, politikai és gazdasági feszültségeket okoz. A dolgozat első fejezete a Brexit korai szakaszát vizsgálja, különösen az azt megelőző kampányt, amely azt is igyekszik kiemelni, hogy az északír kérdés szinte teljességében kimaradt belőle, valamint összességében bemutatja, hogy már ebben a korai szakaszban mennyi gond és nehézség merült fel. A második fejezet Észak-Írország egyedi és problematikus történelmét és ezért egyúttal különleges helyzetét hangsúlyozza a Brexit kapcsán. Végül a harmadik fejezet azt mutatja be, hogyan tetőzött a Brexit Észak-Írorszáiban, vagyis hogyan és miért sérült az országban nehezen kivívott béke, és merültek fel súlyos problémák. Az első két fejezethez a források színes és változatos palettája állt rendelkezésre mind az interneten, mind fizikai formában, de az utolsó fejezet aktualitása révén az internet tudta a legcélravezetőbb forrásokat biztosítani, amelyek akár napi szinten frissülhettek. A Brexit egyértelműen súlyos terhet jelent Észak-Írország számára, és mint az évek során látható volt, szinte lehetetlen olyan megoldást találni, amely minden félnek megfelelné. Régi sebeket tépett fel, és komolyan veszélyezteti a békefolyamatot, ami magában foglalja a jövőre vonatkozó bizonytalanságot is, mivel a helyzet még mindig nem rendeződött.

KISS ORSOLYA

orsikiss2@gmail.com

angol–történelem osztatlan tanári

mesterképzés, 10. félév

Selye János Egyetem, Komárom

Témavezető:

*Dr. habil. Szarka László
egyetemi docens, SK SJE*

A MÚLT KÖTELEZ. ÁLLAMOSÍTOTT KASTÉLYOK SORSA KÖZÉP-EURÓPÁBAN

A második világháborút követő időszakban Kelet-Közép-Európa a szovjet érdekszférába került, s megkezdődött az országok szovjetizálása. A háborút követő időszak alapvetően a politikai, társadalmi, gazdasági átalakulás időszaka volt, melynek kiemelt része volt az államosítás, és arisztokrácia, mint társadalmi osztály megszűnése. Az államosítások során rengeteg nemesi család vagyona került az állam tulajdonába, így válva az enyészet martalékává.

A munka általános célja, hogy megvizsgálja a második világháborút követő államosítási törvényeket, illetve a rendszerváltást követő restitúciós, kárpótlási törvényeket Csehszlovákiában, Magyarországon és Romániában. A törvények bemutatásán túl az a dolgot az is célja, hogy átfogó képet adjon a vizsgált országok közötti eltérésekről, esetlegesen hasonlóságokról, valamint, hogy a jogi hátteret egy-egy család élettörténetén keresztül bemutassa.

Az első fejezet a vizsgált országok államosítási törvényeit hasonlítja össze, kiemelve azokat a törvényeket, melyek révén az arisztokrata családokat tulajdonuktól megfosztották. A második fejezet a rendszerváltást követő restitúciós törvényeket tárja fel. Érdekes megfigyelni, hogy az egyes országok milyen megoldásokat választottak a károsultak kártalanítására. A restitúció alapvetően a vizsgált országok mindegyikében a rendszerváltást követő időszak sürgető kérdése lett, ugyanakkor a három ország (Csehszlovákia, Magyarország és Románia) különböző megoldásokat választott. A következő részben a magyarországi, illetve – Csehország esetében – a magyar származású arisztokrácia sorsa kerül bemutatásra. A negyedik fejezet a vizsgált országok kastélyprogramjait sorolja fel. A fejezet főleg Magyarországra és Romániára fókuszál, mivel ez a két ország rendelkezik átfogó kastélyfejlesztő programokkal, stratégiákkal. Az utolsó, hosszabb fejezet egy-egy kastély és család történetét mutatja be az államosítástól az eredeti tulajdon visszaszerzéséig.

A dolgozat tehát átfogó és összehasonlító képet nyújt mindazon törvényekről, melyek révén az arisztokrata családok vagyonát államosították, s mely vagyont a rendszerváltást követő időszakban sikeresen visszaigényeltek. A jogi háttér összevetését pedig az egyéni sorsok tükrén keresztül is megvizsgálja.

1945 UTÁNI MAGYAR TÖRTÉNELEM I.

Zsúrielnök:

Dr. Ö. Kovács József egyetemi tanár (PPKE)

Zsúritagok:

Dr. Bognár Zalán egyetemi docens (KRE)

Dr. Soós Viktor Attila (a Nemzeti Emlékbizottság tagja)

TÓCZIK BENEDEK
toczik.benedek02@gmail.com
nemzetközi tanulmányok
alapképzés, 4. félév
Pázmány Péter Katolikus Egyetem
Bölcsészet- és Társadalomtudományi Kar

*Témavezető:
Dr. Nyirkos Tamás
egyetemi docens, PPKE BTK*

SZÓSZÉK ÉS PARLAMENTI PULPITUS – PAPOK A POLITIKAI ÉLETBEN A XX. SZÁZADI MAGYARORSZÁGON

Dolgozatomban a katolikus papság politikai tisztségviselését vizsgáltam a XX. századi Magyarországon, különös tekintettel a politikai teológia 1945 utáni bipoláris világrendben történő fejlődésére és a II. Vatikáni Zsinat tanítására.

Arra a kérdésre kerestem a választ, hogy a második világháború utáni időszakban miért került felülvizsgálatra a katolikus papság politikai szerepvállalása és ennek következtében miért alakult úgy, hogy ma már nem jellemző a klerikusok politikai tisztségviselése – ellentétben a korábban bevett gyakorlattal.

A téma elsősorban interdiszciplináris elemzést követelt meg, így a társadalomtudományi és történeti szakirodalom mellett a kánonjog és a teológia vonatkozó fejezetei is tárgyalásra kerültek. Ezt követően proszopográfiai jelleggel ismerttettem nyolc olyan katolikus pap életrajzát, akik kiemelkedő szerepet játszottak a XX. századi Magyarország politikai életében.

A Szentszék politikus papokkal kapcsolatos hivatalos álláspontjának módosulását elsősorban két tényező befolyásolta. Egyfelől a szovjet érdekszférába tartozó keleti blokk sajátos helyzete, másfelől a felszabadítás teológiájának latin-amerikai megjelenése. A Tanítóhivatal megítélése szerint mindkét jelenség veszélyt rejtett magában, amennyiben a Katolikus Egyház híveinek megosztásához, és – adott esetben – egymással való szembefordulásához vezethetett.

Így tehát az Egyház katolicitása és a krisztusi tanításhoz való hűsége megkövetelte az addigi gyakorlat megváltoztatását a klérus politikai jelenlétét illetően. A papok magyarországi működése azért is különösen érdekes, mert a Szentszék itt tesztelte előzetesen a térség más államaival is folytatott keleti politikáját, az Ostpolitikot.

Összességében megállapítható, hogy a változás elsősorban a jogalkalmazásban és nem a jogszabályban történt (az 1917-es CIC nagyon hasonlóan szabályozza a kérdést a hatályos 1983-as kódexhez). A II. Vatikáni Zsinat világosan elválasz-

totta egymástól, hogy mi tartozik a papság és mi a világi krisztushívők felelőségi körébe. Ennek értelmében az aktív társadalmi-politikai szerepvállalás egyértelműen a laikusok feladatát képezi, amely a klerikusi állapottól idegen.

Mindezek ellenére napjainkban is tapasztalható, hogy számos katolikus pap valamilyen formában részese a szűkebb értelemben vett politikai életnek. Dolgozatom az ő megítélésükhöz is egyfajta elméleti keretrendszert kíván nyújtani.

DUDÁS RÓBERT GYULA
dudas.robert@hangadok.hu
történelem
alapképzés, 5. félév
Kodolányi János Egyetem

*Témavezető:
Prof. Dr. Simándi Irén
tanszékvezető egyetemi tanár, KJE*

ÁLLAMI BEAVATKOZÁS A KATOLIKUS FŐPAPOK KINEVEZÉSÉBE A 20. SZÁZADI MAGYARORSZÁGON

A katolikus egyházban a legfontosabb pozíció a püspöké. Az adott egyházmegyében ez a személy, aki lényegében mindenről dönthet, akinek joghatóságából minden más szolgálattevő feladata és jogköre származik. A püspököt a római pápa, az egyházi törvényeknek és a szokásjognak megfelelően nevezi ki, helyezi át, vagy éppen menti fel szolgálatára alól. Dolgozatomban azt a kérdést vizsgáltam meg, hogy vajon a magyar állam milyen módon és módszerekkel akart beavatkozni a püspökök kinevezésének folyamatába a 20. századi Magyarországon.

A tanulmányomban vizsgált kérdés lényegi kezdőpontja 1918. november 13-a, amikor is IV. Károly király eckartsauai nyilatkozatával Magyarországon lemondott uralkodói jogai gyakorlásától. Ezzel nem csak – gyakorlatilag – a királyi hatalom szűnt meg Magyarországon, hanem számos, a király által betöltött joghatóság gyakorlása lett kétséges, így ezen belül a főkegyúri jog, különösen ennek egy része a főpapi (püspöki, apáti, kanonoki) kinevezések kérdése.

A dolgozatban vizsgált kérdés a főkegyúri jog (*ius supremae patronatus*) körül forog, hiszen ez volt az a történelmi szokásjog, amely alapján a mindenkor magyar uralkodó erősebben, vagy kevésbé, de magához vonhatta a kinevezési, valamint az egyházszerkezési kérdéseket, s ez volt az a jog, melyre – valósan, vagy áttételesen – IV. Károly visszavonulása után hivatkoztak Róma felé, sőt áttételesen ez alapján még 1987-ben is beavatkozott a kommunista magyar állam az egyház belső kérdéseibe.

Írásomban megvizsgáltam a magyarországi püspökkinevezések kérdésének problematikáját, a király nélküli királyság alatti próbálkozásokat a főkegyúri jog gyakorlására, illetve a szocializmus évtizedei alatti módszereket és állami kísérleteket a katolikus egyház mindennapjainak és vezető személyiségeinek meghatározására, valamint a „szocialista főkegyúri jog” bevezetésére.

BOKOR ANNA
bokor.anna.egyetemi@gmail.com
angol–történelem osztatlan tanári
osztatlan tanári mesterképzés, 9. félév
Károli Gáspár Református Egyetem
Bölcsészet- és Társadalomtudományi Kar

*Témavezető:
Dr. Rigó Róbert
tudományos főmunkatárs, KRE BTK*

A SZŐNYI REFORMÁTUS EGYHÁZKÖZSÉG AZ 1945 ÉS 1959 KÖZÖTTI IDŐSZAKBAN

A református egyház szocializmusban betöltött szerepét eddig főként az egyházi vezetés szintjén végzett kutatások elemezték, azonban kevés munka foglalkozott a gyülekezeteknek az államhatalom intézkedéseire adott reakcióival, az alsópapság tevékenységével. A szőnyi református egyházközség az atrocitások, anyagi nehézségek és lelki megpróbáltatások ellenére kitartóan szolgáló közösség kiváló példája. A második világháború alatt elszenvedett veszteségek, az egyházi földek és iskolák államosítása, a megyei és községi tanács jogsértései, a lelkészlakás kiutalása, és az ezekre adott reakciók mind végigkövethetőek a gyülekezet presbitériumának jegyzőkönyveiben. A gyülekezeti tagok áldozatos fizikai és lelki munkája nyomán – a Rákosi-korszak elnyomásához képest szokatlan módon – élénk gyülekezeti élet folyt Szőnyben. A fiatalok között végzett szolgálat is kiemelkedő volt, amelyet a konfirmáltak évről évre növekvő létszáma és a gyülekezeti tagok beszámolóí támasztanak alá. Az egyházközség aktivitása az állambiztonság figyelmét sem kerülte el, hiszen több jelentésben is szerepel a közösség és lelkészük. A gyülekezet 1945 és 1959 közötti története fontos adalék a korszak egyháztörténetéhez, hiszen árnyalja az állammal szövetkező, olykor az evangélizációt is háttérbe szorító református egyház képét, és a vezetők helyett az egyház testét alkotó, szolgálatukat hűséggel végző gyülekezeti tagok életéről tanúskodik.

TAKÁCS KITTI

kitti.takacs0000@gmail.com

magyar–történelem osztatlan tanári
osztatlan tanári mesterképzés, 9. félév
Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:

*Dr. Szerencsés Károly
egyetemi docens, ELTE BTK*

ELLENTMONDÁSOK RÁKOSI MÁTYÁS ELSŐ PERE KÖRÜL

Rákosi Mátyás a 20.századi magyar történelem egyik legismertebb szereplője, élete kétségtelenül jól dokumentált. Terjedelmes életrajza mellett számos kötet, tanulmány foglalkozott életpályájával, a Rákosi-korszak politikatörténetével. Ennek ellenére Rákosi Horthy-korszakban lezajlott pereinek teljeskörű feldolgozására még nem került sor. Eltagadhatatlan, hogy Rákosi életében az 1925 és 1940 közötti időszak hatalmas hatással bírt, legyen szó a személyiségének formálódásáról, vagy akár megítéléséről a munkásmozgalomban. Rákosi vezérkultuszának kialakítása egészen az általam vizsgált időszakig nyúlik vissza.

Dolgozatomban Rákosi Mátyás első pere körüli ellentmondásokat elemzem, melyekhez feldolgoztam a per Rákosira vonatkozó részeit, az egykorú sajtót, az 1950-es években megjelent propagandaanyagot és különböző visszaemlékezéseket.

Rákosi első pere több szempontból is jelentős: kutatásomban végig követtem, hogyan is alakult ki a Komintern hőisének imázsa, mennyiben torzít a sajtó és a propaganda, ezekhez képest a tényanyag szerint milyen viselkedést tanúsított a bíróság előtt Rákosi. Mindemellett tudomásom szerint még nem történt korábban kísérlet a peranyag és a propaganda összehasonlítására, vagy Rákosi visszaemlékezésének kritikai vizsgálatára. Ebben a pályamunkában ezt kíséreltem meg, azonban az eddigi kutatásaim a kezdeti fázist mutatják, és további vizsgálatot igényelnek, valamint szerteágazó feltárási lehetőséget nyit meg a magyarországi illegális kommunista mozgalom, illetve a Horthy-korszak büntetőjogának kutatása felé.

PINTÉR REGINA
pinter.regina.19@gmail.com
informatika–történelem osztatlan tanári
osztatlan tanári mesterképzés, 10. félév
Pécsi Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

*Témavezető:
Dr. habil. Bene Krisztián PhD
egyetemi docens, PTE BTK*

„LEHET, HÁTRÁNYOMRA VAN A KILENCÁGÚ KORONÁM” –
BATTHYÁNY GYULA KONCEPCIÓS PERE

Kutatásom középpontjában Németújvári gróf Batthyány Gyula arisztokrata festő személye és a hozzá kapcsolódó koncepciós per áll, amelynek vizsgálata során arra a kérdésre kerestem a választ, hogy miként változott meg egy, a két világháború közötti magyar művészet kiemelkedő alakjának sorsa a háború után. A kutatásomhoz segítségül hívtam a korszakról és a témáról született monográfiákat, illetve az Állambiztonsági Szolgálatok Történeti Levéltárában fellelhető primer forrásokat tanulmányoztam. Ezek eredményeként dolgozatomban beszámolok a korszakra jellemző büntetési rendszerről, illetve arról, hogy ennek hatására miként lett a népszerű arisztokrata festőből, egy rangját veszítő, megélhetéséért küzdő, konstruált perben kémkedésért elítélt személy.

GERLEI SZILÁRD

geszilard@gmail.com

történelem

mesterképzés, 1. félév

Károli Gáspár Református Egyetem

Bölcsészet- és Társadalomtudományi Kar

Témavezető:

*Prof. Dr. habil. Horváth Miklós
egyetemi tanár, KRE BTK*

SZÉKESFEHÉRVÁR 1956-OS TÖRTÉNETE TÖRÖK JÓZSEF VISSZAEMLEKEZÉSÉNEK TÜKRÉBEN

Témám az 1956-os forradalom vidéki eseményei, Székesfehérváron. A városban, amely viszonylag közel van Budapesthez, érdekes események játszódtak le, amelyeknek többen is tanúi voltak. Sikerült interjú készítenem egy még élő, volt '56-os férfival, Ifj. vitéz Török Józseffel, aki – 17 évesen – a Jáky József Technikum tanulója volt.

A felvett beszélgetés 1956. október 22. és november 4 között történt események és a felkelők gondolatai mögé enged betekintést. A dolgozat sok tekintetben támaszkodik Csurgai Horváth József „Egy nép kiáltott. Aztán csend lett.” *Az 1956-os forradalom Székesfehérvárott* című, valamint a Szokolczi Attila által szerkesztett *A vidék forradalma, 1956 I.-II.* című kötetekre. Az ezekben a munkákban található eseménysorokat és azok hátterét ütköztetem vagy egészítem ki Török József visszaemlékezésével, amelyet 2022-ben az én kérdéseimre válaszul mondott el. A többi megyével ellentétben az ún. „Fehér könyv” Fejér megyei kötete nem jelent meg nyomtatásban, így arra nem tudtam támaszkodni.

Fő kérdéseim a következők: Miben térhet el egy kései visszaemlékezés a szakirodalomtól? Mit adhat egy ilyen visszaemlékezés a forradalom irodalmához? Milyen új megvilágítást hozhat a székesfehérvári 1956 értelmezésében a kortárs „oral history”? Székesfehérváron 1956-ban jelentős szovjet és magyar katonai erők állomásoztak már az októberi forradalom és szabadságharc előtt is. A szovjet Különleges Hadtest törzse és néhány alárendelt alakulata mellett a városban volt a Mikes József vezérőrnagy vezette 6. lövészhadtest parancsnoksága is. A Székesfehérvárhoz hasonló helyzetű Kecskeméten – ahol a 3. lövész hadtest parancsnoksága és a szovjet 2. gárda gépesített hadosztály egyes alárendeltjei voltak – a hadtest parancsnoka, Gyurkó Lajos vezérőrnagy minden lehetőséget felhasznált az erőszak alkalmazására. Ezzel szemben Mikes vezérőrnagy békés eszközökkel próbálkozott, így sikerült – egy-két esetet kivéve – elkerülni a vérontást.

Kutatásom során nem csupán történettudományi adalékokat kívántam szolgáltatni a forradalom vidéki eseményeihez. Egy még a múlt században született, hazaszerető ember vallomását ismerhettem meg, akinek gondolatait úgy gondolom, többen meg kellene, hogy ismerjék. Ennek az embernek nagyon sokat jelentett a forradalom, a hazafiság és a nemzet szeretete. Ha mindenki hallhatná interjúalanyom gondolatait az országban vagy a világon, szerintem sok minden megváltozna.

LÁSZLÓ BERNADETT
bernadett.m.laszlo@gmail.com
történelem
mesterképzés, 4. félév
Pázmány Péter Katolikus Egyetem
Bölcsészet- és Társadalomtudományi Kar

*Témavezető:
Dr. Bank Barbara
egyetemi adjunktus, PPKE BTK*

BÖRTÖNRAJZOK AZ '56-OS MEGTORLÁS TÜKRÉBEN

A dolgozat témájának alapját egy, a Terror Háza Múzeum gyűjteményében található hagyatékké rajzai és festményei szolgáltatták, amelyeket az 1956-os forradalom és szabadságharcot követően bebörtönzött művészek készítettek. A hagyatékban szereplő alkotásokat Bíró Lajos, főiskolai adjunktus, rajztanár, festőművész; Bognár Béla, ötvös- és grafikus művész; Darvas Iván, Kossuth-díjas színész; Mensáros László, Kossuth-díjas színész; valamint bizonyos Molnár Ferenc készítették.

Jelen dolgozat középpontjában Molnár Ferenc áll, akinek pontos kiléte mind-ezidáig nem volt tisztázott, így a legfőbb cél az ő beazonosítása volt. Emellett, a korábbi kutatásokra alapozva feltételezhető volt, hogy a rajzok és festmények egyazon időszakban készültek és kerültek Bognár Béla birtokába, aki 2014-ben a Terror Háza Múzeumnak ajándékozta őket.

A felállított kérdésekre és hipotézisre kvalitatív kutatási módszerekkel, történeti források elemzésével kerestem választ. Ezen primer, levéltári források, valamint a szekunder, szakirodalmi források segítségével sikerült a dolgozat kérdéseit megválaszolni. Molnár Ferenc főhadnagy személyazonosságát a levéltári dokumentumok segítségével sikerült tisztázni, valamint az is beigazolódott, hogy amellett, hogy a fent nevezett művészek börtönbüntetésük során a különböző büntetés-végrehajtási intézményekben keresztezték egymás útját. Az öt művész 1958 karácsonyát megelőzően együtt raboskodott a Budapesti Országos Börtönben (Gyűjtőfogház).

Összességében a kutatás elérte célját és sikerült az egyénnel kapcsolatosan felmerülő kérdéseket tisztázni. Molnár Ferenc személyét sikerült azonosítani, ezzel a teljes hagyatékké keletkezési kontextusa tisztázódott. Emellett, bebizonyosodott, hogy Mensáros László sajátkezűleg nem alkotott, Darvas Iván a forradalom idején nem fegyverrel szabadította ki bátyját a börtönből, valamint Bíró Lajos festőművész két olyan alkotása került azonosításra, amelyről eddig családja nem tudott.

BEDŐ ZSIGMOND ÁRON

bedozsigmond@gmail.com

történelem

mesterképzés, 2. félév

Pécsi Tudományegyetem

Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:

Dr. habil. Bánkuti Gábor

tanszékvezető-helyettes egyetemi docens, PTE BTK

„ÉS EBBEN A HARCBA NINCS KEGYELEM, CSAK GYŰLÖLET.”

A PETRUS-PER ELBESZÉLÉSEINEK MÁTRIXA

A MEGTORLÁS KORÁBAN ÉS A RENDSZERVÁLTÁS UTÁN

Az 1956-os forradalmat követő megtorlás baranyai eseményei közül kiemelt jelentőségűnek számít Petrus József és társai pere, amelyet Péccsett folytattak le 1957–1958-ban. A vád szerint a vádlottak a MŰK-ra (Márciusban Újra Kezdjük) készültek: 1957. március 15-én egy fegyveres felkelés kiobbantásával el akarták foglalni Pécs városát. A MŰK-ot az ellenállásban résztvevő Mecseki Láthatatlanok pécsi csoportjának vezetője, a „Gazda” utasítására hajtották volna végre. A per 23 személyt érintett, Petrus Józsefet halálra ítélték és kivégezték. A vádlottak zöme fiatal- és ifjúkorú személy volt. Ezzel egy időben a nyilvánosság fórumain is kampány indult a lejáratusukra: a peres eljárásban konstruált koncepciót a sajtóban, brosúrában és regényben terjesztették, különféle szempontok szerint hangsúlyozva a vádlottak bűnösségét.

Dolgozatomban a megtorlás e narratíváinak az '56-os események megítélésére gyakorolt hatását vizsgálom. A megtorlás igazolására alkotott történeteket sémák szerint írták meg és ezek egyes elemei a rendszerváltás utáni emlékezetben is tetten érhetőek. A megtorlás történetei narratívává válva elfoglalták helyüket '56 kánonjában.

A folyamat bemutatásának magvát a periratok és a korabeli propagandakiadványok (fehértkönyv, újságcikkek, regény) képezik, emellett felhasználtam a rendszerváltás után keletkezett újságcikkeket, a Petrus-per egyes vádlottjainak interjúit és a pécsi '56-os eseményekben szerepet vállaló személyek visszaemlékezéseit is.

1945 UTÁNI MAGYAR TÖRTÉNELEM II.

Zsúrielnök:

Dr. Varga Zsuzsanna egyetemi tanár (ELTE)

Zsúritagok:

Dr. Bertalan Péter egyetemi docens (KRE)

Dr. Bánkúti Gábor egyetemi docens (PTE)

SZABÓ BÁLINT

balint.sz1999@gmail.com

földrajz–történelem osztatlan tanári
osztatlan tanári mesterképzés, 9. félév

Eötvös Loránd Tudományegyetem

Berzsenyi Dániel Pedagógusképző Központ

Témavezető:

*Dr. habil. Murber Ibolya
egyetemi docens, ELTE BDPK*

FEJEZETEK A HANSÁG KÖRNYEZETTÖRTÉNETÉBŐL – A LECSAPOLÁSI MUNKÁLATOK

A lecsapolási munkálatok környezettörténetével foglalkoztam. A lápos vidék két nagy – 1890-es és az 1950-es évekbeli – lecsapolási munkálatait hasonlítottam össze. A komparatiztika célja nem a kvantitatív adatok összehasonlítása, hanem a két vizsgált környezetátalakítás kvalitatív eltéréseinek és hasonlóságainak ki-domborítása volt. Elemzésem rámutatott arra, hogy a 19. század végi és 20. század közepi vízrendezések finanszírozásában és levezénylésében nagy szerepet kapott az állam. Nyilván az állami beavatkozás mértéke az 1950-es évek végén volt a nagyobb, amikor a Hanság csatornát az 1956-os forradalom után az ifjúság ásta ki ásóval, építőtáborok keretében. A hansági környezetátalakítási munkák országos figyelmet kaptak, a mindenkori közbeszéd részei voltak. A dualizmus napi- és szaklapjai gyakran éltek kritikával, kormánypárti lapok is bírálták az állam lépéseit. Míg az államszocializmus sajtója nem fogalmazott meg ellenvé-leményt, ami egyben az elhibázott lépések beismerését és esetleges korrigálását is gátolta. Amikor egy kérdés országos visszhangot kap, a helyi érdekek és főképp a helyi értékek gyakran másodlagossá válnak. A Hanság sok tekintetben egyedi flórája és faunája, illetve talajtani adottságai miatt a legkisebb beavatkozás is megszakíthatja a természet körforgását és az ökoszisztéma egységét. Sem a 19. század végének főként haszon- és presztízsérték-orientált munkálatai, sem a 20. század közepének kiemelten ideológiai és gazdasági szempontú környezetátalakítási tevékenységei nem foglalkoztak a környezeti problémákkal és károkkal. A kör-nyezetvédelem, a természet megóvásának gondolata sajnos nem volt része sem a politikai diskurzusnak, sem a közbeszédnek.

GULYÁS BÁLINT

gulyasbalint21@gmail.com

földrajz–történelem osztatlan tanári
osztatlan tanári mesterképzés, 9. félév

Eötvös Loránd Tudományegyetem

Berzsényi Dániel Pedagógusképző Központ

Témavezető:

*Dr. habil. Murber Ibolya
egyetemi docens, ELTE BDPK*

SZIMBOLIKUS TÉRFOGLALÁS 1945 UTÁN. A SZOMBATHELYI BERZSENYI TÉR

A dolgozat a szombathelyi Berzsényi tér reprezentatív hatalmi központjainak 1945 utáni újjáépítésével és kommunista hatalom általi térfoglalásával foglalkozik. Szombathely egy megyeszékhelyi funkcióval rendelkező nyugat-magyarországi középváros, amelynek hatalmi-igazgatási központjai, és annak reprezentatív épületei a 19. század óta a Berzsényi téren találhatóak. Először a vármegyeháza épült meg a 18. század végén, ehhez igazították a teret nyugatról határoló püspöki palotát és a székesegyházat, illetve a teret keletről lehatároló városházát is. Ezek a későbarokk, neoreneszánsz épületek szimbolizálták 1945 márciusáig, a teret ért katasztrofális bombázásig, az egyházmegyei, a vármegyei és a városi szimbolikus hatalmiságot. A kommunista diktatúra a Berzsényi teret a polgári berendezkedés gleichschaltolásával érte el, ami az épületek szimbolikus elfoglalásában is nyomon követhető, amint ezt dolgozatom bemutatja. Ennek főbb mozzanatai a püspöki palota, valamint a székesegyház háború utáni újjáépítése, a vármegyei közigazgatás megyei tanácsá alakítása és a bombázásban megsérült egykori városháza lebontása, illetve a helyén megvalósuló pártszékház felépítése volt. Összességében megállapítható, hogy a kommunista diktatúra a Berzsényi teret funkcióváltással és egy új épület, a pártház építésével vette birtokba. Ez a folyamat évekig elhúzódott, a lakosság szeme előtt rejtve ment végbe, a közbeszédben már csak a kommunista térfoglalás eredményei jelentek meg.

BURAI PATRIK

buressz.patrik98@gmail.com

*történelem–könyvtáros osztatlan tanári
osztatlan tanári mesterképzés, 9. félév
Eszterházy Károly Katolikus Egyetem
Bölcsészettudományi és Művészeti Kar*

Témavezető:

Dr. Bartók Béla

egyetemi docens, EKKE BMK

**„20 EMELET BOLDOGSÁG” – A GYÖNGYÖSI TORONYHÁZ ELSŐ
LAKÓINAK TÁRSADALMI HELYZETE**

Dolgozatomban a gyöngyösi toronyház történetét szeretném bemutatni. A források és a motivációm ismertetését követően a témát szisztematikusan haladva próbáltam felépíteni. Éppen ezért első körben a Rákosi-korszak során előállt problémákkal foglalkozom a lakáshelyzet kapcsán. Ezt követően Kádár-korszakra irányul a figyelmem és az ott bekövetkezett változásokra. Majd egyre szűkítve a témát Heves megye gazdasági viszonyairól igyekszem átfogó képet adni, a III. ötéves terv időszakában. Ezen nyomvonalon tovább menve a terv egyik legfontosabb beruházása, a Gagarin Hőerőmű története következik, amely a toronyház építtetője is. Gyöngyös ismertetése az 1960-as években elkerülhetetlen, mivel ezer szállal kötődik a Gagarin Hőerőműhöz. Miután bemutatásra került az a környezet, ahol a toronyház megszületett, magának a háznak az ismertetése következik. Első körben a ház építésének körülményeit járom körül több fejezetre lebontva. Majd az első lakosokra és az ő életükre helyeződik a fókuszom. A gyöngyösi ház nyomán kitekintést teszek az ország több vidéki nagyvárosában megtalálható hasonló épületekre. Végül lezárásként összegzem a munkám eredményeit.

TÖMŐ ÁKOS

tomoakos2000@gmail.com

ruszisztika

mesterképzés, 3. félév

Eötvös Loránd Tudományegyetem

Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:

Dr. Mezei Bálint

egyetemi adjunktus, ELTE BTK

„A DIVAT LEGFONTOSABB KELLÉKE: A JÓ ÖTLET!”

KÉT DIVATTÖRTÉNETI PERIÓDUS

A MEGVALÓSULT SZOCIALIZMUS ÉVEIBŐL (1954/1969)

Ízlés. E szó jellemezte az ötvenes-hatvanas évek Magyarországnak öltözködés-kultúráját és ruházkodását, mely állandó elemkészletével folyton felbukkant a divatlapok és női magazinok írásaiban. Azonban az egyszerűség igénye, a variálhatóság praktikuma és a mértéktartó elegancia kifejezések mögött sokkal többről volt szó, mint egyszerű divattrendről. A szocialista divat kitágulásának évtizedében az állami vezetés és a követendő ideológia számára szükség volt egy olyan divatideál létrehozására, amely képes kordában tartani, valamint a szocialista mindennapok keretei közé beilleszteni a divat folyton megújuló és örökké változó rendszerét. Ennek lett az eredménye a szocialista divatstruktúra minden szintjén megjelenő jó ízlés jelensége, amely egyszerre volt kényszer szülte forma és ideológiai köntösbe öltöztetett tartalom. De tekinthető-e mindez egységes rendszernek? Dolgozatomban erre keresem a választ, kutatásaimat két évszám és két divattörténeti alperiódus köré csoportosítva.

Pályamunkám három fő fejezetében a jó ízlés jelenségének áttekintését követően az 1954-es és az 1969-es esztendőben vizsgálom meg annak megjelenését a rendelkezésre álló levéltári források és sajtóforrások szintjén. Választásom azért esett erre a két dátumra, mert ezekben az években Budapest volt a házigazdája a szocialista divatvilág csúcseményeinek, a Ruházati Versenynek és a Divat-kongresszusnak, s így lehetőségem nyílt a korabeli divatéletet teljes spektrumát nagyító alá venni, legyen szó a „szocialista haute-couture-ról” vagy a mindennapok öltözködéséről. S nem melleleg e két időpont két eltérő divattörténeti időszakot jelent, amelyet részben átfog, de részben szét is választ a jó ízlés és a mögötte meghúzódó elképzelés.

BALÁSSY-BEREZVAI SZÉNIA

izenia@outlook.hu

kulturális örökség tanulmányok

mesterképzés, 4. félév

Eötvös Loránd Tudományegyetem

Bölcseztudományi Kar

Témavezető:

Dr. Czoch Gábor

egyetemi docens, ELTE BTK

ÖRÖKSÉG ÉS DIVAT – NEMZETI JELLEGET KIFEJEZŐ DÍSZÍTŐTECHNIKÁK A 21. SZÁZADI MAGYAR DIVATIPARBAN

Dolgozatomban a nemzet kulturális öröksége bármínemű ruházati divattermék-adaptációjának jelenségét vizsgálom. A téma a reformkor óta folyamatosan jelen van különböző megnevezésekkel, illetve: magyar divat, magyaros divat, nemzeti viselet. A fogalom változása jól nyomon követhető a nemzet fogalmáról való gondolkodás változásával, így egészen más tartalommal bírt az elmúlt 200 év alatt. Kutatásomban a divattermékek technológiai sajátosságait szempontul választva tekintek rá erre az időszakra. Először megvizsgálom az örökségdivat kezdetének, a reformkornak az időszakát. Kitérek arra, hogy milyen elképzelések, politikai indíttatások és folyamatok vezettek odáig, hogy megszülethessen egy újragondolt nemzeti viselet. Ezek után dióhéjban áttekintem az azóta történt változásokat, különös tekintettel az inspirációs forrásokra és a technológiai megoldásokra. A dolgozat második felében pedig mindezt összevetem olyan ma is aktív divattervezők által használt technológiákkal, akik saját öndefiníciójuk alapján a magyar kulturális örökségből táplálkoznak. Ehhez kiválasztottam olyan jelenleg is a piacon lévő divatmárkákat, amik különböző elvi és technológiai utakat választva nyúlnak a hagyományos textilkultúránk díszítményeihez. Vizsgálati módszerem a szakirodalom és a korabeli sajtóanyag elemzésén túl a divattervezők hivatalos honlapjainak elemzése és személyes vagy online térben történő interjúztatás, lehetőség szerint műhely- vagy szalonlátogatással.

Dolgozatom egy olyan történeti folyamatot vizsgál, ami a jelenben is tovább alakul, változik, ezért a sajátos szempont alapján elemzett jelenség történeti kutatása kiegészül egy jelenkorkutatással is. A dolgozat eredményei főként a még ezelőtt feltérképezetlen terület, az örökség, a nemzeti identitás és a divatipar 21. századi kapcsolódásából származnak, a szellemi örökség továbbélésének és továbbéltetésének modelljeit, lehetőségeit felvillantva.

20. SZÁZADI MAGYAR IRODALOM

Zsúrielnök:

Dr. Szirák Péter egyetemi tanár (DE)

Zsúritagok:

Dr. Bednatics Gábor főiskolai tanár (EKKE)

Dr. Papp Ágnes Klára egyetemi docens (KRE)

TÓTH BÁLINT

toth.balint.university@gmail.com

magyar nyelv és irodalom

mesterképzés, 1. félév

Szegedi Tudományegyetem

Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:

Dr. Szilágyi Zsófia

egyetemi tanár, SZTE BTK

MINDENFÉLE CSELÉDEK. A CSELÉD-MOTÍVUM KOSZTOLÁNYI DEZSŐ PRÓZÁJÁBAN

Kosztolányi Dezső életművének egyik vitathatatlan csúcsteljesítménye az Édes Anna. Azonban a cseléd szereplőként nem ebben a regényben bukkan fel először Kosztolányinál. Egy egész sor prózai szöveg árulkodik arról, milyen út vezetett az Édes Annáig. A Veres András által szerkesztett kritikai kiadás sorra veszi ezen előzményeknek tartott szövegeket, ugyanakkor a Kosztolányi-szakirodalom sokkal inkább foglalkozik a húszas-harmincas évek alkotásaival, mint a korábbiakkal. Szilasi László már 2000-ben tett egy gesztust a fiatal Kosztolányi felé és fontos kérdéseket vetett fel. Ezt továbbvivendő Bengi László, Angyalosi Gergely és Szilágyi Zsófia több tanulmányában is foglalkozik a pályakezdő Kosztolányival. A legfrissebb munka ennek kapcsán pedig a *Boszorkányos esték / Bolondok* kritikai kiadás, amit Szilágyi Zsófia Tóth-Czifra Júliával közösen rendezett sajtó alá.

Föltűnő azonban, hogy a cseléd-motívumról nem esik szó részletes elemzésekben, illetve nem az Édes Anna vonatkozásában. Pedig jelen van, nagyon is, kivált a *Boszorkányos esték* novelláiban, az *Öt óraker* és *A boszorkány* című mű középpontjában is egy-egy cseléd áll. Ezeket olvasva felderenghet Édes Anna alakja, hiszen ezen szövegek olvashatók az Édes Anna legkorábbi előzményeiként. Dolgozatomban a cselédeket középpontba állító Kosztolányi-novellák elemzésére teszek kísérletet, kitekintve az alak társadalomtörténeti vonatkozásaira és egyes irodalmi párhuzamaira és folytatásaira.

BÁCS KINGA

bacskinga98@gmail.com

tanító

alapképzés, 8. félév

Eötvös Loránd Tudományegyetem

Tanító- és Óvóképző Kar

Témavezető:

Dr. Hoványi Márton

egyetemi adjunktus, ELTE TÓK

ÉDES ANNA AZ ÜVEG TÜKRÉBEN. AZ ÜVEG TERMÉSZETRAJZA KOSZTOLÁNYI DEZSŐ REGÉNYÉBEN

Dolgozatom témája Kosztolányi Dezső *Édes Anna* című regénye, szűkebben az üveg poétikai reprezentációja, mint a regény egy eddig nem kutatott aspektusa. Az általam használt módszerek nagy része az eddigi tanulmányokban is fontos szerepet játszottak. Segítségemre volt a motivikus kutatás, a narratológia területe, amely szoros kapcsolatot mutatott a medialitás kérdéseivel, ugyanakkor alapvetően komparatiztikai megközelítésre hagyatkoztam. Az összehasonlítás nemcsak a tárgyi környezet és a regény általános poétikai megfogalmazása között történt, hanem más művészeti ágak bevonására, mint például építészet és iparművészet, is sor került. A dolgozat legfontosabb eredménye, hogy értelmezi az üveg materiális, valamint immateriális megjelenését a regény szövegében. Ennek mentén három fejezetre osztottam a dolgozatot, amelyek az üveg nyilvánvalóbb tulajdonságaiból és funkcionalitásából indulnak ki és jutnak el az értelmezésben az üveghez közvetett vagy akár szimbolikus módon kapcsolható fogalmakig, kérdésekig. A további eredmények abból fakadnak, hogy a regény tárgyi környezetének rajza sokszor ugyanazokat az olvasatokat mélyíti, mint a cselekmény és annak eddigi értelmezései. A kutatás tehát azzal bővíti, erősíti a korábbi tanulmányokat, hogy más kiindulópontból és más úton halad a már korábban is felmerült kérdések és fogalmak felé. Ezen belül a regény prózájában a figuratív nyelvi megalkotottságban rejlő átfedésekre is kiterjeszti a vizsgálatot. A dolgozat nem meríti ki az üveg összes vizsgálható tulajdonságának összefüggéseit a regény szövegével, mi több, a tárgyi környezet egyéb területeinek vizsgálata is felmerülhet még a témával kapcsolatban.

MOLNÁR MÍRA

moln.mira.mm@gmail.com

magyar–történelem osztatlan tanári
osztatlan tanári mesterképzés, 7. félév
Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:

Dr. Murzsa Tímea
egyetemi tanársegéd, ELTE BTK

PRÓZAPOÉTIKAI ÖSSZEFÜGGÉSEK ÉS A NEVETÉS JELENSÉGÉNEK VIZSGÁLATA FÜST MILÁN *NEVETŐK* CÍMŰ KISREGÉNYÉBEN

Dolgozatomban a *Nevetők* című kisregényben alkalmazott prózapoétikai összefüggéseket vizsgáltam. Összekapcsoltam az alkalmazott elbeszéléstechnikát, a megjelenített motívumrendszer, a lélektaniség és a szereplők között kialakuló kapcsolati hálózat vonatkozásaival. Bemutattam a szöveg narratív szintjeit, melynek során kitértem az extradiegetikus és az intradiegetikus elbeszélők szólamainak elemzésére. Tárgyaltam a homodiegetikus elbeszélők között húzóódó párhuzamosságot és ennek tükrében vizsgáltam a regény lehetséges analitikus értelmezését. A regény és lehetséges szövegváltozatainak elemzésével a következő kérdések megválaszolására törekedtem: Hogyan jellemezhető a *Nevetők* című regény elbeszéléstechnikája? Milyen típusú elbeszélőket jelenít meg Füst? Milyen párhuzamos motívumokat fedezhetünk fel az extradiegetikus elbeszélő és az intradiegetikus narrátor szólamai között? Hogyan befolyásolhatja, alakíthatja az elbeszélés rétegeinek jellegzetes felépítése a regény lélektani értelmezését? Milyen módon alakulnak a szereplők közötti kapcsolatok? Minek a kifejezőeszköze a nevetés a regényben? Hogyan jön létre egy olyan komplex kompozíció, melynek a nevetés a szervezőeleme?

Ezen kérdések mentén arra az eredményre jutottam, hogy a megválasztott elbeszélésmód illeszkedik a kialakított motívumhálózat, a szereplők közti merev viszonyrendszer és a lehetséges lélektani olvasat aspektusaihoz. Alátámasztottam, hogy a narratológiai szempontok segítségével a kétféle elbeszélői szint egyszerre párhuzamos és ellentétes jelleget mutat. Az elbeszélésmód, a motívumok, a lélektaniség és a szereplők közti hierarchia vizsgálata során levont következtetéseket a regény egészét meghatározó nevetés jelenségének elemzésével árnyaltam, mely során megállapíthatóvá vált, hogy a nevetés a prózapoétikai egység egyik legfontosabb szervezőeleme.

ZIMMERMANN REGINA
zimmregina2@gmail.com
irodalom- és Kultúratudomány
mesterképzés, 4. félév
Pannon Egyetem
Modern Filológiai és Társadalomtudományi Kar

*Témavezető:
Dr. habil. Szávai Dorottya
egyetemi docens, PE MFTK*

„DE EZEK AZ ORPHEUSOK NEM EGY NYELVEN ÉNEKELNEK...”
RADNÓTI MIKLÓS FORDÍTÁSAINAK ÉS VERSEINEK KAPCSOLÓDÁSI
PONTJAI

Egy költőnél az egyik elsődleges világirodalommal való kapcsolódási pont a műfordítások lehetnek, hiszen azáltal, hogy lefordítja, rengeteg időt tölt egy adott művel, annak világával, motívumaival és ezek a hatások akarva-akaratlanul megjelenhetnek később a saját költészetében is. Radnóti pedig mint elismert és tehetséges műfordító él még ma is a köztudatban, aki kifejezetten fontosnak tartotta ezt az ágazatot, így a saját verseire is hathattak a fordításai, illetve a fordításaira is hathatott a saját költészete, motívumrendszere.

Dolgozatomban először kitérek magára a műfordításra, mint terminológiára és mint irodalomtörténeti fogalomra. Mióta van jelen, hogyan alakult az évszázadok során, hogyan hoztak újítást ebben a nyugatosok, miként látják a mai irodalomtörténészek ezt a műfajt, mi benne a nehéz manapság.

Ezt követően bemutatnám Radnóti fordítói munkásságát, hogy hogyan dolgozott, mi volt számára fontos benne, kiktől fordított a legtöbbet, és hogy szakirodalom, illetve a kortársak miként látják a műfordító Radnótit. Tárgyalnám természetesen az *Orpheus nyomában* című műfordítás-kötetét, megjelenésének körülményeit, és a szakirodalom által sokat emlegetett Utószavát, amelyben Radnóti maga vall a fordításról és a saját műfordítói tevékenységéről.

Beszélnék Radnóti legismertebb fordításairól és annak hatásairól a költészete: Apollinaire, La Fontaine, Vergilius. Milyen stílus, motívum-és szimbólumrendszer jelent meg a verseiben ezek hatására, illetve, milyen saját stílust kölcsönözött ezeknek a költeményeknek.

A fő témám pedig a kevésbé tárgyalt fordításainak az elemzése volna, illetve azok összehasonlító elemzése saját műveivel. Itt is főként a motívumokra összpontosítanék, de a hangulat és a téma is nagyon fontos jellemzője ezeknek a műveknek.

Ezek között szerepelne:

- Erwin Neustadter Búcsúzás című verse, amit Radnóti *Istenhegyi kertjével* vetnék össze;
- Jean Cocteau Az álom elkerül című költeménye és Radnóti *Tarkómon jobbkezeddel, Levél a hitveshez.*

KÖVÉR ADRIENN
adriennkover26@gmail.com
magyar–történelem tanár
osztatlan tanári mesterképzés, 3. félév
Nyíregyházi Egyetem

*Témavezető:
Dr. Karádi Zsolt
egyetemi tanár, NYE*

A KEGYETLENSÉG ÍRÓNŐJE

TDK-dolgozatom témája Kádár Erzsébet novellisztikája.

A publicista és kritikus Kádár már elnyerte méltó helyét az irodalomtörténetben, prózaíróként azonban felfedezésre vár. Kutatásom elsődleges célja szépírói tevékenységének feltárása volt. Bár a róla szóló szakirodalom nem túl gazdag, szokatlan a konszenzus benne: bírálói páratlan tehetségnek tartották; e vélekedések okait is igyekeztem feltárni.

A kutatás alapját az író Péntek Orsolya által szerkesztett legújabb gyűjteménye, *Az utolsó őzbak* című kötet képezte.

Az említett kiadványban található művekre koncentrálván próbáltam megrajzolni munkásságának sajátosságait, stílusának figyelemre méltó mozzanatait. A szépírói oeuvre mellett fontosnak tartottam családi hátterének, élete fontosabb eseményeinek vizsgálatát is, mivel témái gyakran kapcsolódnak saját történelmi osztályához, házassága botrányához, illetve a később megismert Illés Endréhez. Teljesítményéhez a viharos történelmi kor adja a keretet. Írásait sok esetben párhuzamba lehet állítani a magyar próza nagyjainak (Mikszáth Kálmán, Csáth Géza, Kosztolányi Dezső) törekvéseivel.

A konszenzus igazsága, mely szerint Kádár kivételes író, novelláinak bemutatásán keresztül nyerheti el a legpontosabb bizonyítást.

Novellái elgondolkodtatók, tanulságuk töretlenül érvényes. Egy művelt, ambiciózus nő képe rajzolódik ki belőlük, aki nem azt az életpályát járta be, amelyet gyermekként elképzelt. Későn lett író: 35 éves volt, amikor első novelláját Babits Mihály méltatta a Nyugatban. Korai halála megakadályozta abban, hogy beváltsa a hozzá fűzött reményeket, s megírja a vágyott regényt, amelyet a kritika elvárt tőle.

TARNAI CSILLAG

tarnai.csillag@gmail.com

fordító és tolmács

mesterképzés, 9. félév

Eötvös Loránd Tudományegyetem

Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:

Dr. Lengyel Imre Zsolt

egyetemi adjunktus, ELTE BTK

ÉRTELMEZÉSEK A HATÁRON. AZ EMBER- ÉS NEVELÉSKÉP
ALAKVÁLTOZÁSAI OTTLIK GÉZA *ISKOLA A HATÁRON*
CÍMŰ REGÉNYÉNEK RECEPCIÓJÁBAN

Ottlík Géza *Iskola a határon* (1959) című regényének széles körű irodalmi recepcióját és a kultusz kialakulásának lépéseit korábban még nem vizsgálták az ember- és neveléskép koncepciói, ezek alakváltozásai felől. Dolgozatomban felvázolom az 1960-as, az 1980-as és a 2000-es évek kritikáiban és tanulmányaiban megjelenő ember- és neveléskép politikai elköteleződéseit, majd bemutatom az Iskola-recepció történeti-társadalmi kontextusában lezajló folyamatokat a kezdeti vitáktól az allegorikus olvasat hegemoniájának kialakulásán keresztül a Jakus–Hévízi szerzőpáros ezt megkérdőjelező törekvéseig. A szövegek állásfoglalásainak a kritikai diskurzuselemzés eszközeivel történő vizsgálata így Sári B. László *A hattyú és a görény* (2006) című kötetében felvázolt megközelítéshez hasonlóan a „többszörös történeti kontextust” figyelembe vevő, az Iskola a határon körüli beszédmód kultikusságát lebontani kívánó törekvések sorába illeszkedik.

Dolgozatomban először a regény 1959-es megjelenését követő, „hátranézés-vitaként” ismert, kritikák és ideológiák között zajló nézetkülönbségeket elemzem. A kurrens irodalompolitika szemében a regény individualista és egzisztencialista kódokkal dolgozott, és annak ellenére, hogy hűen ábrázolta a katonaiskolán belül a fasizmus lélekmérgező hatását, kritizálták azért, mert nem viszonyult kellően elutasítóan a „polgári” kor világához. Az 1980-as években Balassa Péter és Szegedy-Maszák Mihály Iskola-elemzései a belső függetlenség és a (politikai értelemben is értett) hallgatás mélyén rejtőző jelentések kapcsán vizsgálták a regényt, ami a korabeli társadalom politikai-ideológiai meghatározottságai között az irodalmat a dogmatikus olvasatoktól függetleníteni kívánó olvasatok sorába illeszkedett. Mind az 1960-as, mind az 1980-as évek kritikái így allegorizáló-példázatos keretben vizsgálták a regényt. A Jakus–Hévízi szerzőpáros 2004-es

Ottlik-veduta című értelmezésében azonban kiemeli, hogy a regény sokkal inkább arra mutat rá, hogy a szabadság és a meggyőződések belülről is veszélyeztetett jelenségek, így a szerzők az önreflexió szükségességét emelik ki a narrációban. Az államszocializmus megszűnését követő új világrendben, ahol a fegyelmezés társadalmát (vö. Foucault) az ellenőrzés társadalma (vö. Deleuze) és a kockázattársadalom (vö. Beck) váltotta fel, a Jakus–Hévízi-elméletben egy olyan Ottlik-olvasat jelenhet meg, ami a rendszerváltás után helyét kereső Magyarországon felmerülő kérdésekre igyekezett válaszokat találni a regény szövegében.

SÁNDOR ANNA VIOLA
annaviolasandor@gmail.com
magyar
alapképzés, 3. félév
Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Dr. Molnár Gábor Tamás
egyetemi docens, ELTE BTK

A MEGÉRTÉS SZEREPE ÉS ALAKZATAI OTTLIK GÉZA
ISKOLA A HATÁRON CÍMŰ REGÉNYÉBEN

Ottlík Géza *Iskola a határon* című regénye a modern magyar irodalom egyik legjelentősebb alkotása. A szakirodalomban a szövegnek részletes értelmezési horizontja alakult ki, ám nem minden regény által felvetett kérdés kapott azonos figyelmet. Dolgozatomban a regényben szereplő megértés kérdéskörét vizsgáltam, és kísérletet tettem a szakirodalom jelentős részében elterjedt tézis – a katonaiskolai társak közötti teljes megértés – felülvizsgálatára. Következtetésem szerint a megértés az Ottlík-regényben ennél sokkal árnyaltabb és komplexebb módon van jelen, mert nemcsak a két elbeszélő esetében különbözik jelentősen, hanem mindkét esetben jelentős változásokon megy keresztül az elbeszélés során.

A regény egyik elbeszélője, Medve Gábor a megértve levés gyermekkori, ontológiai állapotából az abjektként is értelmezhető iskolai tapasztalatok hatására saját szubjektuma felbomlásának lehetőségével szembesül. Szökése erre adott válaszként értelmezhető, ám kísérlete kudarcot vall. A fogdai monológban Medve, szakítva a korábbi, szavak nélküli megértésfogalmával, eljut a nyelv világának vállalásáig, illetve a megértés és magány eredendő összekapcsolódásának felismeréséig. A regény elsődleges elbeszélője, Bébé ezzel szemben a regény első jeleneteiben egy katonaiskolai társak közötti külön nyelvvel rendelkező megértést tételez, amely egy iskolai nyelvjáték és összenevetés következtében alakult ki. A narratíva megkonstruálása, Medve kéziratának értelmezése során azonban Bébé a megértés egy árnyaltabb felfogásáig jut el, amely az individuumoknak a keretfejezetekben tételezett teljes azonosulását nem, csak az értelmezést teszi lehetővé.

PÓTOR BALÁZS

potor.bali@gmail.com

magyar–történelem osztatlan tanári
osztatlan tanári mesterképzés, 7. félév

Debreceni Egyetem

Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:

Dr. Balajthy Ágnes

egyetemi adjunktus, DE BTK

MEGPECSÉTELTELT SORSOK – A PARABOLISZTIKUSSÁG MINTÁZATAI
SÁNTA FERENC AZ ÖTÖDIK PECSÉT CÍMŰ REGÉNYÉBEN

Dolgozatomban Sánta Ferenc *Az ötödik pecsét* című regényében megjelenő parabolisztikus olvasat mintázatainak, elemeinek vizsgálata révén mindenekelőtt arra a kérdésre kíséreltem meg választ adni, hogy hogyan teremődik meg a „példázat a példázatban” szisztémája a szövegben, vagyis hogy a kötet a maga egészében tekinthető-e egy parabolának, mely fikatív valóságában egy másik példázatot mesél el. A szoros szövegolvasáson alapuló elemzés feltárja a kötet főkonceptiójának alapját a példázatba ágyazott erkölcsi dilemmát.

SITKU DORINA
dorinasitku29@gmail.com
magyar
alapképzés, 3. félév
Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Demeczky Ádám
doktorandusz, ELTE BTK

ÍGY SIKOLT FEL AZ ÍRÓ-FELESÉG. ÖNMITOLÓGIA VONZÁSA
A MEGMARADT SZOBOTKÁNAK CÍMŰ MŰBEN

OTDK dolgozatomban Szabó Magda *Megmaradt Szobotkának* című művének memoárként való olvasásának helytelenségére, és arra szándékoztam rávilágítani, hogy olyan regényként kell olvasni a művet, aminek témája a gyász, eszköze pedig az önmitológia. Szövegszinten és a szerkezet szintjén is igyekeztem meghatározni, rendszerezni és értelmezni mindazokat a szövegalkotási módszereket, visszatérő képeket és motívumokat, amelyek beleillenek abba a szövegviszonyban, amivé a memoárként induló mű „átalakul” Szabó Magda által. A műnek az író-nő alkotta önéletrajzi térhez tartozását is kifejtettem a dolgozatban.

Mindemellett az irodalmi kánonban elfoglalt helyének újragondolása is témája volt a dolgozatnak, mégpedig a gyászmunkán keresztüli befogadás által. Mindezt a gyászmunka szakirodalmi áttekintésével támasztottam alá, és Esterházy Péter *A szív segédigéi* című regényével való összevetéssel és a két mű együttes olvasásával a gyászmunka témája által.

KOÓS KRISZTINA

krinyo96@gmail.com

magyar–történelem osztatlan tanári
osztatlan tanári mesterképzés, 7. félév
Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:

Dr. Scheibner Tamás
egyetemi docens, ELTE BTK

ÉRTELMEZÉSI LEHETŐSÉGEK ÉS ÉLETMŰBEN ELFOGLALT POZÍCIÓ.
HATÁR GYŐZŐ: *EUMOLPOSZ AVAGY A HAZUDOZÁS ZSOLTÁRA*

Dolgozatomban Határ Győző recepcióban és kritikai diskurzusban mindeddig kevés figyelmet kapott regényének, az *Eumolposz avagy a hazudozás zsoltárának* életműbe való elhelyezésére teszek kísérletet. A vizsgálatom fókuszja Határ Győző emigrációt megelőző alkotói korszakának prózai szakaszára irányul. A dolgozatban a regény irodalomtörténeti és történeti kontextusából indulok ki, így a „hároméves” magyar irodalom, továbbá a nyugati magyar emigráció és Magyarország változó viszonyát vizsgálom, emellett kitérek a nyolcvanas éveket követő „újrafelfedezés” időszakára is – amikor Határ Győző művei fokozatosan kiadásra kerültek itthon, és megkezdődhetett az életmű hazai befogadástörténete. Úgy gondolom, hogy e kontextus ismertetése szükséges az életmű mélyrehatóbb vizsgálatához, az összefüggések közelebbi megértéséhez.

Dolgozatomban emellett érvelek, hogy Határ Győző prózai életművében kiemelkedik egy olyan szűk csoportja a regényeknek, ahová az *Eumolposz avagy a hazudozás zsoltára* is illeszkedik: a csoportot az *Anibelben* és a *Pepito és Pepitában* jelölöm ki. Értekezésem második részében tehát az *Eumolposz avagy a hazudozás zsoltárának* a Határ-életműbe integrálására teszek kísérletet a három regény összehasonlító elemzésével: (1) keletkezési körülményeik; (2) szövegszerveződési sajátosságai; (3) poétikai-stilisztikai; és (4) tematikus-motivikus jegyeik vonatkozásában. Az elemzésem során emellett a negyvenes-ötvenes évek atmoszférájának megjelenését vizsgálom a regényekben; meglátásom szerint e szempont is hozzájárulhat a három regény életművön belüli elkülönítéséhez.

Elemzésemben Buda Attila munkája eredményeként Határ Győző 1998-ig terjedő munkásságának és kritikai recepciójának átfogó bibliográfiájára; továbbá az újabb monográfiákra – Rugási Gyula, G. Komoróczy Emőke, Mohácsi János –, és a kritikai diskurzus friss tanulmányaira támaszkodom.

Meglátásom szerint az *Eumolposz avagy a hazudozás zsoltára* több szempontból is integrálható Határ Győző prózai életművébe, annak ellenére, hogy a regényt ellentmondásos alkotásnak tartom – ami indoka lehet a kritikai érdeklődés hiányának is –: a határi próza vonatkozásában egyaránt tekinthető torzóban maradt ambivalens regénykísérletnek, és esztétikai szempontból igényes műalkotásnak. Emellett bizonyítani látom azt a feltevésemet is, hogy a dolgozatban vizsgált három regény valóban külön csoportot alkot az életműben.

ALKALMAZOTT NYELVÉSZET, FONETIKA, PSZICHOLINGVISZTIKA, STILISZTIKA

Zsúrielnök:

Constantinovitsné Dr. Vladár Zsuzsa (ELTE)

Zsúritagok:

Kegyessné Dr. Szekeres Erika egyetemi adjunktus (SZTE)

Dr. Sólyom Réka egyetemi docens (KRE)

MOHAMAD ALI KHALIL
klaitmohammad@gmail.com
angol elméleti nyelvészet
mesterképzés, 4. félév
Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Dr. Starcevic Attila
egyetemi adjunktus, ELTE BTK

EMPHASIS SPREAD AND DEPHARYNGEALIZATION
IN LEBANESE ARABIC

This paper explores the phenomenon of emphasis spread in Lebanese Arabic and its counteract, depharyngealization. While emphasis can spread leftward and rightward, this research details the exact rules that govern the mechanisms by which this process operates in Lebanese Arabic. Experiments were run with native Lebanese Arabic speakers to determine whether vowel properties, rather than the pharyngeal features of the consonant, are crucial in retaining emphasis. Emphasis retention and spread is strongly promoted and sustained in the vicinity of back vowels, while front vowels tend to block emphasis. Depharyngealization occurs when the emphatic consonants sit in an environment of vowels that are incompatible with the pharynx for secondary articulation, or if tautosyllabic with a guttural consonant. An important consequence for emphasis spread is the fact that it is mirrored in English by those who speak Lebanese Arabic as a native language. Native speakers of Lebanese Arabic were asked to pronounce English words with various vowels in different positions to test whether or not the speakers will pharyngealize the surrounding consonants by rule transfer. The results were consistent with what was found in Lebanese Arabic. When an English consonant precedes a vowel with similar characteristics to those that trigger emphasis in Lebanese Arabic, the speakers would pharyngealize the English consonant as well.

BLASKOVICS ÁKOS

blaskova@student.elte.hu

szabad bölcsészet (elméleti nyelvészet specializáció)

alapképzés, 4. félév

Eötvös Loránd Tudományegyetem

Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:

Dr. Rebrus Péter

tudományos főmunkatárs, NYTK

A SZILLABIKUS L HELYE A MAGYAR FONOLÓGIA RENDSZERÉBEN

A kölcsönszavak adaptálásának vizsgálata hozzájárulhat ahhoz, hogy egy nyelv fonológiai rendszerének működését közvetlenebbül ragadjuk meg. A szillabikus mássalhangzókat, különösen a szillabikus l-t tartalmazó szavak (pl. ,) megjelenése fölveti annak a kérdését, hogy miképpen illeszkednek ezek a magyar magánhangzó-harmónia rendszerébe. Dolgozatomban azt vizsgálom, hogy a Blaskovics–Ittész (2023, megj. alatt) által empirikus adatok alapján föltételezett új, a szillabikus l-t tartalmazó harmonikus osztályt hogyan lehet beépíteni az előlségi és a kerekégi harmónia Rebrus–Törkenczy (2019) által megadott leírásába, illetve hogy optimalitáselméleti és harmónianyelvtani keretben miképpen kezelhető az említett és hasonló szavak harmonikus viselkedése, különös tekintettel az ingadozásra és az l semlegességére (pl. /gu.g̣l.hoz/~ /gu.g̣l.höz/, de /li.ḍl.höz/~^{21*} /li.ḍl.hez/).

Eredmények

A semlegesség gyakorisági értelmezése rávilágít, hogy a szillabikus l harmonikus osztályként való fölvétele teljessé teszi a logikai teret: míg a leírt magánhangzó-osztályok vagy az előlségi, vagy a kerekégi harmóniában semlegesek, vagy egyikben sem, addig a szillabikus l mindkettőben semlegességet mutat. A dolgozat azt is kimutatja, hogy az l besorolható a semlegességi gradualitásba az e és az é közé. Mindazonáltal a távolsági hatás nem lenne kezelhető a megadott elemzési keretekben, így a tanulmány fölveti a probléma maxent nyelvtanok általi elemzését.

FÖLDESI REGINA KATALIN
foldesi.regina.k@gmail.com
anglisztika
alapképzés, 9. félév
Pázmány Péter Katolikus Egyetem
Bölcsészet- és Társadalomtudományi Kar

*Témavezető:
Dr. Halm Tamás
egyetemi adjunktus, PPKE BTK*

A MONDATTANI KÉTÉRTELMŰSÉGEK AZONOSÍTÁSA ÉS FELOLDÁSA

Kétértelműséget sokféleképpen generálhatunk, minden nyelvben létező jelenség. Egy adott nyelv sajátosságai olyan kétértelműséget okozhatnak, melyek más nyelvek adottságait tekintve elérhetetlenek, nyelvtani vagy éppen lexikális szempontokból. Ugyanakkor léteznek olyan kétértelmű struktúrák, amelyeknek ugyanaz a magjuk, de az anyanyelvi gondolkodás mégis más interpretációt eredményezhet. Ilyen példának okáért a magyar és az angol nyelv is, melyek szinte minden tekintetben különbözöek, és mégis, léteznek olyan kétértelmű mondattani szerkezetek, amelyek mindkét nyelvben fellelhetőek. Mivel számos magyar anyanyelvű műveli az angol nyelvet akár mindennapi használatban is, így elgondolkodtató, hogy ugyanezen kétértelműségeket vajon ugyanúgy értelmezik, mint az angol anyanyelvűek? Egyáltalán felismerik az angol mondat szerkezetek kétértelműségét?

Korábbi tanulmányokat olvasva világossá vált számomra, hogy ez a téma még kiforratlan, egészen újszerű. A jelenlegi dolgozat egy kísérleti tanulmányt mutat be, ahol 46 önkéntes, magyar anyanyelvű résztvevő kétértelmű, angol nyelvű mondatokkal kapcsolatos feladatokat old meg. 23 fő nem volt informálva a kétértelműségről, hogy maga az azonosítás vizsgálható legyen, míg a másik csoport kifejezetten bátorítást kapott a több lehetséges jelentés felkutatására.

A kutatás hozott némi eredményt, például a globálisan kétértelmű mondatok esetében, egyértelműen megfogalmazódott egy preferencia. Ezen túlmenően néhány kontroll mondat is előfordult a kérdőívben, melyek nyelvtani korlátozások miatt csak egy olvasattal, értelmezéssel rendelkeznek. A túlnyomó többség sikeresen az egyetlen helyes értelmezést írta meg, ezzel megerősítve, hogy tudják azonosítani, hogy a nyelvtani szerkezet kétértelmű-e vagy sem.

A legérdekesebb eredmény arra utal, hogy a magyar nyelvtani logikának van szerepe az angol mondatok feldolgozásában. Számos „váratlan” értelmezés született, amelyek első látásra logikátlannak tündek. Utólagosan feltettem kérdése-

ket ezekkel kapcsolatban a résztvevők számra, és az ezekre adott válaszok és a magyar nyelvtani logika összevetésére alapoztam a dolgozatban megírt elméleteket. Ebben az esetben a magyar nyelvtani logika szerint azokra a szabályokra, engedményekre utalok, amelyek a magyar nyelv sajátosságai, és amelyeket a résztvevők előszeretettel alkalmaztak a feladatok abszolválása során.

Tagadhatatlan, hogy némi válasz mellett még több kérdés került elő a témát illetően, melyek további vizsgálódásra sarkallnak.

PRÓTÁR NOÉMI
noemiprotar@gmail.com
magyar nyelv és irodalom
mesterképzés, 9. félév
Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezetők:
Dr. habil. Tátrai Szilárd
tanszékvezető egyetemi docens, ELTE BTK
Nemeskey Dávid Márk
külső témavezető, ELTE DBK

AUTOMATIKUS SZÖVEGEGYSZERŰSÍTÉS A MAGYAR NYELVRE

Dolgozatom az első, magyar nyelvre létrehozott standard és egyszerűsített szövegpárokból álló párhuzamos korpuszt mutatja be. A dolgozat egyrészt leírja a korpusz létrehozásának folyamatát, mely egy külföldi korpusz lefordításával valósult meg, valamint a korpusz minőségének az ellenőrzését is. Emellett a dolgozat elvégzi a korpusz hasznosíthatóságának az elemzését három, már létező nyelvmódel segítségével, melynek kimenetei mind manuális elemzéssel, mind pedig egy kérdőíves vizsgálat keretei között értékelésre kerültek. A korpusz azzal a távlati céllal jött létre, hogy tanítókörpuszként funkcionáljon egy automatikus szövegegyszerűsítést lehetővé tevő számítógépes modell számára. Így a dolgozat célja nem csupán a korpusz bemutatása, hanem az automatikus szövegegyszerűsítés kommunikációs folyamatának a nyelvészeti szempontú bemutatása is. Az elemzés eredményei alapján plauzibilisnek tűnik az, hogy a korpusz segítségével létrehozható egy szövegegyszerűsítő modell a magyar nyelvre is.

Dolgozatom főbb eredményei tehát a következők:

- 1.) egy standard és egyszerűsített szövegekből álló párhuzamos korpusz létrehozása egy erőforrásszegény nyelvre;
- 2.) a létrehozott korpusz minőségének és használhatóságának elemzése, melynek eredményei alapján látható, hogy a korpusz segítségével akár magyar nyelvre is létrehozható egy szövegegyszerűsítő modell.

HAJNER RÉKA
reka.hajner@gmail.com
alkalmazott nyelvészet
mesterképzés, 4. félév
Pannon Egyetem
Modern Filológiai és Társadalomtudományi Kar

Témavezető:
Dr. Bátyi Szilvia
egyetemi adjunktus, PE MFTK

THE EFFECT OF LANGUAGE DOMINANCE ON SWITCHING COST AMONG HUNGARIAN-ENGLISH BILINGUALS

One of the main questions of bilingualism research is the nature of how the bilingual brain produces speech and switches between the languages. Bilingual production is based on the inhibition and activation of different languages, and theories have been proposed to account for how it happens (e.g.: Green, 1986). Results have been contradictory about whether the weaker language (L2) or the stronger language (L1) is more difficult to inhibit (e.g.: Meuter & Allport, 1999; Christoffels et al., 2007; Mosca & De Bot, 2017). The aim of the present research is to gain insight into bilingual language control in language production; how language switching happens; and how language dominance, the language history, frequency of use, proficiency and attitude influence the language switching cost.

This paper presents the results of an experiment conducted among Hungarian – English bilinguals (N = 43). The participants completed the evaluation of their language dominance and a picture-naming task inducing language-switching. To assess language dominance, the Bilingual Language Profile questionnaire was used (Birdsong et al., 2012) and its results were analysed together with the reaction times during the picture-naming task. The effect of language balance and imbalance, accommodation to code-switching, target word frequency and extralinguistic factors on language switching were considered. Results suggest that language dominance is strongly associated with performance at the language switching task, and so is word frequency; extralinguistic differences and accommodation to the task proved to be non-influential factors.

MARTON ANDREA

martonandrea@uni.sapientia.ro

román nyelv és irodalom, angol nyelv és irodalom

alapképzés, 6. félév

Sapientia Erdélyi Magyar Tudományegyetem

Csíkiszerepai Kar

Témavezető:

Dr. Dégi Zsuzsanna

egyetemi adjunktus, RO EMTE CSK

MEGSZÓLALNI ROMÁNUL. A NYELVI SZORONGÁS MEGÉLÉSE ÉS TÚLÉLÉSE

Jelen dolgozat a nyelvi szorongás jelenségét vizsgálja kétnyelvű magyar kisebbségi beszélők román nyelven való megnyilvánulásai kapcsán. A nyelvi szorongás a szorongás azon formája, amely a szóbeli kommunikációhoz köthető (McCroskey, Beatty 1986). Pontosabban az egyén félelem- vagy szorongásszintjét jelenti, amely egy valódi vagy várt beszédhelyzethez társul (McCroskey, Beatty 1986). Tódor (2019) tanulmányában, Pavlenko (2005) gondolataira utalva, „a szorongást, a szégyenérzet és a zavar kulcsfogalmai mentén értelmezi, kiemelve a tanulási motivációra gyakorolt negatív hatását” (Tódor 2019: 108). A nyelvi szorongásban szenvedők legnagyobb félelme a kommunikációs kudarc.

A kudarcnak ez a fajtája azért vált ki ekkora félelmet, mert az egyén fél a negatív megítéléstől és úgy érzi, hogy a teljesítmény hiánya torzítja az önkifejezését, énprezentációját vagyis a magáról alkotott képet (Horwitz 1986, idézi Tóth 2016: 19). Ez azért van, mert a nyelv és identitás szorosan kapcsolódnak egymáshoz, ebből adódóan, kudarc esetén mindkettő egyidőben sérül (Norst 1989, idézi Tóth 2016: 19).

A kutatás célja betekintést nyerni és megvizsgálni a kisebbségben élő kétnyelvű beszélők nyelvi és kommunikációs szorongását a román nyelv használata során. A kutatás választ próbál kapni a nyelvi szorongás kialakulására, megnyilvánulására, hatásaira és következményeire különböző bilingvis környezetben élőknél.

A kutatás során kevert módszertani eljárásokat alkalmazunk, előbb kvantitatív, majd kvalitatív módszerekkel próbáljuk körüljárni és megvizsgálni a témakört. A kvantitatív vizsgálat során online kérdőívet használtunk a kutatási alanyok hatékonyabb és széleskörűbb elérése érdekében. A kutatás résztvevői felnőttek (18+), ugyanis jelen esetben nem az osztálytermi szorongásra összpontosítunk,

hanem a mindennapokban megjelenő kihívásokra. A kérdőív során kapott eredmények alapján, félig strukturált interjúk segítségével próbálunk mélyebb betekintést nyerni az adott témakörbe.

Úgy a kérdőíves lekérdezés eredményei, mint az interjúbeszélgetések arra mutattak rá, hogy a nyelvi szorongás a legtöbb kitöltő esetében valamilyen korábbi negatív kommunikációs élmény hatására alakult ki. Több résztvevő is negatív bánásmódban, lenézésben részesült gyerekkorában, mikor próbálkoztak románul beszélni. Továbbá azt is elmondhatjuk, hogy a jó román nyelvtudással és kommunikációs készséggel rendelkező egyének is tapasztaltak már szorongást.

JUSZKÁN PETRA
petra.juszkán@gmail.com
német nyelv és irodalom (germanisztika)
alapképzés, 5. félév
Újvidéki Egyetem

*Témavezető:
Dr. Pápista Zsolt
tanársegéd, ÚE BTK*

NYELVEK MEZSGYÉJÉN. AZ ANYANYELV, AZ IDEGEN NYELV ÉS A KÖRNYEZETNYELV STÁTUSZA A MUNKAMEMÓRIÁBAN

Előző kutatások, melyek a rövid távú memóriával foglalkoztak, rámutattak arra, hogy vannak különbségek az anyanyelvünk és egy általunk kevésbé elsajátított idegen nyelv szavainak megjegyzését illetően, ugyanis több anyanyelvű szót tudunk egyszerre megtartani a munkamemóriában, mint idegen szót. A tanulmány célja e szempontból a környezetnyelv státuszának meghatározása az anyanyelv és az idegen nyelv viszonylatában, továbbá a kutatás keretében felbukkanó hasonlóságok és/vagy különbségek ismertetése kétnyelvű és egynyelvű alanyok között. A tanulmány egy kísérletre épül, melynek keretében a kutatási alanyok magyar (anyanyelvű), szerb (környezetnyelvű) és német (idegen nyelvű) kivetített szavakat láttak, majd a megjegyzett szavakat lejegyezték. A kísérlet első fázisában nyelvenként csoportosítva, majd a második fázisban keverve vetítettük ki a szavakat. Az előző kutatásokkal összhangban várható volt, hogy az alanyok több anyanyelvi elemet tudnak majd a munkamemóriában megtartani, mint idegen nyelvit. Eredményeink ezt alátámasztják. Emellett feltételezhető volt, hogy a munkamemóriában megtartott környezetnyelvi elemek száma kisebb lesz, mint az anyanyelvié, de nagyobb, mint az idegen nyelvié. Eredményeink azt mutatják, hogy ez csak abban az esetben igaz, amennyiben az alanyok nyelvenként csoportosítva látják a szavakat. Amennyiben viszont keverve látják a szavakat, az anyanyelv és a környezetnyelv státusza szinte kiegyenlítődik az idegen nyelvvel szemben.

ULNYROVA SOFIA
sofiaul@student.elte.hu
anglisztika
alapképzés, 3. félév
Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Dr. Dóczy Brigitta
egyetemi adjunktus, ELTE BTK

FORMULAIC LANGUAGE USE OF ADVANCED ENGLISH LEARNERS IN WRITING

Referring to the statistics of 52.3% of using FL in writing by English native speakers, the advanced ESL learners showed the results of approximately 30% in their short tasks. It is also evident that the most frequent formulaic elements in writing the short essays are collocations and technical lexical phrases. As a result, the findings highlight the importance of multiword elements, as they constitute a large part of the texts, and learning the proper constructions. Their frequency may fluctuate from essay to essay for numerous reasons, and it still makes up a large share of vocabulary.

One of the research tasks was to investigate the current situation regarding FL use and estimate the progress in this field. Based on the interview, dramatic changes occurred. Firstly, the participants utilize many digital tools in writing: dictionaries, translation apps and websites for correcting errors. In addition, it provides them access to authentic materials and native phrases, which is crucial in FL acquisition. For example, if there was an issue with source distribution two decades ago, now authentic materials are entirely available. Secondly, the participants have at least an idea about FL but are not aware of them still. It can be concluded from this that emphasis on multiword expressions is done, but not enough, resulting in unconscious habits in writing. Considering how useful the phrases can be in writing, more effort should be made on this in the subjects.

With regard to education, the subjects of the study mentioned its significance when learning FL. Ideally, professors should provide them with handouts and sources, hold language practice classes, where they would improve their performance, and motivate them. Nevertheless, other techniques were listed: immersion into the native environment by consuming authentic content and finding the most efficient way of studying. After the research, the participants were inspired to improve their FL knowledge through these methods; it might change their perception.

KAJUHA ESZTER
eszterya@gmail.com
angol–magyar osztatlan tanári
osztatlan tanári mesterképzés, 9. félév
Debreceni Egyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Dr. Reszegi Katalin
egyetemi docens, DE BTK

SZINESZTÉZIÁS KIFEJEZÉSEK FELDOLGOZÁSA ÓVODÁS KORÚ GYERMEKEK KÖRÉBEN

A szinesztézia terminus azt a jelenséget jelöli, melynek során a különböző érzéktérületekről származó benyomások összekapcsolódnak, a világról való gondolkodás tudati sémái és a nyelvi kifejezések terén egyaránt. A szinesztéziás nyelvi kifejezések vizsgálatával korábban a stilisztika foglalkozott, hagyományosan ugyanis nyelvi díszítőelemnek tekintették. A kognitív metaforaelmélet azonban új megvilágításba helyezte ezeket a kifejezéseket is, rávilágítva arra, hogy valójában fogalmi tartományok közötti leképezéseként értelmezhetők, melyek a mindennapi nyelvhasználatot is át- meg átszövik. Ennek köszönhetően újabban egyre több figyelem fordul a konvencionális nyelvi szinesztéziák (például éles fény, meleg szín) felé is, a szakemberek pedig korpuszvizsgálatokra és kísérletekre alapozva próbálják feltárni az általános és a nyelvspecifikus mögöttes mechanizmusait. Ezek a vizsgálatok azonban jellemzően a felnőttek nyelvhasználatára irányulnak; az viszont, hogy a gyerekek miként dolgozzák fel ezeket a kifejezéseket, egyelőre kevesebb figyelmet kapott. Dolgozatomban ehhez igyekszem közelebb jutni. A kutatás célja, hogy pszicholingvisztikai vizsgálatok révén feltárja: az anyanyelv-elsajátítás során, az életkor előrehaladtával hogyan alakul egyrészt a felnőtt nyelvben konvencionálizálódott, másrészt az újszerű szinesztéziás kifejezések feldolgozása. Ennek révén tovább árnyalhatók a nyelvi szinesztézia mentális reprezentációjáról és működésmechanizmusáról meglévő ismereteink. Megítélésem szerint a kifejezések háttérében egy olyan komplex mechanizmusról van szó, amelynek alapja a velünk született asszociációs képességünk, melynek révén képesek vagyunk modalitások között asszociációs kapcsolatra, de a konkrét szinesztéziás kifejezések jelentése mögött ezen túl további mechanizmusokkal is számolhatunk, s ezek között – a gyerekekkel végzett vizsgálatok alapján – fontos szerepet játszik az értékjelentésként leírható (általánosabb, modalitásfüggetlen) jelentéskomponens működtetése.

TÚRMEZEI MÁRTON
martongtm@gmail.com
angol–magyar osztatlan tanári
osztatlan tanári mesterképzés, 1. félév
Miskolci Egyetem
Bölcsészettudományi Kar

*Témavezető:
Dr. Pethő József
főiskolai tanár, ME BTK*

„CSAK ÚGY CSINÁL”. MAGYAR ALTERNATÍV DALSZÖVEGEK STILISZTIKAI-POÉTIKAI VIZSGÁLATA

A dolgozatban bemutatott kutatás elméleti keretét és módszertanát tekintve nyelvtudományi, azon belül funkcionális kognitív stilisztikai alapozottságú (vö. pl. Langacker 1987, Tolcsvai Nagy 1996), lírapoétikai vonatkozásai révén azonban interdiszciplináris jellegű. A vizsgálat fő célja annak feltárása, hogy a dalszövegekben hogyan jelennek meg a líraiság általános jellemzői a stílus szociokulturális rétegzettségében, a személyjelölő konstrukciókban, az aposztrofóban, az önmegszólításban. A korpuszt magyar nyelvű, az alternatív zenei szcénához sorolt dalszövegek alkotják (pl. Európa Kiadó, Kispál és a Borz, Hiperkarma).

A dolgozat kifejtő része két, témáját tekintve egységes, egymást kiegészítő, de módszertani szempontból eltérő jellegű kutatás összegzéséből épül fel. Elsőként egy kérdőíves vizsgálat eredményeit értékeltem, mellyel a dalszövegek részleges elemzését is elvégeztem a kitöltők stílustulajdonítására, népi kategorizációira támaszkodva. A második egységben részletesebb dalszövegelemzéseket készítettem, támaszkodva a friss szakirodalomra (l. pl. Tátrai 2018, Ballagó 2021), a bevont tudományterületek fogalomkészletére és módszertanára, valamint a saját elemzői intuíciónra is. A dolgozattal célt volt a dalszövegek vizsgálatának eddigi eredményeihez, valamint a közelmúlt és a jelen populáris kultúrájának leírásához hozzájárulni. A személyjelölések és az aposztrofikus diskurzusok konstruálásának vizsgálata új adatokat és elemzési eredményeket hozott, emellett egyéb megformáltságbeli jellemzők elemzése is hozzájárult annak feltárásához, hogy miként funkcionál a stílus ezekben a dalszövegekben. A kérdőíves kutatás része volt egy anyanyelv-pedagógiai attitűdfelmérés is, ennek eredményei szintén felhasználhatóak egy erről a kérdéstről folytatott jövőbeli szakmai diskurzusban.

ÁLTALÁNOS, LEÍRÓ ÉS GENERATÍV NYELVÉSZET

Zsúrielnök:

Dr. Bibok Károly egyetemi tanár (SZTE)

Zsúritagok:

Dr. Halm Tamás tudományos munkatárs (ELKH NYTK)

Dr. Laczkó Krisztina egyetemi docens (ELTE)

BOZSÁNYI-FÁBIÁN KRISZTINA

fabian1krisztina@gmail.com

magyar–matematika osztatlan tanári
osztatlan tanári mesterképzés, 6. félév

Pécsi Tudományegyetem

Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:

Dr. Farkas Judit

egyetemi docens, PTE BTK

MI A FRANC EZ? EGY MAGYAR SZERKEZET ÁTTEKINTŐ JELLEMZÉSE

Dolgozatom témaválasztásának középpontjában egy magyar konstrukció áll: a *mi a franc* szerkezet.

Kérdőíves tesztelést, valamint korpuszokat is felhasználó kutatásomban az említett szerkezetet több aspektusból vizsgáltam. Először morfológiai szempontból néztem meg alaposan. Megállapítottam, hogy a birtokjel, illetőleg a legtöbb esetrag megjelenhet a konstrukcióban megjelenő névszói elemen, bár egyes szó-sorok többé-kevésbé jelöltek, ahogyan a többes szám jelének, a birtokos személytoldaléknak, valamint a birtokviszonyjelnek a szerkezetben való megjelenése is bizonyos fokú jelöltséghez vezet. Ez utóbbi konstrukciók jelöltségéből egy olyan következtetés vonható le, miszerint a szerkezetben szereplő névszó esetleg nem főnév, hanem olyan melléknév, amely mögül elliptáltak a főnevet. Kérdőszóként a szerkezetben a *mi*-n kívül megjelenhet még a *ki* és a *hogy*, valamint a *hol*, a *honnán* és a *hová* kérdőszavak is felbukkanhatnak a konstrukcióban, ha a névszón megjelenő rag belső helyrag, és a konkrét helyjelölő értelmében szerepel a szerkezetben (ha pusztán vonzatjelölő, akkor a *mi*-t kell használnunk). Megállapítottam, hogy a szerkezetben szereplő kérdőszón (a többes szám jelének a kivételével) egyáltalán nem bukkanhatnak fel a főnéven megjelenő jelek vagy ragok. Szintaktikai szempontból kimutattam, hogy a szerkezet korlátoltan bővíthető melléknévi jelzővel: az idiomatikus kifejezésekben csak bizonyos melléknevek jelenhetnek meg, azokból is tipikusan csak egy, míg a nem idiomatikus esetekben ilyen korlátozásokat nem találtam. Kiderült, hogy a szerkezet ott helyettesítheti a kérdő névmást, ahol az valóban kérdőszóként szerepel a szerkezetben, de nem jelenhet meg listás kérdésekben univerzális kvantorként, illetve tükörfókuszos konstrukciókban is csak bizonyos feltételek mellett bukkanhat fel. A szerkezethez generatív szintaktikai reprezentációt is társítottam.

Végül pragmaszemantikai szempontból is megvizsgáltam a szerkezetet a reprezentációkat a ReALIS keretében adva meg, amellyel megragadható, hogy a *mi a...*-skálát nem egységesen használják a beszélők.

VIRÁG ANNA

virannab@gmail.com

magyar–német osztatlan tanári
osztatlan tanári mesterképzés, 6. félév
Pécsi Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:

Dr. Farkas Judit

egyetemi docens, PTE BTK

KÖTŐSZÓNAK LÁTSZIK BÁR, DE VANNAK ELLENÉRVEK.

A BÁR ÚJSZERŰ MEGKÖZELÍTÉSE

Dolgozatomban a bár vizsgálatával foglalkozom elsősorban generatív nyelvészeti keretben.

A bár az eddigi szakirodalmakban alá-, illetve mellérendelő kötőszóként szerepelt, én viszont olyan adatokra bukkantam, amelyek alapján megkérdőjelezhető ez a besorolás.

Munkám kiindulási alapjaként az MNSz2-ben talált eddig nem vizsgált szerkezetek szolgáltak. Ezeket tanulmányozva észrevettem, hogy a bár nem csak tagmondatéli pozícióban jelenhet meg. Ez, valamint az a tény, hogy a bár előfordulhat együtt a de mellérendelő kötőszóval, ellentmond eddigi besorolásának. Ezért, annak vizsgálatára, hogy ezek a jelenségek mennyire újkeletűek a magyar nyelvben, történeti korpuszokban néztem utána megfigyeléseimnek, majd kérdőíves módszerrel vizsgáltam a bár lehetséges mondatbeli elhelyezkedéseit és a de-vel való viszonyát, az eredményekről pedig statisztikai elemzést készítettem. Ezek alapján igazolódott, hogy a megfigyelt struktúrák valóban létező szerkezetek, melyeket az anyanyelvi beszélők elfogadhatónak tartanak, és amelyek a magyarban már régóta jelen vannak.

Dolgozatom második felében az eredmények alapján a *bár*-nak a nem kötőszói diskurzusjelölői besorolása mellett érveltem, és egy ennek az elképzelésnek megfelelő lehetséges szintaktikai reprezentációt vázoltam fel ezekhez a szerkezetekhez.

HAGYMÁSI JUDIT
hagymasi.judit.0@gmail.com
alkalmazott nyelvészet
mesterképzés, 3. félév
Pécsi Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Dr. habil. Kleiber Judit
egyetemi docens, PTE BTK

CSAK NEM, CSAKNEM, CSAK AZÉRT IS, CSAKAZÉRTIS? CSAK PARTIKULÁT TARTALMAZÓ KONSTRUKCIÓK VIZSGÁLATA

Dolgozatomban csak partikulát tartalmazó konstrukciókat – csak azért is, csakazértis, csak nem, csaknem – tárgyalok hangtani, mondattani és jelentés-tani szempontból. A jelenséget a magyar generatív nyelvészetben még nem vizsgálták kimerítően, ezért fő célom, hogy a konstrukciókról átfogó képet adjak. A dolgozatban először áttekintem a csak partikula típusait, majd ismertetem a formális elemzéshez használt Varga-féle intonációs modellt és a ReALIS pragmaszemantikai elméletet. Ezután térek rá a szerkezetek bemutatására. A konstrukciók közül elsőként az csak azért is két eltérő használatát tárgyalom. Ezután az egybe- és különírt csak nem szerkezetet vizsgálom meg. Az állításoknál a saját anyanyelvi intuíciónra hagyatkoztam, emellett korpuszvizsgálatot végeztem a MNSZ2 állományában. Az elemzés megmutatja, hogy a konstrukciók milyen hangsúly- és intonációs mintázatokkal állhatnak, melyik csak típus lehető fel bennük, és az adott esetekben milyen jelentés társul a szerkezetekhez.

A konstrukciók tárgyalásánál kitérek arra is, hogy kompozicionális vagy nem kompozicionális az alakulat. Kompozicionális az alakulat akkor, ha az elemek jelentéséből előáll az egész szerkezet jelentése, vagyis a szavak csupán egymás mellé kerülnek. Nem kompozicionális akkor, amikor az elemek jelentése már nem őrződik meg, hanem új nyelvi elem jön létre, új jelentést hordoznak. Kutatásom eredményeként elmondható, hogy amikor a csak partikula másik elemmel kollokálódik, a vizsgált konstrukciók esetén létezik mind (részben vagy teljesen) kompozicionális, mind nem kompozicionális változata. Ilyenkor a csak szócska jellemzően megőrzi a jelentését, de társulhat más elemmel úgy is, amikor részben vagy egészben mást jelent. A vizsgálataim alapján érdemes egy köztes kategóriát is felállítani, amit részben kompozicionálisnak neveztem el, melyre az jellemző, hogy az elemek jelentése valamennyire fellelhető, de mégsem nevezhetők teljesen kompozicionálisnak.

ERDÉLYI KIARA

erdelyi.kiara0@gmail.com

osztatlan tanári mesterképzés, 7. félév

Károli Gáspár Református Egyetem

Bölcsészet- és Társadalomtudományi Kar

Témavezető:

*Dr. habil. H. Varga Márta
egyetemi docens, KRE BTK*

MAGYAR IGÉK KÖTŐKÉPESSÉGÉRŐL (VALENCIÁJÁRÓL)

NEM TISZTÁN TESNIÈRE-I KERETBEN

Dolgozatomban magyar igék vonzatterhelhetőségi kapacitását vizsgáltam, különös tekintettel az ad többjelentésű régensre. Vizsgálódásaim kiindulópontjául (főként) Lucien Tesnière (1959) valenciaelmélete, valamint a magyar leíró grammatikák vonzatdefiníciói, illetőleg Pankovics (2020) nonszensz-szavas kísérleti eljárása szolgáltak. Megkíséreltem rámutatni az igei régens szemantikai és szintaktikai mintázata között általában fellelhető kohézióra, s töprengtem azon is, vajon miként lehetséges, hogy vannak igék, amelyek bizonyos struktúrákban több vonzattal rendelkeznek, mint amennyit Tesnière és a magyar leíró grammatikák (pl. Magyar grammatika) vonzatelmélete szerint magukhoz vehetnének.

A témakört keresztül-kasul szövő problémahálózat megvilágítása mellett fő célnak az ad ige négy vonzatstruktúrájának funkcióleírását, valamint az ad prototipikus vonzatstruktúrájában (= valenciakonstrukciójában: valaki ad valamit valakinek), illetve nem tipikus vonzatstruktúráiban (pl. valaki ad valamit valamire) szereplő tárgyrágos alakok tipikus szemantikai kategóriáinak összevetését tekintetem.

Empirikus kutatásomban – amely saját gyűjtésből származó nyelvi adatokra épül – 653 ad igét tartalmazó – négy eltérő vonzatstruktúrát bemutató – nonszensz-szavas mondat „magyar megfelelőjét” alaktani és hangtani szempontból, 546 mondatot pedig szemantikai aspektusból elemeztem. Munkám során a négy vonzatstruktúra komponenseinek (pl. alany, tárgy, részeshatározó) szemantikai kategorizálását elvégezve arra kerestem a választ, vajon a válaszadók esetragként értékelik-e a nonszensz szavak építőköveiként megjelenő esetragyszerű végződéseket (pl. zsulának = hajóskapitánynak, fertalóról = jéghegyről), továbbá arra, milyen összefüggések mutathatók ki a nonszensz szavak és magyar ekvivalenseinek hangalakja, illetőleg a nonszensz szavak fonémaszekvenciája és az egyes magyar megfelelők szemantikai mintázata között.

A konkrét példák bemutatásából és elemzéséből levonható következtetések a többjelentésű igék által „kormányzott” vonzatstruktúrák jobb megismerését és tüzetesebb leírását segíthetik elő.

VIRÁG NÁNDOR
virag.nandor9910@gmail.com
elméleti nyelvészet
mesterképzés, 3. félév
Szegedi Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Dr. Szécsényi Tibor
egyetemi adjunktus, SZTE BTK

IGÉK SZEMANTIKAI SZELEKCIÓJÁNAK ÉS TEMATIKUSSZEREP-KIOSZTÁSÁNAK KORPUSZALAPÚ VIZSGÁLATA

Kutatásomban azzal foglalkoztam, hogy az igék szemantikai szelekciója és tematikusszerép-kiosztása vizsgálható-e számítógépes, automatikus módszerekkel, illetve nem felügyelt gépi tanulás segítségével kialakíthatóak-e ezekre a tulajdonságokra vonatkoztatott, értelmezhető csoportok. A kutatást korpuszadatokra alapoztam, melyeket a Magyar Nemzeti Szövegtárból (Oravecz–Váradi–Sass 2014) szerzett adatokból alakítottam ki. A nyelvi adatokat számítógépes feldolgozási láncon keresztül futtatva statisztikai adatokká alakítottam, majd ezekre vektorokként tekintettem, amelyek alapján az egyes elemek jellemezhetőek (Szécsényi 2019). Az adatokat végül k-means klaszteranalízisnek vettem alá, ahol különböző számú csoportokba osztottam a vizsgált elemeket. Eredményként azt kaptam, hogy a különböző klaszteranalízisek által létrehozott csoportok megfelelően jellemezhetik mind a szemantikai szelekció, mind a tematikusszerép-kiosztás szempontjából a vizsgált nyelvi elemeket, és a különböző szempontú csoportosítások még egymással összevetve is mutatnak összefüggést.

KARAJOS REBEKA SZILVIA
karajos.rebeka@gmail.com
angol–történelem osztatlan tanári
osztatlan tanári mesterképzés, 7. félév
Debreceni Egyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Dr. Szűcs Péter
egyetemi adjunktus, DE BTK

PRO VAGY PRO? A MAGYAR -VÁN/-VÉN MONDATSZERKEZETEK REJTETT ALANYÁNAK VIZSGÁLATA

A kutatás a magyar -ván/-vén mondatszerkezetek rejtett alanyának természetét vizsgálja. A mondatszerkezetet tárgyaló előzetes szakirodalom és a szerkezet angol nyelvű megfelelőjéről gyűjtött adatok alapján két lehetséges elemzési mód áll fent.

Bizonyos adatok a pro elemzés mellett szolgálhatnak bizonyítékként, ezekben a szerkezet finit szerkezetként értelmezhető. Ezzel szemben több elemzés a PRO variációt támogatja, mely esetben kontroll konstrukcióról beszélhetünk. A vonatkozó szakirodalomban a PRO alany korlátozottabb olyan pragmatikai tényezők által, mint a topikalitás vagy az emberi referencia.

Kutatásomban az előbb említett tényezőkre támaszkodva experimentális módszerrel vizsgálom a szerkezet rejtett alanyát. A szerkezet elfogadhatóságát teszteltem, összevetve egy kétségkívül finit szerkezet elfogadhatóságával, amely elvileg nem/kevésbé érzékeny az említett tényezőkre. Feltevésem szerint a -ván/-vén szerkezetek megítélésének, amennyiben PRO alannal rendelkeznek, jelentősen alacsonyabbnak kell lennie a finit szerkezetek megítélésénél nem emberi és nem topikális referens esetén.

A beérkezett adatok vegyes mintázatot mutatnak. A -ván/-vén szerkezetek ugyan szignifikánsan alacsonyabb értékelést kaptak, mint a finit megfelelőik, azonban az eredmények részletes vizsgálata alapján nem teljesen egyértelmű, hogy mely tényezők pontosan hogyan hatottak a szerkezetek megítélésére. A jövőbeni kutatások és a módszertani változtatások segíthetnek a szerkezet részletes feltérképezésében.

KOCSIS ESZTER
eszterkocsis999@gmail.com
alkalmazott nyelvészet
mesterképzés, 4. félév
Pécsi Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezetők:
Prof. Dr. Alberti Gábor
egyetemi tanár, PTE BTK
Dr. Dóla Mónika
egyetemi adjunktus, PTE BTK

A REFERENCIALITÁS SZINTJEI A MAGYAR ÉS AZ ANGOL NYELVBEN

Dolgozatom témája a referencialitás különböző szintjeinek megjelenése két tipológiailag különböző nyelvben: a magyarban és az angolban. A két nyelv különbségeiből adódóan a vizsgálat fókusza eltér a referencialitás szintjeiről szóló angol és magyar szakirodalomban, így célom, hogy az eddigi magyar (pl. Alberti 1997, Alberti–Laczkó 2018) és angol (pl. Barwise–Cooper 1981) szakirodalom alapján mindkét nyelvet minél több szempontból megvizsgáljam, és összesítsem a két nyelv különbségeit és hasonlóságait arra vonatkozóan, hogy milyen mondatbeli pozíciókban milyen referencialitási szinteket lehet kifejezni, valamint, hogy az ige vagy főnév jelentése befolyásolja-e a megszorításokat.

A két nyelvben megfigyelt megszorításokat Grohmann (2000) fáziselméletét felhasználva magyarázom. Az elmélet szerint a mondat három tartományon (thematikus, Φ és operátortartomány) keresztül épül. Ezek a tartományok különböző szabályokat írnak elő arra, hogy milyen referencialitási szintek grammatikusak a mondatban. Már a thematikus tartományban befolyásolja ezt az ige milyensége: elsősre univerzálisnak tűnik, hogy az egzisztenciális igék mindkét nyelven megkövetelik, hogy a páciens ne legyen specifikus. Különbség azonban, hogy a magyarban az egzisztenciális igéknek lehet igekötős párja (pl. alakul – megalakul), ami viszont megköveteli a páciens specifikusságát. A Φ tartományban a magyar különlegessége, hogy az aspektuális projekció specifikálójában megjelenhetnek csupasz főnevek. Az operátortartomány szintén a magyarban kínál explicit pozíciókat, amikben felülbíráhatóak a korábbi megszorítások a specifikusságra vagy éppen nem-specifikusságra vonatkozóan.

NÉMETH SZILVIA
nszilvia821@gmail.com
német nyelv, irodalom és kultúra
mesterképzés, 10. félév
Debreceni Egyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Dr. Tóth Máté
egyetemi adjunktus, DE BTK

AZ ÜBER- IGEKÖTŐVEL ÁLLÓ FŐNÉVKÉNT HASZNÁLT BEFEJEZETT MELLÉKNÉVI IGENEVEK KORPUSZALAPÚ VIZSGÁLATA

Dolgozatomban a német nyelvben elváló és nem elváló formában egyaránt megjelenő über- igekötővel foglalkozom. Az említett igekötőről egy korpuszalapú vizsgálat keretein belül kívánok új ismereteket szolgáltatni, azáltal hogy az über- igekötővel álló igéknek a befejezett melléknévi igenév alakjait vizsgálom meg alaposabban olyan módon, hogy a belőlük képzett főnevekre helyezem a hangsúlyt. A német igekötőkről való pontosabb adatgyűjtés érdekében ugyanis lényeges ezeket a főnevesített változatokat is bevonni a vizsgálatokba.

A vizsgálat első lépéseként az elváló és nem elváló über- igepárokat az Online-Duden alapján gyűjtöttem össze. Ezt követően a talált igepárok befejezett melléknévi igeneveinek főnévként használt alakjait a Digitales Wörterbuch der deutschen Sprache (DWDS) referencia- és újságkorpuszában egy tág időintervallumot (1465–2018) tekintve gyűjtöttem ki és vizsgáltam meg morfológiai, illetve szemantikai szempontok szerint. A morfológiai nézőpont főként arra koncentrált, hogy a vizsgált igepároknál az elváló és nem elváló szerepben fellépő über- esetében milyen eloszlás mutatkozik meg a befejezett melléknévi igenevek főnévként használt alakjai között. Az a kérdés került tehát tárgyalásra, hogy fellelhető-e összefüggés egy adott ige elváló vagy nem elváló formája, illetve aközött, hogy képez-e főnevesített alakokat a befejezett melléknévi igenév alakjából az ige. Szemantikai szempontból pedig kontextusban vizsgálva tártam fel a befejezett melléknévi igenevek főnevesített változatainak jelentséit, továbbá feltérképeztem a közöttük fennálló kapcsolatokat is.

BALOGH LÁSZLÓ ÁDÁM
baloghlaci9898@gmail.com
német–orosz osztatlan tanári
osztatlan tanári mesterképzés, 10. félév
Debreceni Egyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Dr. habil. Iványi Zsuzsanna
egyetemi docens, DE BTK

AZ OROSZ, ILLETVE NÉMET NÉVSZÓK MORFOLÓGIAI RENDSZERÉNEK PROBLÉMÁI ÉS MEGUJÍTÁSI KÍSÉRLETE

Jelen munka célja, hogy a jelenkori német és orosz nyelvek egyes szófajait egymással összehasonlítsa. Az elemzés a főnevek, melléknevek és névmások szófajaira terjed ki. Az említett szófajok morfológiai sajátosságai alapján kerülnek elemzésre. Némely résznél szemantikai szempontokat is bevetek, mivel egyik-másik morfológiai jelenség gyakran szemantikai háttérrel is rendelkezik.

Egyes nyelvtani kategóriáknál vagy a nyelvtani rendszerben lévő besorolásoknál (a közös nem mint morfológiai ragozási kategória az oroszban, Singulariantantumok, az élő- és élettelen főnév kategóriája és a névmások alcsoportokba való besorolása) felhívom a figyelmet bizonyos grammatikai modellek problémáira, amelyek különböző okokból erednek. A fejezetek során több nyelvtani műre is hivatkozok és gyakorta nyúlok vissza fogalmakhoz, amelyek az érvelésemhez nagymértékben hozzájárulnak. Némely problémás terület esetén megoldási javaslatokat is megfogalmazok.

ANGOL IRODALOM I.

Zsúrielnök:

Dr. Antal Éva főiskolai tanár (EKKE)

Zsúritagok:

Dr. Ruttkay Veronika egyetemi docens (KRE)

Dr. Gárdos Bálint egyetemi adjunktus (ELTE)

GYENIS DORINA KATALIN

gyurkity.dorina@gmail.com

anglisztika

mesterképzés, 1. félév

Pécsi Tudományegyetem

Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:

Dr. Maczelka Csaba

egyetemi docens, PTE BTK

EGY NEMZET ALKOTÓRÉSZEI A TUDOR-KOR ELŐTTI ANGLIÁBAN:
NEMZETÉPÍTÉS A ROMÁNC MŰFAJON, KÖNYVNYOMTATÁSON,
ÉS A *LE MORTE D'ARTHUR*-ON KERESZTÜL.

A dolgozat központi témája a középanyol irodalomban – és ezzel közvetetten a társadalomban – megjelenő nemzeti identitás lehetséges elemeinek bemutatása a románc műfaj, a könyvnyomtatás, és a *Le Morte d'Arthur* ('Arthur halála') néven ismert nagyhatású mű segítségével. Továbbá, hogy ezek az elemek együttesen hogyan és milyen módon öltnek testet a Kora Tudor korra.

Az első fejezet a nemzeti identitás és a románc műfaj taxonómiai problémáit taglalja, illetve a műfaj, azon belül is a „Matter of Britain” ('brit témakör') nemzetépítő mivoltát. A második fejezet az angol nyelv társadalmi státuszának változásairól szól a Késő Középkorban. Mindemellett kiemeli a fordítás- és könyvnyomtatási kultúrák kapcsolatát és jelentőségét a periódusban, különös tekintettel arra, hogy a korai könyvnyomtatás során eszközölt nyelvi kodifikáció – bármily kezdetleges formájában – miként befolyásolta az angol nemzeti identitást. Végezetül, a harmadik fejezet a *Le Morte d'Arthur* megjelenésének körülményeit igyekszik bemutatni, illetve azt, hogy ezek a körülmények miként kapcsolódnak össze a nemzeti identitás korábban említett önálló elemeivel és ezzel hogyan segítette elő a Kora Tudor korra egy egységesebb angol nemzeti öntudat létrejöttét.

VUCSKÓ VERA
vucskovera@gmail.com
anglisztika
alapképzés, 5. félév
Pannon Egyetem
Modern Filológiai és Társadalomtudományi Kar

Témavezető:
Dr. Bús Éva
egyetemi docens, PE MFTK

THE INFLUENCE OF WOMEN ON THE POETRY OF HENRY VIII

The image of the king created in the collaborative play, *The Famous History of the Life of King Henry the Eighth* by Shakespeare and Fletcher (1613) makes the drama undeniably one of the most ambiguous literary artpieces of the final phase of the English Renaissance, fitting what we have got so far to learn about the monarch himself perfectly. Henry VIII, being the gluttonous wife-murderer, whom our society has stigmatized him as, is still a moderately widespread approach. Lest we forget about him being the leading character of several revolutionary historical events, including the English Renaissance and Reformation. Henry VIII, as one of the most charismatic rulers of history, however, was not only gifted with the crown of his nation for almost four decades; He was also gifted in literature and poetry, and was therefore, without a doubt, a rather enigmatic monarch, poet, composer, huntsman, husband, lover, and even dancer. Then again, as the proverb says: “Behind every great man there is a great woman”, and in the life of Henry VIII, as already known, were many. This raises the question: How did all the women surrounding Henry VIII inspire him to develop the artist whom he became?

This paper is going to deal with the ways in which the women surrounding Henry VIII from around 1500 to 1540, shaped his literary career. The main focus is going to be Henry VIII as not only a king, but also a poet. Cultural phenomena that contributed to the forming of the literature of the age, such as the institution of courtly love of the time is going to be mentioned via several literary pieces, including numerous significant poems and love-letters by the King and his wives. Using the critical method of perspectivism I am, on the one hand, planning to compare and contrast specific historical events, the created image of the king, in Shakespeare’s play, Henry VIII, and, on the other hand, poems and letters written by him and said ladies. The paper is going to highlight aspects of the relationships between Henry VIII and his mother, sisters, and first three

wives: Catherine of Aragon, Anne Boleyn and Jane Seymour; their courtship, the spring of their marriage and later unfortunate separation, as mirrored in their literary pieces. Shakespeare's play and its ambiguity will specifically be discussed, wherein the writers' perspective is going to be interpreted, given that it also deals with and puts specific characteristics of the Tudor era into perspective.

PINTÉR NOÉMI ÁGNES
pinternoemi8@gmail.com
angol–történelem osztatlan tanári
osztatlan tanári mesterképzés, 9. félév
Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Dr. Janczer Dóra
egyetemi adjunktus, ELTE BTK

„THEOTORMON MEG SE HALL”: A NŐK MEGSZÉGYENÍTÉSE
18. SZÁZADI NEMI ERŐSZAK PEREKBE

A tizennyolcadik században a nemi erőszakkal kapcsolatos perek a megerőszakolt nők obszcén megszégyenítésének színterei voltak. Az angol, nem erőszakra vonatkozó törvények a tehetőseket és a férfiakat támogatták, ezért az egyedülálló nők a kezdettől fogva hátrányos helyzetben voltak. Ezt a jelenséget a tizennyolcadik század végén az írók is kommentálták és megkérdőjelezték, köztük William Blake. Dolgozatomban amellet fogok érvelni, a *Visions of the Daughters of Albion* című epikus költeményében egy irodalmi esettanulmányon keresztül mutatom be, hogyan használták a nyelvet a megszégyenítés eszközeként a tárgyalóteremben, jogi környezetben. William Blake azáltal, hogy hangot ad a megsértett női karakterének, Oothoon-nak, az irodalmat arra használja, hogy megteremtse annak a lehetőségét, hogy a nők elutasítsák, hogy tárgyként tekintsenek rájuk, akiket akarva-akaratlanul is a szüzességük, vagy annak elvesztése határoz meg.

KELE NÓRA
kelenori@gmail.com
anglisztika
mesterképzés, 1. félév
Károli Gáspár Református Egyetem
Bölcsészet- és Társadalomtudományi Kar

Témavezető:
Dr. Kállay Katalin
egyetemi docens, KRE BTK

SZÜZESSÉG ÉS DÉLI IDENTITÁS: QUENTIN COMPSON KARAKTERELEMZÉSE

Pályamunkám témája az amerikai déli identitás kérdése William Faulkner két regényében, elsődlegesen az 1929-ben publikált *A hang és a téboly* című műben, másodlagosan pedig az 1936-os *Fiam, Absolon!* című regényben.

Munkámban különös hangsúlyt fektettem a szereplők erkölcsi rendszerének egy különösen fontos elemére, a szüzesség kérdésére, mely domináns téma mindkét elemzett regényben. Fő célom ezzel a dolgozattal az, hogy bemutassam a szüzesség és a polgárháború utáni amerikai identitás kapcsolatát Faulkner munkásságában, egy karakter részletes analízisén keresztül. Dolgozatom központi alakja Quentin Compson, aki Faulkner egyik legösszetettebb és legismeretebb fikcionális karaktere. Quentin komplexitása nagy részben annak köszönhető, hogy karaktere képviseli a polgárháború előtti amerikai déli társadalom ellentmondásos értékeit, melyek a polgárháborús vereség után nagyban elértéktelenednek a változó szociális és politikai körülmények fényében. Quentin legfőbb dilemmája az, hogy ezeket a múltó absztrakciókat, főként a szüzességnek tulajdonított jelentőséget, nem képes örökökévaló, szilárd morális értékeké tenni.

Dolgozatomban felvetem a kérdést, hogy a szüzesség koncepciója, mely az elemzett regények esetében inkább szociális kategória, mint fizikai tény, mennyiben határolja be a karakterek döntéshozatalát, erkölcsi értékeit és tudatvilágát. Ennek szociális és kulturális hátterét a munkám első fejezetében határozom meg, ahol az identitás és a szüzesség fogalmak hátterével és déli relevanciájával foglalkozom. A meghatározott definíciók alapján építem tovább kutatásomat, és fókuszálók a regények szövegére a dolgozatom többi részében.

Kutatásom eredményeként azt a konklúziót vontam le, hogy a szüzesség, ahogyan azt a regények elméleti keretei között definiáljuk, központi jelentőségű fogalom, és Quentin zavart elméjének legfőbb fixációja. Kutatásom a két elemzett regényt összeköti Quentin személyén keresztül, és úgy analizálja, hogy Quentin

erkölcsi értékeit egy tágabb kontextusba helyezi és más karakterek értékeihez hasonlítja. Pályamunkám ezáltal egy ritkábban használt megközelítésből elemzi a műveket, és hozzájárul a regényeket körülvevő akadémiai diskurzushoz.

SIMON REBEKA PETRA
simon.rebeka0424@gmail.com
anglisztika
mesterképzés, 1. félév
Pécsi Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Dr. habil. Hartvig Gabriella
egyetemi docens, PTE BTK

OLVASÓK ÉS OLVASÁS A *NORTHANGER ABBEY*BEN:
AMIKOR A „VULGAR” OLVASÓ BELÉP A VILÁGBA

A dolgozat reflektál arra a 18. században felmerülő kérdésre, amely az olvasó kilétét kutatja. Ehhez Jane Austen *Northanger Abbey* című regényében vizsgálja és tesz különbséget két olvasói típus között. Ezekre a típusokra 18. századi források, illetve a „reader-response theory” alapján „sagacious” és „vulgar” olvasóként hivatkozik, miközben John Thorpe, Henry Tilney, Isabella Thorpe, Eleanor Tilney és Catherine Morland olvasási szokásait és azok következményeit elemzi. A regényt három, stilisztikailag különböző részre bontja: a főhősnek a Bildungsroman-okban tapasztalható fejlődését különböző, stílusukban eltérő narratívák mutatják be. A dolgozat azt a progressziót vizsgálja, Catherine Morland hogyan válik „quixotic” karakterből „true heroine”-ná. Jane Austent is besorolja a „sagacious reader” kategóriába, illetve a regény egy újszerű olvasatát kívánja nyújtani, hogy ezzel felhívja a figyelmet arra, hogy a *Northanger Abbey* mennyire fontos olvasástörténeti és műfaj történeti szempontból, nem csak a megszokott „a gótika paródiája” miatt.

SZINTAI-MAJOR MIKLÓS GERGŐ

szintai.gergo97@gmail.com

anglisztika

mesterképzés, 1. félév

Pécsi Tudományegyetem

Bölcsészettudományi Kar

Témavezetők:

Dr. John Thomas Voelker
egyetemi adjunktus, PTE BTK

Dr. Sári László
egyetemi docens, PTE BTK

AZ „ŐRÜLT TUDÓS” TÉVESZMÉJE

Viktor Frankenstein karaktere követte ki az utat azoknak a karaktereknek, akiket ma „őrült tudósnak” titulál az irodalomtudomány és a popkultúra. Azonban az irodalmi és a kulturális eszmecsere elkezdte Frankenstein „az őrült tudósként” emlegetni. Ennek ellenére, a regény közeli olvasata azt sugallja, hogy attól eltekintve, hogy a Viktor kétségkívül a fő inspiráció ehhez a karakter archetípushoz, ő magát nem nevezhetjük őrült tudósnak, mivel ez szembe menne a karakter, illetve történet esszenciájával, valamint megmásítaná regényben fellelhető morális antitézist a modern tudományok, valamint a „szentségtelen művészetek” között. A dolgozatom egy lehetséges megoldást kíván nyújtani Viktor Frankenstein megnevezését illetően, amely autentikus a karakter történetét illetően, valamint igazságot tesz a regényben jelenlévő morális analógiáknak: „a szentségtelen művészetek tanonca”.

ANDL-BECK BORÓKA
andlbeck@student.elte.hu
anglisztika
mesterképzés, 9. félév
Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Dr. Timár Andrea
egyetemi docens, ELTE BTK

A „MEGSZELÍDÍTETT MÁSIK” FÉKTELENSÉGE: AZ ELKÉPZELT „CIGÁNY” A KÉSŐ-VIKTORIÁNUS GÓTIKUS IRODALOMBAN

A dolgozat fő célja, hogy az elképzelt 'cigány' alakját vizsgálja és értelmezze a brit késő-viktoriánus kontextusban, alapul véve Bram Stoker *Drakula* című (1897) regényét. Ebben a műben a 'cigány' re-lokalizációja révén átalakul, új, a gótikus irodalomra jellemző tulajdonságokat mutat. Mindez nem lenne jelentékeny, ha a regény első narrátora, Jonathan Harker nem köti össze a brit 'cigányt' az elképzelt Erdélyben található, egyértelműen idegennek felismert entitással. Ezen kapcsolat okán ugyanis a belföldi 'Másik', a 'domestic Other' jelentése, funkciója megváltozik, a 'Másik', a mindenkori 'cigány' fenyegetése az elképzelt Erdélyben betöltött szerepe alapján értelmeződik újra a Brit-szigeteken belül. A dolgozat legfontosabb, egyben leginnovatívabb eleme az, hogy az elképzelt 'cigány' ábrázolásait a re-lokalizációval, azon túl pedig a narratív táj változásával hozza összefüggésbe, és azt állítja, hogy a táj és a 'cigány' kölcsönösen alakítják egymás jelentéseit. Ehhez azonban nem csupán Bram Stoker művét használja; Edward Said foucault-i érvelése nyomán etnográfiai forrásokkal igyekszik kiegészíteni a viktoriánus képzelet 'cigányokról' alkotott képét. A dolgozat érvei mentén tehát a 'cigány' mint marginális, non-szinkronikus tényező könnyedén átalakítható nyíltan fenyegetővé abban az esetben, ha orientalizálódik és a gótikus irodalom vonásait ölti magára, alantas, állatias karaktere helyett 'abhuman', az emberi természet mögötti, annak dezintegrálása révén létrejövő entitás. A belföldi 'cigány' és az idegennek felismert alak viszonyának vizsgálata során Arthur Conan Doyle művei is említésre kerülnek, hiszen a gótikus irodalomra jellemző, azonban a hangsúlyosan brit tájképet benépesítő 'cigányok' egyértelműen különböznek 'keleti' megfelelőiktől, ily módon megmutatják, hogyan befolyásolja egymást a tájkép és a 'cigányokról' alkotott kép a viktoriánus képzeletben.

TÖRZSÖK RÉKA
t.reka33@gmail.com
anglisztika
alapképzés, 5. félév
Debreceni Egyetem
Bölcsészettudományi Kar

*Témavezető:
Prof. Dr. Bényei Tamás
egyetemi tanár, DE BTK*

KÜLÖNÖS INTIMITÁS: INTERSZUBJEKTÍV KAPCSOLATOK ORWELL 1984 CÍMŰ REGÉNYÉBEN

A dolgozat George Orwell 1984 című disztópiájának egyik ritkábban elemzett vetületével foglalkozik: a főszereplő (Winston Smith) két legfontosabb személyes kapcsolatának egymáshoz való viszonyával. Alapfeltevése az, hogy ennek a két kapcsolatnak a részben szimmetriát, részben aszimmetriát sugalló viszonya a regény alapkérdéseit új megközelítésben képes láttatni.

Az elemzés középpontjában a kínzásjelenetek állnak, amelyeket a regény legintenzívebb személyes kapcsolatának – a Winston-O’Brien kapcsolatnak – a tetőpontjaként olvasok, a foucault-i értelemben vett gyónásfogalmat segítségül hívva: O’Brien ezáltal képes Winstonhoz fűződő kapcsolatát spirituális szintre emelni. A Winston és O’Brien közötti interszubjektív dinamika egy olyan „különös intimitáshoz” vezet, amely – és ez a másik segítségül hívott elméleti diskurzus – a Georges Bataille által eroticizmusnak nevezett fogalmi hálóban vallási eksztatikus élményként tág értelemben erotikusként fogható fel. Ezek a jelenetek a Winston és Julia közötti hagyományosabb, testiségen alapuló kapcsolatot – és a testet, mint olyat – is háttérbe szorítják. Hasonló szerepet játszanak a Winston-O’Brien kapcsolatot megerősítő, visszatérő eszkatologikus motívumok is: alternatív, szakrális időbeliségbe emelik a két férfiszereplő kapcsolatát, míg Julia kizárólag a mindennapi, történelmi időben tud létezni. Orwell regényében a spiritualitáson alapuló, homoszociális és potenciálisan homoerotikus kapcsolat elsőbbséget élvez a cselekmény szintjén. Julia jelenléte azonban mindvégig a hétköznapi, esendő élet és életvilág jelentőségére utal.

VASS GERGELY

gergelyvass3@gmail.com

angol–magyar osztatlan tanári

osztatlan tanári mesterképzés, 9. félév

Eszterházy Károly Katolikus Egyetem

Bölcsészettudományi és Művészeti Kar

Témavezető:

Dr. habil. Reichmann Angelika

egyetemi tanár, EKKE BMK

TÉR ÉS TÉRVISZONYOK ANGELA CARTER

THE MAGIC TOYSHOP CÍMŰ REGÉNYÉBEN

Dolgozatomban Angela Carter *The Magic Toyshop* című regényét elemzem tér és térviszonyok szempontjából. A regény terének vertikális tengelyét kifejezetten mítoszkritikai megközelítéssel, a horizontális síkját pedig pszichoanalitikus fogalmak tükrében vizsgálom. Az értelmezésemben a regény főhősnőjének, Melanie-nak egy szimbolikus alvilágjárását kell teljesítenie, amely során a pokol tapasztalati úton jelenik meg egy patriarchális rendszerben; az út beavatási rítusként funkcionál és a felnőtté váláshoz vezet, viszont ez alatt identitása nem képes fejlődésre. A regényben egyes térviszonyok kapcsolatban állnak Melanie pszichéjével. Az elemző dolgozat elméleti hátterének legjelentősebb koncepciói a mítoszkritikából ismert bináris oppozíciók, a szakrális és a profán ellentéte, a klasszikus katabászisiz struktúrája, a bahtyini karneválemélet és a tudattalan vágyak freudi fogalma.

Carter gótikus irodalmi művei mitológiai és népmesei allúziókban gazdagok, lehetőséget adva ezzel a térszerkezet szimbolikus aspektusainak vizsgálatára. A regény hátterében két narratíva húzódik meg, a kiűzetés a Paradicsomból és „Kékszakáll” története. Carter a bibliai teremtestörténetet eszkatologikussá alakítja át, ezzel eltörölve a szakrális tér és a Pokol között álló teret, s megindítja Melanie pokoljárását. A párhuzamot Philip és Kékszakáll között még a főszereplő is megállapítja, ezzel saját veszélyérzetét fokozza. Jelentős különbség a regény és a mese között, hogy az előbbiben a tiltott kamra nem Philip házának egy része, hanem minden a házon kívül.

A dolgozat névuma a pokoljárás fogalmára épített térszerkezeti elemzés, melyet Melanie fejlődésével összekapcsolva kezelek. Melanie katabászisizában a Sátán és a Pokol megelevenítői Philip és a háza. Philip mindent megtesz a bahtyini nevetéskultúrában foglalt jónak az elnyomására, a nevetést félelemmel helyettesíti saját mikrokozmoszában. Finn szimbolikus harcot folytat a nevetésért, végül győzedelmeskedik. A regény terének horizontális síkján a zárt terek és

„fedőtárgyak” (elfedésre képes objektumoknak) Melanie tudattalan vágyainak jelzőiként értelmezhetők, a ritkán megjelenő nyitott terek pedig az elfojtott vágyakból származó szorongás eltűnését jelzik.

LABANCZ ATTILA

labancz.attila99@gmail.com

angol–magyar osztatlan tanári

osztatlan tanári mesterképzés, 7. félév

Eszterházy Károly Katolikus Egyetem

Bölcsészettudományi és Művészeti Kar

Témavezető:

Dr. habil. Onder Csaba

egyetemi tanár, EKKE BMK

ISTENEK, VALLÁSOK, TÚLVILÁG TERRY PRATCHETT KORONGVILÁG REGÉNYEIBEN

A fantasy nem merül ki a tolkienista regényekben. J. R. R. Tolkien óta számos szerző bizonyította már, hogy a fantasy műfaja képes a megújulásra, és hogy egyedi, különleges műveket tud felsorakoztatni. Ez a dolgozat a műfaj egyik ki-magasló alkotójának, Terry Pratchettnek a Korongvilág-sorozatával foglalkozik.

Pratchett regénysorozatával olyan világot alkotott, ami bár egyértelműen magán viseli a műfaj jellegzetességeit, mégis határozottan eltér a tolkienista regényektől. Miben rejlik a Korongvilág egyedisége?

A válasz erre röviden a következő (és ez egyben a hipotézisem is): A Korongvilág-sorozat egyedisége az irónián keresztül történő másképp láttatásra épül.

Pratchett tudatosan játszik a fantasy irodalom hagyományaival. Látszólag a már ismert történeteket meséli újra, de azokat az irónia segítségével megváltoztatja, aminek következtében új, eddig ismeretlen történetet kapunk. A Korongvilág ezért remitológizációnak is tekinthető. Nem csak a fantasyt értelmezi újra, de az európai ember számára meghatározó kultúrákat is. Legyen szó az angol folklórról, Hollywoodról, az ókori Egyiptomról, vagy a középkori városokról, a Korongon mindent másképp lát az olvasó, új szemszögből, teljesen új jelentéseket létrehozva. Pratchett különféle kultúrákat helyez egymás mellé, lehetővé téve a szinkron összehasonlítást, ami szintén új jelentésképzéshez vezet. A Korongvilág fantasy-paródia, amely egész világunk paródiája is egyben.

ANGELINA LIKHOVID
lina.likhovid@gmail.com
brit irodalom es kultúra
mesterképzés, 3. félév
Debreceni Egyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Dr. Moise Gabriella
egyetemi adjunktus, DE BTK

„AND WHOEVER MAKES UP THE STORY MAKES UP THE WORLD”:
MORPHING STORIES IN ALI SMITH’S *AUTUMN*

Ali Smith’s *Autumn* (2016), one of the first novels in terms of (post) Brexit literature, portrays the dystopian reality of the contemporary UK, overwhelmed by the plurality of voices and the manipulative “mass-culture of lies.” As a way of resistance, Ali Smith restores faith in the capability of art to connect, communicate and enable change. In *Autumn*, art performs these functions through stories and narratives of metamorphosis. While these themes are covered quite extensively in studies of Ali Smith’s other works, *Autumn* is most often considered in the context of the entire Seasonal Quartet or is analysed exclusively from the standpoint of metamorphosis narratives and/or political implications of the novel. This paper, however, aims to trace how stories in *Autumn* become the manifestation of the (creative) life force and display an ability to act as self-sufficient agents. As a result of it, storytelling emerges as a form of art that serves as the foundation for sustaining life in narratives and people alike, a way of connecting people divided, among others, by populist rhetoric. Reading stories is portrayed as an exercise in interpretation, a process of making sense of how and why things happen in the world, a skill essential in the post-Brexit UK. In the novel, the stories, including narratives of metamorphosis, are compared to a home, a safe space for those who were cast out by the outplayed discourses of nationalism ignited by Brexit, and serve as a form of constructive dialogue between past and present generations.

ANGOL IRODALOM II.

Zsúrielnök:

Dr. Rácz István egyetemi tanár (DE)

Zsúritagok:

Dr. Péti Miklós egyetemi docens (KRE)

Dr. Reichmann Angelika főiskolai tanár (EKKE)

JUHÁSZ ANNA

felicitous@freemail.hu

anglisztika

alapképzés, 6. félév

Eszterházy Károly Katolikus Egyetem

Bölcsészettudományi és Művészeti Kar

Témavezető:

Dr. Zsámber Renáta

egyetemi adjunktus, EKKE BMK

NŐI ELLENÁLLÁS ÉS ÁGENCIA EDGAR ALLAN POE NOVELLÁIBAN

Edgar Allan Poe verseiben és novelláiban is meghatározó szerepet játszanak a haldokló, vagy már halott nők. A versekben megjelenő tragikus sorsú, gyönyörű, de átlagos nőkkel szemben, Poe gótikus történeteiben megjelenő Dark Ladies intelligens, hatalommal bíró karakterek, akik sorsa bár végzetes, képesek viszatérni a halálból. Említésre méltóak még a szintén gótikus elemeket alkalmazó detektívnovellák női áldozatai, bár a történetek középpontjában az ellenük elkövetett bűncselekmények megfejtője, az amatőr detektív, Dupin áll. Ezen női karakterábrázolások látszólag megerősítik a jól ismert kliséket, hogy Poe művei tárgyiasítják a nőket, akik egyértelműen a 19. század női ideáljának felelnek meg. Mivel sem a Dark Ladies, sem a detektívnovellák áldozatai nem tekinthetők sematikus karaktereknek, a férfi gótikára jellemzően a férfi szereplők elnyomják és elhallgattatják őket. A női szereplők mégsem maradnak némák, történetük elkerülhetetlenül elbeszélésre kerül, ami ellentmondást szül: Poe női karakterei fellázadnak a megsemmisítésük ellen, annak ellenére, hogy a történetekre a férfi gótikus formula jellemző.

A pályamunka első részében a gótika műfaját elemzem, hangsúlyt fektetve a női és férfi formula kialakulására, illetve Poe amerikai gótikájára. A második részben a 19. századi nők társadalmi helyzetét ismertetem és a nyilvános, illetve privát szféra elkülönülését. Továbbá azokat a gótikus novellákat elemzem, ahol a nők elnyomása és ágenciája együttesen jelenik meg, különös tekintettel a Dark Ladies karaktereire. Az utolsó rész a detektívtörténetek női áldozatai és Dupin szerepét tárgyalja, valamint a nők és a bűntények kapcsolatának reprezentációját a 19. századi médiában.

Poe gótikus és detektívnovelláit a feminista és pszichoanalitikus irodalomkritika, valamint a kultúratudományok metszéspontjában vizsgáltam. Dolgozatom újdonsága, hogy a korábbi kritikákkal ellentétben a női és férfi gótika sajátosságait is figyelembe vettem a művek elemzésekor, és arra a következtetésre

jutottam, hogy bár látszólag a férfi formulára jellemző elemek dominálnak, az elbeszélés módja folyamatosan elmozdul a női gótika felé is. A női karakterek folyamatosan kibújnak az áldozati szerepből, ellenállnak és képesek saját sorsukra reflektálni. A Dark Ladies törekvései inkább performatívak, ők hatalommal rendelkeznek a férfi főhősök felett, visszatérnek a halálból, amíg a detektív-történetek áldozatainak sorsát Dupin közvetíti, aki felszólal a nők ellen elkövetett bűntettekkel szemben.

IVÁNKOVITS ÁDÁM
ivankovits98adam@gmail.com
amerikanisztika
mesterképzés, 1. félév
Szegedi Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Dr. Csetényi Korinna
egyetemi docens, SZTE BTK

FROM IMITATIONS TO LOVECRAFTIAN NARRATIVES: THE MAIN DIFFERENCES BETWEEN LOVECRAFT'S EARLY AND LATER STORIES

Howard Phillips Lovecraft is among the most prominent weird fiction writers. His works have such high prestige that in many cases texts discussing the genre do not describe the specific qualities that elevated his narratives above the stories of other writers, his oeuvre's position is treated as it is evident. Most comparative works in Lovecraft studies either examine his effect on contemporary media or discuss the thematic concerns of his earlier and later stories. While most of Lovecraft's early stories show similarities with the narratives of his precursors, some already contain important elements that differentiate him from other weird fiction writers. To clearly define what distinguishes his most important works from those of Edgar Allan Poe, Arthur Machen or William Hope Hodgson, it is important to examine how these writers used the themes that are also present in Lovecraftian narratives. The most important differences lie in the use of the theme of forbidden knowledge and in the central theme to which it is connected. In Lovecraft's later stories, forbidden knowledge does not open up opportunities for human beings to defy the rules of nature for selfish ends; instead, it reveals that the laws created by humanity to describe nature are faulty or at least inadequate when applied to the whole of existence. The central theme of the nature of self-knowledge deals with the dreadful feeling this newly gained knowledge evokes in human beings, since they need to redefine their identity as they are displaced from their position at the center of the universe.

SZEMERICS ANDRÁS

bandras9898@gmail.com

magyar–történelem osztatlan tanári

osztatlan tanári mesterképzés, 9. félév

Eötvös Loránd Tudományegyetem

Berzsenyi Dániel Pedagógusképző Központ

Témavezető:

Nagy Anna

mestertanár, ELTE BDPK

A LOVECRAFTI MITOPOÉZIS ÉRTELMEZÉSI LEHETŐSÉGEI AZ ÁLOMFÖLD-CIKLUSBAN.

A dolgozat H. P. Lovecraft irodalmi alkotásait vizsgálja a mitopoétikus formából kiindulva. Filozófiai és vallástudományi eszközökkel igyekszik feltárni az értelmezési lehetőséget, a posztmodern és poszthumán nézetrendszerek bevonásával. Célja, hogy egy olyan szenttapasztalatot körvonalazzon Lovecraftnél, ami a posztmodern iskolák kritikai reflexióin túl is életképes marad. A derridai és poszthumanista tételek bevonása mellett részletesen elemzi a mitizáló forma jelentésképző erejét és a szövegeket átható immanens iróniát. A hermeneutikai interpretációnak nem célja egy totális teória felmutatása, sokkal inkább lehetőségek és irányok felvázolása.

KOVÁCS ENIKŐ
encsi.kvcs@gmail.com
anglisztika
alapképzés, 6. félév
Eszterházy Károly Katolikus Egyetem
Bölcsészettudományi és Művészeti Kar

Témavezető:
Dr. Zsámber Renáta
egyetemi adjunktus, EKKE BTK

ELNYELVE – ABJEKCIÓ SHIRLEY JACKSON *HILL HOUSE SZELLEME*
CÍMŰ REGÉNYÉBEN

Az amerikai női gótika műfajának kritikai recepciója kiemelt figyelmet kapott az elmúlt években. A kritikai diskurzus középpontjában olyan ismert női szerzők műveinek az újraolvasása és méltatása áll, mint Shirley Jackson, akinek a *Hill House szelleme* című regénye az egész világot bejárta, részben a filmadaptációknak is köszönhetően. Ezen kritikusok közé tartozik Noelle McAfee, Tricia Lootens, Bernice M. Murphy és még sokan mások, akiknek elemzése, kritikái említésre kerülnek a dolgozatban. A dolgozat Jackson regényét Julia Kristeva bolgár-francia filozófus és irodalomkritikus abject-elméletén keresztül elemzi, mivel Jackson regényének főhőse, Eleanor Vance, képtelen saját identitását megképezni, társas interakciói működésképtelenek, ami egyértelműen a (már halott) anyjával való patológikus viszonyt tulajdonítható. Az angolszász országokban zajló kritikai trend ellenére Magyarországon továbbra is nagyon keveset írnak akár a női gótikáról, akár Shirley Jackson életművéről, annak ellenére, hogy a regényből készült filmadaptációk itthon is nagy sikert arattak. A dolgozat ezt a kritikai hézagot kívánja pótolni azzal a céllal, hogy a nemzetközi trendekhez csatlakozva, egyrészt az amerikai női gótika műfaját ismerteti, másrészt, Jackson regényében több szinten vizsgálja meg a kristevai abjekció működését, ami az eddig megjelent kritikai elemzésekben csak szórványosan van jelen.

ALBERT ORSOLYA
aorsi12@gmail.com
anglisztika
mesterképzés, 9. félév
Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Dr. Gárdos Bálint
egyetemi adjunktus, ELTE BTK

“BLEST CONTEMPLATION’S PLACID FRIEND”: A HOLD, MINT
TEKINTÉLYES TÁRSALKODÓNŐ A ROMANTIKUS NŐI KÖLTÉSZETBEN
ÉS AZON TÚL

Dolgozatom azon 18. század végi és 19. század eleji női költők életművére fókuszál, akik csupán a feminista irodalomkritika kanonizációs törekvéseinek köszönhetően tettek szert mérsékelt ismertségre, és költészetük ritkábban képezi elmélyült vizsgálat tárgyát. A Hold, bár a romantika egyik centrális költői képe, szintén méltatlanul keveset tárgyalt a releváns szakirodalomban. Pályamunkámban ezen hiányosságok orvoslására vállalkoztam és arra törekedtem, hogy áttekintsem azon költeményeket Anne Seward, Anna Laetitia Barbauld, Charlotte Smith, Mary Robinson, Helen Maria Williams, Mary Tighe, és Felicia Hemans munkásságában, melyekben domináns a Hold motívum, közös jellemzőket keresve. Kutatásom eredményeként megállapítom, hogy bár nem egyszer a neoklasszikus hagyományokra támaszkodnak a Hold ábrázolásában, művészetük mégsem mentes az innovációtól. Költészetükben nem csupán tudatosan kezdeményeznek dialógust a reprezentációs konvenciókkal, hanem azokat meghaladva gyakran látják el az égitestet ellentmondásos attribútumokkal, komplex identitást kölcsönözve neki. Készek bizalmasuknak fogadni, azonban elismerik mind szuverenitását és fenségességét (sublime, Edmund Burke). Műveik elemezhetőek az Anne K. Mellor által javasolt alternatív kánon, az ún. feminin romantizmus részeként, hiszen hierarchiák helyett a természet teremtményeinek egymásra utaltságát hangsúlyozzák, a gondoskodás etikája (ethics of care) mellett érvelvén.

FAZEKAS FRUZZSINA
fruzsina2003@outlook.hu
angol–oroszl osztatlan tanári
alapképzés, 3. félév
Debreceni Egyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Dr. Lénárt-Muszka Zsuzsanna
egyetemi tanársegéd, DE BTK

A „RÉGI VÁGYÓDÁS”: SZEXUALITÁS ÉS A TÁRSADALMI OSZTÁLY
NELLA LARSEN *A LÁTSZAT ÁRA* CÍMŰ REGÉNYÉBEN

Nella Larsen 1929-es regénye, *A látszat ára* (angolul *Passing*), betekintést nyújt a fekete felsőosztály mindennapjaiba a Dzsessz korban. A regény narrátora, Irene Redfield, arra kényszerül, hogy megvédje az Új Negró (new Negro) ideológiát mikor újra találkozik egyik régi barátjával, Clare Kendryvel. Az identitás rigid határai, melyeket Irene támogat, jelentéktelenek Clare számára, aki egy felső osztályba tartozó fehér nőként éli az életét, annak ellenére, hogy szegénynek és feketének született. Érvélesem szerint Irene küzdelme az általa nagyra tartott béke és nyugalom visszaállításáért áll a regény középpontjában, a Clare-rel való kapcsolata mint a káosz okozója van jelen. Angol nyelvű munkámban azt demonstrálom, hogy a „régil vágyódás” a karakterek életében mint egy másik társadalomért való vágyakozás van jelen, ahol az identitásuk nem ütközik.

STUKA BEATRIX

stuka.beatrix@gmail.com

angol–történelem osztatlan tanári

osztatlan tanári mesterképzés, 7. félév

Károli Gáspár Református Egyetem

Bölcsészet- és Társadalomtudományi Kar

Témavezető:

Dr. Kállay Katalin

egyetemi docens, KRE BTK

IDENTITÁS ÉS RASSZ AZ INTRA- ÉS INTERRACIÁLIS
KAPCSOLATOKBAN BERNARD MALAMUD KIVÁLASZTOTT RÖVID
TÖRTÉNETEIBEN

Dolgozatom témája az első és második generációs amerikai zsidók identitásának vizsgálata Bernard Malamud kiválasztott rövid történeteinek keresztül, valamint az amerikai zsidóság és az afrikai amerikaiak kapcsolatának vizsgálata Bernard Malamud néhány kiválasztott rövid történetén keresztül. Kutatásom során elkülönítettem egymástól ezt a két témát, mivel annak ellenére, hogy kapcsolódnak egymáshoz, külön-külön szerettem volna koncentrálni ezekre a témákra.

Az első és második generációs amerikai zsidók identitásának vizsgálatának tekintetében elmondható, hogy Bernard Malamud egy univerzális ember képeként formázza meg az amerikai zsidó karaktereit, valamint, hogy több identitáskrizist vészelnék át, s van, ahol a kettős identitás képe is megjelenik. Dolgozatomban az első és második generációs amerikai zsidóság közötti kapcsolati feszültségekre koncentráltam leginkább a *The Jewbird*, az *Armistice* és a *Lady Of The Lake* műveken keresztül.

Az amerikai zsidóság és az afrikai amerikaiak kapcsolatának vizsgálatának tekintetében arra a következtetésre jutottam, hogy a két kiválasztott rövid történet – az *Angel Levine* és a *Black is My Favorite Color* – egy pozitív és egy negatív képet ad az olvasóknak, ezt a két képet pedig összehasonlítottam. Amit fontosnak tartok kiemelni ebből az összehasonlításból, az a zsidó identitáskrizis újbóli megnyilvánulása ezekben az interraciális kapcsolatokban, és a velük járó feszültségek erre a kapcsolatra nézve.

CSIK GABRIELLA
csikgabi10@gmail.com
anglisztika
mesterképzés, 1. félév
Pannon Egyetem
Modern Filológiai és Társadalomtudományi Kar

Témavezető:
Dr. Szabó F. Andrea
egyetemi docens, PE MFTK

ESTHER'S JOURNEY IN *THE BELL JAR*: A SEARCH FOR IDENTITY

One of the main themes of Sylvia Plath's *The Bell Jar* is Esther Greenwood's search for identity. Her identity is being formed by particular events and characters in her life and the society of the 1950s she has lived in. My research aims to explore these identity-shaping influences and the outcome of the main character's search for identity. The theme was explored by closely reading and interpreting the novel in the context of recent critical literature.

This paper is divided into four chapters focusing on the genre of the novel as bildungsroman, the characters influencing the protagonist, her journey, and its outcome.

As a result of the research, it is demonstrated that Esther's self-identification process deviates from the paradigm implied by the options available to the main character. Instead, she strongly influences her subjectification process by rejecting the options, as well as by her interactions with men, her breakdown, her relationship with Dr. Nolan, and – most significantly – with Joan Gilling.

MOLNÁR MÓNICA

monikamolnar07@gmail.com

világ- és összehasonlító irodalom, angol nyelv és irodalom

alapképzés, 6. félév

Sapientia Erdélyi Magyar Tudományegyetem

Csíkszeredai Kar

Témavezető:

*Dr. Prohászka-Rád Boróka
egyetemi docens, RO EMTE CSK*

SYLVIA PLATH *ŰVEGBÚRÁJA*, MINT EGY MENTÁLIS BETEGSÉG NARRATÍVA

A betegség-narratívák gyökerei messzire nyúlnak vissza, lévén, hogy a betegség és a fogyatékoság az emberi lét velejárója. Ahogy Susan Sontag is állítja, életünk során előbb vagy utóbb kénytelenek vagyunk átköltözni a „betegség birodalmába”. A betegség-narratívák a történelem során sok változáson estek át, de sose tűntek el teljesen. Az elmúlt harminc évben számos teoretikus vizsgálta a betegség-narratívákat, mégis kevesen érintették a mentális betegségek narratíváját. 2009-ben Marco Roth új terminust vezetett be, melynek magyar fordítása tudtommal még nem létezik, ez pedig a neuronovel. Ezzel a terminussal Roth azokra a ficókra utal, melyek az idegtudománnyal és/vagy az idegrendszeri problémákkal foglalkoznak. Dolgozatomban Sylvia Plath *Űvegbúra* (1963) című regényét, mint mentális betegség narratívát és mint neuronovelt elemzem, az Arthur W. Frank által meghatározott betegség típusok figyelembevételével, hogy elősegítsem a regény árnyaltabb megértését egy újszerű szemszögből.

COADĂ CLAUDIA-ROXANA
coadasclaudiaroxa@uni.sapientia.ro

világ- és összehasonlító irodalom, angol nyelv és irodalom
alapképzés, 2. félév
Sapientia Erdélyi Magyar Tudományegyetem
Csíkszeredai Kar

Témavezetők:
Dr. Mihály Vilma-Irén
egyetemi adjunktus, RO EMTE CSK
Dr. Pap Levente
egyetemi docens, RO EMTE CSK

A KÜLSŐ A RÉGI, A SZOKÁSOK ÚJAK. PERSZEPHONÉ,
HÁDÉSZ ÉS DÉMÉTÉR ALAKJÁNAK ÚJJÁSZÜLETÉSE MEG CABOT
ELHAGYATVA CÍMŰ TRILÓGIÁJÁBAN

A mítoszok mai napig életünk szerves részét képezik. Beszéljünk festészetéről, szobrászatról, építészetéről, esetleg film- és rajzfilmművészetéről, vagy – esetünkben legfontosabb tényezőként – irodalomról, kijelenthetjük, a különböző szerzők, művészek időről-időre szeretnek visszatérni az antik gyökerekhez. Az ókori kultúrák inspirációként szolgálnak számukra, kis részét magukkal hozva mindazt átformálhatják a saját képzeletük, meglátásaik szerint. Ennek eredményeként az antik világ a mai napig köztünk él egy modern, aktualizált, de mégis ismerős formában.

Jelen dolgozatban az ókori, mitikus és a 21. századi populáris-fantasztikus szférák szimbiózisát szeretném szemléltetni. Alapul a görög mitológiát választottam, azon belül Perszephoné, Hádész és Démétér alakjaira támaszkodok, akikre mint archetipusokra tekinthetünk. A dolgozat fő célkitűzése, hogy mélyrehatóan vizsgálja a három szereplőt, kiemelve azokat az örökölt és új tulajdonságokat, melyek lehetővé tették, hogy több ezer év távlatából is aktuálisak maradjanak.

Az elemzés alapja Carl Gustav Jung archetipusokról alkotott elmélete, melyet a homéroszi Démétér-himnusz feminista töltetű megközelítése egészít ki. Meg Cabot kiemelkedő szerzői tehetségének tanúságtétele, hogy képes a fiatal olvasókhöz „felnőtt nyelven”, komoly témákról szólni, miközben így is szimpatikus és barátságos marad. Cabot mint egy önjelölt mentor vezeti az ifúságot a felnőttlét felé. Regényei méltán példázják, nem szükséges a bonyolultság ahhoz, hogy egy mű jól felépített és példaértékű olvasmánnyá váljon. Az *Elhagyatva* trilógia azt a – fizikai és mentális – világot mutatja be, amelyben mindennapjainkat éljük, melynek mi, átlagemberek is részesei vagyunk, s mégsem vagyunk ennek mindig

tudatában. A kanonikus, magas irodalmat a populárisal ötvözi, bizonyítva, hogy bár sokan két párhuzamosan futó térként értelmezik ezeket, meglepően sok helyen összeérnek, fedik egymást. Az intertextuális kapcsolatok lehetővé teszik, hogy kanonikus és populáris egyszerre, egy helyen létezzen. Jelen dolgozat ezt alátámasztja és lehetővé teszi a téma további, más szemszögből való megvizsgálását is.

URBÁN ÉVA
urbanevi99@gmail.com
angol–történelem osztatlan tanári
osztatlan tanári mesterképzés, 9. félév
Debreceni Egyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Dr. Szathmári Judit
egyetemi adjunktus, DE BTK

„VAN BENNE VALAMI, AMITŐL CSALÁDTAGNAK ÉRZI”:
A CSALÁD (ÚJRA)ÉRTELMEZÉSEI
TOMMY ORANGE *SEHONNAI* CÍMŰ MŰVÉBEN

Kutatásom témája a kortárs városi indián közösségek kulturális identitásának és az amerikai indián kultúrákban a többségi társadalomtól eltérően értelmezett család szerepének elemzése a kortárs amerikai irodalomban. Tommy Orange 2018-as *There There* (magyar kiadás: *Sehonnai*, 2019) című regényén keresztül mutatom be milyen módokon próbálnak a szereplők ráatalálni indián identitásukra, vagy visszatalálni ahhoz. A család jelentésének változása a mű központi témája, amit befolyásolt az 1978-ban bevezetett, örökbefogadást érintő indián gyermekjóléti törvény (ICWA). Az adoptálás következményei mellett vizsgálom történelmi események, például az Alcatraz-sziget elfoglalása, és az 1956-os relokációs törvény hosszútávú következményeit, valamint azt, hogy ezek hogyan befolyásolják a városi indián identitást és a kortárs szociális-, kulturális környezetet, amelyben a mű cselekménye játszódik. Az öt narrátorra közvetlenül hatással volt az ICWA bevezetése, mind kapcsolódnak az adoptáláshoz. A történet során a biológiai családjuk keresése közben a közösség részesei lesznek, így a városi indián társadalom családjába is befogadást nyernek. A szereplők a Big Oakland Powwow rendezvényre készülnek, ami a cselekmény mozgatórugója is. A powwow keretein belül a hagyományőrzésen van a hangsúly, és mivel bármilyen törzs tagjai részt vehetnek rajta, így a városi indiánok „családi összejöveteleként” valósul meg. Itt találkoznak a narrátorok, véletlenül vagy direkt, vér szerinti rokonaikkal, így a család különböző értelmezései a mű végére elválaszthatatlanul összekapcsolódnak. Az elméleti háttér megjelenése a regényben azt eredményezi, hogy a mű Oakland valódi indián közösségének fikciós szociográfijaként értelmezhető, ami a családértelmezések tükrében mutatja be a lakosság helyzetét.

FARKAS KINGA LIDIA
kingafarkas7@gmail.com
anglisztika
alapképzés, 3. félév
Debreceni Egyetem
Bölcsészettudományi Kar

*Témavezető:
Dr. Pataki Éva
egyetemi adjunktus, DE BTK*

MENEDÉKHELY PAPÍRLAPON: ÍGY SEGÍTI RUPÍ KAUR KÖLTÉSZETE A SZEXUÁLIS ERŐSZAK ÁLDOZATAIT

Az esszé Rupí Kaur indiai-kanadai költő bizonyos kiválasztott verseit veti megfigyelés alá pszichológiai szempontból, azt vizsgálva, hogy ezen versek támogatják-e valamilyen módon a szexuális erőszak áldozatait. Pszichológusok és kutatók, mint például Robert Carroll vagy Christa Schönfelder már hoztak érveket annak érdekében, hogy a költészet és egyéb irodalmi művészeti formák pozitív hatással rendelkeznek az olyan egyénekre, akiket valamilyen trauma ért. Kaur művészete nyíltan beszél a nemi erőszakhoz hasonló tabu témákról, amiket metaforák és más költői eszközök segítségével valósít meg. Az analizált versek egytől egyig köthetőek a nemi erőszak fogalmához, és mindegyik a probléma különböző aspektusait tárgyalja. Ezek az aspektusok a következőket takarják: a szexuális erőszak által érintett felek, a probléma univerzális jellege, milyen reakciókat vált ki egy szexuális jellegű támadás az áldozatból (hatás a mentális működésre, illetve mentális betegségek kialakulása), a traumatizált egyén és különböző közösségek kapcsolata, a kiskorúak és gyermekek ellen elkövetett szexuális erőszak és végül, de nem utolsósorban a lehetőségek, amik a további erőszakos esetek elkerülése érdekében állnak az egyének vagy a közösség rendelkezésére. Az esszé emellett érvel, hogy ezek a versek igenis elősegítik a nemi erőszak traumájának feldolgozását a költői eszközök használata, illetve az események fikcionális kontextusba helyezése által. Ez hozzájárul a traumatikus emlékek beilleszkedéséhez az átlagos emlékek közé, mivelhogy kedvező környezetet alakít ki az érzelmek és események egyfajta „újratanulmányozására” a valóságos veszély újraélése nélkül. Mindemellett, Kaur létrehozott egy online közösséget az Instagram oldalán, ahol a munkája által maga mellé gyűjtött egy támogató csoportot, ahol a trauma és szexuális erőszak kollektív diskurzusa és feldolgozása is lehetővé válik, aminek az alapot a versei szolgáltatják.

FORDÍTÁSTUDOMÁNY, TERMINOLÓGIA

Zsúrielnök:

Dr. Dróth Júlia egyetemi docens (KRE)

Zsúritagok:

Dr. Lesznyák Márta főiskolai docens (SZTE)

Dr. Seidl-Pécs Olívia egyetemi docens (BME)

NÉMETH ZSUZSANNA
nemeth1zsuzsi@gmail.com
fordító és tolmács
mesterképzés, 1. félév
Miskolci Egyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Dr. habil. Dobos Csilla
egyetemi docens, ME BTK

A GRIMM TESTVÉREK NYOMÁBAN – A NÉMET MESEVILÁG VIZSGÁLATA FORDÍTÓI SZEMSZÖGBŐL

A Grimm testvérek mesegyűjteménye, a *Kinder- und Hausmärchen* (Gyermek- és családi mesék) 2005 óta a világörökség része. 1812-ben jelent meg könyvük első kiadása, 1857-ben a hetedik, közben a testvérek folyamatosan elemző, alakító munkát végeztek. Német környezetbe helyezték a feltűnően más eredetű meséket, szólásokkal színesítve, idegen kifejezések németre való cserélésével. Gyűjteményük különböző kultúrkörök műveit ölelik fel. Egy új stílust teremtettek, a „könyvmese” stílusát, amely lelkes olvasóközönségre talált. Az addig számos változatban fellelhető népmesék így világszerte Grimmék változatában maradtak meg. Történeteik a magyar gyermekirodalmat is átszövik, Benedek Elek révén szinte magyar népmesékké váltak. A Grimm mesék keletkezésének körülményeivel, sokszínűségével, az egyes mesék alakulásával és továbbélésével, valamint mai megítélésükkel egy előző TDK-munkámban foglalkoztam.

Jelen munkámban fordítói szemszögből tekintem a művet. Eredetileg inter- és intralingvális fordításokat is szerettem volna kutatni, de az terjedelmében meghaladná ezen munka határait. Így választásom az interlingvális fordítások vizsgálatára esett. Magyar és angol nyelvű fordításokat használok, a művel és egymással összevetve ezeket. A feltárás korpusza tartalmazza mindkét nyelvből a legelső, valamint a legelső teljes fordítást. Kutatásom két dimenziót vizsgál. Egyrészt keresem azon nyelvi elemeket a szavak, szóösszetételek, valamint a szöveg szintjén, amelyek szignifikánsan különbségeket mutathatnak a fordítások között. Így jobban láthatóvá válnak az egyes fordítói törekvések, jellemzők. Másrészt keresem az ekvivalencia megvalósulásának eszközeit, az átváltási műveletek prototipikus példáit. Keresem, hogy milyen módon alakultak a fordításokban a szereplők nevei, a szójátékok, a rímek, a korra és helyszínre jellemző reáliák.

JUHÁSZ BOGLÁRKA
juhasz.boglarka26@gmail.com
germanisztika
alapképzés, 5. félév
Miskolci Egyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Barna László
egyetemi tanársegéd, ME BTK

A MŰFORDÍTÓ MINT KULTURÁLIS BRÓKER:
THEODOR STORM *AQUIS SUBMERSUS* CÍMŰ NOVELLÁJA
SZABÓ LŐRINC FORDÍTÁSÁBAN

Egyetemi tanulmányaim során egyaránt érdeklődöm az irodalomtudomány és a nyelvészet iránt, ezért gondolom adekvát kutatási területnek a fordítástudományt mint a két diszciplína között elhelyezkedő határtudományt. Ezen belül is a szépirodalmi művek fordíthatóságával, a műfordítással foglalkozom.

A hetvenes évektől a nemzetközi fordítástudományi diskurzusból egyre növekvő igény mutatkozott arra, hogy a fordítástudomány – mint addig inkább alkalmazott nyelvészeti diszciplína – kultúratudományos kérdésekre is választ adhasson. A hazai kontextusban kevés kivétellel csak az elmúlt évtizedben került előtérbe a kultúratudományos szemlélet a fordításelemzésben. Mindazonáltal a szemlélet szükséges ahhoz is, hogy a huszadik század talán legjelentősebb műfordítója, Szabó Lőrinc fordítói megoldásairól és a rá jellemző, gyakorta emlegetett elemző-értelmező hajlamáról tárgyalhassunk. Jelen dolgozatban egyfelől filológiailag térképezzük fel Szabó Lőrinc fordítását, az *Aquis submersus* című Storm-novellát, másrészt a forrásnyelvi és a fordításszöveg párhuzamos olvasása során észlelt fordítási problémákat, szintaktikai és szemantikai eltéréseket, kultúraközi – és időbeli távolságokat kiemelve kíséreljük meg illusztrálni Szabó Lőrinc fordítói attitűdjeit.

A téma egyedisége és egyben újdonsága, hogy a tulajdonomban lévő, a fordító által autográf bejegyzésekkel ellátott kötetet, valamint a fordításszöveg első kiadásának egyik még elérhető példányát használom elemzésem során, ezáltal tudomást szerezhetünk Szabó Lőrinc műfordítói műhelyitkairól. Továbbá a dolgozat elején említett, a fordítástudományi diskurzusból is újszerűnek számító kulturális fordítástudomány szempontjaira fókuszálva emelem ki a szöveg-helyeket.

Kutatásom során szándékosan nem azt veszem alapul, amit Szabó Lőrinc egyedi gyorsírásával a német nyelvű kötet oldalaira jegyzetelt, hanem az általa aláhúzott szavak – valamint a bekezdések melletti esetleges vonalak – jelentését szeretném interpretálni, ugyanis ezek sok esetben egyedi fordítási problémát jelölnek. Emellett szeretném bizonyítani, hogy Szabó Lőrinc esetében mennyire helytálló a kulturális bróker kifejezés, melyet magyar viszonylatban először Józán Ildikó használt, ugyanis a terminus szerint a műfordító kultúraközvetítő szereppel rendelkezik.

ÉLTETŐ KAMILLA

elteto.kamilla@gmail.com

francia nyelv, irodalom és kultúra

mesterképzés, 3. félév

Eötvös Loránd Tudományegyetem

Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:

Dr. habil. Szabó Dávid

egyetemi docens, ELTE BTK

LES ROMANS DE BORIS VIAN EN HONGROIS: TRADUCTION ET RETRADUCTION

La retraduction est une pratique qui existe depuis longtemps, mais malgré cela, elle a été longtemps négligée dans les études traductologiques. Cependant, en ce qui concerne les traductions hongroises des romans de Boris Vian, la question de la retraduction reste absolument incontournable. Une des raisons de ce phénomène est que le langage et le style vianesques sont très particuliers : les romans que nous examinons dans notre recherche sont des textes qui font preuve d'un haut degré de créativité linguistique et artistique, qui soulèvent toujours d'intéressantes questions de traduction.

En analysant les textes de départ et leurs traductions hongroises, nous pouvons avoir un aperçu non seulement du changement de la langue, mais également de l'évolution de l'attitude et de la mentalité des traducteurs. De surcroît, l'analyse traductologique nous permet de comprendre en profondeur la nécessité, les raisons et les techniques de la retraduction, ce qui peut nous conduire vers des traductions de haute qualité. Simultanément, cette recherche nous aide à explorer les nouvelles opportunités et possibilités qui s'offrent aux traducteurs: la société et la culture évoluent très rapidement, et par conséquent les techniques et le processus de traduction doivent également s'adapter à cette évolution, en profitant des nouvelles opportunités.

Pourtant, même si la nécessité de la retraduction reste une question discutable, nous pouvons présenter plusieurs arguments très importants en sa faveur. Étant donné le fait que le résultat de la retraduction est toujours un nouveau texte, une nouvelle interprétation, la retraduction contribue indiscutablement à l'enrichissement de la littérature. De plus, cet enrichissement nous aide à réaliser la traduction la plus fidèle possible, se rapprochant le plus possible du texte original.

HORVÁTH LÍVIA

h.livia05@gmail.com

spanyol nyelv, irodalom és kultúra

mesterképzés, 10. félév

Eötvös Loránd Tudományegyetem

Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:

Dr. Kutasy Mercédesz

egyetemi docens, ELTE BTK

HÁROM FORDÍTÓ, HÁROM KIADÓI STRATÉGIA

Vajon mennyiben befolyásolják egy szépirodalmi fordítás kánonba illesztését a kiadás körülményei? Mennyiben függhet a fordítás minősége a fordító személyétől? „Jobb” fordítás-e a „pontos” fordítás? A Három kiadó, három kiadói stratégia című pályamunka Juan Rulfo *Pedro Páramo* című kisregényének hazai recepciótörténetét járja körül, ami irodalomtörténeti jelentőségéhez képest viszonylag csekély visszhangot váltott ki a magyar irodalmi közegben. Bár általában a kérdéssel foglalkozó szakirodalom a *Pedro Páramo* két magyar nyelvű fordítását említi, valójában három változatban látott napvilágot: Hargitai György (1964), Krauter András (1998) és Imrei Andrea (2014) is lefordította a művet. Krauter András munkája egészen ezidáig nem jutott el a nyilvánossághoz, így jelen dolgozatban először vethetjük alá recepciótörténeti és műfordításkritikai vizsgálatnak. Bár a három különböző fordítás ígéretes irodalomtörténeti pozíciót sugall a kisregénynek, a kánonba illesztés minden esetben nehézségbe ütközik: Hargitai György fordítását kimondottan nagy példányszámban adták ki, azonban nyelvezete mára már elavult, és több hibát is tartalmaz; Krauter András fordítása személyes indíttatásból készült „műkedvelő fordítás”, ami mindössze 21 számozott példányban jelent meg; Imrei Andrea újrafordítása pedig egy kis kiadónál, egy életműsorozat első részeként jelent meg, de mára már nehezen hozzáférhető. A recepciótörténeti áttekintés után a három változat műfordításkritikai elemzése következik, ehhez tartozik egy, a dolgozathoz mellékelt példatár, amelyben kategóriákba rendezve (lexika, kifejezések, fonetika, mondattan, tipográfia) azok a fordítói megoldások szerepelnek, melyek összetettebb fordításelméleti kérdéseket vetnek fel. A dolgozat a kiadási körülményeket és a szövegszintű elemzést összevetve rávilágít az egyes fordítások érdemeire és hiányosságaira, illetve ezek kiadási, fordítói és társadalmi-politikai hátterére, összességében pedig arra keresi a választ, hogy mit tehetnénk annak érdekében, hogy a *Pedro Páramo* végre kiérdemelhesse a hazai irodalomkritika elismerését és elfoglalja méltó helyét kánonban.

BEDŐ ZSUZSA
bedozsu123@gmail.com
fordító és tolmács
alapképzés, 4. félév
Sapientia Erdélyi Magyar Tudományegyetem
Marosvásárhelyi Kar

Témavezető:
Dr. Imre Attila
egyetemi tanár, RO EMTE MVK

TRANSLATING REALIA: *GENTLEMAN JACK*

Considering that the quality of translation may highly influence the quality experience of the target audience, this work analyses translations of realia from the TV series *Gentleman Jack* from English to Hungarian, to determine whether or not these often-troublesome elements were translated successfully, to what extent and by which means. Comparing the source- and target-language versions shows that translators were relatively successful at translating the realia found in the texts. The dominant methods of translation were omission and generalization.

PECSENYA ÉVA

p.eva093@gmail.com

keleti nyelvek és kultúrák (japán)

alapképzés, 6. félév

Károli Gáspár Református Egyetem

Bölcsészet- és Társadalomtudományi Kar

Témavezető:

Dr. Varrók Ilona

egyetemi docens, KRE BTK

A DALSZÖVEGFORDÍTÁS NEHÉZSÉGEI ÉS LEHETSÉGES MEGOLDÁSAI A JAPÁN POPULÁRIS ZENEI DALSZÖVEGEK TÜKRÉBEN

A dolgozat célja feltárni egy japán nyelvű dalszöveg magyar nyelven való fordításának nehézségeit és megoldásait, illetve célja egy olyan fordítás létrehozása, mely során a célszöveg megőrzi a dalszöveg szemantikai tartalmát és üzenetét, ugyanakkor magában hordozza a kísérő zene dallamát is, így tehát el is énekelhető. Felkutatja a dalszöveg fordítással kapcsolatos ismereteket, majd összegzi, milyen speciális fordítástechnikai megközelítések léteznek a témában, továbbá az ezek alapján elkészült fordítás folyamatát dokumentálja, a módszerek gyakorlati felhasználását végig követi. Végül egy kvalitatív elemzéssel megállapíthatóvá válik, hogy a módszerek sikeres felhasználásával a célkitűzésnek megfelelő fordítást sikerült elérni.

BORSICZKI LEJLA
b.lejla@protonmail.com
fordító és tolmács
mesterképzés, 3. félév
Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Dr. Robin Edina
egyetemi adjunktus, ELTE BTK

GÉPI FORDÍTÓMOTOROK TELJESÍTMÉNYÉNEK VIZSGÁLATA KÜLÖNBÖZŐ SZAKNYELVI SZÖVEGEK ALAPJÁN

A gépi fordítómotorokat ma már széles körben alkalmazzák a fordítóipar szereplői és laikusok egyaránt. A szabályalapú, a statisztikai és a kettőt ötvöző hibrid modellek után megjelent a neurális hálókkaal történő gépi fordítás, amelyet a leghatékonyabb módszerként tartanak számon. Jelenleg a neurális gépi fordítórendszerek széles palettája közül válogathatunk, így érdemes tisztában lennünk azzal, hogy mely rendszerek nyújtanak magasabb teljesítményt egyes szaknyelvek fordítása során. Ebben a tekintetben azonban szegényes és nem egységes a szakirodalom, ezért a jelen kutatás célja, hogy négy általános fordítómotor (Google, DeepL, eTranslation, Globalese) fordításait összehasonlítva feltárja, hogy mutatkoznak-e eltérések a teljesítmények között különböző szakterületekhez (társadalomtudomány, informatika, gazdaság) kapcsolódó szövegek angol–magyar nyelvirányú fordítása alapján.

A kutatás gyakorlati jelentősége abban mutatkozik meg, hogy iránymutatásként szolgálhat a fordítószakma szereplői számára a megfelelő fordítómotor kiválasztásában, valamint hasznos visszajelzést adhat a fordítórendszerek fejlesztőinek arról, mely szaknyelvek esetében igényelnek a motorok további betanítást.

A gépi nyersfordítások teljesítményének értékeléséhez az MQM Core hibatipológiát alkalmaztam. A hibák azonosítása és az adatelemzés során született eredmények szerint a DeepL nyújtotta a legmagasabb teljesítményt mind a társadalomtudományi, mind a gazdasági szövegek fordításában, míg az informatikai szaknyelvi fordítást a Google oldotta meg a legkevesebb hibaértékkal. Mind a négy fordítómotor számára a társadalomtudományi szaknyelvi fordítás bizonyult a legsikeresebbnek, amely esetében a legnagyobb kihívást a szövegek pontos fordítása jelentette. Az informatikai korpuszt illetően szintén a forrásnyelvi tartalmak pontos visszaadása okozta a legfőbb nehézséget. A gazdasági szövegek fordítása során pedig a terminusok helyes célnyelvi megfelelőjének kiválasztása tekintetében teljesítettek a leggyengébben a fordítómotorok.

A jövőben érdemes lenne megismételni a kutatást több neurális fordítómotorral, valamint több szaknyelv szövegeit tömörítő, nagyobb terjedelmű korpuszsal. Az általános motorok mellett a specializált, doménspecifikus fordítómotorok teljesítményének összehasonlítása is értékes, gyakorlati jelentőségű eredményekkel szolgálhatna. A kutatás következő fázisában automatikus minőségellenőrzéssel egészítem ki a gépi nyersfordítások értékelését a megbízhatóbb eredmények érdekében.

NAGY ILLÉS

nagy.illes97@freemail.hu

angol–német osztatlan tanári

osztatlan tanári mesterképzés, 11. félév

Miskolci Egyetem

Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:

Dr. Kriston Renáta

intézetigazgató egyetemi docens, ME BTK

LIECHTENSTEIN GASZTRONÓMIÁJA NYELVI MEGKÖZELÍTÉSBN

A pályamunka Liechtenstein, avagy a Liechtensteini Hercegség gasztronómiájába kíván betekintést nyerni és nyújtani. Bár a téma első ránézésre tárgyaltalanak tűnhet, a kutatás számos jelentős szempont figyelembevételét és kifejtését kívánja meg. Nyelvészeti profilján belül a tanulmány lexikológiai, dialektológiai irányt mutat, melynek során elengedhetetlen, hogy megfelelő nyelvjárástani kontextusban kerüljön kifejtésre a szóban forgó témakör. Ennek során többek között olyan szakkifejezések jutnak szerephez, mint a nyelvváltozat, a dialektuskontinuum, vagy éppen a dialektusföldrajz. Mindezzel együtt a liechtensteini nyelvjárás egy korrekt, a nyelvváltozatokat tisztelettel számon tartó nyelvpolitikai látásmóddal részesül említésben.

A téma vonatkozásában fontosnak ítélt szempontokat taglaló bevezetést követően a liechtensteini gasztronómia szókészlete kerül előtérbe, melynek során nyelvészeti releváns módon kerülnek nagyító alá a szaknyelv tájszavai. A kutatás egyik fontos célja egy olyan lexémalista/korpusz összeállítása, mely átfogó jelleggel, mégis reprezentatív módon szemlélteti Liechtenstein gasztronómiájának nyelvi világát. Mivel a szakirodalmat szemlélve a – konkrétan Liechtenstein konyhai szókincsét feltáró – téma újnak mondható, egy (többek között receptek tanulmányozásával, valamint releváns nyelvészeti források segítségével) összeállított, saját készítésű lexémagyűjtemény született meg a kutatás során. A tanulmány mind átfogó, mind lényegre törő szempontok kifejtésére törekszik, ezzel együtt olyan témakörök is felszínre kerülnek, mint a jövevénytörzsek jelensége, vagy éppen az etimológia szerepe.

A dolgozat jellege – a dialektológia, lexikológia, lexikográfia jelenlétével – interdiszciplinárisnak tekinthető. A kutatás elsősorban elméleti perspektívával rendelkezik, melyből a gyakorlati oldalra is kitér. Az interdiszciplinaritás elvéhez mérten a szaknyelvészet is fontos szerepben részesül, hiszen a dolgozat egyik fontos eleme, hogy (a vertikális és horizontális tagolás megemlézése mel-

lett) egyfajta klasszifikációt valósítson meg az e célra kiválasztott lexémák segítségével.

Mindezzel együtt elmondható, hogy a kutatás átfogó célkitűzése egy olyan kompakt tanulmány megalkotása volt, mely megfelelő elméleti szempontokkal, ezzel együtt gyakorlatias szemlélettel tár fel egy eddig (feltételezhetően, valamint a szakirodalmat tekintve) ily módon még nem tárgyalt területet.

NÉMETH LILI
nemethlili01@gmail.com
fordító és tolmács
mesterképzés, 1. félév
Szegedi Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Dr. Scheibl György
egyetemi docens, SZTE BTK

A KORONAVÍRUS SZÓKINCSE – A NÉMET ÉS SPANYOL SZÓKÉPZÉSI MÓDSZEREK ÖSSZEHASONLÍTÁSA

Dolgozatom témája a különböző szóképzési módszerek bemutatása a német és a spanyol nyelvben. A két nyelv összehasonlításán keresztül ismertettem, hogyan definiálható a szó fogalma és hogyan lesznek a szavak az adott nyelv szókincsének a részei. A két nyelv összehasonlítása után egy konkrét szóképzési módszert is bemutattem, amely a spanyolban jelen van, a németre viszont nem jellemző.

Az összehasonlítás alapját két szöveget képezte: az egyik a DWDS (Digitales Wörterbuch der deutschen Sprache – A német nyelv digitális szótára [a Szerző fordítása]) honlapjáról származó korpusz, mely azokat a szavakat gyűjti össze, amelyek a németben a koronavírus-járvány alatt jöttek létre, és az elmúlt két évben a hétköznapi nyelv részévé váltak. A másik korpuszt a veracruzai egyetem munkatársai dolgozták ki. Célja azon szavak bemutatása, amelyek a járvánnyal kapcsolatban a médiában gyakran előfordulnak.

A szóképzési módszerek bemutatása előtt megpróbáltam meghatározni a szó fogalmát, ezek után arra tértem ki, miért is fontos, hogy új szavakkal bővítsük egy nyelv szókincsét.

Ezek után pár oldalban bemutattem mindkét nyelv történetét, valamint azt, hogy mely nyelvek és hogyan befolyásolták őket jelentős mértékben.

Az ezt követő fejezetben részleteztem, hogy melyik nyelvben milyen szóképzési módszerek vannak jelen és milyen formában. Először a német nyelvet vizsgáltam meg, majd hasonló besorolás alapján a spanyolt.

A továbbiakban megvizsgáltam a két nyelv közti hasonlóságokat és különbségeket. Az összehasonlítás során felmerült egy probléma az egyik spanyol szóképzési módszerrel kapcsolatban. Ez a módszer ugyanis nem csak, hogy nincs jelen a németben, de a spanyol nyelvészek véleménye is különbözik arról, hogy valóban szóképzési módszernek tekinthető-e vagy sem. Dolgozatom utolsó részében ezt a nyelvi jelenséget mutattam be, és a megállapítottak segítségével alátámasztottam, hogy miért is lehet a szóképzési módszerek közé sorolni.

Végezetül összegeztem a megállapítottakat a dolgozatom elején feltett kérdések alapján, vagyis, hogy mi tekinthető szónak, milyen módszerekkel lehet őket képezni és hogy ezek a módszerek minden nyelvben egyformán jelentősek-e. Fontosnak tartom azonban hangsúlyozni, hogy két nyelv összehasonlítása nem elegendő ahhoz, hogy általános érvényű kijelentéseket tudjunk tenni a nyelvek szókincséről, ehhez több nyelv szókincsének vizsgálata és összehasonlítása szükséges.

GERMANISZTIKA ÉS NÉDERLANDISZTIKA I.

Zsúrielnök:

Dr. Horváth Géza egyetemi docens (KRE)

Zsúritagok:

Dr. Bognár Zsuzsa egyetemi docens (PPKE)

Bazsóné Dr. Sörös Marianna egyetemi docens (ME)

JAKAB VIOLA
viola.j1999@gmail.com
irodalom-és kultúratudomány
mesterképzés, 2. félév
Pécsi Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Dr. Kucserka Zsófia
egyetemi adjunktus, PTE BTK

KÉTARCÚ HARAMIÁK ÉS EGYÉB ÁLLATSÁGOK

Dolgozatom központjában Schiller: *Haramiák* című drámájának szoros szöveg-elemzése áll. A műelemzés kontextusát a fiziognómiai gondolkodás eszmetörténeti kontextusa adja. A dolgozat első része röviden összefoglalja és felvázolja a fiziognómiai gondolkodás sarokköveit és főbb állításait, vitapontjait, majd elhelyezi Schillernek (a szakirodalom alapján körvonalazódó) fiziognómiai nézeteit. A másik nagyobb fejezet a dráma főszereplőinek karakterelemzését végzi el, a fiziognómiai szakirodalom tükrében. Végkövetkeztetésem szerint a *Haramiák* cselekménye és szereplőinek karaktere elsősorban a 18. század végi fiziognómiai viták horizontján értelmezhető. Eszerint Schiller drámája a Lavater- Lichtenberg vitához szól hozzá: a vitában megfogalmazódó álláspontok segítik a dráma értelmezését – és fordítva, a dráma értelmezi a fiziognómiai-pathognómiai vita tétjét.

SZIJJ MÁRTON

szijj.marton@gmail.com

szabad bölcsészet

alapképzés, 8. félév

Károli Gáspár Református Egyetem

Bölcsészet- és Társadalomtudományi Kar

Témavezető:

Dr. habil. Horváth Orsolya

egyetemi docens, KRE BTK

A VALLÁSI ÉLMÉNY MIBENLÉTE RUDOLPH OTTO *A SZENT* CÍMŰ
KÖNYVE ALAPJÁN – AZ ÉLETMŰ KONTEXTUSÁBAN

Rudolf Otto életműve többről szól, mint a szent és a numinózus fogalmai. Dolgozatomban amellet érvelek, hogy Otto munkásságának célja egy teljesebb megismerés módjának kidolgozása volt, amelyhez a vallási élmény a prioriának feltárása *A szent*ben ugyan nélkülözhetetlen mozzanat, de csupán annak megalapozásaként szolgál. Elsőként felvázolom a huszadik század eleji vallásfilozófia szellemi légkörét, illetve bemutatom azokat a gondolkodókat és teológiai, filozófiai gondolatokat, amelyek Ottora különösen nagy hatást tettek. Részletesen bemutatom gazdag tudományos programját, tevékenységének főbb irányvonalát és annak részcéljait, áttekintem életrajzának releváns motívumait, felvázolom a numinózus és a szent Otto-i koncepcióit, illetve rávilágítok nézeteinek, gondolkodásának belső ellentmondásaira. Lényeges kérdések közé tartozik a módszertani ateizmus problémája a megismerés tekintetében, törekvéseinek sikere avagy sikertelensége a vallási élmény kommunikálhatóságának terén, illetve a nem-keresztény vallási hagyományokhoz való hozzáállása. Vallásközi párbeszédre törekedett, vagy apologetizált? Alkalmazható-e, illetve feltétlenül szükséges-e alkalmazni a módszertani ateizmust a vallási élmény feltárásának folyamatában? Fontosnak tartom Ottot nem csupán művein keresztül bemutatni, hanem gondolkodása tükrében vizsgálni személyiségét, egzisztenciáját is. A kutatás során feldolgoztam fontosabb műveit, különös tekintettel *A szentre* és összehasonlító vallástudományi elemzéseire, illetve a munkáját tárgyaló legrelevánsabb külföldi és magyar szakirodalmat. Rudolf Otto életének és életművének vizsgálata során fény derül rá, hogy jelentősége messze túlmutat nagyhatású főművén és az abban bevezetett, azóta alapvetővé vált vallástudományi fogalmakon. A filozófia, a teológia, a pszichológia és a vallástudományok határterületein mozogva kísérelt meg közöttük hidat képezni, amelyre napjaink gondolkodásának nagy

szüksége van. A közvetlen megélés hangsúlyozása és diskurzusba emelése, kísérlete a vallási élmény egyetemességének bizonyítására annak alapstruktúráinak feltárásával mind érdemei közé tartozik. Mindezek mellett igyekezete, hogy a tudást kiszabadítsa az intellektus korlátai közül, és hogy kiemelje a megismerés gyakorlati dimenziójának fontosságát, alakját ma is megkerülhetlenné teszi.

NAGY JOHANNA CSENGE
nagyjcsenge55@gmail.com
angol–német osztatlan tanári
osztatlan tanári mesterképzés, 7. félév
Pannon Egyetem
Modern Filológiai és Társadalomtudományi Kar

Témavezető:
Dr. habil. V. Szabó László
egyetemi docens, PE MFTK

NŐI ARCHETÍPUSOK HERMANN HESSE DEMIAN CÍMŰ REGÉNYÉBEN

Dolgozatomban Hermann Hesse *Demian* című regényét elemzem a személyiségfejlődés (individuáció) szempontjából. Célom bemutatni, hogy a szimbolikusnak tekinthető női karakterek milyen szerepet töltenek be ebben a folyamatban. Megközelítésem alapvetően pszichológiai, s messzemenően Carl Gustav Jung fogalmaira támaszkodik. Célom egy átfogó értelmezés a regényszereplők szimbólumköréről, melyhez Jung archetípuselméletét alkalmaztam.

Témaválasztásomat több ok is indokolja. Egyrészt kifejezetten kevés olyan szakirodalom található a témában, amely kizárólag a női szereplőkkel foglalkozik Hesse regényeiben. Másrészt ellentmondásosnak tűnt, hogy bár a regényben a női szereplők perifériára szorultak, mégis életre szóló változást idéznek elő a főhősben.

Emil Sinclair felnőtté válása során három stáció különíthető el, melyek összeköthetők a három nővel az életében. Édesanyja az első, aki fejlődésére hatással van, hozzá köthető a Jung által anima-ként megnevezett archetípus első megjelenése. Ez az archetípus átmenetileg visszaszorul, majd újra felszínre tör a pszichében, amikor Sinclair fiatalkorában találkozik egy lánnyal, Beatrice-vel. A lány imádata hozzásegíti a főhőst a harmónia megteremtéséhez, célt ad életének. Az utolsó nő, akivel a regényben találkozik, a címben is szereplő Demian édesanyja, Éva asszony. Az ő karaktere a legárnyaltabb, ő foglalja magában leginkább a női archetípusok komplexitását, ő a kezdet és a vég szimbóluma. Sinclair ezen a három női szereplőn keresztül válik érett fiatalemberré, hiszen segítik önmaga megismerésében és meghatározzák a szerelemhez való viszonyát is.

A vizsgálati tapasztalatok összefoglalásaként elmondható, hogy az archetípusok reprezentációi részben Hesse saját reflexióin alapulnak, ugyanakkor az író az ősi képeket modern köntösbe öltöztette. A vizsgált szereplők a főhős személyiségfejlődésének különböző fázisait szimbolizálják. A főszereplő személyisége egyre komplexebbé válik az identitásának kialakítása során, amit a projekciói is tükröznek.

BIRÓ VIVIEN-BARBARA

birovivi2000@gmail.com

világ- és összehasonlító irodalom, angol nyelv és irodalom

alapképzés, 6. félév

Sapientia Erdélyi Magyar Tudományegyetem

Csíksszeredai Kar

Témavezető:

*Dr. Prohászka-Rád Boróka
egyetemi docens, RO EMTE CSK*

DASEINIC NARRATIVE PERSPECTIVE IN THOMAS MANN'S MAGNUM OPUS INTRODUCTION OF A NEW TERM

Thomas Mann's masterpiece, *Joseph and His Brothers* is one of the most complex literary works of all times, one of its particularly interesting aspects being the narrative perspective that has constituted the focal point of several studies in the Mann-literature. My paper also builds on the discussion of the narrator of the tetralogy starting out from Heidegger's concept of Dasein. I argue that the narrator of the novel manifests as a Dasein not only in the sense that he is conscious about his role in the story and conducts a constant imaginary conversation with his implied readers, but also in the sense that he is aware of his existence being finite and acts accordingly. Through this examination I present the necessity and the *raison d'être* of introducing a new term: the Daseinic narrative perspective, whose specific traits I identify through a close-reading of the self-declarative utterances of the narrator. This paper is part of a larger study and it focuses primarily on the figure of the narrator in the Prelude.

IGNÁCZ BARBARA
ignacz.barbi@gmail.com
német–angol osztatlan tanári
osztatlan tanári mesterképzés, 6. félév
Pécsi Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Dr. Sata Lehel
egyetemi docens, DE BTK

„THE GERMAN DREAM” – KARAKTERÁBRÁZOLÁSOK
ALFRED DÖBLIN *BERLIN, ALEXANDERPLATZ* CÍMŰ REGÉNYÉBEN
ÉS BURHAN QURBANI AZONOS CÍMŰ FILMJÉBEN

Alfred Döblin *Berlin, Alexanderplatz* című regénye méltán érdemelte ki helyét a német irodalom kánonjában. A késői expresszionizmus önkifejezése illetve az új tárgyiasság filmszerű stílusa egyesül leghíresebb regényében, a kor úttörőjének, James Joyce-nak a példáját követve. A könyv egy hétköznapi munkásember történetét meséli el, ahogyan a Weimari Köztársaság Berlinjében tesz próbát arra, hogy tisztességes életet kezdjen. Az éppen börtönből szabadult Franz Biberkopfnak azonban nincsen egyszerű dolga, hiszen alighanem bibliai csapásokkal kell szembenéznie útja során, hogy aztán felemás megváltásra találjon megpróbáltatásai végén.

A történet három megfilmesítést élt meg, ezek közül pedig a legújabbal, Burhan Qurbani 2020-as adaptációjával szeretném összevetni a német klasszikust, főleg a karakterábrázolás szempontjából. Qurbani megkerüli a hagyományos feldolgozást, és egyfajta kísérletként – vagy provokációként – nemcsak modernizálja, hanem látszólag teljesen megfordítja a regény eredeti történetét: Franz Biberkopf, a német származású, piti bűnöző, aki attól sem riad vissza, hogy az éppen akkor rohamos tempóban erősödő Nemzetiszocialista Német Munkáspárt karszalagját viselje, Qurbani rendezésében immár Francis B.-ként tűnik fel, aki történetesen egy menekült Bissau-Guineából. Hogyan tud kapcsolatot teremteni Qurbani az eredeti elbeszéléssel, ha ránézésre a két főszereplő ennyire különböző? Tud-e még releváns lenni számunkra a biberkopfi példázat, csaknem száz évvel a publikálása után? Többek között ezeket a kérdéseket próbálom megválaszolni munkámban, reflektálva a tartalmi hasonlóságokra és különbségekre, ezen felül pedig a filmnyelvi eszközök narratívában játszott szerepére is.

SCHUTZ BENJAMIN JACK
benschutz@gmail.com
német nyelv, irodalom és kultúra
mesterképzés, 4. félév
Debreceni Egyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Dr. Kricsfalusi Beatrix
egyetemi adjunktus, DE BTK

"EACH MAN KILLS THE THING HE LOVES." RAINER WERNER
FASSBINDER *FAUSTRECHT DER FREIHEIT* ÉS *QUERELLE* CÍMŰ
FILMJEINEK CAMP-OLVASATA

Dolgozatomban azt vizsgálom, hogy Rainer Werner Fassbinder filmes életművének két darabját hogyan lehet a camp elmélete felől értelmezni. A camp fogalmának szerteágazó szakirodalmából elsősorban Susan Sontag, Esther Newton és Jack Babuscio írásaira támaszkodom, melyek alapján a jelenség három ismertetőjegyét, jelesül az iróniát, a humort és az esztéticizmust választottam az elemzések kiindulópontjául. A *Faustrecht der Freiheit* és a *Querelle* című filmekben találtam e szempontokból példaértékű jeleneteket, melyeket a filmelemzés eszköztárának felhasználásával behatóan tárgyalok. Célom annak megmutatása, hogy ezek a Fassbinder filmek miként válnak olvashatóvá egy queer-érzékenység felől.

A camp ismertetőjegyének számító irónia és humor szolgálnak a *Faustrecht der Freiheit* értelmezési keretétül. Franz Biberkopf alakjának megjelenítése először proletárként, majd újjazdagként lehetőséget kínál az ironikus elcsúszások és a humor különböző eszközeinek megvilágítására. Azt vizsgálom, hogy olyan filmes elemek mint a dialógus, a zene, a nézőpont(váltások), a képbeállítások és a montázs hogyan szolgálhatnak alapjául egy camp-olvasatnak. Dolgozatomban amellett érvelek, hogy e film olvashatósága túlmutat a szakirodalomban fellelhető hagyományos értelmezési kereteken (úgy mint kapitalizmuskritika, illetve a homoszexuálisok társadalmi helyzete).

Fassbinder utolsó, *Querelle* című filmjéhez az esztéticizmus felől közelíték. Az elemzés a fiktív világ terének kialakítására és a karakterek megformálására koncentrál. Nyilvánvaló, hogy a téralakítás túldíszítettsége és művisége szintén lehetővé teszi a camp-olvasatot. Itt is részletesen vizsgálom, hogy a műre jellemző sajtóságos atmoszféra milyen filmes eszközök felhasználásával jön létre. *Faustrecht der Freiheit* elemzéséhez hasonló részletességgel tárgyalom, hogy a camp-olvasat hogyan tudja a film recepcióját és értelmezését úgy „eltéríteni”, hogy akár az abban tárgyalt társadalomkritika tematika ironikus kisiklásának legyünk szemtanúi.

FEKETE HANGA

hanga_98@yahoo.com

magyar nyelvészeti és irodalomtudományi tanulmányok
mesterképzés, 2. félév
Babeş–Bolyai Tudományegyetem

KOVÁCS PÉTER ZOLTÁN

kovacspeterzoltan@gmail.com

magyar nyelvészeti és irodalomtudományi tanulmányok
mesterképzés, 2. félév
Babeş–Bolyai Tudományegyetem

Témavezetők:

Dr. Biró Annamária

egyetemi adjunktus, RO BBTE

Dr. Serestély Zalán

egyetemi adjunktus, RO BBTE

AZ EMLÉKEZETVESZTÉS MINT TRAUMA ÉS STRUKTÚRABOMLÁS –
NARRATÍV IDENTITÁS ÉS DEMENCIA MAX FRISCH
AZ *EMBER A HOLOCÉNBAN JELENIK MEG* CÍMŰ MŰVÉBEN

Dolgozatunk témája a Max Frisch *Az ember a holocénban jelenik meg* című művében megjelenő demencia-ábrázolás. Érdekesnek tűnt számunkra, hogy milyen eszközökkel lehet bemutatni azt a kognitív zavart, mely során a memória és az időérzékelés is módosul, s legfőképpen hogyan lehet ezt egy olyan narratív műfajon belül megjeleníteni, mint egy különböző megszólalásmódokat keverten használó kisregény. Sőt, hogyan lehet a demenciát nem csak ábrázolni, de az olvasó számára érzékelhetővé is tenni.

Dolgozatunk első fele a demencia konkrét tüneteinek a regényben való megjelenését vizsgálja, bővebben kitérve a beszédprodukciónak problémájára és annak mimetikus, valamint szimbolikus ábrázolhatóságára. A dolgozat második fele a Ricoeur-i narratív identitás felől közelíti meg az irodalmi narráció kérdését, és arra keresi a választ, hogy mennyiben befolyásolja a demencia jelenléte az önzonosságot, mennyiben nehezíti meg annak fenntartását illetve módosítását.

RADICS NÓRA

radics.nora12@gmail.com

német nyelv, irodalom és kultúra

mesterképzés, 7. félév

Károli Gáspár Református Egyetem

Bölcsészet- és Társadalomtudományi Kar

Témavezető:

*Dr. habil. Szentpétery-Czeglédy Anita
egyetemi docens, KRE BTK*

AZ EMLÉKEZÉS ÚTJÁN – MARICA BODROZIC ÉS SASA STANISIC KÉT REGÉNYÉNEK ELEMZÉSE

A pályamunkámban Saša Stanišić *Herkunft (Származás)* című regényét, és Marica Bodrožić *Kirschholz und alte Gefühle (Cseresznyefa asztal)* című művét vizsgálom a kultúratudomány és az emlékezetkutatás elméleti alapjait segítségül hívva. A két szerző a hetvenes évek azon generációjához tartozik, akik a jugoszláv háborút, az országból való menekülést gyermekként élték át. Írásaikkal a szülők generációjának kulturális emlékezetét szeretnék kiegészíteni, a múltra való emlékezés új, a gyermekek nézőpontjának is helyet adó formáival. A háborús menekülteként Németországba érkező fiatalok sorsában fellelhető sok közös vonás egyike az otthonuk és anyanyelvi kultúrájuk elvesztése, majd a befogadó országban a multikulturalitás és transzkulturalitás megtapasztalása.

A mindkét vizsgált mű a múlt, a jelen és a jövő kapcsolatát mutatja be az emlékezés és identitáskeresés témáját középpontba állítva. A két regény főhőse két különböző stratégia alapján dolgozza fel a háború okozta traumát és keresi az utat önmagához. Mindkét opció jó megoldás, hiszen végül eljutnak odáig, hogy fel tudják dolgozni a háborús emlékeket, az otthonuk elhagyásához kapcsolódó érzelmeiket és választ tudnak adni arra a kérdésre, hogy kik voltak a múltban, kik ők most a jelenben és kik kívánnak lenni a jövőben.

Hogy mennyire eltérő utat járnak be, azt az emlékezetkutatás kognitív pszichológiára támaszkodó elméletei és a kultúratudomány nézőpontjai segítségével mutatom be. A két mű összehasonlítása az aktív és passzív emlékezet, az epizodikus és szemantikus emlékezet, a „kihelyezett” és a test szintjén történő emlékezhordozás fogalmaira támaszkodva keresi a választ arra a kérdésre, hogy hogyan járul hozzá az irodalom a kollektív emlékezet, a kulturális emlékezet konstrukcióihoz.

A jugoszláv háború okozta traumákról sokan hallgatnak, és szerettem volna ennek a témának a fontosságát a fenti irodalmi művek középpontba helyezésével

bemutatni, hiszen a regényeknek köszönhetően a kommunikatív emlékezetből végül kulturális emlékezet lesz, ami a közösség identitásának alapvető meghatározója. Fontos, hogy hogyan emlékezünk....

NYIKOS RÉKA
rekanyikos@gmail.com
germanisztika (német)
alapképzés, 7. félév
Károli Gáspár Református Egyetem
Bölcsészet- és Társadalomtudományi Kar

Témavezető:
Dr. habil. Szentpétery-Czeplédy Anita
egyetemi docens, KRE BTK

SZÜLŐ- ÉS ISTENKÉPEK. A SZÜLŐI KAPCSOLAT HATÁSA AZ ISTENKÉPRE A KORAI RAINER MARIA RILKÉNÉL

Rainer Maria Rilke korai istenképe már számos nézőpontból képezte vizsgálat tárgyát, e dolgozat azonban egy új, eddig nem kutatott oldalról igyekszik megvilágítani a költő Isten- és Krisztuskapcsolatát. Rilke szüleivel – elsősorban édesanyjával – való kapcsolata, családi környezete, szocializációja ugyanis számos kapcsolódási pontot, illetve kérdést vet fel. A dolgozat fókuszát a szülőkhöz való (korai) kötődés, a családi szocializáció és az Istennel való kapcsolatalakítás, -tartás, annak milyensége adja.

Az erősen interdiszciplináris kutatás során kikristályosodott, hogy a szülők és gyermek között kialakult kapcsolat összefüggésben áll a későbbi istenképpel. Jelen munka Rilke gyermek-, iskolás-, és fiatal felnőttkorát öleli fel egészen a második Oroszországi utazásig, mely során istenképe és -kapcsolata folyamatos változáson ment keresztül. Rainer Maria Rilke számára leginkább az anya, a hozzá való kötődés, a tőle átvett szokások, nézetek, a hozzá fűződő viszony vált meghatározóvá. Emellett meg kell említeni Nietzsche hatását, illetve az oroszországi tapasztalatokat is.

A dolgozat magját Rilke vers-, napló-, levél- és feljegyzésidézetei adják, melyek mentén felfejthető a költő akkori istenképe, anyával, apjával, Krisztussal való kapcsolata, gondolatai, érzései ezzel kapcsolatban.

A kutatás eredményeképpen elmondható, hogy Rilke korai kötődése, családi szocializációja összefüggésbe hozható későbbi istenképével, a biztonságra, stabilitásra vágyó gyermek az orientációs pontot kereső költővel. Fontos azonban megemlíteni, hogy jelen kutatás csupán Rilke korai életszakaszát öleli fel – munkásságának nagysága, gazdagsága, illetve a dolgozat terjedelmi keretei nem tették lehetővé a későbbi, folyamatosan változó istenkép és a családi kötődés összefüggéseinek vizsgálatát.

PALLÓS ÁRON DOMOKOS
pallosarond@gmail.com
német nyelv, irodalom és kultúra
mesterképzés, 8. félév
Károli Gáspár Református Egyetem
Bölcsészet- és Társadalomtudományi Kar

Témavezető:
Dr. Fülöp József
egyetemi adjunktus, KRE BTK

A GLOBALIZMUS KRITIKÁJA RÜDIGER SAFRANSKINÁL

Dolgozatomban főként Rüdiger Safranski nyomán vizsgálom a globalizmus emberképét és az ellenében kínálható alternatívákat. Ez a kérdéskör nagyban fölveti az individuum globálishoz való viszonyát is.

Választ keresek arra a napjainkban mindinkább égetővé váló kérdésre, miként tud a globálisból kiábrándult, önreflektív individuum ellenállni a sodródásnak (vagy inkább sodrásnak), és maga elfoglalni egy pozíciót – Safranski szavaival élve – „az elgondolható és az élhető között”. Az sem mellékes mozzanat, hogy az erre képes egyén nem mond le a globálisról, hanem odafigyel saját belső harmóniájának visszanyerésére.

Először is fontosnak tartom tisztázni, hogy a globalizációval mint jelenséggel szemben kritikus, kortárs német szerzők (Norbert Bolz, Markus Gabriel stb.) közül miért éppen Safranskira esett a választásom, de az individuális és a globális, illetve a belőlük képzett fogalmak meghatározása sem hiányozhat dolgozatom elejéről.

Miután rávilágítok, hogy a grandiózus társadalomformáló koncepciók, illetve a közös jövőre vonatkozó optimista prognózisok – Platóntól Kanton át Fukuyamáig – végül mindig tarthatatlannak bizonyultak, az individuumot veszem szemügyre, aki épp egy olyan kornak állt középpontjában, melyet Safranski sajátunkhoz hasonlít. Azonban ő is Schillerhez nyúlt vissza, aki a francia forradalomban tetőző felvilágosodást kritikával illető német romantika hajnalán olyan diagnózist alkotott, mely a mai korra is áll, tekintve, hogy a gyökér- és tradícióvesztéshez, valamint a mindent átható bizonytalansághoz már csak a fogyasztói kultúra nihilizmusa társul.

Schiller az ember esztétikai nevelésében látott kiutat e krízisből. „Élj századoddal, de ne légy teremtménye,” tanácsolta, s bár alapvetően individualista volt, ahelyett, hogy korának teremtménye lett volna, mintha maga kívánt volna teremtvé válni, amikor a kultúrnezetről festett fel homályos álomképet. A nemrég elhunyt brit filozófus, Sir Roger Scrutonban azonban olyan új Schiller-

re letem, aki az esztétikai koncepciót immár naivitas nélkül, a szép fogalmát pl. a házasságra kiszélesítve, hétköznapi módon viszi tovább, szem előtt tartva az egyén és szűkebb környezetének harmóniáját.

Ha van rá esély, bármiféle globális jó csakis ebből bontakozhat ki, hiszen aligha akad más elgondolható, ami egyben élhető is.

JÁNOSI VIKTÓRIA EMMA
benjanosi@student.elte.hu
német nyelv, irodalom és kultúra
mesterképzés, 7. félév
Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Dr. habil. Balogh F. András
egyetemi docens, ELTE BTK

AZ OTTHON KONCEPCIÓJA A KOLLEKTIVISTA DISZTÓPIÁBAN
ÉS HELENE BUKOWSKI *MILCHZÄHNE* (*TEJFOGAK*) CÍMŰ REGÉNYE

Az irodalmi disztópia műfaja jelenleg virágkorát éli, és ez alól a német irodalom sem kivétel: Nagy sikert ért el a fiatal író, Helene Bukowski műve, a *Milchzähne*, azaz a *Tejfogak* (2019), amely komplex szövegstruktúrájával egyenesen a disztópia műfajának az újragondolását kényszeríti ki az elemzőből. A bonyolultan egymásba illesztett szövegrétegek elemzésekor ugyanakkor arra lehet rádöbbedni, hogy a mégoly divatos, nagyon is kortársnak ható műfajú regény mélyen illeszkedik a Dorfgeschichte, az Antiheimatliteratur valamint az irodalmi disztópiák hosszú láncolatába. A regény főhősének, egy fiatal nőnek a története tárul elénk, aki minden szabadságvágya ellenére a klímaválság következményeként belekényszerül a „vidéknek” nevezett régióban élő önzolált közösségébe. A tanulmány arra keresi a választ, hogy milyen módon ábrázolja a regény az otthont és ez hogyan hat ki a disztópia műfajára.

KMETTY KLAUDIA
klaudiakmetty@gmail.com

magyar
alapképzés, 5. félév
Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Dr. Kerekes Amália
egyetemi adjunktus, ELTE BTK

SZELLEM ÉS SZÜKSÉGSZERŰSÉG. A HUGO VON HOFMANNSTHAL HÁBORÚS PUBLICISZTIKÁJA MÖGÖTT KIRAJZOLÓDÓ KULTÚRAMODELL

Hugo von Hofmannsthal első világháborús publicisztikájában a soknemzetiségű, nagyhatalmi státuszában megkérdőjelezett Osztrák-Magyar Monarchia legitimációs stratégiáját dolgozta ki, amely öröklött történelmi szerepet konstruált a Habsburg Birodalom számára. A szerző háborús publicisztikája mögött húzódó kultúramodell, amelyet Hofmannsthal a Monarchia heterogén társadalmi adottságaiból vezetett le, a szerző argumentációja szerint kiterjesztendő a háború utáni Európára.

Dolgozatomban végigkísérem a szerző kultúramodelljének alakulását az 1914–1918 között keletkezett publicisztikáiban. Kutatásomban azt kívánom alátámasztani, hogy a Hofmannsthal-életmű recepciójában eddig kevésbé hangsúlyos szerepet kapó háborús publicisztika mind ideológiai bázisát, mind poétikai megoldásait tekintve szoros összefüggésben áll a háború előtti és utáni művekkel.

Ennek érdekében részletesen tárgyalom Hofmannsthal viszonyát a kultúramodellben megjelenő három kultúrközösséghez (osztrák, össznémet és európai kultúrközösség), valamint bemutatom a sajtószövegekben következetesen alkalmazott poétikai eszközöket. Továbbá megvizsgálom a szövegek által felkínált olvasói pozíciókat.

Dolgozatom interdiszciplináris megközelítésmódja új perspektívákat kínál a Hofmannsthal-recepció számára. A történelem-, anakronizmuselméleti és hadtörténeti szakmunkák bevonásával lehetőség nyílik a politikai struktúrák egzisztenciális következményeivel foglalkozó szövegek elemzésére.

GERMANISZTIKA ÉS NÉDERLANDISZTIKA II.

Zsúrielnök:

Dr. Katona Tünde egyetemi docens (SZTE)

Zsúritagok:

Dr. Bozzay Réka Kornélia egyetemi docens (DE)

Dr. Rada Roberta egyetemi docens (ELTE)

PALKOVICS NIKOLETT
palkovicsnikolet2002@gmail.com
germanisztika
alapképzés, 3. félév
Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Dr. habil. Balogh F. András
egyetemi docens, ELTE BTK

A POSZTINDUSZTRIÁLIS VILÁG ELBESZÉLHETŐSÉGE TERÉZIA MORA SZERELMES UFÓK PÉLDÁJÁN

Jelen dolgozatban a posztindusztriális világ elbeszélhetőségét és ennek problémáját vizsgálom Terézia Mora *Die Liebe unter Aliens* című elbeszéléskötetének a segítségével. A 2016-ban megjelent kötet összesen 10 elbeszélésből áll, mindegyikben a különböző főszereplők boldogtalan, kilátástalan életét látjuk. Néhányan közülük megpróbálnak egy jobb életért küzdeni, miközben a többiek semmit nem tesznek a gondjaik ellen. A hétköznapijaikban a következő problémákkal kell a főhősöknek szembenézniük: az igazság elutasítása a saját életről, idegenség érzete különböző helyzetekben, érzelmi- és egyéb függőség, kényszeres cselekvés és kényszerképzet. Ezekon kívül az író szarmazása miatt felbukkanak magyar vonatkozások, amiket a magyar germanisztika szempontjából fontos megvizsgálni a történetekben, ugyanis a nyelv az identitással és az emberi hovatartozással nagyon szoros kapcsolatban áll. A történetekben pedig kétféle, egy külső és egy belső elbeszélő is megjelenik, vagyis a különböző perspektíva különböző elbeszélési módot eredményez. Ezzel pedig feltehetjük a kérdést, hogy a világ elbeszélhetősége mennyiben valósítható meg, ha ezek az egymástól eltérő narratívák találkoznak, ami a dolgozatom fő gondolata is egyben. Továbbá elemzem a struktúrát, a szereplőket, a nyelvet és a narrációt, illetve a világ elbeszélhetőségével felbukkanó problémákat a kötetben.

POLYÁK ISTVÁN MÁTYÁS

polistaa@gmail.com

mémet–történelem osztatlan tanári
osztatlan tanári mesterképzés, 7. félév
Szegedi Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:

Dr. Szabó Judit

egyetemi adjunktus, SZTE BTK

ANDREAS LATZKO MŰVEI A HÁBORÚ ELLEN. KÉT ELBESZÉLÉS KONSTITUTÍV ELEMEI NARRATOLÓGIAI SZEMPONTBÓL

Dolgozatom témája Andreas Latzko, avagy Latzkó Andor (1876–1943) magyar származású, de 1902-től német nyelven alkotó, elfeledett pacifista író életének és műveinek bemutatása.

Különös hangsúlyt fektetek a kortárs recepcióra, illetve művészeti áttörést jelentő két kötetének tematikus sajátosságaira és az ezekből származó két művének narratológiai szempontú elemzésére. A szerző harcolt az első világháborúban, ahol harctéri idegsokkot kapott és ennek következtében egy svájci szanatóriumba küldték gyógyulni. Itt, a fronton szerzett élményei alapján írta meg az 1917-ben publikált *Menschen im Krieg* (*Emberek a háborúban*) című művét, mellyel hatalmas sikert aratott, 1918-ban pedig a kevésbé ismert *Friedensgericht* (*Békebíróság*) című művét. A *Menschen im Krieg*-ből a *Der Sieger* (*A győztes*) című elbeszélést, a *Friedensgericht*-ből a *Der Verräter* (*Az áruló*) című elbeszélést elemzem részletesebben.

A fellelhető újságcikkek alapvetően az író pozitív kortárs recepcióját támasztják alá, így ennek fényében meglepő lehet, hogy a hetvenes, nyolcvanas évekig gyakorlatilag nem találhatunk vele foglalkozó tudományos jellegű műveket. A szerző életművének kutatása az utóbbi években lendült fel, viszont még nem született műveit irodalomelméleti szempontból feldolgozó tanulmány, így dolgozatom ilyen szempontból hiánypótló.

Az irodalomelméleti részt Gérard Genette narratológiájára alapozom, mivel az általa alkalmazott kategóriák ideálisak a két mű sajátosságainak bemutatására. Alapvetően az elbeszélőt, a fokalizációt alkalmazását, az ezzel összefüggő időkezelést, továbbá az ezek által létrehozott egyedi esztétikát vizsgálom behatóbban. Dolgozatom narratológiai elemzés részét adatvizualizációval tettem szemléletesebbé, ezáltal digitális bölcsészeti módszerekkel is kísérleteztem.

Az elemzés során láthatóvá válik, hogy a két mű szerkezetileg hasonló, ugyanakkor változatos nézőpontokból a háború különböző aspektusait mutatják be.

Ez az átgondolt narratív szerkesztés segíti a megformált karakterek érzékletes ábrázolását, mely a belső fokalizációban csúcsonyul ki. Itt a visszatekintéseknek köszönhetően narratív „pszichogrammok” rajzolódnak ki, melyek által az alapvetően típuskarakterek egyedi személyiséget kapnak, így több szempontból bemutatva a háború borzalmait. Megnyilvánulásaikon, gondolataikon keresztül mindig megjelenik a szerző háborúellenes, pacifista hozzáállása, melyet gyakran erős iróniával, egyes esetekben szatírával fejez ki.

MEDE RÉKA

medereka08@gmail.com

német nyelv, irodalom és kultúra (német nyelven)

mesterképzés, 3. félév

Szegedi Tudományegyetem

Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:

*Dr. habil. Bombitz Attila
egyetemi docens, SZTE BTK*

A MIGRÁCIÓS IRODALOM ASPEKTUSAI LJUBA ARNAUTOVIĆ
IM VERBORGENEN CÍMŰ REGÉNYÉNEK PÉLDÁJÁN

Az alábbi dolgozat témája az utóbbi időben egyre aktuálisabb, hiszen a kortárs osztrák irodalom egyre több migrációs múlttal rendelkező íróval szembesül. Dolgozatomban annak járok utána, hogy a migrációs háttér milyen hatást gyakorol egy-egy irodalmi alkotásra. Ezt három olyan szempont segítségével teszem meg, melyek a kortárs osztrák irodalom migrációs háttérrel rendelkező vagy kisebbségben élő szerzőitől származó számos műben megjelennek. Ezek a nyelvi hibriditás és nyelvváltás, a kollektív identitás, az egyéni és kollektív emlékezet, valamint az áldozatnarratíva. A példaelemzés során Ljuba Arnautović *Im Verborgenen* című regényét elemeztem a fent említett szempontok alapján, és a műből vett példákkal támasztottam alá az előzőleg definiált aspektusokat, ezáltal bizonyítva azok hatását a műre.

KORA KARINA LEILA
kora.karina@gmail.com
fordító és tolmács
mesterképzés, 3. félév
Szegedi Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Dr. habil. Ritz Szilvia
egyetemi docens, SZTE BTK

A DISTANCIATEREMTÉS TECHNIKÁI ÉS ESZKÖZEI WOLF HAAS BRENNER-SOROZATÁBAN

„Hát most már megint mi történt.” E kezdőmondatral váltak híressé Wolf Haas osztrák krimiíró Brenner-történetei. A számos irodalmi díjjal kitüntetett Haas Ausztria legolvasottabb és legkedveltebb krimiírói közéi tartozik; népszerűségéhez a regényeiből készült filmadaptációk is hozzájárulnak. Utánozhatatlan elbeszélői stílusa a kritikusok szerint kiemeli őt a sémairodalomból. A kortárs krimiírodalomban megfigyelhető tendenciához kapcsolódva a detektívtörténetek sematikus hagyományait megtörve, valamint a műfajhoz kapcsolódó olvasói elvárásokkal játszva Haas fontos társadalmi kérdéseket és problémákat helyez előtérbe. Regényeiben kulcsfontosságú szerepet játszik az irónia, mely a távolsághoz vezető egyik alapvető eszköze. Az eddigi nyelvészeti és irodalomtudományi értelmezések kitértek ugyan az irónia szerepére, de írásmódját és elbeszélői stílusát ezen szempontból eddig még nem elemezték kimerítően. Az irónia alapvető eleme Haas bűnügyi regényeinek, ezért állítottam dolgozatom középpontjába a distanciateremtés e fontos eszközének funkcióit és megjelenési formáit. Vizsgálatom alapjául a Brenner-sorozat első nyolc regénye szolgált. A dolgozatban a cselekményt, az elbeszélőt, a karaktereket és a történetek végkifejletét tekintve kiválasztott szövegrészek segítségével értelmeztem az irónia szerepét. A szövegekben a valóság általában eltúlzott vagy felfokozott formában jelenik meg, így az olvasó a saját realitásának és az olvasott fikciónak az ütközése által ismeri fel az iróniát. Ez az irónia a szöveg egészére kiterjed, így fontos szövegalkotó és -formáló funkcióval bír a művekben. Az elbeszélő maga is az irónia része, mert kommentárjaival, véleményével, a társadalmi jelenségekre való játékos reflektálással ő is távolságot teremt az elmondottaktól. Az elbeszélés módjával sok esetben hozzájárul az ábrázolt kegyetlenségek enyhítéséhez, mert a kegyetlenségek egyfelől, és a távolításuk másfelől nemcsak iróniát vált ki, hanem a

szöveg esztétikai színvonalát is emeli. Az irónia Haas minden általam vizsgált művében jelen van, mely változatos helyeken és formákban bukkan fel, esztétikai élményt is okozva az olvasónak, amivel mindenképpen átlépi a pusztán séma-irodalmi kereteket.

MOHAMED SLIMEN BEN BRAHEM
medslimenn@outlook.com
német nyelv és kultúra
mesterképzés, 9. félév
Károli Gáspár Református Egyetem
Bölcsészet- és Társadalomtudományi Kar

Témavezető:
Dr. Kovács Edit
egyetemi docens, KRE BTK

A MÁSIK VÁLTOZATAI A KORTÁRS OSZTRÁK IRODALOMBAN

Pályaművem az alteritás jelensége körül forog, amely az antikvitás óta jelentős és vitákat kiváltó fogalom. Először a Másik (németül der/das Andere) fogalmát definiálom, majd kitérek arra, hogy ez a koncepció mennyire fontos szerepet játszik a kultúratudományokban. Elsősorban a kultúra, illetve az Én/Önmaga (das Selbst) Másikjára összpontosítok, ennek szellemében pedig olyan kérdéseket igyekszem megválaszolni, hogy mi minden lehet a kultúra Másikja, milyen viszony fűzi össze őket, és mit jelent az Én/Önmaga alteritása.

Dolgozatom középpontjában három olyan jelenség áll, amely általában véve az irodalomnak, így a kortárs irodalomnak is gyakori témája: a természet, a halál és az Énben lakozó Másik. Olyan irodalmi művek segítségével szeretném a fent megfogalmazott kérdéseket megválaszolni, amelyek eltérő szemszögekből közelítenek az alteritás jelenségéhez: Daniel Kehlmann *A világ fölmérése*, Christoph Ransmayr *A repülő hegy*, illetve Thomas Glavinic *Die Arbeit der Nacht (Éjszakai műszak*, Kurdi Imre részletet fordított belőle) című regényének bevonásával. Mindhárom regényt osztrák szerző írta, és mindhárom az ezredforduló után keletkezett, tehát a kortárs irodalomhoz tartoznak.

A természet Kehlmann és Ransmayr regényében is fontos szerepet játszik és különböző formákban jelenik meg, de mindkét műben a kultúrával szembeni, azzal egyenrangú Másikként is értelmezhető – ezzel foglalkozik az első fejezet. A második fejezet témája is bizonyos értelemben a természet egyik jelensége, amelynek azonban nagyon sok köze van a kultúránkhoz, de mégsem a kultúra része. A halál mindhárom regényben jelentésszerű: mint a racionalitást megzavaró esemény, mint a radikálisan másféle megtapasztalás, illetve az emberi kultúra vége. A harmadik, utolsó rész egészen más szemléletet tükröz, mivel Glavinic regényében a Másik az én meghasadásával, a Doppelgänger figurájával destruktív jelleget ölt, és az életet veszélyeztető betegséggé válik, amely ellen a főszereplő küzd.

A dolgozat eredményeképpen kibontakoznak az alteritás mind a közösségre, mind pedig az egyénre gyakorolt hatásai és következményei. Vizsgálódásaim megmutatják, hogy a Másik, mint elnyomott, háttérbe szorított, elfojtott vagy éppen vágyott jelenség hogyan jelenik meg a kortárs osztrák irodalomban, és ott hogyan kapcsolódik össze a kultúra kritikájával.

RÉKAI ANETT
anettreikai@gmail.com
skandinavisztika
mesterképzés, 7. félév
Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

*Témavezető:
Szöllősi Adrienne
egyetemi tanársegéd, ELTE BTK*

A TERMÉSZET ÉS A SZERELEM ÁBRÁZOLÁSA KNUT HAMSUN
PÁN CÍMŰ REGÉNYÉBEN

1894-ben adta ki először a Gyldendal Norsk Forlag a *Pánt*, amit az Éhség és az Áldott anyaföld mellett Knut Hamsun egyik legismertebb és legsikeresebb műveként tartanak számon. A *Pán* hagyományos értelmezése szerint a könyv nem más, mint himnusz az észak-norvégiai tájhoz, a nyárhoz, a fiatalsághoz és a szerelemhez, de a Hamsun-kutatók az utóbbi időben több figyelmet szenteltek Glahnnak, a könyv én-elbeszélőjének, és megkérdőjelezték a megbízhatóságát (Rottem 1996, Humpal 1998). Dolgozatomban a hagyományos nézőpontok és Hamsun-kutatók elemzéseinek ismertetése mellett azt fogom vizsgálni, lehetséges-e, hogy újabb értelmezések is felmerüljenek a *Pán* kapcsán (pl. pszichanalitikus olvasat), valamint, hogy a hagyományos értelmezés mennyiben adekvát olvasat a 21. század olvasója számára, de szóba kerül a szerző ellentmondásos személyisége, és viszonylagos ismeretlenségének okai is.

SAJÓ ZALÁN
sajozalan.sa@gmail.com
germanisztika (skandinavisztika)
alapképzés, 3. félév
Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Csűr Gábor Attila
egyetemi tanársegéd, ELTE BTK

MARTIN ANDERSEN NEXØ MAGYARORSZÁGON

Martin Andersen Nexø a XX. század első felének leghíresebb dán írója volt. Számos műve Magyarországon is népszerűvé vált, úgy mint a *Hódító Pelle* vagy a *Ditte, az ember lánya*. A dán irodalomban a „népi áttörés” neves képviselőjeként vált ismertté, és saját küldetésének tekintette, hogy kiálljon a szegények és el-
esettek, a városi és vidéki proletariátus védelmében.

A II. világháború után a dán politikai élet gyökeres változásokon ment keresztül, ezzel együtt az ország társadalmi és gazdasági élete is átalakult – az idős kommunista író pedig már sosem kapta vissza régi helyét az irodalmi elitben. Miközben saját hazájában nem találta a helyét, a szovjet megszállás alatt álló területek kultúrfelelősei és agitátorai felfedezték a dán író regényeit. Miközben egyre több „reakciós”, „dekadens” mű tűnt el a könyvesboltok polcairól, egyre több fordító és kiadó kezdett el Nexø műveivel foglalkozni. Az újonnan jött népszerűségének pedig része volt az is, hogy 1950-ben az íróat Budapestre hívták.

Hogyan válhatott egy dán irodalmár népszerűbbé Magyarországon, illetve Kelet-Európa többi országában, mint a saját szülőföldjén? Mennyire játszott ebben szerepet a propaganda, és mennyire a saját tehetsége? Dolgozatomban erre a kérdésre keresem a választ. Először felvázolom, hogyan vált Nexø kommunis-
tává, illetve milyen kapcsolatok fűzték Kelet-Európa országaihoz. Majd néhány cikk erejéig számba veszem, a források alapján milyen kapcsolat fűzte az íróat a korszak legbefolyásosabb magyar politikusához, Rákosi Mátyáshoz. Ezután le-
írom, mit tudunk Nexø budapesti útjáról, végül pedig felvázolom, mit tudunk az író műveinek fogadtatásáról.

NÉMETH VILLŐ
nemethvillo@gmail.com
néderlandisztika
alapképzés, 6. félév
Károli Gáspár Református Egyetem
Bölcsészet- és Társadalomtudományi Kar

Témavezető:
Dr. Daróczi Anikó
egyetemi docens, KRE BTK

BOSZORKÁNYSÁG ÉS MÁGIA BRABANTBAN
A 15. ÉS A 16. SZÁZAD FORDULÓJÁN

Dolgozatom központi témája a brabanti boszorkányság és mágia a 15. és a 16. század fordulóján, kiindulópontja pedig a Nimwégai Máríka-történet (*Mariken van Nieumeghen*, Antwerpen, 1515). Kutatásom célja az, hogy feltérképezsem a boszorkánysággal kapcsolatos korabeli gondolkodást és azt, hogy miképpen jelenik ez meg az általam vizsgált szövegben, amelynek érdekessége abban rejlik, hogy a 15–18. századi boszorkányüldözések kialakulásának elején íródott. Dolgozatom során különféle tanulmányok és korabeli források segítségével foglalkozom a Nimwégai Máríka szövegében megfogalmazott körülményekkel és a külső, történelmi tényezőkkel. Munkám során hamar egyértelművé vált, hogy a történettel foglalkozó kutatók csoportja kétfelé oszlik. Az egyik csoport boszorkányságra és mágiára utaló jegyeket fedez fel a történetben, a másik csoport viszont nem látja ezeket, vagy túlzónak tartja a jeleknek tulajdonított jelentőséget. Emiatt a dolgozatom jelentős részében a szöveg kettősségére koncentrálok.

HARGITAI LILI
hargitai.lili18@gmail.com
elméleti nyelvészet
mesterképzés, 3. félév
Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezetők:
Dr. Nagy Roland
egyetemi adjunktus, ELTE BTK
Dr. Dékány Éva
tudományos főmunkatárs, ELTE BTK

PROGRESSZÍV SZERKEZETEK A HOLLANDBAN

Kutatásom egyik részében a két leggyakoribb holland progresszív szerkezetet hasonlítom össze, amely az ‚aan het INF zijn’ (PREP-progresszív) és a ‚zitten te INF’ (POS-progresszív):

- (1) Ik ben aan het lezen.
én van.PRS.1SG PREP DET olvas.INF
,Éppen olvasok.’
- (2) Ik zit te lezen.
én ül.PRS.1SG INF.PREP olvas.INF
,Éppen olvasok.’

Az (1) mondatban látható ‚aan’ prepozíció körülbelül az angol ‚on’ szemantikájához és használatához hasonlítható, míg a (2) példában előforduló ‚te’ infinitív jelölő. A közös, lokatív eredet ellenére a mai holland nyelvhasználatban nem mindig felcserélhető a két progresszív szerkezet. Több elmélet is létezik azzal kapcsolatban, hogy melyek a legfontosabb különbségek a két szerkezet között, illetve hogy milyen tényezők befolyásolják a kettő közötti választást. Nyelvváltozatbeli eltérésekre vonatkozóan csak utalást találtam a szakirodalomban, empirikus vizsgálatot azonban nem. Ezért a két progresszív szerkezet elfogadottságát korpuszkutatással és kérdőíves felméréssel vizsgáltam. Mindkét kutatás eredménye nyelvváltozatbeli különbségekre világított rá a belga és hollandiai holland között. A korpuszkutatás eredményei arra utalnak, hogy a POS-progresszív ugyan gyakoribb a hollandiai holland alkorpuszban, a belga alkorpuszban azonban nagyobb a szerkezetben használatos igék változatossága. A PREP-progresszívnél egy szinte teljesen fordított kép rajzolódik ki.

A kérdőíves felmérés emellett az életkori tényező jelentőségére is rámutatott. A POS-progresszívet tartalmazó mondatok szignifikánsan magasabb pontszámot kaptak a fiatalabb, hollandiai holland anyanyelvű kitöltők körében.

A kutatás másik fele a teljes jelentésüresedésen átment, úgynevezett 4. fázisú ‚zitten’-t helyezte előtérbe. Például:

(3) Hij zit te dansen.

Ő.M ül.PRES.3SG INF.PREP táncol.INF

‚Éppen táncol.’

Ami ezt a szerkezetet illeti, a kérdőíves kutatás abba az irányba mutat, hogy habár a jelenség létezése kimutatható a nyelvben, mégsem beszélhetünk általánosan elfogadott szerkezetéről. Továbbá kirajzolódott az a tendencia, hogy a fiatalabb beszélők elfogadóbban reagálnak a 4. fázisú ‚zitten’-re. Az életkorral kapcsolatos, statisztikailag szignifikáns korrelációk utalhatnak egy folyamatban lévő nyelvi változásra a hollandban.

SZADE CZKY BENCE
benszadeczk y@gmail.com
fordító és tolmács
mesterképzés, 9. félév
Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Dr. Nagy Roland
egyetemi adjunktus, ELTE BTK

TRANSZFER A HOLLAND PREPOZÍCIÓS VONZATOK HASZNÁLATÁBAN MAGYARAJKÚAK KÖRÉBEN

Dolgozatomban az angolul és németül tudó, magyar ajkú, holland mint idegen nyelv tanulók nyelvhasználatában vizsgálom a prepozíciós vonzatok használatát. A kutatás központi kérdése, hogy a holland prepozíciós vonzatok használatában milyen módon figyelhető meg az anyanyelvből vagy a többi idegen nyelvből eredeztethető nyelvi transzfer. A dolgozat fő célja meghatározni, hogy az egyes nyelvek státusza (anyanyelv, első vagy második idegen nyelv) és az egyes holland igék és névszók alaki hasonlósága az egyéb nyelvekben szereplő fordítási megfelelőikhez hogyan befolyásolja azok prepozíciós vonzatának használatát. Ennek a meghatározásához egy online kérdőív formájában kitölthető teszt segítségével vizsgáltam, amelyben a kitöltőknek hiányos mondatok kiegészítése volt a feladatuk. A beérkezett válaszok elemzése alapján a feltételezhető magyar nyelvi hatás számottevően erősebbnek látszódik, mint az idegennyelvek hatása, a két idegennyelv közül pedig a csoport által magasabb szinten ismert angol nyelv hatása látszódik jelentősebbnek. Ezen kívül az idegennyelv-tudás szintje és az adott nyelv feltételezett hatása között enyhe, pozitív korreláció figyelhető meg. A szavak alaki hasonlósága a vizsgálódások alapján kisebb mértékben volt meghatározó. Az eredmények alapján a nyelv státusza fontos tényezőnek tűnik a prepozíciós vonzatok használatában megfigyelhető nyelvi transzfer esetében, és az anyanyelv az egyéb idegen nyelveknél feltételezhetően nagyobb hatással van.

GYERMEK- ÉS IFJÚSÁGI IRODALOM

Zsúrielnök:

Dr. Hermann Zoltán egyetemi docens (KRE)

Zsúritagok:

Dr. Balajthy Ágnes egyetemi adjunktus (DE)

Dr. Lapis József tudományos munkatárs (SRTA)

MOLNÁR DORKA
modorka98@gmail.com

tanító

alapképzés, 8. félév

Eszterházy Károly Katolikus Egyetem

Pedagógiai Kar

Témavezető:

Herédi Rebeka

egyetemi tanársegéd, EKKE PK

A MESE ÉS A BEAVATÁSI SZERTARTÁSOK KAPCSOLATA A MAGYAR VARÁZSMESÉKBEN

Az Eszterházy Károly Katolikus egyetem hallgatójaként kutatásom célja a magyar népköltészeti varázsmesék és a beavatási szertartások kapcsolatának bemutatása és összehasonlítása ismert magyar népmesékben. Témaválasztásom szakterületét illetően egyértelműen befolyásolt az érdeklődés a mesék eredete iránt, valamint inspirált a tanulmányaim során megszerzett ismeretanyag. Motivált az is, hogy viszonylag kevés irodalma van a témának, így a dolgozatnak hiánypótló szerepe van.

Kutatásomban érintem a mese definiálását, csoportosítási lehetőségeit, eredetét, rítusokkal való kapcsolódási pontjait, továbbá bemutatom a varázslatos mesei szerepkörök és a beavatás viszonyát konkrét példákon keresztül. A magyar népmeséket hatékony eszköznek tartom az egyetemes emberi értékek tudatosításához. Az egyes életszakaszok, státuszok közötti átmenettel való megküzdéshez a mese jótékonyan járul hozzá, hiszen amellet, hogy a mese által gazdagodik az olvasó fantáziája és a szókincse, megtanulja feloldani saját feszültségeit, valamint, ami mai korunk gyorsan és gyakran szélsőségesen változó világában úgy gondolom, hogy a legfontosabb szempont: a népmesék cselekményei által megtanulja és így a későbbi élete során is felismeri majd az élet magasabb rendű értékeit.

A legtöbb ifjúsági-és gyermekirodalmi regényben megjelennek az általam elemzett mesei szimbólumok valamilyen formában, ezért a dolgozat lehetséges folytatásaként egy olyan kutatást képezek el, amelyben arra keresem a választ, hogy a népmesékben megjelenő szimbólumok, mely korosztályt szólítják meg, ér el hozzájuk azoknak valós tartalmuk és mondanivalójuk, valamint ezeknek az okaira világítanak rá. Továbbá vizsgálni szeretném azt is, hogy milyen módon jelennek meg ezek a szimbólumok a populáris irodalomban, ezen belül is a gyermek- és ifjúsági irodalomban eredeti vagy torzítatlan formájukban.

MARICS DOMINIKÁ VIKTÓRIA

maricsdomi@gmail.com

magyar

alapképzés, 5. félév

Szegedi Tudományegyetem

Bölcseztudományi Kar

Témavezető:

Dr. Tóth Ákos

egyetemi adjunktus, SZTE BTK

HAMUPIPŐKE HAGYOMÁNYA. A KORSZAKONKÉNT VÁNDORLÓ SZÜZSÉ

A dolgozat a Hamupipőke-motívum fejlődésének, változásának bemutatását tűzte ki célul. Az időszámításunk előtti időszaktól kezdődően számos változatban tetten érhető a Hamupipőke-történet. Charles Perrault 1697-ben megjelent *Hamupipőke, avagy a kis üvegcipellő* című műve Európa-szerte elterjedt változatát képviseli a Hamupipőke-motívumnak. Ez a francia mese kiemelt szereppel rendelkezik a szüzsétípus elterjedésében, valamint a motívum egységessé válásában.

A kutatás az összehasonlító irodalomtudomány módszereit alkalmazva, a motívumkutatás segítségével történt, így a dolgozatban megjelenő művek nem tartalmazzák a motívum összes előfordulásának kimerítő felsorolását és elemzését, mégis átfogó képet alkot a Hamupipőke-motívum kialakulásáról. A dolgozat választ keres a szüzsét felidéző korai történeteket vizsgálva arra, hogy a motívum milyen formában volt jelen, illetve kísérletet tesz a változatlanak mutatkozó központi elemeinek meghatározására az egyes irodalmi, és más tudományágakhoz tartozó művek, történetek összevetésével, különös tekintettel Kármán József *Fanni hagyományai* című regényére. Ezen szüzsétípusok együttes vizsgálatának alapjául Charles Perrault Hamupipőke-meséje szolgál, így a dolgozatban elemzett legtöbb alkotás ezzel a francia mesével van szembe állítva.

A motívum állandósága biztosítja a történet felismerését, így annak hiánya nem lehetséges, de modernizálható és más szüzsétípusokkal is összeolvasztható a motívum alapja, így ahogyan a kutatás is bizonyítja: a Hamupipőke-szüzsé megváltozását befolyásolja a kor szemlélete, szerepe van a vizsgált alkotás egyes elemeinek felnagyításában vagy háttérbe szorításában.

CSÁSZÁR KLAUDIA

csaszarklau2001@gmail.com

magyar

alapképzés, 5. félév

Eötvös Loránd Tudományegyetem

Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:

Dr. Soós Anita

egyetemi adjunktus, ELTE BTK

ANDERSEN *KLOKKEN* CÍMŰ MŰVÉNEK ÉRTELMEZÉSI LEHETŐSÉGEI

Andersen *Klokken* című művének értelmezési lehetőségeit tártam fel dolgozatomban. Ezen meséje, bár megjelent magyar fordításban is, nem elterjedt, így nem született róla átfogó elemzés sem. A dolgozatban a mese műfaji vizsgálata alapján meghatároztam a mű bizonyos eltéréseit a népmesei hagyományokhoz képest, mely a művet általánosságban műmeseként értékelve megalapozott. Illetve meghatároztam bizonyos tulajdonságait, melyek a műmese hagyományaihoz képest is eltérőek. Az értelmezési lehetőségeknél figyelembe vettem a biografikus jellemzőket, a szerző vallást, művészetet és tudományt érintő felfogásait. Ehhez többek között – a már bizonyítottan – Andersenre nagy hatást gyakorló H. C. Ørsted munkásságára támaszkodtam.

IVÁN-GÁL HANNA KRISZTINA

hanna.gal98@gmail.com

tanító

alapképzés, 8. félév

Debreceni Református Hittudományi Egyetem

Témavezető:

Dr. habil. Gaál-Szabó Péter

egyetemi tanár, DRHE

KULTURÁLIS EMLÉKEZET ÉS EMLÉKEZETPOLITIKA ARNA BONTEMPS GYERMEKREGÉNYEIBEN

Arna Bontemps az 1920-as évek Harlem Reneszánszának meghatározó alakja, aki az első jelentős afroamerikai kulturális mozgalom során többek között gyermekirodalmi tevékenysége révén fejtett ki máig érezhető hatást. Összetett gyermekirodalmi tevékenysége a Harlem Reneszánsz kultúrfilozófiájának velejét testesíti meg, amely az ifjabb generációkat megcélozva azt próbálta meg elérni, hogy a feketék alapvetően másként, én-konstruktív módon fogalmazzák meg önmagukat, mint azt a raciális amerikai Jim Crow társadalom sulykolta. Három jelentős gyermekregényének szoros olvasása révén (Lonesome Boy [A magányos fiú], Sad-Faced Boy [A szomorú arcú fiú] és Bubber Goes to Heaven [Bubber a menybe megy]) Bontemps emlékezetpolitikája néhány meghatározó pontjának vizsgálatára kerül sor a kulturális emlékezet/trauma elméleteinek segítségével – így az új fekete én hitelesítésének kérdését, a Mély-Dél emlékezetterét illetve a vadont, mint az ökoemlékezet emlékezhelyét). A dolgozat érvelése szerint, a regényekben kirajzolódó bontempsi emlékezetpolitika egyszerre ágyazza be a kor afroamerikai identitás-politikáját a már létező fekete tradíciókba és utat vetít előre a regényekben rekonstruált radikális afroamerikai éntudaton keresztül, hogy az afroamerikaiak az amerikai társadalomban integrált, ám fekete tagokként születhessenek meg.

KAISER ZSANETT
zsanett.kaiser@gmail.com
magyar nyelv és irodalom
mesterképzés, 1. félév
Szegedi Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Dr. Szilágyi Zsófia
egyetemi tanár, SZTE BTK

VALÓSÁGOS VARÁZSLATOK (TÖRÖK SÁNDOR, BÉKÉS PÁL)

Dolgozatom vázát két eltérő korszakban íródott meseregény összehasonlítása adja: Török Sándor 1956-ban megjelent Csilicsala csodái és Békés Pál 1983-ban kiadott *A kétbalkezes varázsló* című műveit több szempontból vizsgálom meg.

Elemzem a történetekben megjelenő határátlépéseket, melyek mindkét esetben magukkal hozzák a népmesékből ismert motívumokat. Ezért a népmese-műmese egymáshoz való viszonyára is kitérek, elsősorban Boldizsár Ildikó kutatásai nyomán: ezek az alkotások rávilágítanak e két fő gyerekirodalmi műfaj szimbiózisára.

Mindkét meseregény újraértelmezi a varázsló alakját, amelyet Török Sándor feltehetőleg elsőként emelt be a magyar gyerekirodalomba. Ahhoz, hogy a két varázsló-főszereplőt érdemben összehasonlítsam, megpróbálom feltárni a varázsló mint mitológiai lény történetét.

Végül a két meseregényt a képzeletbeli barátok szempontjából is szemügyre veszem, a varázslókat a gyermeki fantázia szüleményeként értelmezve, és ezzel világirodalmi kontextusba emelve a regényeket. Ez a szempont további kutatások lehetőségét nyitja meg.

Az együttes vizsgálat felveti a kérdést, vajon a gyerekirodalmon belül is megfigyelhető-e a hagyományozódás, és ez mennyiben képes befolyásolni az önmagában is nehezen meghatározható gyerekirodalmi kánon alakulását. Egy Békéssel készült interjúból is kiderül, hogy Török műve valóban hatott Békés regényére.

BORBÍRÓ BÍBORKA ESZTER

bejbor@gmail.com

magyar – német nemzetiségi osztatlan tanári

osztatlan tanári mesterképzés, 9. félév

Szegedi Tudományegyetem

Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:

Dr. Tóth Ákos

egyetemi adjunktus, SZTE BTK

AZ OBJEKTUM MAGÁNYA (?). ÉRTELMEZÉSI LEHETŐSÉGEK
KOLLÁR ÁRPÁD *MILYEN MADÁR* CÍMŰ VERSESKÖTETÉBEN

Dolgozatomban Kollár Árpád *Milyen madár* című verseskötetével foglalkozom, azt vizsgálom, hogyan viszonyul a lírai én saját környezetéhez. Meglátásom szerint a gyerekbeszélő az animista gondolkodás helyett nem megszemélyesíti maga körül a tárgyakat, hanem éppen ellenkezőleg: az élőket is objektivizálja. A jelenség feltárása érdekében Graham Harman objektumorientált ontológiáját használom. Segítségével arra az eredményre jutok, hogy a lírai én egy olyan konstruált világot jelenít meg, amelyben a tárgyak önállóvá válnak, és hol kapcsolatokat alakítanak ki egymás között, hol ettől a kezdeményezéstől zárkóznak el. A lírai én leginkább az utóbbi eset kudarcairól ad számot. Ezeknek a viszonyoknak a leírása mellett arra is vállalkozom, hogy az objektivizáció okát feltárjam. Úgy gondolom, hogy mindez Jacques Lacan objet petit a fogalmával magyarázható: a gyerekbeszélő a teljesség állapotát akarja megtapasztalni, ezt pedig olyan tárgyak birtoklásán keresztül teheti meg, amely szorosan még mindig a Másikhoz tartozik. Dolgozatomban röviden kitérek az objektumorientált ontológia gyakorlati használatával kapcsolatos kérdésekre is, elvégre egy olyan elméletről van szó, amely a köztudatban is csupán néhány éve van jelen, ebből kifolyólag intézményesülésére még nem volt lehetőség.

BARTALOS RÉKA
rekabartalos@gmail.com
magyar–biológia osztatlan tanári
mesterképzés, 8. félév
Konstantin Filozófus Egyetem, Nyitra

Témavezető:
Prof. PaedDr. Benyovszky Krisztián
egyetemi professzor, SK KFE

AGATHA CHRISTIE NYOMDOKAIN

Dolgozatomban Sir Steve Stevenson *Agatha nyomoz* című könyvsorozatából *A fáraó rejtélye* című első rész elemzésével foglalkozom. A regény, ahogy a sorozat többi része is, több ponton keresztül kapcsolódik Agatha Christie, a krimi koronázatlan királynőjének műveihez. A művet több perspektívából megközelítve járom körbe, miközben arra próbálok rámutatni, hogyan utal Stevenson az író nő szövegvilágára. Ezek a nézőpontok érintik a detektívtörténet és az ifjúsági krimi műfaját, Agatha Christie műveit és a női valamint gyermeknyomozók karaktereit. Mindezek mellett a teljes regénysorozatra jellemző műfaji és szerkezeti sajátosságokat is ismertetem. Céloom a tematikus és intertextuális összefüggések feltárása és értelmezése.

NAGY GERGŐ
dacipriest@gmail.com
anglisztika
mesterképzés, 1. félév
Pannon Egyetem
Modern Filológiai és Társadalomtudományi Kar

Témavezető:
Dr. Szabó F. Andrea
egyetemi docens, PE MFTK

TOXIC MASCULINITY, A SOCIAL THREAT

The term „toxic masculinity” is frequently used but rarely defined. This paper addresses one specific aspect of it by providing an analysis of its use in one literary text. The paper first provides an overview of the term and its usage by contextualizing it in contemporary culture and discourse, while the second half of the paper is concerned with a young adult novel. Through a close reading of the text, it is shown how contemporary youth and young adults encounter phenomena analytically described with the help of the term „toxic masculinity”.

The paper proves that toxic masculinity is connected to society, and the norms that were created by people are still influencing men, and others on a daily basis. Toxic masculinity is a phenomenon that is hard to define, and definitely hard to solve, but the paper offered certain ways to combat it.

IRODALOMELMÉLET I.

Zsúrielnök:

Dr. Hansági Ágnes egyetemi tanár (SZTE)

Zsúritagok:

Dr. Pataki Viktor egyetemi adjunktus (KRE)

Dr. Böhm Gábor egyetemi adjunktus (PTE)

BALÁZS HANNA IMOLA
balazs.hanna@yahoo.com
középiskolai hallgató
Apáczai Csere János Elméleti Líceum

*Témavezető:
Szilágyi-Fincicki Noémi
felkészítő tanár, mentor, Apáczai Csere János Elméleti Líceum, Kolozsvár*

A FANFICTION, AVAGY A DIGITÁLIS KORSZAK MESÉI

Dolgozatom témája a fanfiction-irodalom, célja a műfaj irodalmi hagyományának pontos dokumentálása, illetve a napjainkban jelentős fanfiction-típusok megismerése, jelentőségük feltárása és a fanfiction mindennapi életben elfoglalt szerepének vizsgálata.

A kutatás során először is a fanfiction irodalmi hagyományát vizsgáltam, az internet előtti időszaktól egészen az online fanfiction-ökig, nemzetközi és magyar vonalon egyaránt. Ezután rátértem az online fanfiction-kultúra vizsgálatára, először nemzetközi, majd magyar weboldalakat felhasználva (például Archive of Our Own, Wattpad, Merengő). Összehasonlítást végeztem a weboldalak között, megvizsgálva többek között a tartalomfeltöltésre vonatkozó protokolljukat, a célközönségüket, a publikálási feltételeket, az oldalakon megjelenő írások minőségét, illetve a keresési mechanizmusok hatékonyságát. Vizsgáltam a fanfiction-nel kapcsolatos olvasási szokásokat, a különböző rajongói közösségeket megcélzó írásokat (fandomok), illetve a különböző kategóriákat (tagek). Külön figyelmet szenteltem a magyar regények által ihletett rajongói írásoknak (ezen belül A Pál utcai fiúk-fandomot vizsgáltam), keresve a választ arra a kérdésre, hogy hogyan válik egy klasszikus magyar irodalmi mű fanfiction-témává, miként lesz egy kötelező olvasmányból alapanyag a szórakoztató online irodalom számára, illetve hogyan válik a popkultúra részévé. Kutatásom kiemelt szempontja az úgynevezett megosztott mentorálás (distributed mentoring) jelenségének értelmezése az online fanfiction-közösségekben.

Kutatásom konklúziói közé tartozik, hogy a fanfiction meghatározó eleme a fiatalabb generációk olvasási szokásainak, és erőteljesen meghatározza a fiatalok viszonyulását a kortárs és a klasszikus irodalomhoz egyaránt.

KŐRÖSI KÍRA ESZTER
krkorosi@gmail.com
design- és művészetmenedzsment
mesterképzés, 1. félév
Szegedi Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

*Témavezető:
Dr. Tóth Ákos
egyetemi adjunktus, SZTE BTK*

INTERMEDIÁLIS KÖZELÍTÉSEK A NAGYVÁROSHOZ – A FLÂNEUR MEGJELENÉSE KARINTHY FRIGYES NOVELLISZTIKÁJÁBAN

A kutatásom célja, hogy egy új szemléletet adjak a Karinthy Frigyes életműhöz, ami a nemrégiben előkerült Hölgyeim és Uraim – Ismeretlen írásokat veszi figyelembe, amelyeknek a helyszíne a nagyváros. A dolgozat fő témáját, a Walter Benjamin által megfogalmazott flâneur, vagyis városi kószáló irodalmi típus kapcsán szeretném szemléltetni, hogy ez miként válik tipologizálhatóvá a 20. század modern magyar irodalmában és az akkori Budapestben. A nagyvárosi motívumok, a kószáló megjelenésén és a megfigyelői stratégiákon kívül a mediális keveredéseket is keresem a Karinthy életműben, tudatosan fókuszálva az 1920-as évek után megjelent novellákra. A dolgozat célja, hogy a Karinthy-recepció értelmezése és vizsgálata ne csak a lírai alkotásokra, regényekre és humoreszkekre fókuszálódjon, hanem bizonyos esetekben egy új perspektívát adjon az elemzett novellákhoz és rövidprózákhoz.

VARGA BORBÁLA KINCSŐ

vargaborcsa@gmail.com

magyar

alapképzés, 3. félév

Eötvös Loránd Tudományegyetem

Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:

Dr. Schein Gábor

egyetemi tanár, ELTE BTK

A TRANZSCENDENS MANIFESZTÁCIÓJA TANDORI DEZSŐ *TÖREDÉK*
HAMLETNEK CÍMŰ KÖTETÉNEK EGY PART KÖVEI CÍMŰ CIKLUSÁBAN

Tandori Dezső első, 1968-as kötete a recepció alapján még „kilóg a sorból” a költészet egészét illetően. Ebben ugyanis még nem szerepelnek mackók, sem madarak vagy lóversenyek, pusztán egy én, aki mellett ott találunk egy te-t is. Tandori maga a kötet második kiadásának utószavában azt írja: „A TH a mindenkorai filozófiai-gondolati költészet egyik legjobb teljesítménye”, ami feljogosítja az irodalmárokat és a kritikusokat arra, hogy a filozófia szemüvegén át elemezzék a kötet verseit. Angyalosi Gergely spiritomaterialista egzisztencializmusnak, Tarján Tamás a Wittgenstein-hatással indokolva halálfilozófiának, Babarczy Eszter pedig negatív teológiának nevezi azt, amit Tandori csinál. Habár mind hangsúlyozzák, hogy ebben Tandori lírájának én-je egyedül van, pusztán létezik, s ezt a létezést próbálja kimondani a szavakkal és a nyelvvel küzdve. Menyhért Anna mégis szentnek nevezi Tandorit, Babarczy Eszter pedig (aki egyébként Tandorit maga is misztikusként kezeli) – bár leszögezi, hogy ebben a költészetben nem egy „túliról” beszél a versszemélyiség hangján át a költő, verseiből kimarad Isten; mégsem tudja nem megemlíteni, hogy jelen van egy te.

Elemzésemben a posztszekularizmus gondolatiságából kiindulva Emmanuel Levinast és Martin Bubert, továbbá Ludwig Wittgensteint hívom segítségül, hogy filozófiájukkal rákérdezhessenek, ki is az a versekben megjelenő te. Hiszen ha szentről és teológiáról beszélünk, egyre valószínűbbnek kell tartanunk, hogy jelen van a szövegben valamiféle transzcendens, ami – vagy aki – ebben a te-ben testet ölt. Ezekről az Isten-nyomokról, a transzcendens immanens világunkba való letagadhatatlan befurakodásáról beszél a posztszekularizmus, melynek hatását az irodalomkutatásban is felfedezhetjük. Dolgozatomban kísérletet teszek ezeknek a társasságra utaló transzcendens-nyomoknak a feltárására, és a te, mint Másik, mint transzcendens létezőnek tételezése által egy az eddigieknél némileg talán más szemszögű olvasat bevezetésére a *Töredék Hamletnek* első ciklusában.

KOVÁCS PÉTER ZOLTÁN

kovacspeterzoltan@gmail.com

magyar nyelvészeti és irodalomtudományi tanulmányok

mesterképzés, 4. félév

Babeş–Bolyai Tudományegyetem

Témavezető:

Dr. Berszán István

tanszékvezető egyetemi docens, RO BBTE

„SENKI NEM SZÓL A DOLOGHOZ SEMMIT. EZ A DOLGOK RENDJE.”

BODOR ÁDÁM *SINISTRA KÖRZET*

CÍMŰ REGÉNYÉNEK PRAGMATIKAI VIZSGÁLATA

Dolgozatomban azt fogom körbejárni, hogy Bodor Ádám *Sinistra körzet* című regényében a szereplők által beszélt furcsa, szokatlan, bonyolult, a mindennapi nyelvhasználattól eltérő nyelv hogyan írható le nyelvészeti szempontból, a nyelvészeti pragmatika kurrens elméleteinek segítségével.

Dolgozatom célkitűzése: Bodor Ádám körzet-regényeiben megvizsgálni a szereplők viszonyainak konvencionálisát. (Mennyire felel meg a szereplők beszéde a társadalmi normáknak? Ha normasértő, akkor ez problematizálódik-e stb.) A vizsgálat gyakorlati szempontjait a nyelvészeti pragmatika fogja biztosítani. Ezen belül a fő fogódzót az H. P. Grice nevéhez fűződő implikatúrafogalom, Erving Goffman szociálpszichológiai alapú homlokzat-elmélete, valamint George Lakoff, Bruce Fraser, valamint Penelope Brown és Stephen Levinson udvariasság-elméletei fogják biztosítani.

MIHALICZ ZSUZSANNA
dzsudza98@gmail.com
angol–magyar osztatlan tanári
osztatlan tanári mesterképzés, 11. félév
Pannon Egyetem
Modern Filológiai és Társadalomtudományi Kar

Témavezető:
Dr. habil. Ladányi István
egyetemi docens, PE MFTK

SZAVAKKAL FESTENI VAGY FESTMÉNNYEL BESZÉLNI? KÉPI ESZKÖZÖK VIZSGÁLATA KEMENCZKY JUDIT KÉPVERSEIBEN

Kutatásom témája Kemenczy Judit képverseinek vizsgálata, azon belül is a vizuális szimbólumok és különböző tipográfiai megoldások jelentőségét vizsgálom. Kemenczy Judit az 1970-es években került be a magyar irodalmi köztudatba, azonban inkább képzőművészetéről híresült el a későbbiekben. A festéssel és képzőművészettel való elmélyülés Bakucz Józseffel kötött házassága után lépett életébe, mely a későbbiekben irodalmi alkotásaira is hatással volt.

Művészetét és költészetét jelentősen befolyásolta avantgárd tájékozódása, melyre a cselekvő aktivizmus, a dolgok mögött rejlő gondolati tartalmak érzékeltetése és az életvitel és a művészeti tevékenység közötti határok problematizálása jellemző. Ilyen például a saját név használata a költői szövegben, a saját és a csoporttársakhoz köthető hétköznapi jelentéktelen tevékenységek megnevezése, középpontba állítása. Ez a sokoldalúság a költészetében is megmutatkozott, a látszólag nem összeegyeztethető dolgokban fogalmaz meg mély, tartalmas gondolatokat. Az értelmi megfoghatatlanság, a konkrét értelmezésektől való elrugaszkodás, a továbbgondolkodásra való kényszerítés és az elmélyülés mellett a különböző médiumok keveredése és kapcsolata teszi érdekessé és izgalmassá lírai műveit. Nevéhez fűződik a Fölőspéldány csoport megalapítása, mely szintén az avantgárd szellemiségében tevékenykedett és alakult irodalmi körre.

Verseiben gyakran alkalmazott szóképeket, vizuális jeleket. Írói munkássága során mindig jelentősége volt a képverseknek, melyekben különös keveredéssel jelenített meg vallási, misztikus szimbólumokat, különböző méretű és színű írásjeleket, ezzel jelentősen összetettebbé téve mind az olvasást, mind pedig az értelmezést. Mindezek következtében alkotásai számos értelmezési lehetőséget ajánlanak az olvasó számára, művei gyakran inkább meditációs jellegűek, mintsem konkrét értelmezést lehetővé tevők. Nehéz értelmezhetősége révén irodalmi alkotásai kevésbé váltak népszerűvé.

A megjelölt kérdéseket négy verseskötetének verseiben vizsgálom (Az amerikai versek – Kadmiumsötét briliánsvörös életvonalával, 1985-1991, Széphalom Könyvműhely, Budapest, 1992.; Templomszáj – A bűnbánat és a vigasztalások könyvei, amelyeket Assisi Szent Ferenc világi követője a Szentlélek ösztönzésére és sugalmazásának eleget téve 1998 nyarán és őszén lelkéből átmásolt, Masszi Kiadó, Budapest, 2002.; Sorsminta, Magvető, Budapest, 1982.; Hullámlovasok, Napkút Kiadó, Budapest, 2005.)

KULUNCSICS RÉKA KATALIN
reka.kuluncsics@gmail.com
magyar–történelem osztatlan tanári
osztatlan tanári mesterképzés, 9. félév
Pázmány Péter Katolikus Egyetem
Bölcsészet- és Társadalomtudományi Kar

Témavezető:
Dr. Radvánszky Anikó
egyetemi docens, PPKE BTK

A POSZTMODERN CSALÁDREGÉNY ALAKZATAIRÓL A MAGYAR
IRODALOMBAN. BARNÁS FERENC: *A KILENCEDIK, ÉLETÜNK VÉGÉIG*

A családregény az irodalom egyik legnépszerűbb műfaja, amelyet napjainkban is rendkívül magas olvasói érdeklődés övez. Mivel azonban a kortárs családregények jelentős elmozdulásokat mutatnak a műfaj klasszikus darabjaihoz képest, felmerül a kérdés, hogy beszélhetünk-e még családregényekről, és ha igen, hol húzódnak a műfaj határai.

Dolgozatomban elsőként számba veszem azokat a műfaji konvenciókat, amelyek a 19. században alakultak ki, és amelyeket a mai napig viszonyítási pontnak tartanak. Ezek után a műfaj magyar irodalomban való megjelenésével foglalkozom. Mindezt egy rövid szociálpszichológiai kitekintés követi, melyben arra keresem a választ, hogy minek köszönhető a családregények iránti, rendületlenül magas olvasói érdeklődés. Itt olyan kutatásokat idézek, amelyek alátámasztják a családtörténetek ismerete és az érzelmi stabilitás közti kapcsolatot, valamint feltárják, hogy a családok sorsát befolyásoló történelmi események milyen kévéssé ismertek a magyar fiatalok körében. Ezek az eredmények pedig kapcsolatba hozhatók azzal a – dolgozat következő részében rögzített – jelenséggel, hogy a családregények a múlt század utolsó harmada óta az önismeret és a traumafeldolgozás eszközeiként is szolgálnak. Emellett a kortárs családregények más, tendenciának tekinthető sajátosságainak feltérképezésére is kísérletet teszek.

A dolgozat második felében Barnás Ferenc két olyan regényét elemzem, melyek nemcsak önmagukban, hanem összefüggéseikben is érdekes szempontokkal gazdagították a családregény alakulásáról folytatott vizsgálódásaimat. *A kilencedik* (2006) és *az Életünk végéig* (2019) című művek kapcsán először kettejük poétikai és szerkezeti kapcsolataival, majd családregényként való olvasásuk problémájával foglalkozom. Ezt követően pedig az elemzésem fő tárgyát képező *Életünk végéig* műfajpoétikai újításainak feltérképezésére teszek kísérletet. Vizsgálom a regényen keresztül az auto-és metafikcionális olvasatok lehetőségét, valamint ezek összefüggését a családregény kortárs alakulásával.

HORVÁTH ANNA
horvathannaflora@gmail.com
irodalom- és kultúratudomány
mesterképzés, 13. félév
Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Dr. Simon Attila
egyetemi docens, ELTE BTK

SZÖVEG A HÁLÓBAN. A HIPERTEXT IRODALOMELMÉLETI
ÉS KULTÚRATUDOMÁNYOS MÉRLEGE ÉS A HIPERTEXTUALITÁS
VIZSGÁLATA FARKAS PÉTER *GÓLEM* CÍMŰ SZÖVEGÉBEN

Dolgozatomban Farkas Péter *Gólem* című hipertext szövegét, illetve a hipertext műfaját/médiумát vizsgálom. A dolgozat első három fejezetében azt vázolom, milyen kulturális és történeti diskurzusok mentén lehet elbeszélni a hipertext megszületését. A műfajt/médiумot körülölelő diskurzusok felvázolását követően megkísérlek választ adni arra, melyek azok az irodalomelméleti perspektívák, amelyeken keresztül a legtermékenyebben nyúlhatunk a jelenséghez. Emellett a hipertext újszerűségének mértékét, az irodalmi tradícióhoz való viszonyát is megpróbálom körüljárni. Rámutatok, hogy a hipertext legfőbb narratív sajátossága talán a megalkotottság feltárásában, a gépszerűen építkező jellegben, a konstruktum vázának megmutatásában ragadható meg.

Automatizált hajtások gyors szaporodása érhető tetten Farkas Péter *Gólemé*-ben is. A műben elsősorban annak a gólem-mitologémához való viszonyát, médium és tartalom szoros összefonódását és az elbeszélő paranoid beszédmódját elemzem. Továbbá azt vizsgálom, hogy mindezt hogyan képes megjeleníteni a rizómatikus hipertext. Farkas műve nagymértékben épít a médium adta lehetőségekre, és egy sajátos kísérleti műfajt alkot. A gólem-történet egyfajta nyelvi paranoia megjelenítésévé válik, amelyben a lény (a szöveg) a pókháló, a mandala, a rizómagyökér szerkezetével írható le legjobban. Az emberi gondolkodás részben poszthumán módon kereteződik, a szöveg irodalmi gépezetté válik; ugyanakkor a mű visszanyúl a mitológiai tradíció és az oralitás alapjellegzetességeihez is. Az új médium és az ősi toposz találkozása, folyamatos ütköztetése kelti életre a gólemet.

KIS MARCELL

kismarci0207@gmail.com

magyar–történelem osztatlan tanári
osztatlan tanári mesterképzés, 7. félév
Eszterházy Károly Katolikus Egyetem
Bölcsészettudományi és Művészeti Kar

Témavezető:

Dr. Balogh Gergő

egyetemi adjunktus, EKKE BMK

INTERTEXTUALITÁS LOVASI ANDRÁSNÁL. JÓZSEF ATTILA LÍRÁJÁNAK HATÁSA LOVASI ANDRÁS DALSZÖVEGEIBEN

A dolgozat célja, hogy a dalszöveg és versszöveg között létrejövő intertextuális kapcsolatok elemzéséhez, a Lovasi-dalszövegkorpusz sajátosságait is megismerve, egy rugalmas elemzési keretrendszert alakítson ki, mely a József Attila-i hatás elemzésén túl akár a Lovasi-hatástörténet leírásainak egy lehetséges módszereként is szolgálhat. Így a dolgozat első felében a zene, irodalom és intertextualitás viszonyaival, az idézéstechnikák jellegével foglalkozó szakaszt követően, az enjambement és cezúra szövegalkotásban és az intertextuális beágyazódások értelmezhetőségében nyomon követhető hatásait ismerhetjük meg. A Genette-i transtextualitás-fogalmak a kutatásban releváns adaptációja pedig rámutat, hogy a dalszövegek belső és külső utalásrendszerei, a szövegekben megszólaló szubjektumok, valamint a motivikus, illetve cím és szöveg poétikai intertextualitására épülő párhuzamok akár a zenei kontextus figyelembevételével is vizsgálhatók, leírhatók. Természetesen az intertextualitás egyes módzatai (motivika, szövegfragmentum, paratextualitás, transzformáció) egymással folyamatos kölcsönhatásban, átfedésben képesek a dalszövegek jelentésszintjének kiterjesztésére, sőt, ahogyan ezt a *Zár az égbolt* című dal és *Reménytelenül* című vers összehasonlító elemzése is mutatja, ezen komplex hatás- és utalásegyüttes akár a József Attila-i életrajz (image) referenciáinak megidézésével is kiegészülhet. Ezen összetett idézésrepertoár következménye, hogy a hatás poétikai természetű, vagyis a dalszöveg-alkotási eljárásokban is nyomon követhető. A kutatás legfőbb eredményeit éppen ezért az előző aspektusok felismerésében, kidolgozásában és a metodikai keretrendszerből adódóan a téma folytathatóságában látom.

KOVÁCS FANNI ORSOLYA
fanni.kovacs.orsolya@gmail.com
anglisztika
alapképzés, 5. félév
Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Dr. habil. Hegyi Pál
egyetemi docens, ELTE BTK

FROM THE BONDS OF THE LITERARY FATHER TO DISCOVERING
THE AUTHORIAL VOICE: ANALYZING PAUL AUSTER'S PLAYS
THROUGH THE LEGACY OF SAMUEL BECKETT

The internationally acclaimed novelist, Paul Auster, started his career in 1974 as a poet, playwright, and literary translator. During his early years, Auster produced three plays: *Laurel and Hardy Go to Heaven* (1976/77), *Blackouts* (1976), and *Hide and Seek* (1976). These plays, however, are still little known to the general audience as well as to literary criticism. The plays exhibit close likeness to the drama of Samuel Beckett, who admittedly “had a tremendous hold over” Auster (Red Notebook 105). According to Julie Campbell “Beckett holds an important place in Auster’s development as a writer, and this is especially true in the early stages” (“Legacy” 325), and insists on the importance of this relation as an ostentatious and undeniable influence of “Beckett as a literary father” (“Creativity of Misreading” 299) on Auster’s unique poetics.

The research aims to reflect on the unique position, on the peculiar, sui generis nature that the plays occupy in the author’s oeuvre, and to highlight their significance by unfolding the arc of Auster’s creative progress and maturation. The paper intends to illustrate how Auster adapted Beckett’s texts into his writings, overturned the anxiety of influence, and discovered his own authorial voice in comparative analyses based on Harold Bloom’s theory of poetic influence.

Laurel and Hardy go to Heaven serves as an excellent example of Auster’s ability to write Beckett-like plays: I argue that Auster adapts elements that are characteristic to Beckett’s drama; while he departs from the fundamental tenets of the absurd. Simultaneously, the play anticipates the main ideas (chance, aleatory) of *The Music of Chance*. *Hide and Seek* bears a clear resemblance to *Happy Days*, *Endgame*, and *Play*. The two figures, Man and Woman, are akin to the married couples Winnie and Willie, or Nagg and Nell; they appear almost as the younger versions of the Beckettian pairs. Meanwhile, the engagement of language philosophical ideas reflects the author’s tendencies, in Wittgenstein-

ian terms, to create his “private language” (96). *Blackouts* is a different impulse which shows little similarity to the Beckettian drama; although displays the framework of the novel *Ghosts*. The play itself is in flux, resembling the precursor’s work less and less. The play and the novel can be considered as a link which maintains a connection with the author’s early prose.

PAPP DÁVID
davidpapp9477@gmail.com
brit irodalom és kultúra
mesterképzés, 3. félév
Debreceni Egyetem
Bölcsészettudományi Kar

*Témavezető:
Prof. Dr. Bényei Tamás
egyetemi tanár, DE BTK*

HAUNTOLÓGIA ÉS MEGSZÁLLOTTSÁG: A KULTURÁLIS SZORONGÁS
REPREZENTÁCIÓJA A. S. BYATT
POSSESSION: A ROMANCE CÍMŰ MŰVÉBEN

A. S. Byatt's *Possession: A Romance* is a 1990 best-selling novel, which despite its age deals with problems that are highly relevant in a contemporary context. This essay attempts to examine the cultural anxieties that are represented in the novel and mainly, but not exclusively, gravitate around the meaninglessness of language and life and the impossibility of the creation of genuine art. The main objective of the inquiry is to establish that the circular logic of *Possession* manifests itself in the way its narrative unfolds: it starts from disjointed time and returns to it. This results in an emerging anxiety regarding continuity, which reflects the views that permeate contemporary culture.

IRODALOMELMÉLET II.

Zsúrielnök:

Dr. Z. Varga Zoltán tudományos főmunkatárs (ELKH BTK ITI)

Zsúritagok:

Dr. Balogh Gergő egyetemi adjunktus (EKKE)

Dr. Simon Attila egyetemi docens (ELTE)

AVETISYAN LALA
laraavetisyannnn@gmail.com
törtenelem
mesterképzés, 3. félév
Pázmány Péter Katolikus Egyetem
Bölcsészet- és Társadalomtudományi Kar

*Témavezető:
Dr. Karen Jallatyan
meghívott előadó, PPKE BTK*

FREUD ÖRMÉNYORSZÁGBAN: A PSZICHOANALÍZIS RECEPCIÓJA A SZOVJET ÉS POSZTSZOVJET ÖRMÉNYORSZÁGBAN

Ez a dolgozat a pszichoanalízis történetére és a pszichoanalízis intézményes megérkezésére irányul a szovjet és a posztszovjet Örményországba. Először is be kívánja mutatni az orosz pszichoanalízis kezdeteit, az orosz pszichoterápia első pszichoanalitikus folyóiratának létrehozását, a szovjet-oroszországi pszichoanalitikus mozgalmakat, az első orosz nyelvre lefordított pszichoanalízis-könyvet, valamint a szovjet pszichoanalízis hanyatlását és bukását.

Másodszor, rávilágít Sigmund Freud koncepcióinak szovjet és posztszovjet/független Örményországba való behozatalára, valamint a pszichoanalitikus jelenlét megteremtésére az országban.

A pszichoanalízis szovjet és posztszovjet Örményországba való intézményes érkezésének tanulmányozása rendkívül fontos, mivel segít megérteni a spitaki földregés (1988) hatását az örmény gyakorló orvosok pszichoanalízisének kialakulására, az „Orvosok Határok Nélkül” küldetésére, a folyamatban lévő a pszichoanalízis visszaszorítása az Szovjetunióban, az első pszichológiával és pszichoanalízissel kapcsolatos oktatói szemináriumok és konferenciák, valamint az Örmény Pszichoanalitikus Egyesület létrehozása. Amint az nyilvánvaló lesz, a posztszovjet Örményországban aktív és lendületes pszichoanalitikus közösség élt a különféle nemzetközi szervezetek hatására.

A munka három részre oszlik: az első fejezet a pszichoanalízis fejlődéstörténetét tekinti át. Ez a fejezet elmagyarázza a pszichoanalízis alapvető elemeit, és bemutatja az oroszok első lépéseit, hogy megismerkedjenek Freud elméletével. Ez a fejezet tartalmazza a bolsevikok által létrehozott elnyomó apparátus és a pszichoanalízis 1925 és 1930 között a Szovjetunióból való kiiktatásának tárgyalását. Feltárja továbbá a pszichoanalízis és pszichoterápia intenzív fejlődését az 1960-as évek óta.

A második fejezet a pszichoanalízis intézményes megérkezését tárgyalja a (késő szovjet) Örményországba. Ez a fejezet áttekintést ad arról, hogy Örményországban 1988 előtt hogyan stigmatizálták a pszichiátriai kezelést. A fejezet az Örmény Pszichoanalitikus Egyesület Armenian Psychoanalytic Association – APA) létrehozásával zárul 1994 júniusában, ami a pszichoanalízist egyre népszerűbbé tette Örményországban. A dolgozat a konklúziója tartalmazza a kutatás kulcsfontosságú pontjait és érveit, és javaslatokat tesz a további kutatásokhoz.

FEKONYA RÓBERT

robert60000000@gmail.com

anglisztika

alapképzés, 5. félév

Pannon Egyetem

Modern Filológiai és Társadalomtudományi Kar

Témavezető:

Sipos Nikolett

egyetemi tanársegéd, PE MFTK

THE ROLE OF PSYCHOANALYSIS
IN PHILIP K. DICK'S *TIME OUT OF JOINT*

Philip K. Dick's *Time Out of Joint* is not a widely discussed piece of his bibliography, but stands out due to its marked inclusion of Sigmund Freud's discipline of psychoanalysis. The goal of this paper is to provide an academic explanation behind the reason for, and significance of this inclusion.

First by presenting the necessary context for the author's familiarity on the subject, detailing his upbringing and personal experiences with psychology through education, therapy and as an inspiration for his works. It also details the background for Freud's presence in the U.S. and shows why his specific inclusion is not obvious from the offset, since he is overall not as culturally significant overseas as the author's main inspiration in the subject of psychology, Carl Gustav Jung. It also demonstrates through a spiritual experience the author had in 1974, when he himself saw time out of joint, how aware of mental processes, such as the ones discussed in the novel, he was through the lense of psychoanalysis.

The paper then provides ample examples for the presence of Freud's theories in the novel, such as his personality theory, his definition of the unconscious and coping mechanisms, as well as his theories on group psychology.

Another major way Freud's psychoanalysis and personality theory is present is in the structure of the central conflict of the novel. The civil war between the One Happy World government, serving as a stand in for the superego, and the lunar colonies, the "lunatics", standing in for the id. Finally, Ragle Gumm, the intermediary and the only one able to mediate and resolve the conflict between the two, the exact role of the ego. The need for travel and exploration as an essential instinct, the realisation and subsequent repression of it causes the entire conflict within the story.

The paper also disproves that the explanation for the inner workings of characters by psychoanalysis is tied to one group or agenda in the novel, which is a

justified suspicion, since the first characters that self-report in having an interest in Freud serve as the antagonists within the story. But later it is revealed that psychoanalysis is used by all parties and the author himself as a universal tool that provides the background for the characters' personal journeys as well as the main conflict of the novel. Its essential role thus provides both the explanation for and the specific need for its inclusion.

SIMON RÉKA BOGLÁRKA

simon.reka.bogi@gmail.com

anglisztika

mesterképzés, 3. félév

Pécsi Tudományegyetem

Bölcsészettudományi Kar

Témavezetők:

Dr. habil. Hartvig Gabriella
egyetemi docens, PTE BTK

Dr. Gyuris Norbert
egyetemi adjunktus, PTE BTK

THE VICTORIAN PERSPECTIVE ON VAMPIRES: VAMPIRE STORIES IN NINETEENTH-CENTURY BRITISH NEWSPAPERS

This research paper aims to provide insight into how vampires could have been perceived between 1850 and 1899. Despite vampires being folkloric creatures rooted in Eastern-European culture in the nineteenth-century, their characteristics and perception changed through British literature. There are vast differences between folkloric and literary vampires in description and behaviour. But which image had a more significant impact on the vampire imagery published in the press? How did the authors of the articles approach the myths of vampires? Did they treat them as an existing threat or consider them to be just fairytale monsters?

In my research, I sought out the answer to these questions by conducting a close-reading of seven newspaper articles published in the British Isles between 1850 and 1899. The articles were available to me through the British Newspaper Archive database. Due to the limited number of articles found and analyzed, it is impossible to draw a general conclusion about Victorian readers. Many publications about the topic cannot be discussed because they were unavailable; for example, W. T. Stead's magazine *Borderland* and its article, *The Doctrine of the Demon Lover. Is He a Vampire, a Double, or an External?*. On the other hand, I was lost among the millions of publications containing the word "vampire" (most of the results for this word were publications about the football team called "Vampires" or vampire was used in a metaphorical sense). The research will only focus on case studies and articles describing legends and myths.

DOKTORCSIK NOÉMI
ndoktorcsik@gmail.com
angol–magyar osztatlan tanári
osztatlan tanári mesterképzés, 12. félév
Eszterházy Károly Katolikus Egyetem
Bölcsészettudományi és Művészeti Kar

Témavezető:
Dr. habil. Reichmann Angelika
egyetemi tanár, EKKE BMK

A SZUBJEKTUM (DE)KONSTRUKCIÓI
J. M. COETZEE *ALKONYVIDÉK* CÍMŰ REGÉNYÉBEN

A pályamunka a dél-afrikai származású J. M. Coetzee *Alkonyvidék* (1974) című regényének szubjektum-(de)konstrukcióit középpontba állító értelmezésébe kínál betekintést. A szubjektum ábrázolásának kétosztatúsága mentén három összefonódó, ugyanakkor paradoxon-szerűen egymással szemben álló szubjektumpár elemzésén keresztül kíván hozzájárulni a Coetzee-t tárgyaló recepcióhoz, a szerző regényírói egyediségét tárgyaló magyar nyelvű tudományos diskurzus csekély számához. A dolgozat a regény komplex narratológiai eljárásainak bemutatását követően a sötét és a fényességes én, a külső és a belső én, valamint a felsőbbrendű és az alsóbbrendű én konfliktusának kibontásával világít rá a regénybéli narrátorok szubjektum-konstrukciós kísérleteinek kudarcára. A reflektorfényt kerülő Nobel-díjas író első regényének ezen olvasata a szubjektum-(de)konstrukció változatos manifesztumait elemzi, melyek a különböző narratív eljárás módokon keresztül a karteziánus filozófia hitvallásának többszöri át-és újraértelmezésén, a szubjektum és az objektum éles határvonalának elmosódásán keresztül válnak meghatározóvá.

CZITA VIRÁG

viragcz99@gmail.com

történelem–magyar osztatlan tanári
osztatlan tanári mesterképzés, 9. félév

Eötvös Loránd Tudományegyetem

Berzsenyi Dániel Pedagógusképző Központ

Témavezető:

*Dr. Schiller Erzsébet Katalin
egyetemi docens, ELTE BDPK*

A TÉR AZ *ÚJHOLD* FOLYÓIRAT LÍRÁJÁBAN

A dolgozat az *Újhold* folyóirat (1946–1948) lírájával foglalkozik a versek térábrázolására fókuszálva. Az *Újhold* több versében megjelennek külső, belső és mentális terek, irányok és határterületek (köztes állapotok, helyváltogatások) – ezek ábrázolását figyeltem. Dolgozatomban kiemeltem a térábrázolás vizsgálatának, illetve a térben a különböző nézőpontok összehasonlításának jelentősége mellett érvelek. Gondolatmenetem a nyelvészeti kiinduló és viszonyítási pontból fejlődött tovább a pszichoanalitikus megközelítésig, végül ezek alapján az *Újhold*-ban megjelent versek egyes közös vonásainak megmutatásáig. A térszemlélet vizsgálata során számos olyan költő alkotása került középpontba, akik általában kevesebb figyelmet kapnak a többi újholdas szerzőhöz képest. Jánossy István, Kotzián Katalin, Végh György, Darázs Endre, Vidor Miklós, Lakatos István, Rubin Szilárd, Devecseri Gábor, Gyarmathy Erzsébet, Szűts László, Major Ottó munkáinak – Nemes Nagy Ágnes, Rába György és Szabó Magda mellett – közös jegye a tér jelentősége a verseikben. Igyekeztem a verseket térszemléletük alapján tipologizálni. A legtöbb közös téregység a folyóiratban az emlékezés vonatkozásában olvasható, illetve a belső mentális tér kibontakozása a víz összefüggésében, valamint a tér egyidejű szűkítésének és tágításának megjelenése. A vizsgálódás kirajzolta a téralkotás jelenségét, amely egyfelől a gömb formában érhető tetten, másrészt az emlékezés területén belül az emlék-tér fenntartása folytán. Más versekben az emlékezés síkján a tér eltűnik az alakok zsugorodásával, de látható ennek ellentétpárja: a nőalak növekedése az idő múlásával. Jelentős a női attribútumok hangsúlyozása az emlékezet-térben. A társ-hoz menekülés közeli, míg az érzelmi távolodás igényével távolító perspektívák váltakozása is megfigyelhető. A dinamika, a magasabb pontból való szemlélődés mögött a megértésre, a megismerésre törekvő egyén érződik. Felfedezhető a képteremtés során egy olyan látószög, amelyben a két dimenziót idéző lexémák

szűk, kis területet, felületet rajzolnak ki. Ez a pontos leírásnak, ábrázolásnak az egyszerűsítését jelzi. E mögött pedig annak a tudata áll, hogy a tényleges megértés erősen korlátozott, a megismeréshez vezető út végtelenül hosszú (ezt mutatják a fizikai és mentális térábrázolások egyaránt). A versbeli terek vizsgálata során hangsúlyossá váltak a tudattalanból tudatossá válás folyamatai, amelyek szemléltetik a vers alanyának állapotát, és a hozzá köthető tér megjelenését.

ANTAL ÁRON

antalaron17@gmail.com

magyar–történelem osztatlan tanári
osztatlan tanári mesterképzés, 12. félév
Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:

Dr. Kelemen Pál

egyetemi adjunktus, ELTE BTK

HERVADÁS. ÉRZÉKENY REGÉNYEK TUDÁSTÖRTÉNETI MEGKÖZELÍTÉSBN

Az érzékenység irodalmának vizsgálatában az elemzett művekkel kortárs antropológiai, esztétikai, morál- vagy természetfilozófiai tudás feltárása és elemzése hasznos és termékeny eljárásnak tekinthető. Ezzel együtt egyértelmű azonban, hogy az irodalom funkciója a kései felvilágosodás időszakában sem a pusztá tudománynépszerűsítés vagy ismeretterjesztés. A tudományos ismeretként azonosított és tudománytörténeti összefüggésben értelmezett tudás ezekben a szövegekben nem a bizonyosság igényével lép fel, hanem változatos perspektívákból válik szemlélhetővé. Az, hogy az imént felsorolt diszciplínák aktuális eredményei számos esetben a 18. század utolsó harmadának regényeiből is kiolvashatók, inkább az irodalom diszkurzusokat összekötő funkciójára, interdiszkurzív jellegére mutat rá. Mivel az irodalom, szemben a tudományos diszciplínákkal, nem rendelkezik saját speciális diszkurzív tartalommal, a különböző – a korszakban épp formálódóban lévő, institucionalizálódó – tudományterületek tudományos ismeretei, valamint előbbiek és a hétköznapi gondolkodás sémái, vagyis a bizonytalan tudás szférája közt is kapcsolatot képes teremteni. Ebben a képletben a sajátosan irodalmi hozzáadott érték azt a poétikai eszköztárat és képességet jelenti, amely révén az irodalmi szövegek megformálódnak, műfaji kódjuknak megfelelő alakot öltenek, létrehozva azokat a fiktív világokat, ahol a különböző diszkurzusok, valamint a valóságos és lehetséges közti átjárás lehetővé válik.

Az érzékeny irodalom vizsgálata során az e műcsoportban kidolgozott fiktív világok hasonló és jellegzetes vonásait, elemeit igyekeztem beazonosítani, kiemelt figyelmet szentelve az „egész emberként” fölfogott emberi lény pszichés és testi folyamatait megjelenítő poétikai eszközöknek. A 18. század második felének regényeit át- meg átszövik a természeti képek és a rendszerbe szerveződő növényi metaforák, nem függetlenül attól, hogy a regények hősei meglehetősen sok

időt töltenek különféle természeti terekben, ahol időnként virágzó, máskor hervatag növényekkel kerülnek közvetlen érintkezésbe. Kutatásom alatt arra igyekszem választ találni, milyen funkciót tulajdoníthatunk az érzékenység regényirodalmában a növényi metaforarendszerek masszív poétikai rétegének? Úgy vélem, ez a kérdés, ha kellő távolságból és megfelelő körütekintéssel közelítünk hozzá, az érzékeny regények „érzékenysége” mibenlétéhez is közelebb vihet, így új szempontokat nyithat meg ezen alkotások értő befogadásához.

BALIGA NORBERT

baliganorbi@yahoo.com

világ- és összehasonlító irodalom, angol nyelv és irodalom

alapképzés, 6. félév

Sapientia Erdélyi Magyar Tudományegyetem

Csíkyszeredai Kar

Témavezető:

*Dr. Tapodi Zsuzsanna-Mónika
egyetemi professzor, RO EMTE CSK*

A HUMOR MINT A TRAUMÁRA ADOTT VÁLASZ KÉT KELET-EURÓPAI REGÉNYBEN

A Nagy Háború eseményeinek velejárója a háború utáni kiábrándulás, a traumatizált társadalom. A háborús narratívákat a kezdeti lelkesedés után a csalódás, a szenvedések és a háború szörnyűségeinek ábrázolása jellemzi. Főleg kelet-európai viszonylatban a traumairodalomnak van egy másik vonulata is. A pontos, dokumentum értékű bemutatás helyett ezekben keserű humor jelenik meg. A szerzők iróniával, humorral, vagy az abszurd elemek kihangsúlyozásával leplezik a traumákat, a figyelmet a történések értelmetlen voltára irányítják. Jaroslav Hašek legnépszerűbb műve, a *Švejk*, egy derék katona kalandjai a világ-háborúban, illetve Rejtő Jenő sejtelmes alkotása, a *Csontribrigád* is ezek közé a regények közé sorolható.

A *Švejk...* (1921–23) hőseit, az együgyű Švejket semmi nem töri meg a regény során, bár számos szörnyűséget él meg, kezdve a bolondokházában történetektől a katonalét szigorú létformájáig. Jaroslav Hašek látszólag könnyed stílusa azonban sokszor kendőzetlenül, sokszor álruhába rejtve tárja elénk a korhangulatot uraló abszurdot.

Rejtő Jenő, a magyar szórakoztató irodalom egyik népszerű alakja, műveire könnyed hangvétel, humoros ábrázolásmód jellemző. Azonban a rejtői humor is sokszor csupán álca, és a sorok között megtalálhatjuk a háttérben rejtőző kísérteties gépezetet. Az író humanizmusa talán a *Csontribrigád*ban tör legjobban felszínre. Ezt a művet olvasva már nem nevetünk annyira szívből a prózába oltott kabarétréfákon, és ha összevetjük a regényt a történelem eseményeivel, már mosolyogni se nagyon van kedvünk.

A dolgozat alcíme a traumával való keserű, mégis humoros szembenézést foglalja össze, rájátszva egyúttal Radnóti Miklós versére is. Fécamp és Švejk egyaránt erőltetett menetben sétálnak a regényekben, mégis megtörhetetlenül, a halál kegyetlen célkeresztjével homlokukon.

A kutatás során a regények műfajának vizsgálata került előtérbe és a különböző humorelméletek meglátásainak továbbgondolása nyomán a humort a megélt trauma elleni lehetséges védekezés megnyilvánulásaként sikerült értelmezni. A dolgozat újdonsága a rejtői életmű európai kontextusba helyezése, az alkalmazott módszer az összehasonlító motívumelemzés.

MIKLÓSI BETTINA
tina.miklosi@gmail.com
fordító és tolmács
mesterképzés, 1. félév
Szegedi Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Dr. Horváth Márta
egyetemi adjunktus, SZTE BTK

DER WIDERSTAND DES LESERS, FANFICTION ALS LESERREAKTION

Die vorliegende Arbeit beschäftigt sich mit dem Zusammenhang zwischen Leserezeption, Fanfiction und poetischer Gerechtigkeit. Die untersuchten Fanfictions sind die Fortsetzungen der Edelsteintrilogie, einer Young-Adult-Romanreihe von Kerstin Gier. Meiner These nach können diese Fanfictions als Teil des Rezeptionsprozesses aufgefasst werden, weil sie sich über die Reaktionen der Leser zeugen. Die unerfüllten Leseerwartungen beim Lesen des Originalwerks bedeuten für den Leser einen Reiz, der ihn dazu motiviert, die eigene „richtige“ Version zu verfassen, die als eine Art Widerstand gegen das Originalwerk entsteht und als Dokument der Rezeption funktionieren kann.

Die Forschungsfrage des Analyseteils lautet, warum die Leser in ihren Werken das Happy End des Originalen ändern. Die Textanalysen zeigen, dass der Ausgang der Romantrilogie von Gier trotz erfolgter poetischer Gerechtigkeit Unbehagen in einigen Lesern auslöst. In Fanfictions formulieren die Textproduzenten indirekt ihre Kritik, und ihre Alternativlösungen zeugen über ihre Auffassung über Happy End und poetische Gerechtigkeit.

JABLONSKÝ BENJAMIN
benjamin.jablonsky@gmail.com
angol–magyar tanári
mesterképzés, 8. félév
Comenius Egyetem, Pozsony

Témavezető:
Dr. Csehy Zoltán
egyetemi docens, SK UKB

A *DISZTICHON ALFA* CÍMŰ VERSGENERÁTOR (ÖN)ÉRTELMEZÉSÉNEK PROBLÉMAKÖRE

Munkám célja Papp Tibor azon kérdéseinek újraértelmezése az irodalmi célzatú szöveggenerátorok kontextusában, amelyeket a *Disztichon Alfa* kísérőkönyvében fogalmaz meg. Írásom első része a digitális és kombinatorikus verselés egyes állomásait ismerteti, hangsúlyt helyezve a magyar irodalmi alkotásokra, majd az első magyar automatikus disztichongenerátorral kapcsolatban felmerülő kérdéseket veszi számba. Megpróbálom bizonyos határok között megvilágítani a számítógéppel generált mű fogalmát és viszonyát a klasszikus értelemben vett műértelmezéshez viszonyítva, majd azt vizsgálom, hány irodalmi mű maga a program, azaz meddig tart és hol kezdődik a mű önazonossága, és hogy annak egyes formái hogyan manifesztálódnak. Ezt követően a szerzőség kérdése kerül a középpontba, melynél az olvasó szerepét is felülvizsgálom. A dolgozat további része a disztichonok címadásának problémakörét járja körbe és nyújt javaslatokat azok orvoslására, végül pedig a komplexebb működésű irodalmi célzatú szöveggenerátorok sajátosságaira való kitekintéssel zárul.

ITALIANISZTIKA

Zsúrielnök:

Dr. Kollár Andrea egyetemi docens (SZTE)

Zsúritagok:

Dr. Farkis Tímea egyetemi adjunktus (PTE)

Dr. Pete László egyetemi tanár (DE)

BÁTHORI DÓRA
dorika99@gmail.com
olasz nyelv irodalom és kultúra
mesterképzés, 1. félév
Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Dr. Huszthy Bálint
egyetemi adjunktus, ELTE BTK

AZ UNIVERZÁLIS /I A U/ MAGÁNHANGZÓK AKUSZTIKAI SZERKEZETE
AZ OLASZBAN ÉS A MAGYARBAN

A dolgozatomban akusztikus fonetikával foglalkozom, azaz a hangtan fizikai területével. Ebből a megközelítésből elemzem ki a három univerzális magánhangzóknak a fizikai összetételét. Azért hívják ezt a három magánhangzót, azaz az [i, a, u]-t univerzális magánhangzóknak, mert ezek minden nyelvben megvannak. Emellett vannak olyan nyelvek, melyekben csak ez a három van, mint például az arab nyelvváltozatokban és nincs olyan nyelv, melyben több van, de a három egyike ne lenne meg.

Olaszországban sokféle dialektus létezik, például az északon beszélt olasz nyelv a délen beszélt olasz nyelvtől nagyon különbözik, és szinte minden tartománynak van egy külön dialektusa. A három magánhangzó dialektusonként is eltérő összetételű, de a magyar akcentusban megjelenő [i, a, u] mégis más, mint bármely autentikus olasz változatban.

ZSIFKOVITS ZOLTÁN

zsifkovits@student.elte.hu

keleti nyelvek és kultúrák (kínai)

alapképzés, 5. félév

Eötvös Loránd Tudományegyetem

Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:

Dr. habil. Kósa Gábor

egyetemi docens, ELTE BTK

A HATALOM BŰVÖLETÉBEN: HAN FEI ÉS MACHIAVELLI NÉZETEINEK ÖSSZEHASONLÍTÁSA

A nyugati sinológiában a legizmussal (fajia 法家) foglalkozó szakirodalom gyakran von párhuzamot a Han Fei 韩非 (Kr.e. 280–233) munkásságában megjelenő nézetek és gondolatok és az olasz reneszánsz gondolkodó, Niccolò Machiavelli (1469–1527) *A fejedelem (Il Principe)* című írása között. A dolgozat tárgyalja a két szerző eszmerendszerének terminológiáját, az azokra ható filozófiatörténeti (Machiavellinél a görög-latin, Han Feinél pedig a taoista) és történelmi hatásokat, majd magyarul korábban meg nem szólaló Hanfeizi-szövegrészletekre támaszkodva, illetve a Fejedelemből vett idézetek segítségével dolgozza fel, miként vélekedik Han Fei és Machiavelli a hadügyről és külpolitikáról, valamint a belpolitikáról és annak szereplőiről. Az utolsó részben a tanulmány azt vizsgálja, hogy ezeknek a rendszereknek milyen fázisai vannak, megkülönböztetve egy „hegemonisztikus” és egy „stabil” fázist. Míg az előbbi az uralkodó részéről aktív beavatkozást és döntéshozást követel a hegemonia megszerzéséhez, addig a második fázisban a riválisok kiiktatása után az uralkodó legfőbb feladata a stabilitás és a nyugalom megőrzése, aminek érdekében személyéből intézmény válik.

KOVÁCS ZITA

kovacs.zita.0121@gmail.com

történelem–olasz osztatlan tanári
osztatlan tanári mesterképzés, 3. félév
Szegedi Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:

Dr. Dávid Kinga

egyetemi adjunktus, SZTE BTK

„FATTA L’ITALIA, FATTI ANCHE GLI ITALIANI?” – AZ IRODALOM
VÁLASZAI OLASZORSZÁG EGYESÍTÉSÉTŐL NAPJAINKIG

Az egységes állam megteremtése nem szerepelt az olasz uralkodó osztályok tervei között a 19. század első évtizedeiben, és a néptömegek bármilyen kezdeményező mozgalmával szemben a szicíliai politikai elit is nyíltan kifejezte konzervatív hozzáállását. Azok között, akik Itália egyesítését tűzték ki célul, kevesen voltak tisztában a Mezzogiorno valóságos helyzetével. Természetesnek vélték, hogy az egyesített Olaszország liberális, felvilágosult kormánya automatikusan javítani fog az életkörülményeken.

Kutatásom során az olasz egyesítéshez fűzött remények és az azt követő csalódás témájának irodalmi feldolgozását vizsgáltam nyolc regény tematikus elemzésével. A kutatási hipotézisem kiindulópontja az a Manzónitól kölcsönzött gondolat volt, hogy az irodalmi fikció kortól és műfajtól függetlenül nem csak képes egy közösség által megélt történelmi trauma megfogalmazására, de talán a történelemtudománynál alkalmasabb is erre. Az irodalom nem pusztán leírja tudományos objektivitással az események egymásutánját, a politikai eszmék váltakozását, hanem a fikció keretében képes megjeleníteni az emberi tényezőt is. Megidézi a korszellemet, megvilágítja az összefüggéseket: a mi esetükben tehát a kollektív csalódás okainak láttelejét nyújtja.

Munkám során azt találtam, hogy a szövegekben megjelenített valóság történelmi szempontból a realitás talaján mozog: a művek bemutatják a kezdeti ígéreteket és reményeket, a déli szemszögből sikertelennek bizonyuló egyesítő törekvéseket, a szicíliai parasztok helyzetét, a belső megosztottságot. A feltárt belső tematikák rendszerezésével önállóan vizsgálható tematikus egységeket alkottam, a téma feldolgozása szempontjából releváns szöveghelyeket pedig függelékbe rendeztem.

Kutatásom újdonságát is ez adja: az antirisorgimentós irodalom történelmi trauma ábrázolásának tematikus-komparatív elemzése széles vizsgálati korpu-

szon. A kritika ugyanis jellemzően csak felsorolás szerűen címkézi az ide tartozó műveket, vagy a szövegek egyéb szempontú, komplex értelmezését kínálja. Meggyőződésem, hogy a risorgimentós eszmékhez és az új, egységes nemzethez fűzött remények utáni csalódás a társadalom széles körében, hosszútávú közösségi traumát okozott, és a mai Olaszország belső feszültségeinek egy része is ebből táplálkozik. Mindez a kutatásom aktualitását bizonyítja.

(Készült az ÚNKP-22-2-Felsőoktatási Mesterképzés Hallgatói Kutatói Ösztöndíj támogatásával.)

KONCZ RÉKA
reka.koncz01@gmail.com
angol–olasz osztatlan tanári
osztatlan tanári mesterképzés, 5. félév
Szegedi Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Dr. Dávid Kinga
egyetemi adjunktus, SZTE BTK

AZ OLASZ GYERMEKIRODALOM KEZDETEI A XIX. SZÁZADBAN

A magyar olvasók számára sem ismeretlenek az olasz gyermekirodalom legfontosabb művei, a ma virágzó olasz gyermekirodalomhoz vezető út kezdetei azonban kevésbé ismertek. Kutatásom célja ezek feltárása volt, így dolgozatom két szempontból is hiányt tölt be: egyrészt beemeli a gyermekirodalommal foglalkozó hazai tudományos köztudatba az olasz gyermek- és ifjúsági irodalom első száz évének történetét, útkereséseit, jellemző tendenciáit és nehézségeit, másrészt a vonatkozó olasz szakirodalom áttanulmányozása után levont következtetésem értelmében úgy tapasztaltam, eddig nem született az egyes műveket mélységükben elemző átfogó munka. Az elmúlt évtizedek átfogó tanulmányai inkább az olasz gyermekirodalom történetének folyamataira, tendenciáira koncentrálnak, az egyes műveket nem elemzik részletesen. Kutatásom elején megfogalmazott hipotézisem szerint azonban az egyes művek részletes, irodalmi megközelítésű vizsgálatából nem csak a gyermekirodalom alakulása mutatkozik meg, hanem a Risorgimento évtizedei alatt formálódóban lévő új, egységes olasz nemzet kulturális-szellemi háttéréről, a nemzetegyesítés kérdése által felszínre hozott társadalmi problémákról is árnyaltabb képet kaphatunk.

Dolgozatomban a 19. századi olasz gyermekirodalom négy kiemelkedő művén keresztül igyekszem feltárni ennek az irodalomnak a folyamatait. Az általam vizsgált művek a következők: Luigi Alessandro Parravicini Giannetto című művének első kötete: *„L'uomo e i suoi bisogni, i suoi desideri”* (1837), Pietro Thouar *Racconti per giovinetti* (1852), Ida Baccini *Memorie di un pulcino* (1875), és Luigi Bertelli *Ciondolino* (1895) című művei.

HANYECZ RÉKA

hanyecz.reka4@gmail.com

történelem–olasz osztatlan tanári
osztatlan tanári mesterképzés, 5. félév
Szegedi Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:

Dr. Dávid Kinga

egyetemi adjunktus, SZTE BTK

DIKTATÚRA ÁBRÁZOLÁSOK AZ OLASZ DISZTÓPIA IRODALOMBAN

Kutatásomban a diktatórikus hatalomábrázolásra épülő olasz disztópiák visszaterő motívumainak vizsgálatára vállalkoztam. Dolgozatomban hat – 19. és 21. század között született – mű tematikus elemzésén keresztül vizsgálom a témát abból a munkahipotézisből kiindulva, hogy egyrészt a disztópiák háttérét adó korszakok és társadalmi kihívások, valamint a fennálló hatalmi rend, másrészt az elbeszélői attitűdök és a cselekmények fókuszának különbözőségei ellenére a műfajhoz tartozó regények hatalomábrázolásai több rokon elemet tartalmaznak, a hasonlóságok következtében pedig a dolgozatban tárgyalt művekben kimutathatók olyan konstans jegyek és motívumok, amelyek a disztópia diktatórikus válfajának standard jellemzőivé válnak. A dolgozat középpontjában ezek megismerése és értelmezése áll.

Dolgozatom annyiban mindenképpen hiánypótlónak tekinthető, hogy az olasz irodalomkritika máig nem szentelt különösebb figyelmet a disztópia műfajának. Ennek egyik oka az volt, hogy a disztópia egészen a kétezres évekig nem alkotta az olasz irodalom jellegzetes műfajainak körét. Az olasz irodalomtörténet klaszszikus szerzői esetében az ide sorolható művek nem tartoznak a munkásságuk kiemelt darabjai közé, a kortárs szerzők esetében pedig inkább az irodalmi kánonon kívül rekedt határterület részét képezik.

Az elemző munka során az értelmezések kialakításában és a konstans komponensek meghatározásához a vonatkozó irodalomkritikai szakirodalmon kívül segítségül hívtam a szociológia, a politika és a pszichológia tudományterületeinek eredményeit, valamint az olasz traktátusirodalom példáin keresztül tanulmányoztam a hatalom működésének leírásait. Kutatásom során megállapíthatam, hogy a diktatúraábrázolás tényezői a disztópia műfajban kontinuitást képeznek a megelőző korok zsarnoki államról alkotott kritikájának alappilléreivel. A zsarnoki egyeduradalomra törő, totalitárius államhatalom berendezkedéséről és a működési mechanizmusáról a disztópia műfajától függetlenül már

egyres utópiákból vagy a traktátusirodalom néhány vonatkozó darabjából is sokat megtudhattunk, ezek az elemek bizonyos értelemben kontinuitást képeznek a disztópia művekkel. Az irodalmi alkotások háttérében minden esetben az adott kor dekadenciája bújik meg, amely inspirációként szolgált az írók számára.

TÁTRAI MARCELL

tatrainarcell92@gmail.com

újlatin nyelvek és kultúrák (olasz)

alapképzés, 3. félév

Eötvös Loránd Tudományegyetem

Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:

Dr. Szegedi Eszter

egyetemi adjunktus, ELTE BTK

POETRY SLAM ITALIANO ED UNO DEI LORO MAESTRI:

SIMONE SAVOGIN

Nella presente tesi, ho cercato di dare un quadro generale del Poetry Slam, presentando le origini statunitensi e italiane d'esso, e facendo un elenco dei tipi di gare più importanti. Poi, come soggetto della ricerca, ho preso uno degli slammer più notevoli d'Italia chiamato Simone Savogin che è un personaggio particolare nel mondo del Poetry Slam non solo per i suoi innumerevoli titoli come campione d'Italia, ma anche per il suo impatto sulla comunità (Poetry Slam) in Italia soprattutto grazie alla sua performance nell'Italia's Got Talent, con cui ha reso l'attenzione al genere, mostrando le sue qualità preziose a persone che prima non hanno mai sentito una cosa simile. Ho avuto la fortuna d'aver potuto fare un'intervista con Savogin che è stato un enorme beneficio per la ricerca. Ho analizzato tutte e tre le opere di lui performate sul palco del talent show per capire alla fine, che gli slam non sono tanto differenti dalle poesie tradizionali, trovando bellezza immensa in tutte le piccolissime parti del genere: la libertà con cui uno slammer crea la sua opera, gli ascoltatori, i MC (Master of Ceremonies), l'atmosfera di una gara e gli ultimi schiocchi delle dita durante una sospensione della recita di uno slam agghiacciante.

KÉRI ANNA KATICA
kerianna15@gmail.com
újlatin nyelvek és kultúrák (olasz)
alapképzés, 5. félév
Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Dr. Falvai Dávid
egyetemi docens, ELTE BTK

I LUOGHI DELLA MEMORIA DI GIORGIO PERLASCA IN UNGHERIA

Alábbi dolgozatom témája Giorgio Perlasca, olasz származású zsidómentő diplomata magyarországi emlékezhelyeinek felkutatása és bemutatása. A kutatás az emlékezhelyek felsorolásán és prezentálásán kívül kitér még az emlékezhelyek fogalmának kialakulására és annak a francia, olasz és magyar történettudományban való megjelenésére. A tanulmány alapvető hipotézise az, hogy Giorgio Perlasca személye ma Magyarországon tekinthető-e olyan jellegű komplett entitásnak, amely rendelkezhet emlékezhelyekkel, illetve, hogy ha ez a feltevés igaznak vehető, akkor milyen csoportok számára funkcionálhat Giorgio Perlasca emlékezhelyként. Ezen pontokon kívül azokat a kérdést is felvetem, hogy ezek az esetleges emlékezhelyek kötődhetnek-e az olasz-magyar kapcsolatok emlékezhelyeihez.

A dolgozat elméleti háttéréhez Pierre Nora francia történész emlékezhely metodológiáját vettem alapul, de ezenkívül vizsgálat alá vettem még az olasz emlékezhely-kutatás legismertebb eredményeit, a Mario Isnenghi szerkesztésében megjelent háromkötetes sorozatot, ami az olasz emlékezhelyek bemutatását célozza meg, mindezek mellett az ide kapcsolódó magyar szakirodalmat is vizsgálat alá vettem. Ezen elméleti háttér feldolgozása után térek ki Giorgio Perlasca emlékezhelyeire, melyhez leginkább az ő életével foglalkozó visszaemlékező írásokat használtam fel. Ezek alapján öt emlékezhelyet mutatok be a tanulmányban, egészen pontosan három emléktáblát, illetve mellszobrot, egy budapesti szakközépiskolát, ami Perlasca nevét viseli, továbbá az embermentő életét feldolgozó kétrészes, olasz-magyar koprodukcióban készült filmet.

Dolgozatom konklúziója a három emlékezhely-kutatás gondolatait összegezve az, hogy Giorgio Perlasca magyarországi jelenlétével kapcsolatban igenis beszélhetünk emlékezhelyekről, melyek nyilvánvalóan részét képezik az olasz-magyar kapcsolatok témakörének, továbbá, hogy ezek az emlékezhelyek első-sorban a túlélők és az ő utódjaik számára, valamint azon további személyek számára funkcionálhatnak emlékezhelyként, akik kiemelten fontosnak tartják Perlasca emlékezetének ápolását Magyarországon.

ENDRÉDY BALÁZS

endredy.balazs@gmail.com

pszichológia

mesterképzés, 1. félév

Pázmány Péter Katolikus Egyetem

Bölcsészet- és Társadalomtudományi Kar

Témavezető:

Dr. Mátyus Norbert

egyetemi docens, PPKE BTK

DRAMATURGIA ÉS TEOLÓGIA: IMA AZ ISTENI SZÍNJÁTÉKBAN

A dolgozat fókuszában az Isteni színjátékban található imaszövegek állnak, ezeket vizsgáljuk dramaturgiai és teológiai szempontból. Ehhez először kísérletet teszünk az ima meghatározására, klasszifikálására Dante-korabeli szempontok mentén. Ezután úgy vizsgáljuk meg az imát, mint teológiai szereppel bíró, Istent megszólító szövegegységet, ezt követően azt járjuk körül, hogy milyen dramaturgiai, irodalmi, retorikai funkciót tölthet be az ima – és amellet érvelünk, hogy pusztán a teológiai szempontok alapján nem lehetséges a dantei szövegösszefüggések feltárása –, s végül a két szál – a teológiai és dramaturgiai – viszonyát vizsgáljuk meg, integrációjára mutatunk egy lehetséges utat konklúzióként.

KÉT VILÁGHÁBORÚ KÖZTI MAGYAR TÖRTÉNELEM ÉS A II. VILÁGHÁBORÚ I.

Zsúrielnök:

Dr. Bódy Zsombor egyetemi tanár (ELTE)

Zsúritagok:

Dr. Turbucz Dávid tudományos munkatárs (ELKH BTK TTI)

Dr. Püski Levente egyetemi tanár (DE)

HEGEDÜS KRISZTIÁN

hegeduskrisztian@gmail.hu

történelem

alapképzés, 7. félév

Eötvös Loránd Tudományegyetem

Bölcészettudományi Kar

Témavezető:

Dr. Szijártó István

egyetemi tanár, ELTE BTK

RÚZS AZ *Uj Idők*BEN

Mitől válhat kutatási témává egy olyan hétköznapi tárgy, mint a rúzs? Dolgozatom egyik célja az, hogy bizonyítsam: a teljesen érdektelennek tűnő tárgyak valójában igen is jelentősek lehetnek, ha megfelelően közelítünk hozzájuk. Az arcfestés szokása lényegében egyidős az emberiséggel ugyanakkor széleskörű elterjedése a 20. századra tehető. Ekkor azonban nem volt elég a rúzsok piaci elterjedése, sokan erkölcsi okokra hivatkozva ellenezték az ajakfestést, ami befolyásolta a tárgyak használatát is. Dolgozatomban az 1894 és 1949 között megjelenő *Uj Idők* című folyóiratban vizsgálom a rúzs megítélést és arra a kérdésre keresek választ, hogy a lap gátolhatta vagy inkább segíthette a rúzsozás szokásának terjedését? Ennek a kérdésnek a megválaszolásával pedig lehetőség nyílik arra, hogy a konkrét témánál tágabb összefüggésekbe kapjunk betekintést.

TÓTH RÓBERT
robert.toth@freemail.hu
kulturális mediátor
mesterképzés, 2. félév
Széchenyi István Egyetem
Apáczai Csere János Kar

*Témavezető:
Dr. Horváth Csaba Sándor
egyetemi docens, SZE AK*

VASÚTI BALESET A MAGASPART ÁRNYÉKÁBAN, AVAGY MIÉRT KERÜLT SÍNPÁR A BALATONBA?

A vasúti közlekedés megjelenése óta balesetek is történnek a kötöttpályás közlekedési eszközön. Ezt nemcsak emberi mulasztás okozhatja, hanem akár természeti csapás is előidézhetheti. Jelen esetben a Balaton északkeleti részén is hasonló következett be 1914-ben, amikor az ember által már korábban átalakított természeti táj „mozgásba jött”, és ezzel a vasúti vágányt és az éppen arra közlekedő szerelvényt is a Balatonba sodorta Balatonkenese és Balatonfűzfő között. A tó északi része eleve későn csatlakozhatott a magyar vasúthálózathoz, hiszen csak 1909-ben történt meg a Balatonakarattya és Szigliget közötti szakasz kiépítése kizárólag területfejlesztési szempontból. Az érintett területen korábban az emberi beavatkozás miatt a természetes kultúrtáj átalakult, az erdőket kivágták, a nyaralók és az utak kiépítése elkezdődött. Így a különben laza szerkezetű, löszös magasfal is veszélybe került, mozgásnak indult. Több korábbi suvás is jelezte, hogy instabil az adott vidék, ettől függetlenül a vasútvonalat a Balaton partja és a magasfal között építették ki különösebb földmunkák nélkül. Nem sokkal később be is következett a katasztrófa, ugyanakkor szerencsére a mozdonyvezető éberségének köszönhetően a baleset emberáldozatot nem követelt, de nagy anyagi károkkal járt. A vasútvonal utóélete sem lett egyszerűbb, hiszen mindig ott volt az újabb omlás veszélye. Megoldásként 1962-ben a vonalat átépítették a Balatonba, abból elvéve területet. Ez egyelőre megoldást jelent, kérdés, meddig?! Vizsgálatomban geológiai és történelemtudományos szakirodalmakra és forrásokra támaszkodva veszem végig a folyamatot a tájformálásba való emberi beavatkozástól, a Balaton északi részének a vasúti közlekedésbe való bekapcsolásán át a szerencsétlenségig, és annak utóéletéig. Elsődleges forrásaimat főként a korabeli sajtó, az akkori és jelenkori térképek, illetve a terület – földrajzi – elemzéséről készült leírások alkotják. Ilyen perspektívából, vasút- és közlekedéstörténeti szempontból hasonló kutatás még nem született.

NAGY BERTALAN
nagybertalan1998@gmail.com
földrajz–történelem osztatlan tanári
osztatlan tanári mesterképzés, 11. félév
Debreceni Egyetem
Bölcsészettudományi Kar

*Témavezető:
Dr. Szilágyi Zsolt
egyetemi adjunktus, DE BTK*

SPANYOLNÁTHA-JÁRVÁNY AZ ÉRMELLÉKEN

Kutatásom kezdetekor már több éve tombolt a világban a koronavírus-járvány. Mint a hasonló krízishelyzetekben, sokszor fordul ilyen kivételes időszakokban a kutatók érdeklődése történelmi analógiák felé. Hasonló ok vezetett tehát engem is arra, hogy a nagyjából száz éve kitört spanyolnátha-járvánnyal foglalkozzak. Eleinte a Bihar vármegyei Derecskei járás esetében vizsgáltam a települések 1918-as és 1919-es halotti anyakönyvei alapján a járvány helyi sajátosságait, jelen dolgozatban pedig egy természetföldrajzi tér, az Érmellék négy településének (Álmosd, Kokad, Nagyléta és Vértes) anyakönyveit veszem górcső alá.

Az elemzés során az 1918–1919-es halálozásokat vizsgálva kimutattam a járvány alatti megemelkedett esetszámot. Előzetes hipotézisem a spanyolnátha, valamint a tüdő- és mellhártyagyulladás között kapcsolatot feltételezett. A halotti anyakönyvekben megjelenő halálokok ismertetése után kifejtettem az általam végzett korreláció-vizsgálatokat, majd igazoltam hipotézisemet, s a közepesnél erősebb korreláció kimutatása mellett vizuálisan is megjelenítettem a két betegség típus együtt mozgását az összes halálokot is tartalmazó ábrán. Vizsgáltam a halottak körének járvány hatására átalakuló korstruktúráját, s igazoltam másik hipotézisemet, miszerint a járvány alatt a korábbi korstruktúra kiegyenlítettebbé válik és a középkorúak halálozásának nagyarányú növekedése következik be. Végül harmadik hipotézisemre tértem ki, s igazoltam azt, miszerint a nők aránya magasabb a spanyolnáthában elhunytak között, mint a férfiaké.

BERTA KRISTÓF
karistof.b@gmail.com
történelem
mesterképzés, 3. félév
Károli Gáspár Református Egyetem
Bölcsészet- és Társadalomtudományi Kar

*Témavezető:
Prof. Dr. habil. Szávai Ferenc
egyetemi tanár, KRE BTK*

SZEKTÁK A NÉPI IRODALOMBAN

A XIX. század protestáns ébredési hulláma nyomán a század második felétől több kiségyház (korabeli szóhasználatul szekta) jelent meg hazánkban. Ezek közül elsőként a nazarénus és a baptista csoportok kezdtek missziós tevékenységbe, melynek eredményeként létszámuk az 1890-es évekre -elsősorban az Alföldön- dinamikusán nőtt. Ebben az időben a közvéleményben megjelenő szektakép általában inkább pozitív volt, azonban az első világháborút követően egyre gyakrabban találkozhatott az olvasó negatív, elítélő hangokkal. 1927-től a kiségyházak fokozatosan a társadalmi érdeklődés homlokterébe kerültek. E folyamatban, és a növekvő ellenszenv felszításában véleményem szerint jelentős szerepet játszott a népi mozgalom egyes tagjainak -többek közt Kovács Imrének, valamint Féja Géjának- szociográfiai tevékenysége. E szociográfiaikban nagy hangsúlyt kapott az egyke mellett a szektakérdés is, amely a népiek megfogalmazásában tömeges és rendkívül káros jelleget öltött. Kimutatható, hogy a vizsgált szerzők jelentős mértékben hatottak egymásra, műveik pedig számos ferdítést és túlzást tartalmaznak. A kérdés tisztázására ilyen formában korábban még nem vállalkoztak: tanulmányomban erre teszek kísérletet.

PAÁL ZOLTÁN

paalzoltan98@gmail.com

magyar–történelem osztatlan tanári
osztatlan tanári mesterképzés, 11. félév

Debreceni Egyetem

Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:

Dr. Erős Vilmos

egyetemi docens, DE BTK

ECKHARDT SÁNDOR TÖRTÉNETÍRÁSÁNAK VIZSGÁLATA
A SZELLEMTÖRTÉNET KONTEXTUSÁBAN – SZAKASZOK
A SZINTÉZIS TEREMTÉS FELÉ ÉS *A FRANCIA SZELLEM*

Eckhardt Sándor munkásságának feltárásában nemcsak kellő tétet, de kockázatot is találtam, hiszen a tudós hatalmas életműve egyáltalán nem rendelkezik recepcióval, leszámítva Miskolczy Ambrus kismonográfiáiban szereplő tanulmányait. Az én kutatásom abban nívó, hogy Eckhardt életművét nemcsak rendszerbe foglalja, hanem a szellemtörténet kontextusában értelmezi is azt.

A kutatásom újdonsága egyrészt abban áll, hogy bemutatja a szerző szintézisének geneziséjét, kiemelve a rá ható magyar és német orientáltságú szellemtörténi hatásokat. Másrészt abban látom munkám jelentőségét, hogy feltárja Eckhardt Sándor történetírói fejlődést ezzel keretbe foglalva a teljes életművet. Ezeket korábban senki sem vizsgálta, ezért meglátásom szerint kutatásom újdonságot jelent a hazai historiográfiai vizsgálatokban. Szintén feltáratlan volt Eckhardt pozitívista magatartása, majd annak teljes elutasítása, így ennek bemutatására is vállalkoztam. Ugyanakkor a legnagyobb kutatási eredménynek mégis *A francia szellem* című szintézis keletkezéstörténetében kimutatható topologikus és szellemtörténi jegyek feltárását gondolom, hiszen ezek kimutatása megköveteli a teljes életmű ismeretét. Utóbbihoz pedig hozzátartozik Eckhardt magyar és külföldi nexusainak ismerete is.

Dolgozatomban a fentiekén túl arra is igyekszem választ adni, hogy Eckhardt Sándor életművét miért tartom keretes szerkezetűnek és mennyiben jelent fordulatot a Eckhardt Sándor munkásságában 1945.

BARTOS-ELEKES IMRE

bartoselekesimre@gmail.com

jelenkor története és nemzetközi kapcsolatok

mesterképzés, 7. félév

Babeş–Bolyai Tudományegyetem

Témavezető:

Dr. Fodor János

egyetemi tanársegéd, RO BBTE

A GALILEI KÖRTŐL A TANÁCSKÖZTÁRSASÁGIG.
TURNOWSKY SÁNDOR PÁLYAFUTÁSA (1889–1919)

A két világháború közötti időszak marosvásárhelyi, nagyváradi sajtóját böngészve szemünk megakadhat Turnowsky Sándor, szociológus, ügyvéd, politikus nevén. A korabeli újságokat lapozva az az érzésünk támadhat, hogy Turnowsky Sándor népszerűtlen közéleti szereplőnek számított: „magyar kömmünben” kifejtett tevékenysége visszatérő téma volt a marosvásárhelyi közbeszédben. Mint a Galilei Kör egykori elnökét is támadta a cionista sajtó. Megítélésén ugyanakkor kicsit javított, hogy a helyi lapok néha szociológiai kutatásai kapcsán is megemlégték. 1945 után jelentősen változott a megítélése: a marxista helytörténetírás egyértelműen pozitív színben tüntette fel.

Jelen kutatás célja árnyalt képet rajzolni Turnowsky Sándor 1889 és 1919 közötti közéleti pályafutásáról. Dolgozatom első felében bemutatom Turnowsky családi és szociális hátterét, neveltetését, majd a második felében a Galilei Körben és 1918 és 1919 során kifejtett tevékenységét vizsgálom. Kutatásom során leginkább a helyi és országos sajtóra hagyatkoztam, továbbá Turnowsky személyes irathagyatékára.

HORVÁTH NÁNDOR ZSOLT
horvath.zsolt.9700@gmail.com
történelem–magyar osztatlan tanári
osztatlan tanári mesterképzés, 9. félév
Eötvös Loránd Tudományegyetem
Berzsenyi Dániel Pedagógusképző Központ

Témavezető:
Dr. habil. Murber Ibolya
egyetemi docens, ELTE BDPK

AZ OSZTRÁK–MAGYAR HATÁRMEGÁLLAPÍTÓ BIZOTTSÁG (1919–1923) SAJTÓVISSZHANGJA

A dolgozat elsősorban nem a határmegállapító bizottság történetével és a határkijelölés gyakorlati folyamatával foglalkozik. A történeti diskurzusanalízisen alapuló kutatás arra keresi a választ, hogy miként jelent meg az országos magyar sajtóban az osztrák–magyar határ húzó testület munkája. Az esettanulmány azt szemlélteti, hogy az első világháború után miként működött az elméletben cenzúra nélküli, magánkézen lévő sajtó a magyar országhatárt érintő kérdések esetében.

A dolgozat a nemzetközi összetételű határmegállapító bizottság sajtóvisszhangjának vizsgálatakor azt elemzi, hogy miképp épített a korabeli magyar sajtó a mindenkori kormányzati fősodornak megfelelő alternatív valóságot például a Millerand kísérőlevéllel kapcsolatban? A dolgozat azt tárja fel, hogy milyen ellenségképek jelentek meg a diskurzusban, milyen érvek domináltak, és ezeket miként tolmácsolták az országos lapok az olvasóik felé? Hiszen a sajtó kapcsán mindig felmerülhet a kérdés, hogy mekkora mozgástere van és ezzel együtt mekkora felelősség terheli az események interpretálásában? Az elemzés foglalkozik a határmegállapító bizottság munkája kapcsán azzal is, hogy a Bethlen-kormány 1921–1923 folyamán elfogadta az új nemzetközi rendet vagy elutasította azt. Illetve, hogy mindez miként alapozta meg későbbi – két világháború közötti – külügyi kormányzás irányvonalát.

HALUSKA MIRABEL MOLLI

mirabel.haluska@gmail.com

történelem

alapképzés, 4. félév

Szegedi Tudományegyetem

Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:

Baráth Katalin

egyetemi tanársegéd, SZTE BTK

HUBAY KÁLMÁN

Dolgozatomban Hubay Kálmán (Jászapáti, 1902. április 3. – Budapest, 1946. július 23.) életét, politikai „pályafutását” és népbírósi perét mutatom be. Hubay Kálmán a Horthy-korban a magyar szélsőjobb egyik meghatározó alakja, az 1939. március 15-én újjáalakuló Nyilaskeresztes Párt alapítótagja, 1939–1940 között pedig a párt vezetője. Mindemellett Hubay ismert újságíró volt, a magyar szélsőjobb számos lapjának szerkesztője. Dolgozatomat azzal a céllal írtam, hogy bemutassam Hubay Kálmán életútját, politikai tevékenységét, valamint a népbírósi perét.

Kutatásaim alapvetően két tárgyra fókuszáltak. Az egyik annak az állításnak a megvizsgálása, miszerint Hubay 1938–1942 aktív politikai tevékenysége nagyban hozzájárult a Nyilaskeresztes Párt megerősödéséhez és felemelkedéséhez. A feltevést igazolja a Nyilaskeresztes Párt 1939-es évi választási sikere, Hubay vezetése, egyben Szálasi börtön éve alatt a legerősebb ellenzéki párttá nőtte ki magát, ekkor rendelkezett a legtöbb bejegyzett párttaggal is. Miután Szálasi, visszavette Hubaytól a pártvezetői pozíciót, pártvezetési módjával sokan nem értettek egyet, ezt a folyamatos taglétszám-csökkenés is jól mutatta. A dolgozat másik fő témája Hubay Kálmán népbírósi pere és a népbírósi tárgyalásának, azon belül elsősorban a vádpontoknak az elemzése. A népbírósi peranyag tanulmányozása és elemzése után kijelenthető, hogy elítélni mindenekelőtt és indokoltan az általa tartott beszédek és publikált újságcikkei miatt lehetett. Dolgozatom megírásához elsősorban levéltári forrásokat és a korabeli sajtódokumentumokat használtam, amelyeket igyekeztem megfelelő forráskritikával kezelni.

A kutatás rövid terjedelme ellenére is igazolja, hogy Hubay Kálmán szakmai figyelemre eddig kevésbé méltatott pályája és tevékenysége olyan téma, amelynek a vizsgálata elősegíti a magyar történelem, azon belül a nyilas mozgalom történetének mélyebb megismerését.

KÉT VILÁGHÁBORÚ KÖZTI MAGYAR TÖRTÉNELEM ÉS A II. VILÁGHÁBORÚ II.

Zsúrielnök:

Dr. Gyáni Gábor kutatóprofesszor (MTA BTK TTI)

Zsúritagok:

Dr. Tóth Ágnes kutatóprofesszor (TK KKI)

Dr. Horváth Miklós egyetemi tanár (KRE)

VÖRÖS ZSOLT
voroszsolt20@gmail.com
történelem
alapképzés, 4. félév
Pécsi Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Dr. Csibi Norbert
egyetemi adjunktus, PTE BTK

PÉCS SZERB MEGSZÁLLÁSA VISY LÁSZLÓ NAPLÓJÁNAK TÜKRÉBEN

Pécs és Baranya vármegye szerb megszállása (1918–1921) történetének több olyan aspektusa és forrása is van, ami még nem került szisztematikus feldolgozásra. Ezek közé tartozik Visy László városi főispán naplójának az 1918 és 1921 közötti időszakra vonatkozó kötete is, amit éppen ezért választottam dolgozatom alapjául. A rendkívül adatgazdag napló segítségével pályamunkámban próbálok átfogó képet adni a napló szerzőjéről, a köztörténeti kontextusról, a megszállás közvetlen előzményeiről, illetve kutatásom fő módszertani kérdéseiről. A dolgozat gerince az eseménytörténet fő fordulópontjainak bemutatása a naplóíró szemüvegén keresztül, de emellett kitérek a megszállás alatti mindennapi élet néhány aspektusának az ábrázolására is, mint például a helyi lakosságnak a megszállókról alkotott képére. A dolgozatban részletesebben foglalkozok Visy László és három társának szerbiai internálásával, amiről a kutatásnak sikerült egy, az eddiginél átfogóbb és részletesebb képet adnia. A forrás alapján kirajzolódnak a helyi politikai eliten belüli törésvonalak, megismerhető a város pénzügyi helyzete feletti ellenőrzés átvétele.

ZAB TAMÁS LÓRÁND

zabt@gamma.ttk.pte.hu

testnevelés–történelem osztatlan tanári

osztatlan tanári mesterképzés, 10. félév

Pécsi Tudományegyetem

Bölcseztudományi Kar

Témavezető:

Dr. Rab Virág

egyetemi docens, PTE BTK

„A PROLETÁRFORRADALOM VIHARMADARAI VIDÉKEN.”
A TANÁCSKÖZTÁRSASÁG SOMOGYI VEZETŐINEK KAPCSOLATI
HÁLÓZATA

Jelen dolgozat a hálózat kutatás, hálózati megközelítés innovatív módszerével kívánja elemezni a Tanácsköztársaság somogyi vezetőinek kapcsolatait, amellyel elsődleges célja a vonatkozó elavult historiográfia felfrissítése. A Tanácsköztársaság alatt Somogy – Hatos Pál megfogalmazásával – a proletárdiktatúra „mintamegyéje” volt, köszönhetően egyrészt az agrárkérdés rendezése relatív eredményességének, illetve az országos dátumot, március 21-ét megelőző, március 10-i megyei szociáldemokrata puccsnak, hatalomátvételnek. A megye vezetését ekkortól fogva egy háromtagú Direktórium végezte, majd ennek júniusi felszámolása után a később „dallá halt” és közismertté vált Latinca Sándor volt az egyszemélyi vezető, forradalmi kormányzótanácsbi biztосként. A kutatás eredményei közé sorolható nem pusztán az innovatív megközelítés alkalmazása, hanem a hatalmi viszonyok, politikai törésvonalak tisztább meghatározása, a KMP kiküldöttjeinek szerepének (újra)értelmezése, korábban kevésbé frekvencián kutató személyek vizsgálat alá helyezése, valamint az egyes történések mögött húzóóóó okok meghatározása. Tágabb perspektívában pedig a bolsevizmus Szovjet-Oroszországból Somogy megyéig húzóóóó hálózatának feltárása, amely érdemileg tud hozzátenni a somogyi tizenkilences helytörténeetről alkotott elképzeléseinkhez.

PURCSI ADRIENN
purcsiadrienn@gmail.com
történelem
mesterképzés, 3. félév
Károli Gáspár Református Egyetem
Bölcsészet- és Társadalomtudományi Kar

*Témavezető:
Dr. Kincses Katalin Mária
egyetemi docens, KRE BTK*

A REVÍZIÓ KÉRDÉSE SZEKFŰ GYULA ÉS SZABÓ DEZSŐ GONDOLKODÁSÁBAN

A revízió kérdése a két világháború közötti Magyarország közéleti témáinak egyik központi eleme volt, ezért elmondható, hogy a dolgozat egy közkezdvelt témakört tesz a kortárs vizsgálódás tárgyává. Két jelentős közéleti személyiség, Szekfű Gyula és Szabó Dezső gondolkodásán keresztül mutatja be, hogy milyen főbb vonásai, központi elemei voltak revíziós elképzeléseiknek, illetőleg, hogy ezek miként kapcsolódtak a korszakban megjelenő három legfontosabb revíziós irányvonalhoz, továbbá, ami írásunk egyik fő célja, hogy rávilágítson, milyen közös elemei voltak Szekfű Gyula és Szabó Dezső gondolkodásának a revízió témakörében. A dolgozat létjogosultsága abban rejlik, hogy bár egy-egy tanulmány született a témát illetően, ám összehasonlító elemzés nem. A megjelent tanulmányokat a dolgozat tökéletesen kiegészíti, megnyitva a lehetőségeket újabb kutatásokra, valamint rendkívül jó áttekintést is nyújt az olvasó számára. Ugyanis nem csak komparatív elemzést tartalmaz a munka, hanem Szekfű Gyula és Szabó Dezső gondolkodásának egyenkénti ismertetését. A dolgozat eredményeihez sorolható, ahogy az imént is utaltunk rá, hogy kiegészíti a korábbi munkákat, néhol pedig korrigál egy-egy korábbi megállapításon, vagy éppen jobban alátámaszt bizonyos meghatározásokat.

BODÓ ÁGOTA

bodo.agota4@gmail.com

kulturális turizmus

alapképzés, 7. félév

Babeş–Bolyai Tudományegyetem

Témavezető:

Dr. Pál Judit

egyetemi tanár, RO BBTE

SZÉKELY GÉZA ÉS A CSÍKI TURIZMUS FEJLŐDÉSE

Dolgozatomban Székely Géza (Brassó, 1901 – Csíkszereda, 1987) sokoldalú pályafutásának egy szeletét mutatom be. Újságíróként 1940-ig Brassóban több lapnál dolgozott (Brassói Lapok, Keleti Újság). Titkára volt a Brassói Turista Egyesületnek. 1940-től az Országos Magyar Idegenforgalmi Hivatal csíkszeredai kirendeltségének élére nevezik ki. Személye „hol tollal, hol pedig lapáttal vett részt a korszak csíki turisztalétesítményeinek létrehozásában.” Irányítása alatt ebben az időszakban fejlesztették a várost, a környék gyógyfürdőit, kirándulóhelyeit. Nagy hangsúlyt fektettek a téli sportokra is. Több színvonalas síversenyt szervezett (Erdély visszatért, Csaba serleg) a város melletti Suta nevű erdős helységen, ahol az ország második legnagyobb sítáncát hozták létre. Tevékenysége 1944 után is érzékelhető. Román és magyar nyelvű lapokban egyaránt közölte turisztikai témájú írásait (Vörös Zászló, Informația Harghitei). Munkássága hozzájárult a korszak csíki idegenforgalmának kiépítéséhez.

HÉGEN-SZÉNÁS HENRIETTA

hegen.heni@gmail.com

jogász

osztatlan képzés, 5. félév

Eötvös Loránd Tudományegyetem

Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezető:

Bódiné Dr. habil. Beliznai Kinga

tanszékvezető egyetemi docens, ELTE ÁJK

A BÁLVÁNYOS-HAVASA SORSA

Kutatásom során a Bálványos-havasának történeti aspektusait és az azokkal kapcsolatban felmerült egyéb jogi kérdéseket vizsgáltam. Emellett a kor és Csíkszék (később Csíkvármegye) társadalmi berendezkedésének és tagolódásának érzékeltetésére is törekedtem.

Munkámat a Bálványos-havasának pontos földrajzi meghatározásával kezdtem. A Bálványos – függeléként csatolt – vizuális ábrázolását a Csíksomlyói Plébánia Levéltárban talált 1852. évi határjárás feldolgozásával, a katonai térképek elemzésével, illetve a Hargita Megyei Kataszteri Hivatal csíkszeredai kirendeltsége által szolgáltatott iratok segítségével készítettem el.

A Bálványos-havasát a legenda szerint a moldvai vajda ajándékozta a Szent Péter egyházmegyének. Az egyház tulajdonjogát az egyházmegyét alkotó négy község később vita tárgyává tette. A tulajdonjogi kérdés tisztázásának érdekében a ferences rend és a csíksomlyói búcsú történetét, valamint a moldvai csángók búcsújárásának hagyományát tanulmányoztam.

Ezt követően a Csíksomlyói Plébánia Levéltárban fellelhető *Historia Domus*, valamint az ugyancsak ott található további levéltári források alapján a négy község egymáshoz való viszonyát és a köztük felmerülő arányjogi vita alakulását analizáltam.

Kutatásom során céлом volt annak bemutatása is, hogy a Bálványos kapcsán tetten érhető különös birtokviszony nem egyedi jelenség, hanem a térség sajátos történelmi múltjának okszerű következménye. Ennek érzékeltetésére fokozott hangsúlyt fektettem a Csíki Magánjavak intézményének ismertetésére.

Végezetül a Bálványos későbbi sorsának alakulására tértem ki, aminek kapcsán a román állam általi kisajátítását is bemutattam.

MARUSZICS ERIK
maruszics@gmail.hu
történelem és régészet
mesterképzés, 10. félév

II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola, Beregszász

*Témavezető:
Dr. Szakál Imre
főiskolai docens, UA IIRFKMF*

NYILAS MOZGALOM UNG VÁRMEGYÉBEN 1938 ÉS 1944 KÖZÖTT

Kárpátalja 1938 és 1944 közötti történelmének számos olyan aspektusa van még, amely kevésbé kutatott, ilyen többek között a szélsőjobboldali mozgalmak első bécsi döntést követő története is. Jelen dolgozattal arra vállalkoztunk, hogy a Kárpátaljai Területi Állami Levéltár beregszászi fiókjában őrzött iratok segítségével a Nyilaskeresztes Párt tevékenységét vizsgáljam egy lokális szinten, Ung vármegyében. A nyilas mozgalom gyakorlatilag a területi revízióval érkezett meg a megyébe, Ungvár volt az első település, ahol megalakult a párt első helyi szervezete, még a katonai közigazgatás időszaka során. A mozgalom helyzetét, egészen Magyarország német megszállásáig nagyban meghatározták a helyi hatóságok korlátozó intézkedései. Az országos szinten végbemenő politikai változások, illetve a hatósági kontroll következtében 1943-ra a párt majdhogynem a megszűnés szélére került a vármegyében. A német megszállást követően azonban a mozgalom megélénkült, és aktív politikai tevékenységet folytatott Ung megyében.

SZABÓ SZILÁRD FERDINÁND
szaboferdiinand@gmail.com
történelem
mesterképzés, 1. félév
Károli Gáspár Református Egyetem
Bölcsészet- és Társadalomtudományi Kar

Témavezető:
Dr. habil. Bertalan Péter Tamás
egyetemi docens, KRE BTK

JUGOSZLÁVIA A MAGYAR KÜLPOLITIKAI GONDOLKODÁSBAN 1939–1941

Eltérő külpolitikai adottságaik ellenére sok hasonlóságot mutató helyzetben találta magát a Magyar és a Jugoszláv Királyság a második világháború kezdete, és hadviselő féllé válásuk között. A szomszédos nagyhatalmak terjeszkedési politikája miatt kényszerpályára kerülő két ország elsődleges céljai – semlegeségük és függetlenségük megtartása, a háborúból való kimaradás – megegyeztek, s így természetes módon támaszt kerestek egymásban. Ebből következően a diplomáciai érintkezés folyamatos és élénk volt a két szomszédos állam között, melyről a szakirodalom eddig csak általánosságban vagy említés szintjén ejtett szót. Ezt a hiányt kívánja pótolni a tanulmány, mely levéltári, valamint nyomtatásban megjelent források alapján tesz kísérletet a magyar külügy jugoszláv politikájának rekonstruálására 1939 áprilisa és 1941 márciusa között. A kutatás újszerűségét az újonnan előkerült források adják, hiszen ezek felhasználásával még pontosabb kép nyerhető a magyar külpolitika aktorjainak döntéshozatalát befolyásoló információegyüttesről. A tanulmányban nagy hangsúly kerül a két nemzet nagyhatalmakhoz fűződő viszonyára, valamint a nagyhatalmi küzdőtér erőviszonyainak változására, mert ezek nélkül értelmezhetetlen a magyar–jugoszláv diplomáciai kapcsolat alakulása. A kutatás további kiemelt célja a vezető politikusok előtt kínálkozó alternatívák és dilemmák bemutatása, hogy az olvasó minél árnyaltabb képet kapjon a korszak végzetes diplomáciai játszmájáról.

NÉMET KLAUDIÓ
jules9813@gmail.com
történelem
mesterképzés, 2. félév
Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

*Témavezető:
Juhász József
egyetemi tanár, ELTE BTK*

LAKOSSÁGI ELLENÁLLÁS
AZ 1944–1945-ÖS DÉLVIDÉKI VÉRENGZÉSEK IDEJÉN

Az 1944–45-ös délvidéki vérengzések máig élő trauma a délvidéki magyarságban. A partizánok megtorlás néven több mint tízezer magyart végeztek ki. Voltak olyan települések, amiket elkerült a tragédia 1944 második felében. Helytörténeti szemüvegen keresztül mutatom be azoknak a településeknek a történetét, amely helyeken nem történtek vérengzések és azt, hogy miért nem történtek. Négy bácskai településen történt valamilyen fajta lakossági ellenállás: Bácskossuthfalván, Doroszlón, Bajsán és Bácsfeketehegyen. A témám egy nagyobb kutatási projekt része, amelynek az Elkerült tragédiák címet adtam.

ANTAL ZSOMBOR BENCE
azsubix@gmail.com
középiskolai hallgató
Pannonhalmi Bencés Gimnázium

*Témavezető:
Schilde René
felkészítő tanár, témavezető, Pannonhalmi Bencés Gimnázium*

GYÓRSZENTMÁRTON SZOVJET MEGSZÁLLÁSA. A SZOVJET
MEGSZÁLLÁS SORÁN MEGTÖRTÉNT HADI ESEMÉNYEK
GYÓRSZENTMÁRTON TERÜLETÉN ÉS A SZOVJET HADSEREG
VISELKEDÉSE GyÓRSZENTMÁRTON LAKOSSÁGÁVAL,
ILLETVE ANNAK VISZONYA A MEGSZÁLLÓ HADSEREGHEZ

A kutatás bemutatja, hogyan történt Gyórszentmárton, a mai Pannonhalma területének és az ezen a területen elhelyezkedő Pannonhalmi Főapátság megszállása az oroszok által a második világháborúban. A kutatás alapvetően azért született meg, mert a településnek és ma már világörökségnek számító apátság-nak a története a második világháborúban nem volt kikutatva.

A kutatás bemutatja, hogy a nyilas hatalomátvétel után milyen lehetőségei voltak a falunak, hogy felkészüljön az orosz hadsereg megérkezésére és ezeknek a lehetőségeknek a fényében milyen intézkedéseket hajtottak végre. A főapátság szempontjából is sikerült feltárni, hogy ott hogyan, milyen intézkedésekkel készültek a frontátvonulásra.

A kutatás bemutatja, hogy milyen harci események történtek a falu területén. Már ismert harci cselekedetekről pedig sikerült kétséget kizáróan bizonyítani, hogy azok nem úgy történtek, ahogy a szakirodalmak évtizedeken keresztül bemutatták.

A megszállás tekintetében fényt derítettem orosz háborús bűntettekre, és arra, hogy az emberéletekben okozott kár erősen valószínű, hogy drámaian több, mint amit a halotti anyakönyvek tartalmaznak. A kutatás képet ad arról, hogyan viselkedtek a megszálló katonák a lakossággal szemben, és arról is, hogy milyen következményei voltak a falu és a főapátság életében annak, hogy a falu idegen katonák hatalma alá került. A front átvonulása utáni időszakról is sikerült képet alkotni, hogy milyen körülmények között kellett élnie egy akkori gyórszentmártoni lakosnak.

Ezeket a most felkutatott eseménysorokat eddig homály fedte, ezért is nagy öröm számomra, hogy sikerült egy kimagasló szellemi és kulturális örökségnek a második világháborús történetét felkutatni.

KOGNITÍV NYELVÉSZET ÉS PRAGMATIKA

Zsúrielnök:

Dr. Dér Csilla Ilona egyetemi docens (KRE)

Zsúritagok:

Dr. Baranyiné Kóczy Judit egyetemi tanár (PE)

Dr. Tátrai Szilárd (ELTE)

Dr. Benczes Réka egyetemi tanár (BCE)

PAPP JÚLIA ESZTER
pappjulia2000@gmail.com
angol–történelem osztatlan tanári
alapképzés, 7. félév
Eötvös Loránd Tudományegyetem
Pedagógiai és Pszichológiai Kar

*Témavezető:
Dr. Jávor-Szelid Veronika
egyetemi adjunktus, ELTE BTK*

A TÖRTÉNELEM FOGALMA AZ AMERIKAI POLITIKAI ÚJSÁGÍRÁSBAN

A történelem visszatérő téma a politikai újsághírekben, hiszen általában úgy tartják, hogy a történelmi ismeretek alapján jobb politikai döntéseket lehet hozni. Természetesen a különböző politikai oldalak más-más hangsúlyt helyeznek a történelmi eseményekre, sőt néha ellentétes módon magyarázzák a történelmi eseményeket. A jelenkori politikai döntésekre gyakorolt hatás miatt érdemes vizsgálni a történelem fogalmát a politikai hírekben.

Az ilyen fogalmakat hatékonyan vizsgálják a metaforaelmélet (Conceptual Metaphor Theory) eszközeivel. Ez a megközelítés felhívja a figyelmet a metaforák elterjedtségére a mindennapi beszédben, és a gyakran visszatérőket ún. fogalmi metaforáknak (conceptual metaphor) tekinti. Ennek az az oka, hogy ezen elmélet szerint, amikor egy elvont fogalommal találkozunk, megpróbáljuk egy konkrét és kézzelfoghatóbb fogalomhoz hasonlítani, hogy jobban megértsük. Így létrehozunk egy metaforát. Következésképpen, ha megvizsgáljuk a történelemmel kapcsolatos metaforák használatát, az rávilágíthat a történelemről való gondolkodásunkra is.

Adataimnak a 2013 és 2022 között az interneten megjelent demokrata és republikánus hírek korpuszát választottam. 910 cikk idézetét gyűjtöttem össze, ezekben összesen 1000 metaforát találtam. A cikkek kiválasztásánál igyekeztem pontosan reprezentálni a demokrata és republikánus olvasási szokásokat.

Feltártam a közös témákat, és elemeztem, melyek a leggyakoribb metaforák – a legnépszerűbbek a történelem mint tárgy, mint szöveg/könyv/történet és mint személy voltak. Néhány metafora elterjedtebb volt egy adott politikai oldal diskurzusában, pl. g. „fal” a demokrata oldal számára. Ez gyakori a „történelem fehérre meszelése” metaforának köszönhető, amely a demokrata nézőpont szerint meglehetősen találóan fejezi ki a történelemoktatás faji problémáit. Sok elterjedt metafora szinte kizárólag egy kifejezésben található, de amikor egy metaforához

több kifejezés, több megjelenési forma is tartozott, megpróbáltam metaforikus leképezéseket (mappings) is létrehozni, hogy jobban megértsem, hogyan működik a metafora és mit jelent.

Ezekkel a vizsgálatokkal szeretnék teljesebb képet nyújtani arról, hogy az amerikaiak hogyan viszonyultak a történelemhez az elmúlt évtizedben. Szeretnék következtetéseket levonni arról is, hogy miben különbözik a demokrata és a republikánus nézőpont, miért lehet ez, és van-e olyan szempontok, amelyekben a két gondolkodás hasonlóságát lehet megragadni a történelmet illetően.

SÜLE DÓRA

dorasule2001@gmail.com

angol – történelem osztatlan tanári

alapképzés, 7. félév

Eötvös Loránd Tudományegyetem

Pedagógiai és Pszichológiai Kar

Témavezető:

Dr. Jávor-Szelid Veronika

egyetemi adjunktus, ELTE BTK

THE CONCEPTUALIZATION OF EATING DISORDERS AMONG RECOVERING ANOREXICS AND BULIMICS

Anorexia nervosa and bulimia nervosa are the most well-known eating disorders that mainly affect women aged between 13 and 23. Anorexia could be regarded as a phobia in which the patients are afraid of gaining weight; while bulimia consists of bingeing and purging phases.

Metaphors in psychiatry are especially important, because they provide a way to get to know the mental status of a patient better. In addition, these mental pictures have a huge role, because they can help in the classification of mental illnesses.

In this field, there are some previous research articles, but they focused only either on anorexia or bulimia, or they highlighted only those metaphors that are connected to the disordered eating but not to the healing processes, or they highlighted only the emotions and thoughts. In contrast with these previous studies, my aim was to get to know how anorexics and bulimics conceptualize the eating disorders, the therapy and the healing process. I did qualitative research in which I interviewed five patients either suffering from anorexia or bulimia and two therapists. Moreover, I analysed image metaphors as well that were made in a therapeutic session that I attended. For the analysis, I used Lakoff and Johnson's (1980) Conceptual Metaphor Theory and its alterations made by Zoltán Kövecses. The data that I got is similar to some previous studies, but I have found untypical and novel ones. For the metaphor identification process, I used the Pragglejaz Group's method (2007).

In my opinion, this research could help to psychologists, because it could give them a tool to understand the thinking processes of patients, and if they know what kind of metaphors are used, it will be easier to tackle against these disorders.

LESKÓ ABIGÉL
abigel.lesko@gmail.com
középiskolai hallgató
Szekszárdi Garay János Gimnázium

*Témavezető:
Kenyeresné Dr. Pap Kinga Katalin
középiskolai tanár, Szekszárdi Garay János Gimnázium*

A TESTTÉ LETT LÉLEK, AVAGY A SZERELEM METAMORFÓZISA
A SZÓKÉPBN: SZABÓ T. ANNA SZABADULÓGYAKORLAT
CÍMŰ KÖTETÉNEK SZERELMI SZÓTÁRA

A dolgozat témáját Szabó T. Anna *Szabadulógyakorlat* című kötetéből megkonstruált szerelmi szótár képezte, amelyben a kognitív metaforaelmélet új szótárkészítési módszerként került alkalmazásra. A dolgozat elméleti háttérét a korábbi szótárkészítési eljárások áttekintése adta, amelyeket új szótárkészítési módszerként kiegészített a kognitív nyelvészet, különös tekintettel a kognitív metaforaelmélet tanulmányozására. A kognitív szemlélet miatt nélkülözhetetlenné vált a női irodalom mint fogalmi kategória felülvizsgálata, valamint a kötetben megjelenő nyelvi agresszió, lírai és/vagy prózai nyelv természetének bemutatása is. A szótár elkészüléséhez, ezen belül a megametaforák kijelöléséhez szükséges volt részletesen foglalkoznom Szabó T. Anna stílusával, azaz a próza- és lírahangja közötti kapcsolat feltárásával. Továbbá elengedhetetlennek bizonyult a kötet kompozíciójának, nyelvezetének, filozófiájának és a benne szereplő karaktereknek elemzése is. Ezek feltérképezései lehetővé tették, hogy a szerelem fogalmi körének feltárásában ne pusztán a szerelem konvencionális felfogására alapozzak, hanem Szabó T. Anna szerelemvilágának tartalmát/komponenseit és nyelvi rétegeit együtt lássam, és hogy az általam feltérképezett megametaforarendszer érvényességét ezzel is bizonyítsam. A kutatás hipotézise, hogy a kognitív nyelvészet, azon belül a kognitív metaforaelmélet alkalmazható az írói szótárak elkészítése során. A bizonyítást segítette, hogy a kognitív metaforaelmélet szerinti hétköznapi metaforákat irodalmi metaforákká átalakító eszközökre a kötet nyelvi megoldásai között mind találunk példát a szerelem metaforikus megjelenítése kapcsán. A kutatás során bebizonyosodott, hogy a kognitív metaforaelmélet produktív szótárkészítési módszer, ugyanis a 2 megametafora és az ezeken belül 9 csoportra osztott 22 metafora kijelölése után összesen 110 nyelvi leképeződést találtam, és ezekhez 119 példát gyűjtöttem. Mindezek alapján az is megállapítható, hogy Szabó T. Anna metaforarendszere a teljességet fedi le.

KECZKÓ CSILLA

keczko.csilla@gmail.com

osztatlan tanári mesterképzés, 9. félév

Károli Gáspár Református Egyetem

Bölcsészet- és Társadalomtudományi Kar

Témavezető:

Dr. Sólyom Réka

egyetemi docens, KRE BTK

A VIZSOLYI BIBLIÁRÓL METAFORIKUSAN. METAFORÁK A BIBLIAFORDÍTÁSOKRÓL SZÓLÓ NYELVÉSZETI TANULMÁNYOKBAN

Kutatásom a bibliafordításokkal foglalkozó szakirodalomra irányul, célja az abban előforduló mindennapi metaforák forrástartományok szerinti kategorizálása a kognitív nyelvészet keretein belül (Kövecses 2005; Kövecses–Benczes 2010; Tolcsvai Nagy 2013). Vizsgálatomat magyar nyelvű, nyelvészeti tárgyú, az utóbbi 11 évben publikált írásokra szűkítettem: munkám elsősorban a Pázmány Péter Katolikus Egyetem által a 2017-ben szervezett Nyelvelmélet és dialektológia műhelykonferencia előadásaiából összeállított kötetben és annak absztraktjain, illetve az ADT által 2022 júliusában kiadott tanulmányokon alapul.

Hipotézisem az volt, hogy a vizsgált nyelvészeti szakszövegekben mindenképpen lesznek mindennapi metaforák, illetve a megjelenő forrástartományok közül a NÖVÉNYEK, a TÉR és az UTAZÁS lesznek a leggyakoribbak.

Két, egymástól független gyűjteményen dolgoztam egy – a dolgozathoz csatolt – Excel file-ban: egy specifikus, közvetlenül Károli Gáspárra és a vizsolyi bibliára vonatkozó metaforákat magába foglaló Károli-korpuszon, illetve egy Általános korpuszon, amelyben az előbb leírtakon kívüli összes többi példa található.

Dolgozatomban először az Általános korpusz, majd a Károli-korpusz metaforikus kifejezéseinek kutatási eredményeit ismertetem: az egyes forrástartományok egyesével, előfordulási gyakoriságuk szerint csökkenő sorrendben, elméleti bevezetővel, példákkal illusztrálva követik egymást.

Hipotézisem részlegesen beigazolódott. E két korpusz 674 metaforikus kifejezéséből 10 nagy forrástartomány rajzolódik ki: EMBERI ÉLET, NÖVÉNYEK, SPORT ÉS JÁTÉKOK, IRÁNYOK, ÉPÜLETEK, TARTÁLY, ERŐDINAMIKA, TÉR, UTAZÁS, illetve FÉNY, LÁTÁS, TUDÁS. Ezek közül 9 azonos a kettőben – az utolsó csak az Általános korpuszban jelenik meg.

MÁTÉFFY SÁRA
mateffy-sara@partium.ro
magyar nyelv és irodalom
alapképzés, 5. félév
Partiumi Keresztény Egyetem

*Témavezető:
Dr. Magyarai Sára
egyetemi docens, RO PKE*

EGY ÁLLATMESE NYELVI HUMORÁNAK ÉRTELMEZÉSE

A humortalan ember emberietlen. – jelzi a mondás, hogy mennyire fontos a humor, a nevetés és a humorérzék az életben. A humor ezerarcú, sokféle és élénk mozzanat, az emberi intellektus része, a világ jelenségeinek összefüggéseiben felfedezhető ellentmondásokat tréfás beállításban tárja elénk – ez pedig mind megtalálható abban a mesesorozatban, nevezetesen a *Kérem a következőt!* címűben, melyet egy korábban elkezdett kutatásomban vizsgáltam.

Jelenlegi dolgozatomban hűen ragaszkodom korábbi korpuszomhoz, módszereimhez és céloimhoz, de a nyelvi humor fontossága kapcsán újabb szempontokat tárok fel. Fejtegetéseim kitérnek a társalgási alapelvek és a humor szoros viszonyára, hogy miként válik megsértésük a komikum forrásává. Ezen túlmutatóan a szemantika területére sodródva a modalitás kérdéskörét is boncolgatom, pontosabban azt, hogy hogyan változik a jelentés az intonáció függvényében főként ironikus helyzeteket szülve. Végül, de nem utolsósorban nyelvészeti szempontból igyekszem rávilágítani az antropomorfizmus jelenlétére a sorozatban.

ÁRVAY KATA EMESE
arvay.kata1999@gmail.com
magyar nyelv és irodalom
mesterképzés, 7. félév
Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Dr. Simon Gábor
egyetemi adjunktus, ELTE BTK

HÉTKÖZNAPI ÉS KREATÍV SZÍNNÉVHASZNÁLAT KORPUSZALAPÚ VIZSGÁLATA

Kutatásomban kognitív nyelvészet elméleti keretei között, a korpusznyelvészet módszereivel vizsgálom a színnévhasználatot lírai és nem szépirodalmi szövegekben. Arra keresem a választ, hogy a nyelvi kreativitás megragadható-e ezen a jelenségen keresztül.

Dolgozatomban az MNSZ2 szövegtörzs adataiból modellezem a nem szépirodalmi nyelvhasználat színnévhasználatát, majd ezt összevetem az ELTE DH verskorpuszból kirajzolódó lírai nyelvhasználat adataival. Emellett elvégeztem a mintában két leggyakrabban előforduló színnév (fehér, zöld) esetében a színnévvel társuló főnevek szemantikai elemzését. A színnév ebben a két adatbázisban nem annotált kategória, így dolgozatom további eredménye annak feltérképezése, hogy milyen módon lehet színneveket találni a különböző korpuszokban.

A két korpusz adatai szerint nem egyértelműen invenciózusabb a verskorpusz. Az MNSZ2-ben több az árnyalatjelzős színnév, tehát a gyakorlottabb színnevekhez kapcsolt előtaggal fejezik ki a korpusz szövegei a színárnyalatot, illetve jellemzőbb a prototipikusan nem színt jelölő kifejezés színnévi használata. Az ELTE DH verskorpusz pedig jellemzően inkább egyalakú, kevésbé gyakorlott színneveket tartalmaz. Kijelenthető, hogy a nem szépirodalmi nyelvhasználat és a költői nyelvhasználat is rendelkezik kreativitással, csak más módokat használ annak megvalósítására.

Az MNSZ2 adatai alapján a fehér színnév mellett a nem szépirodalmi nyelvhasználatban jellemzően színélménnyel rendelkező entitások szerepelnek, valamint nagyobb arányban jelentkezik idiomatizálódott alakok. A verskorpusz alapján a költői nyelv inkább preferálja a figuratív használatát a színnévnek, kevésbé támaszkodik idiómákra. Ezzel szemben a zöld színnévnél éppen ellenkező tendenciákat figyelhetünk meg. A Verskorpuszban a prototipikusan zöld entitások mellett szerepel. Az MNSZ2-ben azonban különböző átvitt jelentések segítségével olyan elemek mellett is megjelenik, amelyek nem rendelkeznek

színelményel (környezettudatosság jelentésben pl.: zöld párt). Ez alapján elmondhatjuk, hogy az egyes színnevek másképp viselkednek az egyes korpuszokban.

Kutatásom felvázol egy újabb lehetőséget a színnevek és színnévhasználat feltérképezésére, rámutat arra, hogy a nem szépirodalmi nyelvhasználat is rendelkezik bizonyos kreativitással, illetve segít a nyelvészet módszereivel pontosabb képet adni a poétikusság és az irodalmi nyelvhasználat kreativitásának mibenlétéről.

AVRAMUCZ TAMÁS
avramtamad@gmail.com
magyar–latin osztatlan tanári
osztatlan tanári mesterképzés, 9. félév
Debreceni Egyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Dr. Dobi Edit
egyetemi docens, DE BTK

A DEEP LEARNING SZOFTVERES VIZSGÁLAT LEHETŐSÉGEI
A MENTÁLIS LEXIKONELEMEK SZINTAKTIKAI SZEREPEINEK
MEGHATÁROZÁSÁBAN

Dolgozatom tárgya annak megvizsgálása, hogy egy deep learning szoftver (mélytanuló mesterséges intelligencia) milyen keretek között alkalmazható egy, a kognitív nyelvészet talaján álló, illetve a lexikonelemek kapcsolódási valószínűsége mentén szerveződő új mondattani szemlélet elméleti alapjainak lerakásához. Vizsgálatom során egy szakirodalmi források segítségével, általam összeállított deep learning szoftverrel végeztem analízist egy nagyjából 12.500.000 szavas magyar, írott nyelvi korpuszon, olyan lexikonbeli összefüggéseket keresve, melyek új szempontokat adhatnak a kognitív szintaxishoz. A szoftveres vizsgálat eredményei több ilyen tényezőre is felhívták a figyelmet, többek között a szemantikai keretek és forogatókönyvek, illetve az ige–főnév szemantikai viszonyrendszerbe nem illeszkedő elemek feltételezhetően jelentős, lexikonbeli viszonyrendszerükkel magyarázható mondatszerkezési szerepére. Jelen dolgozat tárgya tehát a kiinduló elméleti és módszertani tájékozódás elvégzése egy hosszú távú kutatási elképzeléshez, a fentebb említtett szintaktikai szemlélet kidolgozásához.

SZABÓ DORINA SZABINA
dorinaszabina@gmail.com
magyar nyelv és irodalom
mesterképzés, 4. félév
Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Dr. Kugler Nóra
egyetemi docens, ELTE BTK

TÁRGYAS IGÉK MORFOSZINTAKTIKAI SÉMÁJÁBA ILLESZKEDŐ
TÁRGYATLAN IGÉK KONSTRUKCIÓINAK FUNKCIONÁLIS-KOGNITÍV
NYELVÉSZETI VIZSGÁLATA

Pályamunkámban a tárgyias igék egy adott morfoszintaktikai sémájába illeszkedő tárgyatlan igék konstrukcióit vizsgáltam a funkcionális kognitív nyelvelírési paradigma alapvetéseit érvényesítve. A dolgozat középpontjában az igyekszik, szándékozik, nekiáll, készül igék olyan szerkezetei állnak, melyekben a tárgyatlan igék az őket bővítő főnévi igenév saját tárgyával egyeznek, pl. igyekezlek megérteni téged; nem szándékozzuk az ügyet ennyivel letudni. Kiemelt célom volt kísérletet tenni annak feltárására, hogy milyen motiváló tényezők idézik elő a vizsgált konstrukciótípus előállítását. A pályamunka fókuszában egy bizonyos motiváló tényező, a feltételezett tárgyias(abb)nak érzékelés elméleti és empirikus vizsgálata áll. Az átfogó kép kialakítása érdekében összefoglaltam az egyéb motivációs tényezőket is: a segédigés konstrukcióban való realizáció kérdéskörét, a magyar igeragozási paradigmák komplex, asszociatív viszonyait, valamint a szemantikai asszociatív viszonyokkal kapcsolatos feltételezéseket, utalva a motivációs tényezők egymással való összefüggéseire is. Az adott tárgyatlan igék tárgyias(abb)nak érzékelését a releváns igék jelentékeny tranzitívítási potenciáljával magyaráztam. Ezzel kapcsolatban szakértő és laikus anyanyelvi beszélőket is bevonó vizsgálsorozatot hajtottam végre, előbbi adatközlői csoport esetében reflektáltan a tárgyias ige grammatikai kategóriát vizsgálándó, míg a laikus beszélők esetében a Hopper–Thompson-féle tranzitívítási kontinuumot (1980) alapul véve tranzitívításparaméter-skálázó vizsgálatot folytattam le.

Kiemelt eredményem, hogy empirikusan igazoltam az igyekszik, szándékozik, nekiáll, készül tárgyatlan igék jelentékeny tranzitívítási potenciálját. A konstrukciótípus vizsgálatán túlmutató eredmény, hogy a tárgyasság és a tranzitívítás viszonyában az egyértelmű korrelációnál komplexebb viszonyokkal szükséges számolni; emellett megkezdttem a tárgyasság és a tágabb értelmű tranzitívítás prototípuselvű leírásának kidolgozását is.

KÁRPÁTI LAURA
lauranthalasa.1@gmail.com
alkalmazott nyelvészet
mesterképzés, 2. félév
Pécsi Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Prof. Dr. Alberti Gábor
egyetemi tanár, PTE BTK

A CSAK POLISZÉM HÁLÓZATA, KÜLÖNÖS TEKINTETTEL
A METAKOGNITÍV TÍPUSRA

A dolgozatban hét *csak*-típust különítek el négy alapvető tulajdonság alapján: az azonosító-kirekesztő értelmezés megléte, a mondat szórendje, a pragmatikai kontribúció és a hangsúlyosság. A típusokat egy modern intonációs modellben is jellemzem. A következő szakaszban az általam metakognitívnek nevezett típust vizsgálom részletesebben, amely mindig hangsúlyos, tisztán pragmatikai, és diskurzusjelölő szerepet tölt be. Például: *Csak eljött!* A kijelentés több időpillanatra utal vissza: a beszélő meghívott valakit, de később úgy tűnt, az nem fog eljönni; végül mégis betoppan. A metakognitív elnevezés arra utal, hogy a beszélő tudatában van ezeknek az előzményeknek, amelyek a kijelentéséhez vezetnek. A partikulát egy formális pragmatikai modellben elemzem, és megvizsgálom különböző mondatmodalitásokban, eltérő személyű ágensekkel, jelen és múlt időben, illetve negációval – a cél a metakognitív csak konvencionizálódott profilelemeinek feltárása, amit két korpuszpéldára is alkalmazok.

KOVÁCS PÁL

kovacspal@gmail.com

angol–magyar osztatlan tanári
osztatlan tanári mesterképzés, 7. félév
Szegedi Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:

Prof. Dr. Németh T. Enikő

tanszékvezető egyetemi tanár, SZTE BTK

AZ IMPLICIT JELENTÉSALKOTÁS SZEREPE ÖSSZEESKÜVÉS-ELMÉLETEK INTERNETES SZÖVEGEIBEN

A dolgozatban interneten megjelent összeesküvés-elméletek szövegeit elemzem esettanulmányokon keresztül nyelvészeti pragmatikai megközelítésben, előtérbe helyezve az implicit jelentések vizsgálatát. Arra vállalkozom, hogy: (i) az interneten terjedő összeesküvés-elméletek jellemzőit áttekintsem, (ii) a szövegekben fellelhető releváns befolyásolási stratégiákat feltárjam, valamint, hogy mindezt (iii) konkrét szövegek kvalitatív elemzésével mutassam be. Az elemzéssel az a célom, hogy felfedjem azokat az implicit jelentésképzési folyamatokat, amelyek utat nyitnak a befogadó rejtett befolyásolására. Hipotéziseim a következők: (i) Az internetes összeesküvés-elméletek szövegeiben megjelenő implicit jelentések manipulatívak lehetnek, valamint (ii) az implicitiség alkalmazása az összeesküvés-elméletek diskurzusaira jellemző manipulatív stratégia.

PAPP MARTIN
pappmartin07@gmail.com
skandinavisztika
mesterképzés, 9. félév
Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Dr. Vaskó Ildikó
egyetemi docens, ELTE BTK

DISKURZUS KERETEZÉS A NORVÉG INTERNETES KOMMUNIKÁCIÓBAN

Kutatásunk célja a diskurzuskeretezés lehetőségeinek megismerése a digitális kommunikáció szempontjából. Jonas Gahr Støre, Norvégia jelenlegi miniszterelnökének egy Facebook bejegyzésében, valamint az arra érkezett hozzászólásokban vizsgáljuk a diskurzuskeretezést a kritikai diskurzuselemzés (CDA) módszertani keretei között. A kiinduló hipotéziseink, hogy a korábbi kognitív nyelvészeti kutatásokban leírt állam-család metafora a tárgyalt ország, azaz a diskurzus földrajzi kontextusától függően változik, új metaforákkal bővíthető. Továbbá, hogy a felhasználók, akik nem értenek egyet Jonas Gahr Støre eredeti bejegyzésével, diskurzuskeretezést alkalmaznak a hozzászólásaikban. A kutatás során megállapítottuk, hogy a diszkurzív folyamat társadalmi kontextusának ismertetése után az állam-család metafora valóban módosítható és kiegészíthető. A diskurzuskeretezés alkalmazása továbbá, az eredeti bejegyzéssel való egyetértés függvényében nem megállapítható. Az alkalmazott diskurzuskeretezési módszer szerinti kategorizáció elősegíti a hozzászólások elemzését, azonban azokat a diskurzuskeret minél pontosabban értelmezése érdekében a legtöbbször egyenként kell megvizsgálunk.

PALOTÁS GYÖNGYI ADÉL
palotasgyongyi98@gmail.com
angol–olasz osztatlan tanári
osztatlan tanári mesterképzés, 10. félév
Szegedi Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Dr. Thomas Williams
egyetemi adjunktus, SZTE BTK

SZÍVESSÉGKÉRÉSEK ELUTASÍTÁSA MAGYAR, AMERIKAI ANGOL ÉS OLASZ NYELVEN: ÖSSZEHASONLÍTÓ TANULMÁNY

Tanulmányomban magyar anyanyelvűek szívességkérésekre adott elutasításait hasonlítottam össze olasz és amerikai angol beszélők elutasításaival. A kutatás elméleti kerete három részből állt: (1) az elutasítás mint beszédaktus, (2) Brown és Levinson (1987) közelítő-és távolító arcra épülő udvariasságelmélete, valamint (3) Spencer-Oatey (2008) kapcsolatkezelési modellje. Az empirikus pilot kutatásnak három célja volt: (1) megvizsgálni és összehasonlítani, hogy a magyar, olasz és amerikai angol beszélők milyen elutasítási stratégiákat használnak, (2) megvizsgálni, hogy a három nyelvi csoportra milyen udvariassági orientáció jellemző az elutasítás beszédaktusával kapcsolatban, valamint ez hogyan befolyásolja az elutasítások megvalósítását, (3) tesztelni, hogy a kutatási eszköz alkalmas-e az elutasítások szóbeli interakcióban történő vizsgálatára. A kutatás eszköze egy félig strukturált interjú volt, melyben kilenc magyar egyetemista vett részt. A begyűjtött adatokat Verzella és Tommaso (2020) elutasítás-taxonómiája szerint elemeztem, majd az általuk végzett kutatás eredményeivel hasonlítottam össze, melyben olasz és amerikai angol beszélők elutasításait vizsgálták. Az eredmények azt mutatják, hogy a beszélők eltérő udvariassági orientációja és arcfenyegetettség-érzékelése összefüggött azzal, hogy mely elutasítási stratégiákat részesítették előnyben. Az amerikai angol beszélők a saját arcukat kevésbé érezték fenyegetve az elutasítás terhe alatt, így jellemzően a közelítő udvariasság stratégiáihoz folyamodtak és direkttebbek voltak a másik két csoporthoz képest. Az olasz beszélők a saját arcukat érezték elsősorban fenyegetve, ami a távolító udvariasság stratégiáinak túlnyomó használatában mutatkozott meg, ezzel együtt indirektebbé téve az elutasításaikat. A magyarok ezzel szemben a két csoport között helyezkedtek el: az elutasítást fenyegetésként érzelték a saját-és másik-arc számára egyaránt, amit a közelítő és távolító udvariassági stratégiák együttes használatával igyekeztek enyhíteni. Bár a félig strukturált interjúnak vannak bizonyos korlátai, összességében ígéretesnek tűnik az elutasítások diskurzus-szintű kutatásához.

KORA ÚJKORI ÉS 18. SZÁZADI – 19. SZÁZAD ELEJI MAGYAR TÖRTÉNELEM

Zsúrielnök:

Dr. Balogh Judit egyetemi tanár (EKKE)

Zsúritagok:

Dr. Tóth Árpád egyetemi docens (ME)

Dr. Várkonyi Gábor egyetemi docens (ELTE)

HALÁPI MARTINA

martinahalapi@gmail.com

magyar–történelem osztatlan tanári

osztatlan tanári mesterképzés, 3. félév

Károli Gáspár Református Egyetem

Bölcsészet- és Társadalomtudományi Kar

Témavezető:

Dr. Kincses Katalin Mária

egyetemi docens, KRE BTK

II. RÁKÓCZI FERENC ÉS LENGYEL SZERELMÉNEK, ELŽBIETA SIENIAWSKÁNAK A KAPCSOLATA 1701 ÉS 1703 KÖZÖTT

II. Rákóczi Ferencről és az általa vezetett szabadságharcról megjelent munkák kutatása során könyvtárnyi szakirodalmat találunk, én mégis azt gondolom, hogy sok megválaszolatlan kérdés vár válaszra vagy pontosításra. Egy ilyen kérdésnek tartom a fiatal fejedelem és a nála 7 évvel idősebb, dúsgazdag, lengyel korona nagyhetmanjának felesége közötti kapcsolatot is.

A politika és a szerelem ősidők óta összekötődik. Érzések és érdekek keverednek benne. II. Rákóczi Ferenc erdélyi fejedelem (1676–1735) és Elżbieta Sieniawska (1667–1729) lengyel palatinusné közötti „liaison”-t a magyar szakirodalom leginkább romantikus kapcsolatnak, szerelemnek tartja, holott nagyon fontos politikai események fűződnek hozzá, amelyeknek szerepük volt a magyar szabadságharc 1703-as megindulásában. A kettejük viszonyát a fejedelemről szóló legtöbb tudományos munka megemlíti, de általában nagyon szűkszavúan, csak pár sor erejéig. A másik tévedés, hogy egy romantikus történetet kreálnak belőle, mint például az első Rákóczi-életrajz szerzője, Márki Sándor is tette ezt.

Célom, hogy a kettőjük kapcsolatát a szabadságharc megkezdéséig mutassam be, az akkori politikai viszonyok ismertetése mellett. Kutatásom elsődleges forrásanyagát II. Rákóczi Ferenc Emlékiratai és Vallomásai adják. E rövid korról csak kevés közvetlen forrás maradt fenn, de a pár évvel később keletkezettek is segítettek a férjzett, lengyel nemesasszony és a fejedelem közötti kapcsolat feltárását.

LENGYEL MÁRIA

maria.lengyel98@gmail.com

német–történelem osztatlan tanári

osztatlan tanári mesterképzés, 11. félév

Eötvös Loránd Tudományegyetem

Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:

Dr. Kökényesi Zsolt

egyetemi adjunktus, ELTE BTK

A HABSBERG UDVARTARTÁS MAGYAR TAGJAI 1766–1792

A dolgozat célja a Habsburg-udvartartás magyar (vagy magyar kötődésű) tagjainak a vizsgálata a rendkívül változékony, 1766–1792 közötti időszakban. Az 1765. évet azért választottam vizsgálatom kezdő korszakhatárának, mert ez az év egész Európában, de kiváltképp a Habsburg Monarchiában (Lotaringiai Ferenc halála miatt) komoly változások kezdetét jelentette. Az 1792. év pedig I. Ferenc trónra kerülésével szintén egy új kultúr- és politikatörténeti időszak kezdeteként értelmezhető. A vizsgált korszak nemcsak az uralkodóváltások miatt kiemelt időszak, hanem ekkor az udvari reprezentáció és a politikai kultúra is átalakulóban volt. A fő kérdés az, hogy az új, szűkülő struktúrák között a magyarok miként találták meg a helyüket. Az udvartartás (Hofstaat) az uralkodócsalád számára az udvarban szolgálatot teljesítő személyzetet, köztük főnemesi, nemesi és közrendű származású, rangban és pozícióban igen eltérő tisztségviselői kör összességét jelenti, amellyel az utóbbi évtizedekben a nemzetközi kutatás is behatóan foglalkozott. A Habsburg-udvartartás magyar tagjaival a 16. század vonatkozásában Pálffy Géza, az 1711–1765 közötti korszakkal pedig Kökényesi Zsolt behatóan foglalkozott, azonban az 1766–1792 közötti magyar tisztségviselőkről eddig igen kevés információ állt rendelkezésre. A jelen vizsgálat célja az udvartartás magyar tagjainak összegyűjtése és elemzése: hány magyar szolgált 1766 és 1792 között az udvarban, milyen pozíciókat töltöttek be, valamint milyen változások és tendenciák figyelhetők meg alkalmazásukban. Ezen vizsgálat révén képet kaphatunk róla, hogy változott-e a magyarok aránya, pozíciója a bécsi udvarban, udvartartásban, amely a Habsburg-magyar kapcsolatokról is sokat elárul. A dolgozat utolsó részében pedig egy esetpéldán keresztül mutatom be az udvari karrier kialakulását, működését, ehhez szentgyörgyi Horváth Zsigmond életpályáját követem végig.

KOVÁCS DÁNIEL LÁSZLÓ
kovacsdaniellaszlo98@gmail.com
történelem
mesterképzés, 4. félév
Pécsi Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

*Témavezető:
Dr. Gózszy Zoltán
tanszékvezető egyetemi docens, PTE BTK*

KÉT KORSZAK HATÁRÁN. A HIVATALVISELŐ ELIT PROZOPOGRÁFIAI VIZSGÁLATA SOMOGY VÁRMEGYÉBEN 1808 ÉS 1830 KÖZÖTT

Az ezredforduló óta megélénkültek a vármegyei tisztviselőkel foglalkozó mélyrehatóbb kutatások. E dolgozat egyrészt ezek folytatásaként szolgál, másrészt önálló problémafelvetésként koherens narratívát kíván nyújtani az 1810–1820-as évek hivatalnoki világáról a prozopográfia módszertana segítségével. Vizsgálatom célja a vármegyei hivatalviselő elit megragadása annak mezo- és mikroszintű cselekvési környezetében, olyan kutatói kérdések mentén, mint: hogyan alakultak át a tisztviselőkkel szemben támasztott elvárások; milyen hivatali előzményekkel, birtokosi háttérrel kellett rendelkezniük a megválasztott hivatalnokoknak? Konklúzióként megállapítottam, hogy a hivatali előzmények megléte minden korábbinál fontosabbá vált a főbb méltóságok betöltése kapcsán, miközben a tisztikart az előzőekben jellemző nagybirtokosi túlsúllyal szemben egyre inkább a jómódú középbirtokosság (bene possessionati) dominálta. Bár a szöveg főként csupán Somogyra összpontosít, annak egyes szakaszai, megállapításai túlmutatnak a vármegye határain.

KUSTÁR LÍDIA

kustarlidia@gmail.com

magyar–történelem osztatlan tanári
osztatlan tanári mesterképzés, 9. félév
Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:

*Dr. Körmendi Tamás
egyetemi docens, ELTE BTK*

KUTATÁSI HELYZETKÉP A NŐK CÍMEREINEK HERALDIKAI
JELLEGZETESSÉGEIRŐL ÉS CÍMERVISELÉSÜK SAJÁTOSSÁGAIRÓL
A 18. SZÁZADI MAGYARORSZÁGON

A 18. századot a hanyatló heraldika korszakának is nevezik: a kutatások tárgyát talán éppen emiatt főként az élő heraldika jelenségei képezik. A nők címerviselésének szokásai, jellegzetességei feltáratlanok ebben a korszakban. Jelen dolgozat ezért egy nagyobb kutatás kezdőlépésének tekinthető: a rendelkezésre álló forrástípusok bemutatása mellett arra törekszik, hogy a 18. századi nők címerhasználatának sajátosságaira is felhívja a figyelmet. Az általános tendenciák bemutatása mellett egyes forrástípusok kapcsán mikrotörténelmi elemzéseket is végeztem, az arisztokrata nők címereire helyezve a hangsúlyt.

A 18. századi női címerek a 17. századi tendenciák folytatói. Továbbra sem beszélhetünk önálló női címerekről, azokat címerváltozatnak tekintjük. A nők reprezentációja családi vagy házassági címer által történt. Kizárólag női adományszerű részére kiállított armálist nem találtam. Az özvegyek címeradományainak vizsgálata alapján a rutapajzs a 18. században sem terjedt el Magyarországon, tehát nem volt szembeötlő heraldikai jellegzetessége a női címereknek. A bemutatott forráscsoportok: címereslevelek, pecsétek, genealógiák, halotti emlékek, ex librisek, épületek domborművei, illetve egyéb tárgyi emlékek.

Jelen kutatás, és ennek folytatása nem csak a heraldika számára érdekes: a nőtörténet és a művelődéstörténet számára is izgalmas adatokkal szolgálhat.

METZGER SOMA
metzy.soma@gmail.com
történelem
mesterképzés, 3. félév
Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Dr. Fazekas István
egyetemi tanár, ELTE BTK

AZ ÉSZAK-KELET MAGYARORSZÁGI KÖZNEMESSÉG
18. SZÁZADI CSALÁDI REPREZENTÁCIÓJA, KÜLÖNÖS TEKINTETTEL
A KÖLCSEI KENDE CSALÁDRA

A tanulmány az északkelet-magyarországi birtokos nemes családoknak az önmagukról kifelé megjelenített képét vizsgálja, összehasonlítva azt a polgári és főnemesi reprezentációval.

A szerző a genealógiai, heraldikai és művészettörténeti források segítségével, egy a helyi társadalom által elvárt külső kritériumokat érintő köznemesi eszményképet tár fel, amely a kora újkorban állandó, kontinuus képet mutat. A kölcsei Kende család jó forrásadottságaival, modellszerű szokásaival és családi stratégiájával különösen jó példaként szolgál e téren. Ezen felül a család egyik tagja, Kende János (? – ~1770) kassai területi biztos az, aki a genealógia terén folytatott munkájával megközelíti a főnemesi családi reprezentáció szintjét. Az általa elkészített nagyméretű és pontos információkat tartalmazó, családi legendákat és fikciókat kerülő genealógiai-tábla magyarországi szinten is ritkaságnak számít.

A helyi nemesség patronálással, címeres pecséthasználattal és leszármazással kapcsolatos, valamint lakókörnyezeti reprezentációja segítségével az élet minden területén jelenlétét és rangját mutatja a társadalom irányába. Lényegi változást a köznemesi reprezentációban majd a 19. századtól kezdve látunk, tehát a bemutatott jelenség egyfajta kora újkori köznemesi családi reprezentációs előképnek tekinthető. Ennek pedig a köznemesi eszményképe a családok régmúltra visszatekintő, folytonos mivolta és az élet minden területére kiterjedő jelenléte.

HAMZÓK JUDIT

hamzok.judit@uni-eszterhazy.hu

történelem

mesterképzés, 4. félév

Eszterházy Károly Katolikus Egyetem

Bölcsészettudományi és Művészeti Kar

Témavezető:

Dr. Nagy Andor

tudományos munkatárs, EKKE BMK

AZ EGRI (KÖZ)GYÁMOK MŰKÖDÉSE ÉS CSALÁDSZERVEZŐDÉSE A 18. SZÁZADBAN

A jelenlegi dolgozatomban a kora újkori Egerben megszervezett árvaellátó rendszer fejlődését vizsgálom. A kutatásom során teljeskörű elemzést végeztem Magyar Nemzeti Levéltár Heves Megyei Levéltárában őrzött jegyzőkönyvekben és a gyámi számadásokat magában foglaló gyűjteményes kötetekben, valamint a személyi aktákban. Az ügyiratokban összesen 2.156 darab panaszkérvényt találtam. A közel fele a gyámoltalanok örökségével és a melléjük kirendelt gyámokkal kapcsolatos problémákat tartalmazta. Kezdetben a szülő nélkül maradt gyermekek képviselőjét a kijelölt, fizetés nélküli, eseti gyámok látták el, később a városi tanács által megválasztott, illeték fejében tutorok végezték. A 18. század második felében a magisztrátusban is megjelentek a manipulatív módszerek. A munkatársak az árvák felelőtlen pénzügyeinek kezelésében fennálló adósságuk gyors rendezési lehetőségét látták. A TDK-munkámban ismertetem két közgyám elleni per rövid- és hosszútávú következményeit, és vizsgálom az egri gyámi hivatalban fokozatosan megjelenő professzionalizáció kezdetleges vonásait.

CSOMA NIKOL
csomanikol7@gmail.com
történelem
alapképzés, 7. félév
Babeş–Bolyai Tudományegyetem

*Témavezető:
Dr. Lupescu Makó Mária
egyetemi docens, RO BBTE*

PARÁZNA, ISTENKÁROMLÓ, AVAGY TISZTESSÉGES ASSZONY. HÁZASTÁRSI VISZONYOK A 18. SZÁZADI NAGYBÁNYÁN

Sokáig a házasságra szolidaritáson alapuló érdekszövetségként tekintettek, melynek legfőbb célja a vagyon megőrzése, illetve a család fennmaradásának biztosítása. A házastársi szeretet fogalma korántsem volt megegyező a napjainkban ismert és alkalmazott jelentéssel. Egy olyan korban, ahol az egyháziak tanítása szerint a testi szerelem és szenvedély túlzott élvezete különféle betegségeket okozhat, a házastársak egymás iránt táplált érzelmeiket leginkább kedves szavak gesztusok által közvetítették.

A 18. századi Nagybánya városának tanácsi jegyzőkönyveiben szereplő bejegyzések, valamint a korból származó testamentumok remek alapot szolgáltatnak az erkölcsös nő és családja megélhetésének érdekében munkálkodó férj képezésének megformálásában. Mindamellett rávilágítanak arra a jelenségre is, miszerint a házastársak gyakran kivetkőznek a rendeltetészerűen nekik szánt szerepekből és ellenszegülnek a közösségükben uralkodó normáknak, ezek áthágásáért viszont közmegvetés és súlyos büntetés járt. Dolgozatomban betekintést nyújtok azokba, a kor társadalmát megbotránkoztató esetekbe, amelyeknek főszereplői elcsábított hajadonok, fiatal legények, paráználkodó férjes asszonyok, feleségeiket elhagyó parázna férfiak és istenkáromló özvegyek egyaránt lehetnek.

SZENTKERESZTI MÁTÉ

legomate2011@gmail.com

történelem

mesterképzés, 3. félév

Eötvös Loránd Tudományegyetem

Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:

Dr. Krász Lilla

egyetemi docens, ELTE BTK

SCIENTIA AMABILIS. BOTANIKAI TUDÁS ÉS TUDOMÁNYOSSÁG MAGYARORSZÁGON EGYKORÚ PERIODIKÁKBAN 1770–1830

Jelen munkánkban Magyar Királyság területére, időben az 1770 és 1830 közötti, a tudományosság intézményesülése (Institutionalisierung), társadalmiasítása (Vergesellschaftung) az önálló szaktudományok kialakulása (Disziplinierung) tekintetében meghatározó intervallumra koncentrálna a természet három országa közül a növényvilág tanulmányozásával kapcsolatos sokoldalú és sokirányú tevékenységek vizsgálata áll. A botanizálás olyan tudományos elméleti és gyakorlati tevékenységgé vált a 18. század végére, amely a növények fiziológiai tulajdonságainak, élettani folyamatainak vizsgálatát, s ezek alapján a Carl von Linné által megalkotott rendszertani kategóriákba besoroló osztályozást is jelentette. A növények megismeréséhez kapcsolódó tudományos tudás szeretete, a scientia amabilis – mely kifejezést a binominális nomenklaturát megalkotó Linnétől származik – nem csupán az orvosok, s az évtizedek során önálló hivatássá váló botanikus szakma képviselőinek, hanem a természet minden barátjának növények iránti szeretetére terjedt ki. A respublica litteraria botanica virtuális közösségébe immáron bárki beletartozhatott, hiszen a botanofília, azaz a botanika szeretete minden olyan tevékenységet magába foglalt, amely a növények gyűjtésével, megfigyelésével és rendszerezésével kapcsolatba hozható volt. De ezen túlmenően, elsősorban a nemesség, litteratus polgárság köreiben a 18. század folyamán egyre divatosabbá váló, társadalmi státuszuk reprezentációjaként is értelmezhető tevékenységek sora, mint a privát kertépítés, herbárium gyűjtemények létrehozása, folyamatos gyarapítása és gondozása, botanika tárgyú könyvek, folyóiratcikkek gyűjtése olvasása, szűkebb és tágabb közösségi megvitatása révén lényegében bárki botanofillé válhatott. Ezt a jelenséget a folyóiratirodalomban sokrétűen lehet kimutatni. A 18. század második felétől megjelenő, öt különböző profilú, különböző státuszú és pozíciójú olvasóközönséget megcélzó magyar és német nyelvű folyóiratok botanika-botanofília vonatkozású tartalmainak tudományos, felvilágosító és társadalmi kontextusait kíséreljük meg rekonstruálni.

ÉLIÁS JÁNOS

eliastonyik@gmail.com

angol–történelem osztatlan tanári
osztatlan tanári mesterképzés, 9. félév
Debreceni Egyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezetők:

*Prof. Dr. Bárány Attila
egyetemi tanár, DE BTK*

*Dr. Hegyi Ádám
egyetemi docens, SZTE BTK*

CSANÁDY GYÖRGY ÉRMELLÉKI FŐSZOLGABÍRÓ (1747–1793)
KÖNYVES MŰVELTSÉGE

A jelen dolgozatunkban a mezőtelegdi Csanády-családról már több éve folytatott kutatásunkat kívánjuk bemutatni, melynek tárgya Csanády György érmelléki főszolgabíró (1747–1793) könyves műveltsége a mindaddig feltáratlan könyvtárának kötetei és eddig fel nem használt források bemutatásával. A tanulmányunkban egy igen széles látókörű, tudományokra nyitott férfi életútját és műveltségi rétegeit mutatjuk be, aki aktív könyvgyűjtői tevékenysége során egy 168 kötetből álló tékát létesített, mellette pedig a református egyház és tudománypártoló tevékenységével fejtette ki hatását az érmelléki járásban. A dolgozatban a kutatásunk céljának és módszerének bemutatása után ismertetjük mezőtelegdi Csanády György életútját, meghatározott szempontrendszer alapján elemezzük a könyvtárát, majd górcső alá vesszük külön az egyes birtokolt köteteit is, hogy elhelyezzük azokat a műveltségének különböző rétegeire. A dolgozat végén mellékletben közlünk egy, a dolgozat szempontjából nézve igen fontos könyvkatalógust, amelyet a kötetekről készítettünk, feltüntetve a könyvek hiányait, kötését, illetve a bennük található possessorori bejegyzéseket.

CSÁSZÁR LEVENTE

csa.levente@gmail.com

magyar–történelem osztatlan tanári

mesterképzés, 1. félév

Pázmány Péter Katolikus Egyetem

Bölcsészet- és Társadalomtudományi Kar

Témavezető:

Dr. habil. Medgyesy-Schmickli Norbert

tanszékvezető egyetemi docens, PPKE BTK

„ÜDVÖZLÉGY MÁRIA, RADNA ASZONYA, HOZÁD JÁRULOKNAK FŐ
PATRONAJA...” ISMERETLEN KÉZIRATOS ITINERARIUM 1815-BŐL

Egy Csanádpalotáról származó, kéziratos énekeskönyv és itinerárium, 1815-ből, mely a falu zarándoklatát írja le az Alföld egyik legnagyobb búcsújáró központjába, Máriaradnára. A szerző, Selmetzi István, búcsúvezető előénekes, kántor-tanítótanító tolmácsolásában betekintést kapunk a posztjozefinista népi vallásssosság megélt eseményeibe. Az énekeskönyv egyedülálló forrása a parasztság vallásföldrajzi vonatkozásainak, paraliturgikus szertartásaiknak, dokumentuma a Dél-Alföldön való Nepomuki Szent János és Radnai Kis Boldogasszony tiszteletének. Az énekeskönyv új adatokat szolgáltat a radnai zarándoklatok eddig feltárt útvonalai mellé, és kultusztörténeti összefüggéseihez.

KORTÁRS MAGYAR IRODALOM

Zsúrielnök:

Dr. Szilágyi Zsófia egyetemi tanár (SZTE)

Zsúritagok:

Dr. Mészáros Márton egyetemi docens (KRE)

Dr. Fodor Péter egyetemi docens (DE)

PÜSKI MÓNKA
puskimonika1@gmail.com
angol–magyar osztatlan tanári
osztatlan tanári mesterképzés, 7. félév
Debreceni Egyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Dr. Balajthy Ágnes
egyetemi adjunktus, DE BTK

AZ ÉN ÉS A MI – HATALMI VISZONYOK NÁDAS PÉTER
A *BIBLIA* CÍMŰ MŰVÉBEN

Kutatásom célja feltárni Nadas Péter meglepően keveset vizsgált *A Biblia* című hosszúelbeszélésének motivikus rétegzettségét és azt, hogy a mű miként jeleníti meg a hatalmi viszonyokat. Dolgozatom először a szakirodalmi előzményekkel vet számot, majd rögtön az első fejezet nyitányának értelmezésére tér ki. A folytatásban reflektálok a szöveg által működtetett narrációs eljárásokra és azok jelentésképző szerepére. A pályamunka törzsét a hatalmi viszonyok reprezentációjának feltérképezése adja. A folyamat során megvizsgálom mind a mikro-, mind a makroszintű összefüggéseket, reflektálva az ezeket kísérő motivikus konnexiókra. Különös figyelmet fordítok az agresszió megjelenítésének aspektusaira, azoknak a hierarchikus rendszerben betöltött szerepére és a család–cseleléd viszony sajátosságaira is, gondolatmenetemet pedig a zárlat értelmezési lehetőségeivel fejezem be.

PUSKÁSNÉ IMRE BOGLÁRKA
iboglarka17@gmail.com
pszichológia
alapképzés, 3. félév
Károli Gáspár Református Egyetem
Bölcsészet- és Társadalomtudományi Kar

Témavezetők:
Prof. Dr. Boros Gábor
egyetemi tanár, KRE BTK
Dr. Pataki Viktor
egyetemi adjunktus, KRE BTK

ELLENTÉTEZÉS ÉS ÖSSZEFONÓDÁS, AVAGY A KÖZTISÉG SZEREPE
NÁDAS PÉTER *EGY CSALÁDREGÉNY VÉGE* CÍMŰ MŰVÉBEN

Dolgozatom témája Nádas Péter korai kisregénye, az *Egy családregény vége*, mely komplexitásukban mutat be olyan témákat, mint az identitás kialakulásának, felbomlásának és újrateremtődésének lehetőségei, a mítosz és történelem viszonya, és az ezekhez kapcsolódó narratívák találkozása az egyes emberben. Az elbeszélés egy zsidó gyökerű családon keresztül mutatja be a felsoroltakat, de nemcsak a zsidó identitás dilemmáit feszegeti ezzel: a hagyomány továbbvihetőségének, átadhatóságának és megváltoztathatóságának egyetemes kérdésein túl, a regény az identitáskeresés és a narratívák közötti őrlődés általános emberi tapasztalatára is rávilágít. Ezek felderítésében a dolgozat kiemelt szerepet tulajdonít a „dazwischen/inzwischen” kifejezéseknek, ezek egész művön át megfigyelhető ívének. A „között”-ként lefordítható határozószók mind az időbeliség, mind a térbeliség kapcsán viszonyítást helyeznek ki, ezáltal a regényben több ponton megjelenő, egzisztenciális bizonytalanságot fejezik ki. Ennek ellenére értelmezésben a „köztiség” nem az elveszettség véglegesítő jele: sokkal inkább az emberi egzisztencia alapvető élménye, az egyetemességre való vágyódás és a bukásra ítéltég dialektikája, melynek kiemelése fontos eleme lehet a mű értelmezésének.

BARCZA ZSIGMOND TÁDÉ
barcza.zsiga@gmail.com
szabad bölcsészet
alapképzés, 5. félév
Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Dr. Seregi Tamás
egyetemi docens, ELTE BTK

A PÁRHUZAMOS TÖRTÉNETEK REGÉNYSZERKEZETE

Jelen dolgozat Nádas Péter *Párhuzamos történetek* című regényének köztudottan sajátos szerkezetét elemzi. Szerkezet alatt a regény egyik építészfiguráját, Madzar Alajost követve elsősorban architektonikát értek. Először Madzar szerkezettel kapcsolatos építészeti fejtegetéseit elemzem, mivel hipotézisem szerint e passzusok felől érthető meg a regény saját, nagy gonddal megtervezett szerkezete, valamint annak funkciója is. Majd amellet fogok érvelni, hogy a regényszerkezet számára kijelölt feladat nem más, mint az örület megjelenítése. Ezen állítást főleg a skizoid Carl Maria Döhring folytatásos álmát elbeszélő fejezetek szoros olvasásával kísérlem meg bizonyítani; e fejezetek ugyanis a regényt szervező logika paradigmaticus, legtisztább megvalósulásainak tekinthetők. Amellett fogok érvelni továbbá, hogy az örület színrevitelének a regényszerkezetre való rábízása szükségszerűen kudarcba fulladó vállalkozást eredményez. Mivel egy ilyen eljárás nem térhet ki a szerkezet olyan nélkülözhetetlen velejárói elől, mint a merevség vagy a statikusság, s nem engedheti meg magának, hogy ne támaszkodjon valamilyen szilárd alapzatra; létkérdés, hogy találjon ilyet magának – ha nem a világban, akkor a szubjektumban. Ez a szerkezetnek kiemelt szerepet tulajdonító döntés távolról sem független a regény politikai tudattalanságától; éppen arról, egészen pontosan: annak polgári ellenkulturális jellegéről árulkodik. Ezen a nyomvonalon haladva vizsgálom azt, hogy a szöveg miként tételezi ész és esztelenség, józanság és örület egymáshoz való viszonyát. Ennek áttekintése során Michel Foucault *A bolondság története a klasszicizmus korában* című alapvető és megkerülhetetlen könyvére, majd az annak kapcsán közte és Jacques Derrida között kibontakozott filozófiai vita tanulságaira támaszkodom.

PINTÉR LAURA FRANCISKA

pinter.laura02101@gmail.com

magyar

alapképzés, 5. félév

Pázmány Péter Katolikus Egyetem

Bölcsészet- és Társadalomtudományi Kar

Témavezetők:

*Dr. Osztrólczyk Sarolta
egyetemi adjunktus, PPKE BTK*

*Dr. Horváth Kornélia
egyetemi tanár, PPKE BTK*

MEGSZAKÍTOTT FOLYTONOSSÁG – ZÁVADA PÁL *JADVIGA PÁRNÁJA*
CÍMŰ REGÉNYÉNEK NARRÁCIÓS MODELLJE

Pályamunkámban Závada Pál *Jadviga párnája* című regényének narrációs modelljét vizsgálom. Dolgozatommal arra szeretnék rávilágítani, hogy a mű számos pontján megszakad a befogadás vagy a szövegfolyam folytonossága – ezen irányelvre felfűzve tanulmányozom a regény prózapoétikai eljárásait: a naplóformát, a fikcióhoz tartozó megírtságot (valamint kézzel írotttságot) és a három elbeszélő szövegmű részletes elemzésén keresztül a nézőpontjátékot, illetve a polifóniát. A kontinuitás felfüggesztésére az alkotás több szintjéről hozok példákat, például a tipográfia, a gondolati linearitás és a nyelvezet felől.

E mozzanat markáns jelenléte apropót nyújt arra, hogy a filmművészet felől is tanulmányozzam a szöveget, hiszen a mozgóképek egyik technikai eljárásának, a vágásnak alapvető komponense a folyamatosság és a megszakítottság. Céлом, hogy elszakadjak a magyar irodalmi kánonban használt filmszerűség fogalmának hagyományos, többek között Mándy Iván és Mészöly Miklós kapcsán tárgyalt jelentésétől, és pusztán leíró jellegű, formanyelvi alapokon nyugvó analógiát vázoljak fel, mely elsősorban a naplószerűségek elrendezését érinti. Egyúttal rá kívánok mutatni arra, hogy ez a fajta filmszerűség nem áll kapcsolatban a szépirodalmi alkotások adaptálhatóságának kérdésével – feltevésem igazolása végett röviden megvizsgálom a *Jadviga párnája* 2000-es filmváltozatát, melyet Deák Krisztina rendezett.

Kutatáson legújserűbb eredménye az intertextuális kapcsolat Závada regénye és Ottlik Géza *Iskola a határonja* között, melyet idáig az előbbi művel foglalkozó szakirodalom és a recepció figyelmen kívül hagyott. Az alkotások narrációs modellje és egyes prózapoétikai eljárásai számos aspektusban mutatnak hasonlóságot, többek között a nézőpontjátékban, a talált kéziratok fikciójában, Misu és Bébé elbeszélői funkcióban tanúsított szerkesztői, válogatói és értelmezői

magatartásában, továbbá a filmszerűség hordozásában. Tanulmányom szempontjából a legfontosabb találkozási pont a folytonosság megszakadásának gyakori megjelenése mindkét szövegben.

PAPP ZOLTÁN

homer28300@gmail.com

magyartanár – ének-zene osztatlan tanári
osztatlan tanári mesterképzés, 9. félév
Eszterházy Károly Katolikus Egyetem
Bölcsészettudományi és Művészeti Kar

Témavezető:

Dr. Balogh Gergő

egyetemi adjunktus, EKKE BMK

AZ IRÓNIA ÉS A HIT FORMÁI SPIRÓ GYÖRGY *Fogság* CÍMŰ REGÉNYÉBEN

A dolgozatban az irónia és a hit formáit vizsgálom Spiró György *Fogság* című regényében. A történelmi kontextust és a hit formálódásait, megképződését Rodney Stark amerikai vallásszociológus munkásságán keresztül vizsgálom, aki nagy hatással volt Spiró Györgyre és a *Fogságra*. Az összehasonlításhoz azonban további kérdések tisztázására volt szükség. Az eddigi recepcióban egymásnak ellentmondó, egymást kioltó értelmezések születtek, amelynek fő oka a főhős pozíciójának különböző megragadásában keresendő: a főhöst rezonőrként vagy a narrációs irónia működésének perspektívájából egy pozíciójában megrendült karakterként kezelték. A dolgozatban vizsgálom Uri regénybeli helyét, sokat tárgyalt racionalitását és pszichológiai motivációit, amelyekkel kapcsolatban a recepció nem jutott konszenzusra. A dolgozat nagyobbik részét a Stark kutatásával való összehasonlítás képezi, amelyen belül három kérdést vizsgálok: 1. a hellenizáltság és marginalitás kérdését, 2. a szekták és kultuszok kérdését a Hénokh-betét tükrében, 3. a közösség, a személyközi kapcsolatok kérdését. Ezek a pontok teljesen új értelmezési síkba helyezik a regényt, és képesek áthidalni az egymásnak ellentmondó értelmezések problémáit is. A regényt Stark kutatásainak szemszögéből olvasva újraértelmeződnek a főhős személyére, motivációira és értelmezéseire, de a regény világának bizonyos elemeire vonatkozó kérdések is. A recepcióban eddig csak „couleur locale”-ként tárgyalt elemek nagyon fontos jelentésképző funkciót töltenek be, amelyek képesek átértelmezni a regény egészét.

A kutatás újdonsága, hogy a regényt egy teljesen új, ironikus olvasatban értelmezem Paul de Man iróniakonceptiója alapján. Uri szerepét emellett több szempontból is elemzem és megmutatom, mennyire fontosak a pszichológiai motivációk személye esetében. A Stark kutatásával való összehasonlítás egy teljesen új értelmezési irányt mutat meg, ezek közül is kiemelendő a Hénokh-betét kérdése, amellyel először ez a dolgozat foglalkozik, ugyanis ez a szövegrész elkerülte a korábbi értelmezők figyelmét.

LÁSZLÓ ISTVÁN
laszloistvan646@gmail.com

magyar
alapképzés, 5. félév
Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezetők:
Dr. Kelemen Pál
egyetemi adjunktus, ELTE BTK
Dr. Krupp József
egyetemi adjunktus, ELTE BTK

TÉRTAPASZTALAT BORBÉLY SZILÁRD *KAFKA FIA* CÍMŰ SZÖVEGÉBEN

Dolgozatom Borbély Szilárd 2021-ben kiadott *Kafka fia* című posztumusz kötetének térpoétikai elemzését kínálja. A szöveg recepcióját legfőképpen az életrajzi olvasat jellemzi, mely nem független Borbély Szilárd életrajzi eseményeitől és az őt övező kultusztól. Emiatt releváns értelmezési szempontok maradnak figyelmen kívül, melyek közül az egyik legfontosabbnak a térpoétika kérdése bizonyult.

Legelőször a „szerző” alakjának megjelenésével kapcsolatos problémákat járom körül, megkülönböztetve a nagybetűs Szerző fogalmát a biográfiai szerzőtől. Ezt követően a szöveg fogalmát problematizálom. A dolgozat további részeiben megvizsgálom a paratextusok és metatextusok térpoétikai vonatkozásait, majd a törzsszöveg fiktív topográfiájában létező szubjektumok mozgásainak irányait, az irányok jelentésrétegeit, a centrum és periféria viszonyát, a zsidó identitás tereit, a törzsszöveg heterotópiáit, végül pedig a tér és a nyelv kapcsolatát. Az értelmezés során főként Gaston Bachelard, Michel Foucault, Pierre Nora, Maurice Blanchot, Gilles Deleuze – Félix Guattari, valamint Homi K. Bhabha tér- és szubjektumelméleteire támaszkodom.

Dolgozatom újszerű megközelítést kínál a *Kafka fia* értelmezéséhez. Egyrészt el kíván mozdulni az életrajzi olvasat nézőpontjából; másrészt kifejti a tér szövegszervező jellegét. Az értelmezés csomópontjait (identitáskérdés, nyelvkérdés, centrum és periféria viszonya stb.) a szubjektum térrel való viszonyának szemszögéből látatom. Ennek során egyrészt elkülönítem a szövegben megképződő tértapasztalat perspektivikus síkjait (a Szerző, Hermann Kafka és Franz Kafka tértapasztalata), másrészt az identitáskérdést a szemiózis lehetetlenségének problémakörével kötöm össze, rámutatva egyúttal a forma és az értelmezés folyamatainak térjellegeré.

URBÁN ANDREA
u.andi1998@gmail.com
angol–magyartanár osztatlan tanári
osztatlan tanári mesterképzés, 11. félév
Debreceni Egyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Dr. Balajthy Ágnes
egyetemi adjunktus, DE BTK

„A KERTEK PÁVÁI VELEM ZOKOGTAK”? A RÉSZVÉT(EL) POÉTIKAI
LEHETŐSÉGEI TAKÁCS ZSUZSA INDIA-VERSEIBEN

Takács Zsuzsa India-versei a szerepkonstrukció, a szerepbe helyezkedés, a perspektívaeltérés poétikai megoldásaival elgondolkodtatnak részvét és részvétel lehetőségeiről. A *Vak Remény* (2018) című gyűjteményes kötetben olvasható versegyüttes egészben és részben is adekváttá teszi a részvéttapasztalat és -hiány közvetíthetőségére, továbbá az individualitás és a nyelvi jelenlét (részvétel) felszámolására tett lírai törekvések interpretációját. Dolgozatom a (nyelvi dilemmákat is felvető) vendégszövegek és keresztény allúziók jelentéssokszorozó funkciójának kérdését, az arcadás és hangkölcsonzés prosopopeia alakzatában megmutatkozó lehetőségfeltételeit, a kiszolgáltatottság megjelenítését és az önreflexió eljárásait helyezi poétikai vizsgálódásának fókuszába, miközben rámutat a költészet meghatározó előzményeinek, viszonyítási pontjainak számító újhidas líra hatásaira. A magasprezstízsű versformát (szonettet) működtető költemények rekonstruálhatóvá teszik a versbeszélőként azonosítható Kalkuttai Teréz tevékenységének lefolyását, a versek dinamikáját mégis a folyamatos kétség, a meggyőződés és az elbizonytalanodások hullámmozgása adja. Bár a verseket összefogó cím (szubkontinensnév) a kuriozitás színrevitelére enged következtetni, az idegenségfogalom kezelése az emberi kapcsolatokra, a másikkal való azonosulási lehetőségekre vonatkozik. Az elemzések rávilágítanak a makrociklus további vizsgálódásokat lehetővé tevő komplexitására, az ötletek pillangóeffektusaira.

KIS-SZABÓ BRIGITTA
kisszabobrigi.93@gmail.com
magyar nyelv és irodalom
mesterképzés, 4. félév
Pázmány Péter Katolikus Egyetem
Bölcsészet- és Társadalomtudományi Kar

Témavezető:
Dr. Osztrólczyk Sarolta
egyetemi adjunktus, PPKE BTK

„...AKÁR EGY DÍSZTÁRCSA A SZTRÁDÁN / ÉN MÁR LEVÁLTAM
VALAHOL”. A TÁRSADALOM PERIFÉRIÁJÁRA SZORULT EMBER
RÖHRIG GÉZA LÍRÁJÁBAN

Röhrig Géza sok tekintetben kívülállónak számít a kortárs magyar irodalmi közéletben. Ahogy „kívülállónak” mondható az a kirekesztett társadalmi csoport is, amelynek tagjai költészetében központi szerephez jutnak. Előadásomban az anyagilag és érzelmileg deprivált ember megjelenítésének poétikai mintázatait vizsgálom Röhrig lírájában, különös tekintettel a hajléktalanság és az árvaság megjelenítésének módozataira. A téma bemutatásához *Az ember aki a cipőjében hordta a gyökereit* (2016) és az *Angyalvakond* (2018) című kötetek versei közül hozok példákat.

Az árvaságot középpontba állító versek esetében a személyesség problémakörére építettem elemzéseimet. A hiány tapasztalata, az anya jelen nem létével való folyamatos küzdelem vissza-visszatérő motívumát vizsgálom ezekben a versekben. A hajléktalansággal foglalkozó szövegek esetében a test állapota, pusztulása, test és ruházat összemosódása, valamint a hajléktalanok mikrokörnyezetének ábrázolása érdekel elsősorban. Előadásomban igyekszem feltárni Röhrig Géza szegénység-ábrázolásának sajátosságait és azt az irodalmi hagyományt, amelyből ez a poétika táplálkozhat, illetve bemutatni azt a „belső” nézőpontot, portré vagy szerepversszerű ábrázolásmódot, amely a választott versek beszédmódját, hangoltságát és motívumrendszerét meghatározza. Az elemzések mellett kitérek a téma feltárhatóságának korlátjaira és nehézségeire, valamint a költő sajátos attitűdjére a probléma megközelítése kapcsán.

TELEKI RÉKA

rekateleki00@gmail.com

magyar, angol

alapképzés, 4. félév

Babeş–Bolyai Tudományegyetem

Témavezető:

Dr. Berszán István

tanszékvezető egyetemi docens, RO BBTE

POSZT-ANTROPOCENTRIKUS FIGYELEMGYAKORLATOK
ZÁVADA PÉTER *GONDOSKODÁS* CÍMŰ VERSESKÖTETÉBEN

Dolgozatomban azt kutatom, milyen költői kísérletekkel vállalkoznak a kortárs magyar líra egyes alkotásai a humán és nonhumán közti hierarchikus viszonyok lebontására. Kiindulópontként fogadom el, hogy újra kell gondolni azt az ökológiai krízis kialakulásában is jelentős szerepet játszó antropocentrikus szemléletet, amely a nem emberit az emberi alárendeltjeként határozza meg – és a kutatás alaphipotézise szerint a költészet ebben hatékony segítség. A dolgozat a centrum–periféria viszony kimozdítására tett költői kísérleteket vizsgálja Závada Péter *Gondoskodás* című kötetében. A versek kivezetnek abból a bejáratott poétikából, hogy a nem emberit a középpontban levő emberi leírására használjuk, ahogyan ez a hagyományos költészetben gyakran történik. Itt olyan „nézésgyakorlatok” kerülnek előtérbe, amelyek a hierarchikus viszony irodalmi újratelése helyett ember és természet összekapcsoltságára irányítják a figyelmet – arra, ahogy újratanuljuk a másikat és magunkat egymás közelségében.

KÖZÉPKORI ÉS KORA ÚJKORI EGYETEMES TÖRTÉNELEM

Zsúrielnök:

Dr. Bárány Attila egyetemi tanár (DE)

Zsúritagok:

Dr. F. Romhányi Beatrix egyetemi tanár (KRE)

Dr. Fazekas István egyetemi tanár (ELTE)

SÜTŐ BOTOND

sutobotond@gmail.com

történelem

mesterképzés, 9. félév

Eötvös Loránd Tudományegyetem

Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:

Dr. Bagi Dániel

egyetemi tanár, ELTE BTK

URALKODÓI VÉGRENDELETEK ÉS KRÓNIKAIÍRÁS A KÖZÉPKORI KELET-KÖZÉP-EURÓPÁBAN: III. BOLESZLÁV VÉGRENDELETE

Dolgozatomban III. Boleszláv lengyel fejedelem végrendeletének történeti problematikájával foglalkozom. Először összegzem a fontosabb nézőpontokat és véleményeket, melyeket megfogalmazott a történetírás. Ezután elemzem a végrendelet szövegét és egyéb forrásokat, illetve elhelyezem azt európai kontextusban. Végül pedig ismertetem az állítólagos testamentum létrehozását igazoló korai lengyel történetet és az ekkoriban alkalmazott öröklési rend formákat, majd a végrendelet hatását és az azt követő politikai eseményeket. Mindezek után levonom a következtetéseimet a dolgozat alatt felmerülő kérdések megválaszolására törekedve, elsősorban arra, hogy milyen örökösödési elvről rendelkezett III. Boleszláv végrendelete.

III. Boleszláv végrendeletének problémakörét megvizsgálva arra jutottam, hogy a 10–11. századi lengyel öröklést többnyire ad hoc szabály szerint rendezték, amely a senioratus vagy primogenitura elvének érvényesülését jelentette. A 12. században viszont fontosabbá vált az idoneitas, amely a 13. században a hegemonia alapja lett. Kadłubek krónikája – amely egyértelmű párhuzamokkal rendelkezik III. Ince levelével, illetve a 11. század közepi I. Bretiszláv, Bölc Jaroszláv testamentumaival – kitér a végrendelet írásakor jelenlévő politikai elitre, akik meghatározóak az idoneitas szempontjából, mert a trónharcok állandó aktív résztvevői. Leírja az ország felosztását és a Krakóban székelő elsőszülött senior elsőségét. Megtekintve a Boleszláv halálát követő hatalomváltásokat, az tűnik ki, hogy mindhárom elv érvényesül. A senior fejedelmek általában a senioritas szerint váltják egymást, míg saját országrészüket a primogenitura szerint örökítik. Mindezeket viszont mindig felülírhatja az idoneitas elve, így az válik az átfogó renddé. Közelebről megvizsgálva a senioratus és primogenitura elve is lényegét tekintve idoneista, mert a magas életkorral együtt járó rátermettség feltételezéséből indul ki, így a végrendelet által bevezetett öröklési rend esszenciájának is mindenképpen az idoneitast kell tekintenünk.

MEZEI RENÁTA
mezeireni99@gmail.com
történelem
alapképzés, 6. félév
Károli Gáspár Református Egyetem
Bölcsészet- és Társadalomtudományi Kar

Témavezető:
Dr. habil. Gálffy László
egyetemi docens, KRE BTK

HÁZASSÁG, POLITIKA, VISZÁLYOK: CAPET MARGIT
ÉS IFJABB HENRIK SZEREPEI A PLANTAGENET UDVARBAN
ELBESZÉLŐ FORRÁSOK ALAPJÁN

Capet Margit 1160 és 1183 között Anglia, 1186-tól Magyarország királynéja volt. A dolgozat egyik célja annak bemutatása, hogy Margit milyen szerepet töltött be a Plantagenet udvarban. Erre vonatkozóan a 12. és 13. századi krónikások főként azokról a problémás pontokról tudósítottak, mint az első házassága ifjú Plantagenet Henrikkel, az 1170. és 1172. évi koronázások, az esetleges házasságtörés vádja, valamint a második házasság létrejötte III. Béla magyar királlyal. A kutatás ezekre a pontokra épül. Mivel Margit első férjével együtt a Plantagenet és Capeting dinasztia közötti konfliktus kulcsszereplője volt, elengedhetetlennek találtam ifjú Henrik személyét is kiemelni a dolgozatban – akit, habár még apja életében királlyá koronáztak, nem tudott azokkal a hatalmi jogosítványokkal élni, melyeket a koronázás biztosított számára. Házasságuk kettős céllal jött létre: egyrészt a két dinasztia közötti békét szimbolizálta, másrészt II. Henrik politikai ambíciójának az eszköze volt, hogy Margit hozománya révén visszaszeresse a Normandia határvidékén fekvő stratégiai várakat. A hozomány körüli vita 1186-ig húzódott el, mert habár Margit 1183-ban megözvegyült, II. Henrik nem volt hajlandó lemondani a várakról.

A kutatás során elsősorban Roger de Hoveden, Robert de Torgini, Gervasus Cantuariensis, Guilelmus Neubrigensis, Ralph de Diceto és Rigord krónikájára támaszkodtam.

KOLESZÁR ZSÓFIA

koleszar.zsofi@gmail.com

angol–történelem osztatlan tanári
osztatlan tanári mesterképzés, 4. félév
Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:

Dr. Vadas András
egyetemi adjunktus, ELTE BTK

A CISZTERCI ESZMÉNYEK MEGJELENÉSE A *VITA AELREDIBEN*

Rievaulx-i (Szent) Elréd apátként (1147–1167) való működése alatt Rievaulx a ciszterci rend legbefolyásosabb apátságává nőtte ki magát a 12. századi Angliában. Bár Elréd személyében a ciszterci rend egyik legfontosabb 12. századi képviselőjéről van szó, eddig szinte alig foglalkozott vele a magyar kutatás.

Életéről a legfontosabb rendelkezésünkre álló forrás, saját történeti és spirituális munkái mellett, a tanítványa és közeli barátja, Walter Daniel által jegyzett *Vita Aelredi Abbatis Rievall'* című életrajz. A forrás – műfajából adódóan – elsősorban egy ideál bemutatására törekszik, így a benne rögzített információk is a hangsúlyozni kívánt eszménynek vannak alárendelve. Az Elrédről szóló életrajz egy lelkiségében sajátosan 12. századi ciszterci produktum, amely alkalmas volt arra, hogy dolgozatomban rajta keresztül bemutassam, milyen eszményeket fogalmaznak meg a ciszterciek, mit tartanak fontosnak hangsúlyozni saját magukról, milyen tekintetben egyedülállók másokhoz képest. Dolgozatomban foglalkoztam azzal a kérdéssel, hogy Elréd miért pont a ciszterci rendbe lépett be a *Vita Aelredi* narratívája alapján, ugyanakkor arra is igyekeztem felhívni a figyelmet, hogy miképp fonódott össze a korabeli politikai helyzet a ciszterciek Angliában való megjelenésével, illetve Elréd (világi) kapcsolatai milyen szerepet játszottak a rievaulx-i monostorba való belépésében. Arra is rávilágítottam a szöveg alapján, hogy a rievaulx-i közösség életét meghatározó alap gondolat a felebaráti szeretet mellett a megbocsájtás volt. Mindkettő fontos témája a ciszterci teológiának és a 12. századi spiritualitásnak. A dolgozat utolsó fejezete Elréd „másik oldalát” mutatta be, amely némileg ellentmond a „világtól való elvonulás” ciszterci toposzának. Összességében elmondható, hogy Walter Daniel műve túlmutat az életrajzírón és a mű alanyán. Bemutatja, hogy a 12. századi reformszerzetesség milyen énképpel rendelkezett, miképp próbált meg magának helyet találni az egyre sokszínűbb szerzetesi világban.

SZÁSZ BERNADETT

szasz.bernadett2000@gmail.com

magyar–történelem

osztatlan tanári mesterképzés, 7. félév

Eötvös Loránd Tudományegyetem

Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:

Dr. Nagy Balázs

egyetemi docens, ELTE BTK

AZ IMÁDSÁG, A LELKI TEVÉKENYSÉG ÉS A MUNKA EGYENSÚLYA
A CLUNYIEKNÉL ÉS A CISZTERCIEKNÉL
PRÜFENINGI IDUNG DIALÓGUSÁBAN

Dolgozatomban azt vizsgálom, hogyan jelenik meg az imádság, a lelki tevékenység és a munka egyensúlya a clunyieknél és a cisztercieknél Prüfeningi Idung *Dialogus duorum monachorum* című művében. Módszerem tehát a *Dialogus* ezen témákkal foglalkozó részeinek elemzése, s ezek alapján következtetések levonása a szakirodalom segítségével. Dolgozatomban a szerzetesi élet különböző összetevőinek a *Dialogus*ban való megjelenését veszem sorra, így az imaórákat, amelyek közül Idung kiemeli a laudest, a primát és a kompletóriumot, majd az ünnepeket, a lelki olvasmányokat, a kétkezi munkát, a pihenést, Mária és Márta szerepének értelmezését, a másik rendbe történő átlépést. Az utolsó részben azzal foglalkozom, hogyan jelentek meg ezek a hangsúlyok a külsőségekben érzékszervek szerint csoportosítva – Idung ezt a gondolatmenetet a *Dialogus*ában kisebb-nagyobb megszakításokkal, részletekben fejt ki. A szakirodalom alapján is alátámasztott központi gondolat az, hogy Idung a Szent Benedek által írt *Regula* rendelkezéseihez való hűséget tartotta a szerzetesi élet lényegének, betartandó törvényként kezelve azt, s ez a hozzáállás alapos római és kánonjogi műveltségéből fakadt. Művének részleteit ezért sokszor vetem össze a *Regula* fejezeteivel. Ebből az összevetésből kiderül, hogy a *Regula*ban implikáltan megjelenő utasítások is szerepet játszanak Idung művében. Az egyházatyák tanítása a második fő tekintély, ezért a szerző sokszor hosszan idéz tőlük. Véleményem szerint mindez kiemelt szerepet játszik az imádság és munka egyensúlyának megtalálásáról szóló vitában, mellyel kapcsolatban Idung a szerzetesi alázat és az egyszerű életmód fontosságát hangsúlyozza, s túlzásnak véli a clunyiek azon szokásait, amelyekkel ők a liturgia központi szerepét emelték ki. Érveiben sokszor megjelenik a gyakorlati hasznosság, továbbá a szegények kirablásának szempontja. Külön kiemelendők az imaórákról szóló részek, amelyek közül Idung az esti és a reggeli kánoni órák időpontját kifogásolja, s ezzel

együtt helyteleníti az alvás időzítését. Mária és Márta szerepének értelmezésével kapcsolatban pozitívnak tartja Mária szerepét is, kiemelve nála az időpontok helyes betartását a munka és az imaórák terén, amiben a clunyiek szerint nem hasonlítanak hozzá, s így nem tarthatják magukat Mária követőinek. A dolgozat elősegíti az imádság és munka egyensúlyának a clunyi–ciszterci vitában, illetve Idung Dialogusában betöltött szerepe értelmezését.

FÉNYES HAJNAL CSILLAG
fenyeshcsillag@gmail.com
történelem
mesterképzés, 3. félév
Károli Gáspár Református Egyetem
Bölcsészet- és Társadalomtudományi Kar

Dr. Sárközy Miklós
egyetemi docens, KRE BTK

ADALÉKOK A 12. SZÁZADI EURÓPA ISZLÁMKÉPÉHEZ
PETRUS VENERABILIS MUNKÁSSÁGA NYOMÁN

Dolgozatomban a 12. századi Európa iszlámképéről, annak előzményeiről és hatásairól írok Petrus Venerabilis munkássága nyomán. A kor iszlámról alkotott képét két dolog befolyásolta legnagyobb mértékben: a korábban meglévő információk, illetve az elinduló kereszties hadjáratok. Írásomban leginkább a koherencia hiányára és a meglévő információk nem a két vallás közötti kapcsolatból eredeztethető voltára koncentrálok. Az iszlámról alkotott kép az európai ember számára egy olyan ismeretlen entitás volt évszázadokon keresztül, aminek a megismerésére nem vállalkozott és nem is akart vállalkozni. Az ignorancia és a felkészületlenség a században fokozatosan hívta elő a narratív források megalakítói számára a már korábban is létező gondolkodási struktúrák részeit, aminek erős hatása volt a 12. és az azt követő századokban is.

KISS PÉTER

kiss.peter0530@gmail.com

történelem

mesterképzés, 1. félév

Pázmány Péter Katolikus Egyetem

Bölcsészet- és Társadalomtudományi Kar

Témavezető:

Dr. Kovács Bálint

tanszékvezető egyetemi docens, PPKE BTK

AZ ARAB HÓDÍTÁS ÖRMÉNYORSZÁGBAN EGY ERDÉLYI TÖRTÉNETÍRÓ SZEMSZÖGÉBŐL

„A múlt igaz képe elillan”. Ez a kijelentés tökéletesen leírja, milyen problémával küzd a történetírás. Reinhart Koselleck szerint a történelem nem más, mint tapasztalatok sorozata, amiből az ember kihámozza történetét. Jelen dolgozatban erre a kihámozásra vállalkozom. Az örmény történetírásban számos tapasztalat kapcsolódik az arab hódítás időszakához. Az erdélyi örmény történetíró, Dondoni Vártán József magyar nyelven írt unikális műve (Örmény Nemzet Históriaja) tapasztalatai – hipotézisem szerint – jelentősen eltérnek az örmény történetírói hagyományban ránk maradt tapasztalatól. Dolgozatom célja ennek a tapasztalati különbségnek a vizsgálata. Munkám azonban nem csupán az armenológiai kutatói számára fontos, hanem a magyar történészek számára is, mivel Dondoniról a történeti kutatás megfeledezett, annak ellenére, hogy az 1800-ban befejezett kézirat – nyomtatásban nem jelent meg – után napjainkig nem készült magyar nyelven olyan történeti munka, ami ilyen alaposan mutatja be a teljes örmény történelmet.

TÍMÁR CSENGE MÁRIA
csenge7timar@gmail.com
magyar–történelem osztatlan tanári
osztatlan tanári mesterképzés, 9. félév
Debreceni Egyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Dr. Györkös Attila
egyetemi docens, DE BTK

VELENCEI–MAGYAR DIPLOMÁCIAI KAPCSOLATOK
GIROLAMO PRIULI 1494 ÉS 1500 KÖZÖTT KELETKEZETT
NAPLÓFELJEGYZÉSEINEK TÜKRÉBEN

Dolgozatomban a 15–16. században virágkorát élő velencei naplóirodalom egyik alakját, Girolamo Priulit mutatom be. Neki és kortársainak köszönhetően az ő perspektívájukon keresztül vizsgálhatjuk meg a városállam működését, diplomáciai kapcsolatait, valamint a korszak katonai eseményeit. Ezen fennmaradt szövegek értékes forrásként szolgálnak a kutatók számára, hiszen a napról napra született feljegyzések mindegyike a saját jelenére reflektál, így összességük vizsgálata a történeti linearitás tekintetében is számottevő.

Mivel ebben az időszakban élénk diplomáciai kapcsolat élt a Serenissima és a magyar királyi udvar között, ráadásul Girolamo Priuli figyelemmel kísérte a városállam külpolitikáját, rendszeresen találkozhatunk naplóiban a Magyar Királysággal foglalkozó részekkel. Ezen feljegyzések pedig az Oszmán Birodalom európai terjeszkedésére és annak megfékezésére irányuló törekvésekre összpontosítanak. Ennek köszönhetően pedig a magyar történettudomány számára sem elhanyagolható ezen fennmaradt dokumentumoknak vizsgálata és ismerete. Saját dolgozatomban Priuli 1494 és 1500 között keletkezett naplófeljegyzésein keresztül vizsgálom meg a velencei–magyar diplomáciai kapcsolatokat. Munkámnak egyik nívója, hogy az általam kigyűjtött magyar vonatkozású forrásszövegeknek elkészítettem a javított szövegkiadását, valamint azokat lefordítottam olasz nyelvről magyarra. Az így feltárt textusok új forrásként szolgálhatnak a magyar történettudomány számára, amelyek gazdaságtörténeti szempontból új adatokat is tartalmazhatnak. Továbbá ezek az új forrásszövegek a szakirodalom által eddig ismert adatok ellenőrzésére szolgálhatnak.

ZÓLYOMI BIANKA
biazolyomi@gmail.com

történelem

alapképzés, 6. félév

Pázmány Péter Katolikus Egyetem

Bölcsészet- és Társadalomtudományi Kar

Témavezető:

*Dr. Guitman Barnabás
egyetemi adjunktus, PPKE BTK*

HALOTTLÁTÁS ÉS ANGYALMÁGIA KÉT ANGOL MÁGUS TÜKRÉBEN

Dolgozatom témája John Dee és Edward Kelley mágikus tevékenységének vizsgálata, ezen belül is a reneszánsz mágia egy sajátos, összetett formája, az angyalmágia. Tanulmányomban kitérek arra, hogy Dee, a neves, tanult természetfilozófus miért fordíthatott hátat a racionális-tudományos világlátásnak, és miért próbálta a világot szellemeken és angyalokon keresztül megérteni. Hogyan ismerkedhetett meg az okkult filozófiával és kik voltak azok a középkori okkultista írók, akik hatással voltak munkájára. Vizsgálat alá vonom a mágus, Kelley alakját is, akit nekromanciával is vádoltak. Dee spirituális naplójának segítségével – melyek kézirat formájában ma is elérhetők angol könyvtárakban – és mágiához használt fennmaradt tárgyaival rekonstruálom, hogyan zajlott egy ilyen angyali szeánsz, milyen előkészületet igényelt, milyen eszközöket használtak és milyen tanításokat hordozott magában.

TEISZLER ÁDÁM

tlradam25@gmail.com

református teológia

osztatlan tanári mesterképzés, 7. félév

Pápai Református Teológiai Akadémia

Témavezető:

Dr. Szabó Előd

egyetemi tanár, PRTA

SZULEJMÁN POLITIKÁJÁNAK HATÁSA A REFORMÁCIÓ TERJEDÉSÉRE

A XVI. században több olyan esemény is történt, amely hatással lett az európai országok, de még a Római Katolikus Egyház jövőre nézve is. A XVI. század első felében nagy ellentét volt I. Ferenc francia király és V. Károly német-római császár között. Kettőjük küzdelmeibe az oszmán szultán, I. Szulejmán is becsatlakozott a francia király oldalán. Közben a keresztyén európai országokat a török seregek több irányból is támadták. A törökök sikeres hadjáratai közé sorolandó Nándorfehérvár elfoglalása, Mohácsnál aratott győzelmük, majd 1541-ben Buda bekebelezése. A Római Katolikus Egyháznak a török támadások és a keresztyén uralkodók egymás elleni harcai mellett szembe kellett néznie a reformációval is. Európa középkori történelmét kutatva azt tapasztalhatjuk, hogy erős egyház volt a Római Katolikus Egyház, amely mögött európai nagyhatalmak és emberek milliói álltak. A reformáció ennek ellenére terjedni és erősödni tudott.

Ennek fényében több kérdés is felmerült a kutatásaim elején, illetve később a források feldolgozása során: kinek, vagy minek köszönhető a reformáció nagymértékű térnyerése Európában? Hogyan viszonyultak a XVI. századi reformátorok a törökökhöz? I. Szulejmánnak, a török vezetőknél és katonáknál milyen szerepük volt a reformáció terjedésében? Hatással voltak-e a Német-római Birodalomban a reformáció nagyobb térnyerésére és az 1555-ös vallási béke megkötésére az oszmánok hadjáratai? Dolgozatom célja ezen kérdések megválaszolása a fennmaradt levelek, beszámolók és egyéb források segítségével.

MORVAI RÁCZ RICHÁRD

richardbt1011@gmail.com

történelem

mesterképzés, 5. félév

Újvidéki Egyetem

Témavezető:

Dr. Pfeiffer Attila

egyetemi adjunktus, RS UE

MOHÁCS TŐL ZSITVATOROKIG. A XVI. SZÁZADI HABSBURG–OSZMÁN VISZONYOK ÉS ÍROTT FORRÁSOK TANULMÁNYOZÁSA

Az idő múlásával egyre közelebb kerülünk Magyarország és Közép-Európa egyik legmeghatározóbb eseményének, a mohácsi csatának az ötszázadik évfordulójához. Azonban nemcsak a csata, hanem az azt követő események is erőteljes következményekkel jártak, melyek még a mai napig is érezhetőek.

Munkámban igyekeztem bemutatni a két rivális oldal között lejátszódó XVI. századi konfliktusokat, azok előzményeit, illetve nem utolsósorban a következményeket, melyekkel egyfelől a Habsburgoknak és Magyarországnak, másfelől pedig az Oszmán Birodalomnak kellett megbirkóznia. Az általam felállított hipotéziseket igyekeztem első kézből származó történelmi forrásokkal, illetve számos nyelven összegyűjtött történelmi tanulmány segítségével alátámasztani, egyes esetekben pedig megcáfolni. Fő célkitűzésemnek, a történelmi források rövid analízise mellett, a korszak bemutatását tűztem ki, egészen a történelem egyik legmeghatározóbb háborújának, a tizenöt éves háborúnak a lezárásáig.

HORVÁTH RÉKA
lime.reka@gmail.com
történelem
mesterképzés, 4. félév
Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Dr. G. Etényi Nóra
egyetemi docens, ELTE BTK

Á KARLÓCAI BÉKE A KORABELI LONDONI NYOMTATOTT HETILAPOKBAN

Dolgozatomban a karlócai békekongresszusról és ennek magyarországi előzményeiről szóló tudósításokat elemzem két londoni hetilap hírközlésén keresztül. A 17. század második fele az európai hatalmi erőviszonyok addig nem látott átrendeződését hozta, a kilenc éves háborút lezáró 1697-es rijswijki békekötések és a spanyol örökösödési háború 1701-es kitörése közti néhány év is eseménydúsan zajlott. Az 1699. január 26-án született karlócai béke nemcsak a magyar, hanem az európai történelemben is kiemelt jelentőségű esemény, hiszen emellett, hogy az oszmán uralom közel 150 éves időszakát zárta le, a Szent Liga Oszmán Birodalom elleni háborúját is, így érthető, hogy a békekötés folyamatát nagy nemzetközi figyelem övezte. Ebben az eseménysorozatban az európai hatalmi egyensúly elvét szem előtt tartó Anglia is aktívan részt vett, hiszen a karlócai békekongresszuson Hollandiával együtt mediátori szerepet vállalt, ehhez mérten az angol nyelvű sajtó, amely ekkor még elsődlegesen a mindenkori államhatalom eszközeként, a nyilvános térben jelen lévő angol politikai diskurzus folyamatosan növekvő jelentőségű médiuma volt, állandó jelleggel tudósított a békekötés folyamatáról. Ezeket a hírközléseket teszem vizsgálat tárgyává két londoni hetilap, a London Gazette és a Post Boy tudósításai alapján, elsődlegesen olyan szempontok szerint, hogy mennyire mutatják be a békekötést a hódoltság 150 éves időszakának lezárásaként; megjelennek-e a magyarországi problémák; hogyan változik meg a „törökkép”; a békét inkább a Szent Liga, vagy a Habsburg Monarchia teljesítményének tekintik. Emellett bemutatásra kerül a karlócai béke nemzetközi kontextusáról szóló információ megjelenése a hetilapokban, különös tekintettel a rijswijki békére, illetve a Szent Liga tagjai közti viszonyrendszer összefüggéseire, elsősorban diplomáciai aspektusból megközelítve, hangsúlyozva a szimbolikus politikai kommunikációt és a sokrétű politikai reprezentációt. Összességében elmondható, hogy a karlócai békéről szóló tudósítások, illetve ezek kontextusában a magyarországi hírközlések kimondottan unikálisak mind-

két forrás esetében. A két hetilap tudósításai, műfajukhoz mérten, ekkorra már rendszeresen szolgáltatnak érdemi információt a kitágult nemzetközi térből a nyilvános politikai diskurzusba, így a magyarországi tudósítások bemutatásával érzékelhető a békefolyamat eseményeinek, illetve ezek politikai, diplomáciai és hadi vonatkozásainak sokrétű beágyazódása London sajtójába.

KÖZÉPKORI MAGYAR TÖRTÉNELEM

Zsúrielnök:

Dr. Tringli István tudományos tanácsadó/egyetemi docens
(ELKH BTK TTI/ME)

Zsúritagok:

Dr. Veszprémy László egyetemi tanár (PPKE)
Dr. Draskóczy István professor emeritus (ELTE)

NICHOLAS PAUL BLAYNEY TAYLER

nicktayler60@gmail.com

nemzetközi tanulmányok

mesterképzés, 3. félév

Eszterházy Károly Katolikus Egyetem

Bölcsészettudományi és Művészeti Kar

Témavezető:

Dr. Verók Attila

egyetemi tanár, EKKE BMK

MAGYARORSZÁG, LOTARINGIA ÉS AZ ÉGER-VÖLGYI VALLONOK

Felmerülhet a kérdés, hogy miért fontos a középkori Lotaringia ismerete az Árpád-kori Magyarország megértéséhez?

Két magyar uralkodó tűnik ki a lotaringiai kapcsolatok szempontjából: I. István és I. András királyok. A Magyarországon keresztül átvezető szárazföldi zarándokútvonal megnyitása – 1018 körül – európai fontosságú esemény volt; a kor prelátusainak, nemeseinek sokasága indulhatott útnak Lotaringiából, a szomszédos Francia Királyság területéről a Szentföldre. Magyarország bekerült Európa fő sodrába; a Magyar Királyság centruma megváltozott; Székesfehérvár – a zarándokút menti elhelyezkedése miatt – fejlődésnek indult, koronázási város lett Esztergom helyett.

István már korábban is rendelkezhetett magas szintű lotaringiai kapcsolatokkal. Prágai Szent Adalbert, az első liège-i herceg-püspökének, Notkernek jó barátja, a lotaringiai származású magdeburgi Szent Adalbert tanítványa ógorzei neveltetésben részesült.

Szent Vanne-i Richárd, az újgorzei mozgalom emblematikus és karizmatikus vezetője, kihasználva az új szárazföldi útvonalat, 1026-ben, 1027-ben és 1035-ben átutazott Magyarországon és találkozott I. István királlyal.

Közvetlenül Richárd látogatása után, 1029-ben, Jean de Stavelot krónikája szerint egy magyar csoport/delegáció jelent meg Liège-ben. Reginard Herceg-Püspök, megengedte, az akkori súlyos éhínség miatt, hogy ott maradjanak, létrehozták saját városrészüket, a Vicus Hungarorum-ot.

1046-ben Magyarországon kitört a pogánylázadás és a papok közel 70%-át meggyilkolták; ezután I. Andrásnak égetően szüksége volt papokra. Feltehetőleg az ő meghívására érkezett meg Leodvin bihari/egri püspök Magyarországra, mint a 24 verdun-i kanonok is, akik 1047-ben hazánkba menekültek. Akkor tért

vissza a magyar csoport/delegáció is, Liège környéki vallon telepésekkel együtt. Új otthonra letek az Eger-völgyben, amelyről a térség helynevei, patrocíniumai tanúskodnak.

A zarándokút megnyitásával Magyarország felértékelődött; ha a Német-római Császár nem is tudta az országot bekebelezni, akkor az is elég lehetett, ha ideológiailag/vallásilag egy oldalra kerüljenek. István király zsenialitását abban látom, hogy felismerte, csak akkor tartható fenn az ország függetlensége, ha betagozódik a lotaringiai egyház – a Német-római Császár által támogatott – felkínált rendjébe.

GÖNCZ ZSÓFIA

gonczzsofi@gmail.com

földrajz–történelem osztatlan tanári
osztatlan tanári mesterképzés, 9. félév
Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:

Rudolf Veronika

egyetemi tanársegéd, ELTE BTK

FENENNA KIRÁLYNÉ ÉS KÖRNYEZETE

Dolgozatomban Kujáviai Fenenna udvari környezetének ismertetésével foglalkoztam. A témában szerény mennyiségű forrásanyag áll rendelkezésre, így a történettudomány mindezidáig meglehetősen mostohán bánt a rövid életű királyné alakjával. Ugyan Zsoldos Attila *Az Árpádok és asszonyaik* című monográfiájában részletesen foglalkozott az Árpád-kori királynéi intézménnyel, illetve a királynéi udvar bemutatásával, azonban ezt csak általánosan tárgyalta, nem részletezte az egyes hitvesek élethelyzetét.

Munkám célja éppen ezért elsődlegesen az volt, hogy Zsoldos Attila az Árpád-kori királynéi udvarra vonatkozó megállapításainak alkalmazhatóságát esettanulmány jelleggel vizsgáljam egy konkrét királyné – Fenenna – udvarán keresztül. Másfelől viszont arra is kerestem a választ, hogy azok a személyek, akik a források szerint Fenenna udvarát alkották, milyen sajátos háttérrel rendelkeztek, pályafutásukban milyen szerepet játszottak a királynéi udvarban eltöltött esztendőik: karrierjükben ugródeszkanak, köztes állomásnak vagy esetleg csúcspontnak tekinthető-e az adott méltóság.

E pályaképek alapján mutattam be azt a személyes és politikai kapcsolatrendszert, amiben Fenenna mozgott. A királyné környezetének tanulmányozásakor fontos szempont volt, hogy vajon Fenennának ténylegesen mekkora beleszólása lehetett saját udvartartásának összeállításába, illetve kimutatható-e, hogy az uralkodó vagy valamely főúri csoport döntően befolyásolta volna azt. Továbbá az is kérdéses volt számomra, hogy az ifjú királyné udvara mennyiben felelt meg a korszak elvárásainak, összehasonlítva más késő Árpád-kori királynék (Anjou Izabella, Habsburg Ágnes) udvarával.

A dolgozatomhoz elsősorban okleveles forrásokat használtam: leginkább Fenenna királyné kiváltságleveleire támaszkodtam, de emellett III. András privilégiumaiban is értékes információkra bukkantam a királyné híveire vonatkozóan.

A szakirodalom, valamint a források alapján arra a következtetésre jutottam, hogy Fenenna udvarával kapcsolatban is kimutatható, hogy udvarának összetételét elsősorban az uralkodói igény szabta meg, de hatással voltak rá a bárói érdekek is.

A királyné méltóságairól, hivatalnokairól elmondható, hogy az ország legelőkelőbb nemesei közül kerültek ki, amiként az a tárnokmesterek esetében nyomon is követhető, és jellemzően a királynéi udvarban betöltött pozíció köztes állomás lehetett pályafutásukban.

KISS-KOMJÁTHY ANDOR

kisskandor@gmail.com

történelem

alapképzés, 1. félév

Eötvös Loránd Tudományegyetem

Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:

Rudolf Veronika

egyetemi tanársegéd, ELTE BTK

„QUI NEC EIDEM REGI, NEC REGNO UNGARIE FIDELIS EXISTIT”:

GUTKELED NEMBELI JOACHIM SZEMÉLYE ÉS SZEREPE

IV. (Kun) László első éveinek egyik legmeghatározóbb és legbefolyásosabb főura Gutkeled nembeli Joachim volt, aki 1272 és 1277 között mint tárnokmester, majd szlavón bán nagy ráhatással volt a Magyar Királyság történetének alakulására. Kutatásomban Joachim személyét és szerepét, oligarchaságának kérdését vizsgáltam. Joachim életpályája jól ismert és már régen kutatott téma a történettudományban, ám önálló, kimerítő életrajza még nem született, a róla szóló szakirodalomnak pedig egy jelentős része mára meghaladottá vált. Oligarchaságának kérdése tényként van kezelve, dacára annak, hogy tartománya, familiárisai és szövetségesei még nem képezték részletesebb kutatás tárgyát. Munkám során azt vizsgáltam, hogy vajon meg volt-e Gutkeled nembeli Joachimnak az alkalma és az erőforrásai arra, hogy önálló oligarchikus tartományt hozzon létre az 1270-es években. Oligarchaságának kérdését birtokainak koncentrációja, várainak elhelyezkedése, familiárisai és szövetségeseinek kiléte alapján vizsgáltam. Vizsgálódásom során fő forrásaim – elsősorban magyar és szlavóniai ügyeiben kiadott – diplomatikai emlékek, az oklevelek voltak.

Bebizonyosodott, hogy Joachim a Gutkeled–Kőszegi szövetségben a Kőszegi-ekkel egyenrangú fél volt. Új bizonyítékok alapján, István ifjabb király mellett állt a királyi ház belháborújában. Ismert familiárisai mellett további két személyt sikerült familiájába sorolnom. Egy újabb birtokkal növeltem eddig ismert birtokainak számát, melyek közül számosat sikerült azonosítanom és térképre vinnem, ahogyan funkciójukat is meghatároztam. Kapronca várának tulajdonlását bebizonyítottam. Joachim halálának lehetséges időpontját egy három hónapos intervallumra szűkítettem.

Mindezen eredmények fényében Gutkeled nembeli Joachim oligarchasága munkám során kimerítő bizonyítást nyert. Részletesen megvizsgáltam szövetségeseit, a velük való kapcsolódási pontjait. Birtokainak említéseire, történetére is kitértem, tartományát részletesen elemeztem, figyelmet fordítva várainak

szerepére is. Familiárisait pályájuk és a hozzá való kapcsolódásuk alapján vizsgáltam, általuk Joachim tartományára is reflektáltam. A vonatkozó szakirodalom és az okleveles források alapján összeállítottam kimerítő, alapvetően a belpolitikai történésekre fókuszáló életrajzát, melyben kitérek apjára, a házasságára és feleségének szerepére a politikájában. Végül bemutattam testvéreinek utóéletét, hivatalviselését, lányának házasságát.

KALÁSZ ISTVÁN
kalaszisti@gmail.com
történelem
mesterképzés, 2. félév
Pécsi Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezetők:
Dr. B. Szabó János
történész-muzeológus, Budapesti Történelmi Múzeum
Prof. Dr. habil. Font Márta
professor emerita, PTE BTK

Á MAGYAR HADSEREG VÁLTOZÁSA A 13. SZÁZADBAN

Tanulmányomban a 13. századi magyar hadsereg fontosabb változásait igyekszem elemezni és vizsgálni. A magyar haderő már a honfoglalást követően változásokon ment keresztül. Az Árpád-kori haderő Szent István korától megyei szervezetekre épült. II. András új intézkedéseinek eredményeként megjelent a királyi szerviensek társadalmi csoportja, akik közvetlenül a királyi zászló alatt hadakoztak. A tatárjárást követően IV. Béla igyekezett megreformálni a magyar hadsereget. A seregben növelte a nehézpáncélosok arányát, valamint megindult a várépítési hullám. Történetkutatásunk már régen felfedezte, hogy a 13. század második felében épült várak jelentős része vagy eleve magánvárként épült, vagy később a század folyamán került magán tulajdonba. Dolgozatomban törekszem bemutatni, hogy a magánvárak nagyszámú növekedése és a birtokvédelem fontossága között kapcsolta mutatható ki. Ugyanis az 1270-es éveket követően egészen I. Károly hatalmának megszilárdításáig egymást érték Magyarországon az úgynevezett zavaros időszakok. A bizonytalan időkben a birtok védelme kulcsfontosságú volt. Nézetem szerint a magán tulajdon megvédése, valamint a magánfamilia növekedés és a megyésispáni címek tartós, több esetben akár generációkon átívelő, megtartása (lásd Kőszegi család különböző ágai) között kapcsolat fedezhető fel.

NYÍRŐ SZABINA
szabinanyiro95@gmail.com
történelem, levéltár
alapképzés, 3. félév
Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Dr. Körmendi Tamás
egyetemi docens, ELTE BTK

PIAST MIESZKO NYITRAI, MAJD VESZPRÉMI PÜSPÖK PÁLYAFUTÁSA

Piast Mieszko a király rokonaként került püspöki székbe, ami I. Károly előtt nem volt jellemző a középkori Magyarországra, az ő uralkodása alatt viszont háromszor is megtörtént. Szeretném megválaszolni azt a kérdést, hogy Mieszko miként lett a johannita rend magyarországi perjele, valamint mikor és hogyan vált nyitrai püspökké? De az sem elhanyagolható, hogy mikor került át Veszprémbe? Illetőleg hogyan gazdálkodott a püspöki birtokokkal nyitrai, majd veszprémi méltóságában? Mi történt vele 1344-ben? Egyáltalán mikor halt meg?

A perjelséget bitorlóként bírta. Nyitrára kerülését az 1328. márc. 9-e és máj. 1-je közti időszakra helyeztem. Bizonyítottam, hogy bár felmentését a nyitrai szolgálata alól már 1334. máj. 19-e előtt kérte a veszprémi káptalan, tényleges hivatalba lépése 1334 utolsó, vagy 1335 első hónapjaira tehető. Fényt derítettem magánbirtokainak elhelyezkedésére, melyekről azt állapítottam meg, földrajzilag a püspökség birtokai közé keverednek. Végezetül alátámasztottam, hogy 1344 júniusában halhatott meg.

MAKSÓ ZSAKLIN ANNA
maksozsaklin@gmail.com
magyar–történelem osztatlan tanári
osztatlan tanári mesterképzés, 7. félév
Debreceni Egyetem
Bölcsészettudományi Kar

*Témavezető:
Prof. Dr. Bárány Attila
egyetemi tanár, DE BTK*

I. LAJOS LENGYEL–LITVÁN POLITIKÁJA (1350–1360)

Kutatásaim eredményeként I. Lajos 1350–1360 közötti lengyel-litván politikáját szemléltetem. A vizsgált időszak alapos bemutatására törekszem mind a hadjáratokat, mind pedig a szövetségi rendszerek alakulását tekintve. Előbbit azért tartom fontosnak, mert az 1351. és 1352. évi hadjáratokat nemcsak a krónikák, hanem az okleveles forrásanyagok alapján próbálom rekonstruálni, így pedig azok kronológiájáról pontosabb képet kaphatunk, és új eredményekhez vezethet, valamint a hadjáraton részt vett személyek körét is bővíteni tudtam. A diplomáciai környezet, a szövetségi rendszerek alakulásának bemutatását azért tartom jelentékenynek, mert ez mutat rá arra, hogy I. Lajos lengyel-litván politikája nemcsak a lengyel trón megszerzése miatt érvényesült, hanem egy sokkal szélesebb körű eleme volt a korszak európai/kelet-európai politikájának. Ezen túl pedig a diplomáciai környezet hatással volt a hadjáratok alakulására is. Dolgozatomban rámutatok arra, hogy a magyar király motiváció között a lengyel trón megszerzése mellett a katolikus hit terjesztése is fontos szerepet játszott.

VLASICS BÁLINT

vlasicsbalint99@gmail.com

földrajz–történelem osztatlan tanári
osztatlan tanári mesterképzés, 6. félév
Pécsi Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:

*Prof. Dr. Fedeles Tamás
egyetemi tanár, PTE BTK*

SZILÁGYI MIHÁLY ÉLETE A SZAKIRODALMI MUNKÁK TÜKRÉBEN.
HISTORIOGRÁFIAI VÁZLAT

Dolgozatom célja egy modern Szilágyi életrajz elkészítése, amelynek első lépéseként a róla szóló szakirodalmat tekintettem át, ugyanis általánosan elmondható, hogy nagyon kevés figyelem irányult személyére a magyar történetírásban. Pálosfalvi Tamás egy 2017-es írásában vetette fel a Szilágyi Mihály életére vonatkozó ellentmondásokat. A szerző Bonfini írása nyomán arra a következtetésre jutott, hogy a magyar történetírás egy bizonyos „Kara Mihál” (Fekete Mihály) nevű személy életrajzát akaratlanul is összemosta Szilágyi életével. Dolgozatomban ezt a kérdést járom körbe, valamint megvizsgálom hogyan alakult és változott a ma ismert Szilágyi-kép a magyar historiográfiában. Kutatásom nyomán úgy gondolom, hogy Szilágyi Mihály feltételezett életpályája határozottan idomult Hunyadi Jánoséhoz, valamint megítélése a kormányzósága előtti éveket illetően meglehetősen semleges a történészi munkák számára Hunyadi János tevékenységei mellett.

SZABÓ BENCE

szabo.bence21028@gmail.com

történelem

alapképzés, 3. félév

Eötvös Loránd Tudományegyetem

Bölcseztudományi Kar

Témavezető:

Dr. Körmendi Tamás

egyetemi docens, ELTE BTK

ÚJLAKI LŐRINC PECSÉTJEI

A heraldika és a pecséthasználat iránti érdeklődésemet 2021 őszén kezdtem el komolyabb kutatói munkára fordítani, amikor is módszeresen – a paleográfiai ismeretek elsajátításával párhuzamosan – elkezdtem az Újlaki család pecsétjeit egy adatbázisba rendezni különféle szempontok szerint. A munka első szakaszán egy 707 tételből álló táblázat készült el, amelyben feltüntetett pecséteteket a Magyar Nemzeti Levéltár Országos Levéltárának Diplomatikai Levéltár és Fényképgyűjteményéből (DL/DF adatbázis) kutattam ki. A több, mint 700 oklevélből mindössze egy 325 tételből álló táblázatot készítettem el, amely már kizárólag Újlaki Lőrinc pecsétjeit foglalta magába. Az összeírást követően egy módszeres rendezés következett, amikor is az egy nyomótól származó pecséteteket egy típusba rendeztem. A következő lépés a katalógus elkészítése volt, ahol már heraldikai szempontból is megvizsgálva a példányokat, összesen 14 db típust különítettem el: ezekben egyenként a pecséték köriratai, ábrázolásai, méretei és alakjaira vonatkozó információk szerepelnek.

Munkám mintájaként Fedeles Tamás – Novák Ádám: *Újlaki Miklós pecséthasználat*a című munkája volt. Egy hasonló felépítésű munkát igyekeztem a teljességre törekvés elvén megírni, ahol heraldikai bizonyítékokkal igyekeztem Újlaki Lőrinc életútját, az általa betöltött tisztségeket leírni és kronológiailag elhelyezni. Karrierjének lelegejétől indulva szembesültem elsőként azzal az érdekességgel, hogy az édesapja pecsétjét használta. Később aztán kialakult a saját pecsétje, amit országbíróként és macsói bánként használt. Elkülönítettem magán és hivatali pecséteteket, mindkét nagyobb kategóriának egy-egy fejezetet szentelve a dolgozatban. Azonban akadtak azonosíthatatlan pecsétet is, amelyek sem az oklevélből, sem a példányról készült felvételek alapján nem sorolhatók egyik kategóriába sem. Ennél fogva a munkám eredménye nem mondható teljesen kielégítőnek, hiszen csak a pecséteteket egy részét tudtam módszeresen meghatározni és azonosítani. Azonban a kutatásom célját ettől függetlenül igyekeztem elérni: heraldikai szempontból megvizsgálni Újlaki Lőrinc életét és hivatalviselését.

TUČEK VIKTOR

ikvanox@gmail.com

történelem

mesterképzés, 3. félév

Károli Gáspár Református Egyetem

Bölcsészet- és Társadalomtudományi Kar

Témavezető:

*Dr. habil. Gálffy László
egyetemi docens, KRE BTK*

HUNYADI MÁTYÁS KÜLPOLITIKÁJÁNAK MORVAORSZÁGI VONATKOZÁSAI

A dolgozat célja megvizsgálni Hunyadi Mátyás külpolitikájának azon részét, amely közvetlenül morvaországi hadjáratához és uralmához kapcsolódik. Mátyás külpolitikája önmagában nem számít újszerűnek a magyar történetírás számára. Ezzel szemben a cseh történelemkutatás, saját morvaországi forrásaikra hivatkozva, egy a magyar történelemtudományt függetlenül fejlődő saját perspektívát állított fel. A magyar történelemkutatás számára ezek a nézetek kevésbé ismertek. A dolgozat céljával szolgál, hogy részint ellentétes magyar és cseh nézőpontokat egyesítve egy pontosabb képet alkosson Mátyás külpolitikájáról. Dolgozatomban azért összpontosítok a morvaországi fejezetre, mivel a cseh történetírásban főként csak ebből a szempontból jelenik meg a magyar király. A szakirodalmak mellett igyekeztem megvizsgálni az elérhető forrásokat is, amik erről a kérdéskörrel tanúskodnak. A morvaországi hadjárat hadtörténeti szempontból nem egy ismeretlen téma a magyar szakirodalomban, azonban dolgozatomban sikerült annak körülményeit is pontosítani. Emellett nagyobb újdonságként hat Mátyás morvaországi berendezkedése. A magyar király igyekezet uralmát minél jobban kiterjeszteni, azonban ennek pontos módszerei kevésbé voltak ismertek eddig. Végezetül dolgozatomban igyekeztem pontosabb képet adni arról, hogy miben is rejlett Mátyás sikere, szemben cseh vetélytársával, Podjebrád Györggyel, aki módszereiben ugyanis nagyon hasonló, azonban eredményeiben kevésbé.

ILLINGER SIMON
illingersimon@gmail.com
történelem
mesterképzés, 1. félév
Károli Gáspár Református Egyetem
Bölcsészet- és Társadalomtudományi Kar

*Témavezető:
Prof. Dr. habil. F. Romhányi Beatrix
egyetemi tanár, KRE BTK*

ARANY ÉS DIPLOMÁCIA – EGY KIRÁLYTALÁLKOZÓ KÖLTSÉGEI A KÖZÉPKORBAN

A késő-középkori magyar történelemben számos diplomáciai esemény volt, amelyeknek jelentős hatásai voltak az újkorban. Ezek közül az események közül az 1494-es lőcsei királytalálkozó kevesebb hangsúlyt kapott, mivel ezen a találkozáson nem hoztak semmilyen olyan döntést, amely átformálhatta volna a közép-európai térséget. Azonban erről a királytalálkozóról nem csak elbeszélő forrás, hanem egy jelentős gazdaságtörténeti forrás is fennmaradt a korszakból, közvetetten. Az Ernuszt-féle számadáskönyvben, több fejezetben is szerepelnek a királytalálkozóhoz kötődő pénzügyi tételek, melyekből részben feltárható, hogy milyen módon lehetett egy ilyen összejövétel pénzügyi fedezetét előteremteni, mekkora erőfeszítésekbe került illetve, hogy a tényleges összeg hogyan viszonyul a király éves bevételeihez. A lőcsei királytalálkozásonál így tökéletesen ötvöződik az arany és diplomácia. A dolgozatban felsorolt összegeken kívül lehettek más költségek is, de nagyságrendileg a forrásban szereplő összeg reálisnak mondható, ha csak a kiadási tételek megalapozottságát és egy találkozóhoz szükséges tételek lefedettségét vizsgáljuk meg.

TÓTH MIKLÓS

miklosth2020@gmail.com

magyar–történelem osztatlan tanári
osztatlan tanári mesterképzés, 5. félév
Nyíregyházi Egyetem

*Témavezető:
Dr. Gulyás László Szabolcs
egyetemi docens, NYE*

AZ 1405. ÉVI VÁROSI DEKRÉTUM ÉS A MEZŐVÁROSOK

Az április 15-én Budán a királyi városok, mezővárosok és szabad falvak (*civitatium, oppidorum et liberarum villarum*) követeinek részvételével tartott királyi tanácsülésen megalkotott városi dekrétumában Zsigmond a polgárság életével, jogállásával és kereskedelmével kapcsolatos főbb problémákat szabályozta. Közvetlenül a törvény becikkelyezését követően, mintegy érvényt szerezve az abban megfogalmazott elveknek Zsigmond a városokkal való együttműködése jeleként néhány mezővárosnak kiváltságlevelet adott. A privilégiumokban a király a különböző vásártartási kedvezmények mellett engedélyezte, sőt mi több, olykor sürgette is a városfal-építést, míg néhány esetben Buda város jogát adományozta a településeknek. A dekrétum kiadásakor, de még az azt követő kiváltságolások során sem dőlt el véglegesen, hogy mely településekből lesz majd a későbbiekben mezőváros, hiszen a törvényt is egyöntetűen királyi városként kezelte őket, így a jogszolgáltatás során sem tesz különbséget közöttük.

A városi dekrétum kiadását és az azt követő kiváltságolási hullámot már Mátyusz Elemér is Zsigmond reformkísérleteként értékelte. A király intézkedéseivel egyfelől törekedett jövedelmei gyarapítására, amely virágzó városok esetében még jelentékenyebbé válhatott volna, másrészt az 1403-1404. évi belháború tapasztalataiból okulva a városi polgárságban szövetségest próbált találni, hatalmát stabilizálni. Az 1405. évi kiváltságolási hullám számos mezővárosnak megnyitotta az utat a várossá válás felé, azonban a kínálkozó lehetőséggel a települések többsége nem tudott élni. Ismétlődő tendenciaként figyelhető meg, hogy a magánföldesúri joghatóság alá kerülő mezővárosok számára a földesúri függés elzárja a felemelkedés útját.

Az április 15-én becikkelyezett törvénytörvény, valamint az oklevelek szövegének összevetésével a dekrétum tárgyalásának folyamatába, kronológiai rendjébe is bepillantást nyerhetünk. A privilégiummal megadományozott mezővárosok 1405 utáni történetét is a vizsgálat tárgyává teszem, ezáltal értékelve a kiváltságlevél hatását az adott település fejlődésének történetére. 1405 kora nyarán számos oppidum Buda város jogait és kiváltságait kapta meg Zsigmond-

tól, ezáltal az is lehetővé vált, hogy a megadományozott mezőváros a szabad királyi városok sorába emelkedjen. Azonban ahogy majd látni fogjuk, gyakran egy jól tetsző kiváltságlevél sem tette lehetővé, hogy egy oppidum a tárnokszéki városok tagja legyen.

MŰVÉSZETTÖRTÉNET

Zsúrielnök:

Dr. Takács Imre egyetemi tanár (ELTE)

Zsúritagok:

Dr. Somhegyi Zoltán egyetemi docens (KRE)

Dr. Boros Lili egyetemi docens (EKKE)

POLONYI BODZA
bodza34@gmail.com
művészettörténet
mesterképzés, 7. félév
Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Dr. habil. Pócs Dániel
intézetigazgató egyetemi docens, ELTE BTK

HATALMI REPREZENTÁCIÓ A GUBBIÓI PALAZZO DUCALÉBAN.
JUSTUS VAN GHENT *FEDERICO DA MONTEFELTRO ÉS FIA,*
GUIDOBALDO ÉS MÁSONK ELŐADÁST HALLGATNAK

Kutatásomban a *Federico da Montefeltro és fia, Guidobaldo és mások előadást hallgatnak* című (későbbiekben Oratio) festményt vizsgálom meg Urbino ura, Federico da Montefeltro (1422–1480) uralmának idején kialakult mecenatúrában nagy szerepet betöltő portréreprezentáció szempontjából.

Az Oratio rendkívül sok kérdést vet fel, amik közül különös hangsúlyt fogok fektetni a festmény hatalmi reprezentációs funkciójára és az ezzel szorosan összefüggő lokalizáció kérdésére. Elsőként egy átfogó képet szeretnék nyújtani a festményt övező problémahalmazról, amiből kiindulva fogok rátérni Federico da Montefeltro portréreprezentációjának sajátosságára a festmény kapcsán, számot vetve a mű nehezen definiálható témájával és az azzal kapcsolatban felmerült hipotézisekkel. Kutatásom és dolgozatom fő kérdése a lokalizáció. Az inventáriumi adatok és a két Palazzo Ducale dekorációs program-beli párhuzamaira alapozva bemutatom azt a két helységet, ami az elmúlt száz évben meghatározta az Oratio elhelyezése körüli diskurzust. Az urbinói és gubbiói studiólók összehasonlítása során a festmény feltételezett provenienciája mellett elengedhetetlen az urbinói mecenatúra más műalkotásainak, az Artes Liberales festményciklusnak és a Federico da Montefeltro és Guidobaldo kettős portréjának (továbbiakban Kettős portré) a bevonása hipotézisem alátámasztásául. Kutatásomban igyekszem bebizonyítani egy új lokalizációs elképzelést, miszerint az Oratio a gubbiói Palazzo Ducale Porta della Giarrettiera feletti úgynevezett sovrapportán lehetett eredetileg a festmény kompozíciója, mérete, értelmezése és funkciója szerinti érvek mentén.

LIPPAI DORKA
ldrk@student.elte.hu
anglisztika (kultúra és társadalom)
mesterképzés, 9. félév
Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

*Témavezető:
Dr. Péteri Éva
egyetemi docens, ELTE BTK*

LÁMPÁSOK ÉS LÁMPÁK: SZIMBOLIZMUS ÉS KULTURÁLIS SOKSZÍNŰSÉG WILLIAM HOLMAN HUNT FESTMÉNYEIBEN

A kutatás William Holman Hunt festményein a lámpák és lámpások felhasználására összpontosít, valamint arra, hogy milyen jelentőséggel bírnak, ha a művész személyes meggyőződéséhez kapcsolódnak. Mind a belső megvilágosodás felé vezető figuratív utazás, mind Hunt keleti utazásának rövid áttekintése után a dolgozat Hunt három fő művére összpontosít: *The Light of the World*, *The Finding of the Saviour in the Temple*, és a *The Lady of Shalott*. A képek elemzése a keleti stílusú lámpák és lámpások szerepeltetésén keresztül új perspektívát nyújt Hunt vallási és kulturális toleranciájára, valamint a hithez való fejlődő kapcsolatára vonatkozóan.

DIMÉNY-VARGA FANNI
dimenvargafanni@gmail.com
művészettörténet
alapképzés, 3. félév
Babeş–Bolyai Tudományegyetem

*Témavezető:
Dr. Pál Emese
egyetemi adjunktus, RO BBTE*

„EGY KAPOCCSAL TÖBB”.

AZ ORSZÁGOS MAGYAR KÉPZŐMŰVÉSZETI TÁRSULAT 1890-ES KOLOZSVÁRI KIÁLLÍTÁSA A KORABELI SAJTÓ TÜKRÉBEN

„Örülünk, ha ifjaink, lányainknak alkalma nyílik szép képek figyelmes szemlélete útján tanulni.” üdvözlí az *Ellenzék* című napilap az 1890 tavaszán, Kolozsváron megnyíló képzőművészeti kiállítást. Az Országos Magyar Képzőművészeti Társulat, 1883-ban szervezte meg Erdélyben az első csoportos kiállítást, amelyet fokozott figyelemmel követett a sajtó. Annak ellenére, hogy az eseményt sikeresnek ítélték meg, mégis a következő hasonló kiállításra, ahol hazai művészek alkotásait tekinthette meg a kolozsvári közönség, további hét évet kellett várni. Az első kiállításra irányuló, korábbi kutatásomat most a második, 1890-es tárlattal egészítettem ki.

Dolgozatomban igyekeztem rekonstruálni a korabeli sajtó híradásainak segítségével a kiállítás történetét, a kezdeményezők indítékait, a szervezés menetét, az esemény fogadtatását és értékelését. Végül összevettem a két kiállítás történetét, anyagát, illetve eredményeit. A szervezőbizottság és a kiállító művészek névsorának rekonstruálása mellett, sikerült közel tizenöt alkotást beazonosítani, amelyek biztosan ki voltak állítva a tárlaton. Az újságcikkekben számos alkotás címét megtaláljuk, ezek beazonosítása azonban problémákba ütközhet, hiszen gyakran kevésbé jelentős művekről van szó, amelyek olykor teljesen más címmel maradtak fenn a köztudatban.

Az 1890-es kiállítás célja Kolozsvár számára, ugyanaz volt, mint amit már hét évvel korábban is megfogalmaztak: rendszeres tárlatok szervezésével bekapcsolni a várost a hazai művészeti élet körforgásába. Ahogy az *Ellenzék* írja: „Ha ez sikerül: egy kapoccsal több lesz, mely bérczes hazánk szellemi központját az ország szívével: a fővárossal összeköti.” A kutatás fontos kérdése volt, hogy ezen szándékok ellenére miért kellett éveknek eltelnie az első két kiállítás között. A híradásokból kiderült, hogy bár más vidéki kiállításokhoz mérve, a kolozsvári látogatási arányok kiemelkedően jók voltak, az OMKT számára a vándorkiál-

lítások nem voltak jövedelmezők, elsősorban a művek vasúton való szállításának magas költségei miatt.

A várt sikerek ugyan mind Kolozsvár mind az OMKT részére elmaradtak a tárlatot követően, hiszen 1890 sem került sor rendszeres kiállításokra a városban, illetve a Társulatnak sem sikerült jelentős mértékben bővíteni a vidéki pártfogóinak számát, ugyanakkor ezek az események az erdélyi művelődés történetének fontos mérföldkövei.

FÁBIÁN BLANKA

fabianblanka38@gmail.com

művészettörténet

mesterképzés, 7. félév

Eötvös Loránd Tudományegyetem

Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:

Dr. habil. Révész Emese

tanszékvezető egyetemi docens, ELTE BTK

MIÉRT ÉRDEMES A KORAI MAGYAR AVANTGÁRD FESTMÉNYEKEN FELBUKKANÓ SZOBROK PROBLEMATIKÁJÁVAL FOGLALKOZNI?

Dolgozatomban azt vizsgálom, hogy milyen különböző tényezők eredményezhették a szobrok gyakori előfordulását az 1906 és 1914 között készült magyar avantgárd festményeken. Egy olyan jelenségről van szó, amelyre bizonyos művészekkel kapcsolatban a szerzők már felhívták a figyelmet, azonban a probléma önálló kérdésként eddig sosem került tárgyalásra. Így tehát dolgozatomban a jelenséggel kapcsolatos általánosabb megfigyelések, reflexiók is helyet kapnak.

Nem csak a szobrok konkrét előfordulásai kerülnek említésre, hanem az a korban meghatározó művészeti diszkurzus is felvázolásra kerül, amely kedvezett a szobrok és egyáltalán a plasztikus formák festményeken való megjelenésének. Továbbá az avantgárd festészet kortárs szobrászattal való viszonya szempontjából is elemzésre kerül a festményeken felbukkanó szobrok problémája.

A téma eddigi érintetlensége miatt a szobrok előfordulásának minden tipikusnak nevezhető esete felvázolásra kerül, továbbá azt is, hogy milyen csoportokba oszthatók maguk a felbukkanó plasztikai alkotások. Számszerűsítve Perlrott Csaba Vilmos életművében tűnik föl a legtöbb szoborábrázolás. Ezek közül többről megállapítható, hogy modellje egy korábbi korban készült, a művészettörténeti kánonba tartozó híres szobrászati alkotás. A klasszikus, de némely esetben kevésbé híres szobrok beazonosításával, pedig lehetőség nyílt választásainak tipologikus szemszögből való vizsgálatára is. A magyar avantgárd egy kevésbé hangsúlyozott, ugyanakkor igen különleges vonására mutatnak rá a korábbi korok híres szobrairól készült gipszöntvényeinek felbukkanásai. Amelyek nemcsak Perlrott Csaba Vilmos, hanem Tihanyi Lajos, Bornemisza Géza, Kmetty János és Orbán Dezső életművében is előfordulnak. Ugyanis ezek a gipszöntvények hagyományosan az akadémiai rajzoktatásban kaptak nagy szerepet és ezért némiképp meglepő, hogy a magyar avantgárd művészek közül többen is visszanyúlnak ezekhez 1909–1912 körül. Az a mód pedig, ahogyan a gipszöntvényekhez viszonyultak rendkívül sokat árul el arról, hogy hogyan gondolkodtak a klasszikus művészettörténeti kánon alkotásairól.

SZABÓ NÓRA

szabonora0918@gmail.com

művészettörténet

mesterképzés, 3. félév

Pázmány Péter Katolikus Egyetem

Bölcsészet- és Társadalomtudományi Kar

Témavezető:

*Dr. Kopócsy Annamária
egyetemi adjunktus, PPKE BTK*

A VÁLTOZÓ VILÁG KÉPEI

Vaszary János életművében 1930 körül megjelenik az éjszakai metropolisz témája. A két világháború közötti időszak sok változást hozott magával, a társadalom felejtésre, szórakozásra vágyott, így a nagyvárosok éjszakai élete fellendült, egyre több szórakozóhely nyitotta meg kapuit. Ez az időszak az elektromosság térhódításának kora is, mely a város külső megújulását hozza: fejlődik a köztéri világítás, reklámfeliratok, neonfények jelennek meg. Vaszary János írásaiban többször reflektál az őt körülvevő világ változásaira, a nagyvárosok új motívumaira, festészetében pedig a Morfinista (1930), a Városi világítás (1930), a Reklámfények az utcán (1930) és a Párisi emlék (1930 körül) idézik meg a metropoliszok világát.

Dolgozatomban Vaszary változó világára reflektáló festményeit vizsgáltam és igyekeztem feltárni az inspirációs forrásokat, az alkotói módszert. A városképeket a nocturne műfaja felől megközelítve és a képek szöveges részleteire nagy hangsúlyt fektetve kerestem új lehetőségeket az értelmezésre, és a képek keletkezésének hátterére. A Morfinista, mely szintén a városképek csoportjához köthető, jól példázza Vaszary szándékát a korszak filmjeinek vizualitásával való lépéstartásra, de ihlető forrásként a színházzal is számolhatunk.

Vaszary inspirációs forrása a korszak nagyvárosainak éjszakai világa volt, ennek jellegzetességei viszont Európa szerte jelen voltak – Budapesten ugyanúgy, mint Párizsban. A városképek esetében a festő a korszakban megtapasztalt egyetemes élmények szintézisét alkothatta meg. Így nem konkrét helyszínek ábrázolásáról van szó, hanem egy szintetizáló, képzeleti alkotás eredményéről. Ez az alkotói módszer teljesebb ki a Morfinista esetében. Utóbbi a montázsstetika festészeti átvételének, illetve Vaszary modern művészetről vallott nézeteinek szempontjából is érdekes.

Vaszary János, bár a 20. századi magyar művészet egyik legismertebb alakja, életművének még vannak meg nem válaszolt kérdései, melyek közül dolgozatomban is felvetődik néhány. Kutatásommal igyekeztem a városképek és a Morfinista témájának, keletkezésének teljesebb körű megértéséhez hozzájárulni.

VÉN-VINCEFFY ANNA
vv.anna@yahoo.com
művészettörténet
alapképzés, 6. félév
Babeş–Bolyai Tudományegyetem

*Témavezető:
Dr. Pál Emese
egyetemi adjunktus, RO BBTE*

KORTÁRS KÉPZŐMŰVÉSZETI ALKOTÁSOK A SEPSISZENTGYÖRGYI SZENT GELLÉRT- ÉS KRISZTUS KIRÁLY-TEPLOMBAN

Az égi és a földi szféra metszéspontjaként a templomokban található képzőművészeti alkotások mintegy híd képeznek a transzcendens és az immanens világ között. Didaktikus egyértelműség és misztikus elvontság közti finom határvonalon egyensúlyoznak a sepsiszentgyörgyi Szent Gellért- és Krisztus Király-templomban található munkák is. Ebben a két 20-21. század fordulóján épült római katolikus templomban egyaránt mutatkozik meg a geometrikus és a szürreális formák misztikuma valamint a tradíciókeresés, a katolikus egyház és a hívők hagyománytisztelte. A Szent Gellért-templomban Jecza Péter és Hervai Zoltán alkotásai kaptak helyet, míg a Krisztus Király-templomban Hervai Katalin munkái figyelhetők meg. Amellett, hogy a műalkotások a transzcendens misztérium megmutatására törekednek, mindekét templomban megfigyelhető a magyar szentek hangsúlyos jelenléte. Míg a korábban épült Szent Gellért-templom titulusa utal az államszocializmussal való szembeszállásra, a katolikus hit terjesztésének jelentősége, addig Hervai Katalin szentképei a rendszerváltást követő nemzeti érzület megerősödésével függenek össze. A tanulmány célja, hogy bekapcsolja a templomokban található stációkat, szentképeket, oltárképeket a sepsiszentgyörgyi születésű művészek eddigi életművébe. A templom szakrális közege olyan sajátos kontextusba helyezi a képzőművészeti alkotásokat, ami által elengedhetlenné válik, hogy a munkákat ebben a környezetben vizsgáljam. Az alkotások részletes elemzése, a lehetséges ikonográfiai minták keresése mellett, tehát különös figyelemmel követem, azt hogy miként rezonálnak a munkák a templom belső terével, hogyan illeszkednek be ebbe a világba.

KRAMER MIRIAM
mmkramer.94@gmail.com
szabad bölcsészet (művészettörténet)
alapképzés, 5. félév
Tomori Pál Főiskola

*Témavezető:
Dr. Csanádi-Bognár Szilvia
főiskolai docens, TPF*

A FEMINIZMUS ÉS A GENDER HATÁSAI A KORTÁRS HOLLAND ÉS DÁN FESTŐMŰVÉSZEKRE

Művészeti kánont már évszázadok óta a férfiak által alkotott művészet uralja. A férfi és női művészek közötti ellentét a nemek nagyobb összefüggéseinek része. Itt az ideje, hogy megpróbáljuk megkérdőjelezni a jelenlegi erőviszonyokat, sőt, hogy hozzájáruljunk a nemek közötti egyenlőség fokozatos eléréséhez, és akár ahhoz is, hogy megújítsuk a nemekről való gondolkodás szabályait a művészetekben. Ez a tanulmány a feminista mozgalom és a gender által felvetett kérdések hatásaival foglalkozik a holland és dán kortárs festőművészek szemszögéből. A festőművészek helyzetét egy kvantitatív kutatás segítségével vizsgálom. Pályamunkám a feminizmus és a gender reprezentációjának a kérdéseire keresi a választ, és előkészíti a további kutatását a témának, hogy a jövőben is foglalkozhassak vele.

NÉPRAJZ I. FOLKLÓR

Zsúrielnök:

Dr. Landgraf Ildikó tudományos főmunkatárs (ELKH BTK NI)

Zsúritagok:

Dr. Frauhammer Krisztina tudományos munkatárs (SZTE)

Dr. Ilyefalvi Emese egyetemi tanársegéd (ELTE)

Dr. Lovász Irén egyetemi docens (KRE)

KAPUSTA KRISZTINA
sagi.kriszti@gmail.com
egyházi /felekezeti közösségsszervező
alapképzés, 5. félév
Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem

*Témavezető:
Dr. Balogh István
főiskolai docens, ORZSE*

AZ IPOLYSÁGI ORTODOX ZSIDÓ KÖZÖSSÉG HITHEZ,
HAGYOMÁNYOKHOZ VALÓ VISZONYA ÉS ÉRTÉKRENDJE,
TEMETŐJE TÜKRÉBEN

Egy már nem létező közösség történelmét szinte lehetetlen rekonstruálni dokumentumok hiányában. A legtöbb temető nem nyújt információt a közösség kezdeti időszakáról, szemben a zsidó temetőkkel. A judaizmus fontos eleme a feltámadásba vetett hit, a Messiási idők várása. A zsidó temető egyes sírhelyei az elhunyt tulajdonát képezik, azok felszámolása, a földi maradványok áthelyezése vagy megbolygatása tilos. A Szentegylet előírása által szabályozott temetkezések következtében a zsidó sírkertek egységes képet alkotnak. A jól követhető struktúrák, az előre megtervezett temetőkép és az egyes sírkövek formája, feliratai, szimbólumai számtalan információ hordozói. A zsidótemetők kutatásának még nem alakult ki egységes módszertana, de a már mások által alkalmazott vizsgálati szempontok alkalmazása, és az eredmények összevetése, kiértékelése, lehetőséget ad egy adott közösség értékrendjének és belső életének rekonstruálására. Az ipolysági ortodox temető részletes analízisével betekintést nyertem a sírkertbe temetkező közösség 35 évnyi történelmébe, az anyaghasználat megváltozása, egyes szimbólumok eltűnése vagy megszorodása egybeesik a közösséget érintő történelmi változásokkal.

TÓTH VIKTÓRIA SÁRA
tothviktoriasara.tvs16@gmail.com

néprajz
alapképzés, 5. félév
Szegedi Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

*Témavezető:
Apjok Vivien
tanársegéd, SZTE BTK*

A ZENEI ÁTADÁS-ÁTVÉTEL GYAKORLATAI A KÁRPÁT-MEDENCEI NÉPZENETÁBOROKBAN – EGY KUTATÁS ELSŐ TANULSÁGAI

Kutatásom célja a nemzetközi szakirodalomban használt átadás-átvétel és a „testet öltött tudás” viszonyrendszerének feltárása a Kárpát-medence népzenei táborainak vizsgálata során, a többszínterű etnográfia módszerével. Táncházas zenészekkel, tábori tanulókkal és tanítókkal készített interjúim, közzétett online kérdőívem adatai, és táborokban végzett megfigyeléseim által törekedtem arra, hogy megragadjam a kutatásom alanyaiban létrejövő gondolati struktúrákat a táncházmozgalom, az intézményes népzeneoktatás, a hagyományos közegben történő zenei belenevelődés és a tábori oktatás viszonyrendszerével kapcsolatban.

Dolgozatom célja egy elméleti modell felállítása volt, mely a munkának az eddigi fázisában elvégzett irodalomfeldolgozásra, illetve empirikus vizsgálatok (kérdőíves felmérés, terepmunka, megfigyelések, interjúk) eddig megszerzett eredményeire épült.

A tábor tanárai és résztvevői az egyes régiók sajátos stílusjegyeinek megformálását különböző testtechnikákkal, és ezek tudatos kezelésével testesítik meg. Ez a magatartásforma és tudatosság inkább jellemző a tanárookra, az „átadói” szerep betöltőire, de ez meghatározza a diákok átvételi mechanizmusait is. Az adatközlők mozgásainak imitálása segíti az adott zene karakterét, specifikumát hozzáadni a zenéhez. Kezdő hangszereknél a hangszer kezelésében, és a hagyományos zenészek zenei gondolkodásának megértésével – vagy legalábbis erre való törekedéssel – fizikailag is „testet ölt a tudás”.

A táncházmozgalom tanítás-tanulásában meghatározható egy lánc, csatorna a „hagyományos zenész – tanár – diák” között, amelyen keresztül történik az átadás-átvétel. Mindez a legtöbbször az adatközlővel közvetlen tanulói kapcsolatban nem lévő tanulóra is hatással van, zenélésében megjelennek a praktikus testtechnikák. Ezeknek jelentősége nő, amikor tánc alá, vagy ének mellé zenél a hangszeres, így a népzene eredeti funkciójában is gyakorolhatja. Erre a tábor megfelelő közeget biztosít az intenzív tanítás-tanulás és a kötetlen szórakozás, közösségi élmény egybekapcsolásával.

VADAS HANGA NAPSUGÁR
napssy1999@gmail.com
néprajz
alapképzés, 2. félév
Babeş–Bolyai Tudományegyetem

*Témavezető:
Dr. Keszeg Vilmos
egyetemi tanár, RO BBTE*

A RIKOLTOZÁS KONTEXTUSAI DEZSŐ ERZSÉBET MAGYARSZOVÁTI ÉNEKES ELBESZÉLÉSE ALAPJÁN

A Belső-Mezőségen fekvő Magyarszovát archaikus hagyományokat őriz, gazdag tánc kultúrával, illetve népzenevel rendelkezik. A táncszók, magyarszováti néven rikoltozások nem csupán a táncalkalmakhoz kapcsolódtak, a lakodalmakon belül is fontos szerepet töltek be. Pályamunkámban a beszélés néprajzának szempontjait érvényesítve, Dezső Erzsébet magyarszováti énekesnek, a Népművészet Mesterének elbeszélésére támaszkodva kívánom bemutatni a rikoltozás műfaját. A tudománytörténeti áttekintést, Magyarszovát jellemzését és beszélgetőtársam, illetve folklórtanulásának, illetve használatának bemutatását követően a rikoltozás helyzeteit, alkalmait, szabályait, kommunikációs szerepeit, fizikai és szociális kontextusait, formáját és szimbolikáját vázoló fel. Más szóval, írásomban azt vizsgálom, hogy kik, mikor és hogyan használhatták a csujogatókat, a lakodalmakon, illetve a táncalkalmakon belül mikor jelentek meg, milyen funkciókat töltek be. A folklórtudása révén lokálisan kiemelkedő személy portréjának és rikoltozással kapcsolatos ismereteinek leírásával, a műfaj kontextusainak feltárásán keresztül arra keresem a választ, miként volt jelen a csujogató a magyarszováti közösség életében az 1960-as években.

KASZA DÁNIEL
v.kasza.daniel@gmail.com
néprajz
alapképzés, 5. félév
Szegedi Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Dr. Varga Sándor
egyetemi adjunktus, SZTE BTK

A CITERA TÁNCKÍSÉRŐ SZEREPE A XX. SZÁZAD MÁSODIK FELÉBEN

Kutatásom során a citera tánckísérő szerepével foglalkozom. Érdeklődésem fókuszában a Duna-Tisza köze egyes településeinek és tanyavilágának tánc alá muzsikáló citerásai állnak. A citerás táncalkalmakat a II. világháború végétől a rendszerváltásig terjedő időszakra vonatkoztatva vizsgálom. Munkám során igyekszem megismerni azokat a hangszerkezelési fogásokat, melyek a zenész segítségére váltak, és azokat a körülményeket is, melyek meghatározták a citerás tánceseményeket. Kutatómunkám során figyelmem arra a kérdésre irányul, hogy a citerás játéktechnika és az azzal kapcsolatos test-technikák, testet öltött tudás (embodiment) és a zenélési szokások, hogyan változtak a citerazenekarok megjelenéséig. Emellett célom, hogy megértsem miért vált a citera napjainkra kórusokat, hagyományörző népdalköröket, tehát leginkább éneket kísérő hangszerré, ezzel negatív sztereotípiákat generálva a táncházmozgalomban. További fontos feladatommak tartom, hogy feltárjam az 1945 utáni, tanyasi társadalom citerához és a citerásokhoz fűződő viszonyának változásait, valamint adatokat gyűjtsék a vidéki, táncos mulatságok alakulásáról. Emellett érdeklődöm az alföldi parasztság táncműveltsége iránt is, leginkább azért, hogy megismerjem, milyen tánczenei tudással kellett rendelkeznie egy citerásnak, és mi a különbség az egyes tánc típusok citerás kísérete közt. Az általam vizsgált időszakon belül, kutatásom témájáról igen kevés adat található a releváns szakirodalomban, és a citerások tánczenei repertoárjáról is csak felületesek a leírások, valamint igen csekély az erről készült felvételek mennyisége. Munkám lényege tehát, a 20. század második felében tánczenét szolgáltató citerások technikai tudásának ismertetése.

KLIMA DÖNÍZ
doncsi27@gmail.com
néprajz
alapképzés, 5. félév
Szegedi Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

*Témavezető:
Apjok Vivien
egyetemi tanársegéd, SZTE BTK*

„MI MEGTANULTUNK TÁNCOLNI, ... MERT ÉLNI AKARTUNK.”
– A GOMBOSI TÁNCOK KUTATÁSTÖRTÉNETE

A dolgozatom központi témája a gombosi tánckultúra. A dolgozat célja egy olyan kutatástörténeti összefoglaló elkészítése, amely a későbbiekben egy jó alapot fog biztosítani ahhoz, hogy a gombosi táncokkal mélyrehatóbban tudjak foglalkozni. A céлом eléréséhez az eddig meglévő feldolgozatlan gyűjtést, archív felvételeket, szakirodalmat használtam, valamint a Gomboson élő idős emberekkel és az ott gyűjtést végző szakemberekkel új és visszacsatoló interjúkat készítettem. Az esettanulmányom fókuszában a gombosi tánckultúra áll. A dolgozatomban a gombosi tánckultúrát, valamint a helyiek táncéletére ható Gyöngyösbokrétát tárgyalom és a tüskömöt (lány körtánc, amit a vasárnapi táncalkalmak kezdetekor, annak szüneteiben, és a nagyböjtben táncoltak) mutatom be.

KERESZTÉNY CSENGE
csenge.kereszteny@gmail.com
néprajz
mesterképzés, 3. félév
Szegedi Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Dr. Varga Sándor
egyetemi adjunktus, SZTE BTK

EGY NÉPTÁNCGYŰJTŐ KÖRÚT ADATAINAK ÉRTELMEZÉSE

Kutatásomban egy 20. századi néptáncgyűjtő körút kontextualizálását tűztem ki célul. Ehhez a gyűjtőút során készített film- és hangfelvételeket, a hozzájuk kapcsolódó különböző dokumentumokat (helyszíni jegyzeteket, filmleíró- és magnószalag jegyzőkönyveket) és a vezető kutató, Martin György kéziratos hagyatékában fellelt leveleket és hivatalos iratokat hívtam segítségül, a néprajzi szakirodalom mellett történeti munkákat is felhasználva.

Dolgozatomban részletesebben foglalkozom a néptánckutatástörténet kutatásának fontosságával, a gyűjtéshez kapcsolódó levéltári iratok bemutatásával, valamint bemutatok három, a gyűjtés során készült néptáncfelvételt is. Az archív filmekkel kapcsolatban foglalkozom a kutatói beavatkozások és a megrendezett táncalkalmak kérdésével, a táncosok térhasználatával, viseletével és a kapcsolódó dokumentumok ismeretének fontosságával.

Munkámmal a néptáncfilmek kritikai megközelítését szeretném ösztönözni, és a korábbi táncfolklorisztikai eredmények pontosabb értelmezéséhez szeretnék közelebb kerülni.

HIDVÉGI BENCE GÁBOR
bence.hidvegi.00@gmail.com
színháztudomány
mesterképzés, 1. félév
Károli Gáspár Református Egyetem
Bölcsészet- és Társadalomtudományi Kar

Témavezető:
Dr. Fuchs Livia Valéria
főiskolai docens (külsős), MTE

A MAGYAR NÉPTÁNC MEGJELÉSI FORMÁINAK VÁLTOZÁSA – AZ AUTENTIKUSTÓL A TÁNCSZÍNHÁZIG

Dolgozatom a magyar néptánc színpadi megjelenési formáinak a változásaival foglalkozik, különösen hangsúlyos szerepet tölt be a táncszínház megjelenése és népszerűvé válása a magyar alkotók körében. A dolgozat bevezető részeiben a kiindulópontokat vizsgáltam, azaz az előző évszázad táncelőadásait és együtteseit, valamint a néprajzi gyűjtésekre is kitértem. Azért gondoltam ezt szükségesnek, mivel így könnyebb megérteni a változások milyenségét, tehát van egy összehasonlítási alap. Ezt követően tértem át a XXI. századi előadások vizsgálatára, amiben a táncszínházi jelleg kapott igen jelentős szerepet, és így a dolgozatom is a táncszínházi előadásokra fókuszál leginkább, kiemelve közülük egy példát a Magyar Nemzeti Táncgyűttes *Szabadság, szerelem* című előadását, aminek a segítségével tudtam a különböző jellemzőkre példát mutatni. Mindezt pedig a megőrzés és a népszerűség szempontjából vizsgáltam, és azt a következtetést lehet levonni, hogy ezen szempontok teljesüléséhez szükséges a változás, és az átalakulás, tehát a táncszínháznak van létjogosultsága a magyar néptánc, folklór színpadi megjelenítése során.

NÉPRAJZ II. TÁRSADALOMNÉPRAJZ

Zsúrielnök:

Dr. Nagy Károly Zsolt egyetemi docens (SRTA)

Zsúritagok:

Dr. Farkas Judit egyetemi docens (PTE)

Dr. Lajos Veronika egyetemi docens (ME)

NAGY DÁVID KRISZTIÁN

ndavid9915@gmail.com

magyar–történelem osztatlan tanári
osztatlan tanári mesterképzés, 11. félév

Debreceni Egyetem

Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:

Dr. Szilágyi Zsolt

egyetemi adjunktus, DE BTK

HÁZASSÁGI, KERESZTSZÜLŐI KAPCSOLATOK A 19. SZÁZADBAN AZ ABAÚJ VÁRMEGYEI SZALÁN

A dolgozat az Abaúj vármegyei Szala község 19. századi társadalomtörténeti folyamataival foglalkozik. Az elemzés célja a vizsgált korszak (1801–1895) falusi társadalmának megjelenítése. Az elemzés célja a házassági, illetve keresztszülői kapcsolatok bemutatása. A házassági kapcsolatok elemzésének súlypontja az endogámia és exogámia kérdésköre, azaz, hogy a településen élő és házasodni kívánó fiatal párok elsősorban településen belülről (endogámia) vagy kívülről (exogámia) választottak maguknak párt. Ezen kérdéskörön belül pedig az exogám házasságok térbeli elhelyezkedését is vizsgáltam. A keresztszülői hálózatok elemzésének célja a településen belüli keresztszülői csoportok feltárása. A téma korábbi szakirodalma ugyanis igazolta, hogy bizonyos esetekben rekonstruálhatók olyan, magas presztízzsel rendelkező csoportok, amelyekhez a településen élő, kisebb társadalmi státusszal rendelkezők gyermekeik felhasználásával akarnak tartozni. Az utolsó fejezet egy esettanulmány egy, a településen több generáción keresztül jelen lévő család házassági, keresztszülői kapcsolatainak bemutatása családrekonstrukciós módszer segítségével.

LAKATOS EMÍLIA-KATALIN

emilia.katalin7@gmail.com

magyar nyelv és irodalom

alapképzés, 5. félév

Partiumi Keresztény Egyetem

Témavezető:

Dr. Magyarai Sára

egyetemi docens, RO PKE

AZ EMLÉKES FÜZET ÉS KATONAFÜZET MINT A MEGBECSÜLÉS
ÉS KAPCSOLATTARTÁS HORDOZÓI – EGY KÁSZONI
TÁRGYPOPULÁCIÓS VIZSGÁLATBAN

A népi örökség a hagyományok és a tárgyi értékek meglétében és átadásában lehető fel. Összeköti a múltat és a jelent, valamint lehetőséget biztosít a kapcsolatépítésre, felhívva a figyelmet saját megbecsülendő értékeinkre. Dolgozatomban egy kászoni tárgypopulációs vizsgálat eredményeit mutatom be, azaz egy emlékes füzetet és egy katonafüzetet vizsgálva keresem a megbecsülés elemeit az írásos örökségekben, valamint arra keresem a választ, hogy ezek a füzetek telezhetők-e a kapcsolattartás egyik lehetőségeként az 1950-es években. A megbecsülés megjelenését tekintve a nyelvi, illetve képi elemeket vizsgálom. A kapcsolattartás lehetőségét fatikus elemek kiemelésével támasztom alá. Kutatásom antropológiai nyelvészeti megközelítésben az adatgyűjtés, korpuszelemzés, illetve egy interjú felhasználásának kereteiben zajlik. Az elméleti keret, amely alapul szolgál kutatásomhoz, főként Vajda András (2006, 2014) és Keszeg Vilmos (2008, 2010) népi írásossággal, íráshasználattal, írásfunkciókkal, populáris írásbeliséggel foglalkozó munkái.

VÁCZI VIRÁG

virag.vaczi@gmail.com

néprajz

mesterképzés, 3. félév

Eötvös Loránd Tudományegyetem

Bölcseztudományi Kar

Témavezető:

Dr. Bali János

egyetemi adjunktus, ELTE BTK

LEGYEN AZ ÁFÉSZ VENDÉGE! A VENDÉGLÁTÓIPAR NÉPRAJZA A KÁDÁR-KORSZAKBAN A VELENCEI-TÓ TÉRSÉGÉBEN

Dolgozatomban a Velencei-tó térségének Kádár-korszaki vendéglátását néprajzi szempontok alapján vizsgáltam meg. Elsődlegesen az otthoni környezeten kívüli étkezések és az éttermek vendéglátó kultúráját próbáltam meg komplexen megragadni.

Célom volt a korszak vendéglátását beépíteni az életmódtörténetébe, valamint párhuzamba állítani a vendéglátás egyes korszakaival. Ennek következtében egyezéseket találtam a 19. századi csárdák világával és a polgári jellegű városi vendéglátással, valamint a 20. század közétkeztetésével is, hiszen ezek bizonyos elemei a 20. század második felének vendéglátásában továbbéltek.

Rávilágítottam a kor gazdasági és politikai helyzetében történő üzletvezetési gyakorlatra és annak nehézségeire, amely különböző megélhetési stratégiákat eredményezett.

Kutatásomban kitértem az éttermek tárgyi kultúrájára, ahol két vendéglátóegységi típust különböztettem meg. A csárda jellegű „magyarosabb” és a szocialista építkezési stílusnak megfelelő „modern” egységeket.

Korabeli étlapok és itallapok alapján rávilágítottam a korszak éttermi keretek között megvalósuló étkezési szokásaira, valamint étel- és italkínálatára.

A Velencei-tó térségének üdülőhelyé fejlődése a vendégkör sokszínűségét, valamint szezonális változásokat is eredményezett. A szezon hónapjaiban a vendégek zömét a külföldi, a belföldi és a fővárosból időszakosan leköltöző nyaralók adták. A szezonon kívüli hónapokban azonban jóformán csak a helyi lakosokra hagyatkozhattak. Ebben az időszakban az egész településre kiterjedő segítő mechanizmus alakult ki, az éttermek és ezzel együtt a munkahelyek megtartásának az érdekében.

A vendéglátóegységek lokális szempontból szerves részeit képezték a településeknek. Egyszerre teremtettek állandó és időszakos munkát, valamint a szezo-

non kívüli hónapokban részt vettek a közétkeztetésben is. Az ott dolgozó személyek sokszor lokális szinten ismert emberekké váltak, akik aktívan részt vettek közösségük életében.

Összeségében elmondható, hogy a Kádár-korszak vendéglátása egy több korszak elemeit magába foglaló, de több újítást is létrehozó komplex jelenség volt. Ezt a komplexitást azonban csak úgy érthetjük meg leginkább, ha az egészet az akkor uralkodó politikai, gazdasági, kulturális és társadalmi rendszerben értelmezzük.

SIKLÓS CSENGE

siklos.csengeanna@gmail.com

néprajz

mesterképzés, 1. félév

Eötvös Loránd Tudományegyetem

Bölcseztudományi Kar

Témavezető:

Dr. habil. Bárány Dániel

intézetigazgató egyetemi docens, ELTE BTK

BOR ÉS ÜNNEP: SZENT GYÖRGY-HEGYI NAPOK KÖZÖSSÉGFORMÁLÓ SZEREPE

Dolgozatom témáját a Szent György-hegyi napok és annak közösségformáló szerepe képezi. Az ünnepnek teret adó hegyet és annak múltját, történelmét, földrajzi környezetét bemutatva a Szent György-hegyi napokat szemléltettem tömören áttekintve. Kutatásom középpontjában egy, a rendszerváltást követően létrejött, kitalált rendezvény áll, amely tudatosan szervezi és alakítja a helyi társadalmat.

Célom ezen keresztül egy komplex néprajzi kutatás bemutatása volt, amelynek fókuszában a kitalált hagyomány szervezői, résztvevői (világi és hivatalos, valamint a nem hivatalos és helyi oldalakról), valamint a rendezvényt spontán látogatói állnak. Társadalomnéprajzi aspektusból a borászati rendezvény érintettjeit az előbb felsorolt hármas csoportrendszer alapján külön-külön vizsgáltam, hiszen más benyomással és véleménnyel rendelkeznek a hegy névadója előtt megalapított ünnepről. Mindezek mellett arra a kérdésre kerestem választ, hogy milyen a hegy társadalmának, leginkább a borászok és a vezetés, valamint a falubeliek egymáshoz fűződő viszonya. Végül bemutattam, hogy milyen irányba mozdította el a közösség identitásképződését az ünnep. Dolgozatom végén, az általam vizsgáltakat összegeztem, és a témával kapcsolatos kiaknázatlan lehetőségeket szemléltettem, amelyek újabb kutatási alapot jelenthetnek későbbi tanulmányok, dolgozatok megírásához.

A Szent György napjakor megtartott rendezvényhét hivatott leginkább a híd szerepét betölteni, a kettészakadt közösség, azaz a hegylakók és a falubeliek között, ezáltal megerősítve a kapcsolatokat. Lehetőséget kínál a közös összejövételre és emellett az ünnep felhasználásával tudja a hegy értékét is népszerűsíteni a külvilág felé. A folyamatosan bővülő programok és a borvidék ismertté válása évről évre fenntartja a rendezvény folytonosságát. A program sikeréhez vezetett az is, hogy a közösség (aktív, passzív résztvevői) a helyi vezetés és az

egyház elfogadta és legitimálta, majd identifikációs és reprezentáló funkciókkal látta el.

Dolgozatomban igyekeztem arra a kérdésre választ találni, miszerint: mitől tekinthető mindazon eltérések ellenére mégis egy egységes, közösséget formáló és összetartó rendezvénynek a Szent György-hegyi napok. Egyrészt, mert olyan közösségi kikapcsolódási alkalmat nyújt, amelyen a közösség minden tagja részt tud venni, valamint mert a helyi értékeket kihasználva alakít ki az ünnep programokat, ezáltal a kollektív identitás és összetartozás tudatát erősítve.

JÁNOSI KINCSÓ
janosicila@gmail.com
magyar, német
alapképzés, 3. félév
Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

*Témavezető:
Eitler Ágnes
egyetemi tanársegéd, ELTE BTK*

A JÓ SZOMSZÉD: GYARMATPUSZTÁRA BEKÖLTÖZŐK KÖZÖSSÉGÉNEK ALAKULÁSA

Kutatásomat Gyarmatpusztán, egy volt uradalmi cselédtelepülésen végeztem, ahová a rendszerváltás óta egyre többen költöztek be a tősgyökeres lakosság mellé. Gyarmatpuszta jelenleg Gyermely község közigazgatási része. Érdeklődésemet egy közösség keltette fel, melyet tagjai Szomszédok csoportnak neveztek el a saját Facebook-csoportjuk neve után. Tagjainak nagy része körülbelül húsz éve lakik a településen, mégis szorosabb kapcsolat az utóbbi három évben alakult ki közöttük. Annak ellenére, hogy a közösség tagjai nagyrészt beköltözők, a csoportnak mégsem tagja minden, az utóbbi két-három évtizedben beköltözött lakos. Kutatásom során felmerült bennem a kérdés, hogy mi alapján lettek tagjai a jelenlegi csoporttagok a közösségnek? Milyen indokkal kezdték egymás társaságát keresni?

A Szomszédok csoport tagjai a településen egymásnak kölcsönös segítségnyújtást, támaszt jelentenek, közösséggé alakulásukat segítette az, hogy a csoport tagjainak nagyrésze a fővárosból vagy Budapest környékéről származik, szinte azonos életkorban vannak és hasonló érdeklődési körük van.

SZEVERÉNYI ANDRÁS
szeverenyiandras@gmail.com

filozófia

mesterképzés, 4. félév

Eötvös Loránd Tudományegyetem

Bölcseztudományi Kar

Témavezető:

Dr. Bali János

egyetemi adjunktus, ELTE BTK

NAGYGAZDÁK ÉS STÁTUSZSZIMBÓLUMOK.
AZ ANYAGI JÓLÉT KIFEJEZÉSÉNEK ESZKÖZEI GALGAMENTI
AGRÁRVÁLLALKOZÓK KÖRÉBEN

A következőkben egy komplex nagyobb kutatás kibontakozásának első lépcsőfokát kívánom bemutatni, melynek során a Galgamente tájegységének két közösségében végeztem, illetve végzek kutatásokat, felkeresve a helyi nagygazdákat, agrárvállalkozókat. Ennek során igyekszem feltérképezni e nagygazdák családi vállalkozásainak belső működését, munkamegosztási normáit és elveit, illetve a saját lokális közösségükön belül betöltött szerepüket, a maguk körül kialakított hierarchikus kapcsolatrendszerüket. Dolgozatom keretei nem teszik lehetővé, hogy átfogóan tárgyaljam mindezeket, ezért kutatásom egyik részterületét tárom az olvasó elé, melynek tárgya e nagygazdák státuszszimbólumai, vagyis az, hogy hogyan és milyen eszközökkel fejezik ki a saját anyagi jólétüket környezetük és egymás irányába.

A vizsgált gazdák bár meglehetősen nagy vagyonnal rendelkeznek, mégis azokat a fogyasztási termékeket, melyeket napjainkban általában a gazdagság és a státusz kifejezésének eszközeként tarthatunk számon (pl. drága sportkocsi, divatos öltözék, márkás karóra, nagy lakóház luxusberendezésekkel stb.) nem tekintik státuszszimbólumnak, hanem éppen ellenkezőleg: mélységesen megvetik azokat. Ezek helyett esetükben a státusz kifejeződése olyan dolgokban nyilvánul meg, mint például nagy földbirtok, a legújabb, legdrágább traktorok és egyéb mezőgazdasági gépek, a legkorszerűbb munkaeszközök, valamint a minél nagyobb és szebb telephelyek. Egyszóval e nagygazdák számára a termelőeszközök számítanak státuszszimbólumnak és mindazok a javak, melyek közvetlen hasznót hajtanak tulajdonosuknak.

A szóban forgó agrárvállalkozók mentalitása és reprezentációs technikái két csoportba oszthatók: egyrésztől újfajta kapitalista vállalkozói attitűdöket is mutatnak, másrésztől visszatér bennük valamifajta hagyományos paraszti men-

talitás is. A rájuk jellemző tudatos kapcsolatépítés, költséghaszonelemzés és a megtermelt tőke állandó jellegű visszaforgatása a vállalkozásba, az új vállalkozói attitűd jellemzői. Emellett a szigorú, luxusjavakat mellőző puritán életmód, a magasfokú munkaethosz és a földhöz való különleges viszony a hagyományos paraszti morál alapvető vonásai. E jelenségek mellett pedig kezd egy új tendencia is megjelenni: a korábbi csak a „produktív”, a „hasznos” dolgokra irányuló státuszsimbólumok mellett kezd kibontakozni egyfajta „földesúri” „dzsentriféletre” hajazó gazdagságkifejezési mód is körükben, amely túlmutat a nagygazda identitáson és értékrenden.

ÁLDOZÓ BORBÁLA
aldozoborii@gmail.com
szabad bölcsészet
alapképzés, 5. félév
Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

*Témavezető:
Eitler Ágnes
egyetemi tanársegéd, ELTE BTK*

A SZALON, A KÖRMÖS ÉS A PIROS KARMOK.
A KÖRMÖSHÖZ JÁRÁS GYAKORLATA
EGY VÁROSI VONZÁSKÖRZETEN KÍVÜL ESŐ TELEPÜLÉSEN

Kutatásomban a körmöshöz járás gyakorlatát vizsgáltam egy városi vonzásokörzeten kívül eső településen, Dabronyban. A körmök megcsináltatása mögötti motivációt szerettem volna megismerni, azt, hogy mikortól kezdték el festeni a körmüket az adott faluban a nők, valamint, hogy mikortól vált divattá a műkörmök viselete. Ezen felül fontosnak tartottam a festett körmök és a műkörmök erkölcsi és ízlésbeli megítélését kideríteni, továbbá azt, hogy van-e hozzáállásbeli különbség a különböző generációk között. Kíváncsi voltam, hogy milyen testápolási szokásokhoz, fogyasztói magatartáshoz és munkakultúrához kapcsolódó változások zajlottak le a településen, és hogy ezek a változások milyen kapcsolatban álltak a festett körmök és a műkörmök helyi megjelenéséhez. Kutattam továbbá a szépségszalomban zajló pletykálás dabronyi társadalomban betöltött információátadó és közösségépítő funkcióját.

Mindezek megismerése érdekében a terepmunka mellett kutatástörténeti áttekintést is végeztem, többek között azért, hogy az általam megfigyelt jelenségeket elméleti keretek közé tudjam rendezni.

Terepmunkám során megtapasztaltam, hogy a településen lévő szépségszalomban egy speciális közösségi, azon belül is női térként funkcionál, ami helyszínt nyújt a falubeli nőknek egyfajta határátlépésre, normaszegésre is. Kirajzolódott továbbá a műkörmös helyi társadalomban betöltött központi szerepe, aki egy olyan szolgáltatást nyújt, amivel vendégei női identitását tudja erősíteni egy olyan környezetben, ahol nehezebb a társadalom által elvárt külső női jegyeket fenntartani.

SÓCZÓ VIKTÓRIA
soczokike@gmail.com
néprajz
alapképzés, 5. félév
Szegedi Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Dr. Simon András
egyetemi docens, SZTE BTK

KÖRNYEZETTUDATOS ÉLETMÓD A SZEGEDI EGYETEMISTÁK KÖRÉBEN

Dolgozatom témája a Szegeden élő, magukat környezettudatosnak tartó egyetemisták életmódjának bemutatása. Írásomban kitérek a témával kapcsolatos fogalmak megmagyarázására, a kutatás akcióantropológiai jellegére, valamint a kapott eredmények vizsgálatára, következtetés levonására és jövőbeli terveimre. Kutatási kérdéseim a környezettudatos gondolkodás átörökítődéssel, továbbá Szeged környezettudatos lehetőségeivel kapcsolatosak.

NYELVTÖRTÉNET, NÉVTAN ÉS URÁLI NYELVÉSZET

Zsúrielnök:

Dr. Juhász Dezső professor emeritus (ELTE)

Zsúritagok:

Dr. Kecskés Judit egyetemi docens (ME)

Dr. Sebestyén Zsolt főiskolai docens (NYE)

Dr. Pődör Dóra (KRE)

VOJTER KITTI
vojter.kitti@gmail.com
magyar
alapképzés, 6. félév
Szegedi Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Dr. Szeverényi Sándor
tanszékvezető egyetemi docens, SZTE BTK

A NGANASZAN INFERENCIÁLIS FUNKCIÓI ELSŐ ÉS MÁSODIK SZEMÉLYBEN

Dolgozatom témája az elmúlt évtizedekben népszerű, ám korántsem kiaknázott nyelvi jelenség, az evidencialitás. Aikhenvald (2004) szerint ez a nyelveknek azon tulajdonsága, hogy beszélői grammatikai elemekbe kódolva kifejezhetik, milyen típusú forrásból ismernek egy adott információt. Kutatásom tárgya az első személy hatás, amely szerint egyes evidenciális kategóriák első személyben képesek a forrás megjelenésén túl olyan jelentéseket kifejezni, amelyeket második és harmadik személyben nem. Ilyen például a kontrollhiány, amely a cselekvés nem szándékos mivoltára utal.

Dolgozatom első felében az evidencialitáshoz és az első személy hatáshoz kapcsolódó fogalmakat ismertetem, illetve a nganaszan (uráli > szamojéd) nyelvet és annak rendszerét írom le. Céлом volt, hogy Curnow elmélete (2002) nyomán a nganaszban igazoljam, hogy a következtetés, feltételezés forrását kifejező inferenciális szuffixum használatában megvalósulhat az első személy hatás.

Korpuszalapú (Brykina et al.) kutatásom során az inferenciális különböző személyű előfordulásait kerestem, elsősorban az első és a második személyű alakokat, amelyet a harmadik személyű alakokra is kiterjesztettem funkció szerinti különbségeket keresve. A szövegkörnyezet elemzése során megállapítottam, hogy hipotézisem helyes: első személyben valóban megjelenik az első személy hatás kontrollhiány formájában. Nem találtam kizárólag második személyre jellemző funkciót, viszont a 2. személyű alakokat is inkább többletjelentések jellemzik (pl. mirativitás), és kevésbé a forrásjelölés. A szakirodalomban nem említett funkció (düh, indulat) is megjelenik ezeknél a személyeknél, bizonyos várt jelentések viszont nem. Azt feltételezem, ezek inkább a harmadik személy funkciói közé sorolandók, ahogy a pusztán forrásjelölésből való használat is.

Munkámban az inferenciális kategória különböző személyekben való használatának eltérő funkcióit, illetve elsősorban az első személy hatás jelenlétét bizonyítottam a nganaszban nyelvben, ez pedig nemcsak uralisztikai, hanem tipológiai szempontból is fontos eredmény.

BÉRES MÁTYÁS
matyasberes0@gmail.com
magyar
alapképzés, 6. félév
Szegedi Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Dr. Sipőcz Katalin
egyetemi docens, SZTE BTK

FÉRFI-NŐI OPPOZÍCIÓ A MANYSI NYELVBEN

A nő- és hímnemű jelöltek közötti különbségtétel a világ minden nyelvében megmutatkozik valamilyen szinten. Egyes nyelvekben erre külön grammatikai eszközök állnak rendelkezésre, azaz a biológiai nem (sexus) grammatikai kategóriaként (genus) is jelen van, de olyan nyelveket is találunk, amelyekben a nemek szerinti elkülönülés a személyes névmások szintjére korlátozódik. Előbbi csoportba tartozik az indoeurópai nyelvek többsége, míg utóbbira az angol nyelv lehet a legkézenfekvőbb példa. A nyelvtani nem szerepe azonban túlmutat a szemantikai funkciókon, elsődlegesen ugyanis morfoszintaktikai rendeltetéssel bír.

A nem tehát a nyelvi rendszer egyik központi részeként van jelen a genust ismerő nyelvekben. De mi a helyzet akkor, ha az adott nyelvben nem ismeretes a genus fogalma? Dolgozatomban egy általános tipológiai áttekintést követően erre a kérdésre keresem a választ. Vizsgálatom tárgya a manysi nyelv volt, melyben – akárcsak az uráli nyelvcsalád teljes egészében – a denotátum biológiai nemének kifejezése lexikai eszközökkel történik a grammatikai nem hiányából fakadóan. Célom, hogy rámutassak azokra a sajátosságokra, amelyek a manysit – különösen annak északi (szoszvai) változatát – jellemzik. Hiába nem ismeri ugyanis a genust a nyelvcsalád többi tagja sem, az egyes nyelvek egészen eltérő stratégiákat alkalmaznak a denotáció során. Az általam vizsgált fogalomkörök közé tartoznak többek között a rokonságnevek, foglalkozásnevek, illetve a hím és nőtény állatok elnevezései. A manysi nyelvi adatok forrásául a Munkácsi Bernát gyűjtésein alapuló, Kálmán Béla szerkesztette *Wogulisches Wörterbuch*, a *Аҗумә сәpunoc* nevű manysi újság, illetve az Ob-Ugric Database főként folklórszövegeken alapuló korpusza szolgált.

KORMOS ERIK
kormoserik16@gmail.com
finnugrisztika
mesterképzés, 12. félév
Debreceni Egyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Dr. Maticsák Sándor
tanszékvezető egyetemi tanár, DE BTK

A DÉLÉSZT NYELVVÁLTOZATOK. A SZETU ÉS A VÖRU HELYE A BALTI FINN NYELVEK KÖZÖTT

Az Észtország délkeleti sarkában és az orosz határ túloldalán élő, ortodox szetu kisebbség liturgikus nyelve az észti és az egyházi szláv. Ennek ellenére rendelkeznek saját fordítással a négy evangéliumból. Ez csupán nyelvi presztízs számukra, hiszen szakrális célokat nem szolgál ezek megléte. Nyelvük hivatalosan az észti nyelv legdélkeletibb dialektusa, amelyet a hozzá legközelebb álló vöru nyelvjárás csoportjának tartanak. A lutheránus vöruknek nincs semmilyen bibliafordítása. A szetuk célja nem más, mint anyanyelvük önálló státuszának elnyerése. Ortodox hitük által hosszú ideig elszeparálva éltek az észtektől, amelynek köszönhetően sok archaikus elemet megőrzött a nyelvük. Emellett bőven fedezhető fel benne orosz elem is. Az első Újszövetség-fordítás 1926-ban készült el, az észti alapján. Ennek 2013-ban készült el az új, revideált változata az eredeti ógörög szöveg alapján. Mindkét fordítás alapja a déli szetu dialektus.

Az elemzés során összevettem a dolgozatban a szetu miatyánk imádságfordítások Máté evangélium szerinti változatát az 1997-es észti fordítással, valamint indokolt esetben a finn fordítással is. Összességében nem lehet nyelvújításról beszélni. A szavak legnagyobb része ősi, finnugor eredetű. Második helyen a germán eredetű szavak állnak. Orosz hatás csupán egy kötőszó esetében mutatható ki.

SURÁNYI ANNA
suranyianni@gmail.com
magyar nyelv és irodalom
mesterképzés, 5. félév
Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Friczné Dr. Terbe Erika
egyetemi adjunktus, ELTE BTK

NÁDASDY TAMÁS ÉS KANIZSAI ORSOLYA
TÍZ LEVELÉNEK BETŰHŰ ÁTIRATA, OLVASATA, ÉRTELMEZÉSE
ÉS NYELVI ELEMZÉSE (1556–1557)

Nádasdy Tamás (1498–1562) és Kanizsai Orsolya (1521–1571) levelezése fontos helyet kap a középmagyar misszilisanyagban: „a házaspár fennmaradt levelezése [...] egyedülálló a korszakban, mert a levelek segítségével közvetlen betekintést kaphatunk a főúri udvar életébe, a hadi-politikai eseményekbe, a birtokgazdálkodás gondjaiba és a házaspár meghitt pillanataiba is.” (Terbe 2017: 85). Noha Nádasdy Tamás a 16. század egyik leginkább kutatott és ismert személye, nagyszámú misszilisei pedig értékes információkkal szolgáltathatnak a középmagyar nyelvről, azok nyelvtörténeti kutatásokban ritkán fordulnak elő. Ennek egyetlen oka az, hogy a levelezéséből nem készült betűhű átiratokat tartalmazó kiadás. Kutatásom témájául azért választottam az 1556–1557. évi Nádasdy–Kanizsai levelezés betűhű átiratának, olvasatának, értelmezésének, nyelvi elemzésének elkészítését, hogy ezt a hiányt legalább kis részletében betöltssem, és megtegyem az első lépést a levélananyag nyelvészeti céllal való felhasználhatósága felé. Az elemzés során hangsúlyt fektetek a helyesírási-hangjelölés kérdésre, illetve hangtani, dialektológiai, morfológiai, lexikai, pragmatikai megközelítésből vizsgálom a szövegeket. A nyelvi elemzés kérdéseit az értelmezés szempontjainak rendelem alá, nem törekszem komplex elemzésre: elsősorban az értelmezés gyakorlati megoldásának szempontjából vizsgálom ezeket a kérdéseket, mert érdeklődésem központjában az áll, hogy a régi formákat hogyan lehet átültetni a mai nyelvhasználatra.

ARUSTAMYAN INESSA
inessarustamyan@gmail.com
történelem
mesterképzés, 3. félév
Pázmány Péter Katolikus Egyetem
Bölcsészet- és Társadalomtudományi Kar

*Témavezető:
Dr. Kovács Bálint
egyetemi docens, PPKE BTK*

AZ ERDÉLYI ÖRMÉNYEK KÖZNYELVI NYELVE (18–19. SZÁZAD)

A dolgozat alapvetően egy történeti nyelvészeti, azon belül is történeti dialektológiai kutatás megvalósítása, amely az erdélyi örmények 18-19. századi köznyelvét vizsgálja önálló erdélyi levéltári kutatások alapján. Kutatásom célja az alábbi fő kutatási kérdésnek a megválaszolása: Melyik örmény irodalmi nyelvhez tartozik az erdélyi-örmények nyelvjárása? A kérdés a nyelvészeti szakirodalomban ugyanis még egyáltalán nem tisztázott. A kérdés megválaszolásához a következő hipotézist alkottuk: ha az erdélyi örmények a történeti hagyomány szerint a középkori örmény fővárosból, Ániból származnak, akkor ezt nyelvészeti kutatásokkal és a shiraki dialektussal való összehasonlítással – amely valószínűleg a legközelebb áll az egykori „áni-örmények” dialektusához – tudjuk igazolni.

A dolgozat első részében a történeti háttérrel vizsgáljuk meg és öt szempont köré csoportosítjuk azokat a legfontosabb érveket, amelyek az indikátorai voltak a nyelvi folyamatoknak: mind a dialektus változásának, mind a nyelvi asszimilációnak. A dolgozat második részében erdélyi örmény nyelvemlékek morfológiai elemzésével foglalkozunk, hogy ez alapján összehasonlítást végezhesünk, amely segít azonosítani, hogy az erdélyi örmények köznyelvi nyelve melyik örmény történeti dialektushoz tartozott.

SZILÁGYI TIBOR

szilagytibor12c@gmail.com

magyar–történelem osztatlan tanári
osztatlan tanári mesterképzés, 9. félév
Debreceni Egyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:

Dr. Póczos Rita

egyetemi adjunktus, DE BTK

KÁROMKODÁSKULTÚRA ÉS NYELVI AGRESSZIÓ A KORA ÚJKORI MAGYARORSZÁGON

A dolgozat célja, hogy történeti szociolingvisztikai, történeti szociopragmatikai, illetve leíró nyelvészeti szempontok alapján megvizsgálja a kora újkori Magyarország káromkodási szokásait, illetve azokat a szituációkat, beszédhelyzeteket, amelyekben a nyelvhasználó ezekhez a nyelvi eszközökhöz folyamodott. Az írás egyrészt integrálja az eddigi ismereteket a témában, mintegy összefoglalja a releváns szakirodalmi munkákat, másrészt újabb szempontokkal gazdagítja azokat. Erőteljes történeti és néprajzi szemléletmód segítségével a nyelvi kifejezéseket szélesebb spektrumból lehet vizsgálni. A dolgozat kitér arra, hogy miért számít/számított a korban tabunak a szexualitás, miért normasértő ez a tevékenység, hogyan függött össze a hitvilággal, a vallásossággal.

A pályamunka igyekszik bebizonyítani azt is, hogy a káromkodás nyelvi univerzálé, a társadalom minden tagja használta a korban ezt a formulát egy-egy felfokozottabb beszédhelyzetben (perekben, vesztes csata utáni levelekben, bajvívásra hívó üzenetekben), és a szóhasználatot tekintve szinte alig volt különbség egy parasztasszony és egy nemesúr között. Mindez korpuszalapú elemzéssel kerül bemutatásra. A széleskörű forrásbázis lehetőséget adott arra, hogy a legtöbb ilyen szituációt rögzítsem. Kb. 185 település anyaga került be a korpuszba, és minden társadalmi státus reprezentálja magát az adattárban.

TÖRÖK CSANÁD

torokcsani20@gmail.com

magyar–történelem osztatlan tanári

osztatlan tanári mesterképzés, 5. félév

Károli Gáspár Református Egyetem

Bölcsészet- és Társadalomtudományi Kar

Témavezető:

Dr. habil. Bölcskei Andrea

intézet- és tanszékvezető egyetemi docens, KRE BTK

A LÉTIGÉS-HATÁROZÓI IGENEVES SZERKEZETEK

LÉTJOGOSULTSÁGÁNAK KÉRDÉSEI A MAGYARBAN

ÉS A SZERKEZETEKET ÉRŐ NYELVÉSZI-NYELVMŰVELŐI MAGATARTÁS VÁLTOZÁSAI A XIX. SZÁZAD UTOLSÓ HARMADÁTÓL NAPJAINKIG

Tudománytörténeti dolgozatom középpontjában a nyelvészi és nyelvművelői vitáknak körülbelül másfél évszázada kereszttüzeiben álló, létige + határozói igenév alkotta szerkezetek állnak. Kutatásom keretében 30 népiskolai tankönyvet vagy nyelvművelői ismeretterjesztő könyvet vizsgáltam; internetes forráselemzésem során megközelítőleg negyvenöt szakcikk adatait elemeztem; nem utolsósorban gimnazistákkal töltöttem ki a nevezett szerkezetet érintő, általános nyelvhasználói attitűdöket feltáró kérdőívet. Többszintű forráselemzésem egybek mellett kimutatta, hogy elvi hibaként merül fel a téma kapcsán a létige van és lett alakjával képzett szerkezetek összekeverése, illetve a féltő szándékú, de sokszor nyelvhelyességi babonából táplálkozó, nyelvészi vagy nyelvművelői kommentárok komolyan vétele. Kutatási eredményeim közé tartozik továbbá, hogy három valótlan meggyőződését is cáfoltam a tárgykörben meghatározó jellegű Szepesy Gyula-féle könyv vonatkozó fejezetének.

NAGY ANGELIKA
nagy.angelika0305@gmail.com
angol–fizika osztatlan tanári
osztatlan tanári mesterképzés, 5. félév
Pécsi Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

*Témavezető:
Dr. Fekete Tamás
egyetemi adjunktus, PTE BTK*

THE MECHANISMS OF DOUBLET FORMATION WITH A FOCUS ON SOUND CHANGES

In this research I was focusing on two issues, how does sound change contribute to doublet formation, and what kind of sound changes brought about doublets in English. For my analysis, I collected data from etymological dictionaries that I analysed in the light of sound changes that took place in English. In my analysis I found out that sound change is the main process that facilitates doublet formation, with palatalization being the most important process. I also found out that there are sound changes that do not contribute to doublet formation in themselves, but in combination with other changes they can lead to the emergence of doublets. Concerning the languages that supplied doublets, Latin, French, and Old Norse were the only contributors.

VASAS BRIGITTA

brigitta.vasas@gmail.com

osztatlan tanári mesterképzés, 11. félév

Debreceni Egyetem

Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:

Dr. Bába Barbara

egyetemi adjunktus, DE BTK

NÉVRENDSZERTANI KÜLÖNBSÉGEK MODERN KORI NÉVKORPUSZOK ALAPJÁN

Dolgozatom témájául a névrendszertani különbségek elemzését választottam modern kori névkorpuszok alapján. A vizsgálat célja egyrészt a névrendszertani sajátosságok feltérképezése, másrészt a névrendszertani jellegzetességek kialakulását meghatározó tényezők feltárása. A dolgozat bevezetésében a helynévgyűjtés rövid történeti áttekintése olvasható. A bevezető után a korábbi összevető névrendszertani vizsgálatok módszereinek és eredményeinek, a jelen vizsgálat tárgyának a rövid ismertetése következik. Az általam választott Nagykállói járás településeinek névanyaga mellett a járáshoz tartozó települések névrendszerre ható településtörténeti, természetföldrajzi és területi sajátosságait mutatom be. A települések helyneveinek adatbázisba rendezése után a névkorpuszt Hoffmann István modellje szerint elemeztem: a helyneveket névfajták szerint csoportosítottam, majd a helynevek névrendszertani vizsgálatát készítettem el. Ennek az elemzésnek a részeként egyrészt a Nagykállói járás egyrészes, valamint kétrészes helyneveinek funkcionális-szemantikai, illetve lexikális-morfológiai nyelvi elemzését végeztem el, másrészt a helynevek keletkezéstörténeti elemzésére is vállalkoztam. A helynevek nyelvi elemzése révén nem pusztán a járás neveinek alapos jellemzését végezhettem el, de általa arra is lehetőségem nyílt, hogy összehasonlító névrendszertani vizsgálatot készítsék más települések, járások és régiók (Bakonszeg, a Fehérgyarmati járás, a felcsíki régió, Nagykörű, a Szatmári térség magyarországi, romániai és ukrainai területe, Szentpéterszeg, Tapolcafő és a Veszprémi járás) helyneveinek vonatkozásában. Az összevetés során egyrészt a települések területének, név- és népsűrűségének összefüggését vizsgáltam meg. Másrészt az egyes helyfajtaikat jelölő nevek, az egy- és kétrészes helynevek, az egyes névrészfunkciók, a birtoklást kifejező nevek, valamint az -é birtokjel százalékos megoszlását vettem közelebbről szemügyre. Az összevető elemzéseim eredményei alapján a vizsgált korpuszokban a névrendszertani kü-

lönbségeket különböző településtörténeti és természetföldrajzi okokkal, valamint az idegen nyelvi közeg hatásával és módszertani körülményekkel magyarázhatjuk. Dolgozatom ezáltal a korábbi, összehasonlító névrendszertani elemzések sorába illeszkedik, azok eredményeit bizonyos esetekben további példák segítségével igazolja, más esetekben újabb részletekkel gazdagítja azokat.

SÁGI MANUÉLA

sagi.manuela23@gmail.com

magyar–angol osztatlan tanári

osztatlan tanári mesterképzés, 11. félév

Eötvös Loránd Tudományegyetem

Berzsenyi Dániel Pedagógusképző Központ

Témavezető:

Dr. Tóth Péter

egyetemi adjunktus, ELTE BDPK

HELYNÉV-SZOCIOLÓGIAI KUTATÁSOK IKERVÁRON

Dolgozatom fő célja egy nyelvészeti kutatás módszerének és eredményeinek bemutatása, amelynek keretében egy Vas megyei település, Ikervár helyneveit vizsgáltam. Magáról a kutatásról elmondható, hogy a nyelvi adatok egy részét 2021-ben és 2022-ben saját magam gyűjtöttem a településen, másik része pedig már történetinek mondható. A kutatás során szeretnék képet kapni arról, hogy Ikervár helynevei – fél évszázad távlatában – mennyire maradtak meg a köztudatban. A dolgozatban az életkor és a helynévismeret, a nem és a helyismeret, valamint a helynévrendszer és helyismeret viszonyával egyaránt foglalkozom. Emellett olyan kérdésekre is választ keresek, hogy milyen névadási motivációi lehetnek a különböző helyneveknek, miért változnak a földrajzi nevek, vagy éppen miért tűnnek el egyre inkább a dűlőnevek. Továbbá azt a célt is kitűztem magam elé, hogy olyan helyneveket gyűjtssek, amelyeket még nem jegyeztek fel korábban.

Az élőnyelvi adatgyűjtést 40 adatközlő segítségével végeztem. Az adatközlőket négy, életkoron alapuló kategóriába soroltam, valamint arra is figyeltem, hogy a nemek szerinti eloszlása is azonos legyen. Ezáltal minden korcsoportból 5 nő és 5 férfi adatközlőm volt. Az élőnyelvi gyűjtés két fordulóban zajlott. Első körben a szóbeli interjú módszerét alkalmaztam. Ezután a gyűjtött anyagok rendszerezése történt, majd a toponimákat szócikk formába rendeztem. Miután elkészült a végleges szócikklista, következhetett a gyűjtés második fordulója, ahol a lakosság általi névismereten volt a hangsúly. Az adatközlőkhöz újra ellátogattam, majd a település teljes névanyagán végigmenvén az összes toponimára rákérdeztem, hogy ismerik-e az adott helynevet.

Összefoglalásképp szeretném kiemelni, hogy a helynevek összegyűjtése a legközvetlenebb módon szolgálja a nemzeti örökség védelmét. Emellett helyneveink több tudományterület számára nyújtanak olykor nélkülözhetetlen forrásanyagot. A helynevek gondozása egyfajta szellemi környezetvédelemnek is tekinthető: a természeti és az épített környezet óvása nem lehet teljes az őket jelölő nevek és a hozzájuk kapcsolódó szellemi értékek megmentése nélkül.

GERGELY ANDREA
gergelyandrea98@gmail.com
magyar–francia osztatlan tanári
osztatlan tanári mesterképzés, 10. félév
Debreceni Egyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Dr. Tóth Valéria
egyetemi tanár, DE BTK

Á FOGLALKOZÁSNEVET TARTALMAZÓ CSALÁDNEVEK A RÉGI MAGYAR NYELVBEN

Dolgozatomban a foglalkozásnevet tartalmazó családnevek részletes vizsgálatát igyekeztem elvégezni a 14–17. század időszakában. A személynevekkel, családnevekkel foglalkozó munkákban azt láthattuk, hogy noha azok többnyire átfogó leírást adnak a nevekről és a családnevek különféle típusairól, viszont kevés az olyan szakmunka, amely egy-egy típusukra koncentrálna vizsgálna a neveket. Ezért munkámban arra törekedtem, hogy minél több szempontot érvényesítsek a foglalkozásnevet tartalmazó családnevek kategóriájába tartozó névformák elemzése során. Dolgozatom első egységében a személynevekhez kapcsolódó névelméleti háttért ismerttettem, azokat a legfontosabb terminusokat mutattam be, amelyeket fontosnak tartottam előzményként megemlíteni a foglalkozásnévi eredetű családnevek kutatása szempontjából, illetve a személynévajták leírási modelljét is felvázoltam annak érdekében, hogy a családnevek helyét meg tudjuk határozni ebben a keretben. Az elemző fejezetekben Kázmér Miklós *Régi magyar családnevek szótára* című munkáját használtam fel a foglalkozásnévi eredetű családnevek részletes vizsgálatához, s erre a névállományra (912 név) támaszkodóan tettem megállapításokat. Összefoglalásként az általam végzett vizsgálat eredményeit vetem össze a korábbi szakmunkák megállapításaival, illetve néhány további vizsgálati lehetőséget is felvetek. Kutatásom során nagy hangsúlyt fektettem a foglalkozásnevek morfológiai vizsgálatára, illetve a belőlük lett családnévformák gyakorisága közötti összefüggésekre is. A foglalkozásnévi lexémát tartalmazó családnevek morfológiai struktúrájának vizsgálatáról kevésbé esett szó a az eddigiekben a szakirodalomban, és nem olvashattunk arról sem korábban, hogy a foglalkozásnévi családnevek morfológiai szerkezete és a gyakorisági viszonyaik között milyen összefüggések mutatkoznak. A dolgozatom utolsó fejezetei ezért ezt az aspektust helyezték a középpontba.

ÓKORI ELŐ-ÁZSIAI ÉS ANTIK RÉGÉSZET

Zsúrielnök:

Dr. Nagy Levente egyetemi docens (PTE)

Zsúritagok:

Dr. Vér Ádám egyetemi adjunktus (ELTE)

Dr. Kulcsár Valéria egyetemi docens (SZTE)

Dr. Vass Lóránt egyetemi adjunktus (PPKE)

KERSÁNSZKI KAMILLA
kamillakersanszki@gmail.com
régészet
mesterképzés, 5. félév
Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Dr. Kalla Gábor
egyetemi docens, ELTE BTK

RÍTUS ÉS TÉRBELISÉG. GYERMEKTEMETKEZÉSEK AZ ÓBABILONI KORI ÚRBAN.

A gyermekek helyzete a régészeti korokban napjaink egyik legtöbb lehetőséget tartogató kutatási iránya. Az óbabiloni kor gyermektemetkezéseinek vizsgálatára az Ur városában feltárt lakóházak adják a legjobb lehetőséget, ugyanis ebben a korban jellemzően a házakban temetkeztek. Első publikációjuk óta ezekkel a sírokkal keveset foglalkozott a kutatás, a más városokról készült elemzések sem vizsgálták részletesebben a sírok térbeliségét, az azoknak helyet adó helyiségek funkciója és az oda temetett személyek háztartáson belüli státusza közti lehetséges kapcsolatokat.

Kutatásomhoz az uri ásátás publikációja mellett több forrásból – több esetben a 100 éves terepi jegyzetek ellenőrzésével – összesen 267, lakóházhoz köthető sírt gyűjtöttem össze, amelyek közül 114 volt gyermek- vagy csecsemősír. A sírok vizsgálata során a helyiségek és a rítus más elemei, mint a sírformák és a mellékletadási szokások között kerestem összefüggéseket. Megfigyeléseim alapján a gyermeksírok fő jellemzői, melyek a legtöbb esetben meghatározták a temetkezési rítussal kapcsolatos döntéseket: a ház belső, külvilágtól elzártabb részén történő elhelyezés; a zárt, agyagból készült tárolókban való temetés; és a kis számú melléklet. Ezutóbbi jelenségeket az ókori Elő-Ázsia más térségeiben is megfigyelték, így az eredmények nagyobb kontextusba is beilleszthetők, és a későbbi kutatás szempontjából is ígéretes a más városokkal vagy más korszakokkal való összehasonlítás lehetősége, amelyhez a térbeliség kérdése egy új perspektívát ad.

A gyermekeknél tett megfigyeléseket a felnőttek sírjaival összevetve kirajzolódik az a kép, hogy a gyermekek csoportja demokratikusabb, temetkezéseikben nem mutatkoznak meg azok a társadalmi különbségek, amelyeket más források alapján feltételezhetünk. A sírok alapján egyes házak esetében meghatározható

a gyermeknek az adott háztartásban elfoglalt helye, az egész város társadalmára vonatkozóan viszont nem rajzolhatunk fel általános szabályokat a különböző státuszú gyermekek csoportjainak elkülönítésére. Többségükre látszólag a temetkezési rítusnak ugyanazon szabályai vonatkoztak, amelyektől csak ritkán tértek el, és ezeken a szabályokon, szokásokon belül – a felnőttekkel ellentétben – kisebb változatosságot lehet megfigyelni.

ÁRVAI MIRTILL
amirtill@gmail.com
régészet
mesterképzés, 5. félév
Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Dr. Szabó Dániel
egyetemi adjunktus, ELTE BTK

MYKÉNÉI TERRAKOTTA FIGURÁK KONTEXTUÁLIS ELEMZÉSE.

A mykénéi terrakotta figurák kisméretű, kézzel készített darabok, amelyek egyaránt ábrázolhatnak emberi alakot, különböző állatokat, valamint bútorokat és kocsikat. A készítési idejük a késő bronzkorra tehető, leginkább a LH III periódusra. Általában festettek, főleg lineáris motívumokkal, legtöbbször pedig vörös festéket használtak a díszítéshez, de gyakori a fekete festés is. Előfordulnak monokróm darabok is, valamint vannak festetlenek is. A méretük 5 és 20 cm között mozog.

A budapesti Szépművészeti Múzeum Antik Gyűjteményében összesen 5 darab mykénéi terrakotta figura található. Kutatásomban ezekkel a tárgyakkal foglalkozom, azzal a céllal, hogy a figurák vizsgálatával egy lehetséges kontextust és eredetet kapcsoljak hozzájuk, emellett pedig a felmerülő hamisítás kérdésével is foglalkozom. A kutatásomhoz a Mykénéből előkerült figurák kontextuális elemzését vettem alapul, amelyet Ioulia Tzonou-Herbst készített el 2002-es doktori disszertációja keretében. Ebben a Mykénéből, illetve annak közvetlen szomszédságából, Prosymnából előkerülő figurákat vizsgálta és az előkerülésük kontextusa alapján próbálta a figurák lehetséges funkcióját megállapítani.

A kutatásom megfelelő bemutatása során kitérek a mykénéi terrakotta figurák kutatástörténetére, a tipológiára, illetve a kontextus, a funkcionalitás és az eredet kérdésére.

RUPPERT FANNI
ruppertfanny@gmail.com
történelem
mesterképzés, 2. félév
Pécsi Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Dr. Lindner Gyula
egyetemi adjunktus, PTE BTK

ÚTLEVELEK AZ ALVILÁGBA

A 19. századtól napjainkig több olyan aranylemez látott napvilágot, amelyek sírokból kerültek elő Mediterráneum-szerte. Ezeket az aranylemezeket azért helyezték a sírokba, hogy az elhunytat segítsék alvilági útja során és általuk érje el a boldog túlvilági létet. A kutatók Orpheus, a mitikus dalnok kultuszához kapcsolják ezeket a lamellákat, azonban azok szorosán kapcsolódnak Dionysoshoz is, emiatt dolgozatomban orphikus-bakchikus aranylemezekként hivatkoztam erre a tárgycsoportra.

A dolgozat elején bemutatam Orpheust, a mitikus dalnokot, aki lement az Alvilágba feleségéért. Ráműtattam arra, hogy Orpheusra nemcsak mitikus dalnokként tekintettek az antik hagyományban, hanem olyan hőrosként is, aki tudással rendelkezett az Alvilágról. Pályamunkámban a kutatástörténeti áttekintés után öt aranylemezt elemeztem. Értelmeztem a szövegekben szereplő istenalakokat, az egyes motívumokat. A szövegek mögötti cél könnyen felismerhető, de az egyes motívumok több lehetséges értelmezést is felvetettek.

NAGY ZSOLT-SZABOLCS
zsolt.nagy.szabolcs1999@gmail.com
régészet és klasszika tanulmányok
mesterképzés, 6. félév
Babeş–Bolyai Tudományegyetem

*Témavezető:
Pánczél Szilamér Péter
óraadó tanár, Maros Megyei Múzeum*

RÓMAI ÍJÁSZOK MIKHÁZÁN

A Maros megyei Mikháza (Călugăreni) egy gazdag történelmi múlttal rendelkező település, mely Marosvásárhelytől 26 km-re, a Nyárád folyó bal partján fekszik. A település fejlődésének első jelentős korszaka a Kr. u. 2–3. századig nyúlik vissza, ugyanis itt található a Cohors prima Augusta Itureorum római segédcsoport tábora és katonai vicusa. Az erődítmény az egykori Dacia majd Dacia Superior, illetve Dacia Apulensis tartomány keleti védvonalának az egyik fontos logisztikai központja volt. A katonai tábor területének régészeti kutatása a 19. századig nyúlik vissza és egy nemzetközi kutatócsoport együttműködéseként jelenleg is zajlik.¹ A 2013-as évben újrakezdett szisztematikus kutatásokat a Maros Megyei Múzeum koordinálja és a tábor parancsnoki épületére (A szektor), az északnyugati saroktoronyra (D szektor), a fürdőépületre (B szektor) és a vicus északnyugati insulájára (C szektor) koncentráltak. A tábor körül fekvő közel húszhektáros katonai vicus átfogóbb kutatására a faluban zajló közművesítés okán zajló leletmentő ásatások révén (ERA és ERC projektek) került sor.

Jelen dolgozat célja a Mikházán előkerült 114 darab nyílhegy tudományos feldolgozása. A vizsgálat a következő paraméterek szerint folyik: nyersanyag meghatározása², tipo-kronológiai besorolás, a tárgyak térbeli eloszlásának vizsgálata, koncentrációk kimutatása, analógiák keresése és esetleges funkciók meghatározása.

RUDAN KATA

kata@rudan.hu

régészet

mesterképzés, 1. félév

Pázmány Péter Katolikus Egyetem

Bölcsészet- és Társadalomtudományi Kar

Témavezető:

Dr. Beszédes József

egyetemi docens, PPKE BTK

TÁROLÓVERMEK A RÁKOSPATAKI KÉSŐ RÓMAI ERŐDBŐL – ADALÉKOK A KÉSŐ RÓMAI HADSEREG ELLÁTMÁNYÁNAK KÉRDÉSÉHEZ

Budapest XIII. kerületében, a Rákospatak dunai torkolatánál, a Barbaricumban létesült római erődből előkerült 14 tárolóvermet vizsgáltam dolgozatomban. A tárolóvermek két formai variánst mutattak; a két típus között kronológiai különbség nem volt megfigyelhető, mindkét típus, a leletanyaguk és kontextusuk alapján a Kr. u. 4. század utolsó harmadára, 5. század elejére volt keltezhető.

A tárológödörök – amelyekben legnagyobb valószínűséggel szemes gabonát tároltak – nem kereskedelmi célból létesültek, hanem a rákospataki erőd helyőrségét szolgálhatták ki. Késő római kontextusú, a katonaság ellátását szolgáló tárolóvermek kerültek elő többek között a Paks-dunakömlődi (Lussonium), ságvári, illetve alsóhetényi erődök feltárásakor is.

SZEKERNYÉS LÁSZLÓ
laszlozekernyes@gmail.com
régészeti
mesterképzés, 6. félév
Babeş–Bolyai Tudományegyetem

*Témavezető:
Pánczél Szilamér Péter
óraadó tanár, RO BBTE*

LISZT ÉS KENYÉR, ŐRLÉSI KÍSÉRLETEK A RÓMAI KÉZIMALOMMAL

Az emberiség történetét a neolitikum óta végigkíséri a gabonafélék fogyasztása. Alapélelmiszer, ezért termesztése, feldolgozása, tárolása, felhasználása létfontosságú volt a Római Birodalomban is. Ebben a dolgozatban egy gabona őrlésére kifejlesztett házieszközt, a római kézimalmot, technikai sajátosságainak jellemzőit, ezek fejlődését, valamint az eszköz hatásfokát vizsgáltam. Ehhez röviden összefoglaltam az erre vonatkozó szakirodalmi forrásokat, megvizsgáltam a mikházi római kori malomkő leletanyagot, és őrlési kísérleteket végeztem egy II. századi római kézimalom replikájával. Céлом az volt, hogy rávilágítsak arra, hogyan vált a rómaiaknak köszönhetően ez a házieszköz annyira tökéletessé, hogy mind a mai napig változatlanul megőrizte technikai jellemzőit.

LENÁR VILMOS

vilmoslenar13@gmail.com

régészet

mesterképzés, 5. félév

Eötvös Loránd Tudományegyetem

Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:

Dr. Bartus Dávid

egyetemi docens, ELTE BTK

MARSUPIA IN PANNONIA. RÓMAI PÉNZES ERSZÉNYEK ÉS AZ ŐKET ELŐÁLLÍTÓ BŐRIPAR NYOMAI PANNONIA PROVINCIÁBAN.

A hazai kutatásban a római kori bőrművesség és az ehhez kapcsolódó ipar nincs igazán a középpontban. Ennek alapja az a feltételezés, hogy bőrleletek hiányában nem lehet ezzel a témával foglalkozni Pannonia provinciát érintően. A dolgozatomban ezt az elképzelést szeretném megcáfolni, bebizonyítva, hogy igenis rengeteg olyan aspektusa van a bőrművességre kiépült Birodalmi iparnak, amely kutatható Magyarországon is. A leletanyagnak most is vannak olyan részei, amik hemzsegek az olyan közvetett, de nem egyszer közvetlen nyomoktól, amelyek a bőrkikészítéshez, vagy feldolgozáshoz köthetőek, de az éremkincsek alapján még a bőrtárgyak egy specifikus csoportját, a pénzes erszényeket még be is lehet azonosítani, anélkül, hogy ténylegesen fentmaradnának számunkra. Ettől a gondolattól szerencsére sokkal több információt találunk a Római Birodalom határain belül a pénzes erszényeket illetően. Britanniától a germaniai limes „rossz” oldalán át egészen a Bar Kochba felkelés menekülteig nagyon sok információ van, ami alapján a Pannoniát érintő gazdasági folyamatok jórészt megpróbálhatjuk újraértelmezni, csakúgy, mint az aquincumi peristylumos ház funkciójának meghatározását is megkísérlem a dolgozatban. Mindezek mellett pedig általánosan is úgy gondolom, hogy felállítható egy olyan leírása a rómaiak által gyártott és használt pénzes erszényeknek, amelyek egy, az egész Birodalmon átívelő divatnak felelnek meg. Ehhez a minden kétséget kizáróan pénzes erszényekként funkcionáló leletek alapos vizsgálatát kiterjesztem olyan töredékesebb leletekre is, amelyek funkciójára még csak javaslatot tenni sem volt megszokott. Végül pedig a ténylegesen római pénzes erszények alapos megértése érdekében elkészítettem 2, a tárgytypust meghatározó típusnak a rekonstrukcióját is, amire a kísérleti régészet módszertani megközelítését igyekeztem átültetni a tárgyrekonstrukciók világába. Nagyon fontosnak tartom ebben a témában minél több, és minél alaposabb rekonstrukciók elkészítését, mert 14 éves történelmi újrjátszó háttérből megtanultam, hogy minél közelebb áll egy tárgy az eredetihez, annál közelebb járhatunk mi is ma a rá vonatkozó tapasztalatok levonásakor.

PILLÉR PÉTER FERENC
pillpeter97@gmail.com
régészeti
mesterképzés, 4. félév
Szegedi Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

*Témavezető:
Dr. Vörös Gabriella
címzetes egyetemi docens, SZTE BTK*

RÓMAI TÉRD FIBULÁK AZ ALFÖLDI SZARMATA BARBARICUM TERÜLETÉRŐL

A kutatásaim során 47 lelőhelyről összesen 89 darab térd fibulát gyűjtöttem össze és tipologizáltam. A térd fibulák a teljes szarmata Barbaricum területén előfordultak, lelőhelyeik Csongrád-Csanád megye és Jász-Nagykun-Szolnok megye területén sűrűsödnek. A térd fibulák használata az adatok alapján nem köthető nemhez, életkorhoz, de valószínűleg társadalmi helyzethez sem.

A térd fibulák leggyakoribb típusa a 1.1.1. típus volt, a leletanyag 29% adták. Példányaik a Barbaricum nagy területéről kerültek elő, a lelőhelyek többsége a Tisza és mellékfolyói mentén helyezkedtek el. A második leggyakoribb típus a 1.1.4., a leletanyag 15%-át adták. A harmadik leggyakoribb csoport a 1.1.2. típus volt, a leletanyag 11%-át adták. A negyedik leggyakoribb típus a germán típusú térd fibulák, egyben ez volt a leletanyag legváltozatosabb csoportja is. A fibulák 10%-át adták. Az ötödik leggyakoribb csoportba a 1.1.3. típusú fibulák tartoztak, a térd fibulák 9%-át tették ki. Az 1.2 típusú térd fibulák a leletanyag 5%-át tették ki. A legritkébb típusok az 1.3.; 1.4. voltak, ezek a leletanyag 1-1 százalékát adták. Az 1.5. típus a fibulák 2%-át tették ki. Sajnos kutatásom során néhány fibulát már csak régi, rossz minőségű képen tudtam megnézni, mivel a múzeumban már nem voltak fellelhetőek. Emiatt a fibulák besorolása kétséges, lehetnek 1.1.1. és 1.1.2. is. Ezek a bizonytalan fibulák adták a leletanyag 6%-át. A 2.1. altípusba tartozó rugótokos fibulák a leletanyag 8%-át tették ki. A szarmatáknál előforduló darabok nagy valószínűséggel Daciából és Pannoniából származhatnak. Kutatásaim során olyan fibulákat is találtam, amelyeknek eddig nem találtam pontos analógiáját a pannoniai és daciai fibulák között. Ezek közül néhány esetében elképzelhető, hogy helyi szarmata gyártmány lehetett.

Kutatásom jelenlegi eredménye alapján a szarmata Barbaricumban a pannoniai térd fibula típusok a legelterjedtebbek, de megfigyelhető a daciai és néhány esetben a moesia hatása is. A fibulák több mint egyharmadát díszítették, a leggya-

koribb a tremolírozás, a legritkábbak a trébelés, karcolás, gyöngycsüngős dísz és a hornyolás volt. A fibulák 76% bronzból készült, 3% ezüstből. Az összes fibula öntéssel készült, gyártási helyeikről nem tudunk semmit. Jelenlegi eredményeim alapján feltételezhető, hogy a térdfibulák leggyakoribb típusai (1.1.1., 1.1.2., 1.1.4.) valamikor a 2. század végén jelenhettek meg a szarmata leletanyagban, használatuk a 4. században is kimutatható.

ÓKORTUDOMÁNY – KLASSZIKA-FILOLÓGIA I.

Zsúrielnök:

Dr. Gesztelyi Tamás egyetemi tanár (DE)

Zsúritagok:

Dr. Pataki Elvira egyetemi docens (PPKE)

Dr. Alex Leonas egyetemi docens (KRE)

BÁCSI BOGLÁRKA
bacsibogi13@gmail.com
történelem
mesterképzés, 3. félév
Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Dr. Patay-Horváth András
egyetemi docens, ELTE BTK

EPIMENIDÉS IDŐUTAZÁSA

Diogenés Laertios és más források szerint a krétoi Epimenidés (Kr. e. 7. század) egy barlangban való elalvása során szerzte rendkívüli képességeit, melyek által megtisztíthatta a kylóni vérbűn következményeitől Athént, illetve egyéb híres tetteket is véghezvihetett. Az álom másik hatása az volt, hogy ezalatt kint a világban több évtized telt el, így Epimenidés felébredve a „jövőben” találta magát. Dolgozatunkban arra kívánunk példákat hozni a kultúrtörténetből – az antik görög-római hagyományból, középkori feldolgozásokból, sőt az indiai epikára is kitekintve –, hogy az ilyen barlangi álmok mindkét következményt maguk után vonhatják: gyökeresen átalakíthatják az érintett addigi létmódját, valamint ennek során az addigi téridő-helyzetéből is kimozdíthatják őt. Mindezzel azt szeretnénk bizonyítani, hogy a barlangi alvás motívumában – különösen, ha az „időutazással” jár együtt – a beavatás szimbolikus leírását ismerhetjük fel.

VIOLA KRISZTIÁN

krisztianviola007@gmail.com

magyar–történelem osztatlan tanári
osztatlan tanári mesterképzés, 3. félév
Károli Gáspár Református Egyetem
Bölcsészet- és Társadalomtudományi Kar

Témavezető:

*Dr. Csízy Katalin
egyetemi docens, KRE BTK*

KERESZTÉNY URALKODÓI JEGYEK A TRIAKONTAETERIKOSBAN

Dolgozatomban Caesareai Eusebius Triakontaeterikos beszédét vettem elő, melyben a megjelenő keresztény uralkodói képet, jegyeket vizsgáltam. Először a politikátörténeti előzményeket figyeltem meg, majd a forrásomat egyháztörténeti és eszmetörténeti kontextusban elemeztem.

Az átmenet embere, Eusebius egy új vezetői alakot teremtett meg, aki a keresztény világ lényeges szereplőjévé vált. A császár a pogányok elleni eszköz lett, kinek legfontosabb feladata a keresztény hit terjesztése és egységesítése. A beszéd azt is igazolja, hogy a szerző által más művekben is felvázolt kép (Nagy) Konstantin császárról az első lépés lehetett egy keresztény uralkodói minta kialakítására.

Valláspolitikai perspektívából tekintve az is feltűnik, hogy a beszéd a kereszténység egyetemességét és kizárólagosságát szorgalmazza, ez azt is bizonyítja, hogy a kereszténység ekkora már politikai tényezővé válhatott. A pogányok ellen felhozott érvek egyértelműsítik az előbbi megállapítást.

A beszédben előkerülő témák, elgondolások egyszerre származnak a pogány és keresztény hagyományból, ami alátámasztja, hogy a kereszténység elkezdte önmagába integrálni a pogány eredetű elemeket.

A Triakontaeterikos ebben az értelemben annak is a jele, hogy a kialakuló monarchia rendszerének kultikus és szellemi vezetőszerkezete a keresztény egyház lett.

SIMON ESZTER

s.eszti.77@gmail.com

német–történelem osztatlan tanári

osztatlan tanári mesterképzés, 11. félév

Szegedi Tudományegyetem

Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:

*Dr. Dávid Nóra Margaréta
egyetemi adjunktus, SZTE BTK*

HOLT-TENGERI TEKERCSEK A HELLÉNISZTIKUS ÉS RÓMAI KORBÓL

A 20. század közepén feltárt gazdag qumráni leletanyagot sokszor, sok helyen kizárólagosan nevezik a holt-tengeri tekercseknek. Dolgozatomban arra szeretnék rávilágítani, hogy a Holt-tenger vidékén számos további lelőhelyről is kerültek elő különböző kéziratok. Rövid történeti bevezető után bemutatom, majd rendszerezem a wadi murabba'at-i, ein-gedi-i illetve maszadai dokumentumokat. Történeti jelentőségük miatt külön fejezetet szánok az ún. Bar-Kochba leveleknek, részben azért is, mert az ebbe a csoportba sorolt iratok nem köthetők egy konkrét lelőhelyhez, a régió több pontján is találtak ide sorolható szövegeket. Pályamunkám végén egy összefoglaló táblázat segítségével vizsgálom a fent említett iratok műfaji sajátosságait és helyezem el őket a görög-római kori történeti források térképén.

GYŐRI KRISZTIÁN DÁNIEL

gyorikrisztian771@gmail.com

jogász

osztatlan képzés, 5. félév

Eötvös Loránd Tudományegyetem

Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezető:

Dr. Nemes Szilvia

egyetemi tanársegéd, ELTE ÁJK

A „PRAEDIGESTA SZELLEME” A RÓMAI JOGI TUDOMÁNYOSSÁGBAN

Dolgozatomban a VI. század elején zajló iustinianusi kodifikáció során keletkezett Digesta seu Pandectae keletkezésével kapcsolatos kérdéseket vizsgálom, nevezetesen az ún. Praedigesta kérdést. A téma aktualitását adja, hogy az első ezzel foglalkozó nagyobb elmélet megalkotója, Luhme, az 1820-as évek elején jelentette meg publikációját a témában, és jóllehet 200 év telt el azóta, számos kiváló római jogász foglalkozott a témával, mégsem sikerült maradéktalanul választ adni a kérdésre.

Ennek oka abban keresendő, hogy e nézetek csak hipotézisek maradhatnak mindig is, mivel a Praedigesta meglétére vonatkozó közvetlen primer forrás nem áll rendelkezésünkre. E jelenség nem ritka az ókortudományban, itt mégis érdekes kérdés, hogy ennek problémáját miként hidalták át az egyes kutatók.

A Digesta keletkezésével kapcsolatos elméletek szerzőit két csoportra oszthatjuk aszerint, hogy pro vagy contra foglalnak-e állást a kérdésben. A Praedigesta létezését támogatók csoportjába tartozik Blume, Hofmann, Peters, Arangio-Ruiz, Guarino és Volterra, míg egy ilyen elő-digesta létezését cáfolok között találjuk Diódsi Györgyöt, valamint Tony Honorét.

A dolgozatomban nem csupán bemutatom az egyes elméleteket, hanem egy kritériumrendszer mentén elemzem is, mivel nem arra keresem a választ, hogy létezhetett-e a kodifikációs bizottság munkáját megkönnyítő Praedigesta, hanem arra, hogy az egyes kutatók által felállított elméletek mennyire meggyőzően igazolják vagy cáfolják ennek meglétét, valamint, hogy az egyes nézetek egymáshoz képest mennyire állják meg a helyüket. Napjainkban jóllehet a többségi elv szerint létezhetett Praedigesta, inkább a Diódsi által felállított és Honoré által továbbgondolt ellenző álláspont a bevett.

Dolgozatomban magam is Diódsi elméletét tartom követendőnek, amelyet a kritériumrendszer segítségével elvégzett elemzés is kellően igazol, és amely nézet, ellentétben a közvetett forrásokat és történelmi tényeket elsődlegesen használó nézetekkel, egy objektív, matematikai számításra alapul.

A iustinianusi kodifikáció során elkészített Digesta, amely a római jogtudomány majd 1000 éves anyagát foglalja egybe, ókori viszonyok mellett egyértelműen kiemelkedő teljesítménynek számít, olyan elveket fektetve le, amelyek azóta is meghatározzák jogi gondolkodásunkat.

Keletkezésének története mégis a források hiányában részben rejtély marad, és ekként – Diódsdi szavaival élve – a Praedigesta szelleme továbbra is kísértetként lengi be a római jog ódon várkastélyát.

TÜZES JOHANNA RÓZA

tjohannaroza@student.elte.hu

ókori nyelvek és kultúrák (klasszika-filológia)

alapképzés, 5. félév

Eötvös Loránd Tudományegyetem

Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:

*Dr. habil. Horváth László
egyetemi docens, ELTE BTK*

THOMAS FROIDMONT: *HODOEPORICON ET PERICULA MARGARITE
IHEROSOLIMITANE*

Dolgozatomban a XII. században élt ciszterci szerzetes, Froidmont-i Tamás (Thomas de Froidmont) *Hodoeporicon et pericula Margarithae Iherosolimitane* (*Jeruzsálemi Margit utazása és megpróbáltatásai*) című művét elemzem, amelyben a szerző nővérének, Beverley-i Margitnak (Margaret of Bevelrey) életéről írt. Beverley-i Margit a XII. század végén zarándokként indult a Szentföldre, azonban Jeruzsálem 1187. évi ostromakor részt kellett vennie a város védelmében, ezután pedig három alkalommal szaracén fogságba került. A mű irodalmi és történelmi háttérének bemutatására elsőként a szerző életrajzát, a szöveghagyományt és a műfajt ismertetem, majd pedig a zarándoklatok és keresztes háborúk összefüggéseit tekintem át, kiemelve Jeruzsálem 1187. évi ostromát és elestét, valamint a harmadik keresztes háború eseményeit. Dolgozatom fő részében részletesen elemzem a mű szerkezetét, valamint arra keresem a választ, hogy vajon milyen írói szándékok vezérelhették a szerzőt e különleges mű megírásában, és mi állhat a mű megszületésének háttérében. A szerző tudatosan törekedett arra, hogy a bibliai utalásokkal és párhuzamokkal, a legendás és csodás elemekkel, valamint a szentéletrajzokból átvett párhuzamokkal szinte szentként ábrázolja nővérét, Margitot. Az lehetett a célja ezzel, hogy nővére hírnevét és becsületét helyreállítsa és megvédje, ugyanis a muszlim fogságból hazatérő nőket megbélyegezték, és tisztátalannak tartották. Margit számára az egyetlen remény a kolostori élet volt, ezért litterátus fivére írói tehetségéhez folyamodott, hogy – vélhetően irodalmi patrónusa előtt is támogatást nyerve – kieszközölje nővére számára a kolostorba való belépést és az ottani megmaradását.

TÖRÖK ÁBEL
torokabel@gmail.com
klasszika-filológia
mesterképzés, 3. félév
Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Dr. Horváth László
egyetemi docens, ELTE BTK

A *MOREAI KRÓNIKA* KELETKEZÉSE ÉS SZERKEZETE

A tanulmány a *Moreai Krónika* (*Tò Χρονικὸν τοῦ Μορέως*) keletkezését, az írói szándékokat és a mű szerkezetét tárgyalja. A Krónika két legkorábbi görög kéziratának befejezése eltér egymástól: az egyik időrendi sorrendben folytatja a peloponnésosi frankok történetét, a másik egy jelentősen korábbi, oda nem illő, csaknem 400 soros legendával végződik Sir Geoffroy de Bruyères lovagról – ezt a történetet a másik kézirat több ezer sorral előbb említi. A verses mű átfogó elemzése, illetve e részlet jelentősége és helye alapján feltételezhető, hogy a Krónika – az ókori eposzokhoz hasonlóan – „énekekből” állhatott, azaz olyan kisebb egységekből szerkesztették össze, amelyeket önállóan adtak elő. A tanulmány első fele részletesen vizsgálja a Krónika felépítését, és feltárja, mi tartja össze az egyes énekeket, és milyen célból szerkesztették őket össze szerves egésszé. Ezután a szerkezethez nem illeszkedő, fent említett egység kérdéseit elemzi: a részlet ugyanis több népmesei motívumot is tartalmaz, mindemellett pedig párhuzamokat mutat a kereszties témájú chanson de geste-ek (Keresztes-ciklus) antihőseinek történeteivel. Bemutatja, milyen kapcsolat állhat fenn a Krónika és az ófrancia vitézi énekek között, illetve hogyan hatott a frank irodalmi és kulturális hagyomány a műre. A kutatás során elemzett fontosabb részleteket – csaknem félezer verssort – a szerző a tanulmány függelékében saját irodalmi fordításában közli.

JÄCKL MARCELL RICHÄRD

jacklmrichard@gmail.com

ókori nyelvek és kultúrák (klasszika-filológia)

alapképzés, 8. félév

Eötvös Loránd Tudományegyetem

Bölcészettudományi Kar

Témavezető:

Dr. Ittzés Máté

tanszékvezető egyetemi docens, ELTE BTK

A KÖZÖS ŐS NYOMÁBAN. ABSZOLÚT SZERKEZETEK
AZ INDOEURÓPAI NYELVEKBEN

Számos indoeurópai nyelvben találkozunk abszolút szerkezetekkel, amelyek funkciójukban megegyeznek, hiszen mind határozói szerepet töltenek be a mondatban. Az esethasználatukban azonban eltérnek: a konstrukciók a latinban ablativusszal, a görögben genitivusszal, a szanszkritban locativusszal, a germán és a balti-szláv nyelvekben dativusszal állnak. A széleskörű előfordulás és a megegyező funkció arra engednek következtetni, hogy az abszolút szerkezetek valamilyen előzménye már az alapnyelvben is használatban volt. A rekonstrukciónál viszont problémát jelent az, hogy a szerkezetek az egyes leánynyelvekben más-más esettel állnak, amelyeket nem lehetséges egyetlen közös alapnyelvi esetre visszavezetni: ha például a szanszkritban is használt locativusi esettel próbálnánk meg az abszolút szerkezeteket rekonstruálni, az esetszinkretizmus jelenségével meg tudnánk magyarázni a latin ablativus és a germán dativus használatát is, azonban a görög genitivus és a balti-szláv dativus magyarázata bonyolulttá válik. Végző soron a rekonstruált alapnyelv struktúráját figyelembe véve nem feltétlenül szükséges egyetlen eset rekonstrukciója az abszolút szerkezetekben.

PÁLFI DOROTTYA
palfidorottyavagyok@gmail.com
klasszika-filológia
mesterképzés, 3. félév
Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Dr. Adamik Béla
egyetemi docens, ELTE BTK

NÉVMÁSRENDSZER A CHARTAE LATINAE ANTIQUIORES
SZENT GALLENI ANYAGÁBAN

Jelen kutatás fókuszában a latin mutató névmások kvalitatív és kvantitatív adatokon alapuló szemantikai és szintaktikai vizsgálata áll. A dolgozat forrásául a Chartae Latinae Antiquiores I–II. kötetének (ChLA) szent galleni anyaga szolgál, amelyből 129 eredeti, pergamenre írt, VII. sz. 2. fele és 801 közé datált oklevél alkotja a nyelvészeti analízisre összeállított corpust. A vizsgálat módszertani alapja, hogy az oklevelek a jogi szaknyelv szigorú tradíciójába ágyazódnak, ezért a szöveg formuláit csak a megértési nehézségek szélsőséges eseteiben módosítják, így a nem egyedülálló, azonban már 3-4 alkalommal előforduló anomáliák – ha azok keletkezésük helyére és idejére, valamint az írnok személyére nézve eltérések –, noha statisztikailag szóróértéknek minősülnének, magyarázatra szorulnak. A dolgozat így a kivételes esetekre fókuszál, azaz a determinánshalmozásra és -cserére, a névmás melletti kiegészítő metanyelvi elemek előfordulására, amelyeket elsősorban az egyes formulákra jellemző normák figyelembevételével értékel. Ezáltal lehetőség nyílik az anaforikus IPSE funkciójának és jelentésmezéjének szűkítésére, az IS és a HIC szemantikai gyengülésének nyelvészeti alátámasztására, s annak bemutatására, hogy miként veszi át az ISTE a HICtől a deiktikus és az összegző anaforikus szerepet.

SZLOVICSAK BÉLA

szbeci13@gmail.com

latin–matematika osztatlan tanári

osztatlan tanári mesterképzés, 11. félév

Eötvös Loránd Tudományegyetem

Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:

Dr. Adamik Béla

egyetemi docens, ELTE BTK

ÉRTELMEZHETŐSÉGI TÉNYEZŐK A VULGÁRIS LATIN NYELVTANI NEMI RENDSZER VIZSGÁLATÁBAN

A nyelvtani nemi rendszernek a vulgáris latin nyelvfejlődés során végbement átalakulása egy kifejezetten érdekes terület nyelvészeti szempontból. Az erről a változásról információval szolgáló adatok ugyanis nem kifejezetten gyakoriak, de megfelelő eszközök alkalmazásával sok információval szolgálhatnak a folyamat pontos menetéről. Jelen dolgozat célja, amint arra a címe is utal, egy olyan változó megvizsgálása és kontrollálása, ami befolyásolhatja az erről az átalakulásról nyert képünket. A nyelvtani nemi rendszer átalakulásáról több munka is született az utóbbi időben. Ezek viszont vagy nem a feliratos anyagot vették alapul, vagy a vizsgálat során nem vettek figyelembe egyes lehetséges alternatív magyarázatokat a változásra. Emellett bemutatunk és kiértékelünk egy lehetséges statisztikai modellt, egy multinomiális logit regressziót ezeknek az adatoknak a vizsgálatára.

Ezeket az alternatív nyelvi jelenségeket a Császárkori Latin Feliratok Számítógépes Nyelvtörténeti Adatbázisa rögzíti, így ezeket könnyen figyelembe tudtuk venni a dolgozatban. Az általunk alkalmazott modell közelítőleg megfelelő módon tudta leírni a korábbi eredményeket, miközben kimutatta azok esetleges problémáit. Megmutattuk ugyanis, hogy egyes korábbi megfigyelések, kisebb módosításokkal, de megállják a helyüket. Más megfigyelések viszont, különösen, amik a semlegesnem eltűnése kapcsán azt vizsgálták, hogy milyen nyelvtani nembe kerülnek az egyes szavak, finomításra szorulnak. Kiderült ugyanis, hogy azt, hogy a semlegesnemű szavak milyen nyelvtani nembe kerülnek, nagyban befolyásolja az a tény, hogy értelmezhető-e valamilyen más módon az adott nyelvtani hiba.

Összességében tehát sikeresen megmutattuk az alkalmazott modell használatának lehetőségeit és nehézségeit a vizsgált genuszkeverések elemzésére és leírására. Ennek révén több olyan részeredményt és javaslatot tudunk megfogalmazni, ami a későbbiekben mindképpen a kutatás előrehaladását fogja szolgálni.

ÓKORTUDOMÁNY – KLASSZIKA-FILOLÓGIA II.

Zsúrielnök:

Dr. Székely Melinda egyetemi docens (SZTE)

Zsúritagok:

Dr. Takács László egyetemi docens (PPKE)

Dr. Adamik Béla egyetemi docens (ELTE)

MOHAI ÁDÁM
mohaiur@gmail.com
klasszika-filológia
alapképzés, 7. félév
Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Dr. Krupp József
egyetemi adjunktus, ELTE BTK

„SIGNIFER IPSE FUI”. A KÖLTŐI SZEREP VÁLTOZÁSA
OVIDIUS *AMORES* ÉS *ARS AMATORIA* CÍMŰ MŰVEIBEN

Dolgozatomban a költői szerepkör változásait vizsgálom Publius Ovidius Naso két művében, az *Amores*ben és az *Ars amatoria*ban. Az egyes szerepek részletes bemutatása után a kutatás eddigi eredményeit ismertetem a témában, majd bővebben kifejtem Rebecca Armstrong azon elméletét, amely egy-egy fejlődési folyamatot mutat be az ovidiusi persona szerepköreit illetően, ezek viszont véleményem szerint túlzottan pozitív és túlzottan negatív irányúak. Armstrong gondolataiból kiindulva alkottam meg saját elméletemet a szerepek változásáról, amely alapján a kutató által leírt két irány egy fejlődési ívvé alakítható. Ha elfogadjuk a kutatás azon állítását, hogy az *Ars amatoria* az *Amores*nek egyfajta folytatásaként tekinthető, akkor elméletem szerint egy, a két költeményen átívelő fejlődés figyelhető meg, amely egy pontig pozitív, azután pedig negatív irányú. Az ovidiusi persona az *Amores* első két elégiájában Amor praedájaként szenved a számára merőben új szerelmi helyzetben és elégiaköltészetben, ez a pozitív fejlődés kiindulópontja. A 3. elégiától kezdve már elfogadja alávetettségét, inentől pedig először a kevésbé magabiztos amator, majd a sikeres és ambiciózus miles amoris szerepét veszi magára. Ez utóbbi szerep a fejlődési ív csúcspontja, ekkor áll sikerei csúcán a persona. Ezen a ponton kezdődik el az *Ars amatoria*, de ebben a műben már praeceptor Amoris-ként találkozunk újra a költővel, aki állítása szerint saját tapasztalataiból kiindulva tanítja olvasóit az ars amandira. Ez az állapot az *Ars amatoria* 1. és 2. könyvében követhető nyomon. A fejlődési ív a 2. könyv második felében kezd negatív irányba haladni, amikor az addig magabiztos persona a bizonytalanság és kételkedés jeleit kezdi mutatni. Erre a visszafogott és kevésbé eredményes tanítói szerepre a „magister ineptus” megnevezést használom a dolgozatomban. Ez a szerepkör az egész 3. könyvben jelen van és sok esetben egy olyan personát láthatunk, aki már szinte az *Amores* praedájához vagy amatorához hasonlóan a magabiztosságot teljességgel nélkü-

lőzi. A fejlődési ív ettől ponttól közeledik a kezdeti szintjéhez, a vége viszont véleményem szerint Ovidius egy másik szerelmi elégiájában, a *Remedia amoris*ban található meg. Ebben a műben a persona véglegesen kilép a szerelemből és lezárja szerelmeinek történetét és szerelmi elégiaköltészetét. Ekkor tér vissza a kiindulópont szintjére a fejlődési ív és ezzel zárul az ovidiusi persona szerepköreinek vizsgálata az én elgondolásom szerint.

HARGITTAY LEVENTE
hargittaylevi2000@gmail.com
magyar–francia osztatlan tanári
osztatlan tanári mesterképzés, 7. félév
Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Dr. Krupp József
egyetemi adjunktus, ELTE BTK

„FORMA DUPLEX”. NEM ÉS NYELV OVIDIUS
HERMAPHRODITUS-TÖRTÉNETÉBEN

A dolgozat első részében, narratológiai szempontú elemzésemben bemutatom a narratív beágyazás technikáját, amely által Minyas három lányának története, és így Hermaphroditus története is *mise en abyme* helyzetbe kerül a *Metamorphoses*en belül. Minyas lányai Dionysus ünnepétől távol maradva, szövés közben felváltva történeteket mesélnek egymásnak. A szövés és a történetmesélés aktusának egymásmellé állítása fontos motívum a történetben: a szöveg antik metaforái közül az egyik legfontosabb épp a szövés metaforája, és ennek a metaforának az aktív jelentése által megjelenik a szöveg önreflexivitása.

A dolgozat további részében a vonatkozó kommentárokat és szakirodalmat figyelembe véve, de elsősorban a szövegből kiindulva és saját elemzői szempontokat érvényesítve elemzem Hermaphroditus nemi ambiguitásának sajátosságait. Elemzésem fontos pontja a történetet elbeszélő Alcithoe bevezetőjében említett *novitas* szempontja. A műben és a latin nyelvű irodalom más releváns részeiben is elemzem a *novitas* szó többi előfordulását. A *Metamorphoses*ben a *novitas* szóhoz kapcsolódik egyrészt a nemi ambiguitás, másrészt a befogadó elámításának képzete. Ezt a két szempontot elemzem Hermaphroditus történetében.

LICZEK BARNABÁS ERIK
barnabas.liczek@gmail.com
klasszika-filológia
mesterképzés, 1. félév
Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Dr. Ferenczi Attila
tanszékvezető egyetemi docens, ELTE BTK

GYŐZEDELMES ÉS KUDARCOT VALLÓ FÉRFIKÉPEK A *SATYRICON*BAN

Dolgozatomban a *Satyricont* övező műfaji bizonytalanságot megragadva szatíraként fogom értelmezni a művet, elsősorban a szexualitás és a korabeli erkölcs ábrázolásmódja miatt. A szatirikus jelleget röviden ismertetve rátérek a *Satyricon* férfi szereplőinek vizsgálatára. Azt a jelenséget fogom körüljárni és példákkal szemléltetni, hogy a szövegben a férfi nemi szerepek megformáltsága hasonló, valamint, hogy a *Satyricon* férfi szereplői koruktól vagy társadalmi és nemi hovatartozásuktól függetlenül mind részei Petronius átfogó társadalomkritikájának. Ezekkel a típusokkal fogom szembeállítani a látszólag tőlük igen messze álló Caesar-alakot, a *Satyricon* leghosszabb, 295 sornyi hexamteres versbetéte, az ún. *Bellum Civile* központi karakterét. Az első olvasatra a szatirikus szereplőkkel kapcsolatban nem álló Caesar-képet a szerelmi elégia, elsősorban Ovidius nyelvezetének és jelképrendszerének segítségével fogom összevetni a többi férfi karakterrel, Caesart pedig mint egy egyedülálló *paraclausithyron* főhősét fogom értelmezni, aki a vágya beteljesítésére való törekvésben nem vall kudarcot, elentétben a *Satyricon* legtöbb férfi szereplőjével.

SÁNTA INGRID
santa.ingrid@gmail.com
történelem
alapképzés, 5. félév
Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Dr. Hegyi W. György
egyetemi adjunktus, ELTE BTK

TERMÉKENYSÉG AZ ÁLLAM SZOLGÁLATÁBAN.
VESTA-SZÜZEK SZEREPE RÓMÁBAN

A rómaiaknak az államról alkotott képéhez elválaszthatatlanul hozzátartoztak a Vesta-szüzek. A dolgozat azt vizsgálja, hogy mi az a mozzanat, ami fontossá tette, hogy Róma fenntartsa egy ilyen vallási intézményt. A papnők talán legkülönlegesebb vonása a szüzesség kötelező megőrzése, illetve az élve eltemetés büntetése, ha elveszítik azt. Az első ismert Vesta-szűz Rhea Silvia, aki Romulus és Remus édesanyja volt, de eddig kevesen vizsgálták, hogy Vesta-szűzi minősége miért volt szükséges Róma alapítástörténetéhez. A dolgozat áttekinti továbbá az élve eltemetés helyszínének lehetséges értelmezéseit és az élve eltemetés szerepét Róma és polgárai közötti kapcsolat vonatkozásában, végül kitér a termékenység és a Vesta-papnők szüzességének összefüggéseire is.

Róma alapítástörténetében megjelenik a vérfertőzés és a testvérgyilkosság, amelyek az alapvető társadalmi együttélési tilalmakhoz tartoznak. A Vesta-szüzek bűne felidézi Róma polgáraiban ezeket a szabályokat, és a Vesta istennőhöz társított tűz az, ami elégeti ezeket a bűnöket, azaz a barbár közösséget segíti a civilizált társadalommá válás útján.

KOSZTOLA ESZTER

eszter.kosztola@gmail.com

történelem

alapképzés, 3. félév

Eötvös Loránd Tudományegyetem

Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:

Dr. Hegyi W. György

egyetemi adjunktus, ELTE BTK

KYBELE RÓMÁBA ÉRKEZÉSE

A dolgozat Kybele istennő Kis-Ázsiából Rómába érkezését övező problémákkal foglalkozik. Véleményem szerint nem lehet arról beszélni, hogy a II. pun háború és Hannibál itáliai jelenléte okozta félelem elmúlt volna már ekkorra, és a jövőben bekövetkező keleti terjeszkedés egyik lépcsőfokaként érkezett volna Kybele. A külpolitikai helyzet még nem hagyhatta nyugodni a rómaiakat. Magna Mater érkezését kiváltó csodajel, a kőeső is ezzel a félelemmel és a győzelem iránti vágygal függ össze. A kor egyik legmeghatározóbb eseményében, Scipio Africanus afrikai átkelésében is játszhatott szerepet az Idai Anya, isteni segítségként szolgálva a hadvezérnek.

Rómába érkezve a keleti, vad istennőt a senatus által megválasztott vir optimus, Scipio Nasica fogadja. Fellépésében közre játszhatott a politika, és Scipio Africanus hatalma is, hiszen Nasica ekkor még nem töltött be semmilyen tisztséget, mégis az állam legderekabb férfiának választották. Claudia Quinta a másik alak, aki megjelenik a fogadás történetében. Claudiát negatív pletykák lengték körbe, ezt a Kybelének tett szolgálatával mosta le magáról, ezáltal szerepe Nasicééhoz hasonló lett, annak ellenére, hogy őt nem a senatus választotta ki. Claudia ellensúlyozta a Scipiók hatalmát, hiszen ő a Scipiókkal politikailag szembehelyezkedő Claudiusok genséhez tartozott.

HORVÁTH ERIK
97kingfisher@gmail.com
történelem
alapképzés, 3. félév
Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Dr. Hegyi W. György
egyetemi adjunktus, ELTE BTK

A BACCHANALIA-BOTRÁNY ÉS POSTUMIUS CONSUL BESZÉDE. POLITIKAI KULTÚRA A KR. E. 2. SZÁZADI RÓMÁBAN

Kr. e. 186., Róma. A Bacchanália-botrány során több ezer embert vádolnak meg összeesküvéssel, nagy részüket pedig ki is végzik. Livius drámai elemekkel díszítve meséli el ezt nekünk. Számomra azonban ebben a dolgozatban az összeesküvés színes történeténél is fontosabb volt Postumius consul beszéde. A consul beszédében arról akarja mindenképpen meggyőzni a népet, hogy Bacchus kultusza óriási veszélyt jelent rájuk és Rómára nézve. Véleményem szerint a beszéd által nemcsak a botrány Livius által vélt okait tudhatjuk meg, hanem a Kr. e. II. század politikai kultúrájára is rálátást nyerünk, igaz, elsősorban az első századi történetíró szemszögéből.

Dolgozatomban ezt a rendkívül összetett beszédet egyes nagy témakörök szerint felbontva elemzem, remélve, hogy az így szerzett információk által egy teljesebb képet lehet nyerni erről a korszakról. Megvizsgálom a nők szerepét; Bacchus idegenségének kérdését Kybelével összevetve; továbbá a consul retorikai eszközeinek elemzésén keresztül a nép és az elit kommunikációját, a Rómát vezető nobilitas hatalmi „trükkjeit” igyekszem jobban megérteni.

MATOLCSI PÉTER
matolcsipeter09@gmail.com
történelem
alapképzés, 3. félév
Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Dr. Hegyi W. György
egyetemi adjunktus, ELTE BTK

MARCUS ANTONIUS ÉS AZ ISTENEK. KELET TRIUMVIRE ÉS PROPAGANDÁJA

Marcus Antonius személye és tevékenysége azért is izgalmas téma, hisz rálátásunk elsősorban egykori ellenfele, Octavianus-Augustus által megtartott forrásokon keresztül, vagy éppenséggel azokra a forrásokra épülő történetírói munkákon (például Plutarchos vagy Cassius Dio) keresztül van. Bukását megelőzően azonban igen éles propagandaháború zajlott Antonius és az ifjabb Caesar között. Ennek a propagandának szerves részét képezte, hogy mindkét fél egy-egy általuk választott isten vagy istenek alakjához kapcsolta szorosán önmagát. Antonius esetében Dionysos volt a választott isten, de nem szabad elfelejtenünk Héraklést sem, akitől egyenesen eredeztette magát Antonius. Különösnek mondható azonban az Antonius érméin megjelenő római Napisten, Sol – főleg annak tükrében, hogy narratív forrásaink nem utalnak bármiféle kapcsolatra. Nem utolsósorban pedig Egyiptomban Osirisként tisztelték a triumvirt. Kutatásom során az említett istenek és Antonius kapcsolatát járom körbe, hogy jobban megértsük propagandájának tényezőit. Végül ennek tükrében interpretálom Antonius nyilvánvalónak tűnő célját – az ókor legnagyobb personájának és birodalmának újratereztését.

GÓCZON TAMÁS

goczon1@gmail.com

történelem

mesterképzés, 4. félév

Eötvös Loránd Tudományegyetem

Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:

Dr. Hegyi W. György

egyetemi adjunktus, ELTE BTK

CATO ÉS CAESAR 55-ÖS KONFLIKTUSÁNAK PÁRHUZAMAI

Caesar Kr. e. 55-ben a gall háború során hatalmas győzelmet aratott a germán törzsek felett, Cato Minor azonban radikális javaslattal reagált a sikerek hírére. Ünneplés helyett legfőbb ellenfelének, Caesarnak a kiszolgáltatását követelte. Ebből az esetből kiindulva kezdtem bele hasonló konfliktusok elemzésébe, hogy Cato alakját, politikai módszereit jelentősebb példák elemzésén keresztül is megvilágíthassuk.

Dolgozatomban a két politikus talán legikonikusabb összecsapását, a Catilina-összeesküvés körüli vitát vizsgáltam (Kr. e. 63), illetve az azt megörökítő sallustiusi beszédpart. Cato az összeesküvők azonnali kivégzését követelte, míg Caesar a száműzetésük mellett szállt síkra. Cato gyakran jelenik meg a törvények rendíthetetlen, rugalmatlan képviselőjeként, a törvényességet felülíró halálbüntetés követelésével viszont így imázsának egy alapelemével került szembe. A kutatás is rámutatott erre az ellentmondásra: Syme paradox helyzetnek nevezte az esetet, Albrecht szerint pedig „Caesar és Cato beszéde csupa meglepetés”. Mindkét példa a szerepek felfordulására utal valamilyen módon: Cato rugalmatlan doktriner helyett egy „gyakorlati, tetterős államférfi”, Caesar pedig Cato őséhez hűen ragaszkodik a törvényességhez. A problémán keresztül azonban Cato imázsépítésének és taktikájának egyik kulcsát fedezhetjük fel: az általa képviselt elvek között feszülő ellentétet semlegesíteni tudta, karakterének más jellemzőit előtérbe állítva. Jelen esetben a rugalmas *mos maiorum*ra hivatkozhatott, a római történelem korábbi példáira, ami rendkívüli esetben akár a törvényekkel szemben is irányadó lehetett. Az ehhez hasonló vitás esetek értelmezésénél pedig Cato imázsa többletbefolyást jelenthetett, hiszen egyébként is a *mos maiorum* megfellebbezhetetlen képviselőjeként, radikálisan konzervatív szerepben nyilvánult meg a közéletben.

Cato rugalmasságát pedig egy közeli példa is alátámaszthatja: néhány hét eltéréssel a törvényesség szigorú őreként követelte a vesztegetéssel vádolt Murena consul felelősségre vonását. Látszólag mindkét esetben a Cato-képbe illeszkedő fellépést láthatunk, miközben bizonyos kérdésekben rugalmasan alkalmazkodott az adott politikai szituációhoz, imázsának legmegfelelőbb részelemeit előtérbe állítva. Fellépései során tehát folyamatosan ügyelt az önreprezentáció látszólagos egységességére és kikezdetlenségére, hogy az ebből fakadó többletbefolyást a politikai színtéren is kamatoztathassa.

BERECZ GÁBOR

bereczgabor14@gmail.com

történelem–latin osztatlan tanári

osztatlan tanári mesterképzés, 11. félév

Debreceni Egyetem

Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:

Dr. Takács Levente

egyetemi docens, DE BTK

A LEGIO II ADIUTRIX HIVATÁSOS KATONÁINAK CSALÁDJAI

A dolgozat a Kr. u. 89-től a Kr. u. 5. század első harmadáig Pannóniában, Aquincumban állomásozó alakulat, a Legio II Adiutrix hivatásos katonáinak családi helyzetét vizsgálja. A legio történetét ugyan már megírták mások, valamint egy-egy nevesebb katonájával, feliratával már foglalkozott a kutatás, mégis érintetlen maradt ezidáig számos téma, mint például a katonák családi körülményei, továbbá általában hiányoznak az átfogó elemzéseken alapuló írások az alakulattal kapcsolatban.

Vizsgálataimhoz a legio feliratos anyagára támaszkodtam, melynek azonban nincs saját, rendezett feliratkorpusza, ezért az említett forrásokat különféle online adatbázisokból és papíralapú katalógusokból egy, a mellékletben található saját feliratkatalógusban gyűjtöttem össze. A gyűjtés alapját a római család egy, a dolgozathoz általam megalkotott, sajátos munkadefiníciója képezte. A római család különböző jogi és társadalomtudományos vonatkozásai szerinti jellemzői alapján a dolgozat minden olyan feliratot vizsgál, amelyen a Legio II Adiutrix valamely katonája és annak vér szerinti rokonai szerepelnek, vagy a római familiához tartozó rabszolgák, esetleg patronus–libertus, vagy örökgyő–örökös viszonyrendszer fedezhető fel.

A kutatás főbb kérdései a következők voltak: a párválasztási szokások (a törvényes feleségek vagy törvénytelen párok, élettársak földrajzi/etnikai származása, jogi helyzete); a katonacsaládok jelensége; a családalapítási hajlandóság; a családok vagyoni helyzete; a családok által felhalmozott társadalmi tőke; a katonai pálya veszélyessége és végül az alapvetően formuláris forrástípusokon felfedezhető, családon belüli érzelmi kötelékek. A vizsgált problémák kapcsán pedig olyan területek is megvilágítást nyertek, mint például a katonák művelődése vagy humora.

ORIENTALISZTIKA I.

Zsúrielnök:

Dr. Apatóczy Ákos egyetemi docens (KRE)

Zsúritagok:

Dr. Kozjek-Gulyás Anett egyetemi adjunktus (PPKE)

Dr. Péri Benedek egyetemi docens (ELTE)

SIPOS FERENC NORBERT
siposferenc.norbert@gmail.com
elméleti nyelvészet
mesterképzés, 1. félév
Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Dr. Zólyomi Gábor
egyetemi tanár, ELTE BTK

KÉT SUMER IGE VIZSGÁLATA III. ÉVEZREDI SZÖVEGEKBEN

A sumer nyelv az egyik első írásos dokumentumokkal is rendelkező nyelv. Mégis a mai napig előfordulnak olyan szavak, kifejezések, amelyeknek pontos jelentése és használata nem tisztázott. Ez a pályamunka két sumer igének a használatát próbálja meg bemutatni a Kr. e. 3. évezredi sumer korpuszt felhasználva. A dolgozat legnagyobb újdonsága, hogy megpróbálja bebizonyítani, hogy a vizsgált két sumer ige között grammatikai kapcsolat áll fent. Ehhez a sumer példákon kívül akkád forrásokra is támaszkodik, illetve megpróbálja az igék használatot bemutatni különböző nyelvek (angol, német, héber) segítségével, bízva abban, hogy ez segítheti a jelenség megértését azok számára is, akik nem ismerik a sumer nyelvet.

SZABÓ JÁNOS
john.szabo.jr@gmail.com
buddhista tanító
mesterképzés, 1. félév
A Tan Kapuja Buddhista Főiskola

*Témavezető:
Dr. Komár Lajos
főiskolai adjunktus, TKBF*

TUDATOSAN AZ ÉGŐ HÁZBAN: MAHÁJÁNA BUDDHISTA MÓDSZEREK ÉS MENTÁLIS STRATÉGIÁK

„Ég a házunk, és mi észre sem vesszük.” Jacques Chirac – az egykori francia elnök – a 2002-ben, Johannesburgban tartott környezetvédelmi csúcstalálkozón tartott beszédében ezekkel a szavakkal utalt a klímaváltozás potenciálisan katasztrófális következményeire, melyek az azóta eltelt években egyre nyilvánvalóbbá váltak.

A Lótusz szútra – az egyik legnagyobb hatású mahájána szentirat – hasonló képet használ talán legismertebb példabeszédében, melyben egy apa (ki a Buddhát jelképezi), gyermekeit kivezeti egy égő házból. A buddhista tanítás tüzei lelki természetűek: a mohóság (rāga), gyűlölet (dosa / dveṣa) és tévelygés (moha) lángjai hajtják az érzőlényeket csapdában tartó szenvedés körforgásait. A buddhista gondolkodás szempontjából nyilvánvaló, hogy a környezeti krízis „külső”, és az elme „belső” tüzei mély, kölcsönös kapcsolatban állnak egymással. A klímaváltozás által jelentett egzisztenciális fenyegetés, és az általa okozott, már jelenlévő természeti katasztrófák nagyon is kézzelfogható hatásai növelik a társadalom pszichés problémáit, mint a depresszió és a szorongás.

Ezek aztán nyilvánvalóan hatással bírnak attitűdjeinkre és tudatállapotainkra, és ezeken keresztül cselekedeteinkre; így a klímavédelmi törekvések sikerére vagy kudarcára is.

Ezért is kiemelten fontos, hogy bármilyen stratégiát is alkalmazunk e komplex probléma leküzdésére, annak a mentális egészség aspektusát prioritásként kell kezelnie.

E tanulmányban feltérképezzük azokat a klímaszorongás kezelésére alkalmas stratégiákat, melyeket a történelmi és jelenkori mahájána mesterek tanítanak; azzal a céllal, hogy a klímaváltozás pszichológiai aspektusának kezeléséhez járuljunk hozzá. Ezeket a könnyebb érthetőség kedvéért a hat páramitá (a mahájána ideális gyakorlója, a bódhiszattva transzcendens erényei, gyakorlatai és jártas-

sági) alapján kategorizáljuk. Reményeink szerint olyan eszközöket írunk le, melyeket bárki alkalmazhat, függetlenül attól, hogy buddhista gyakorló-e; és melyek hozzájárulhatnak a már létező pszichológiai módszerek hatékonyabbá tételéhez, kiegészítéséhez és kontextualizálásához.

ANDRISKA GERGŐ
andriskagergo2014@gmail.com
keleti nyelvek és kultúrák (japán)
alapképzés, 4. félév
Károli Gáspár Református Egyetem
Bölcsészet- és Társadalomtudományi Kar

*Témavezető:
Dr. Soós Sándor
egyetemi adjunktus, KRE BTK*

SHINGON – AZ IGAZ SZÓ VALÓSÁGA

A buddhizmus a kibontakozása óta több ágazatra, iskolára, és ezeken belül rendekre vált szét, melyek a keleti kultúrkörökre különböző hatást gyakoroltak. A két fő irányzat, a hínajána és a mahájána közül, az utóbbi utat nyitott az ezoterikus magatartással rendelkező vadzsrajánának. Az Indiából elinduló irányzat kiemelt jelentőséget tulajdonított a beavatásnak, amit Legfőbb Princípiumhoz való kapcsolódás alapjának tekintették. A beavatás mellett a mantrának tulajdonított különleges szerep alapozta meg annak a módszernek fontosságát, mely a beavatási erők által az Abszolútum, vagyis a Mahāvairocana egyetemes mivoltából fakadóan ráébreszti a gyakorlót a Legfőbb Buddha valódi, a beavatottól elidegeníthetetlen természetére.

Az egyetemes mivolt, amibe benne foglaltatik a Mahāvairocana totalitása magában hordozza annak jelentőségét is, hogy a Princípium minőségéből adódóan forrás is. Ennek ismeretében az ezoterikus út követői úgy kerültek kapcsolatba buddhista, vagy más szellemi irányzatokkal, hogy azokat szintén ugyanebből a Forrásból származtatták, de minőségükben a megvalósítás szempontjából átmeneti tudatállapotként ítélték meg őket.

A vadzsraja beavatási láncolat útján Kínában, Koreában és a Japánban is megjelent. A szigetország lakóira az egyenes ágú beavatáson keresztül gyakorolt hatást, egyszerre területi és szellemi alapon. A Felkelő Nap országában a meg alapozója, Kōbō Daishi, más néven Kūkai, iskolájának alapjait Shingon néven fektette le. Karaktere a japán kultúra szerves része lett – ikonná változott.

Tanulmányunkban a buddhista eszmetörténet különböző korszakait érintve, és az ezekben megnyilvánult intellektuális nézetekkel párhuzamba állítva kísérletet teszünk arra, hogy kijelöljük a Shingon helyét úgy buddhizmuson, mint a mahájána és a vadzsraja irányzatokon belül, bemutatva rövid történetét, komplex rendszerének néhány aspektusát, tanításaik ismertetésével.

KHACHATRYAN HRIPSIME

hripsime.xachatryan.1999@gmail.com

történelem

mesterképzés, 3. félév

Pázmány Péter Katolikus Egyetem

Bölcsészet- és Társadalomtudományi Kar

Témavezető:

Dr. Lee Beaudeon

egyetemi adjunktus, PPKE BTK

TÁVOL A FEKETE TENGERTŐL: AZ ÖRMÉNY-KIPCSAKOK ÉS FEKETE-TENGERI KAPCSOLATAIK VIZSGÁLATA

Habár a kipcakok jelenléte a Fekete-tenger partvidékén kezdődött, a 15. századra a kipcakok nemcsak Lengyelországig jutottak el, de a korszakra írásbeliségük már az örmény ábécét vette alapul. Az első beszámolók az örmények jelenlétéről a Krím-félszigeten, a Krím feletti bizánci uralom idejéből származnak. Ezek a beszámolók a bizánci hadsereg szolgálatában álló örmény katonai parancsnokokról szólnak, akik harcosokként és a császár hűséges szolgálóiként tűntek ki. Később, a 14. és 15. században a Krím-félszigeten az örmény-kipcakok a kereskedelmi ügyeikhez és miseliturgiák írásához nyelvi rendszert hoztak létre. A 14. században a Krím-félsziget délkeleti része fejlett és virágzó régióként tűnt ki, amely a Fekete-tenger kereskedelmi rendszerének szerves részét képezte, és a földközi-tengeri és ázsiai piacok közötti kereskedelmi ügyletek fontos tranzitterületként működött. A mai Ukrajna területén élő türk nyelvek évszázados, összetett történetében a kipcak nyelvcsoport kiemelkedő helyet foglal el, melynek részét képezik a kun, krími tatár, örmény-kipcak, karaim és urum nyelvek. A tudományos diskurzus eddig főként a Codex Cumanicus alapján vizsgálta az észak-fekete-tengeri és az azovi régióban a kipcakok – kunok történelmi szerepét a 11–14. századi periódusban. Jelen tanulmány a kipcakok történelmi szerepét vizsgálja a tágabb fekete-tengeri régió és a mediterráneum összefüggésében. Célja bemutatni, hogy a történelmi kontextus és nyelvi paradigma közötti összetett kapcsolat hogyan jeleníti meg az örmény kulturális paradigma messze-menő hatásait.

RÉCSEI PÉTER

recseipeti@hotmail.com

magyar–történelem osztatlan tanári

osztatlan tanári mesterképzés, 11. félév

Pázmány Péter Katolikus Egyetem

Bölcsészet- és Társadalomtudományi Kar

Témavezető:

Dr. Kovács Bálint

egyetemi docens, PPKE BTK

ELKÉPZELT NEMZETEK – KULTURÁLIS EMLÉKEZET A KAUKÁZUS TÉRSÉGÉRŐL

A dolgozat célja, hogy bemutassa a kaukázusi keresztény és muszlim népek nemzeti fejlődését a forrásként használt orosz irodalmi művek, illetve nyugati utazók útirajzai segítségével. Benedict Anderson elméleti koncepciója, az elképzelt közösségek módszer által inspirálva a külső megfigyelő szemszögéből elemezzük a bemutatott műveket. Az elemzés során arra keressük a választ, hogy milyen sajátosságok, azonosságok, illetve eltérések figyelhetők meg a népek jellemzését illetően. Hipotézisünk szerint a kaukázusi nemzeti fejlődést az orosz hódítás ösztönözte, függetlenül a korszellemtől. A dolgozat azért is hiányt pótló, mert a nyugat- európai utazók mellett magyar szerzőtől származó utazási irodalmat, továbbá orosz irodalmi műveket is használunk, s mindezeket elméleti koncepció feldolgozásával értelmezzük.

MÁTYÁS ANNA RÉKA
matyasanna98@gmail.com
keleti nyelvek és kultúrák (kínai)
alapképzés, 3. félév
Károli Gáspár Református Egyetem
Bölcsészet- és Társadalomtudományi Kar

*Témavezető:
Tokaji Zsolt
egyetemi tanársegéd, KRE BTK*

„TARTÓS BÉKE ÉS VÁLTOZATLAN BARÁTSÁG” – KÍNA
ÉS AZ OSZTRÁK–MAGYAR MONARCHIA DIPLOMÁCIAI
KAPCSOLATAIRÓL A QING-DINASZTIA TÖRTÉNETI VÁZLATA
(QING SHI GAO) CÍMŰ TÖRTÉNETI MŰ ALAPJÁN

Kutatásom központi témája az Osztrák–Magyar Monarchia Kínával létesített diplomáciai kapcsolatainak egy eddig egyáltalán nem vizsgált aspektusa. A mandzsu eredetű Qing-dinasztia (1644–1911) 1927-re elkészült nem hivatalos történeti műve, a *Qing shi gao* vagyis *A Qing-dinasztia történeti vázlata* őriz olyan részt, amely az Osztrák–Magyar Monarchiával létesített diplomáciai kapcsolatok történetét vázolja fel kronologikus sorrendben. Az 1869-től 1907-ig tárgyalt eseménytörténeti leírás vázlatossága ellenére is kiválóan alkalmas arra, hogy ebbe a kétoldalú diplomáciai kapcsolatba a kínai fél részéről is betekintést nyerjünk.

A kutatásom központi tárgyául választott szövegnek legjobb tudomásom szerint mindezidáig sem magyar, sem német vagy egyéb nyelven nem készült filológiai pontos fordítása, sőt előttem annak elemzésére sem vállalkozott egyetlen szakember sem.

A *Qing shi gao*-ban fellelhető, az Osztrák–Magyar Monarchiát érintő diplomáciatörténeti fejezet rész fordítása és elemzése során megállapítható volt, hogy Kína számára a Monarchiával való kapcsolat mind diplomáciai, mind kereskedelmi szempontból csak sokadrangú jelentőséggel bírt.

A szöveg vizsgálata fényt derített arra, hogy a Kínával 1869. szeptember 2-án kötött kereskedelmi és hajózási szerződés véglegesített német és magyar nyelvű szövege, ha minimális mértékben is, de különbözik, mivel a magyar fordítás a kínai fél által eszközölt javítások előtti német változathoz készülhetett. A kutatás eredményeképpen részben sikerült azonosítani egy, a szerződés aláírását követően 1869 végén, 1870 legelején sócsempészség miatt lefoglalt, osztrák vagy már osztrák–magyar tulajdonban lévő hajót. Továbbá, egy, a Monarchia közvéleménye előtt eltussolt diplomáciai malőr nyomait is feltártam, amely Lipót Ferdinánd (1868–1935) Szalvátor főherceg 1888 novemberi, Pekingben tett látogatása alkalmával következett be.

DUDÁS VIKTÓRIA

dviki97@gmail.com

keleti nyelvek és kultúrák (kínai)

alapképzés, 5. félév

Károli Gáspár Református Egyetem

Bölcsészet- és Társadalomtudományi Kar

Témavezetők:

Dr. Fajcsák Györgyi

megbízott óraadó oktató, Hopp Ferenc Ázsiai Művészeti Múzeum

Dr. Sárközi Ildikó Gyöngyvér
egyetemi adjunktus, KRE BTK

KÍNAI DIVATTÖRTÉNET – A HANFU VISELET VÁLTOZÁSA A CSÁSZÁRKORTÓL NAPJAINKIG

A dolgozat célja a hanfu vagyis a kínai tradicionális ruha változásának figyelemmel kísérése és vizsgálata. A pályamunka végig veszi a tradicionális ruha alap sajátosságait és formai, anyagbeli és színbeli változatait, továbbá a feltett kérdésekre választ keresve végigvezet a történelmi háttértől kezdve a napjainkban is jelen lévő hanfu viseletre. Kiemelten a Han-, Tang-, Song- és Mind-dinasztia ideje alatti hanfu viseleteket vizsgálja, ezeknek a sajátosságait és jellemzőit tanulmányozza. A dolgozat továbbá a modern korban megjelenő tradicionális viselettel foglalkozik, a korábban vizsgált császárkori viseletek modernizációival, fellelhető formai vagy szabásminták újragondolásával. Saját kutatásként a dolgozatot Magyarországon élő kínaiak körében szétküldött kérdőív válaszai segítették elő, hogy jobban megértsük a napjainkban jelen lévő tradíciókat, a hanfu vásárlási szokásokat, az elfogadott, modernizált ruhákat és a kulturális érzékenység kérdését ezen történelmi, kulturális pont iránt.

KISS NIKOLETT LILLA
kissniko31@gmail.com
koreai
alapképzés, 5. félév
Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Dr. Mecsí Beatrix
egyetemi docens, ELTE BTK

A VEGANIZMUS DÉL-KOREÁBAN

Dolgozatom témájának Dél-Koreát választottam, ezen belül pedig a veganizmus helyzetét vizsgálom, elemzem.

Napjainkban egyre nagyobb népszerűségnek örvend a növényi alapú táplálkozás, a mindenféle állati eredetű összetevőtől mentes termékek fogyasztása, azaz a veganizmus. Az utóbbi években felértékelődött mindenki számára az egészség megőrzése, valamint a környezetvédelem, ezért egyre többen döntenek úgy, hogy vegán életmódot folytatnak.

Feltételezem, hogy mivel egy szigorú kultúráról beszélünk Dél-Korea esetében, ahol fontosnak tartják a hagyományok megőrzését és a harmónia fenntartását, ezért az embereknek több nehézséggel is szembe kell nézniük. Úgy emlegetik őket, mint az „egység megszállottjai”, fontos a közösséghez való viszonyulás, ha valaki például más étrendet választ, bármennyire egészséges, akkor is eltér a hagyományos szokásoktól, ami megzavarja a csoport összhangját.

Kutatásom során felméréseket, tanulmányokat és cikkeket elemeztem. Fő célom az volt, hogy rávilágítsak arra, hogy miért is különleges Dél-Korea esete a veganizmust tekintve más országokkal szemben.

Kutatásom eredménye azt mutatja, hogy Dél-Korea azon országok közé tartozik, ahol nehezebben fogadják el ezt az életvitelt, attól függetlenül, hogy a hétköznapiakban sűrűn vegán étrenden élnek, hiszen az étkezésnek és kultúrájának hatalmas szerepe van a hagyományban. Emellett az is kiemelendő, hogy Dél-Koreában a vegán életmód mást jelent. Sokszor ebbe az életmódba állati eredetű termék is belekerül, amitől függetlenül vegánnak hívják az ételt. Ez legfőképpen a külföldiekkel tud feszültséget okozni, ha valaki nincs tisztában ezzel a különbséggel.

Ez a tanulmány azt mutatja, hogy más, nyugati individualista országokhoz képest Dél-Korea hogyan alkalmazkodik ehhez az új hullámhoz, mennyire elfogadó és milyen változások mentek végbe az elmúlt 20 évben. A tanulmány ma-

gába foglalja Korea alapvető étkezési szokásait, különböző okokat, amiért az emberek a növényi alapú életmód mellett döntenek. Valamint azt, hogy a cégek hogyan reagáltak erre, mennyire változott meg a piac kínálata, és hogy milyen nehézségekkel kell szembenézniük az embereknek a kultúrának köszönhetően. Továbbá pedig a jelenlegi statisztikákra fókuszálok, hogy mennyire érhetőek el vegán opciók egy átlagember számára például az iskolákban és az éttermekben.

INCZE KATALIN HAJNALKA
incze.katalin.hajnalka@gmail.com
történelem osztatlan tanári
osztatlan tanári mesterképzés, 9. félév
Eötvös Loránd Tudományegyetem
Pedagógiai és Pszichológiai Kar

Témavezető:
Fajkuszné Kovács Ramóna
egyetemi tanársegéd, ELTE BTK

„FECSEG A FELSZÍN, HALLGAT A MÉLY” – TÖBB RÉTEGŰ
MONDANIVALÓ A DÉL-KOREAI SOROZATOKBAN ÉS FILMEKBEN

Kutatásom célja a hallyu jelenségen keresztül megvizsgálni három filmet és három sorozatot a dél-koreai filmgyártásból, ami a múlt század elejétől napjainkig viszi vászonra fikciós elemekkel vegyítve a történelmet. Ezen fúziós történelmi drámák elemzése során az isten-haza-család hármas rendszerét vizsgálom, aminél kérdés: végig szem előtt tartja-e a hagyományos koreai szokásokat? Az idő múlása milyen változásokat hoz különböző társadalmi csoportokba? Hogyan tud egymáshoz viszonyulni Észak- és Dél-Korea, ha egy harmadik ország támadását kell visszaverni? A témában a koreai filmművészet kapcsán, valamint a hallyu témakörében írt szakirodalmat használtam, helyenként interjú formájában észak-koreai disszidens beszámolójára építettem.

A kiválasztott alkotások majdnem egy évszázadot ölelnek fel, kezdve Az utolsó herceg nő történetével, megmutatva, vannak állandó értékek. Korea vallási pluralizmusa, a haza iránt érzett örök hűség és a folytonos családi egységre való törekvés jellemzi ezeket a műveket. A *Harcosok szövetsége* korábbi filmmel együtt valós eseményeket dolgoz fel, míg a *Túsztárgyalás* lényege a történet egyetemesége. A sorozatok közül kettő szintén épít a múlt eseményeire: *A szerelem siklóernyőn érkezik*, valamint a *Hóvirág*. A haza és család iránti hűség közös a két alkotásban, ahogy a családi konfliktusok okozta helyzet is. A *Nap leszármazottai* sorozatnak a címéből már érződik a vallási utalás. Cselekménye rávilágít, Észak és Dél képes a közös nemzetükért összefogni egy harmadik országbeli ellen. A leírtakat képekkel, idézetekkel és kivágott jelenetekkel szemléltetem.

Összeségében elmondható, a koreai társadalom igazodva a XIX. század változásaihoz, az alapokhoz hű maradt, a hagyományos értékek köztük élnek. El nem vész, csupán átalakul, ahogy zárógondolataimban is bemutattam az *Élőködők* című filmmel.

PERTL HUDA KATALIN
kata687@hotmail.com
irodalom- és kultúratudomány
mesterképzés, 1. félév
Károli Gáspár Református Egyetem
Bölcsészet- és Társadalomtudományi Kar

Témavezető:
Dr. Horváth Csaba
egyetemi docens, KRE BTK

FEMINISTA TÖREKVÉSEK ÉS NŐMŰVÉSZET A MUZULMÁN VILÁGBAN

A dolgozatom néhány művész konkrét munkásságának bemutatásával a muzulmán világ fotózáshoz való hozzáállásával foglalkozik. A műfaj nemcsak nyugaton, hanem keleten is megváltoztatta az addigi normákat. A kortárs iszlám művészetben nagyon gyakori a fotózás. Természetesen mindkét kultúrában másképp és másra használják a megörökítés e formáját. A kamerát, mint eszközt az arab muzulmán nőművészei a feminizmus feltörekvéseihez hívják segítségül. Dolgozatomban kiválasztottam két híres arab női kortárs fotóművészt, Boushra Almutawakelt és Lalla Essaydt, akiknek a munkáin keresztül szeretném bemutatni az iszlám világnak a nőkhöz és képekhez való viszonyát. A muzulmán országokban sok helyen az emberek hibrid kultúrákban élnek, s ez a fotókra és a képek újraértelmezésére is igaz. A női fotóművészek képein lencsevégre kapott, vagy a beállított, stúdióban alkotott felvételek a muzulmán női lét burkolt világát nyitja meg a befogadó számára. Szeretném kihangsúlyozni, hogy az általam említett muzulmán nőművészek célja, hogy csökkenjen a társadalmi elnyomás és a szabadság nagyobb teret nyerhessen minden nő életében. Végül bemutatom, hogy a női alkotók a művészetük által régiótól függetlenül bárhol is éljenek a világon, mindvégig kiállnak, ezért a célért.

ORIENTALISZTIKA II.

Zsúrielnök:

Dr. Varrók Ilona egyetemi docens (KRE)

Zsúritagok:

Dr. Somodi Júlia egyetemi docens (KRE)

Dr. Takó Ferenc megbízott előadó (ELTE)

Dr. Hidvégi Zsófia egyetemi tanársegéd (ELTE)

KISS TÍMEA

vertimea82@gmail.com

keleti nyelvek és kultúrák (kínai)

alapképzés, 1. félév

Károli Gáspár Református Egyetem

Bölcsészet- és Társadalomtudományi Kar

Témavezető:

Dr. Lázár Marianna

egyetemi adjunktus, KRE BTK

TAOISTA SZIMBÓLUMOK AZ ÓKORI KÍNÁBAN ÉS JAPÁNBAN

Eddigi egyetemi tanulmányaim során számtalan lehetőségem volt a japán, illetve kínai vallás- és kultúrtörténet egyes epizódjait vizsgálni, ezek közül a taoizmus fejlődésével és terjedésével kapcsolatos kérdéskörök keltették fel leginkább az érdeklődésemet. Bár több jól ismert közös vonást figyelhetünk meg a két említett ókori-középkori állam taoizmushoz köthető kulturális elemeiben, ezek összevetésére eddig viszonylag kevés nyugati szakirodalom vállalkozott. Jól ismert, hogy Japán már az ókortól kezdve számos klasszikus kínai ismeretet és technikai tudásanyagot vett át a kelet-ázsiai kontinensről, de ahogy arra dolgozatomban is kitérek, a vallásos taoizmus mint különálló vallási hagyomány soha nem vette meg lábát a szigetországbán. Felmerül tehát a kérdés, hogy vajon milyen környezetben, milyen módon és minőségben figyelhetjük meg egyes kínai taoista elemek átvételét Japánban, miért pont azok illeszkedhettek bele az ókori japán császári udvar kultúrájába, illetve feltétlenül szükséges-e ahhoz egy vallás hivatalos átvétele, hogy elemei nyomot hagyjanak egy idegen ország kultúrájában? A mitikus ókorig visszavezethető császárkultusz, és a hozzátartozó hagyománykör bőségesen mutat már a 6-7. századtól kezdve kínai taoista jegyeket, de ezt nem eredeti formájában teszi, hanem „japános” interpretációban. Kutatásom két kérdés köré összpontosul: a taoista szimbólumok, mint a hatalom jelképei, avagy milyen szerepet töltek be a taoista szimbólumok a japán császárkultuszban? Ugyanazt a taoista szimbólumot/szimbolikát hol és miként használták Kínában, illetve Japánban; milyen hasonlóságok is különbségek figyelhetők meg használatukban? Munkám során ezen kérdések megválaszolására törekszem, több szimbólum elemzésén keresztül.

Valószínűleg a kokugaku tudósok tevékenysége miatt, illetve a téma érzékenysége miatt, évtizedekig nem született szakirodalom, amely a kérdést boncolgatná, és nemzetközi porondon még ma is viszonylag ritkák az ilyen művek. Magyar

viszonylatban még kevesebb kutató foglalkozik a kérdéssel. Emiatt úgy érzem, mindenféleképp fontos, hogy újabb és újabb munkák szülessenek a témakörben, mert a megválaszolásra váró kérdések száma végtelen. Továbbá úgy gondolom, ez egy rendkívül fontos kérdés Kína és Japán kultúr- és kapcsolattörténete szempontjából.

BARÁT LAURA

laurab.barat@gmail.com

japán tanulmányok

mesterképzés, 1. félév

Károli Gáspár Református Egyetem

Bölcsészet- és Társadalomtudományi Kar

Témavezető:

*Dr. Farkas Mária Ildikó
egyetemi docens, KRE BTK*

SÁMÁNNÓK ÉS NŐI URALKODÓK ÚJRAGONDOLÁSA: HIMIKO ÉS IJO

Jelen dolgozat a sámánizmus, a nők és az uralkodás összefüggéseit tárgyalja a késő Jajoi és Kofun-kori japán társadalom kontextusában. A dolgozat központjában Va királynői, Himiko és Ijo állnak, illetve az ő helyük (vagy annak hiánya) a hagyományos japán uralkodók között. Himiko és Ijo a japán krónikákban nem jelennek meg, melynek oka az lehet, hogy a későbbi császári dinasztia apaági trónutódlási rendszerébe nem tudták őket beleilleszteni. Ekkor még ugyanis vagy nem létezett szabály az örökösödést illetően, vagy valamilyen nőközpontú örökösödésről lehetett szó. A Kofun-kor középső felétől már az archeológiai leletek alapján arra lehet következtetni, hogy ekkor már megkezdődött az átmenet egy patriarchálisabb társadalom felé. Ez nagyobb valószínűséggel volt egy egybefüggő folyamat, mintsem egy vallási forradalom (Ellwood, 1990) eredménye. Elképzelhető, hogy Himiko idejében Japánban is elterjedt volt a Nyugati Királyi Anya matriarchális kultusza, akinek avatárjaként Barnes (2014) Himikót feltételezi. Jelen dolgozat mellett foglalt állást, hogy mivel ez már a mítosz késő Han-kori változata volt (amelyben már megjelenik a Királyi Anya párja, a Keleti Királyi Apa is), valójában már ez is egy lépés volt a patriarchalizálódás felé – tulajdonképpen ez lehetett az, ami lefektette a későbbi hime-hiko szei (duális női-férfi uralkodás) hagyományát. A legnagyobb hatást azonban a militarizálódás fejtette ki erre a folyamatra, amely már jóval Himiko uralkodása előtt megkezdődött. Mindazonáltal kijelenthetjük, hogy ebben a korban még a szakrális és a politikai vezető szerepe nemtől független volt.

LAUDAY MARCELL
laudaymarcell@freemail.hu
buddhizmus tanulmányok
mesterképzés, 1. félév
Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Dr. Kiss Mónika
egyetemi adjunktus, ELTE BTK

A VILÁGON TÚLRA JUTTATÓ EGYSZERŰ SZAVAK

Dolgozatomban a Kamakura-kor (1185–1333) buddhista vallásfilozófiai és történeti kontextusában ismertettem és elemeztem az *Ichigon hōdan* című klasszikus japán tiszta-föld szöveggyűjteményt. Célom az volt, hogy a tartalmi elemzés során közelebb kerüljek a gyűjtemény ismeretlen szerkesztőjéhez, megtudjam, mely mesterek és tanítások voltak számára a legfontosabbak, és hogy mi lehetett a mű összeállítása mögötti szándéka.

Annak vizsgálatából, hogy milyen arányban szerepeltek a különböző szerzetesek kitűnt, hogy a gyűjtemény nagyjából fele egyértelműen a Kōya-hegyen kialakult hijiri („szent ember”) mozgalomhoz köthető, ami azért figyelemre méltó, mert aligha találhatnánk valószínűtlenebb környezetet egy ilyen mélységű tiszta-föld szöveg kialakulásához, mint az ezoterikus shingon rend szent központja. A mű ismeretlen szerkesztője jól ismerte mind a tiszta-föld iskolát megalapító Hōnen tanításait, mind ezt az új közösséget, és hasonlóan hangsúlyosnak találta őket saját vallásos felfogásában. Célja egy útmutató megírása volt a megromlott szerzetesi élet hatékony és jelentőségteljes elhagyására. Megfigyelhető továbbá, hogy a Kamakura-korban újfajta hijiri ideál alakult ki, ez az átváltozás pedig a szemünk láttára bontakozik ki ebben a szöveggyűjteményben, ezért fontos kordokumentumnak számít a japán buddhizmus alakulásában. A mű most először lett magyar nyelvre lefordítva és a cím értelmezésére is elsők közt tettem kísérletet.

ALMÁSI ALMA
almasi.alma.alexandra@gmail.com
japán tanulmányok
mesterképzés, 1. félév
Károli Gáspár Református Egyetem
Bölcsészet- és Társadalomtudományi Kar

*Témavezető:
Dr. Farkas Mária Ildikó
egyetemi docens, KRE BTK*

A MEIDZSI-RESTAURÁCIÓ VESZTESEINEK TÁRSADALMI ÉS POLITIKAI MEGÍTÉLÉSE A MEIDZSI-KORTÓL NAPJAINKIG

Sokat tudhatunk meg egy országról az alapján, ha megnézzük, miként viszonyulnak történelmi múltjához a lakói és a politikai elit. A bakumacu-korszakról való gondolkodás az elmúlt százötven évben több fázison is végigment. A Meidzsi-korban, érthető módon, a Bosin-háborúban győzelmet arató császári lojalisták története vált a központi történelmi narratíva részévé, míg a vesztesek története tabunak számított. Ez a szemlélet némiképp oldódott a Taisó-korban, azonban gyökeres változás csupán az 1960-as években következett be a restauráció veszteseinek megítélésében. Kutatásom fő célja ennek a folyamatnak a széleskörű bemutatása, kiemelve két neves személy, Enomoto Takeaki és Kacu Kaisú megítélésének alakulását. Enomoto és Kacu egyaránt a bakufu oldalán vett részt a Bosin-háborúban, ennek ellenére a Meidzsi-korban is részesei lehettek a politikai elitnek. Így amellett, hogy igyekszem minél szélesebb körben bemutatni azokat a tényezőket, amelyek kihatással voltak a kollektív emlékezet és a politikai narratíva alakulására, elsősorban arra a kérdésre keresem a választ, hogy az egykori Tokugava-lojalisták megítélése egységesnek mondható-e. A kutatás folyamán a filmművészet és az irodalom szerepe mellett kitérek többek között a populáris kultúra médiumainak emlékezetre gyakorolt hatására is.

MARSAL MÁRK
markmarsal94@gmail.com
japán tanulmányok
mesterképzés, 1. félév
Károli Gáspár Református Egyetem
Bölcsészet- és Társadalomtudományi Kar

Témavezető:
Dr. Farkas Mária Ildikó
egyetemi docens, KRE BTK

A MEIDZSI TÁRSADALOM NACUME SZÓSZEKI REGÉNYEIBEN

A dolgozat célja a Meidzsi társadalom feltárása és megjelenítése Nacume Szószeki négy kiválasztott regénye alapján: *A kapu*, *A kölyök*, *Macska vagyok* és *Micsikusza (Út menti fű)*. A regényekben megjelent társadalomkép hitelességét a társadalomtudományi munkákon keresztül ellenőrzöm, és az egyezéseket vagy adott esetben eltéréseket jelzem. A dolgozat első, bevezető részében bemutatom az alapvető szempontokat és a lényeges történeti kontextust, majd a dolgozat második felében a lényegi rész következik.

A regények és egyúttal a társadalom, bemutatásának két fő csoportja a metariális és a szellemi vagy gondolati világ, amelyek további alcsoportokba sorolandók. A tanulmány célkitűzése egyik szempontból sikeresnek bizonyult, nevezetesen a materiális világ bemutatása. Viszont a másik szempontból négy regény túlválalásnak tűnt, ezért alaposan a regények gondolatiságát nem sikerült körbejárni. Azonban a jövőbeni kutatási munka folytatásához bőven elegendő anyagot sikerült összegyűjteni a regények és szakirodalom vizsgálata során.

VARGA DÓRA ANNA

vargadoraanna@gmail.com

japán tanulmányok

mesterképzés, 1. félév

Károli Gáspár Református Egyetem

Bölcsészet- és Társadalomtudományi Kar

Témavezetők:

Gergely Attila

megbízott óraadó, KRE BTK

Dr. Lázár Marianna

egyetemi adjunktus, KRE BTK

BARÁTHOSI BALOGH BENEDEK *AINU SZÓTÁR*
CÍMŰ KÉZIRATÁNAK ELEMZÉSE

Jelen dolgozat Baráthosi Balogh Benedek (1870–1945) *Ainu szótár* című tudományosan feldolgozatlan kéziratának feltáró elemzését végzi el azzal a céllal, hogy olyan lehetséges új ismeretanyagot tárjon fel, amely mind Baráthosi munkásságának kutatásában, mind az ainu nyelvészeti kutatás területén felhasználhatóvá válik. Ennek megfelelően az alábbi kutatási kérdést állítja fel: Mit tartalmaz Baráthosi Balogh Benedek *Ainu szótár* című kézirata, és milyen új ismeretek tárhatóak fel annak tartalmából? A kutatás forráselemzésen és szakirodalmi elemzésen alapul. A legfontosabb forrás a szóban forgó kézirat volt, de a dolgozatban emellett újságcikkek, beszámolók és tanulmányok adatai is felhasználásra kerülnek. A dolgozat új eredményei a következők. A kézirat egy ainu–magyar, helyenként többnyelvű szótár, jelen ismereteink szerint feltehetőleg az 1910-es évek második felében születhetett. A kéziratban Baráthosi tudatosan és jelöléssel ellátva több ainu nyelvjárást is dokumentál. Amellett, hogy Baráthosi több forrásból is dolgozott, a kézirat legalább fele valószínűleg az ő saját gyűjtése. A dokumentálás során egy egyéni fonetikai rendszerben írta le a nyelvet, azonban számos hasonlóságot mutat a Bronisław Piłsudski átírásával. Ezen eredmények alapján a kézirat értékes forrása lehet az ainu nyelvészeti kutatásoknak.

STREICHER LAURA

laura.streicher86@gmail.com

keleti nyelvek és kultúrák (japán)

alapképzés, 6. félév

Károli Gáspár Református Egyetem

Bölcsészet- és Társadalomtudományi Kar

Témavezető:

Dr. Mayer Ingrid

egyetemi tanársegéd, KRE BTK

A JAPÁN IRODALOM KORAI MAGYAR FORDÍTÁSAI

Tudományos körökben még ma is elterjedt az a felfogás, hogy a 20. század előtti időkből nem beszélhetünk jelentős japán irodalomfordításról hazánkban. Kutatásom elsődleges célja ennek a mítosznak az eloszlátása volt. Sokáig a kínai irodalomról is így vélekedtek, míg az elmúlt években megjelent kutatások folytán be nem bizonyosodott, hogy már a 17. században léteztek híradások Kínáról magyar nyelven, és a 19. század közepére elkészültek az első fordítások is. Észszerűnek tűnik tehát arra gondolnunk, hogy a 18. század második felétől nem csak kínai, hanem japán témájú munkák is szép számmal születtek hazánkban. Dolgozatom fő célja ezért annak bizonyítása volt, hogy már az 1800-as évektől kezdve beszélhetünk jelentős fordításirodalomról.

Bár az elmúlt években több tanulmány is napvilágot látott a témában, ezek a kutatások elsősorban a magyar megjelenésekre fókuszáltak, és a lefordított műveket a magyar fordításirodalom szempontjából tárgyalták, így a közvetítőnyelvi szövegekkel, az eredeti japán szöveggel való összevetés kevésbé volt hangsúlyos bennük. Dolgozatomban ezért arra is kísérletet tettem, hogy visszakövessem a fordítások útját a közvetítőnyelvi megjelenéseken át egészen az eredeti japán szövegig, illetve összehasonlítást adjak az egyes szövegváltozatokról.

Feltételezésem az volt, hogy az eddigi általános vélekedéssel szemben sokkal nagyobb mennyiségű anyagról beszélhetünk, de a kutatás során feltárt fordítás-mennyiség még így is felülmúlta a várakozásaimat. Talán az egyik legjelentősebb eredmény, hogy sikerült azonosítanom Akantisz Viktor 1901-es mesegyűjteményének eredeti forrását. Szintén fontos még Baráthosi Balogh Benedek mesefordításainak, Pröhle Vilmos, Heltai Jenő vagy Fiók Károly versfordításainak azonosítása, illetve Takarai Kikaku és Takizava Bakin első lefordított műveinek megtalálása. Az eddig ismeretlen fordítások közül kiemelném még az 1883-ban megjelent, első magyar Taketori monogatari szövegváltozatot is.

VOLOSCSUK RENÁTA

voloscsuk9819@gmail.com

keleti nyelvek és kultúrák (japán szakirány)

alapképzés, 5. félév

Eötvös Loránd Tudományegyetem

Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:

Dr. Kiss Mónika

egyetemi adjunktus, ELTE BTK

HOGYAN LÁTTA HOSOE EIKŌ A KAMAITACHI-T? – EGY YŌKAI VIZUÁLIS ÁBRÁZOLÁSA A FOTÓMŰVÉSZET ESZKÖZEIVEL

A dolgozat témája Hosoe Eikō (1933–) *Kamaitachi* című fotósorozata (1969). A most 89 éves fotóművész mind a japán, mind a nemzetközi fotóművészet elismert és meghatározó alakja. Korai éveiben a második világháború utáni japán utcáit fotózta, majd külföldön tapasztalatot szerezve sajátos stílusra tett szert. A Vivo fotós csoport egyik alapítójaként fontos szerepet töltött be a japán fotósközösség fejlődésében is.

A kamaitachi egy yōkai, vagyis egy a tradicionális japán mondavilág részét képező természetfeletti lény, ami a mára például már világszerte elterjedt kitsune (róka szellem) yōkai-hoz képest kevésbé ismert. Pont emiatt a témával kapcsolatban elérhető források is korlátozottak. Leírásai eltérőek, különböző források másként hivatkoznak rá. Az általánosabb leírás szerint egy hosszú, borotvaéles karmú menyét, amely a gyanútlan magányosan sétáló emberekre támad. Másik ábrázolása szerint egy testetlen halálos szél, amely az áldozataihoz érve felhásítja azok bőrét. A közös pontok a történetekben az áldozatotok indokolatlannak tűnő erős vérzése és a testükön keletkezett sérülések.

Hosoe fotósorozatában ezt a yōkait mutatja be. A lény legendáját gyerekként hallotta először, amikor Tokió bombázása miatt családjá a Tōhoku régióba költözött. A történet nagy hatással volt a művész lelkivilágára. A munkájának legfőbb nehézsége, abban rejlik, hogy egy olyan lénynek kellett alakot adnia, amelynek nincs konkrét megtestesülése. Ennek megoldásaként a fotókon Hijikata Tatsumi (1928–1986) az 1959-ben született, impulzív és sötét táncstílus, a butō atyja testesít meg egy a kamaitachi által megszállt falusit.

Munkámban feldolgozok különböző nyelvű forrásokat, valamint a fotósorozat vizuális anyagait. A kamaitachi megismerése céljából két eredeti nyelvű szöveget dolgozom fel: Echigo densetsu yonjūnana fushigikai valamint az Inyō gaiden iwadokai gyűjtemények kamaitachi-val kapcsolatos történeteit. A felhasznált irodalom segítségével rámutatok arra, hogy Hosoe miként ötvözi a japán mon-

davilágot, a tradicionális művészetet, a butō táncstílust a kamaitachi sötét lelkületével, valamint, hogy ezzel hogyan nyújt betekintést a yōkai történetek sajátos világának ábrázolásába. A kutatásom során komoly hangsúlyt helyeztem annak vizsgálatára, hogy milyen eszközökkel ábrázolja Hosoe a kamaitachi-t valamint arra, hogy az általa ábrázolt alakja mennyire egyezik az elérhető forrásokban leírtakkal.

KÁLLAI ENIKŐ

kallai.eniko99@freemail.hu

japanológia

mesterképzés, 3. félév

Károli Gáspár Református Egyetem

Bölcsészet- és Társadalomtudományi Kar

Témavezető:

*Dr. Farkas Mária Ildikó
egyetemi docens, KRE BTK*

A „SOCIETY 5.0” ELMÉLETE ÉS A MEGVALÓSÍTÁS ÚTJA JAPÁNBAN

Dolgozatomban bemutatom a Society 5.0 koncepcióját, annak megítélését, a megvalósításhoz tervezett lépéseket. Emellett az újfajta társadalom elméletének fényében elemzem a jelenlegi társadalmi és geopolitikai helyzetet. Társadalmi és városfejlesztési szempontból interjúk alapján elemzem, hogy arra milyen mértékben hat a technológiai fejlődés, az emberek képesek-e követni a változásokat, és ez a technológiai fejlődés milyen változást idézett elő a társadalmi életben, a munka világában.

A japán társadalom nem homogén egység, különböző szintek különböztethetők meg a technológia használatánál. Ezt fontos figyelembe venni, ugyanis a rohamos fejlődést sokan nem tudják követni, főleg az idősödő korosztály, ezen belül is azok, akik nem „beleszülettek” a digitalizált világba, hanem meg kellett tanulniuk annak használatát. Napjainkban igen élesen kirajzolódik a fiatalabb és idősebb korosztályok közti szakadék, ami a digitális eszközök használatánál vagy annak nem tudásával mutatkozik meg a legszembetűnőbben. Emellett különbségek figyelhetők meg a vidéken és városban élők közt, valamint a vagyoni rétegződés is fontos szempont.

Napjainkban Japán olyan globális problémákkal néz szembe, mint az előregedő társadalom, az alacsony születésszám és a föld erőforrásainak túlzott kihasználása. Japán, más iparosodott országokhoz hasonlóan, az 1990-es évektől a változás és gazdasági növekedés új korszakába lépett, az ország fejlődésével pedig előtérbe került az információs és kommunikációs technológiák fejlesztése. Egy közvélemény kutatásban kimutatták, hogy Japánban igen kedvezően álltak hozzá a tudományhoz és technológiához. Az országnak a tervek alapján egy kiegyensúlyozott kereskedelem felé kell majd mozdulnia, ami egy szabályozottabb, nyitottabb piacot eredményez. Több kutató is kijelentette, hogy Japán rendelkezik a legfejlettebb kutatási előrejelzéssel, ami igen részletes jövőtervet biztosít. Dolgozatom egyik fő kérdése, hogy ez a még csak megvalósulás előtt álló szinte utópisztikus tervezet milyen mértékben valósítható meg és milyen társadalmi következményeket von maga után.

BACH ANDRÁS

andrissenin@gmail.com

keleti nyelvek és kultúrák (japán)

alapképzés, 5. félév

Károli Gáspár Református Egyetem

Bölcsészet- és Társadalomtudományi Kar

Témavezető:

*Dr. Farkas Mária Ildikó
egyetemi docens, KRE BTK*

A VIDEÓJÁTÉK AUTEUR: BUKÁS ÉS ELMÚLÁS FELDOLGOZÁSA MIJAZAKI HIDETAKA *SOULS* SZÉRIÁJÁBAN

OTDK előadásom dolgozatában a japán videójátékfejlesztő, Hidetaka Miyazaki *Souls* szériáját, annak a nyugati és a japán videójátékiparra tett hatását és örökségét mutatom be. Emellett azt is szemléltetem, a széria miként kontextualizálja forradalmi módon a bukás és az elmúlás motívumait a videójátékok médiumán keresztül. Kulturális szemszögből azt is vizsgálom, a széria hogyan adaptálja mind a nyugati, mind az ázsiai mitológia különböző elemeit.

ŐSKORI, NÉPVÁNDORLÁSKORI ÉS KÖZÉPKORI RÉGÉSZET

Zsúrielnök:

Dr. Takács Miklós egyetemi tanár (PPKE)

Zsúritagok:

Dr. Kulcsár Gabriella tudományos főmunkatárs (ELKH BTK RI)

Dr. Anders Alexandra tudományos főmunkatárs (ELTE)

Dr. Felföldi Szabolcs egyetemi adjunktus (SZTE)

MAJOR RÉKA
majorreka5@gmail.com
régészet
mesterképzés, 3. félév
Szegedi Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Dr. Kulcsár Valéria
egyetemi docens, SZTE BTK

A MAKÓ–KOSIHY–ČAKA-KULTÚRA KAPCSOLATAI EGY KISKUNDOROZSMAI TELEPÜLÉSRÉSZLET ALAPJÁN

Dolgozatomban a Szeged, Kiskundorozsma–IV. homokbánya területén feltárt kora bronzkori objektumok anyagát dolgoztam fel, melyek a Makó-kultúra emlékei közé sorolhatók. A lelőhelyen több objektum is feltárássra került, melyek esetében felmerült a kora bronzkorra való keltezés, ezek betöltésében azonban kevés (1–2), kisméretű, sérült kerámiatöredékek voltak, melyek pontosabb meghatározásra nem alkalmasak. A leletanyag a Makó-kultúra jellegzetességeit viseli magán, legékesebb példái ennek a belső díszes tál töredékek, emellett azonban más kultúrák irányába mutató elemek is megjelentek. A Makó-kultúra telepanyagára jellemzően, itt is a házi kerámiák fordultak elő nagyobb számban, azonban a korsó és bögre töredékek száma is kifejezetten jelentős. A bögrék egyes típusai és a korsók nem tartoznak a Makó-alapformák közé, a Somogyvár–Vinkovci-kultúra hasonló edényformáival mutatnak szoros kapcsolatot. Előkerült egy hengeres testű palack töredéke is, ami szintén a Somogyvár–Vinkovci-kultúrával kialakított kapcsolatokat támasztja alá. Egy radiolaritból pattintott, Harangedény-kultúra felé mutató nyílhegy is feltárássra került. A lelőhely csontanyagának vizsgálata megtörtént, az eredményeket a településszerkezetről szóló fejezetben ismertetem. A dolgozat végén részletesen kitérek a Makó-kultúra kapcsolataira a dorozsmai lelőhely alapján.

GUCSI LÁSZLÓ
laszlogucsi@gmail.com
régészet
alapképzés, 5. félév
Miskolci Egyetem
Bölcsészettudományi Kar

*Témavezető:
Pusztainé Dr. Fischl Klára
egyetemi docens, ME BTK*

KORA ÉS KÖZÉPSŐ BRONZKORI TEXTILDÍSZES
KERÁMIÁKON LÉVŐ TEXTILDÍSZEK MAKROSKÓPOS
TIPOLÓGIAI RENDSZERÉNEK KIDOLGOZÁSA

A Kárpát-medencében a kora és a középső bronzkor (Kr. e. 2200–1500) idején a kerámiák egy részének külső felületét ún. textildíszsel látták el. Ez elsősorban a hatvani és a füzesabonyi kultúrák sajátossága, de szórványosan előfordul a velük szomszédos Vatya kultúra kerámia művességében is hazánk területén. Jelen dolgozatban Novaj–Földvár, Bükkábrány–Kálvária, Nagyrév–Zsidóhalom, Kakucs–Turján lelőhelyek textildíszes töredékeinek vizsgálatát vontam be.

Tanulmányom főbb céljai az alábbi pontokban foglalhatók össze:

1. A lenyomatok különböző struktúrái alapján azok makroszkópos csoportosítása.
 2. A szövési technikák meghatározása az egyes csoportokhoz köthetően.
 3. A lenyomatokat hagyó anyagok állati vagy növényi eredetű elemi szálainak azonosítása optikai mikroszkóp segítségével.
- A főbb célokon túl, a további lehetséges kutatási irányokat is felvázolom.

GARCZIK ÁBEL
garczikabel@gmail.com
régészet
mesterképzés, 5. félév
Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

*Témavezető:
Dr. Czajlik Zoltán
egyetemi docens, ELTE BTK*

A LA TÈNE-KORI GRAFITOS KERÁMIA VIZSGÁLATA ÚJ SZEMSZÖGBŐL

A dolgozatban a késő vaskor egyik enigmatikus kérdéskörével foglalkozok: a grafittal soványított kerámiával. Ez a jelenség már régóta megosztja a kutatókat több szempontból is.

Az ÚNKP pályázatomban köszönhetően lehetőségem nyílt három magyarországi La Tène lelőhely leletanyagán természettudományos vizsgálatokat végezni, melynek előzetes eredményeit felhasználom két, a kutatásban felmerült kérdéskör árnyalásához.

A grafitos kerámia funkciójával kapcsolatban a legkézenfekvőbb feltételezés, hogy főzőedényekként használhatták őket. Ezt alátámasztja a grafit rengeteg pozitív tulajdonsága, melyeket a kerámia számára is kölcsönöz. Ennek ellenére sok olyan aspektusa is van, mely nagyon kétségesé teszi ezt az azonosítást. Az egyéb lehetséges használati módok mellett szóló érveket is felsorakoztatom.

Mára már biztosan tudjuk, hogy a grafit nyersgrafittartalmú kőzetdarabok formájában érkezhettek a Kárpát-medencébe eredeti kitermelési helyéről, a Cseh Masszívumból. Ez egy rendkívül összetett és szoros kapcsolatrendszer feltételez a különböző kelta közösségek között, mely több száz kilométert és átszelhetett. Néhány kisebb intenzitású grafitlelőhely a Kárpát-medencében is található, ezek kihasználtságára a késő vaskorban azonban egyelőre még nincs biztos adatunk.

TAKÁCS BALÁZS

takacsbalazs510@gmail.com

régészet

mesterképzés, 5. félév

Eötvös Loránd Tudományegyetem

Bölcseztudományi Kar

Témavezető:

Dr. Rácz Zsófia

egyetemi docens, ELTE BTK

A TISZABURA-BÓNISHÁTI AVAR TEMETŐ
ÖVGARNITÚRÁS SÍRJAINAK KRONOLÓGIAI
ÉS TÁRSADALMI KÉRDÉSEI

A 2009-es ásatásból származó – eddig feldolgozatlan – Tiszabura-bónisháti temető anyaga sokszínű, rengeteg lehetőséggel. A feldolgozás egyik fontos állomását képezi a keltező értékű tárgyak vizsgálata. 16 olyan övgarnitúra került elő a temetőből, amelyek reprezentációs és kronológiai szempontból is vizsgálhatók.

Azt tapasztaljuk, hogy az avar kori tendenciának megfelelően az öv a felnőtt férfiakhoz tartozó státuszjelölő tárgynak számíthatott, viszont érdekes kivétellel is találkozni. Egy esetben egy gyermek (infans II.) temetkezéséhez tartozott övkészlet, ami a korai halál miatt be nem töltött státuszt is jelölhet.

Az övek vizsgálatát folytatva keltező értékük segítségével megállapítható, hogy a lelőhelyet a 7. század utolsó évtizedeitől a 8. század végéig, a 8–9. század fordulójáig használhatták. Az övek mellett kontrollcsoportként bevontam egy második tárgytípust, a fülbevalókat is a vizsgálatba. Ezek megerősítették az övek által kapott horizontális stratigráfiai képet a temető–használat fázisairól. A temető közepén és északnyugati részén található az alapító generáció egy-egy sírja, egy lemezes övgarnitúras és egy lemezes szíjvéges férfi temetkezés. Ezt követően a temető magterületétől terjeszkedhettek a keleti és déli periféria területek irányába. Ezt jelzik a későbbi övgarnitúras és fülbevalós sírok.

A temető északi régiójában – a feltételezett legkorábbi használati területen – nagyon kevés keltező értékű tárgytípus került elő. Ezt a területet több bolygatás érte. A csak egy kissíjvéget tartalmazó sír esete is ezt a megfigyelést erősíti. A temető déli és keleti részén három sírcsoport is lehatárolható. Az egyik a temető délnyugati csücskében mellékletei alapján különült el. A második topográfiailag is elválik délnyugatra a többi sírtól. A harmadik pedig az övkészlettel rendelkező gyereksír körül jelezhet egy több generációs csoportot.

Össességében az övgarnitúrás sírok feldolgozásával meghatározhatóvá vált a temető kronológiai helyzete és meg lehetett tenni az első lépéseket a temetőt használó közösség(ek) társadalmának megismerése felé. A kontrollcsoport – fülbevalók – bevonásával pedig nem csak ellenőrizni tudtam az eredményeimet, hanem a temető teljes feldolgozásának irányába is tettem egy további lépést.

CSORDÁS REGINA

reginav.csordas@gmail.com

régészet

mesterképzés, 5. félév

Eötvös Loránd Tudományegyetem

Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:

Dr. Vida Tivadar

egyetemi tanár, ELTE BTK

ASZTALRÓL A SÍRBA? AZ ÁLLATÁLDOZATOK KÉRDÉSE
A KISALFÖLDI AVAR KORI TEMETŐKBEN

Az avar kori temetkezésekben megfigyelhető szokások egyike, hogy az avarok halottaikat étellel és itallal látták el, egyfajta „útravalóként” a túlvilágra. Ezeknek a csont-és kerámia leleteknek azonban lehet egy másik értelmezésük is, mivel feltételezhető az is, hogy a halotti tor során kerültek az elhunyt mellé. A csontok lehetnek egy utolsó vacsora nyomai, vagy akár áldozatok is, amelyeket azért helyeztek a sírba, hogy elnyerjék a szellemek jóindulatát. A két kisaliforniai lelőhely, Táp-Borbapuszta és Bányog-Gyúrhegy temetőinek temetkezési szokásait vizsgálva keresem a választ a sírokban talált állatcsontok szerepére.

FEJES BELLA

fejes.bella96@gmail.com

régészet

mesterképzés, 1. félév

Pázmány Péter Katolikus Egyetem

Bölcsészet- és Társadalomtudományi Kar

Témavezető:

Dr. Türk Attila

egyetemi docens, PPKE BTK

EGY ANGYALÁBRÁZOLÁSOS AMULETT DABAS TEMPLOM-DOMB LELŐHELYRŐL ÉS LEHETSÉGES PÁRHUZAMAI

Dabas Templom-domb lelőhelyen a 2020-as ásatási szezonban találtak egy középkori sír sírföldjében a feltárók egy bronz amulettet. Kopottsága miatt a rajta lévő ábrázolások nehezen kivehetőek voltak, ugyanakkor így is észlelhető az előlapi ábrázoláson az emberi, szárnyas alak valamilyen bottal a kezében. Dolgozatom szempontjából, mégis a hátlapi, amorf motívum az érdekes, mivel ez kizárja annak lehetőségét, hogy a megtalált tárgy idézőbillog legyen. Már a feltárók is rámutattak, hogy a Rusz felé, pontosabban az óorosz „змеевики”, vagyis „kígyófészek” amulettek irányába lehetne elindítani a kutatást.

Értekezésemben először is nagyon röviden áttekintem, mik is az amulettek. A vallás és a mágia természetszerűleg összefonódott az ókori társadalmakban, és a mágikus gondolkodás átszötte a mindennapi életet. A 4-5. századra a mágiával kapcsolatos emlékek már megjelentek irodalmi és filozófiai szövegekben is, az amulettek használata pedig teljesen általánossá vált.

A természetfeletti tudás és hatalom képviselőivel szemben azonban a kereszténység nem volt ennyire közömbös. A mágiát a 2. századi egyházatyák egyetemlegesen elítélték, és elutasítása általános maradt. Ugyanakkor azzal párhuzamosan, hogy a kereszténység mind szélesebb közösségek vallása lett, egyre több helyen kerültek be a helyi vallásos életbe olyan hagyományok, amelyek a korábbi pogány gyakorlathoz kötődtek, ilyen volt az óvó-védő amuletteknek a továbbélése is. A pogány formulák keresztény invokációval tovább éltek, apotropaiikus funkciójuk azonban változatlan maradt.

Ezt követően taglalom az óorosz „kígyófészek” amulettek kutatását, a felállított tipológiákat, valamint a rajtuk megjelenő motívumokat. Oroszországban a „kígyófészek” amulettek Bizáncból érkeztek, ezért régóta találgatják, hogy az óorosz kígyóamulettek milyen kapcsolatban állnak az ősi eszmék maradványaival. Az összehasonlításnál nem szabad elfelejtenünk, hogy a pogány szokásokat Oroszországban még a 11–12. században is gyakorolták, ezért a démonizálásnak

azok az alapjai, amelyekkel a kígyóképek például az 5–6. századi bizánci amuletteken megjelennek, nem vihető át mechanikusan az óorosz amulettek kígyóábrázolásos tárgyaira. Végezetül pedig, hogy miért látom úgy, a hazánk területén talált amulett párhuzamba állítható az óorosz „змеевики” amulettekkel. Mindazonáltal meg kell jegyezni még azt, hogy ez a tárgytípus további kutatási lehetőségeket vonzhat magával.

HEGYESI CSILLA

hegyesi.csillus@gmail.com

régészet

mesterképzés, 1. félév

Pázmány Péter Katolikus Egyetem

Bölcsészet- és Társadalomtudományi Kar

Témavezető:

Dr. Türk Attila

egyetemi docens, PPKE BTK

SZARVAS KÖRNYÉKÉNEK 10–11. SZÁZADI TELEPÜLÉSTÖRTÉNETE
AZ ÚJ RÉGÉSZETI ADATOK ALAPJÁN

A dolgozat a 2021-es év során felfedezett Csabacsúd-Kovácsalmi-dűlő, Komártanya és Szarvas-Ponyiczky-tanya lelőhely kapcsán foglalkozik Szarvas környékének honfoglalás és kora Árpád-kori településtörténetével. Célja a két említett lelőhely bemutatása (Csabacsúd-Kovácsalmi-dűlő, Komártanya esetében a 2021-es feltárás eredményeinek közzlése is) és a korabeli temető- és településszerkezetbe való illeszkedésének elemzése. Szarvas-Kákapusztai temetőjének révén kitér az avar továbbélés kérdésére is a térség területén.

FELBER ZSOLT ZSOMBOR
zsomborfelber2000@gmail.com
régészet
mesterképzés, 1. félév
Pázmány Péter Katolikus Egyetem
Bölcsészet- és Társadalomtudományi Kar

Témavezetők:
Dr. Türk Attila
egyetemi docens, PPKE BTK
Dr. Langó Péter
egyetemi docens, PPKE BTK

ÁRPÁD-KORI BUZOGÁNYOK A JÁSZSÁG TERÜLETÉRŐL

A dolgozat elkészítésének célja öt darab nemrégiben előkerült szórvány buzogánylelet feldolgozása volt, amelyeket megkíséréltem elhelyezni lelőhelyük korabeli településtörténete szerint. A tárgyak leírása, klasszifikációja, keltezése és képi dokumentációja mellett próbálkoztam meg a leletek értelmezésével, amelyhez fontosnak tartottam a fegyvertípus kialakulásának, középkori megjelenésének vizsgálatát, mind tágabb, európai, mind szűkebb, Kárpát-medencei kontextusban. Nagy hangsúlyt fordítottam még kelet-európai párhuzamaikra és elterjedtségükre is, aminek az a magyarázata, hogy a Magyar Királyságba beköltöző késő népvándorló lovasnépekhez és részben a tatárjáráshoz is lehet kötni a buzogányok használatát és elterjesztését, így értékelésüket nem lehet kizárólag a Kárpát-medence területére korlátozni.

A jászsági buzogányok lelőhelyei olyan információkkal szolgálnak, melyet maguk a tárgyak nem árulnak el önmagukban, ezért is teszi ki jelentős részét a dolgozatnak a lelőhelyek településtörténetének áttekintése. Bár a kapott eredmények sem nyújtanak konkrét bizonyítékokat, rávilágítanak olyan történelmi eseményekre és következményeire, mint esetünkben például a tatárjárás, vagy olyan településtörténeti hipotéziseket adnak, mint a számunkra jelentős információt sejtető feltevés, hogy a Jászságban nem bizonyítható a besenyők és kunok megtelepedése. Ezen és az egyéb korábban tárgyalt példák alapján pedig már lehetőség nyílt a leletcsoport értelmezésére irányuló feltételezéseket tenni.

Szórványleletek esetében további eredményeket talán csak anyagvizsgálatokkal lehetne elérni, azonban a Magyarországon egyre inkább felkapott fémkeresős kutatások és terepbejárások folyamatosan szolgáltatják a régészet számára az újabb és újabb fémleleteket, köztük a buzogányokat is. Ezek országos szinten való szisztematikus vizsgálata és értékelése lenne képes maguk a tárgyak elemzésén túlmenően a tárgytipusról új ismeretanyagot szolgáltatni.

HORVÁTH PATRÍCIA
horvath.patricia.0724@gmail.com
régészet
mesterképzés, 1. félév
Szegedi Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

*Témavezető:
Dr. Wolf Mária
egyetemi docens, SZTE BTK*

ADATOK A SZÁDVÁRI VÁR KORA ÚJKORI KÁLYHACSEMPE LELETEIHEZ

Dolgozatomban a szádvári belső vár pincéjében feltárt kora újkori kályhacsempékkel foglalkoztam. Az általam vizsgált anyagot négy különböző típusba tudtam sorolni. A tárgyak datálásában a rétegtani adatok mellett a szakirodalmakból gyűjtött párhuzamok nyújtottak segítséget. A leletanyag egyes részeire az unikális jelleg érvényesül, így az említett módszerek mellett a történeti adatokat is figyelembe véve korhatároztam. A zöldmázás, növényi ornamentikával ellátott kályhacsempék a pince 17. századi omladékrétegéből láttak napvilágot. A kályha szinte egészét kitöltő terülmustrás darabok a habán kályhás mesterek fő termékének tekinthető, akik a 17. század első felében több hullámban hatoltak be a Magyar Királyság területére és hozták magukkal a terülmustra divatját. A csempék kivitelét, díszítésmódját, valamint a stratigráfiai adatokat is figyelembe véve 17. századi habán munkának tartom a Szádváron feltárt anyagot. A kutatás jelen állapotában egyértelműen nem lehet kijelenteni, hogy melyik műhelyben gyártották az elemeket. Csejte, Sárospatak és Alvinc fazekasai jöhetnek szóba, azonban a helybéli műhely létét sem szabad figyelmen kívül hagyni. Ezen kérdés megválaszolásában a folyamatban lévő archeometriai vizsgálatok is segítséget fognak nyújtani.

ÖSSZEHASONLÍTÓ IRODALOM- ÉS KULTÚRATUDOMÁNY I.

Zsúrielnök:

Dr. Kappanyos András tudományos tanácsadó / egyetemi tanár
(ELKH ITI/ME)

Zsúritagok:

Dr. Ureczky Eszter egyetemi adjunktus (DE)
Dr. Molnár Gábor Tamás (ELTE)

IMRE IZABELLA

imreizabella@uni.sapientia.ro

világ- és összehasonlító irodalom, angol nyelv és irodalom

alapképzés, 6. félév

Sapientia Erdélyi Magyar Tudományegyetem

Csíkyszeredai Kar

Témavezetők:

Dr. Tapodi Zsuzsanna-Mónika
egyetemi tanár, RO EMTE CSK

Dr. Pap Levente
egyetemi docens, RO EMTE CSK

MEGHÍVÁS LAKOMÁRA

Hogy mi lehet a közös pont az ókorból származó *Satyricon*, Scott Fitzgerald 1925-ben kiadott *Nagy Gatsbyje*, Móricz Zsigmond *Ebéd* és Aleksandar Gatalica *A nagy háború* című műve között? A lakoma, amely végső soron olyan társadalomkritikát tár az olvasó elé, mely mind az ókorban, mind a XX. században, és természetesen napjainkban is igen aktuális sztereotípiákat támaszt alá.

Kutatásom célja megvizsgálni, hogyan „kerül terítékre” a társadalom átfogó képe az evés kultúrájában. Az összehasonlító motívumkutatás révén szeretném tanulmányozni azokat az elemeket, amelyek megteremtik és folyamatos mozgásban tartják a társadalmi dinamikát, amelyek bemutatják, hogyan megy végbe az alsóbb társadalmi rétegből történő felkapaszkodás vagy éppen a hanyatlás. Az a felkapaszkodás, mely Petronius és Fitzgerald művében hivatkozott extravaganciát, Móricz művében groteszk társadalomképet eredményez, Gatalica regényében pedig a háború által a feje tetejére állított világ torzképeként jelenik meg a társadalmi dinamizmus. Továbbá szeretnék kitérni a lakomák apró mozzanataira, melyek meghatározzák az emberek hovatarozását, egymás közötti kapcsolatait; ekképpen megállapíthatóvá válik, hogy a lakomák nem csupán egyszerű étkezések, hanem olyan rituális szokások voltak, melyek megformálták a társadalmat és jellegzetes hatást gyakoroltak a kor emberére.

A kutatásban szeretném feltárni a négy mű sajátos világát az összehasonlító elemzés és intertextualitás révén, külön figyelmet szentelve az étkezés lélektani aspektusainak. A kutatási eredmények újszerűsége a közös motívumok szöveg-szervező elvként történő megjelenésének bemutatása az étkezés kultúrájának perspektívájából.

KÓNYA DOROTTYA

knydrk.11@gmail.com

magyar – média, mozgókép és kommunikáció osztatlan tanári

mesterképzés, 1. félév

Miskolci Egyetem

Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:

Dr. Darab Ágnes

egyetemi tanár, ME BTK

„A BÉKE VOLTÁL ÖRÖKÖS HÁBORÚBAN” – AKHILLEUSZ ALAKJA
WOLFGANG PETERSEN *TRÓJA* CÍMŰ FILMJÉBEN

Kutatásom tárgya Wolfgang Petersen 2004-ben bemutatott *Trója* című filmje, amelyet Homérosz Iliásza ihletett. Először a film alcímével – „Homérosz Iliásza alapján” – felkínált szempont szerint összevetem az antik eposz és a kortárs film cselekményét, és regisztrálom a látványos különbségeket. Ezek ismeretében az irodalom és a film mediális technikái felől hasonlítom össze a két alkotást.

Vizsgálom, hogy a világirodalom egyik kanonikus művét alapul vevő vizuális alkotás csupán vászonra vitt adaptáció, avagy adoptálás, tehát sajátta alakítás, és mint ilyen, szuverén mű. Ettől nem függetlenül, valamint a film sikerességének tapasztalatából kiindulva keresem a választ arra, hogy milyen ambícióval visz vászonra egy rendező antik történetet a 21. században, hogyan tesz fogyaszthatóvá egy több mint 3000 éves mitológémát a kortárs befogadó számára. E tekintetben fontos szerepet tulajdonítok a *Trója* posztkoloniális olvasatának.

A film képnyelvének elemzésébe bevonom Petersen további filmjeit is, akinek munkásságában a *Trója* központi helyet foglal el. Nem ő volt azonban az első, aki megfilmesítés céljából nyúlt az Iliászhoz, Akhilleusz alakja korábban is jó szolgálatot tett a filmiparnak, így az ő alakját középpontba állító filmek is további kontextusát képezik a dolgozatnak.

Összességében tehát a komparatiztika és a mediális technikák elemzésével keresem a választ arra a kérdésre, hogyan mond el egy mai nagyszabású film egy antik történetet úgy, hogy abban a kortárs befogadó a maga világára, a maga kérdéseire is ráismerhet.

KÁRPÁTHY FANNI
mezofil35@gmail.com

kiadványszerkesztő
mesterképzés, 3. félév
Comenius Egyetem, Pozsony

Témavezető:
Mgr. art. Száz Pál, PhD.
egyetemi adjunktus, SK UKB

TRÓJAI NŐALAKOK POLGÁR ANIKÓ RÉGÉSZNŐ KÖRÖMCIPŐBEN CÍMŰ VERSESKÖTETÉBEN ÉS EURIPIDÉSZ DRÁMÁIBAN

Dolgozatomban Polgár Anikó, szlovákiai magyar költő, *Régész nő körömcipőben* című verseskötetét vizsgáltam. A munkámban a trójai mondakörrel kapcsolatos költeményekre fókuszáltam, s azokat vetettem össze Euripidész drámáival. Emellett felhasználtam elemzésem során Robert Graves mítoszfeldolgozásait, illetve további antik történetírók (Ovidius és Lukianosz) alkotásait is. A szövegek vizsgálatakor pedig Dionýz Ďurišin összehasonlító irodalomtudományi elméletét alkalmaztam.

A *Régész nő körömcipőben* című kötetet az antik és a jelenkor kettőssége jellemzi: mind retorikai megoldásait, mind témaválasztását illetően. Polgár Lírája tehát remek példaként szolgál az antik és kortárs irodalom közötti kontaktusok kutatására. A dolgozat terjedelmének végességét figyelembe véve, valamint a hatalmas mennyiségű háttéranyag miatt négy különleges női figurára (Andromakhé, Hekabé, Kasszandra, Hermioné) redukáltam elemzendő heroinák számát, mivel az ő esetükben nyilvánul meg legvilágosabban az antik és a mai kor viszonya. Szintén fontosnak tartottam kiemelni Parisz alakját, akinek döntése nagymértékben befolyásolta az előbb említett nők jövőjét/életét. Összesen hat verset vettem górcső alá, azaz a *Parisz rendelőjében*, *Trójai nők I. Kasszandra*, *Trójai nők II. Andromakhé*, *Trójai nők III. Hekabé*, *Hermioné féltékeny* és *Hermioné csomagol* című műveket. A *Trójai nők I. Kasszandra* című költemény kivételével minden (általam vizsgált) versben fellelhetőek voltak olyan analógiák, amelyek Euripidész drámáival (*Trójai nők*, *Andromakhé*, *Hekabé*) és más antik írók alkotásaival is szorosan összefüggnek. A szövegköziség egyes kategóriái, köztük az allúzió és a parafrázis is megjelent az elemzés folyamán. Ez pedig bizonyítja, hogy a trójai mondakör újraértelmezése, átírása valóban érdekes anyagot tud biztosítani az irodalmárok számára, s egyúttal izgalmas interpretációs lehetőséget kínál olvasóinak.

KÉNOSI IVETT
kenosiivett@gmail.com
anglisztika
alapképzés, 5. félév
Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Dr. Vilmos Eszter Judit
egyetemi tanársegéd, ELTE BTK

SAJÁT SZOBA, HOGY SZÉPIRODALMAT ÍRJON:
NŐÍRÓK TUSÁI A SZERZŐI TULAJDONJOGUKÉRT
A 19. ÉS 20. SZÁZADBAN

A 19. és 20. század női íróinak helyzete több szempontból is egyedi: egyrészt meg kellett felelniük a patriarkális társadalom elvárásainak, ami a nőket az engedelmes és családközpontú szerepbe fojtotta vissza, de mindeközben rengeteg nőben égett az alkotás vágya, hogy valami maradandót alkosson, és az olyan legendás írók körébe lépjen mint Dickens, Poe vagy Irving. A dolgozatom azokat a tényezőket vizsgálja meg tüzetesen, amelyek nagy szerepet játszottak a női írók nehéz helyzetében. Az első szekció a történelmi hátteret elemzi, és rámutat arra, hogy miként nyilvánul meg a nők társadalmi alárendeltsége az írásaikban. A második szekció a nők irodalmi reprezentációját mutatja be és azt, hogy ez miként hatott a nők társadalmi megítélésére. Az utolsó rész pedig bemutat egy remek példát arra, hogy egy női író miként állhat ki önmagáért és a szerzői jogaiért, illetve azt, hogy ez milyen hatást gyakorolhat más nőkre, akik hasonló helyzetben vannak.

BALOG ALEXANDRA

balogsandra09@yahoo.com

magyar nyelv és irodalom, angol nyelv és irodalom

alapképzés, 4. félév

Babeş–Bolyai Tudományegyetem

Témavezető:

Dr. Berki Tímea

társult oktató, RO BBTE

AZ ASSZONY ÜGYE A 20. SZÁZAD ELSŐ FELÉNEK NŐI IRODALMÁBAN.

KAFFKA MARGIT *Színek és évek* ÉS ERDŐS RENÉE

A nagy sikoly CÍMŰ MŰVÉNEK ÖSSZEHAJONLÍTÓ VIZSGÁLATA

Az utóbbi évszázad magyar irodalomtörténetében egyre gyakrabban találkozunk női szerzőkkel, egyre nagyobb elismertségnek örvendenek, ismerjük a feminista irányzatok fontosabb mozgalmait, viszont a nőirodalomról alkotott képünket nem tekinthetjük teljesnek. Ferdített válaszokat kapunk, ha csupán a nemiség szempontjából közelítjük meg az irodalomnak ezt a szeletét, de az is problémát okoz, ha ettől teljesen eltekintünk.

Dolgozatomban Kaffka Margit *Színek és évek*, valamint Erdős Renée *A nagy sikoly* című művét vizsgálom, összehasonlítva egymással a két regényt, és a bennük felfedezhető identitáskonceptiókra ható tényezőket körüljárva. A két regényben megjelenő karaktereket a századelejen az irodalomban is hangsúlyossá váló tudományterületek, azaz a feminista irányzatok, valamint a szubjektumfejlődésre vonatkozó elméletek, azok tudományos és vallási megközelítései perspektívájából értelmezem. Céлом rávilágítani az új (de mégis korabeli) megközelítési lehetőségekre, melyekkel a kánonba bekerült, illetve az abból kieső munkák vizsgálhatók, és ezáltal az irodalomtörténet zártságára és a többségében alkalmazott elemzési stratégiák nagyszámú lehetőségeire is felhívni a figyelmet.

SZABADHEGYI ANNA
szabadhegyi.anna@gmail.com
irodalom- és kultúratudomány
mesterképzés, 9. félév
Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Dr. Bengi László
egyetemi docens, ELTE BTK

A „NÉZÉSRE KÉNYSZERÍTETT SZEM”. TEKINTETREPREZENTÁCIÓK
ÉS NÉZÉSAKTUSOK VIZSGÁLATA MÁNDY IVÁN *A TRAFIK*
ÉS MÉSZÖLY MIKLÓS *SZENVTELEN FÖLJEGYZÉSEK* CÍMŰ MŰVÉBEN

A dolgozat célja annak feltárása, hogy a nézésaktusok és tekintetrepresentációk hogyan szervezik ezen szövegeket és mekkora jelentőséggel bírnak a narratívákban. Hipotézisem szerint a nézés prototipikus konnotációit mindkét mű kimozdítja. A jelen alkotásokban működő tekintetek – ahogy feltételezem, – nem simulnak bele a néző-szobjektum és nézett-objektum oppozícióba, nem őrzik meg ennek egyirányú jellegét, hanem egy valamilyen módon dinamikus megvalósításuk érhető tetten. A két műben eltér a reprezentált tekintetek és nézésaktusok megjelenési módja, valamint ebből adódóan eltérő funkciót is töltenek be a narratívákban.

Ennek megalapozása érdekében értelmezem a művek testrepresentációit, valamint a narratív ágensek működését. *A Trafik* esetében a testábrázolások során nagy hangsúly kerül az arcok és tekintetek leírására, míg a *Szenvtelen följegyzésekben* a test egyéb részei kerülnek megjelenítésre, amely az előbbivel ellentétben nem kommunikációs, hanem erotikus funkciójában reprezentálja azt.

Mindkét szövegben elbizonytalanodik a nézés szobjektuma és objektuma közötti határ többek között az által, hogy az emberi és nem-emberi létezők attribútumait mindkét mű következetesen egymásba játssza. Míg *A Trafikban* a humán az animálissal, a Mészöly-szövegben a test-táj hasonlítás révén a tárgyi szférával kerül kölcsönhatásba.

A nézésaktusok vizsgálata során a reprezentált (szereplői) tekintetek és a narratív ágensek nézésaktusai (vizuális tájékozódása a szövegvilágban) rendszerű kölcsönhatását figyeltem meg. Ennek feltárásához a narratológia eszköztárát alkalmaztam, különös tekintettel vizsgáltam az elbeszélő, implicit néző és fokalizációs eljárások működését. A Mándy-műben a reprezentált tekintetek és az implicit nézői tekintet következetes egymásba játszása figyelhető meg. Ennek többféle módozata érhető tetten az egyszerű eggyé válás, majd szétválasztást

folyamatától e kettő változtatásáig. Gyakorik az olyan szöveghelyek, melyekben nem lehet megállapítani, hogy reprezentált nézésről vagy implicit nézői tekintetről van-e szó. Ehhez hasonló eljárásokat működtet a Szenvtelen följegyzések is azzal az eltéréssel, hogy abban kizárólag a férfi pozíciójához fokalizál az elbeszélő, és csak az ő tekintetével lép kapcsolatba az implicit néző. Bonyolítja ennek detektálását, hogy nem tisztázható a férfi szereplő és az elbeszélő viszonya – nincs nyelvileg jelölve, hogy mikor fokalizál az elbeszélő a karakter pozíciójához, és mikor lép ki abból.

MEZEI EMESE

m.emese2110@gmail.com

történelem

alapképzés, 2. félév

Károli Gáspár Református Egyetem

Bölcsészet- és Társadalomtudományi Kar

Témavezető:

Dr. Mészáros Márton

egyetemi docens, KRE BTK

A HUMÁNUM NEVÉBEN, HAJNÓCZY PÉTER ÉS SZÉPVÖLGYI ALÍZ A SZOCIÁLIS ELMEOTTHONOKRÓL

A 20. században az irodalom társadalmi funkciói jelentősen átalakultak, és a „jelentés” helyett a művészet és az esztétika került a középpontba, amely tendenciát tovább erősített keleten a szocialista rezsim cenzúrája. Hajnóczy Péter szociográfiája, amely egy elnyomott társadalmi réteg jogfosztottságára hívja fel a figyelmet, különleges munkának számít a kor irodalmi munkái között. Az irodalmi műfajokat és a jogi nyelvezetet ötvözve Hajnóczy egy olyan művet hozott létre, amely képes volt tömeges társadalmi reakció kiváltására, ezáltal elindítva az elmeszociális otthonok lakóinak jogrendezési folyamatát. A Hajnóczy kutatását elindító, és a szociográfiában is megszólaló Szépvölgyi Aliz a rendszer áldozataként átélte és irodalmi művekben, köztük egy életrajzi regényben és életrajzi ihletésű novellákban, illetve versekben örökítette meg az elmeszociális otthonokban szerzett tapasztalatait. Szépvölgyi életrajzi regénye egy szubjektív perspektívával egészítette ki a főként tárgyilagos szociográfiát, ezáltal a két mű külső és belső szemlélettel egyaránt bemutatja az elmeszociális otthonok problémakörét. A szociográfiában bemutatott rendszer és a Foucault-i hatalomelmélet közötti összefüggésre több tanulmány, köztük Kelemen Zoltán, Svébis Bence és Gaborják Ádám írásai is rámutattak, viszont ez az összefüggés sosem került részletes kifejtésre. Jelen dolgozat Foucault *A becstelen emberek élete; A rendelkezések; A hatalom mikrofizikája és A bolondság története* című munkáiban kifejtett hatalomelméleteinek, és a Hajnóczy és Szépvölgyi által bemutatott intézményi rendszer berendezkedésének és működési folyamatainak összeegyeztetésére, illetve az irodalom társadalmi közvetítőszeretének elemzésére fókuszál, bemutatva és elemelve az elmeszociális otthonok rendszerszintű felépítését és jogi mulasztásait, emellett pedig vizsgálva az intézmények és az őket körülvevő botrány egyéni és társadalmi kihatásait.

MOHÁCSI ORSOLYA ANNA
orsolya.mohacsi@gmail.com
angol–magyar osztatlan tanári
osztatlan tanári mesterképzés, 9. félév
Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Dr. Kulcsár-Szabó Zoltán
egyetemi tanár, ELTE BTK

METSZÉSPONTOK ÉS IDENTITÁSKONSTRUKCIÓK CSALÁDTÖRTÉNETI
NARRATÍVÁBAN. JONATHAN FRANZEN *KERESZTUTAK* CÍMŰ
REGÉNYÉNEK ÉS ORAVECZ IMRE
A RÖG GYERMEKEI CÍMŰ TRILÓGIÁJÁNAK ÖSSZEHASONLÍTÁSA

Dolgozatomban Jonathan Franzen *Keresztutak* című regényét és Oravecz Imre *A rög gyermekei* című trilógiáját hasonlítom össze. Összesen négy regényt körülvéve mutatom be a családregegy műfajának tulajdonságait. A két szövegvilág egy-egy család nemzedékeken át tartó történetét öleli fel, a családok életében hasonló motívumok kapnak fontos szerepet, ezért dolgozatomban a regények leghangsúlyosabb attribútumait, jellegzetességeit vonom párhuzamba. Ilyen közös jegy, például az amerikai álom megjelenése, az elbeszélői helyzet játékos-sága, az újrealizmus jellemzői, a transzgenerációs hatások reprezentálása, a közösség szervező erejének jelenléte, illetve a beszélő földrajz jelentősége. Ezenkívül fontos szerepet kap dolgozatomban az, hogy a szövegvilágokban a család többféleképpen jelenik meg, úgy, mint a szereplők szerveződésének ereje, illetve mint a tudás és a hagyományok fő átörökítő eszköze. Megfigyelhető a család mint funkcionális és diszfunkcionális intézmény a tagjainak attitűdjén keresztül. Dolgozatom fő célja, hogy a kortárs szövegvilágokon keresztül kísérletet tegyen a családregegy műfajának szélesebb körű bemutatására.

NYERGES CSABA
nyergescs55@gmail.com
irodalom- és kultúratudomány
mesterképzés, 9. félév
Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Dr. Lengyel Imre Zsolt
egyetemi adjunktus, ELTE BTK

SZUBJEKTIVITÁSKONSTRUKCIÓK ÉS IRODALOMKONCEPCIÓK
A *VS* (RAKOVSZKY ZSUZSA), AZ *INKOGNITÓ* (KISS TIBOR NOÉ)
ÉS A *SZAKÁLLAS NEPTUN* (NÁDASDY ÁDÁM) RECEPCIÓJÁBAN

A dolgozat három kortárs irodalmi szöveg recepcióját vizsgálja. Rakovszky Zsuzsa *VS*, Kiss Tibor Noé *Inkognitó* és Nádasdy Ádám *A szakállas Neptun* című szövegében az ábrázolt karakterek nemi identitása hangsúlyos szövegszervező elemként funkcionál. A dolgozat arra tesz vállalást, hogy e három mű recepciójában feltárja a visszatérő diskurzusokat és befogadási mechanizmusokat. A diskurzuselemzés célja az irodalomértelmezések és a szubjektumkoncepciók vizsgálatán keresztül támpontokat nyújtani ahhoz a kérdéshez, hogy a kortárs hazai irodalomkritikában a nemileg jelölt szubjektumok ábrázolásának elemzéséhez milyen főbb értelmezési útvonalakon keresztül jutnak el.

A dolgozat első részében a cultural studies bizonyos alapvető állításait vázolom fel. Horváth Györgyi kismonográfiájának segítségével kontextusba helyezem azt a folyamatot, amely során a gender és cultural studies itthoni megvalósulásai leginkább az antipolitika diskurzusában nyertek teret. A kritikai diskurzuselemzés módszertanát alkalmazom a recepcióban megjelenő irodalomkoncepciók és szubjektivitásfelfogások vizsgálatához. Az elemzés eredményeit Deleuze és Guattari, valamint Judith Butler filozófiáját segítségül hívva értelmezem, azt a kérdést kiemelve, hogy a nemileg indexált szubjektum rögzítése miért lehet kulcsfontosságú a kapitalista rendszerek és a hazai genderdiskurzusok számára.

A diskurzusanálízis eredményei megvilágították, hogy az irodalomkritika beszédmódjai tovább legitimálhatják a kapitalista rendszer értékstabilizációit. Jellemzőek bizonyos interferencia-jelenségek: a politikai-társadalmi reflexió igénye többször felmerül, ugyanakkor a recenzens gyakran saját értékítéletei alapján elvitatja az általa hasznosnak tekintett értelmezői pozíciók termékeny mivoltát. A kritikai beszédmódok ekként a hazai genderdiskurzusok megerősítéséhez is hozzájárulhatnak, amennyiben szubjektivításokat bizonyos értékfelfogások mentén igyekeznek stabilizálni.

SZEKERNYÉS TÜNDE
tundeszekernyes@yahoo.com
magyar, német
alapképzés, 6. félév
Babeş–Bolyai Tudományegyetem

*Témavezető:
Dr. Balázs Imre József
egyetemi docens, RO BBTE*

IDENTITÁSBA ÍRT KOMMUNIZMUS HÁROM KORTÁRS REGÉNYBEN

A rendszerváltás előtti hétköznapokat a túléléshez elengedhetetlen állandó ügyeskedés és szükségben kifejlesztett kreativitás velejéig áthatotta, és ez az irodalom számára is előkészített egy lehetséges toposzállományt. Ezzel párhuzamosan alakulhatott ki a befogadók részéről egy olyan elvárásrendszer, amelyben a kommunista hétköznapokról szóló történeteket igyekeznek elhelyezni: az emlékezés fátyla és a bejáratott cinikus-szarkasztikus viszonyulás a már rég(?) múlthoz, legtöbbször keser-édessé eufemizálja a keserűt.

Arra, hogy hogyan írhatjuk ki magunkból a kommunizmust, válaszként dolgozatomban három kortárs erdélyi születésű szerző művét vizsgálom egy olyan interdiszciplináris kontextusban, amely lehetővé teszi a totalitárius rendszer identitásba írt nyomainak feltérképezését. Tompa Andreatól A hóhér háza, Vida Gábortól az Egy dadogás története és Király Farkas Sortúz-e olyan minikozmoszt tárnak az olvasók elé, amelyek ha nem is közvetlenül, de az idősebb generáció emlékezetkonstrukcióin keresztül jól ismertek, és egy olyan korról kérdeznek és állítanak háromféleképp, melynek társadalomszintű kibeszélése máig hiányosan valósult meg.

SZABÓ KRISZTINA
krisztinaszabo80@gmail.com
magyar nyelv és irodalom
alapképzés, 5. félév
Partiumi Keresztény Egyetem

*Témavezető:
Dr. Albu-Balogh Andrea
egyetemi adjunktus, RO PKE*

HASONLÓSÁGOK ÉS KÜLÖNBSÉGEK AZ ERDÉLYI MAGYAR DISZTÓPIÁKBAN

Kutatásom fő célja a disztópikus látásmód vizsgálata a 20. századi erdélyi magyar irodalomban, amely ugyancsak jelen van a 21. századi erdélyi magyar irodalomban is. Az erdélyi magyar irodalomban a 20. század első felétől kezdve hagyománya és folytonossága van a disztópikus alkotásoknak, emiatt is tartom kutatásra érdemesnek a témát. Alapkérdésem, hogy párbeszédet tartanak-e a művek egymást között vagy sem. Dolgozatom három fő részből áll: a két világháború közötti disztópiák, a sztálinista élményvilág jegyében keletkezett disztópiák, az erdélyi magyar kortárs irodalomhoz tartozó disztópiák. Dolgozatom forrásai Tamási Áron, Bálint Tibor, Molter Károly, Bodor Ádám, Márton Evelin és Zágoni Balázs regényei. Szakirodalmi forrásaim az irodalomtudományi szakirodalom az erdélyi magyar disztópia tárgyában és a kortárs kritikák az előbbieken felsorolt regényekre vonatkozóan. Illetve, dolgozatomban beszélek az utópia és disztópia jelenlétéről az irodalomban és a kiteljesedett élet hiányáról.

ÖSSZEHASONLÍTÓ IRODALOM- ÉS KULTÚRATUDOMÁNY II.

Zsúrielnök:

Dr. Kulcsár-Szabó Zoltán egyetemi tanár (ELTE)

Zsúritagok:

Dr. Timár Andrea egyetemi docens (ELTE)

Dr. Ruttkay Veronika egyetemi docens (KRE)

ÁGOSTON EMŐKE

agostonemoke@gmail.com

anglisztika

mesterképzés, 3. félév

Károli Gáspár Református Egyetem

Bölcsészet- és Társadalomtudományi Kar

Témavezető:

*Prof. Dr. habil. Fabiny Tibor
egyetemi tanár, KRE BTK*

SARAH PIERPONT EDWARDS ÉS SARAH OSBORN SZEREPE A NAGY ÉBREDÉSBEN

Jelen tanulmány Sarah Pierpont Edwards és Sarah Osborn a nagy ébredésben betöltött szerepeit vizsgálja, mely egy vallási spirituális kezdeményezés volt a XVIII. századi kolóniákon, a mai Egyesült Államok területén. Sarah Edwards neve elveszett férje árnyékában (Jonathan Edwards), aki a nagy ébredés reprezentatív teológusa volt. A tanulmány második alanya, Sarah Osborn, nem csupán feleség, háziasszony, hanem egykori bentlakásos iskola igazgatónőjeként, valamint a közösség perifériáján élő emberek párfogójaként is számon tartott.

A tanulmány három részből tevődik össze. Először is, a nők szerepét vizsgálja a nagy ébredést megelőző évtizedekben. Emellett, számos kapcsolódó fogalom kerül tisztázásra, mint például a vallási pluralizmus, az ébredés és az újjászületés. Az egyházi és társadalmi változások közepette a nők azzal kísérleteztek, hogy miként adjanak hangot saját gondolataiknak vallási megtapasztalásaikat illetően. Ennek legjelentősebb példájaként néhány sorban a kvéker tradícióra is kitér a dolgozat. A harmadik részben pedig, a fentiekben említett nők narratívája kerül elemzésre, mely szintén három fő szempontot helyez előtérbe. Először is, személyes elbeszéléseinek bemutatása, mivel mindketten különös odafigyeléssel részletezték saját lelki útjaikat. Másodsor, lévén, hogy elbeszéléseik egyoldalúak, elkerülhetetlen memoárjaik, leveleik, valamint naplóbejegyzéseik recepciójának ismerete, melyet Jonathan Edwards és Joseph Fish lelkész leveleik és naplóbejegyzéseik alapján ismertet a tanulmány. Harmadszor, az elbeszéléseikben nyomon követhető korabeli hatások, mint például a Locke-i experimentalizmus, melyek többrétű megfigyelésre, elmélyülésre adtak lehetőséget. Ezeket a gondolatokat a terület több jelentős kortárs tudósa is támogatta, mint például Catherine A. Brekus, Kenneth Minkema, Harry Stout és Amanda Porterfield, hogy csak néhányat említsek.

Bár a nők szerepe kétségtelenül olyan szociális társadalmi szférára korlátozó-
dott, mint a gyülekezet karitatív teendőinek ellátása, nélkülözhetetlen, hogy e
szoros határok mögé nézzünk, felfedezve Sarah Osborn és Sarah Pierpont Edwards
személyes elbeszéléseit, melyben látható harcot vívnak önmagukkal és valame-
lyest az akkori társadalmi berendeződés egészével is. A tanulmány új megköze-
lítésre törekszik Sarah Edwards és Sarah Osborn szerepének megértéséhez az
önéletrírásuk, valamint leveleiken keresztül.

SZAKONYI DÁVID
szakisuxx@gmail.com
anglisztika
alapképzés, 6. félév
Károli Gáspár Református Egyetem
Bölcsészet- és Társadalomtudományi Kar

*Témavezető:
Dr. Kállay Katalin
egyetemi docens, KRE BTK*

RELIGION, DEATH AND GRIEF: PARALLELS BETWEEN SYLVIA PLATH'S,
EMILY DICKINSON'S AND ANNE BRADSTREET'S LIVES AND
CONFESSIONAL POETRY

This paper focuses on the topic of death and how religion and spirituality affect one's engagement with the idea of dying, grieving and suicide, by examining the lives and works of Sylvia Plath, Emily Dickinson and Anne Bradstreet. As this paper concerns itself with mainly literature, its aim is to bring exposure and call attention to the profound ideas presented by the forementioned authors, and to highlight ideas that one might find valuable and extraordinary – even to this day.

After reading many poems, journal entries and bibliographic articles, selected topical writings were analyzed, and when it was possible, additional context was provided for a more in-depth understanding. As the three poets discussed all lived in different times, had their own poetic voice and style, and their own convictions as well, they all had rather differing opinions and ideas about the very same concepts. The image of God and beliefs about an afterlife seemed to have made enormous differences in how each poet approached death; However, there are many similarities between them as well, as they were non-conventional female poets, and Americans.

I find it important to present these unique standpoints, as I believe the purpose of literature is to enforce us to form our own beliefs and opinions, and works concerning themselves with sensitive topics such as death, grief and suicide, can enrich our lives. Three poets from three different centuries, with vastly different convictions - yet there is a connection between them through their spirituality.

In this paper, I collected mourning, grieving and religious poems, and tried to analyze them with a mindset focused on their private lives, their own beliefs and their own tragedies. Death, God, sadness and other emotions stemming from grief take various forms in poems discussed in this thesis. My goal was to understand how each of these three individuals approached the great unknowns of the afterlife, and to present my findings to the reader.

ADAME ÁGOTA

adame.agi@gmail.com

angol–magyar osztatlan tanári

osztatlan tanári mesterképzés, 7. félév

Károli Gáspár Református Egyetem

Bölcsészet- és Társadalomtudományi Kar

Témavezető:

Dr. Kállay Katalin

egyetemi docens, KRE BTK

A SZERELEM ÉS A SZABADSÁG REPREZENTÁCIÓJA WALT WHITMAN ÉS ALLEN GINSBERG KÖLTÉSZETÉBEN

A Beat Generation a 20. század egyik legjelentősebb mozgalmaként maradt fenn az irodalomtörténetben. A mozgalom résztvevőire jellemző volt a már-már nihilista, lemondó világnézet, azonban a lemondás ellenére is aktívan részt vettek a társadalmi életben. A mozgalom egyik legjelentősebb személye Allen Ginsberg volt, aki költészetével a társadalomban gyökerező diszkriminációra és brutálitásra hívta fel ezrek figyelmét. Ginsbergre óriási hatást gyakorolt Walt Whitman munkássága, illetve az ő gondolatai nagyban befolyásolták a Beat költő nézeteit. Walt Whitman hitt abban, hogy a szeretetnek, illetve a szerelemnek megkötések nélkül, teljes szabadsággal kell léteznie, amely igen impozáns volt a 20. század szörnyűségeit első kézből tapasztaló meleg költőnek. Allen Ginsberg költészetében megfigyelhető, hogy bár nagyon közel álltak hozzá Whitman álmai, mégse tartotta reálisnak azt, hogy ezek a közel jövőben valósággá válhatnak. Ez a gondolat szolgált tézisként a dolgozatom megírásához, amely a két költő közti szoros, ámbár ambivalens kapcsolatot veszi górcső alá, annak érdekében, hogy feltárja Ginsberg eltávolodását a hón szeretett gondolkodásmódtól. Dolgozatomban nagy hangsúlyt kap továbbá a két költő által teremtett homoerotikus stílus, amelynek használatában hasonlóságaik ellenére is jelentős eltérést mutatnak a költők.

KHAN MUBASHARA
khan@student.elte.hu
alapképzés, 5. félév
Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Dr. Janczer Dóra
egyetemi adjunktus, ELTE BTK

HAYWOOD AND REEVE: ORIENTAL FEMALE ARCHETYPE IN THE OCCIDENTAL LITERARY IMAGINATION

This paper utilises Eliza Haywood's *The Adventures of Eovaai* and Clara Reeve's *The History of Charoba, the Queen of Egypt* as the primary texts to underscore that women in the eighteenth century found female fantasy and freedom in the alterity of the Orient realm. Given that the Orient itself was largely a product of the occidental imagination, it can be contended that it was reshaped and redefined through English literature to serve various purposes. These assertions signpost that an inevitable association exists between the Orient and the exotic, which includes a derogatory aspect, and as such, all that was forbidden and considered "subversive" in the proper English society found its way seamlessly in the "savage" narrative, for instance, female sexuality being aberrant found effortless expression in female sex slaves, conniving enchantresses, and amoral queens. The Lady's Magazine (female authorship and readership) helps substantiate this claim(s) that there was a conscious construction of a female identity through the fantastical/Oriental landscape.

Haywood in *Eovaai* (1736) and Reeve in *Charoba* (1785) continued in the tradition of female authors who laid down the foundations to negotiate the narrative of women. In presenting Oriental women as powerful and tactful – unhindered by their follies or by shame, unconquerable and willing to conquer, not merely the playthings of men or their domestic decorations, not narrated as supporting or defiant characters in men's stories, not looked down upon for their ambition whilst not being unfairly glorified either – they attempted to strike a chord with the English women by voicing questions that many women already might have asked themselves in silence. Thus, the silent questions started to become audible and entered the societal discourse. This sustained attitude of correcting the erasure of the unfettered female identity continued well through the centuries. For this, the authors merit accolades.

The expression of alternative female identities through the Oriental female archetypes became the most frequented genre by female authors and readers alike in the eighteenth century (*The Lady's Magazine*) without rousing any social scruples. One might note that this literary manoeuvring was highly successful as it went unsuspected/uncriticised, especially compared to their contemporaries who approached similar themes in a much more direct way and were castigated for it.

KOCSIS ZOLTÁN
rokax2@gmail.com
anglisztika
alapképzés, 5. félév
Szegedi Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Dr. Kiss Attila
tanszékvezető egyetemi tanár, SZTE BTK

PETER SHAFFER *EQUUS* ÉS HAROLD PINTER *THE BIRTHDAY PARTY*
CÍMŰ DRÁMÁINAK ÖSSZEHASONLÍTÁSA PSZICHOANALÍZIS
ÉS SZUBJEKTUMELMÉLET FELHASZNÁLÁSÁVAL

A második világháború után született brit drámák jelentős része társadalomkritikával foglalkozik, elsősorban az egyén és a társadalom válságával. Ezeknek a drámáknak a kritikai vizsgálata általában nem hozza kapcsolatba és nem vizsgálja együtt Peter Shaffer *Equus* és Harold Pinter *The Birthday Party* című műveit. Ezzel szemben amellől érvelek, hogy a két dráma kritikai összehasonlítása érvényes és releváns eredményt szülhet, ha olyan kulturális gyakorlatokként értelmezzük őket, amelyek az emberi szubjektum és a társadalom kölcsönviszonyát problematizálják. Az *Equus* ezen felül gyakran tárgya pszichoanalitikus drámaelemzéseknek, azonban a *The Birthday Party* című drámával összehasonlítva azt a kritikai elemzést tovább lehet bővíteni. Ennek megfelelően ebben a dolgozatban a címben megjelölt két drámát hasonlítom össze. A hasonlóságok és különbségek azonosításával és vizsgálatával leírhatóvá válnak az adott korban társadalmilag pozicionált szubjektumokként megjelenő egyének belső konfliktusai, amelyeket a drámákban fiktíven modelleztek. A pszichoanalitikus megközelítést alkalmazom a műelemzés és a drámák összekapcsolásának alapjaként, mégpedig a szenvedély belső energiájának elemzésén keresztül, amely talán a legfontosabb közös pont a két darabban. A dolgozatom egyik eredményeként rávilágítok arra, hogy (kortársaikhoz hasonlóan) a két dráma ugyanarra az alapvetőkérdésfeltevésre épül: állhat-e szemben az ideológiával és lehet-e kulcsa az azon kívül való létezésnek a szenvedély, mint önálló, egyedi és autentikus érték? Továbbá a posztstrukturális szubjektumelmélet segítségével arra kívánok rávilágítani, hogyan modellezi az *Equus* és a *The Birthday Party* az ideológiák általános működését a főszereplőkön keresztül, akiket ezek az ideológiák meghatározott szubjektum-pozíciókban rögzítenek.

EGYED PÉTER

peteregyed@yahoo.com

világ- és összehasonlító irodalom, angol nyelv és irodalom

alapképzés, 6. félév

Sapientia Erdélyi Magyar Tudományegyetem

Csíksszeredai Kar

Témavezető:

Dr. Pap Levente

egyetemi docens, RO EMTE CSK

Dr. Mihály Vilma-Irén

egyetemi adjunktus, RO EMTE CSK

TEXTUÁLIS TRANSZFÚZIÓK – CICERO AZ AMERIAI *SEXTUS ROSCIUS VÉDELMEBEN* CÍMŰ VÉDŐBESZÉDÉNEK ÉS STEVEN SAYLOR *RÓMAI VÉR* CÍMŰ MŰVÉNEK TRANSZTEXTUÁLIS ELEMZÉSE

Jelen tanulmány célja Cicero az ameriai *Sextus Roscius védelmében* című védőbeszédének és Steven Saylor *Római vér* című művének transztextuális elemzésének bemutatása, mivel a két mű két különböző műfajba sorolható és mindkettőt különböző időkben szerezték. Dolgozatom középpontjában a transztextuális megközelítés áll, amely alkalmazásával a műfajok és a különböző irodalomtípusok közötti fogalmak és különbségek állapíthatók meg, és amely segít a két szöveg vizsgálatakor felmerülő sajátos nézőpont elfogadásában. A dolgozat nagyjából két részre osztható. Az első rész elméleti jellegű, amely az irodalomelmélet területéhez tartozó fogalmakat és kifejezéseket tárgyalja, és megállapítja, hogy az irodalomtudományok hogyan tekintenek a két szövegre. A másodikat Genette elmélete vezeti be, és ez egy „gyakorlatiasabb” rész. Ez tartalmazza az említett elmélet rövid bemutatását, és a kiválasztott szövegek transztextuális elemzését. Az elemzés Gerard Genette Transztextualitás-elméletén alapuló transztextuális összehasonlítás módszerével működik, amely két különböző szöveg közötti lehetséges kapcsolatok vizsgálatára is szolgál. Ez az elmélet azt feltételezi, hogy egy szöveg közvetlenül vagy ebben az esetben transzcendens módon jelenik meg egy másikban. A dolgozat a transztextuális elemzéssel bizonyítja, hogy a két szöveg összekapcsolódik és időben összefonódik egymással. Kimutatja, hogy Cicero szónoklata beépül a regénybe, és – vitathatóan, de tagadhatatlanul – a regény gazdagítja a szónoklatot az olvasók megértésének az élvezetére. A két szöveg és a két szöveg keletkezésének különböző korszakai közötti párbeszéd elfogadásával, valamint Saylor közvetítésével, Umberto Eco *A Nyitott Mű* című művének gondolata fedezhető fel. Cicero szónoklatának feltárásával, Saylor kibővítette a két mű korpuszát alkotó információhalmazt, így egy

sajátos értéket krimijének. Saylor tehetségének csúcsa részben annak köszönhető, hogy nagyszerűen keveri a fikciót a valósággal, és úgy alkalmazza őket történetében, hogy azok kiegészítsék egymást. A todorovii két történet fogalma értelmében így a második történet ugyanolyan fontos, tekintve, hogy a második történet egy történelmileg pontos és kanonikus szöveg. Ez a regény egy olyan értéket mutatja, amely a műfajának köszönhetően vált lehetővé, és amely a transztextuális elemzés segítségével mutatható ki. A dolgozat tehát bemutatja, hogy Saylor a transztextualitás jellemzőit figyelembe véve a *Római vér* című regény olvasója, nyomozója és történésze.

MERÉNYI ANNA STELLA
merenyi.anna.stella@gmail.com
anglisztika
alapképzés, 6. félév
Eszterházy Károly Katolikus Egyetem
Bölcsészettudományi és Művészeti Kar

Témavezető:
Dr. Zsámber Renáta
egyetemi adjunktus, EKKE BMK

A NŐI MAGÁNDETEKTÍV VIZSGÁLATA – A KEMÉNYKRIMI
SAJÁTOSSÁGAI SARA PARETSKY ÉS SUE GRAFTON
DETEKTÍVREGÉNYEIBEN

A dolgozat központjában az amerikai feminista keménykrimi egyik legjelentősebb kortárs képviselője áll, Sara Paretsky, aki a feminizmus második hulláma hatására alkotta meg női magánnyomozóját. A tradicionális keménykrimi vagy 'hard-boiled' műfaj az 1920-30-as években alakult ki, olyan híres szerzők közreműködésével, mint Carroll John Daly, Raymond Chandler és Dashiell Hammett. A két világháború közötti keménykrimi meglehetősen maszkulin műfajnak számított, mivel mind a szerzők, mind a főhősök férfiak voltak, ezért egyértelműen a férfi nézőpont és a patriarkális értékek érvényesültek. A női szerepek meglehetősen korlátozottan jelentek meg a 'hard-boiled' regényekben: a nők áldozatként, segítőként vagy femme fatale-ként jelentek meg. Lee Horsley nem véletlen nevezte a feminista keménykrimit ellenműfajnak, hiszen a feminista törekvések szempontjából jelentős előrelépésnek tekinthető a női szerzők által megreformált keménykrimi. Habár vannak kritikusok, például Kathleen Gregory Klein, akik eredménytelennek vélik a 'hard-boiled' műfaj feminista megújítását, azzal érvelve, hogy a műfaj alapvető konzervatív ideológiája felülírja a feminista törekvéseket. Ezzel ellentétben Priscilla L. Walton és Manina Jones sikeresnek tekintik a keménykrimi feminista adaptációját, mivel tudatos változtatásaikkal a női szerzők sikeresen helyezték át a műfaj eredeti fókuszát a fehér heteroszexuális férfiről a női főszereplőkre, és ezáltal a nőkre irányuló patriarkális opresszióra. Ennek fényében a dolgozat egyik célja bemutatni a kritikusok ellentétes vélekedéseit a keménykrimi megreformálásával kapcsolatban. A dolgozat további célja annak feltárása, hogy milyen mértékben tükröződik Paretsky feminista világlképe hősnője individualitásában, ami a Chandler tradicionális 'hard-boiled' főhősével való összevetést is szükségessé teszi. Végül, a feminizmus második hullámának a műfaj női szerzőire gyakorolt hatásának vizsgálata is elengedhetetlen elemzési szempont, hiszen a regények olvasása közben világos-

sá vált, hogy a 1970-80-as években a szerzők eltérően vélekedtek a feminizmus-sal kapcsolatban. Ennek vizsgálatára Sue Grafton és Paretsky regényeinek összevetése termékeny talajnak bizonyult. A dolgozat újdonsága az, hogy Paretsky és Chander főhőseit az individualitásuk szempontjából még nem hasonlították össze. Továbbá a Paretsky és Grafton regényeiben reprezentált eltérő feminsita nézőpontok sem voltak még ilyen részletesen összevetve.

KOVÁCS ANNAMÁRIA
kovacs.annamaria483@gmail.com
anglisztika
alapképzés, 5. félév
Eszterházy Károly Katolikus Egyetem
Bölcsészettudományi és Művészeti Kar

Témavezető:
Dr. Zsámber Renáta
egyetemi adjunktus, EKKE BMK

AZ ÚJ-ANGLIAI TRANZSCENDENTALIZMUS ELTÚLZOTT ÁBRÁZOLÁSA A *HOLT KÖLTŐK TÁRSASÁGÁBAN* ÉS A *MONA LISA MOSOLYÁBAN*

A dolgozat célja a *Holt költők társasága* (1989) és a *Mona Lisa mosolya* (2003) című filmek elemzése az amerikai Transzcendentalista mozgalom tükrében. Mivel mindkét film az 1950-es években játszódik, érdemes megvizsgálni, hogy bizonyos transzcendentalista elvek mennyire hithűen, vagy épp eltúlzott formában jelennek meg bennük. A dolgozat újdonsága az alábbi három szempont vizsgálatában található: a két film együttes elemzése transzcendentalista elemek szempontjából; a transzcendentalista elemek túlzásként való megjelenítése; valamint egy második transzcendentalista mozgalom lehetőségének felmérése az 1950-es évek Amerikájában.

Az új-angliai Transzcendentalista mozgalom a tizenkilencedik századi Amerikai Egyesült Államok egy meghatározó filozófiai, vallási és irodalmi irányzata volt. A mozgalom követői oktatási és társadalmi reformokat is indítottak: a két említett film részben ezen reformokra épül, és több transzcendentalista elvet is magába foglal. Mindkettőben megjelennek a Transzcendentalisták oktatási reformjának sajátosságai, valamint olyan Transzcendentalista elvek, mint az önállóság, a nonkonformizmus, a belső megérezés és kreativitás fontossága. Emellett, a *Mona Lisa mosolya* a Transzcendentalisták társadalmi és egyben feminista reformjaira is alapoz. Azonban mindkét filmben kissé eltúlozva és elferdítve jelennek meg a mozgalom elvei.

Ebben a kontextusban a „túlzás” kifejezés három dologra is utal. Mivel a filmek az 1950-es években próbálják újraalkalmazni a Transzcendentalisták elveit, a túlzások elsősorban abból adódnak, hogy az akkori társadalom mennyire állt készen ezen elvek befogadására, valamint, hogy mennyire lett volna alkalmas a korszak egy második Transzcendentalista mozgalom elindítására. Másodsorban, a kifejezés a filmekben, főként a *Mona Lisa mosolyában*, megjelenő feminizmus kérdésére is utal. A *Holt költők társasága* nem fordít túl sok figyelmet a Transzcendentalisták társadalmi reformjaira, viszont a *Mona Lisa mosolya* fe-

minista szempontból közelíti meg a Transzcendentalizmust. Azzal, hogy a film olyan radikális gondolatokat mond ki, amelyek a tizenkilencedik század közepén szokatlanok voltak, valamilyen szinten tovább viszi a Transzcendentalisták feminista reformját. Utolsó sorban pedig, a „túlzás” kifejezés arra is utal, hogy egyes transzcendentalista elvek ábrázolásmódjában torzítások tapasztalhatóak a filmekben. Ezen dolgozat legfőbb célkitűzése, hogy az említett „túlzásokat” mindkét filmben következetesen feltárja és elemezze.

BARTA ANITA
bartaanita47@gmail.com
anglisztika
mesterképzés, 3. félév
Károli Gáspár Református Egyetem
Bölcsészet- és Társadalomtudományi Kar

Témavezető:
Dr. Györke Ágnes
egyetemi docens, KRE BTK

COSMOPOLITANISM AND NEOCITIZENSHIP IN TEJU COLE'S *OPEN CITY* AND ZADIE SMITH'S *NW*

This paper examines the possible new dimensions of the cosmopolitan disposition and a phenomenon that I call neocitizenship in two contemporary literary works, Teju Cole's *Open City* and Zadie Smith's *NW*. After a review of the classical meaning of cosmopolitanism, the relevance of some contemporary developments such as vernacular cosmopolitanism, the diasporic aspect, the changing meaning of citizenship, or the impact of local and universal values on the behaviour of the characters are discussed. The main question the paper explores is how literary narratives portray the clash of cosmopolitan attitudes with material and economic interests in contemporary neoliberal societies.

It is argued that some characters can theoretically identify with the classical, human-centric idea of cosmopolitanism based on the principle of fair treatment, but it remains an unattainable utopia because they bump into obstacles when putting principles into practice. Julius is an example of this attitude in Cole's *Open City*. Other characters, such as Natalie in *NW*, exemplify the pragmatic notion of self-entrepreneurial neocitizenship which is constrained by the inhuman practices of neoliberalism. They are flexible and opportunistic characters who work meticulously to achieve personal success and seem successful on the surface. However, both characters, who believe in cosmopolitan ethics and more down to earth neocitizens, only chase a mirage and eventually fail in the novels, which can be retraced to the fact that they live in denial and are unable to come to terms with past deeds.

MERKL NÓRA MÁRIA
nora990412@gmail.com
magyar
alapképzés, 5. félév
Pécsi Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Dr. András Csaba
egyetemi adjunktus, PTE BTK

A SZEMÉLYISÉG EGYSÉGÉNEK ELPORLADÁSA:
NARRATÍV JÁTÉKOK FEMININ ÉS MASZKULIN SZEMSZÖGBŐL

A TDK-dolgozat fő témája a narratív sajátosságok, elbeszéléstechnikai eljárások vizsgálata a *Fekete hattyú* és a *Harcosok klubja* című filmekben. Kutatásom célja, hogy rámutassak azokra a narratív sajátosságokra, melyek összekötik az említett két filmet. Alapvető hipotézisem, hogy a hasonló elbeszéléstechnikai eljárások (a fokalizáció, narratív komplexitás, elmejátékfilm) használata mögött egy mélyebb, jelentésbeli párhuzam is vonható a két film között, mégpedig az, hogy a társadalmi nyomás által létrejövő nemi képzeteket, konstrukciókat kritizálják. A vizsgált anyagom az említett két filmet öleli fel. Először is filmtudományi szempontok szerinti vizsgálatnak vetettem alá őket, majd kifejtettem az utóbbival szoros összefüggésben álló feminin és maszkulin sajátosságokat, melyeket a filmek elénk tártak. Itt részben pszichoanalitikus megközelítést alkalmazok, részben irodalomtudományi hagyományokba ágyazom a tárgyalt műveket. Dolgozatom fő konklúziója, hogy a tudathasadásos állapotok, az ego leépítése, a valóságtól való eltávolodás mind annak érdekében történik, hogy a személyiségek lecupaszítása által elvezessen minket a nemi szerepelvárásokhoz, a társadalmak által generált férfi-, illetve nőideálokhoz.

A dolgozatban elemzett művek kiválasztása során vezérfonalként szolgált, hogy mind a három regény különleges, szokatlan emberi kapcsolatokon keresztül járja körbe a világnézet, az identitás és a hovatartozás kérdését, miközben a Brexitet is a kontextus részévé teszi. Ezen tartalmi elemek, illetve a BrexLit mint műfaj potenciális társadalmi, kollektív emlékezetre gyakorolt hatásai elsősorban a médiatudomány eszközeivel kerülnek vizsgálatra.

REFORMKORI ÉS DUALIZMUS KORI MAGYAR TÖRTÉNELEM

Zsúrielnök:

Dr. Hermann Róbert egyetemi tanár (KRE)

Zsúritagok:

Dr. Fónagy Zoltán egyetemi docens (ELTE)

Dr. Miru György egyetemi docens (DE)

ÁMIK ÁKOS

amikakos@gmail.com

történelem

alapképzés, 5. félév

Eötvös Loránd Tudományegyetem

Bölcseztudományi Kar

Témavezető:

Dr. Cieger András

tudományos főmunkatárs, ELKH BTK TTI

TÁJ ÉS KÖZÉLET: A TERMÉSZETI KÖRNYEZET ÁTALAKÍTÁSÁNAK VITÁI ÉS EREDMÉNYEI A 19. SZÁZAD SZABOLCS VÁRMEGYÉJÉBEN

A Nyírség és a Felső-Tisza-vidékhez tartozó Rétköz Szabolcs vármegye két egymással szomszédos területe. A 19. század második feléig folyamatos problémát okoztak az ár és belvizek. Az évtizedek során politikai csoportok és kormányzatok különböző módszerekkel és tervekkel kívánták elérni a Tisza, ezzel együtt a Rétköz árterének mentesítését, valamint a nyírségi belvizek csatornázását.

Dolgozatunk során azon kérdést járjuk körbe, hogy milyen gazdasági viszonyban állott a 19. század során a Nyírség és a Rétköz egymással, így a területek közötti kezdetben komplementer viszony milyen események sorozata következtében alakult egyenlőtlenül, s végül milyen közéletben végbement szemléletváltások vezettek el a nyírségi belvizeket elvezető csatorna megépítéséhez. Ennek keretében több szabolcsi és országos eseményt is vizsgálunk a neoabszolutizmuskor első nyírvízszabályozási vitájától az 1860-as évek aszályos időszakán át az 1879-ben és 1881-ben bekövetkezett tiszai árvizek közéleti hatásainak ismertetéséig. Külön kiemelendőnek tartjuk azon szabolcsi birtokosokat, akik hosszú évekig meghatározták a belvizek elvezetéséért folytatott küzdelmet, így ismeretjük Lónyay Menyhértnek e téren végzett, több évtizedes munkáját és az általa irányított Felső-szabolcsi Tiszaszabályozó Társulatnak az ún. nyíri vizek elvezetéséért és a mentesített terület művelhetővé tételéért a kormánnyal folytatott „harcát”.

HRČKA ALEXANDRA
horszandi2015@gmail.com
történelem (művelődéstörténet)
mesterképzés, 3. félév
Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Dr. Mészáros Andor Ákos
egyetemi docens, ELTE BTK

A NEMZETI IDENTITÁS FORMÁI LIPTÓBAN

Kutatásomban a nemzeti identitás formáit vizsgáltam két liptói egyesület életében 19. század végén. Két, funkcióját és típusát tekintve, hasonló egyesületet vizsgáltam. Az első a szlovák Beseda, magyar elnevezésével Tót polgári kaszinó volt, a másik pedig a magyar Magyar Társaskör, amelynek liptószentmiklósi és rózsahegyfi fiókját is vizsgálat alá vontam. Arra a kérdésre igyekeztem választ találni, hogy a két egyesület milyen eszközökkel és hogyan próbálta erősíteni a saját nyelvi és nemzeti identitását tagjaiban. A nemzeti narratívát kerestem a két egyesület működésében. Ennek a kérdéseknek megválaszolása abból a szempontból fontos, hogy egy olyan időszakról van szó, amikor erősödik a magyar nemzeti eszme, továbbá a szlovák nemzeti mozgalom olyan eseményeken van túl, mint a három szlovák gimnázium bezárása, a Matica slovenská felosztatása és a Szlovák Nemzeti Párt (Slovenská národná strana) passzivitásba vonulása. Az 1862-ben alapított Beseda és az 1870-ben alapított Liptószentmiklósi Magyar Társalgókör (illetve az 1886-ban alapított Rózsahegy Magyar Társaskör) a korszakban érvényes alapszabályai megvizsgálása után elmondható, hogy céljuknak a művelődés terjesztését deklarálták, politikai és egyházi kérdések kizárása mellett, és az alapszabályaik nem tartalmazznak bármilyen nemzeti narratívát. Ennek ellenére az egyesületi tevékenység rekonstrukciója és a tagösszetételük vizsgálata után állapítottam meg, hogy a nemzeti, sőt politikai narratíva egyértelműen kimutatható a működésükben. Példának felhozható a szlovák egyesület vezetőségének aktív politikai szereplése, vagy a magyar egyesület Felvidéki Magyar Közművelődési Egyesület támogatása. A szerzett adatok összevetése után az identitást befolyásoló eszközök alappilléreit állapítottam meg. Ezek közé tartozik a sajtó-előfizetés, az irodalommal kapcsolatos rendezvények szervezése, de akár a zenés táncos mulatságok is.

TÓTH NOÉMI NÓRA

tothnoeminora@gmail.com

történelem

alapképzés, 1. félév

Eötvös Loránd Tudományegyetem

Bölcsészettudományi Kar

Témavezetők:

Dr. Szijártó István

egyetemi tanár, ELTE BTK

Dr. Bathó Gábor

egyetemi adjunktus, NKE ÁNTK

AZ 1823-AS ÉS 1905-ÖS ZEMPLÉN VÁRMEGYEI ELLENÁLLÁS ÖSSZEHAJONLÍTÁSA

A dolgozatom témájának az 1822–1823-as és 1905–1906-os Zemplén vármegyei ellenállás összehasonlítását, elsősorban azok hasonlóságainak figyelembevételével. A dolgozatban – tekintettel annak közismert mivoltára – nem vállalkoztam az országos események párhuzamára. Ezen felül arra keresem a választ, hogy milyen eszközöket használt a vármegyei ellenállás a polgári átalakulás előtt, illetve után. A kutatást elsősorban a jelenkori és a kortárs szakirodalom, valamint korabeli források igénybevételével készítettem el. Dolgozatom eredményének tartom, hogy átfogóbb képet kaphattam Zemplén vármegye történetéről, ellenállásairól.

KRÉZ GELLÉRT
gellertku200@gmail.com
történelem
alapképzés, 3. félév
Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Dr. Mancherz Orsolya
egyetemi adjunktus, ELTE BTK

„AZ ERŐM OLYAN, MINT 27 ÉVES KORÁBAN, ÖSSZETÉPEK AKÁRKIT!”
AKTÍV ÉS PASSZÍV SZAKASZOK BÁTORI SCHULCZ BÓDOG (1804–1885)
HONVÉD EZREDES ÉLETÉBEN

A 19. századi magyar hadtörténelem alighanem legkiemelkedőbb fejezete az 1848–49-es szabadságharc. A katonai vereség ellenére is olyan eredményeket hoztak ezek az esztendőök, mint a tavaszi hadjárat vagy a komáromi erőd védelme. Ezen sikerekhez nagyban hozzájárult Bátor Schulcz Bódog is, aki a szabadságharc során a 17. honvédszászlóalj parancsnoka, valamint a felső-tiszai, majd az ebből kialakuló I. hadtest egyik dandárparancsnoka is volt, 1849 júliusának közepétől pedig Klapka György helyetteseként Komáromban tevékenykedett.

Schulcz a szabadságharc azon törzstisztjei közé tartozik, akiknek személye viszonylag ismertnek számít. Ezt az Egervári Ödön közreműködésével 1870-ben megjelenő visszaemlékezései és olykor hajmeresztő vakmerősége mellett nagyot hallásának köszönheti, amely olyannyira súlyos volt, hogy „Isaszegnél a leghevesebb ágyúzás alkalmával környezetéhez így szólt: »Azt hiszem, az osztrák[ok]... már ismét puskáznak.«” Schulcz életútjával azonban eddig nem foglalkozott behatóbb kutatás. Ettől függetlenül természetesen keletkeztek olyan tanulmányok, monográfiák és okmánytárak, amelyek fontos adalékokat tartalmaznak ténykedésére vonatkozóan.

Az ezredes életrajzának feldolgozatlansága mellett az is indokoltá tette a kutatás megkezdését, hogy meglehetősen kedvezők a téma forrásadottságai, hiszen számos más szabadságharcos és Schulcz saját emlékirata mellett a császári-királyi hadsereg bécsi hadilevéltárban őrzött tiszti minősítései, valamint a szabadságharcot követő évtizedekben született történetírói művek is remekül használhatók a kutatás során. Ezen hasznos források ellenére a legtöbb nívumot a tiszt biográfusának küldött levelei tartalmazták.

Dolgozatom célja nem csupán az ezredes életrajzának bemutatása, hanem igyekszem választ adni azokra a kérdésekre is, hogy milyen csapatparancsnok volt Schulcz, mennyiben befolyásolta nagyothallása az 1848/49. évi ténykedését,

és hogy mi történt vele a neoabszolutista rendszer idején. Szeretném bemutatni továbbá, hogy milyen kapcsolatai hálójával és ezzel összefüggésben milyen lehetőségekkel rendelkezett a szabadságharcot követő évtizedekben, valamint azt, hogy veterántársaihoz képest mennyire nevezhető tipikusnak az életpályája. Mindezt aktív és passzív életszakaszainak elkülönítésével és összehasonlításával igyekszem keretbe foglalni.

MÉRÉSZ ANNA

mereszanna98@gmail.com

osztatlan tanári mesterképzés, 5. félév

Károli Gáspár Református Egyetem

Bölcsészet- és Társadalomtudományi Kar

PÁLHÁZY FERENC

palhazy.feri@gmail.com

történelem

mesterképzés, 3. félév

Károli Gáspár Református Egyetem

Bölcsészet- és Társadalomtudományi Kar

Témavezető:

*Prof. Dr. habil. Nagy Mariann
egyetemi tanár, KRE BTK*

SZOLNOK ADÓZÓ TÁRSADALMA ÉS AZ 1828. ÉVI ORSZÁGOS ÖSSZEÍRÁS

A dolgozatunk a társadalom történeti-statisztikai feldolgozásainak körébe illeszkedik, Szolnok 1828. évi adózó népességét mutatja be. Az 1828. évi országos összeírás eredeti, Szolnokról készített irategyüttesét használtuk, ami a Heves Megyei Levéltárban található. Az összeírás kiterjed a korabeli Magyar Királyság szinte teljes városhálózatára, ezért alkalmas települések adózó társadalmának rekonstrukciójára. A dolgozat célja megállapítani, hogyan nézett ki a viszonylag jelentőssé váló település adózó társadalma fejlődése kezdetén és támpontot nyújtani a város társadalmának rekonstrukciójához. Ez azt az időszakot jelenti, amikor a város Heves és Külső-Szolnok vármegye részét alkotta, nem kezdődött meg a sajátos természetföldrajzi helyzetének radikális átalakítása (folyószabályozások, vasúthálózat kiépítése).

A szakirodalom kritikai feldolgozása és az országos összeírás adatainak értelmezése, elemzése és értékelése után megállapítható, hogy az adatállomány felhasználható az 1828-ban Szolnokon élő adózó népesség viszonyainak ismertetésére. A statisztikai számításokhoz az adatbázisunkat az 1828. évi országos összeírás 1833. évi javításai alapján készítettük el Excel-táblázat formájában. Mivel az adózó társadalom ilyen jellegű vizsgálatához a statisztikai programok használata szükséges, ezért adatainkat megfelelő rendszerezés alapján kódoltuk. A leíró statisztikai számításaink eredményeit közöljük és értelmezzük.

Az összeírás segítségével viszonylag pontos ismereteket szereztünk a benne szereplő személyek és azok háztartásainak helyzetéről. Megállapítható a szolnoki háztartások nagysága a 18 és 60 közötti, valamint egyes 60 évnél idősebb

személyekre vonatkozóan, emellett az adózó háztartásfő társadalmi státusza, korcsoportja, állatállománya, lakhatása és foglalkozása. Az általunk vizsgált pontszerű pillanatban már jelen vannak olyan potenciális, főleg kézműipari és állattartási adottságok, melyek a század második felében ugródeszkeként szolgáltak a város robbanásszerű fejlődéséhez. Ezen adottságok továbbá az iparos-polgári társadalom fejlődéséhez és további szisztematikus rétegződéséhez is katalizáló tényezőt jelentettek, s ilyen módon elősegítették az urbanizációs folyamatot is. A település gyors ütemű változásait eddig nem vizsgálták, a forrásanyag ilyen szempontú és ennyire széleskörű feldolgozására Szolnokra vonatkozóan korábban még nem került sor.

MÁTÉ ANDRÁS

mate.andrash@gmail.com

angol–történelem osztatlan tanári
osztatlan tanári mesterképzés, 5. félév

Pázmány Péter Katolikus Egyetem

Bölcsészet- és Társadalomtudományi Kar

Témavezető:

*Dr. habil. Medgyesy-Schmickli Norbert
tanszékvezető egyetemi docens, PPKE BTK*

SKANDALUM KISBOLDOGASSZONY ÜNNEPÉN.
ESETTANULMÁNY EGY 1829-ES DEÁKI KONFLIKTUSRÓL

A mátyusföldi vegyes felekezetű Deáki községben 1829. szeptember 8-án a Kisboldogasszony ünnepi misére igyekvő katolikusok megbotránkoztak azon, hogy a protestánsok dolgoznak aznap a földeken. Ezért pénzbírsággal, majd botveréssel is megfenyegették falubeli társaikat. A majdnem tettlegességig fajuló Pozsony vármegyei esetről néhány mondatos beszámoló már készültek a 20. század elején, de az eddig feldolgozatlan pannonhalmi és vágsellyei levéltári források bemutatásával e dolgozatban lehetőség nyílt a történet részletes bemutatására, elemzésére is, feltárva az események pontos menetét, lehetséges indokait, rámutatva, hogy a részben állami szinten szított feszültség a felekezetek között még a reformkor közepén is vezetett igen komoly konfliktusokhoz.

TESSENYI ZSUZSANNA
tessenyi.zsuzsanna@gmail.com
földrajz–történelem osztatlan tanári
osztatlan tanári mesterképzés, 9. félév
Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Dr. Melkovics Tamás
egyetemi adjunktus, ELTE BTK

EGY GÖRBE TÜKÖR SZEREPLŐI. EÖTVÖS JÓZSEF
A FALU JEGYZŐJÉNEK TÖRTÉNETI MINTÁI

A dolgozat fő célkitűzése Eötvös József 1845-ben megjelent, *A falu jegyzője* című regényének történeti mintáinak feltárása volt. A terjedelmi korlátok miatt a történeti minták kutatása a regényben szereplő ifjúságra korlátozódott, azon belül is Réty Ákos karakterére. Számos elmélet született egyes karakterek valós mintái kapcsán, ezek írásunkban bemutatásra kerültek. Azonban a legfontosabb kérdés elkerülte az eddigi történészi feldolgozások figyelmét: Eötvös József görbe tükrében kivel azonosítható maga a szerző? Pályamunkánkban erre vállalkoztunk, ez pedig újabb adalékul szolgálhat Eötvös József reformkori politikai pályájának értelmezéséhez és értékeléséhez.

Hipotézisünk szerint Ákos karakterén keresztül maga a szerző, Eötvös József regénybeli mása jelenik meg. Ennek a vizsgálatnak a segítségével a következő kérdésekre kerestük a választ: Hogyan jeleníti meg magát Eötvös József a saját regényében? Miként látja magát az aktuális politikai helyzetben? Elemzésünk fő gerincét Réty Ákos ismertetése és Eötvös József életrajzának párhuzamos vizsgálata adta. Ákos és Eötvös neveltetésének és családi hátterének összehasonlítása során az apa-fia viszonyban találtunk leginkább egyezéseket. Ez a kapcsolati párhuzam a személyes érintkezésben és a politikai ellentétben is megtalálható. Az apák konzervativizmusa, kormánypártisága áll szemben a fiaik liberalizmusával, ellenzéki magatartásukkal. A vármegyei intrikákkal, igazságtalanságokkal szemben való kiállás, a szülők generációjával való konfrontálódás nem csupán Ákosra, hanem a barátaira, azaz a regény egész ifjúságára jellemző. Emiatt vizsgálatunkba bevontuk Ákos barátjának, Kislaky Kálmánnak karakterét, akinek történeti mintáit Eötvös barátjaiban, centralista körének szűkebb tagjaiban: Szalay Lászlóban és Trefort Ágostonban találtuk meg.

Míndezek alapján kijelenthetjük, hogy Eötvös József minden kétséget kizáróan magáról mintázta Réty Ákos karakterét. Az aktuális politikai helyzetben, azaz a vármegyevita közben Eötvös magát és Ákost is a liberális ellenzéken belül

helyezi el. „...én legalább nem vagyok eléggé költő, hogy még akkor is, midőn művemet alkotom, a' szomorú valót elfelejthetném...”, és valóban, a regény egészén érezhető, hogy a megismerés az aktuális formájában gátja az összellenzék hatékony működésének.

GRUND FÉLIX
grufeel@gmail.com
politikatudományok
alapképzés, 5. félév
Szegedi Tudományegyetem
Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezetők:
Dr. Varga Norbert
egyetemi docens, SZTE ÁJK
Dr. Pétervári Máté
egyetemi adjunktus, SZTE ÁJK

AZ 1875. ÉVI SZEGEDI ORSZÁGGYŰLÉSI VÁLASZTÁSOK A KÖZPONTI VÁLASZTMÁNY IRATAI ALAPJÁN

A TDK dolgozatom célja az 1875. évi szegedi országgyűlési választások politikai eseményeinek és a központi választmány munkájának bemutatása. Munkám elkészítése során nem volt szempont a választásokkal országos szinten foglalkozni, azonban a tanulmány tartalmaz az országos politikai eseményekre vonatkozó részeket. Példaként említhető a Deákpárt és a Balközép Párt fúziója, amelynek politikai következményeiről a dolgozatomban részletesen írtam. Választástörténeti vonatkozásban kiemelten fontos volt az 1874. évi XXXIII. törvénycikk elfogadása, amely a népképviselői választásról szóló 1848. évi V. és erdélyi II. törvénycikkeket módosította és egészítette ki.

Munkám különös jelentőségét adja, hogy a szakirodalom alapvetően nem foglalkozott nagyobb terjedelemben az 1875-ös választások helyi szintű vizsgálatával levéltári források elemzésén keresztül. A levéltári anyagok közül a helyi választások vizsgálata során a legtöbb figyelmet Szeged Város Központi Választmányának iratai kapták. Dolgozatomban részletesen bemutattam a szegedi központi választmány működését 1875-ben, kezdve a testület összehívásától, a választói névjegyzék összeírásán keresztül a választások lebonyolításáig. Munkám rávilágít arra, hogy egy végrehajtó szervezet, a központi választmány hogyan ültette át a gyakorlatba a törvényhozói akaratot. A módosított és kiegészített választójogi törvény eredményeként ugyan csökkent a választásra jogosultak létszáma, az általam vizsgált esetekben nem érzékelhető, hogy a belügyminiszter a választók létszámának csökkentésére törekedett volna, sőt két esetben engedélyezte is, hogy a tévedésből kimaradt választókat felvegyék.

Témám szempontjából releváns szakirodalmak közül Ruszoly József és Csizmadia Andor műveit emelném ki, hiszen munkáik nemcsak a korabeli választási rendszer megértéséhez segítettek hozzá, hanem módszertani munkát is jelen-

tettek a források felhasználása során. Reményeim szerint kutatásaim kiindulópontot jelentenek az 1874. évi XXXIII. törvénycikk alapján történt helyi országgyűlési választások történetének alaposabb feldolgozásához, hiszen a szegedi országgyűlési választásokat 1848-tól 1875-ig dolgozta fel részletesen a szakirodalom.

BORJÁTI BALÁZS
balazs.borjati@gmail.com
történelem
mesterképzés, 2. félév
Pécsi Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Dr. habil. Gózszy Zoltán
tanszékvezető egyetemi docens, PTE BTK

SZIGETVÁR ZSIDÓ KÖZÖSSÉGE A DUALIZMUS KORÁBAN 1867–1914

Szigetváron egykor létezett egy igen nagyszámú zsidó közösség, amely a Holokausztban megsemmisült. A visszatértek nagy része elhagyta a várost, az itt maradtak leszármazottjai sem vállalják származásukat. A közösség emléke szép lassan elkezdett feledésbe merülni; a város mai lakóiban már csak egy igen leegyszerűsített kép él a zsidóságról, amely csak részben fedi a valóságot. Ezen dolgozatom célja bemutatni a szigetvári zsidóság dualizmus kori társadalmi tagozódását, foglalkozásbeli megoszlásukat, tevékenységüket, szerepvállalásukat Szigetvár gazdasági, társadalmi-közösségi és szellemi-kulturális életében, feltárni a helyi zsidóság sokszínűségét, és ezáltal árnyaltabbá tenni a mai kor emberében élő képet, egyúttal feleleveníteni emlékezetüket.

PALÓCZ MÁRK
mark.palocz@gmail.com
nemzetközi tanulmányok
mesterképzés, 4. félév
Pécsi Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

*Témavezető:
Dr. habil. Bene Krisztián
tanszékvezető egyetemi docens PTE BTK*

„FRANCZIA ZÁSZNÓ ALATT”. OSZTRÁK–MAGYAR HŐSI HALOTTAK A
FRANCIA IDEGENLÉGIÓ SORAIBAN AZ ELSŐ VILÁGHÁBORÚ SORÁN

Az elmúlt évek során rengeteg információ látott napvilágot az első világháborúban a francia hadseregekben szolgáló külföldi önkéntesekről. A nagy háború centenáriumának alkalmából olyan adatok szivárogtak ki, melyekből kiderül, hogy az Osztrák–Magyar Monarchia nemzetiségei közül összesen hányan szolgáltak a Francia Idegenlégióban ez utóbbi esemény alatt. A másodlagos források alapján a számuk 1369 főre tehető, viszont a karterek nem feltétlenül ezt az információt rejtik magukban. Ezeknek a kutatása egy állandó jelleggel zajló munkafolyamat, viszont témérdek részinformáció már feldolgozásra került. Ebből kifolyólag a jelen dolgozat választ ad arra a kérdésre, hogy összesen hányan voltak a fentebb említett feltételezett létszámból, akik a harcok alatt biztosan életüket veszítették a világháború folyamán.

RÉGI MAGYAR(ORSZÁGI) IRODALOM

Zsúrielnök:

Dr. Bene Sándor egyetemi docens (KRE)

Zsúritagok:

Dr. Bartók István egyetemi tanár (ELTE)

Dr. Lovas Borbála egyetemi adjunktus (ELTE)

LITKEY CSONGOR
litkeycs@gmail.com
történelem
mesterképzés, 2. félév
Pécsi Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Prof. Dr. Font Márta
professor emerita, PTE BTK

POGÁNY EREDETŰ MONDÁK ÉS KERESZTÉNY ÍRÁSHAGYOMÁNY AZ
ÁRPÁD-KORI TÖRTÉNETÍRÓKNÁL – ELŐTANULMÁNY ANONYMUS
SZÓBELISÉGHEZ FÚZÓDÓ VISZONYÁRÓL

Anonymus Gesta-jának egy korábban nem túl nagy figyelmet kapott aspektusával foglalkozik ez a tanulmány: ez pedig a Turul-monda szövegének kapcsolatrendszere a Genesis egyes helyeivel. Bár már foglalkoztak a témával, a Gesta pogánysággal kapcsolatos szemléletére a szöveghely vizsgálatából levonható következtetéseket mélységükben még nem tették meg. A dolgozat ebbe az irányba kíván lépéseket tenni. Egy Anonymus szóhagyományhoz fűződő viszonyával foglalkozó előtanulmányban megállapítottuk, hogy a 12. századi történetírás követelményeinek megfelelően elsősorban antiknak vélt írásokat és a Szentírást használta fel a magyar őstörténet megírásához. A Turul-monda vizsgálata során arra a következtetésre jutottunk, hogy a bibliai parafrázisok segítségével a Névtelen Ábrahám és Jákob történeteire utalva, az Árpád-ház történelmi szerepét Dávid házáéhoz hasonlíthatta. Továbbá mindenképpen úgy kellett tekintenie Emesére és Álmosra, hogy még pogányságukban is méltóak a Gondviselés támogatására és megnyilatkozásaira, és alapvetően pozitív üdvösségtörténeti szerepet tulajdonított nekik, mert Emese álma előrevetíti a szent királyok születését. A magyarok üdvtörténeti szerepe is alapvetően pozitív a honfoglalás csatái pedig a keresztény királyság megalapítását készítik elő. Fontos megemlíteni, hogy a Turul-monda Anonymus általi parafrázálása bizonyítja, hogy Álmos égi kiválasztottságának pogány tradícióját keresztény kontextusba helyezi.

BAKOS DZSENI FER
bakosdzseni@gmail.com
klasszika-filológia
mesterképzés, 9. félév
Szegedi Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Dr. Kasza Péter
tanszékvezető egyetemi docens, SZTE BTK

SORSFORDÍTÓ ÉVEK KRÓNIKÁSA. ZERMEGH JÁNOS *COMMENTARIUSA* ÚJABB KUTATÁSOK FÉNYÉBEN

Kutatásom központi témája a 16. században élt történetíró, Zermegh János és egyetlen ismert munkája, a „*Rerum gestarum inter Ferdinandum et Johannem Hungariae reges commentarius*”. A mohácsi vereség és Szapolyai János halála közti tizenöt évet felölelő *Commentarius*nak mindössze két, posztumusz kiadása ismert, kéziratról eddig nem számolt be a szakirodalom. Az Esztergomi Főszékesegyházi Könyvtár állományában azonban megtalálható egy régóta katalogizált, fel nem dolgozott Zermegh-kézirat, amelyet a kutatásom során volt lehetőségem a helyszínen megtekinteni. Az esztergomi kézirat önmagán túlmutatóan azért is jelentős, mivel lehetőséget ad számos új, eddig fel nem vetett kérdés megválaszolására Zermegh és munkája kapcsán, amelyet a dolgozatom egyik fő céljának tekintek.

A dolgozat első fejezete, a szakirodalomban korábban tárgyalt problémák vázlatos áttekintése után, azt járja körül, hogy az esztergomi kézirat milyen viszonyban áll a korábbi ismert kiadásokkal, azokhoz képest időben hol helyezhető el, vagyis azt vizsgálom: van-e tudományos jelentősége a Zermegh-filológia szempontjából. A kézirat rámutatott arra, hogy a *Commentarius* második, közkedveltebb kiadása egy többszörösen átdolgozott verzió, ezáltal azok nem tükrözhetik Zermegh eredeti szándékát. Ebből kifolyólag a szerzői szándékhoz közelebbi szövegnek mindenképp a *Commentarius* első kiadását kell tekintelnünk.

Az esztergomi kézirattal kapcsolatos kutatás világított rá tehát arra, hogy a Zermegh-filológiában eddig alapvetően mellőzött első kiadás az eddigieknél több figyelmet érdemel. A szakirodalom ugyanis eddig nem szólt sem a kiadásban megtalálható széljegyzetekről, ahogy azoknak lehetséges szerzőjéről vagy szerzőiről sem. Dolgozatom második felében arra tettem kísérletet, hogy új kérdések és megközelítések mentén vizsgáljam meg a *Commentarius* első kiadását. Jelle-

gük alapján csoportosítva ismertetem majd a már említett széljegyzeteket. Ezenkívül szót ejtek a kiadásban megtalálható paratextusok fontosságáról is, végezetül megkísérlem a margó megjegyzések lehetséges szerzőjének vagy szerzőinek a meghatározása és a paratextusok alapján felvázolni, ki vagy kik állhat-
tak az első kiadás megjelentetése mögött.

HAJDU ILDIKÓ
ild.hajdu@gmail.com
irodalom és kultúratudomány
mesterképzés, 9. félév
Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Dr. Kiss Farkas Gábor
egyetemi docens, ELTE BTK

A ZSOLTÁRPARAFRÁZISOK RETORIKÁJA BORNEMISZA PÉTER
ÉNEKEK HÁROM RENDBE (1582) CÍMŰ ÉNEKESKÖNYVÉBEN

Tanulmányom a Bornemisza-énekeskönyvben található hetven zsoltárparafrazist elemzi retorikai-poétikai szempontból, és annak a bemutatására tesz kísérletet, hogy milyen fordítás- és szövegelméleti előfeltevések rajzolódnak ki ebből a kor zsoltárfordításainak viszonylatában is jelentős korpuszból. A korpusz vizsgálata azonban nem csak önmagában jelentős, hanem azért is, mert a magyar nyelvű protestáns zsoltáriródalom retorikai-poétikai technikái modellként szolgálnak a 16. századi lírai beszédmódok számára.

A szövegek szoros olvasatának elvégzése után kirajzolódott, hogy a zsoltárparafrazisok retorikaelméleti háttere megegyezik a korabeli Wittenberg-centrumú protestáns humanista retorikaoktatás Melanchthon által kidolgozott, és nagy mértékben Erasmus copia-tanára építkező, szöveginterpretációra és -produkcióra vonatkozó alapelveivel. Ez az *amplificatio* fordítási stratégiává való előlépésében nyilvánul meg, amelyet a dolgozatban részletesen elemzek. A dolgozatban, a retorikai megformáltságon túl, a gyülekezeti énekek körébe tartozó zsoltárparafrazis-korpuszban megnyilvánuló didaktikus tendenciákat is bemutatok, azt kísérelve meg bizonyítani, hogy a melanchthoni *genus didascalicum*nak, a protestantizmus kommunikációs eszményének hatása figyelhető meg a vizsgált szövegekben.

A zsoltárparafrazisok azonban elmozdulnak a protestantizmus zsoltárértelmezési keretétől, és párhuzamosságokat mutatnak a középkori zsoltárhermeneutikával. Ennek bizonyítására Temesvári Pelbárt allegorizáló zsoltármagyarázatainak vonatkozó részeit hasonlítottam össze a protestáns zsoltárfordítások krisztianizáló megoldásaival.

A dolgozathoz tartozó I. Melléklet a Bornemisza-kötetben található zsoltárparafrazisok adatainak táblázatát közli a kötet sorrendje és felosztása szerint, az első ismert forrást is meghatározva, a II. Melléklet pedig az egyes fordítási technikák előfordulásáról készített táblázatot tartalmazza.

HORVÁTH MARGARÉTA
horvathmargareta97@gmail.com
irodalom- és kultúratudomány
mesterképzés, 4. félév
Pécsi Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Dr. Balázs Péter
egyetemi adjunktus, PTE BTK

AZ ISTENES ÉNEKEK RENDEZETLEN KIADÁSAI

Dolgozatom a Balassi Bálint és Rimay János vallásos líráját közreadó, a 17–18. században sokszor megjelent versgyűjtemény, az Istenes énekek kiadástörténetét tárgyalja. Az első ilyen kiadványok általában két részből tevődnek össze: a Balassi neve alatt közölt, de valójában mindkét szerző műveit felölelő törzsanyagból, és egy vegyes énekrészből. Ezeket az edíciókat nevezi a szakirodalom összevegyítő, vagy másképp rendezetlen kiadásoknak. Téziseim a következők. 1. Az a tény, hogy a néhány levélnyi töredékben ránk maradt editio princeps vegyes része a „Balassa Bálintnak istenes éneki” fejléccel jelent meg, arra utal, hogy az őskiadásban a versanyag még kevésbé volt elválasztva Balassitól. 2. Az 1665-ös kassai kiadásban fennmaradt előszóról tévesen gondolják a szakírók, hogy az eredetileg az őskiadás élén állhatott. 3. Vonatkozó tanulmányában Vadai István szándéka ellenére nem az editio princeps tartalomjegyzékét rekonstruálja, hanem egy számunkra ismeretlen kiadásét.

RÁKÓCZY KRISZTINA
krisztina.rakoczy@googlemail.com
irodalom- és kultúratudomány
mesterképzés, 3. félév
Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Dr. Seláf Levente
egyetemi docens, ELTE BTK

A SZENT LÁSZLÓ-ÉNEK „EREDETISÉGÉNEK” KÉRDÉSE EURÓPAI
KONTEXTUSBÓL MEGVIZSGÁLVA

A Szent László-ének, avagy a „Salve benigne rex ladislae” kezdetű vers egy két-nyelvű szöveg. A szakirodalom megegyezik a datálásában, sőt abban is, hogy a világi és egyházi irodalom határán álló műről van szó. Az eredetiség kérdésével kapcsolatban azonban nincs tudományos konszenzus. Dolgozatomban azt vizsgálom meg, hogy lehetett-e a Szent László-ének latin és magyar lejegyzője ugyanaz a személy. Lehetséges-e az, hogy az ének szimultán kompozíció által jött létre mint kétnyelvű szöveg. Egy rövidebb szakirodalmi áttekintés után, melyben kiemelt figyelmet élvez a Szent László-ének furcsa metrikai megoldásainak jellege, összehasonlítom az éneket más európai szövegekkel. Vizsgálódásaimban az inzuláris irodalom tág és jól feldolgozott anyagára támaszkodom. A Szent László-éneket összehasonlítom strukturális szempontból az „Erth” című középangol verssel, a Sloane énekeskönyvvel és az ír Liber Hymnorum kompozícióival.

SZÁSZ KEVE
keveke6@gmail.com
klasszika-filológia
mesterképzés, 1. félév
Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Dr. Simon Lajos Zoltán
egyetemi adjunktus, ELTE BTK

EGY ELFELEDETT HUNYADI-EPOSZ A XVI. SZÁZADBÓL

A dolgozat tárgy egy feledésbe merült neolatin panegyricus: Elias Corvinus *Ioannis Hunniadae res bellicae contra Turcas* című panegyricus eposza. A műről eddig egyetlen rövid összehasonlító elemzés jelent meg Galántai Erzsébet tollából. Dolgozatomban három témát érintek. Szerkezetileg elemzem a művet, majd megvizsgálom, hogyan viszonyul az eposz a Habsburg és a Hunyadi propagandához. Ezt követően megpróbálom elhelyezni a művet a neolatin turcicairodalmon belül: feltárom a panegyricus kapcsolatait Alexander Cortesius *De laudibus bellicis Matthiae Corvini Hungariae regis* című művével, és (többek között az előbbi eposzhoz hasonlítva) megvizsgálom a *Res bellicae* krisztianizációhoz és a teológiai korrektség kérdéséhez való viszonyát.

NAGY NORBERT
nagynorbert99@yahoo.com
protestáns teológia
alapképzés, 6. félév
Kolozsvári Protestáns Teológiai Intézet

*Témavezető:
Dr. Kovács Sándor
professzor, RO KPTI*

„SZÍNHÁZ AZ EGÉSZ VILÁG” – AZ UNITÁRIUS KOLLÉGIUM
ELCSAPOTT DIÁKJA, FELVINCZI GYÖRGY ÉLETPÁLYÁJA
A 17–18. SZÁZAD FORDULÓJÁN

A 17. század derekán a kolozsvári unitárius kollégium falai között feltűnt egy igen figyelemreméltó személyiség, akit nem sokkal az itt folytatott tanulmányai után a kollégium seniorának választott.

Felvinczi György nem mindennapi élettörténete kettős síkon mozog. Egyaránt megtalálható benne a költőiség, a kultúra szolgálata, de ugyanakkor jelen van a botrány és a peremre sodortság is. Talán ebből a kettősségből adódik az is, hogy a „bohócz-múzsza hívének” nevezték őt.

Dolgozatom célja bemutatni egy olyan személyiség irodalomtörténeti jelentőségét, aki közel egy évszázaddal előzte meg korát. Homályba vesző életműve olyan jelentős elemeket tartalmaz a magyar színjátszás történetében, amelyekről méltán kell megemlékezni. Mindezt ránk maradt művei és a róla szóló feljegyzések alapján kívánom megtenni.

A dolgozatban arra is fény derül, hogy egy ilyen zseniális elme, mint Felvinczi, hogyan jut el odáig, hogy seniori tisztségétől megfosztva kicsapják a kollégiumból, és börtönbe is zárják. Mindez meseszerűen rajzolódik meg néhány eddig elhanyagolt kéziratos levéltári forrás megszólaltatása által.

ROMANISZTIKA

Zsúrielnök:

Dr. Sepsi Enikő egyetemi tanár (KRE)

Zsúritagok:

Dr. Csikós Zsuzsanna egyetemi docens (SZTE)

Dr. Bakucz Dóra egyetemi docens (PPKE)

CINGÁLI NÓRA

cingali.nora@gmail.com

francia nyelv, irodalom és kultúra

mesterképzés, 3. félév

Eötvös Loránd Tudományegyetem

Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:

Dr. Horváthy Sára

egyetemi tanársegéd, ELTE BTK

„DÉLSZAKI FRANCIAORSZÁG”. FRANCIAORSZÁG GYARMATALAPÍTÁSI TERVE BRAZÍLIÁBAN A XVI. SZÁZADBAN

A XVI. században Franciaország gyarmatot alapított Brazíliában. A Magyarországot is megjárt Nicolas Durand de Villegagnon lovag teremtette meg és vesztette is el ezt a brazíliai francia kolóniát, amely a délszaki Franciaország (France Antarctique) nevet viselte. Történelmünk egyik legmozgalmasabb időszakának ezen epizódja szinte teljesen feledésbe merült. De hogyan került Franciaország a portugálok féltve őrzött Brazíliájába? Miután I. Ferenc nem törődött bele, hogy kizárták őt a világ felosztásából Tordesillasban, a breton és a normand hajósok szépszámban megjelentek Brazíliában. Nagyon nagy sikerrel elkezdtek kereskedni a brazilfával, ami komoly diplomáciai feszültséget eredményezett Portugáliával. A franciák időközben megnyerték a tupi indiánok szövetségét, aminek megünneplésére és bemutatására Franciaországban került sor II. Henrik rouen-i látogatásának alkalmával. Franciaország a század közepén rászánta magát egy állandó gyarmat létrehozására a mai Rio de Janeiro környékén. A Ganabara-öbli francia kolónia csupán öt évet élt meg (1555–1560). Összeomlásának legfőbb oka a vallási viszálykodás volt.

KÓNYA PETRA

k.petra2214@gmail.com

francia nyelv, irodalom és kultúra

mesterképzés, 4. félév

Szegedi Tudományegyetem

Bölcészettudományi Kar

Témavezető:

*Dr. habil. Gécszeg Zsuzsanna
egyetemi docens, SZTE BTK*

A POLITIKAI BESZÉD PROZÓDIAI JELLEMZŐIRŐL: EMMANUEL MACRON HÁROM BESZÉDÉNEK FONOSTILISZTIKAI ELEMZÉSE

Az első között összehasonlító elemzést a politikusi beszéd fonostílusáról Duez (1999) végezte el. A tanulmány során egy igencsak érdekes kérdést vet fel a politikusi beszéd fonostílusára és annak előadásának körülményeinek összefüggésével kapcsolatban. Olyan prozódiai elemeket vizsgálva, mint a beszédtempó szünetekkel és anélkül, valamint a szünetek átlagos hossza, aránya és eloszlása, azt a hipotézist veti fel, hogy bizonyos korreláció vélhető a politikusi beszéd paraméterei és a politikában elfoglalt pozíció között. Kiváltképp azt figyelte meg, hogy a beszédtempó lassabb a kormányoldalon lévő politikusok esetében, mint az ellenzéki oldalon felszólalóké.

A mi tanulmányunk célja, hogy megfigyeljük a hatalmi pozíció és Emmanuel Macron fonostílusának kapcsolatát. Elemzésünk során igazolni vagy cáfolni kívánjuk Duez hipotézisét azáltal, hogy összevetjük Macron három beszédének jellemzőit, amelyek három különböző politikai szituációban hangoztak el, ezt pedig Duez korpuszaival vetjük össze. Mindemellett egy másik kérdésre is keressük a választ, amelyet arra alapozunk, hogy első hallásra Macron beszéde gyorsabbnak hangzanak, mint a Duez által vizsgált politikusoké. Tanulmányunk során tehát azt is igazolni kívánjuk, hogy vajon Macron beszédeinek prozódiai jellemzői valóban gyorsuló tendenciát mutatnak-e az előző politikusokéhoz képest. A beszédek jellemzőinek elemzéséhez olyan tényezőket vizsgáltunk a Praat program segítségével, mint a beszédtempó szünetekkel és szünetek nélkül, valamint a szünetek gyakoriságát, eloszlását és hosszát.

Ezen jellemzők megfigyelése és összevetése lehetővé tette a következő megállapításokat. A szünetek nélküli beszédtempó Macron esetében nő a három beszéd során, míg a szünetek aránya, száma és átlagos hossza csökken a jelölti pozícióból az elnöki felé haladva. Összességében tehát az eredményeink ezen része nem igazolja Duez feltevését. Mindemellett a másik hipotézisünk és megcáfolásra került a Duez korpuszaival való összehasonlítás során, miszerint Macron gyors-

sabban beszél, mint az előző korok politikusai. Macron beszédtempója nagyjából hasonló tempójú volt, ugyanakkor a szünetek aránya, valamint átlagos hossza kisebb volt, valamint a szüneteket nagyobb gyakorisággal produkálta, mint elődjei, ezzel magyarázható, hogy gyorsabbnak halljuk a beszédét.

FEKETE SZILÁRD
szilu97@gmail.com
romanisztika (francia)
mesterképzés, 4. félév
Szegedi Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Dr. habil. Gécszeg Zsuzsanna
egyetemi docens, SZTE BTK

A FOGLALKOZÁSNEVEK FEMINIZÁCIÓJA ÉS A FRANCIA NYELV NEUTRIZÁCIÓJA: NYELVI ATTITŰDÖK VIZSGÁLATA

Ez a dolgozat a nyolcvanas években megindult, a francia foglalkozásnevek nőneműsítésére irányuló törekvéseket és az elmúlt évtizedben megjelent újabb kérdéskört, a francia nyelv neutrizációját, azaz a grammatikai nemek közti opozíció semlegesítési lehetőségeit vizsgálja. Míg az előbbi esetében mára már kialakult valamiféle szabályrendszer, anélkül azonban, hogy az intézményesedett volna, az utóbbi esetében a legfrissebb tanulmányok is csak néhány évre nyúlnak vissza (pl. Alpheratz 2018, 2019; Ashley 2019), így egészen aktuális vizsgálati tárgyról beszélhetünk.

Vizsgálataink egy 61 kérdésből álló kérdőíven alapulnak, két fő célkitűzésünk volt: megállapítani a frankofón nyelvközösség e két jelenséggel kapcsolatos tájékozottságát és az azokhoz való hozzáállását. A kérdőívet bináris és nem bináris személyek töltötték ki, francia és nem francia anyanyelvűek is.

Az adatok elemzése során a következő megfigyeléseket tettük: a neutrizáció mára igen gazdaggá vált eszköztárát a kitöltők alig több mint fele ismeri, és azoknak is csupán negyede használ ilyen nyelvi eszközöket. Ami a nyelvhasználók attitűdjét illeti, túlnyomó többségük egyetért a foglalkozásnevek nőneműsítésének szükségességével, a neutrizációval kapcsolatban viszont jobban megoszlanak a vélemények: egyes neutrizációs eszközökkel szemben nagyobb az ellenállás, mint másokkal szemben.

A dolgozatban ismertetett kutatás hozzájárulhat ahhoz, hogy a frankofón közösség tisztább képet kapjon ezekről a sok vitát kiváltott jelenségekről. Fontos kérdés, hogy a jövőben mennyire tudnak majd meghonosodni ezek a ma még sokszor idegenkedést kiváltó neologizmusok.

HEINCZINGER MÁRTON
heinczingermg@icloud.com
német–francia osztatlan tanári
osztatlan tanári mesterképzés, 7. félév
Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

*Témavezető:
Dr. Kovács Máté
egyetemi adjunktus, ELTE BTK*

TANULMÁNY AZ INKLUZÍV KOMMUNIKÁCIÓRÓL ÉS ANNAK TÁRSADALMI MEGÍTÉLÉSÉRŐL

Jelen tanulmány a frankofóniához kapcsolódó szervezetek által kiadott, inkluzív kommunikációval kapcsolatos útmutatókból álló korpusz elemzésének eredményeit és a jelen kutatás keretében végzett kérdőíves felmérés eredményeit hasonlítja össze. Ezen összehasonlítás segítségével bemutatjuk a szervezetek és az egyének álláspontját e nyelvi jelenséggel kapcsolatban, és elemezzük az inkluzív kommunikáció használatának és társadalmi megítélésének tendenciáit a frankofónia világában.

ERDEI JUDIT

erdeiker1@student.elte.hu

angol–francia osztatlan tanári
osztatlan tanári mesterképzés, 7. félév
Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:

Dr. Kovács Máté

egyetemi adjunktus, ELTE BTK

A FRANCIA HELYPREPOZÍCIÓK KOGNITÍV MEGKÖZELÍTÉSE:
KOGNITÍV NYELVÉSZETI ELEMZÉS ÉS MÓDSZERTANI MEGFONTOLÁSOK
A *SUR* FRANCIA PREPOZÍCIÓ KAPCSÁN

A prepozíciókat hagyományosan több, egymástól független jelentéssel bíró szavakként kezelik. A kognitív nyelvészet ezzel szemben kiemeli, hogy a térbeli, időre vonatkozó és átvitt értelmű jelentések közötti logikai kapcsolatok léteznek.

A felület fogalmának és a *sur* prepozíció jelentésének összehasonlító elemzésénél négy fő, külön-külön képi sémával rendelkező jelentést különített el, melyek maguk is több al-jelentésre tagolódtak, a konkrét jelentés időbeli vagy metaforikus térbe történő kiterjesztése alapján. Az első jelentés a „rajta levés” mozduatlan pozíciója, mikor egy objektum egy adott felületen van. Az első időbeli kiterjesztése az egyes francia kifejezésekben felelhető „egymás utániség”-ra épít, míg ez a jelentés a magyarban nincs jelen; a második kiterjesztést, amely „egyidejűség” jelentéssel bír, máshogy fejezi ki a két nyelv, mert bár az „egyidejűség” értelem közös, a francia a *sur* prepozíciót használja, a magyar nyelv pedig az alatt névutót. Ez az első jelentés két további, metaforikus értelmű aljelentéssel bír, az „alap” és az „irányítás, dominancia” értelmekkel, melyeket a két nyelv hasonlóan fejez ki. A „felhalmozás” jelentését és a „közeledés és ráérkezés” dinamikus jelentését mind fizikai értelemben, mind időre vonatkoztatva is tudjuk használni a francia és a magyar nyelvben egyaránt. A másik dinamikus jelentés a „leválás és eltávolodás” jelentése, amelynek konkrét aljelentésében nincs különbség a két nyelv használata között, metaforikus aljelentésében viszont jelentős az eltérés, mert az a francia nyelvben elsősorban az elvont mennyiségekből történő elvéltelre vonatkozó kifejezésekben, a magyarban pedig a gondolatainknak kiindulási pontnak szolgáló témákra utalva jelenik meg.

A nehézségek megkönnyítésére konkrét módszertani javaslatokat próbáltunk kidolgozni; így a javasolt feladatok között találunk olyat, melynél a *sur*-rel járó francia kifejezéseket kell a megfelelő sematikus ábrával összekötni, mely ezáltal

elősegíti a mélyebb szintű feldolgozást és a kép memóriába épülését, mely elsősorban az elvont értelmű kifejezések kapcsán nyújt segítséget. Egy másik javasolt feladattípus a kitalálás, vagy „activity” játék, ahol a tanulók húznak egy francia prepozíciós kifejezést tartalmazó kártyát és megpróbálják azt elmutogatni vagy lerajzolni a társaiknak. Ez a feladat is a francia kifejezést motiváló mentális kép elsajátítását és megjegyzését célozza, elsősorban a kép és a kifejezés összekapcsolásának ismétlésével.

BÁBA VIKTÓRIA
viktriabb8@gmail.com
francia nyelv, irodalom és kultúra
mesterképzés, 3. félév
Pécsi Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezetők:
Dr. Bene Krisztián
egyetemi docens, PTE BTK
Dr. Varga Zoltán
egyetemi docens, PTE BTK

A FRANCIA IDEGENLÉGIÓ RÉSZVÉTELE AZ 1940-ES NYUGATI
HADJÁRATOKBAN EGY BARCELONAI ÉS EGY BUDAPESTI LÉGIÓS
KRÓNIKÁJÁNAK NYOMÁN

A második világháború alatti francia történelem egyik kevésbé ismert fejezete az 1940-es franciaországi hadjárat, amelyben a több tízezer külföldi önkéntest soraiban tudó Francia Idegenlégió is részt vett. Ennek a szerepvállalásnak a történeti és irodalmi forrásokra alapozott vizsgálatára korábban nem került sor. A megszabott terjedelmi keretek a teljeskörű áttekintést nem teszik lehetővé, ebből kifolyólag komparatív esettanulmányok közreadása járul hozzá ennek a hiányosságnak a részleges pótlásához. A nagy múltra visszatekintő és világszer-
te ismert francia katonai alakulat számos más nemzetiség képviselői mellett a hazájukat politikai és gazdasági okokból elhagyó magyarokat és spanyolokat is jelentős számban fogadott a második világháború kirobbanása körüli időszakban. Az 1940-es év során az Idegenlégió a nyugat-európai hadszíntéren lezajló mind-
két fontosabb hadjáratban részt vett. Az ekkoriban csatlakozott légiósok között nagy számban voltak értelmiségiek, akik közül utólag sokan papírra vetették élményeiket. Ezen visszaemlékezések közül tanulságos lehet egy magyar és egy spanyol szerző munkájának bemutatása, valamint összevetése. Az elvégzett vizsgálatok érdemben járulhatnak hozzá a Francia Idegenlégióval kapcsolatban fennálló, deformáló vagy igazságot felfedő irodalmi mítoszok validitásának megerősítéséhez. Ez utóbbiak végigkísérik az alakulatot a létrehozása óta, illetve meghatározó módon elősegítheti – mind pozitív, mind negatív irányba – a Légióról kialakult kép metamorfózisát. A kutatás eredményei alátámasztják az elméleti háttér alapján felvázolt általános megállapításokat a Francia Idegenlégió kapcsán megbújó – szövegen túli realitáson alapuló – mítoszokról, továbbá sztereotípiákról az irodalomban.

PETŐ LÁSZLÓ

peto.laszlo993@gmail.com

történelem

mesterképzés, 4. félév

Károli Gáspár Református Egyetem

Bölcsészet- és Társadalomtudományi Kar

Témavezető:

Dr. Horváth Emőke

egyetemi docens, KRE BTK

AZ ANDOKI VILLÁMISTEN ÁBRÁZOLÁSA XVI–XVII. SZÁZADI JEZSUITA FORRÁSOKBAN

Misszionáriusok által lejegyzett andoki istenségek ábrázolásai közül a Villámisten több szempontú értelmezését végeztem el. A jezsuita szerzők műveiben megjelenő istenségek alkották az Inka Birodalom vallásának gerincét, melyet bizonyít, hogy nagyszámú papságot, templomokat és törvényeket rendelt hozzájuk az uralkodó. A birodalmi intézményeken túl a prehiszpán istenek szakrális tiszteletének jelentőségét tovább növeli az a tény, hogy számos andoki népcsoport körében kimutatható a kultuszuk, valamint, hogy az Andok egész térségére kiterjedt a tiszteletük. Habár a két jezsuita szerzetes számos andoki istenségről készített feljegyzést, én a Villámisten alakját helyezem dolgozatom középpontjába, a róla készült leírások alapján mutatom be a vallási hagyományok jelenlétét a XVI. és XVII. századi Perui Alkiráltságban.

Mindkét jezsuita szerzetes már a spanyol gyarmati rendszer kiépülésének idején érkezett meg az Andok vidékére, így nem ismerhették az Inka Birodalmat, melyben elterjedt és törvényes volt a többistenhit, és nem találkozhattak azon őslakosokkal sem, akik még a „pogány” időkben éltek és imádkoztak isteneikhez. Megközelítőleg ötven év telt el az Inka Birodalom bukása és a két atya kora között, ennyi idő elég volt ahhoz, hogy a prehiszpán vallás „illegálisba” kényszerüljön és a katolikus vallás gyökeret verjen az Andok vidékén.

Dolgozatom egyik megválaszolható kérdése az indiánok vallásgyakorlásának változásaira keresi a választ. Arra voltam kíváncsi, hogy a kereszténység megjelenése és uralkodóvá válása befolyásolta-e, ha igen, akkor milyen formában a korábbi vallási megnyilvánulási formákat. Másodsorban a vallási szinkretizmus kialakulására vagy éppen e sajátos jelenség elmaradására fókuszált az elemzésem.

Dolgozatom eredményeként kimutattam, hogy a szinkretizmus még nincs jelen a térségben, helyette viszont megjelent egyfajta prekolumbián-keresztény vallási

kettőség, melyek mindennapos gyakorlata az őslakosok többségére jellemző volt. Tehát a XVII. század elején még bizonyítható az eredeti kultusz továbbélése. Ezzel egy időben terjedt a katolikus hit és egy akkulturációs folyamat eredményeként a XVII. század második felében jelent meg a vallási szinkretizmus.

HORVÁTH LEVENTE

levente.horvath0716@gmail.com

spanyol–történelem osztatlan tanári
osztatlan tanári mesterképzés, 7. félév
Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:

Dr. Báder Petra

egyetemi adjunktus, ELTE BTK

„A CÉLOM ELMESÉLNI, HOGYAN KÉSZÜL A REGÉNY, NEM PEDIG
FILOZOFÁLNI VAGY A TÖRTÉNETÍRÁST GYAKOROLNI.” (META)
IRODALMI MEGKÖZELÍTÉSEK UNAMUNO PRÓZÁJÁHOZ

Miguel de Unamuno a 19–20. század fordulóján Spanyolország kiemelkedő irodalmi alakjának számított. A szerző munkásságát azonban, különösen a magyar tudományos környezetben, elsősorban filozófiai-egzisztencialista megközelítésből elemezték és értelmezték. Ebből a hipotézisből kiindulva a dolgozat első része megpróbálja röviden áttekinteni a szerzőről írt szakirodalom lényegesebb megnyilvánulásait, mind a spanyol, mind a magyar kritikát szemlélve. A munka második része Unamuno prózájának szövegcentrikus, poétikai megközelítésének fontosságát kívánja kiemelni a szerző két szépirodalmi művének összehasonlító elemzésén keresztül. Az *Y va de cuento* és a *Cómo se hace una novela* című művek értelmezése során a dolgozat mindenekelőtt olyan (meta)narratív aspektusokat vesz figyelembe, mint a szövegek szerkezete, az elbeszélés, a szerző, továbbá az implicit olvasó, az autofikció, valamint a „valóságos és fikció” kapcsolata, többek között Inés Azar, Ángel R. Fernández, Boris Eichenbaum és Mihail Bahtyin megfigyeléseinek segítségével. A szövegek e szempontok szerinti vizsgálata során végül megállapítást nyer, hogy a formai megalkotottságra koncentráló elemzés a két Unamuno-szöveg jellegéből adódóan helytálló, és tartalmi szinten is képes új megközelítéseket feltárni.

VERES VILLŐ

veresvillo@gmail.com

újlatin nyelvek és kultúrák (spanyol)

alapképzés, 5. félév

Eötvös Loránd Tudományegyetem

Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:

Dr. Báder Petra

egyetemi adjunktus, ELTE BTK

GABRIEL GARCÍA MÁRQUEZ SZÁZ ÉV MAGÁNYÁNAK SZEREPLŐI
A TAROTON KERESZTÜL MEGKÖZELÍTVE

A dolgozatomban Gabriel García Márquez *Száz év magány* című regényét elemzem megfeleltetve a mű főszereplőit a Tarot kártya nagy arkánumaival. A megfeleltetést arra alapozom, hogy a mágikus realizmust párhuzamba hozom az ezotériával, a szereplőket pedig a jungi archetípusokkal. Az archetípusokat szimbólumokon keresztül vizsgálom, a szimbólumrendszer, amit használok, a Tarot kártya. Idézetekkel támasztom alá és bizonyítom be, hogy minden szereplőhöz tartozik egy nagy arkánus a Tarot lapjai közül. A dolgozat a szereplők elemzésével és megfeleltetésével a regény mögöttes jelentését tárja fel.

JÉKEI BALOGH VIOLA
violabalogh12@gmail.com
újlatin nyelvek és kultúrák (spanyol)
alapképzés, 7. félév
Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Dr. Kutasy Mercédesz
egyetemi docens, ELTE BTK

TERMÉSZETI, VÁROSI ÉS SZIMBOLIKUS CHILEI TÁJAK VÍCTOR JARA KÖLTŐI-ZENEI MUNKÁSSÁGÁBAN

A hatvanas évek Chiléjében felvirágzó, majd 1973-ban a katonai hatalomátvétel által hirtelen és tragikusan elfojtott Nueva Canción (Új Dal) mozgalom Latin-Amerikának kiemelkedő fontosságú zenei irányzata, amely az autochton népzenei hagyomány és népköltészet kreatív újragondolásával jött létre. Az új típusú dal eszköztárában elsőbbséget élvez a dalszöveg üzenete, hiszen a művész társadalmi helyzeteket foglal dalba. A népszerű előadóművész, egyetemi tanár, színházi szakember Víctor Jara munkássága alapvetően meghatározta a mozgalom kialakulását, annak hitét abban, hogy az „énekelte vers” képes társadalmi változást hozni. Jara 40 évesen, 1973-ban a Pinochet rezsim áldozata lett. Az elnyomó hatalommal szembe forduló életműve a sorsával és művészetével egygyé forrva vált szimbólummá. A poétikai életművet konkrét társadalomtörténeti háttérben, a chilei és latin-amerikai művészet, valamint a korabeli zenei revivalmozgalmak kontextusában vizsgálom.

Víctor Jara dalszövegköltészetében az ember identitása elválaszthatatlan a földdel, a tájjal való kapcsolatától, azzal összetett kölcsönhatásban áll. A táj egyszerre kulturális hagyományok hordozója, biztosítja az ember létfenntartását, határozza meg a világgképét, kibontakozási lehetőségeit. Jara a chilei társadalomról egy olyan új víziót kínál, amely már távol áll a nép és a népművészet konzervatív, romantikus idealizálásától, sematizálásától. Mindig a konkrét aktualitásból indul ki. Dalszövegeiben megénekli a táj honos típusait és ember alkotta tájainak teljes spektrumát, mikro- és makrovízióiban időtlen, szimbolikus tájakat alkot, amelyek részleteikben Chilét idézik, de univerzális tartalmakat kínálnak.

Tanulmányom Víctor Jara költői és zenei életművét több szempontú, interdiszciplináris megközelítésben, tágabb társadalmi-politikai kontextusában, integrált szemlélettel mutatja be. Szövegközpontú kutatásom – a tájszimbolikát vezérfonalul választva – a dalszövegköltészetet a zenével, a folklór hagyomá-

nyokkal, a színházi elemekkel, az albumok vizuális motívumaival egységben vizsgálja, azt remélve, hogy ezzel hozzájárul az életmű egészének alaposabb megismeréséhez, részletező feltárásához.

BRDAR TERÉZ MIRJAM

brdar.terez@gmail.com

angol–spanyol osztatlan tanári
osztatlan tanári mesterképzés, 9. félév
Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezetők:

*Baditzné Dr. Pálvölgyi Kata
egyetemi docens, ELTE BTK*

*Gaál Zoltán Kristóf
doktorjelölt, ELTE BTK*

A HELYESÍRÁS HATÁSA A MAGYAR ANYANYELVŰ SPANYOLTANULÓK KIEJTÉSÉRE: EMPIRIKUS VIZSGÁLAT

Kutatásom célja a helyesírás-alapú transzfer vizsgálata volt magyar anyanyelvű spanyoltanulók kiejtésében egy 20 fős szóbeli tanulói korpusz alapján. Fő hipotézisem az volt, hogy a helyesírás-alapú transzfer olyan grafémák és grafémakapcsolatok esetében fog megjelenni, amelyeknél a graféma-fonéma megfeleltetések nem transzparensak két nyelv között. Rafat (2011, p. iii) alapján két alhipotézist is felállítottam, amelyek szerint nagyobb a negatív transzfer esélye, ha kisebb a különbség a két nyelv fonémái között; negatív transzfer esetén pedig a hang leggyakoribb anyanyelvi változata fog megjelenni a tanulói köztesnyelvi mintában. A vizsgált grafémák és grafémakapcsolatok a következők: c alsó nyelvallású magánhangzó előtt, c másik mássalhangzó előtt, c középső nyelvallású magánhangzó előtt, g felső nyelvallású magánhangzó előtt, h, ll, v és z. A tanulói köztesnyelvi hangfelvételeket összehasonlítottam spanyol anyanyelvű informánsok azonos mondatokról készített felvételeivel, valamint magyar anyanyelvűek azonos grafémakapcsolatokat tartalmazó felvételeivel (Hualde, 2014). Ezután Praat szoftverrel, spektrogramokon keresztül elemeztem a mintákat, feltártam az eltéréseket és azok lehetséges okát (Boersma & Weenink, 2021). Ezek a helyesírás alapú negatív transzferrel, egy bizonyos földrajzi nyelvváltozat választásával vagy az egyéni különbségek szerepével voltak magyarázhatók. A kutatás eredményeiben a fő hipotézis és a két alhipotézis is beigazolódott: Negatív transzferjelenségeket a h, v, z és a felső nyelvallású magánhangzó előtti g esetében találtam, ahol a graféma-fonéma megfelelések nem teljesen transzparensak a két nyelv között. Ezenkívül a [v] és a [b] hangok között igen csekély a fonetikai eltérés, a h esetében pedig az informánsok a magyarban leggyakoribb gégehangot [h] ejtették.

RUSZISZTIKA

Zsúrielnök:

Dr. Szabó Tünde egyetemi docens (PTE)

Zsúritagok:

Dr. Kalavszky Zsófia tudományos munkatárs (ELKH BTK ITI)

Dr. Kalafatics Zsuzsanna egyetemi docens (BGE)

MÁTÉ ANDRÁS
mateandrasdtx@gmail.com
szlavisztika (orosz)
mesterképzés, 1. félév
Pázmány Péter Katolikus Egyetem
Bölcsészet- és Társadalomtudományi Kar

Témavezető:
Dr. habil. Horváth Géza
egyetemi docens, PPKE BTK

A RÍTUSTÓL AZ ELBESZÉLÉSIG (RÍTUSOK ÉS SZERTARTÁSOK GOGOL KORAI MŰVEIBEN)

Az ukrán származású író korai művészete – jelentősége ellenére – lényegesen kevesebb figyelmet kapott a szakirodalomban, mint későbbi művei. Jóllehet nemcsak Gogol későbbi művészetének kitüntetett jegyeit lelhetjük fel ezekben a művekben, de a XIX. századi orosz próza keletkezéstörténete szempontjából is fontos a két korai novellaciklus. Gogol szisztematikusan gyűjtötte az ukrán hiedelmeket, mondákat, illetve a folklór egyéb hordozóit, így nem meglepő, hogy az *Esték egy gyikanykai tanyán* novelláiban, valamint a *Víjben* nagy számmal találunk a keleti szláv folklórral vonható párhuzamokat. Dolgozatomban a gogoli elbeszélésciklus archetípusát a szertartásban és a rítusban jelölöm meg, és az vizsgálom, milyen viszonyban vannak ezek az irodalmi szövegek az eredeti szertartásokkal, a bennük manifesztálódó képzetekkel és hiedelmekkel, valamint narratív változataikkal, a mítoszokkal és mitológákkal. Az elbeszélésciklust mitopoétikai szempontból is megvizsgálom Lotman, Propp, Ivanov, Frye és mások munkáira támaszkodva. Így jutok el történetmesélésben megjelenő motívumok feltárásához és igyekszem beazonosítani az elbeszélés gyökeréül szolgáló szertartást. A dolgozatban arra a következtetésre jutok, hogy Gogol részben átalakítja és újraértelmezi ezeket a szertartásokat, több szintűvé teszi a jelenség leírását és a középpontba a Propp által elemzett beavatási szertartást állítja. Továbbá amellet érvelek, hogy a novellák sorozatai egy egészként szemlélve ciklikus szüzsét alkotnak, miközben önmagukban is (a különböző természeti jelenségek egyfajta utánzásával) ismétlődést mutatnak, ritmust alkotnak. Ezért magát a történetmesélést is szertartásnak kell tekintenünk, ami elvezet az elbeszélői szó archetípusának megértéséhez.

ALFÖLDI BENEDEK

benedek.alfoldi@gmail.com

szlavisztika

alapképzés, 5. félév

Eötvös Loránd Tudományegyetem

Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:

Dr. Kroó Katalin

egyetemi tanár, ELTE BTK

A TÉR ÉS ALKOTÁS ÖSSZEFÜGGÉSEI AZ OROSZ GONDOLKODÁS TÜKRÉBEN – GOGOL *HOLT LELKEK* CÍMŰ POÉMÁJA

A dolgozat Gogol *Holt lelkek* című poémáját vizsgálja a tér valóságmodellező szerepére összpontosítva, melyet szoros összefüggésben kezel az alkotás gondolkörével és azzal, ahogyan a tér–alkotás téma-összekapcsolásba betagolódik Oroszország karakterisztikumának a meghatározása. A Bevezetés a három kérdéskör kifejtésének logikáját rávetíti Gogol térpoétikáját érintő elméleti szakirodalmi művekre. A *Holt lelkek*ben térpoétikailag érzékletesen ábrázolt világ nem csak önmagán belül fragmentált. Az egységes narratív ív megtörését eredményezi az, hogy egy attól elválasztódó, gyakran lírai hangvételű metaszövegsor formálódik meg, melyet a Gogol-kritika lírai kitérőkként azonosít. Ezek kidomborítják és módosítják az alkotás, alkotóerő, teremtés cselekményből kibontható, illetve ott rejtettebben sugallt értelmezését. Az eseményvilágban megragadható „tapasztalati tér” vizsgálatával indítja a tanulmány a mű olvasását, ezen belül is a város terének bemutatásával. Az itt ’megalkotott’ világ hamisnak, statikusnak és töredezettnek bizonyul. Ezzel szemben Csicsikov földesúri tereken keresztül áthaladó mozgása a térben útnak mondható. A cselekmény szerkezetét, a jobbágyok fiktív megelevenítésének kiemelt jelenetét, továbbá Csicsikov elmesélt élettörténetét figyelembe véve a szakadozott út a cél felé törő mozgás, valamint a megállás és „terpeszkedés” mint térkitöltés ciklikus ismétlődésével jellemezhető. A cselekmény tapasztalati terétől eltávolított lírai meditációk metaszövegtére viszont újradefiniálja az alkotás természetét és lehetőségeit. Ez a narratíva térpoétikailag is kifejezve olyan ívet ír le, mely a végtelenbe tartó lendületes mozgást állítja előtérbe. Az itt fellelhető ellentmondások vizsgálata azt mutatja, hogy az epikus-narratív és a lírai reflexiót vezető beszédmód összeérése a gyakran kettészakadó valóságérzékelés egészben és egészként történő ábrázolását szolgálja. A megjelenítendő valóság és a reprezentációról szóló diszkurzus, a hétköznapi realitás fragmentált világa és a szövegbe formált kétféle – ábrázoló és ábrázolt – valóság egysége olyan szemléletpárokon alapul,

melyek egyre táguló gondolkörben ábrázolják az ábrázolhatatlant, mindennapjaink banális, amorf folyamát. A felsorolt kettősségek a létezés folyamatában rejlő ellentmondásokat mégis az egész áttekintése felől értelmezik, érintve a szöveg és nem-szöveg kapcsolatának szemiotikai végiggondolhatóságát, melyet a pályamunka aktívan bekapcsol a Gogol-mű olvasatának a kialakításába.

TRENDL NÁNDOR

nandortrendl@gmail.com

szlavisztika

alapképzés, 5. félév

Pázmány Péter Katolikus Egyetem

Bölcsészet- és Társadalomtudományi Kar

Témavezető:

*Prof. Dr. Horváth Kornélia
egyetemi tanár, PPKE BTK*

GÓTIKUS MOTÍVUMOK GOGOL ÉS LOVECRAFT ÍRÁSMŰVÉSZETÉBEN

Dolgozatom gerincének a gótikus motívumok bemutatását választottam Nikolay Vasziljevics Gogol és Howard Phillips Lovecraft írásművészetében. A fent említett írók művészetének bemutatása előtt igyekszem arra is választ adni, hogy mi is az a gótikus irodalom, kik voltak első képviselői és mik a legfőbb ismertetőjegyei. Gogol és Lovecraft írásművészetén kívül kitérek még többek között Fjodor Mihajlovics Dosztojevszkijre, Edgar Allan Poe-ra és Oscar Wild-ra is. A dolgozatom végén felvettem két lehetséges teóriát, mely alapján Lovecraft feltételezhetően inspirálódhatott Gogol munkáiból.

KÁDÁR ANNA KATALIN
katalin.anna.kadar@gmail.com

történelem

alapképzés, 3. félév

Debreceni Egyetem, Bölcsészettudományi Kar

*Témavezető:
Dr. Regéczi Ildikó
egyetemi docens, DE BTK*

DOSZTOJEVSZKIJ *BŰN ÉS BŰNHŐDÉS* CÍMŰ REGÉNYE A RASZKOL KONTEXTUSÁBAN

Kutatásom témája Dosztojevszkij *Bűn és bűnhődés* (1866) című regényének és a raszkol kapcsolati pontjainak a vizsgálata. A raszkol szó szerinti jelentése törés, hasadás. Azonban a fogalom a XVII. századi egyházszakadásra is utal, valamint absztrakt kulturális és társadalmi jelenségeket is fémjelez. A skizmán túl az orosz társadalom kettősségére, a kultúrában jelen lévő bináris oppozícióra is mutat. A raszkol fogalom többsíkú jellegének értelmezését a történeti és a társadalmi aspektuson túl az irodalomtudomány eszköztárával közelítem meg a Bűn és bűnhődés interpretációja során.

Dolgozatomban elsődlegesen a mű főszereplőjének, Raszkolnyikovnak a jellemét elemzem Avvakum protopópa önéletírása tükrében. Ennek oka, hogy a Raszkolnyikov nevében felismerhető raszkol mint hasadás kifejezés elvezet a XVII. században a vallási megújulást ellenzőkre használt egyházi terminushoz, illetve a raszkolnyikok, azaz az óhitűek egyik jelentős képviselője, Avvakum protopópa alakjához.

Véleményem szerint a raszkol, vagyis a törés a mű főszereplőjének a jellemében is megfigyelhető jelenség. A regény interpretációjában a személyiségen belüli törésre, a kettősség állapotára, a többszólamúságra fókuszálok. Arra a kérdésre keresem a választ, hogy a személyiségen belüli törés ellenére kialakulhat-e olyan szintézis, amely összekapcsolja a megosztott egész egymással szembenálló elemeit, és a mű epilógusában megjelenik-e az esély a személyiség intakttá válására.

A kutatásom során a karneváli világképnek a regényben jelenlévő attribútumait, a karnevalesszk poétikai megoldásokat a polifónia eszközeinek tekintem. A karnevalizmusnak a poétikai-tartalmi szemponton túl, véleményem szerint történelmi jelentősége is van, mert felidézi a XVII. századi orosz történelem „zavarosságát”.

Az Epilógus elemzése során Raszkolnyikov újjászületésének a szövegbe foglalt lehetőségét vizsgálom. Hangsúlyos kérdés számomra, hogy a főhős képes-e a bűnhődés állapotába kerülni, illetve, hogy – mindebből következően – a regény záró részében a többhangúságot felváltja-e a monologikus szerkesztési elv.

TOMCSIK NÓRA
tnori89@gmail.com
szlavisztika (orosz)
alapképzés, 3. félév
Pázmány Péter Katolikus Egyetem
Bölcsészet- és Társadalomtudományi Kar

Témavezető:
Dr. habil. Horváth Géza
egyetemi docens, PPKE BTK

HAMLET ÉS RASZKOLNYIKOV (POÉTIKAI PÁRHUZAMOK ÉS SZÖVEGINTERPRETÁCIÓ)

Kutatásom célja Shakespeare: Hamlet, valamint Dosztojevszkij: *Bűn és bűnhődés* című művek főhősei között tetten érhető párhuzamok – világszemlélet, motiváció, alaki párhuzamok – vizsgálata volt. Dolgozatom első felében azt az utat mutattam be, mely a *Hamlet* első orosz nyelvű fordításától elvezet Dosztojevszkijig és a *Bűn és bűnhődés*ig, továbbá ismertetem azokat a korabeli, illetve a későbbi, már XX. századi szakirodalmakat, melyek megalapozzák kutatásom hátterét. Mindezekután rátérek a két főhős, Hamlet és Raszkolnyikov közötti poétikai párhuzamok elemzésére, melyeket a két műben egyaránt megtalálható motívumok – az eszme és motiváció; színjáték; kétségbeesés és önértelmezés; monológ – alapján végeztem el. Továbbá kitértem olyan további minták, mint a jó barát toposza (Horatio és Razumihin összevetése); Ophelia és Szonya, illetve az édesanyák közötti párhuzamok; végül a hit, szabadság, üdvösség kérdésének vizsgálatára. A két főhős összevetése során nem csupán az azonosságokra, hanem különbözőségeikre is figyelmet fordítottam, mivel céloom nem Hamlet és Raszkolnyikov alakjának összemosása volt, hanem kettejük, valamint az irodalomtörténetben betöltött helyük és szerepük alaposabb megértése volt, valamint annak feltárása, mennyiben értelmezi újra Dosztojevszkij ezt az 19. századi orosz irodalomban jól ismert alakot, s mennyiben nyit meg új horizontot az oroszországi *Hamlet*-értelmezésekben. Dolgozatom lezárásában összegeztem kutatásaim eredményeit, s egyúttal rövid kitekintésként kitértem olyan későmodern szerzőkre, akik hősei számára Hamlet és Raszkolnyikov alakja szolgálhatott előképként.

GAJDOS NÁRCISZ
narciszgajdos@gmail.com
szlavisztika – orosz
mesterképzés, 1. félév
Pázmány Péter Katolikus Egyetem
Bölcsészet- és Társadalomtudományi Kar

Témavezető:
Dr. habil. Horváth Géza
egyetemi docens, PPKE BTK

KÉPISÉG ÉS SZAKRALITÁS (DOSZTOJEVSZKIJ: *A FÉLKEGYELMŰ*;
TARKOVSZKIJ: *SZTALKER*)

A Tarkovszkijról szóló szakirodalomban többször felmerült már a *Sztalker* főhőse és a Miskin herceg alakja közti párhuzam. Jelen kutatásban arra teszünk kísérletet, hogy a film és a regény poétikai elemzésén keresztül megvizsgáljuk, hogyan próbálta meg Tarkovszkij a *Sztalker*en keresztül újraértelmezni *A félkegyelmű* fő problémáit. Az elemzés kiindulópontja Hans Holbein *Halott Krisztus* című festménye, valamint a Jelenések Könyvének vonatkozó részlete.

Dolgozatunkban körbejárjuk a tárgyalni kívánt két mű idő-, illetve térpoétikai problémáit, amelyek feltételezésünk szerint közvetlenül kapcsolódnak a képiséghez. A művészi kép problémája nem csak a *Sztalker*ben, de *A félkegyelmű*ben is fontos szerepet játszik, amely az irodalom nyelvi megjelenítésében különös figyelmet érdemel. E képiségen keresztül vizsgálhatjuk a mindkét műben folyamatosan jelen lévő Apokalipszist, amely közvetlenül a *Halott Krisztus* ábrázolásához kapcsolódik. Mindemellett figyelmet kell szentelnünk a vallomástétel jelentőségének is, ami mindkét műnek kulcsmotívuma és amely nem jelenhete meg a művészi kép különféle ábrázolásai nélkül.

MOLNÁR ISTVÁN
mistvan2909@gmail.com
szlavisztika (oroszl)
alapképzés, 5. félév
Debreceni Egyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Dr. Molnár Angelika
egyetemi docens, DE BTK

„A PUSZTAI ÉGBOLT BEZÁR, MINT EGY FÉNYKETREC” (A HALÁL
TERÉNEK VIZSGÁLATA A.P. CSEHOV ÉS MÉSZÖLY MIKLÓS MŰVEIBEN)

Mészöly Miklós és Anton Pavlovics Csehov munkásságát is sok jeles tudós kutatta és kutatja mind a mai napig. Ám a két nagy író munkáinak összehasonlításával elég kevesen foglalkoznak. Ebben a munkában komplex képet próbálunk adni három mű közös vonásairól, arról, hogy Csehovnak milyen hatása lehetett a magyar íróra, melyek lehetnek azok az elemei a Magasiskolának, amelyek csehovi örökségnek tekinthetők. Egy ilyen mérvű összehasonlítás fontos mérföldkő lehet mind a két író műveinek összehasonlító elemzéseinek szempontjából, mind pedig Mészöly Miklós olvasatának további bővítése, képeinek pontosabb megértése céljából. A munka elkészítéséhez alapot nyújtanak Mészöly Miklós saját elemzései, írásai is. Mészöly kutatói gyakran hozzák összefüggésbe az író által alkalmazott képeket nyugati írókkal, filozófusokkal pl. Kafkával. Ám csak elvétve találkozni olyan munkával, ami a nagyhatású orosz író, Anton Pavlovics Csehov, hatását is vizsgálná.

Egy ilyen elemzés segíthet feltárni a művek apró részleteit, megismertetni az olvasókat azzal, hogy Csehovot lehet máshogy is olvasni, mint azt ők megszokták. Éppúgy segíthet ez a munka népszerűsíteni a Csehov-olvasást is, ami magának Mészöly Miklósnak is célja volt, hiszen ő maga is csodálattal tekintett az orosz íróra. Viszont legalább ugyanekkora érdemei vannak Mészöly Miklósnak is, hiszen kutatóival egyetértésben állíthatjuk, hogy a 20. századi magyar irodalom egyik legkiemelkedőbb alakjáról van szó.

TAKÁCS NOEL ISTVÁN

takacsnoel0823@gmail.com

angol–történelem osztatlan tanári

osztatlan tanári mesterképzés, 7. félév

Károli Gáspár Református Egyetem

Bölcsészet- és Társadalomtudományi Kar

Témavezető:

Dr. Makkai Béla

egyetemi docens, KRE BTK

„За Родины и Свободы” BORISZ SZAVINKOV POLITIKAI ESZMÉI
ÉS SZEREPE AZ OROSZ POLGÁRHÁBORÚBAN

Dolgozatom az orosz polgárháború (1917–1923) egy kevésbé híresebb, de annál fontosabb személyének, Borisz Szavinkovnak eszméit és tevékenységét mutatja be. Borisz Szavinkov politikai pályafutása több állomást is érintett, többek között a Szocialista Forradalmi Pártot, az Ideiglenes Kormányt és az Önkéntes Hadseereget, mielőtt önálló pályára lépett. A marxista bolsevikok és a többágú fehér mozgalom között Szavinkov egy sajátos agrári alternatívát mutatott fel az úgynevezett „Harmadik Oroszországot”. A dolgozathoz leginkább akkori forrásokat használtam fel amiknek egy részét maga Szavinkov írta az akkori eseményekről és az azokról képzett gondolatiról. A dolgozatomban többször is idézek ezen művekből, ezen idézeteket jómagam fordítottam le az eredeti oroszról magyarra. A forrásokon kívül a XX. század során különböző Oroszországgal foglalkozó folyóiratokból is dolgoztam. Dolgozatom célja Borisz Szavinkov eszméinek bemutatása mint egy lehetséges harmadik út az orosz polgárháborúban, és rámutatni személye fontosságára a polgárháború zűrzavarában.

VIDA TAMÁS
vidatamas42@gmail.com
esztétika
mesterképzés, 3. félév
Pécsi Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Dr. András Csaba
egyetemi adjunktus, PTE BTK

OROSZORSZÁG RÖVID TÖRTÉNETE – AZ „ÚJ SZOVJET EMBER”
SZÜLETÉSE ÉS BUKÁSA SZERGEJ LOZNYICA DOKUMENTUMFILMJEIBEN

A dolgozatom Szergej Loznyica, ukrán filmrendező 20. század orosz történelmével foglalkozó dokumentumfilmjeit vizsgálja, nevezetesen *A per* (Процесс, 2018), a *Blokád* (Блокада, 2005), az *Állami temetés* (Государственные похороны, 2019), a *Revü* (Представление, 2008) és *Az esemény* (Событие, 2015) című filmeket.

Bemutatom, hogy ezek a filmek elsősorban nem az ábrázolt konkrét eseményekkel vagy azok politikai, társadalmi vagy történelmi jelentőségével foglalkoznak, hanem sokkal inkább azokkal a mögöttük meghúzódó mechanizmusokkal, amelyek segítségével a Szovjetunió vezetése megkísérelte a tömegek kollektív tudatát formálni. A fentebb említett filmek tehát a tömegpolitika pszichológiai tanulmányaiként funkcionálnak, bemutatva az ideális szovjet polgár kategóriájának kialakulását és felbomlását.

KOVÁCS DÁVID

kovacs99@gmail.com

történelem–oroszl osztatlan tanári
osztatlan tanári mesterképzés, 9. félév
Szegedi Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:

*Dr. Mikola Gyöngyike
egyetemi adjunktus, SZTE BTK*

A BIRODALMI GONDOLAT ÉS AZ OROSZ NYELVŰ RAP KAPCSOLATA

A rapzene, amely a szovjet korszak végén jelent meg Oroszlországban, az orosz zeneipar egyik legdinamikusabban fejlődő irányzatává vált az új évezredben. Mivel a rap alapvetően radikális, lázadó, a társadalom peremén élők hangján megszólaló, tabudöntögető szubkultúra, felmerül a kérdés, hogyan alakult a története az egyre diktatórikusabbá váló putyini rendszerben.

A rap oroszországi története a mai napig kevésbé kutatott téma, jóllehet társadalmi hatása óriási. Erről tanúskodik az is, hogy Putyin elnök 2018-ban nyilvánosan is beszélt a rapzene megregulálásának szükségességéről.

A dolgozatban mindenekelőtt arra keresem a választ, hogyan reagált az orosz nyelvű rap az egyre inkább uralkodóvá váló hivatalos birodalmi ideológiára, és fordítva: hogyan igyekezett ellehetetleníteni a legradikálisabb szerzőket a putyini rendszer.

A dolgozat első részében azt mutatom be, hogyan módosult a birodalmi politika és ideológia Sztálin halála után. A részletesebb történeti áttekintésre azért van szükség, mert így válik érthetővé, miben gyökereznek azok az ellentmondások és paradoxonok, amelyek a mai napig jellemzik az orosz birodalmi tudatot.

A dolgozat második részében áttekintem az orosz rap történetét és viszonyát az amerikai raphez, majd ezt követően öt alkotó (Oxximiron, Miyagi, Andy Panda, Timati, Egor Krid, pályafutásán keresztül mutatom be az orosz nyelvű rapzene széles palettáját: az ellenzéki küldetéstudattól a rendszer haszonélvezőiig és nyílt támogatóiig.

A dolgozatban kitérek arra is, hogy a rap legjobb alkotásaiban napjaink kortárs költészetévé is vált, ezért az egyes alkotók pályaképeinek bemutatásán túl elemzem néhány jelentősebb daluk szövegét.

SZÍNHÁZTUDOMÁNY

Zsúrielnök:

Dr. Pintér Márta egyetemi tanár (EKKE)

Zsúritagok:

Dr. Imre Zoltán egyetemi docens (ELTE)

Dr. Rákóczy Anita egyetemi docens (KRE)

BARTA ALEXANDRA
barta.alexandra@gmail.com
anglisztika
mesterképzés, 3. félév
Károli Gáspár Református Egyetem
Bölcsészet- és Társadalomtudományi Kar

Témavezető:
Dr. Péti Miklós
intézetvezető, egyetemi docens, KRE BTK

A HENSLOWE NAPLÓ: HOZZÁJÁRULHAT-E PHILIP HENSLOWE NAPLÓJA MARLOWE *DOCTOR FAUSTUS*ÁNAK JOBB MEGÉRTÉSÉHEZ?

A szövegek könyvek átdolgozása és frissítése a Reneszánsz színház bevett gyakorlata volt. A korszak drámaírói jelentős energiát fordítottak drámáik naprakészen tartására, valamint a régi szövegek könyvek átdolgozására, hogy így megőrizhessék népszerűségüket. A koramodern színházi kultúra és a dráma-átdolgozások tekintetében Philip Henslowe kiemelkedő alaknak tekinthető. Henslowe gazdag és befolyásos színházi szakember volt, de elsősorban a naplója az, ami miatt emlékezhetünk rá. A napló nem csupán átfogó és részletes betekintést nyújt a kor színházi kultúrájába, de az első írásos feljegyzéseket tartalmazza Christopher Marlowe *Doctor Faustus*ának, a korszak egyik legnépszerűbb, ugyanakkor leg-problematisabb darabjának előadástörténetéről. Marlowe drámájának vizsgálata, nemcsak az elveszett szövegek könyve miatt jelent különös kihívást, hanem két változata is ismert – az 1604-es „A” szöveg és az 1616-os „B” szöveg –, melyekben számottevő tartalmi és dramaturgiai különbségek mutatkoznak. A kutatók rég megfigyelték a dráma eme jellegzetességét, és számos tanulmány született, hogy magyarázatot találjon a két szöveg tartalmi eltéréseire. Bár a dramaturgiai különbségeket is többen felismerték, ezt a kérdést eddig még nem tárgyalták kellő terjedelemben.

A két publikáció közötti különbségek tekintetében A Henslowe Naplót kulcsfontosságú dokumentumnak tekintem, mivel két dátumot említ, 1597-et és 1602-t, amikor a Marlowe *Doctor Faustus*át frissítették. A kutatásom fő célja annak bizonyítása, hogy a napló által jobban megérthetjük a Marlowe drámájának textológiai problémakörét, pontosabban a „mennydörgés és villámlás” színpadi utasításának eltérő használatát. Tanulmányomban azt a vitaindító javaslatot teszem, hogy a „B”- szöveg gazdagabb dramaturgiája Philip Henslowe által elrendelt módosítások valamelyikének eredménye. A Henslowe-napló és Marlowe darabja közötti kapcsolat feltárásával, dolgozatomban egy új perspektívát javasol a *Doctor Faustus* vizsgálatához.

BALOG HELGA
baloghelga00@gmail.com
magyar nyelv és irodalom
mesterképzés, 1. félév
Szegedi Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Dr. Hász-Fehér Katalin
egyetemi docens, SZTE BTK

A GAZDAG SZEGÉNYEK ÉS ADAPTÁCIÓI.
JÓKAI MÓR ÉS E. KOVÁCS KÁLMÁN

Tanulmányomban Jókai Mór *A gazdag szegények* című regényét és annak szöveges, illetve színpadi adaptációit vetem össze egymással. A vizsgálandó anyag kiválasztása azonban egyáltalán nem volt problémamentes, hiszen attól függött, hogy milyen adaptációmeghatározást sikerül mögé helyezni. Jókai regénye 1890-ben először tárcaregényként jelent meg a *Nemzet* című napilapban; ezt követte ugyanezen évben a könyvmegjelenés; 1893-ban a Budai Népszínház számára maga Jókai írt belőle népszínművet, és ő instruálta a zenés-táncos darab színpadra állítását, majd szövegesen is megjelentette munkáját, immár „népdráma” jelöléssel. Már e négy szöveg is jelentősen eltért egymástól mediálisan, szövegesen, koncepcionálisan és műfajilag is. 1955-ben E. Kovács Kálmán dolgozta fel a történetet (a Jókai-drámát és/vagy a Jókai-regényt) az akkori Faluszínház számára, majd 1958-ban, közelebb lépve a (marxista módon értelmezett) regény cselekményszerkezetéhez, nyomtatásban is megjelentetett egy dramatizációt. 1961-ben musical comedy, 2004-ben pedig egy eklektikus színpadi produkció született a történetből. A színpadi előadások jellegére, történetkezelésére a sajtókritikákból tudtam visszakövetkeztetni; a szöveges változatok ma is hozzáférhetők, a 2004-es előadás pedig online megtekinthető.

Mindehhez alaposan át kellett gondolni, hogy milyen adaptációelméletekkel közelíthető meg ez a sokféle forrásra visszavezethető, és sokfelé elágazó anyag. A tanulmány első fejezetében ezért az adaptáció fogalmát, jellemzőit tekintem át, főként Linda Hutcheon *A Theory of Adaptation* című könyve alapján. A gondot eközben az autonómiára épülő adaptációfogalom jelentette, és elsősorban ezen kellett módosítanom: hiszen a Jókai-történet feldolgozói – mint az a további fejezetekből kiderül – gyakran egyenrangú forrásként kezelték az egymástól gyökeresen eltérő Jókai-regényt és Jókai-drámát; a regényszöveget eközben részben hagyományozódó értelmezési panelek alapján kezelték, részben elmel-

lőzték, részben saját ideológiájuk alapján átértelmezték, részben pedig a Jókai-dramatizációkkal ötvözték. A tanulmányom fő eredménye, hogy az adaptációk fényében új értelmezését kísérli meg a regénynek, ugyanakkor rámutat arra is, hogy a különböző ideológiák mentén, de nagyon hasonló intencióval és dramaturgiával dolgozó adaptációk miért idegenkedtek a regény szociális és morális tanulságainak figyelembe vételétől.

PATAKFALVI ANITA

anitapatakfalvi@gmail.com

magyar nyelv és irodalom, Világ- és összehasonlító irodalom

alapképzés, 3. félév

Babeş–Bolyai Tudományegyetem

Témavezető:

*Dr. habil. T. Szabó Levente
egyetemi docens, RO BBTE*

A VENDÉGJÁTÉK MINT SAJÁTOS SZÍNHÁZI HELYZET
ÉS KOMMUNIKÁCIÓS FORMA AZ 1870-ES ÉVEKBEN A KOLOZSVÁRI
TÁRSULAT ÉLETÉBEN

Dolgozatom hipotézise, hogy a vendégjáték olyan önálló kulturális kódokkal rendelkező játéktípus, amely sajátos színházi helyzetet teremt és jelent a színész, a színház, a közönség és a sajtó számára a 19. század utolsó harmadában. Ennek a hipotézisnek a keretei között arra vállalkozom, hogy az 1870-es évek kolozsvári színházi életéhez kapcsolódó esettanulmányokon keresztül fejtssem ki, értsem meg, dokumentáljam és árnyaljam az erről a játéktípusról tudottakat. A dolgozat tétje, hogy feltárja a vendégszereplések összetettségét: ennek a fényében vizsgálom a vidék és centrum színházzociológiai viszonyát.

PÉTERFFY BARNABÁS
peterffyarnabas@gmail.com
szabad bölcsészet
alapképzés, 5. félév
Károli Gáspár Református Egyetem
Bölcsészet- és Társadalomtudományi Kar

*Témavezető:
Dr. habil. Kékesi-Kun Árpád
egyetemi docens, KRE BTK*

SZTRAVINSZKIJ TAVASZI ÁLDOZATÁNAK ŐSBEMUTATÓJA ÉS FOGADTATÁSA A KORABELI BESZÁMOLÓK ALAPJÁN

A dolgozat azt vizsgálja, hogy a Tavaszi áldozat létrejöttéről és az ősbemutatóról készült beszámolók miben térnek el egymástól. Mivel egy ismert balettelőadásról van szó, arra lehetne számítani, hogy könnyen megállapíthatók a történetek. A korabeli beszámolók ellenben gyakran eltérnek egymástól. Ezt az összehasonlítást a dolgozatban megelőzi a szakirodalmak ismertetése, az események tér és időbeli elhelyezése, majd a Tavaszi áldozat alkotói életéről való rövid összefoglalók, amelyek végül a Tavaszi áldozat ötletének felmerültével összeérnek. Az összehasonlítást követően még szó esik a fogadtatásról, valamint egy játékfilmről, ami rekonstruálni próbálta a történeteket. A játékfilm azért kerül említésre, hogy egyfajta példaként láthatóvá váljon, hogy a készítőinek dönteniük kellett az ellentmondásos források között.

SZÁNTÓ SZÁVA MARIANNA
szantoszava@gmail.com
színháztudomány
mesterképzés, 3. félév
Károli Gáspár Református Egyetem
Bölcsészet- és Társadalomtudományi Kar

*Témavezető:
Prof. Dr. habil. Sepsi Enikő
egyetemi tanár, KRE BTK*

MŰVÉSZET VAGY GYÓGYÍTÁS? ALEJANDRO JODOROWSKY
ALKALMAZOTT SZÍNHÁZI GYAKORLATAI

Dolgozatomban Alejandro Jodorowsky munkásságának késői szakaszát járom körbe, illetve a színházi gondolkodást és a terápiás célokat ötvöző „gyógyító művészetének” színháztudományi kategóriákba való besorolására vállalkozom. Továbbá arra a kérdésre keresem a választ, hogy az ukrán gyökerekkel rendelkező chilei színházi alkotónak és filmrendezőnek az 1960-as évek közepén, a nagyszabású performanszaiból megszülető és több mint félévszázadon át továbbfejlesztett módszere valójában művészet vagy pedig gyógyítás.

RÁCZ RÁHEL ERZSÉBET
rachel1.racz@gmail.com
színháztudomány
mesterképzés, 3. félév
Károli Gáspár Református Egyetem
Bölcsészet- és Társadalomtudományi Kar

Témavezető:
Dr. habil. Domokos Johanna
egyetemi docens, KRE BTK

PROGRESSZÍV NŐ-REPREZENTÁCIÓ RUTTKAI ÉVA PERFORMATÍVUMAIBAN

A színháztudomány jelenlegi horizontján és a kulturális köztudatban Ruttkai Éva színésznői profiljához leginkább a vígszínházi stílusú előadások és drámai hősnők társulnak. Megállapítható azonban, hogy Ruttkai Éva színházi előadásai és megformált karakterei legtöbb esetben erős, esetenként rebellis természetű, progresszív irányultságúak, olyan markáns nőreprezentációt közvetítve, amelyek társadalmi vagy magánéleti konfrontációba kerülnek. A tanulmány a színésznő azon előadásait, performatívumait vizsgálja, amelyek progresszív nőreprezentáció mentén haladják meg a hozzá kapcsolódó elváráshorizontot és sztereotípiát. A tanulmány azokkal a színházi eseményekkel foglalkozik, amelyek Ruttkai Éva profiljának diverz kontextust kölcsönözve transzformálják egy meghatározott séma menti, jelentősen egysíkúnak ható kategorizálás lehetőségét. A dolgozat célja, hogy egy komplexebb kontextusban interpretálja a túlzottan hagyomány- és konvencióelvű összefüggésben értelmezett, rendkívül gazdag, műfaji és stilisztikai szempontból sokrétű művészi profillal rendelkező Ruttkai Éva színházi életművét. A dolgozatban olyan feminin narratívák szerepelnek, amelyek valamilyen módon eltérnek a hagyományosnak tekintett női ábrázolási metódusoktól, és a konvencionális drámai szerepköröket meghaladják. A tanulmány első fejezete Ruttkai Éva színházi életművének konvencionális dramaturgiai praxisú progresszív nőreprezentációit mutatja be, amelyek hagyományos dramatikusan kereteket követő struktúrában ábrázolódnak. A dolgozat második része a performatív fordulat kódjait integráló előadást vizsgálja, amely a szokványos nőillusztráció differenciált megjelenítésén túl formailag is radikálisan új, a kőszínházi tematikát tekintve forradalmi szempontból mutatkozik. Ruttkai Éva színésznői megnyilvánulásai kapcsán a legnagyobb mértékű innovációt, amely a lineáris, szabályelvű dramaturgiai keretrendszer teljesen elhagyja, a *Parancsolj velem, tündérkirálynő!* című előadást mutatja.

KERTÉSZ ÁDÁM
adamgardenair@gmail.com
színháztudomány
mesterképzés, 1. félév
Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Dr. Darida Veronika
egyetemi docens, ELTE BTK

IDENTITÁS, ÁBRÁZOLÁS ÉS SZTEREOTÍPIA
BALOGH RODRIGÓ *FALUNAP* CÍMŰ DRÁMÁJÁBAN

A kortárs magyar színházban egyre több szerep jut a szociális, szexuális, etnikai kisebbségeknek. A romák reprezentációja a többi kisebbséghez képest jelentősen nagyobb a színházban és az irodalomban. A kortárs roma önreprezentáció színházi esztétikája és témaválasztása tudatos abban az értelemben, hogy reagálnak a többségi társadalomra. Azok a formák, amelyek sokáig meghatározták a többségi társadalomtól eltérő csoportok reprezentációját ott kísértenek a színpadon, amellyel az alkotóknak kezdeniük kell valamit. Az önreprezentáció tudatos ebben az értelemben, ugyanis mondanivalója nem csak saját közösségének szól és így képes lehet társadalmi változást elérni. A dolgozat elemzési kerete az 1980-as évektől elinduló posztkoloniális diskurzus főbb elemzési szempontjai, amely elsősorban gyarmatosító és gyarmatosított kultúrák egymásra hatását vizsgálja, de én is, ahogy sokan mások is az Európán belüli kultúrák közötti alá és fölérendelő viszonyok leírására alkalmazom. Gayatry Spivak tanulmányából kiindulva próbálok az ellen érvelni, hogy az alárendelt nem tud részt venni a többségi társadalom által meghatározott diskurzusban. Spivak módszerét alkalmazva először áttekintem, hogy az alárendelt, roma szubjektum hogyan reprezentálódik az irodalmi diskurzusban. Nem hagyatkozom pusztán a többségi társadalom vagy pusztán a romák önreprezentációjának vizsgálatára, mert nem tartom előre vezetőnek a reprezentáció autentikus vagy nem autentikus meghatározását. A felvetett szempontok és szakirodalmak alapján a roma és szegénységrepresentációt vizsgálom a *Falunap* című, falusi uzsorásokról (is) szóló drámában. A dolgozat az irodalmi/színházi roma reprezentációról szóló diskurzushoz kíván hozzájárulni egy – az intézményes színházi szakmán kívülről – kortárs alkotócsoport előadásának/drámaszövegének elemzésével.

BÁLINT ZSÓFIA

balint.zsofi97@gmail.com

magyar – dráma- és színházismeret osztatlan tanári

osztatlan tanári mesterképzés, 9. félév

Szegedi Tudományegyetem

Bölcsészettudományi Kar

Témavezetők:

Dr. Jászay Tamás

egyetemi adjunktus, SZTE BTK

Dr. Kérchy Vera

egyetemi docens, SZTE BTK

AZ EMBERI TEST ÉS A BÁB KAPCSOLATA – VARIÁCIÓK A BÁBRA

„Hogyan jeleníthetik meg az emberek a már nem emberit, de még nem teljesen embertelent?” – kérdezi Darida Veronika *A dehumanizáció színpadai* című tanulmányának előszavában. Kérdése összegzi kutatásom fő megfigyelési szempontját: dolgozatom célja annak megmutatása, hogy kortárs magyar színházi előadásokban az emberi test és a báb közös szerepeltetése milyen elemzési szempontokat villant fel, hogyan értelmezi újra egymás szerepét az élő és élettelen test. Az előadásokban a báb különféle variációkban jelenik meg, kezdve a báb és az ember összekapcsolt létezésétől egészen addig, amíg az élő test az „elbábosodás” technikája által próbálja magát élettelenné tenni. A test bábbá válásának lehetőségeit az emberbáb fogalom keretében elemzem, amelyet kétféle értelmezésben definiálok. Egyrészt, emberbábnak tekintem azokat az ábrázolásokat, amelyekben a színész mozdulatai által próbálja testét elbábosítani, másrészt az olyan előadásokat, amikor az élő és élettelen test összeolvadása által egy hibrid lény jelenik meg a színpadon.

A kortárs magyar színházat folyamatosan foglalkoztatja a báb és az ember határainak, különbségeinek vagy éppen összemoshatóságának kérdése. Ezeket a kérdéseket a kortárs tánc- és mozgásszínház ugyanúgy felveti, ezért elemzésemben is vegyesen használtam alapvetően prózaszínházi (Jeles András: *A boldog herceg*) és táncszínházi (Gergye Krisztián: *Kokoschka babája*, Ladányi Andrea: *Alaine – Ideje a meghalásnak*, BL) produkciókat. Kutatásom célja annak megmutatása, hogy az előadások hogyan értelmezhetőek különféle bábelméleti teóriák, illetve a poszthumán színházelmélet keretében. Az értelmezésekhez Kleist *A marionettszínházról* című szövegének különböző olvasataihoz (klasszicista – komoly, romantikus – ironikus) kapcsolódó tanulmányokat használom. A bábelőadások poszthumán olvasata esetében Darida Veronika poszthumán

színházról (elsősorban az állat színpadi megjelenéséről) szóló szövegeit, illetve a robot/androidszínház magyar nyelvű szakirodalmának főbb jellemzőit vonatkoztatom rá a báb megjelenésére az előadásokban. Az emberbáb kétféle értelmezését Gilles Deleuze és Félix Guattari leendő (az emberi test elbábosításánál), illetve Donna J. Haraway kiborg (az emberbáb hibrid ábrázolásainál) fogalmának keretei között elemzem.

SZENDRŐ SÁRA

saraszendro0@gmail.com

magyar – dráma- és színházismeret osztatlan tanári

osztatlan tanári mesterképzés, 7. félév

Pannon Egyetem

Modern Filológiai és Társadalomtudományi Kar

Témavezető:

Dr. Kovács Gáborján

egyetemi docens, PE MFTK

A BÁBOK KARAKTERÉNEK MEGFORMÁLÁSA

Tudományos diákköri kutatásom tárgya a bábok, mozgatott tárgyak karaktereinek, személyiségének megteremtésének folyamata. Írásomban a mozgatók és mozgatottak, a színészek és a bábok viszonyára, kölcsönhatására is fókuszálok. Ezt specifikusan egy előadás kapcsán kutatom, mely a Mesebolt Bábszínház és a Weöres Sándor Színház közös *Szólít a szörny* című produkciója, ami a Kabóca Bábszínház hozzájárulásával jött létre.

Kutatásom központi kérdései és témája miatt, néhány kiemelten fontos alapot igyekszem mondatba foglalni napjaink bábművészetével kapcsolatban. Körbejáró a báb, a bábszínház, a bábművészet fogalmait.

Kérdéseim között szerepel többek között, hogy mitől válik egy mozgatott tárgy karakterré és személyiséggé, milyen módon kap lelket egy báb, valamint ezek hogyan születnek meg az alkotók és mozgatók munkafolyamata során. Vagy a bábkészítő kezei alatt történik a teremtés és életre keltés mozzanata is? De mi is az a karakter és mi teremti ezt meg? A mozgás, a mozgatás, a formák, az anyagok, a mozgató és mozgatott kapcsolata? Többek között ezekre a kérdésekre igyekszem választ keresni.

A bábok és a mozgatott tárgyak karakterét leginkább két szempontból közelítem meg írásomban: a bábok megalkotása, tehát a készítő oldala, valamint a báb animálása, tehát a mozgató szemszöge. Kutatómunkám során interjút készíthettem a Nagyit mozgató, játzó Blattner Géza-díjas és Magyar Bábművész Szövetség különdíjas bábszínésszel, báb- és gyerekszínházi rendezővel, meseíróval, dramaturggal – Kolozsi Angélával. Továbbá a szombathelyi Mesebolt Bábszínház igazgatójával, Kovács Gézával, és a *Szólít a szörny* traumajáték bábjainak tervezőjével és készítőjével Mátravölgyi Ákossal.

A karakterépítés munkafolyamata közben a bábkészítő felruházza bizonyos külső tulajdonságokkal a színek, formák, a kiválasztott bábtechnika által a mozgatott tárgyat, majd a színész a báb mozgatásával, animálásával, színészi karakterformálásával, hangjával még egy réteget ad a báb karakterének, ami a néző szemei előtt meglevenedik és megszületik a karakter.

SZOCIOLINGVISZTIKA, ANTROPOLÓGIAI NYELVÉSZET

Zsúrielnök:

Dr. Kontra Miklós professor emeritus (KRE)

Zsúritagok:

Dr. P. Lakatos Ilona főiskolai tanár (NYE)

Dr. Sinkovics Balázs egyetemi docens (SZTE)

BORISSZA EMESE
borissza.emese@gmail.com
alkalmazott nyelvész
mesterképzés, 7. félév
Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Dr. Hattyár Helga
egyetemi adjunktus, ELTE BTK

„RENDES EMBERNEK VAN PINCÉJE ÉS SZŐLŐJE” – LOKÁLIS IDENTITÁSOK NYELVI KONSTRUÁLÁSÁNAK VIZSGÁLATI LEHETŐSÉGEI

Az identitások diskurzusokban keletkeznek, azaz nem feltételezhetjük, hogy az interakciót megelőzően stabil és kidolgozott formájukban léteznek az egyén tudatában (Bucholtz–Hall 2005: 586). Kutatásom célkitűzése volt vizsgálni, hogy a Bakonyzsücsön élők hogyan határolják el magukat másoktól, milyen identitásokat hoznak létre, hogyan strukturálják a település közösségét a nyelvi kifejezőeszközök által. A kevert módszertant alkalmazó vizsgálatommal a nyelvészeti identitáskutatás diskurzusához csatlakozom. A kutatáshoz az identitás társas-konstruktivista szemléletmódja szolgált kiindulópontként, viszont a lokális identitások nyelvi konstrukciójának vizsgálatához más nyelvészeti területek, és más tudományágak fogalmainak együttese által alkottam meg szempontrendszeremet. Az általam végzett vizsgálat során felhasználva a szociolingvisztika társas-konstruktivista hullámának szemléletét és bizonyos módszereit, a térelmélet néhány megközelítését, illetve a kronotoposz fogalmát létrehoztam egy keretet, amelyben olyan szempontok rendszerét alkottam meg a szakirodalomra támaszkodva, amely lehetővé teszi azt, hogy a lokális identitások nyelvi konstruálásának jelenségét vizsgálni lehessen. A kutatás más mikroközösségekben való alkalmazása lehetővé teszi azt, hogy bizonyos kistelepülések nyelvi gyakorlatait a lokális identitások létrehozását illetően össze lehessen vetni, valamint akár vidék-város viszonyában is végezhető legyen hasonló vizsgálat.

KŐSZEGI ÁRON

koszegi.aron1@gmail.com

alkalmazott nyelvészet

mesterképzés, 8. félév

Eötvös Loránd Tudományegyetem

Bölcsészettudományi Kar

Témavezetők:

Dr. habil. Bodó Csanád

egyetemi docens, ELTE BTK

Szabó Gergely

tudományos segédmunkatárs, ELTE BTK

MASZKULINITÁSOK KONSTRUKCIÓI EGY TEMATIKUS MAGAZINBAN

A meleg maszkulinitások kiemelt jelentőségűek a szociolingvisztikának a nyelv, nem és szexualitás összefüggéseit vizsgáló területén, mivel a férfiség diskurzusai akkor válnak a leginkább felismerhetővé, ha olyan nemi vagy szexuális kisebbségek képezik a kutatás tárgyát, amelyek nem felelnek meg a heteronormativitásnak (Cameron 2005). Jelen kutatás célkitűzése egy olyan magazin vizsgálata volt, amely meleg magazinként indult, ma már azonban inkább LMBTQ magazinként reprezentálja magát. Hazai kutatások foglalkoztak már maszkulinitások konstrukcióival, olyan vizsgálat azonban, amely LMBTQ magazint elemzett volna ebből a szempontból, még nem született. Ezt az űrt azért fontos betölteni, mivel egy ilyen kutatás rávilágíthat arra, hogy a magyarországi LMBTQ kisebbség életében fontos szerepet játszik egy magazin, amelynek a célja nemcsak a szóra-koztatás, hanem a társadalmi a szerepvállalás is. Utóbbi magában foglalja a párbeszéd kezdeményezését a nemi és szexuális kisebbségek és a társadalom egésze között, valamint minták nyújtását olyan meleg férfiak számára, akik még küzdenek saját maguk elfogadásával. A kutatás vizsgálati anyagát a *Humen* 2019. évi évfolyama képezi. A vizsgálat komplex módszertannal tesz kísérletet a kutatási kérdések megválaszolására. Ez jelent egyrészt korpuszalapú, kvantitatív, másrészt kvalitatív elemzéseket. Utóbbi pedig nemcsak a szövegekre, de a vizuális elemekre is kiterjed. A vegyes módszertan alkalmazása magazinok elemzéséhez különösen jól illeszkedik, mivel ezek nagy szöveg- és képmennyiséget is tartalmaznak. A kutatás amellet érvel, hogy a *Humen* már inkább LMBTQ magazinként reprezentálja magát, ugyanakkor a férfiakat továbbra is felülreprezentálja. Másrészt a férfiképek konstrukcióját is befolyásolja az, hogy a lap elmozdult az LMBTQ személyek megjelenítése felé: ennek megfelelően értékeli

az elemzett szövegek a maszkulinitás-konstrukciókat. Összefoglalásképpen, ez a kutatás azáltal, hogy megvizsgálja a magazin férfiképeit, rávilágít arra, hogy a populáris kultúra termékei kísérletet tesznek arra, hogy aktív szerepet játsszanak egy kisebbség életében és társadalmi elfogadásában.

KISS BETTINA
betti0525@gmail.com
angol–rajz osztatlan tanári
osztatlan tanári mesterképzés, 8. félév
Szegedi Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

*Témavezető:
Huber Máté
egyetemi tanársegéd, SZTE BTK*

A MAGYAR (bVn) VÁLTOZÓ KIEJTÉSE: SZOCIOLINGVISZTIKAI ESETTANULMÁNY DÉL-MAGYARORSZÁGRÓL

William Labov szociolingvistától származik az az ötlet, hogy azt vizsgáljuk, hogy az emberek miért változtatják meg a beszédüket bizonyos esetekben, és miért nem változtatják azt más esetekben. Ő a New York-i akcentust tanulmányozta, különösen az (r) változó használatát. Eredményei azt mutatták, hogy az egyén stílusváltásának legfőbb elősegítője a saját beszédére fordított figyelem mértéke. Számos tudós érvelt ez ellen, azt hangsúlyozva, hogy más tényezők is hozzájárulnak az egyén stílusváltásához. A beszédmódváltás jelensége nemcsak az angol nyelvben fordul elő, hanem más nyelvekben, például a magyarban is. Több olyan változót is vizsgálhatunk, amely a New York-i (r)-hez hasonló, jelen dolgozat azonban a magyar (bVn) változóra koncentrál. Ennek két változata van, a formális [bVn] és az informális [bV]. Azért választottuk ezt a változót, mert a [bV] változat hasonlóan stigmatizált, mint a New Yorkban vizsgált (r) változó. Jelen dolgozat célja a (bVn) változón keresztül a magyar nyelvben a stílusváltás vizsgálata arra nézve, hogy releváns tényező-e manapság a beszédre való odafigyelés. Továbbá a jelen dolgozat azt is vizsgálni kívánja, hogy az emberek közötti ismertségi szint releváns tényező-e a stílusváltás során. A trianguláció módszere kerül alkalmazásra, és az adatokat a Dél-Alföldön szociolingvisztikai terepkutatással gyűjtöttük. Az első módszertani komponens egy gyors és anonim felmérés, amely Labov New Yorkban végzett felmérésén alapul, és 100 válaszadóval készült, míg a második komponens szociolingvisztikai interjúkat tartalmaz 30 fővel. A gyors és anonim felmérés adatai azt mutatják, hogy az emberek többsége az informális [bV] változatot használja, amikor kevésbé figyel a beszédére, és a formálisabb [bVn] változatot, amikor nagyobb figyelmet fordít rá. Az interjúk, amelyek célja az ismeretségi szint hatásának vizsgálata, azt bizonyítják, hogy a természetes beszéd jelentősen eltér a hangos olvasástól, így az a komponens, ahol ez a természetes beszédmód előfordul, a leginkább árulkodó a (bVn)

változó használatáról. Az eredmények a következő összefüggésre mutatnak rá: minél szorosabb a kapcsolat, illetve minél magasabb az ismeretségi szint a kérdező és a kérdezett között, annál nagyobb a [bV] változat előfordulása. A két komponensben gyűjtött adatokból arra lehet következtetni, hogy a beszédre való odafigyelés releváns tényezője a stílusváltásnak, csakúgy, mint az ismeretség szintje, anélkül, hogy e két tényező között hierarchia lenne.

SÁNDOR LILLA KAMILLA
lillakamilla007@gmail.com
angol–etika osztatlan tanári
osztatlan tanári mesterképzés, 7. félév
Debreceni Egyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Virovec Viktória
doktoranda, DE BTK

AZ *-E* KÉRDŐ PARTIKULÁRÓL MÚLT IDEJŰ FELTÉTELES MÓDÚ IGEALAKOT TARTALMAZÓ FŐMONDATOKBAN

A magyarban a főmondati *-e* partikula eldöntendő kérdést jelöl. Kenesei (1992) és Grétsy–Kemény (2005) szerint az *-e* a művelt köznyelvi használatban a finit ige végére kerül, míg Kassai (1994), Gyuris (megj. alatt) és Virovec–Sándor (2022) a normától eltérő szerkezeteket vizsgálta. A dolgozat célja a szakirodalomban az *-e* használatára vonatkozóan megfogalmazott hipotézisek egy részének empirikus tesztelése. Cél volt megtalálni, hogy mely grammatikai változók befolyásolják a főmondati *-e* helyét (V-*e* volna/V volna-*e*). Az erre vonatkozó elfogadhatóságot és használatot tesztelő két kérdőívben változók voltak az *-e* helye, a főmondat jellege (bizonytalanság/direkt kérdés), és az esemény megtörténte (megtörtént vagy nem). A bizonytalanságot kifejező kérdésekben nincs szignifikáns különbség a két szerkezet használata között, ha az esemény nem történt meg. Direkt kérdésekben, ha az esemény bekövetkezett, akkor kevésbé fogadják el az *-e*-t a feltételességet kifejező *volná*-n. Az V-*e* volna elfogadhatóbb bizonytalanságot kifejező mondatokban, ha az esemény nem történt meg. Az elfogadott/használt főmondati *-e*-re a tesztelt változók és a kitöltők életkora gyakorol hatást, mivel fiatalabbak kevésbé ítélik el az V-*e* volna-t, ami a szerkezetek használatának alakulását mutatja. Adatokat gyűjtöttünk a *nem-e*, határozószó-*e*, igekötő-*e* és kettős partikulás szerkezetekkel kapcsolatban. A kitöltők legkevésbé a *nem-e*-t javították és az összes lehetőség közül ezt választották legtöbbször. Az adatok alátámasztják, hogy a Gyuris (megj. alatt) által definiált használati feltételeknek megfelelő *nem-e* elfogadott/használt, így a művelt köznyelv részének tekinthető.

TALLÁROM RÉKA
tallaromreka@gmail.com
magyar–olasz osztatlan tanári
osztatlan tanári mesterképzés, 3. félév
Debreceni Egyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Dr. Reszegi Katalin
egyetemi docens, DE BTK

MAGYAR SZAKOS EGYETEMI HALLGATÓK NYELVI ELŐÍTÉLETESSÉGÉNEK VIZSGÁLATA

A nyelvészetben és a szociológián belül jó ideje ismeretes, hogy az iskolai sikertelenség alapja sok esetben a nyelvi alapú megkülönböztetés. Ezt néhány éve a magyar oktatás vonatkozásában is egyértelműen kimutatták Jánk István vizsgálatai a magyart tanító pedagógusok körében. Annak ellenére van ez így, hogy a leendő magyar szakos tanárok megtanulják, hogy nyelvi szempontból valamilyen nyelvváltozat azonos értékű, továbbá tanulnak a nyelvi alapú hátrányos megkülönböztetés elméleti hátteréről, megítéléséről. Kérdéses azonban, hogy ezt az elméleti tudást mennyire tudják értékeléses feladathelyzetben – akár tudatosan – alkalmazni a gyakorlatban. Dolgozatomban az erre irányuló vizsgálatom eredményeit mutatom be, melyhez alapvetően a Jánk István által kifejlesztett módszertant alkalmaztam, azt egy további kérdésblokkal bővítve. A vizsgálatban 84 magyar szakos hallgató vett részt. Az eredményekből kitűnik, hogy a nyelvjárási beszélő és/vagy korlátozott kódban felelő gyermek negatív megítélése mind a kapott érdemjegyekben, mind pedig a személyiségére vonatkozóan tetten érhető; azaz az elméleti ismereteket – még ha emlékeznek is rá – nem feltétlenül képesek a hallgatók konkrét feladathelyzetben alkalmazni. Annak érdekében, hogy az egyetemi képzés hatása mérhető legyen, a válaszokat egy további szempont alapján is értelmeztem: összevettem azok eredményeit, akik még nem tanultak a nyelvi diszkrimináció kérdéséről, azokéval, akik már igen, s ezen belül is különbséget tettem a témát aktuálisan tanuló, illetve korábban tanulók között. A három 28 fős csoport válaszainak összevetése a pedagógusképzés szempontjából tanulságos eredményeket hozott, s egyrészt azt mutatják, hogy a képzés során törekedni kell az egész kérdéskörrel tanult ismereteknek a gyakorlatba átültetésére is; a kapott eredményeket továbbá a módszertani képzésen belül, az értékelés kapcsán is érdemesnek tűnik figyelembe venni.

GYURIS BENCE
gyurisbence18@gmail.com
anglisztika
alapképzés, 6. félév
Szegedi Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

*Témavezető:
Huber Máté
egyetemi tanársegéd, SZTE BTK*

LANGUAGE ATTITUDES OF HUNGARIAN SPEAKERS TOWARDS INNER, OUTER AND EXPANDING CIRCLE VARIETIES OF ENGLISH

The paper investigates the language attitudes of Hungarian speakers towards different varieties of the English language. The attitudes towards each variety are examined individually as well as divided into groups. Both status and solidarity traits are studied. Previous research has shown that we attribute different values of status and solidarity traits towards speakers of different varieties; however, attitudes of Hungarian speakers of English have scarcely been investigated. Participants filled out a questionnaire, which contained audio recordings of seven speakers of English, as well as questions regarding each of them. The differences between the results of each speaker are investigated in light of the hypothesis that ENL (English as a Native Language) speakers will be rated more favourably than other speakers, which the research proves: the results of the speakers from England, Scotland and the United States greatly exceed the results of the others in terms of both status and solidarity traits. This shows that ENL varieties have a higher prestige than other varieties, even in a Hungarian (EFL – English as a Foreign Language) context. The results of the Hungarian speaker are almost always more favourable than those of other non-ENL speakers, which indicates that people tend to prefer those varieties that they are familiar with

CSEPI DÓRA
csepidori10@gmail.com
magyar
alapképzés, 6. félév
Pécsi Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Dr. habil. Orbán Jolán
egyetemi tanár, PTE BTK

KÜLSŐ ÉS BELSŐ EMIGRÁCIÓK. KERTÉSZ IMRE NYELVFELFOGÁSA AZ EMIGRÁNS ÍRÓK SZÖVEGEINEK TÜKRÉBEN

Dolgozatomban Kertész Imre budapesti hagyatékában található esszéinek szövegváltozatait vizsgálom a 20–21. századi magyar és német emigrációs irodalom kontextusában. Tézisem szerint Kertész esszéinek nyelvfelfogása a belső emigráció és a száműzetés fogalmakban tematizálódik, benne ugyanaz az eszköztár figyelhető meg, mint az emigráns szerzők írásaiban, emiatt Kertész nyelvhez való viszonyát nemcsak a holokausztirodalom, hanem az emigrációs irodalom keretei között is érdemes vizsgálni. Az emigráció nem csupán állapot, hanem töréspont is, ami Kertész esetében megegyezik a holokausztapasztalat által előidézett élettörténetbeli szakadással. Dolgozatom fő szempontja az emigráns írók nyelvhez és hazához való viszonya. Kertész esszéiben nyelvvesztés-problematika a meghatározó, amely az anyanyelv jogától való megfosztottságának traumájaként jelenik meg, ebből következően a beszélő számára kérdésessé válik a saját, autentikus nyelv megtalálása. Összevetem Kertész Imre és Jean Améry esszéit más emigráns német és magyar írók szövegeivel, rámutatok arra, hogy a magukat világpolgárnak tekintő szerzők műveiben a nyelvkrízis nem jelenik meg reflektáltan. Az elemzett szövegekben a saját, érvényes nyelv lehetetlensége a nyelvek közötti állapotként tematizálódik, amely az elhallgatásban és a fragmentáltságban nyilvánul meg.

VÁRADI KRISZTIÁN

varadikrisztian98@gmail.com

filológia (magyar nyelv és irodalom)

mesterképzés, 2. félév

II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola, Beregszász

Témavezető:

Dr. Gazdag Vilmos

főiskolai docens, UA IIRFKMF

SZLÁV KÖLCSÖNSZAVAK MEGJELENÉSE A KÁRPÁTALJAI DIÁKOK NYELVHASZNÁLATÁBAN

A tanulmány a kárpátaljai magyar főiskolás és egyetemi hallgatók, valamint szakgimnáziumi és szakképzésben tanuló diákok nyelvhasználatában megfigyelhető ukrán/oroszc eredetű kölcsönszavak jelentésének ismeretét vizsgálta. A jelenségre a Kárpátalján uralkodó többnyelvűségi helyzet ad magyarázatot: a térségben felnövekvő magyar kisebbséghez tartozó diákok nyelvhasználatára hatást gyakorol az ukrán államnyelv, valamint a területen korábban széleskörben használt orosz nyelv is. Ennek eredményeként a kárpátaljai fiatalság mindennapi nyelvi érintkezései során olyan szláv kölcsönelemeket használ beszédében, amelyek az anyaországi hallgatóság számára teljesen érthetetlenek lennének, viszont a régió lakosságának nyelvhasználatában már teljes mértékben természetesnek számítanak. A kutatás során egy online kérdőívben szereplő feladatokat kellett megoldaniuk az adatközlőknek (63 fő), amely bemutatja, hogy milyen mértékben vannak tisztában egyes szláv jövevényszavak jelentésével, illetve képesek-e magyar köznyelvi kifejezésekkel helyettesíteni az adott ukrán/orszc nyelvi elemeket a kommunikációs szituációkban. A nyelvi kontaktushatásokat vizsgáló feladatok között az alábbiak szerepeltek: képleírás, kölcsönszavak helyettesítése magyar nyelvi elemekkel, többszöri választás, fogalommeghatározás definíció alapján, további kölcsönszavak felsorolása. Az eredmények alapján kijelenthetjük, hogy a megkérdezettek a szláv kölcsönszavak többségének jelentését ismerik, azonban a magyar köznyelvi megfelelők nagyobb arányban vannak jelen nyelvhasználatukban. Ez alól csak pár szó jelentett kivételt: *kopek* (pénznem), *meducsi* (intézmény), *pelmenyi* (étel). Ezeket a kifejezéseket nevezik a nyelvészet és a fordítástudomány területén reáliáknak, vagyis kulturálisan kötött kifejezéseknek. A kutatásban részt vevő diákoknál az anyanyelvi dominancia volt megfigyelhető, a szláv eredetű szavakat könnyedén tudták helyettesíteni magyar megfelelőkkel, a fogalmak meghatározásánál is sokkal kevesebb alkalommal használtak kárpátaljai magyar nyelvjárásban előforduló szláv kölcsönszavakat.

KOVÁCS ALEXANDRA

szandiii97@gmail.com

angol–magyar tanári
mesterképzés, 8. félév
Nyíregyházi Egyetem

Témavezető:

Dr. habil. Minya Károly
egyetemi tanár, NYE

AZ EGYBE- ÉS KÜLÖNÍRÁS PROBLEMATIKÁJA A NYELVI TANÁCSADÁS TÜKRÉBEN

A pályamunka középpontjában azok a nyelvi tanácsadó szolgáltatás felületén található szószerkezetek állnak, melyek írásmódja nehézséget okoz a nyelvhasználók számára, ezen belül is azok a szerkezetek, melyek leírásakor a mozgószabály érvényesül. A kutatás során 287 darab, a mozgószabály keresőszóra megjelent kérdésnek a szemügyre vétele történt meg, melyek között öt kategóriát lehetett létrehozni az első tag alakja és szófaja alapján: szavak, melyek első tagja:

- a) *-i* melléknévképzős
- b) tőszó
- c) *-s* melléknévképzős
- d) *-t*, *-tt* melléknévi igenévképzős
- e) *-ó*, *-ő* melléknévi igenévképzős

Ezen kategóriákon belül különböző megfigyeléseket tettem olyan szempontokra vonatkozóan,

hogy:

1. mely esetekben nem számít jelentéstani aspektusból a mozgószabály alkalmazása;
2. a háromnál többtagú, eleve mozgószabály által létrejött szerkezetek újabb taggal való bővítése során a tagok egymáshoz történő kapcsolódása;
3. miért fontos, hogy tisztában legyünk a szerkezet értelmi határaival a megfelelő jelentés tükröztetése végett.

JENEI KAMILLA

kamilla.jenei7@gmail.com

magyar

alapképzés, 6. félév

Károli Gáspár Református Egyetem

Bölcsészet- és Társadalomtudományi Kar

Témavezető:

*Dr. habil. Heltai János Imre
egyetemi docens, KRE BTK*

SZÓHATÁROK JELÖLÉSE HETEROGRÁF ÍRÁSMÓD ESETÉN

A dolgozat kutatási kérdése arra irányul, hogy hogyan alakul a szóhatárok jelölése heterográf írásmód esetén. A dolgozatban elemzett szövegek négy olyan romani nyelvű mesekönyvből származnak, amelyek eredetileg magyar nyelvű cigány mesék romani fordításait tartalmazzák. A fordításokat tiszavasvári, romani–magyar kétnyelvű beszélők és egyetemisták egy kutatócsoport tagjaként közösen készítették el. A roma résztvevők a romani szövegeket a helyi beszédmódoknak megfelelően, a kiejtés elvét követve, az általuk tanult és ismert magyar betűkészletet használva írták le. A szövegek heterográf jelleget mutatnak, mivel nem egy helyesírási rendszer (normái) mentén íródtak. A dolgozat hipotézise szerint feltételezhető, hogy a szövegek írásmódja a szóhatárok kijelölésének tekintetében nem egységes mintázatokat mutat, mivel szerzői nem a sztenderd változat beszélői.

A dolgozat a nyelvet mint cselekvést („*linguaging*” [Li 2018]) állítja középpontba, valamint Ong (2010 [1982]) koncepcióját követve az írott szavakra is cselekvések leképezéseként tekint. A dolgozat tárgyalja továbbá a szóbeliség és írásbeliség közötti feszültséget, illetve a szó mint nyelvi kategória meghatározásának különböző elméleteit, rámutatva arra, hogy a szó definíciója korántsem egyértelmű és univerzális.

A dolgozat elemzései egy – a négy mesekönyvben négy változatban szereplő – mese részletein alapulnak. A szövegek heterogenitását az elemzés kiválasztott nyelvi elemek összehasonlításával, egy morfológiai művelet (az igekötőzés) változatosságával, illetve a mesekönyvek egyikének írójával és egy helyi romani beszélővel közösen végzett elemzéssel mutatja be. Az elemzés – a szövegek pedagógiai alkalmazásának lehetőségeit keresve és a szövegek recepcióját érintve – kitér a heterográf szövegek olvasására is.

Az elemzések eredményei szerint a szó (mint egységes és egyezményes alakváltozat) nem rögzített egy-egy közösségen belül sem, ugyanakkor a szóhatárok

eltérő jelölésmódjai nem okoznak jelentésbeli változásokat. Éppen ezért az alakváltozatok olyan szemantikai egységekként értelmezhetők, amiket a beszélő egyéni percepciója alapján reprezentál írásban.

ZENTAI PÉTER
peterzentai@gmail.com
középiskolai hallgató
Szegedi Radnóti Miklós Kísérleti Gimnázium

*Témavezető:
Huber Máté
felkészítő tanár, középiskolai tanár,
Szegedi Radnóti Miklós Kísérleti Gimnázium és SZTE*

NYELV ÉS TÉR – ZENTA VÁROS NYELVI TÁJKÉPE

A megismerés egyik fontos eszközéül szolgáló vizuális nyelv és az annak helyet adó tér sajátos közeget alkot, melyet nyelvi tájképnek hívunk. A verbális kommunikáció mellett a térben elhelyezett feliratok, táblák sok információval szolgálnak egy közösség nyelvi attitűdjéről, viselkedéséről, különösképp többnyelvűségi helyzetben. A nyelvtájkép-elemzés ma a szociolingvisztika egyik legproduktívabb kutatási területe, talán azért is, mert az ilyen kutatások elkészítése közelebb vihet a választott beszélőközösség nyelvekhez és egymáshoz való viszonyulásának mélyebb megértéséhez, feltárásához.

Kutatásomban egy vajdasági kisváros, Zenta nyelvi tájképét mutatom be. Zenta helyzete különleges, hiszen Vajdaság etnikai és nyelvi sokszínűsége mellett 80%-ot megközelítő magyar etnikai többséggel rendelkezik, így a város igen hálás terepe lehet a nyelvi tájkép elemzésének.

Felmérésem 2021 októberében készült, melynek során mintegy 1000 fényképet készítettem. A fotókon szereplő információkat hordozó táblákat és egyéb felületeket a nyelvek és a Laihonen-féle kategóriák szerint táblázatba soroltam, majd a kapott adathalmazon statisztikai elemzést végeztem. Ezt követően kvalitatív megfigyeléseket tettem és következtetéseket vontam le e két nyelv presztízsbeli viszonyára, etnolingvisztikai vitalitására vonatkozóan.

Következtetésem, hogy a településen a kétnyelvűség a domináns, a nyelvi tájkép a demográfiai arányok helyett a gazdasági érdekek figyelembevételével, a két nyelv közötti státuszkülönbség alapján alakul. Az etnolingvisztikai vitalitás azonban adott, a kevésbé hivatalos színtereken a magyar nyelv használata gyakoribb, a civil szervezetek szférájában megjelenő egyértelmű magyar dominancia pedig jó példája a kereskedelmi megfontolásoktól mentes nyelvhasználatnak.

VIZUÁLIS KULTÚRA

Zsúrielnök:

Dr. György Péter egyetemi tanár (ELTE)

Zsúritagok:

Dr. Pacskovszki József egyetemi docens (KRE)

Dr. Sággy Miklós egyetemi docens (SZTE)

TUZSON-BERCZELI TAMÁS

tuzson.tamas@gmail.com

média, mozgókép és kommunikáció – történelem osztatlan tanári

osztatlan tanári mesterképzés, 11. félév

Eötvös Loránd Tudományegyetem

Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:

Dr. Pápai Zsolt

egyetemi adjunktus, ELTE BTK

ANTHONY MANN WESTERNTÁJAI

A dolgozat alapfeltevése az volt, hogy Anthony Mann a westernfilmjeiben a tájakat dramaturgiai funkcióval töltötte meg, ezáltal a filmkép egész szövetét a történetmesélés szolgálatába állította. A Jeanine Basinger által bevezetett totális kép fogalmát továbbgondolva jutottam el a totális elbeszélésig, mely olyan filmépítési (felvételi és szerkesztési) szemléletmódot jelöl, melyben az egyes beállítások hátterei (környezeti elemei) a film egészére vonatkozóan dramaturgiai funkcióval bírnak, s a cselekményépítés szerves részét képezik. Ennek szemléltetésére azt elemeztem, hogy egy adott jelentben miért tűnik fel a hegy, illetve a víz, mi a jelentésük a film, illetve az életmű egészét tekintve. Munkámban a hősök és a konfliktusok mibenlétét, valamint az egyén és a közösség kapcsolatát kiemelő strukturalista műfajelméleti modellt vegyítettem a Király Jenő-féle pszichoanalitikus alapokon nyugvó, a műfaj archetipikus–műfaji rétegeit feltáró közelítésmódjával. Megállapítottam, hogy a víz megjelenése teremt meg a megtisztulni vágyó hős számára a lehetőséget a megmérettetésre, a hegyek pedig magát a küzdelem útját testesítik meg. A szimbolikus erőfeszítések természete szerint két eltérő kategóriába soroltam a filmekben feltűnő hegyeket. Az „igazság hegyei” a klasszikus westernnek óta visszatérő toposszerű helyszíneket jelöl, olyan hegyeket foglal magába, melyekre fel kell mászni, mely során pedig minden szereplőről kiderül az igazság, s jellemzően a csúcson következik be az igazság pillanata. Ezzel szemben a sajátosan manni „törvény hegyei” a cselekmény felett örökdő, háttérbe húzódó óriások, melyek a változatlan erkölcsi mértéket és a természeti törvényt testesítik meg. A hegyek textuális interpretálásán túl a küzdelmet lehet ténylegesen is értelmezni. A kihívások halmozása Mann egyik nívója: a súlyos lelki terhet cipelő hősöknek helyt kell állniuk egy küldetésben, meg kell vívniuk saját démonjaikkal, gyakran olyanokkal kerülnek szembe, akik igen közel álltak hozzájuk, ráadásul mindezt nehéz fizikai körülmények között. Ez utóbbit mutatja az is, hogy Mann filmjeiben a korabeli westernekhez képest

jóval hangsúlyosabb a vertikális mozgás. A konfliktusok halmozásának célja, hogy határhelyzetbe kergesse a hősöket, feltárva addig elnyomott valódi énjüket. A totális elbeszélés végső soron a western konfliktusainak extrémizálására szolgál, ezáltal e szerzői kézjeggyel a műfajiság megerősítését eredményezte.

LE VIRÁG MAI LAN
mailanviragle@gmail.com
kommunikáció- és médiatanulmányok
mesterképzés, 3. félév
Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Dr. Müllner András
egyetemi docens, ELTE BTK

AZ ÉRZÉKENYÍTÉS NARRATÍV ESZKÖZEI – LIONEL ROGOSIN *OUT* CÍMŰ FILMJÉNEK ELEMZÉSE

Rogosin *Out* című rövidfilmje egy műfaji megoldásaiban, szimbolizmusában, narrációjának felépítésében, illetve vizuális és audio ábrázolásában is egy sokrétűen értelmezhető, összetett és érzékeny mű. Már problémafelvetésében, témájában is egy nehéz feladatra vállalkozik: megmutatni az elfelejtetteket, segítséget kérni az időtlen időkre táborokban hagyott otthontalan menekülteknek.

Pontosan ezért, az empátia keltése, a film alanyainak nem is igazán külső körülményeinek, hanem mentális és érzelmi kálváriájának a megmutatása nem egy egyszerű feladat, de a film felépítése, a játék a személyes perspektívákkal és az elbeszélők váltakozásával mégis sikerrel jár. Egy költői, szimbolikusan összetett művet kapunk végeredményül, ahol minden képkocka és felcsendülő dallam egy jól ábrázolt érzelmi világot épít fel a szemünk előtt, egyéneken túlmutató dilemmákat ábrázol, aminek körébe tartozik élet és halál, az idő múlása és mozdulatlansága, az otthon kérdése, az összefogás értéke, a kilátástalanság fojtogató állapota.

Bár magáról részvételi filmről itt még nem ebszélhetünk, hiszen maga a fogalom sem létezett még, a film a részvételi filmes kultúrába tartozik. Fikciós dokumentarista műfaja („docufiction”), a film alanyainak a bevonása, a valós események „újrajátszása”, a szereplők narrációja egy intimitás érzését keltő, érzelmileg megragadó filmet eredményeznek.

TÓTH DÁNIEL
toth.daniel420@gmail.com
anglisztika
alapképzés, 3. félév
Miskolci Egyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Dr. Harry Edward Bailey
egyetemi docens, ME BTK

**REKVIEM EGY ÁLOMÉRT – A MŰ ÉS ANNAK FILMADAPTÁCIÓJÁNAK
ÖSSZEHASONLÍTÁSA, ELEMZÉSE**

A dolgozatomban témájaként Hubert Selby Jr. *Rekviem egy álomért* (1978) című könyvére és az abból készült ugyanolyan című filmadaptáció összehasonlítására vállalkoztam. Felvetésem az volt, hogy Darren Aronofsky filmje hűen visszaadja a könyv számos, legfontosabb elemét, mint például annak atmoszféráját, üzenetét és stilisztikai elemeit. Összehasonlításomat és elemzésemet nagyrészt George Bluestone *Novels into Film* című könyve alapján írtam, az adaptációs elmélet nagy részét is tőle vettem, valamint egy külön részt szántam a rendező, Aronofsky sajátos technikáinak is, amelyek mind hozzáadnak a film minőségéhez, mint adaptáció.

A dolgozatban kitérek arra, hogy a készítőik miért választottak bizonyos technikákat a könyv specifikus részeinek adaptálásához, elemzem a film bizonyos jeleneteit, és összehasonlítom a könyv megfelelő részeivel, valamint arról is szót ejtek, hogy bizonyos részek miért maradtak ki vagy lettek megváltoztatva az eredeti anyaghoz képest. Az elemzésem részét képezi a film számos aspektusa, köztük annak vágása, operatőri munkája, zenéje, a színészek játéka és a forgatókönyv is. Összességében azt találtam, hogy a film kiválóan visszaadja az író munkáját, és hogy akár mint adaptáció, akár mint önálló film megállja a helyét, amit többek között számos díja, valamint a kritikusi reakciók és a film pénzbevétele is alátámaszt.

JULIETA ATENAS RODRIGUEZ

ajujurodriguez@gmail.com

brit irodalom és kultúra

mesterképzés, 1. félév

Debreceni Egyetem

Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:

Dr. Ureczky Eszter

egyetemi adjunktus, DE BTK

THE NEW AGEING WOMAN IN *JUANITA* (2019) AND *GOOD LUCK TO YOU LEO GRANDE* (2020): AGAINST A NARRATIVE OF DECLINE

This paper examines two Western contemporary mainstream films, *Juanita* (Clark Johnson, 2019) and *Good Luck to you Leo Grande* (Sophie Hyde, 2022), from the perspective of aging studies, gender studies and care ethics. This essay derives from the contemporary cinematic trend of 'silvering screen' and the problematization of elder subjects in film that has proliferated in recent years. This paper takes into consideration previous cinematic representations of ageing women and the decline narrative in order to showcase how the movies selected break away from such narrative. By considering how the ageing process and the iconography of the senescent female body are depicted within the storyline of each film, this analysis claims that *Juanita* (2019) and *Good Luck to you Leo Grande* (2022) construct a new image for the middle-aged woman, while still including anxieties around the ageing process (such as the relationship of care, old age and gender), while still presenting a dynamic narrative about progress and transformation. These films also contribute to a reconceptualization of the elder female body as a symbol of continuity.

EGYED TAMÁS

egyedtamas@uni.sapientia.ro

világ- és összehasonlító irodalom, angol nyelv és irodalom

alapképzés, 6. félév

Sapientia Erdélyi Magyar Tudományegyetem

CsíkSZeredai Kar

Témavezető:

Dr. Pieldner Judit

egyetemi docens, RO EMTE CSK

THE RECIPE OF A GREAT ADAPTATION

Since the apparition of cinematography and filmmaking, literature has been the main source of inspiration for filmmakers. They have adapted novels, plays, short stories and more, into the world of cinema, reshaping it to fit into the new medium. This means translating the language of literature to the language of cinema. Literature and cinema have different characteristics when it comes to expressing some aspects, which leads to film directors reshaping the source text. Also, the question of fidelity has been the main concern of theoreticians, until other professionals, such as George Bluestone, Linda Hutcheon, and Robert Stam came up with new ways of comparing the source text and the film adaptation of a particular literary work.

The goal of this paper is to analyze and compare Shakespeare's *Macbeth* and its 2005 film adaptation, keeping in focus the different contexts and changes introduced by the film director. The film of Mark Brozel, made for a BBC mini-series called *Shakespeare Retold*, recontextualizes the story of *Macbeth*, placing it into a different temporal and spatial context, into a twentieth century restaurant in Glasgow, while also transforming *Macbeth*, the noble warrior, into a professional chef, and the kingdom of Duncan into a high-end restaurant.

What are the changes introduced by the film director? What purpose do these changes serve in order to create or re-create a character? Are these changes based on the original text, or they are something unique, created by the film director? Focusing on the questions mentioned above, this paper will shed light on the particularities of the film adaptations of Mark Brozel's *Macbeth* (2005), part of BBC's *Shakespeare Retold* series, with the applied methodology of comparative analysis, comparing the film to Shakespeare's play, with the aim of identifying the changes made by the film director and explaining the reason for these changes, with special focus on storytelling, characterization, and symbolism.

CSERESNYÉS DOROTTYA MÁRIA
justeatitall@gmail.com
anglisztika
alapképzés, 8. félév
Pázmány Péter Katolikus Egyetem
Bölcsészet- és Társadalomtudományi Kar

Témavezető:
Dr. Pintér Károly
egyetemi docens, PPKE BTK

A FELNAGYÍTOTT TÜKÖRKÉP: MŰVÉSZET, ŐSZINTESÉG ÉS IDENTITÁS
CHARLIE KAUFMAN *KIS-NAGY VILÁG* CÍMŰ FILMJÉBEN

A kétezres évek első évtizedének hollywoodi filmiparával szemben mintegy el-
lenkultúráként formálódott meg a Kim Wilkins által csak American eccentricityként
definiált filmkészítési mozgalom. A Wes Anderson, Paul Thomas Anderson és
Charlie Kaufman nevével fémjelzett periódus alkotásai a posztmodern léttapasztalat
krízisét és az önreflexió iránti fokozódó vágyat fogalmazzák meg a narratív
és vizuális eszközök összehangolt együttesével. A törekvés a posztmodernre
adott válasz szempontjából rokonítható a kortárs irodalomelméleti diskurzusban
poszt-posztmodernnek és Új Őszinteségnek nevezett irányokkal.

Dolgozatomban Charlie Kaufman 2008-as *Synecdoche, New York* (magyarul:
Kis-nagy világ) című szerzői filmjét vizsgálom a felvázolt elméleti háttér tekintetében.
A kutatás fő irányvonala annak a vizsgálatára, hogy az alkotás miként mutatja be az
egzisztenciális és művészi értelem keresését a hiperrealizmus világában. A film
mindezt a művészet, az alkotás folyamatának tematizálásával ragadja meg és köti
össze az emberi kapcsolatok univerzális erejével. Kaufman a szimuláció kortárs
léttapasztalatának kettős arcát mutatja fel: bár az egyediségbe vetett hit illúzió,
az egyén és a művész küldetése saját magának – és ezáltal másoknak – megismerésére
a lehető legemberibb vágy – így nem hiábavaló.

BIRÓ BOTOND
birobotond12@gmail.com
szabad bölcsészet
alapképzés, 5. félév
Pécsi Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Dr. András Csaba
egyetemi adjunktus, PTE BTK

AZ EMERGENS KULTÚRA POLITIKAI ASPEKTUSAI
A *BACURAU* CÍMŰ FILMBEN

Dolgozatomban Fredric Jameson posztmodern értelmezését és Raymond Williams kultúraelméleti koncepcióját, Mark Fisher hantológia koncepcióját, illetve Darko Suvin science-fiction interpretációját alapul véve arra a kérdésre keresem a választ, hogy a posztmodern viszontagságai között termelt esztétikai produktumok milyen formában képesek politikai tartalommal rendelkezni. A kérdésemet egy kortárs kulturális produktumon, a *Bacurau* (2019) című filmen keresztül vizsgálom.

A *Bacurau* című film, amely Kleber Mendonça Filho és Juliano Dornelles közös rendezésében készült, állításom szerint egy olyan kortárs kulturális produktum, amely narratív textusként formailag zárt totalitást képez térben és időben, ugyanakkor egy lokális, modernista hagyományt idéző fiktív teret is létrehoz a nonfiguratív reprezentációkon keresztül, emellett pedig egyszerre nyit teret a jövő irányába is. A tárgyalt film esetében a történeti idő megszűnésének, felbomlásának lehetünk tanúi: egy olyan diegetikus térnek a konstitúciójáról, amely egyszerre anakronisztikus és alkalmazza a science-fiction jövőbe mutató időkezelését.

Jameson szerint, mivel már nem adott a magas kultúra szférája, amely a modernista utópikus impulzusok alapja, a posztmodern domináns kultúráján belül csak utópikus terek konstitúciójáról beszélhetünk. Jameson az utópikus gondolkodás az elgondolhatóságának lehetőségét megteremtő zsánerként a science-fictiont határozza meg, amely az elidegenítés esztétikumán keresztül képes a társadalmi viszontagságok esetlegességének a felmutatásával ennek a rekonstruálására ösztönözni.

ZSÍROS LIZA
lizapetra813@gmail.com
anglisztika
alapképzés, 5. félév
Debreceni Egyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
László Borbála
doktoranda, DE BTK

AZ „ÍGÉRETES FIATAL FÉRFI” IDEÁLJÁNAK MEGSEMISÍTÉSE:
FENNELL (NEM)MINDENNAPI HOZZÁÁLLÁSA A BOSSZÚFILMEKHEZ

Dolgozatom témája Emerald Fennell 2020-as *Ígéretes fiatal nő* című filmje, melyet a tradicionális és revizionista bosszúfilmek jellemzőinek összehasonlítása és definiálása alapján kategorizálok. Következtetéseim szerint a film a revizionista bosszúfilmek közé illeszthető, melyet a tradicionális elemek nem mindennapos használatának és az újító elemeknek köszönhet. Ezen komponensek közé sorolható, hogy a filmet, a korábbi, 1970-es évektől, nagyjából az ezredfordulóig készült bosszúfilmekkel ellentétben, női rendező írta és rendezte. A cselekmény főszereplője szintén nő, az eseményekre a néző az ő szemszögén keresztül nyer betekintést. További újító elem, hogy a főhősnő szerepe, a tradicionális filmekkel ellentétben, nem határozható meg egyértelműen mártír, áldozat vagy bosszúállóként, sem a vadász, ragadozó vagy préda szerepkörök szerint. Ezeken felül a film eltörli az angyal-démoni kettősséget; újragondolja és női tekintetté fordítja az eddig domináló férfi tekintetet, és bemutatja a technológia pozitív hatásait, különös tekintettel arra, hogy a film a #metoo korszakban készült. Végül, de nem utolsósorban pedig, habár befejezése kielégíti a bosszúfilmekkel szembeni elvárásokat, mégis képes a néző elé tárni a korábbi narratívák szenzációhajhász mivoltát, mellyel kihangsúlyozza, hogy ezek a történetek mindössze fantáziák a főhősnő irreális fizikai erejéről és hatalmáról. Ezen tulajdonságok alapján tehát, az említett újító elemek és a tradicionális elemek öntudatos és többértelmű használatának egyvelegével a film, kutatásom szerint, megfelel a revizionista bosszúfilmeket jellemző leírásoknak és képes kritikus gondolatokat generálni a nézőben, melyekkel akár a teljes erőszakot normalizáló/elfogadó társadalom moralitását is megkérdőjelezheti.

MANASYAN MARIANNA
mashamanasyan5@gmail.com
történelem
mesterképzés, 3. félév
Pázmány Péter Katolikus Egyetem
Bölcsészet- és Társadalomtudományi Kar

*Témavezető:
Dr. Karen Jallatyan
meghívott előadó, PPKE BTK*

ÖRMÉNYORSZÁGRÓL ALKOTOTT KÉPEK ÉS ELKÉPZELÉSEK AZ ÖRMÉNY DIASZPÓRA FILMJEIBEN

Az örmény diaszpóra mozi létrejötté az örmény filmművészetet globális platformra emelte. A nemzeti és a diaszpóra mozi árnyalt megfigyelése azt mutatja, hogy mindkettő különálló identitással rendelkezik. Különbségüknek köszönhetően a diaszpóra és a nemzeti mozi a nemzetközi kulturális termelés részévé vált. A két mozi a globális kultúra és a globális mozi összetevője. Így a diaszpóra örmény filmművészetét a globális filmművészet részének tekintve elemzésem elvonatkoztat a diaszpóra örmény filmjeinek lineáris azonosításától, különböző irányokat keres, és a diaszpórában élő filmkészítőkre összpontosít, hogy filmjeikben feltárja Örményországot. Az örmény diaszpórafilmek Örményországgal kapcsolatos tapasztalatai új fogalmakat generálnak. Feltárom az örmény kép heterogén jellegét, és az örmény diaszpórafilmek alapján ésszerű értelmezéseket adok. Továbbá az örmény diaszpórafilmek szovjet és posztszovjet felosztása lehetővé teszi a szovjet elképzelt és a posztszovjet realista Örményország-képek konceptualizálását.

OLÁH JUDIT ÁGNES
olah.judit98@gmail.com
angol–informatika osztatlan tanári
osztatlan tanári mesterképzés, 9. félév
Debreceni Egyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Dr. Orosz-Réti Zsófia
egyetemi adjunktus, DE BTK

IRÓNIA ÉS A *THE ELDER SCROLLS V: SKYRIM* UTÓÉLETE

Dolgozatom a megjelenése óta szinte kultikussá vált 2011-es *The Elder Scrolls V: Skyrim* szinte töretlen népszerűségét hivatott megmagyarázni az irónia szemzőgén keresztül. A játék több aktív közösséggel is rendelkezik (ilyenek például az r/skyrim és r/SkyrimMemés Reddit oldalak), ahol a posztok sok esetben ironikus hangnemben említik meg a játékot. A dolgozatban azt feltételezem, hogy a játékról kialakult beszélgetések és említések ironikussága sok esetben nem magától a felhasználótól erednek, hanem a játék ironikus elemeiből, és azt is, hogy az ezekről az elemekről készült posztok hozzájárulnak az aktív közösség fenntartásához.

Következésképpen megvizsgálom a játék azon elemeit, amelyek a posztokban megfigyelt irónia alapját képezhetik, és egy új iróniafogalom bevezetését javaslom a videojátékkutatásban: a procedurális (programozás alapú) irónia fogalmát. Az új fogalom egy típusa a Jason Hawreliak *Multimodal Semiotics and Rhetoric in Videogames* című könyvében bemutatott modális irónia fogalmára épít, és megmutatja, hogyan lehet ezt videojátékokban programkód alapúan megjeleníteni. Egy másik típusa pedig megmutatja hogyan lehet az irónia szinte bármely formáját megjeleníteni programkód segítségével a videojátékokban. A procedurális irónia fogalmának tisztázása után szót ejtek még a posztirónia fogalmáról is, amelyet főként a játékról készült vagy ahhoz kapcsolódó tartalmak elemzéséhez kapcsol a dolgozat, hiszen posztironikus tartalmak rendszeresen megtalálhatóak az online közösségekhez tartozó felhasználók körében.

A játékméchanika és narratív dizájn kapcsán több konkrét példát is bemutatok a dolgozatban, majd rátérek arra, hogy a játékban megtalálható ironikus elemek miként jelennek meg a játékról szóló tartalmakban. Ezen tartalmak elemzése kapcsán visszatérek a procedurális- és posztirónia fogalmához is, és bemutatom, hogy a példák már a játékkontextusból való kiemelés előtt is ironikusak voltak, vagy csak a kontextus hiánya miatt váltak azzá, ezáltal posztiró-

niát létrehozva. A posztok elemzése kapcsán rámutatok a játékkal kapcsolatos nosztalgia érzetének fontosságára és arra, hogy az ironikus tartalmak képesek nosztalgiát kelteni olyan játékosokban, akik korábban már játszottak a *Skyrim*-mel. A játékosok az ironikus tartalmak és a nosztalgia hatása miatt feltételezhetően ismételten visszatérnek a játékkal való játszáshoz, így esélyt adva az aktív játékközösség fennmaradásának.

NYÍRI LEVENTE SÁNDOR
nyiri.levente.sandor.20@gmail.com
anglisztika
alapképzés, 6. félév
Eszterházy Károly Katolikus Egyetem
Bölcsészettudományi és Művészeti Kar

Témavezető:
Dr. Szamosi Barna
egyetemi adjunktus, EKKE BMK

CHANGES IN THE REPRESENTATION OF MASCULINITY
IN THE *GOD OF WAR* SERIES

Az Országos Tudományos Diákköri Konferenciára leadott angol nyelvű pályamunkám a férfiaság újragondolt fogalmának reprezentálását elemzi egy népszerű videójáték, a *God of War (A Háború Istene)* sorozat alapján. A pályamunka tematikusan három részre van osztva; a férfiaság és annak kritikái, a videójátékok és konkrétan a *God of War* történeti kontextualitása és a videójáték elemzése, valamint a játékról szóló cikkek szintetizálása. A *God of War* egy olyan kalandjáték, amelyben a játékos a főszereplő, Kratos karakterén keresztül különféle görög mitológiai kalandokba keveredik, melyekben az istenekkel is szembe kell néznie. A pályamunka fő állítása, hogy a videójáték készítői a férfiaság kritikáit értő módon építették be a játék újabb kiadványaiba, ezzel egy újfajta, társadalmilag érzékenyebb férfiaságot konstruálva a játékosok számára. Ahhoz, hogy ezt az állítást alá tudjuk támasztani, szükséges kicsit mélyebb betekintést nyernünk a modern szociológia és a videójátékok történelmébe. Kratos karakterének elemzése kifejezetten nehéz feladat, mivel nemcsak, hogy a videó játékokról kevés specifikus és tudományos cikk keletkezik, de maga a karakter is a játék árnyékában állt eddig, ami azt jelenti, hogy amikor ezekről a játékokról volt szó, a játékmenet volt általában megemlítve, és nem a karakter. A dolgozat harmadik fejezete igyekszik ezt orvosolni, azon keresztül, hogy mindegyik játékról van egy rövid ismertető, amiben a története és játékmenete is megtalálható a bizonyos játéknak. Ezek fontos részét képezik a pályamunkának, mivel ezeken keresztül betekintést nyerhetünk a karakter személyiségébe és annak változásába. Ezen keresztül láthatjuk, hasonlóan a modern környezetünk folyamatos változásához. Szakdolgozatom írása közben igyekeztem egy olyan témát választani, amellyel kifejezetten kevesen dolgoztak eddig a napig. A pályamunka igyekszik elérhető módon bemutatni a magyar közönségnek oly nyugati vál-

tozásokat, amelyek lehet, hogy még nem jutottak el Magyarországra, igyekszek ezt megváltoztatni a pályamunkámon keresztül. A dolgozat azt mutatja meg, hogy a férfiaság társadalomtudományi kritikája integrálódik a videójátékokba, ezzel pedig visszahat, vagyis pozitívan formálja a játékosok férfi identitásáról kialakított képét.

MAJD ABBAS
majdabbas425@gmail.com
brit irodalom és kultúra
mesterképzés, 1. félév
Debreceni Egyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Dr. Orosz-Réti Zsófia
egyetemi adjunktus, DE BTK

THE MEME SHIFT FROM THE POSTMODERN TO THE METAMODERN: SOMETHING'S WRONG AS A CASE STUDY

Internet memes as relics of digital culture have become ubiquitous in recent times due to being easy to access and create. In addition, their impact on the sociopolitical climate cannot be overlooked. As the postmodern era ends and the world enters the new, metamodern age, so does the digital sphere, and by extension internet memes. Something's Wrong is a meme sequence posted on Facebook in 2022 by the page Gutterbeef. I have chosen it as a cultural representative of an era between postmodernism and metamodernism. This paper aims to provide an analysis to the meme sequence Something's Wrong in relation to the underlying aesthetics of postmodernism within it and examine how it shifts from the cynicism of postmodernism and claims a more sincere metamodernist role.

AZ OTDT HUMÁN TUDOMÁNYI SZAKMAI BIZOTTSÁG

A Humán Tudományi Szakmai Bizottság vezetése

Elnök:

Dr. Borsodi Csaba nyugalmazott egyetemi docens, az ELTE volt dékánja
Eötvös Loránd Tudományegyetem Bölcsészettudományi Kar

Elnökhelyettes:

Dr. Fedeles Tamás egyetemi tanár, oktatási rektorhelyettes
Pécsi Tudományegyetem Bölcsészettudományi Kar

Elnökhelyettes:

Dr. Hansági Ágnes egyetemi tanár
Szegedi Tudományegyetem Bölcsész- és Társadalomtudományi Kar

Elnökhelyettes:

Dr. Pete László tanszékvezető egyetemi tanár
Debreceni Egyetem Bölcsészettudományi Kar

Titkár:

Dr. Melkovics Tamás egyetemi adjunktus
Eötvös Loránd Tudományegyetem Bölcsészettudományi Kar

A Humán Tudományi Szakmai Bizottság tagjai

Dr. Csanádi-Bognár Szilvia
Tomori Pál Főiskola

Dr. Gloviczki Zoltán
OTDT képviselő

Dr. E. Uhrmann Iván
Országos Zsidó Egyetem

Dr. Horváth Nóra
Széchenyi Egyetem

Dr. Fabiny Tibor
Károli Gáspár Református Egyetem

Dr. János Szabolcs
Partiumi Keresztény Egyetem

Dr. Glavanovits Andrea
Kodolányi János Egyetem

Dr. Kovács Gábor
Pannon Egyetem

Dr. Medgyesy S. Norbert
Pázmány Péter Katolikus Egyetem

Dr. Nagy Balázs
Eötvös Loránd Tudományegyetem

Dr. Novák Anikó
Újvidéki Egyetem

Dr. Palatinus David
Rózsashegyi Katolikus Egyetem

Dr. Prohászka-Rád Boróka
Sapientia Erdélyi Magyar
Tudományegyetem

Dr. Reichmann Angelika
Károly Egyetem

Dr. Rűsz-Fogarasi Enikő
Babeş-Bolyai Tudományegyetem

Dr. T. Szabó Levente
Babeş-Bolyai Tudományegyetem

Dr. Tasi Réka
Miskolci Egyetem

Dr. Ureczky Eszter
Debreceni Egyetem

Dr. Váradi Natália
II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar
Főiskola

Zentainé Dr. Kollár Andrea
Szegedi Tudományegyetem

A SZERVEZÉSBEN RÉSZT VEVŐK

A 36. OTDK ügyvezetése

Dr. Furkó Bálint Péter egyetemi tanár, ügyvezető elnök
Dr. Vassányi Miklós egyetemi docens, ügyvezető társelnök
Dr. Bölcskei Andrea egyetemi docens, ügyvezető titkár
Dr. Sólyom Réka egyetemi docens, ügyvezető titkárhelyettes
Dr. Csontos Nóra egyetemi docens, szervező titkár
Dr. Heltai János Imre egyetemi docens, szervező titkár
Dr. Pataki Viktor egyetemi adjunktus, szervező titkár
Dr. Mészáros Márton egyetemi docens,
a Roska Tamás előadásért felelős munkatárs
Dr. Pesti Csilla egyetemi adjunktus,
határon túliak részvételéért felelős munkatárs
Dr. Sebők Melinda egyetemi docens,
középiskolások részvételéért felelős munkatárs
Pinczési Botond hallgató, hallgatói képviselő
Pap Rebeka hallgató, helyettes hallgatói képviselő
Borbély Hajnalka pályázati pénzügyi ügyintéző, pénzügyi felelős
Sziki Ágnes rendezvényszervezési és gazdasági ügyekért felelős kari igazga-
tó, pénzügyi felelős / szervezésért felelős munkatárs
Tóth Dóra tudományos és pályázati referens, online felelős
Kollár Adrienn rendezvényszervező, online felelős
Ujszászi Attila adminisztrátor, sportprogramokért felelős munkatárs
Sárvári-Turbucz Eszter PR-marketing asszisztens, kommunikációs munkatárs

A szervezésben részt vett továbbá

Dr. Apatóczy Ákos egyetemi docens
Dr. Bubnó Hedvig egyetemi docens
Dr. Farkas Mária Ildikó egyetemi docens
Dr. Hermann Zoltán egyetemi docens
Dr. Horváth Csaba egyetemi docens
Dr. Jékely Zsombor egyetemi docens
Dr. Lázár Marianna egyetemi adjunktus
Dr. Kiss Gabriella egyetemi docens
Dr. Péti Miklós egyetemi docens
Prof. Dr. F. Romhányi Beatrix egyetemi tanár

Dr. Ruttkay Veronika egyetemi docens
Dr. Sárközy Miklós egyetemi docens
Prof. Dr. Sepsi Enikő egyetemi tanár
Dr. Somhegyi Zoltán György egyetemi docens
Dr. Szentpétery-Czeglédy Anita egyetemi docens

A DOLGOZATOK ELBÍRÁLÁSÁBAN RÉSZT VEVŐK

A dolgozatok bírálatának elkészítéséért köszönettel tartozunk a következő kollegáknak, szakértőknek:

Dr. Ablonczy Balázs	Dr. Bazsányi Sándor
Dr. Ádám Anikó	Dr. Bazsóné Dr. Sőrés Marianna
Dr. Adorjáni Zsolt	Dr. Bednanics Gábor
Dr. Agócs Péter	Dr. Bencsik Péter
Dr. Ajkay Alinka	Dr. Bene Krisztián
Dr. Albert Noémi	Dr. Bengi László
Dr. Alberti Gábor	Dr. Bényei Péter
Dr. Albertné Balácsi Julianna	Dr. Bényei Tamás
Dr. Ambrus László	Dr. Bernhardt Dóra
Dr. Anders Alexandra	Dr. Berta Tibor
Dr. Antal Éva	Dr. Bertalan Péter
Dr. Apatóczy Ákos Bertalan	Dr. Beszédes József
Dr. Apjok Vivien	Dr. Bethlenfalvy Ádám
Dr. Baán Izsák	Dr. Bibok Károly
Dr. Bácsatyai Dániel	Dr. Biró Anna
Dr. Báder Petra	Dr. Bíró Gyöngyvér
Dr. Bagi Dániel	Dr. Bíró László
Dr. Bakucz Dóra	Dr. Bódi Katalin
Dr. Balajthy Ágnes	Dr. Bódi Zoltán
Dr. Balázs Eszter	Dr. Bodó Csanád
Dr. Bali János	Dr. Bodor Kata
Dr. Baló András Márton	Dr. Bódy Zsombor
Dr. Balogh Gergő	Dr. Bogár Judit
Dr. Balogh István	Dr. Bognár Zsuzsa
Dr. Balogh Judit	Dr. Boka László
Dr. Balogh Magdolna	Dr. Bókay Antal
Dr. Bank Barbara	Dr. Boksay-Pap Emese
Dr. Bárány Attila	Dr. Bondár Mária
Dr. Baranyiné Kóczy Judit	Dr. Borbás Gabriella Dóra
Dr. Barna László	Dr. Borbély Julianna
Dr. Barta Róbert	Dr. Boros Lili
Dr. Bartók András	Dr. Bozzay Réka
Dr. Bartók Béla	Dr. Bődy Edit
Dr. Bartus Dávid	Dr. Bölcskei Andrea
Dr. Bathó Edit	Dr. Brauer-Benke József
Dr. Batta Barbara	Dr. Bubnó Hedvig

Dr. Bucsecs Katalin Beáta
Dr. Buda Attila
Dr. Buhály Attila
Dr. Buvár Ágnes
Dr. Czeferner Dóra
Dr. Czifra Szabolcs
Dr. Csabai Zoltán
Dr. Csanádi-Bognár Szilvia
Dr. Császtvay Tünde
Dr. Cser András
Dr. Csetényi Korinna Szte
Dr. Csibi Norbert
Dr. Csíki Tamás
Dr. Csikós Dóra
Dr. Csikós Zsuzsanna
Dr. Csízy Katalin
Dr. Csoma Mózes
Dr. Csontos Nóra
Dr. Csúry István
Dr. Dalmi Katalin
Dr. Danyi Orsolya
Dr. Dávid Kinga
Dr. Dávid Nóra
Dr. Deák Ágnes
Dr. Deczki Sarolta
Dr. Dékány Éva
Dr. Demeter Gábor
Dr. Dobai Attila
Dr. Dobák Judit
Dr. Dobi Edit
Dr. Dobos István
Dr. Dóka Krisztina
Dr. Doma Petra
Dr. Domokos Johanna
Dr. Donka Attila
Dr. Dömötör Éva
Dr. Draskóczy Eszter
Dr. Draskóczy István
Dr. Dróth Júlia
Dr. Eisemann György
Dr. Erdődy Gábor
Dr. Erdődy János
Dr. F. Gulyás Nikolett
Dr. F. Romhányi Beatrix
Dr. Fajkuszné Kovács Ramóna
Dr. Faludy Judit
Dr. Falvay Dávid
Dr. Farkas György
Dr. Farkas Ildikó
Dr. Farkas István Gergő
Dr. Farkas Judit
Dr. Farkas Tamás
Dr. Farkis Tímea
Dr. Fazakas Gergely
Dr. Fazekas Csaba
Dr. Fazekas Ferenc
Dr. Fazekas István
Dr. Fedeles Tamás
Dr. Fedinec Csilla
Dr. Fehér Dávid
Dr. Fejérdy András
Dr. Fekete Sándor
Dr. Fekete Tamás
Dr. Felföldi Szabolcs
Dr. Fenyvesi Anna
Dr. Fodor Péter
Dr. Fogarasi György
Dr. Fónagy Zoltán
Dr. Fóris Ákos
Dr. Forisek Péter
Dr. Földes György
Dr. Földes Györgyi
Dr. Földváry Kinga
Dr. Földváry Miklós
Dr. Frauhammer Krisztina
Dr. Frazer-Imregh Monika
Dr. Fülöp József
Dr. Gaál-Szabó Péter
Dr. Gál Judit
Dr. Gálffy László
Dr. Gálla Edit
Dr. Gárdonyi Máté

Dr. Gárdos Bálint
Dr. Gécseg Zsuzsanna
Dr. Geher István László
Dr. Gellérfi Gergő
Dr. Gere Zsolt
Dr. Gesztelyi Hermina
Dr. Gesztelyi Tamás
Dr. Glässer Norbert
Dr. Gloviczki Zoltán
Dr. Gocsál Ákos
Dr. Gréczi-Zsoldos Enikő
Dr. Gulyás Csenge
Dr. Gulyás Judit
Dr. Gyergyádesz László
Dr. Györffy Erzsébet
Dr. Györke Ágnes
Dr. Gyuris Kata
Dr. H. Hubert Gabriella
Dr. H. Nagy Péter
Dr. H. Varga Márta
Dr. Hansági Ágnes
Dr. Harmath Artemisz
Dr. Hartvig Gabriella
Dr. Hász-Fehér Katalin
Dr. Hegedűs Veronika
Dr. Héja Enikő
Dr. Heltainé Nagy Erzsébet
Dr. Hermann Róbert
Dr. Hermann Zoltán
Dr. Hessky Orsolya
Dr. Hesz Ágnes
Dr. Hidvégi Zsófia
Dr. Hires-László Kornélia
Dr. Hódosy Annamária
Dr. Hoffmann Dorothy
Dr. Hornos Dániel
Dr. Hornyák Árpád
Dr. Hornyik Sándor
Dr. Horváth Andrea
Dr. Horváth Csaba
Dr. Horváth Dávid

Dr. Horváth Friderika
Dr. Horváth Géza
Dr. Horváth Márta
Dr. Horváth Nóra
Dr. Horváth Richárd
Dr. Horváth Sándor
Dr. Horváth-Márjánovics Diána
Dr. Hoványi Márton
Dr. Hunyadi Zsolt
Dr. Huszthy Bálint
Dr. Illés Imre Áron
Dr. Ilyefalvi Emese
Dr. Imrényi András
Dr. Istvánovits Eszter
Dr. Ivanics Mária
Dr. Jablonczay Tímea
Dr. Jakab Éva
Dr. Jákfalvi Magdolna
Dr. Jakusné Harnos Éva
Dr. Jallatyan Karen
Dr. Jancsó Katalin
Dr. Jászay Tamás
Dr. Jékely Zsombor
Dr. Jeney-Tóth Annamária
Dr. Juhász József
Dr. Juhász Lajos
Dr. Juhász Tamás
Dr. Kádár Zoltán Dániel
Dr. Kalafatics Zsuzsa Bge
Dr. Kalavszky Zsófia
Dr. Kállay Géza Zoltánné
Dr. Kalmár Zoltán
Dr. Kappel Péter
Dr. Kapronczay Katalin
Dr. Karasszon István
Dr. Karáth Tamás
Dr. Kasza Péter
Dr. Kasznár Attila
Dr. Kecskés D. Gusztáv
Dr. Kecskés Judit
Dr. Kékesi Kun Árpád

Dr. Képes Gábor
Dr. Kérchy Anna
Dr. Kérchy Vera
Dr. Kerekes Amália Elte
Dr. Keszeg Anna
Dr. Kincses Katalin
Dr. Király Edit
Dr. Kisantal Tamás
Dr. Kisdi Barbara
Dr. Kiss Attila
Dr. Kiss Gabriella
Dr. Kiss Gergely
Dr. Kiss P. Attila
Dr. Kiss Sándor
Dr. Klaniczay Gábor
Dr. Klemm László
Dr. Koloh Gábor
Dr. Komáromi Tünde
Dr. Komjáti Diána
Dr. Kontra Miklós
Dr. Kósa Gábor
Dr. Kovács Ágnes Zsófia
Dr. Kovács Edit
Dr. Kovács Gábor
Dr. Kovács Helga
Dr. Kovács Katalin
Dr. Kovács Krisztina
Dr. Kovács Tibor Attila
Dr. Kozmács István
Dr. Kökény Andrea
Dr. Kricsfalusi Beatrix
Dr. Kristó László
Dr. Kristóf Ilona
Dr. Kriston Renáta
Dr. Kulcsár Gabriella
Dr. Kulcsár Valéria
Dr. Kulcsár-Szabó Zoltán
Dr. Kun Árpád
Dr. Kurdi Mária
Dr. Kurucz György József
Dr. Laczkó Krisztina

Dr. Laczkó Tibor
Dr. Ladányi István
Dr. Lajos Veronika
Dr. Lakatos Artúr Loránd
Dr. Lakatos Bálint
Dr. Landgraf Ildikó
Dr. Láng Benedek
Dr. Lapis József
Dr. Lázár István
Dr. Lázár Marianna
Dr. Lénárt Tamás
Dr. Lénárt-Muszka Zsuzsanna
Dr. Lendvai Endre
Dr. Lesznyák Márta
Dr. Lévai Ruth Karin
Dr. Ligeti Dávid Ádám
Dr. Lőrincz Gábor
Dr. Lőrinczné Dr. Bencze Edit
Dr. Ludányi Zsófia
Dr. M. Pintér Tibor
Dr. Maczelka Csaba
Dr. Magyar Zoltán
Dr. Maior Enikő
Dr. Major Ágnes
Dr. Majorossy Judit
Dr. Manhercz Orsolya
Dr. Manzinger Krisztián
Dr. Márki Herta
Dr. Márku Anita
Dr. Marton Tibor
Dr. Mátay Mónika
Dr. Máté Gábor
Dr. Máthé Rozália
Dr. Maticsák Sándor
Dr. Matuska Ágnes
Dr. Mátyus Norbert
Dr. Medgyesy S. Norbert
Dr. Mekis D. János
Dr. Mészáros Kálmán
Dr. Mészáros Márton
Dr. Mihály Csilla

Dr. Mihály Vilma-Irén
Dr. Miklós Ágnes Kata
Dr. Mikos Éva
Dr. Minya Károly
Dr. Miru György
Dr. Mizser Attila
Dr. Mód László
Dr. Molnár Ágnes
Dr. Molnár Angelika
Dr. Molnár Dávid
Dr. Molnár Gábor Tamás
Dr. Mordovin Maxim
Dr. Mózes Dorottya
Dr. Mudriczki Judit
Dr. Murber Ibolya
Dr. N. Császi Ildikó
Dr. Nádor Orsolya
Dr. Nagy Andor
Dr. Nagy András
Dr. Nagy Csilla
Dr. Nagy Károly Zsolt
Dr. Nagy Kornél
Dr. Nagy Levente
Dr. Németh István
Dr. Németh László
Dr. Németh Szandra
Dr. Németh Zoltán
Dr. Neumann Tibor
Dr. Nógrády Árpád
Dr. Novák Ádám
Dr. Novák Anikó
Dr. Nyírádi Blanka
Dr. Nyusztay Iván
Dr. Óbis Hajnalka
Dr. Odrobina László
Dr. Orbán Jolán
Dr. Ordasi Zsuzsanna
Dr. Osztrólczyk Sarolta
Dr. Ö. Kovács József
Dr. Paksy Tünde
Dr. Palágyi László

Dr. Palatinus Levente Dávid
Dr. Pállné Lakatos Ilona
Dr. Pálosi Ildikó
Dr. Pap Balázs
Dr. Pap József
Dr. Papp Ágnes Klára
Dr. Pataki Elvira
Dr. Pataki Éva
Dr. Pataki Viktor
Dr. Patay-Horváth András
Dr. Pelczéder Katalin
Dr. Pelle Veronika
Dr. Pelyach István
Dr. Péri Benedek
Dr. Pete László
Dr. Pethő József
Dr. Péti Miklós
Dr. Petneházi Gábor
Dr. Peto Ákos
Dr. Pilkhoffer Mónika
Dr. Pinke Zsolt
Dr. Pintér Károly
Dr. Pintér Márta
Dr. Pintér-Nagy Katalin
Dr. Pók Attila
Dr. Pomázi Bence
Dr. Pődör Dóra
Dr. Prepuk Anikó
Dr. Prof. Dr. Fröhlich Ida
Dr. Pusztainé Fischl Klára
Dr. Püski Levente
Dr. Püsök Sarolta
Dr. Rác György
Dr. Rác István
Dr. Rada János
Dr. Radvánszky Anikó
Dr. Regéczi Ildikó
Dr. Reichmann Angelika
Dr. Révész Béla
Dr. Ritoók Ágnes
Dr. Ritz Szilvia

Dr. Robin Edina
Dr. Rosenberg Mátyás
Dr. Ruttkay Veronika
Dr. Ságghy Miklós
Dr. Salát Gergely
Dr. Sándor Ildikó
Dr. Sári László
Dr. Sárközy Miklós
Dr. Sata Lehel Kálmán
Dr. Scheibl György
Dr. Scheibner Tamás
Dr. Schein Gábor
Dr. Schlett András
Dr. Schramek László
Dr. Schwarczwölder Ádám
Dr. Sebestyén Zsolt
Dr. Sebők Ferenc
Dr. Seidl-Pécs Olívia
Dr. Seláf Levente
Dr. Sermann Eszter
Dr. Simon András
Dr. Simon Zsolt
Dr. Sipos Balázs
Dr. Sipőcz Katalin
Dr. Sirató Ildikó
Dr. Smid Róbert
Dr. Sólyom Réka
Dr. Somhegyi Zoltán
Dr. Somodi Júlia
Dr. Somogyi Tímea
Dr. Stefan Strutz
Dr. Stróbl Erzsébetet
Dr. Szabó András
Dr. Szabó Attila
Dr. Szabó Balázs
Dr. Szabó Erzsébet
Dr. Szabó Gábor
Dr. Szabó Judit
Dr. Szabó Lilla Petronella
Dr. Szabó Noémi
Dr. Szabó Tünde

Dr. Szabó Veronika
Dr. Szajbély Mihály
Dr. Szakács Béla Zsolt
Dr. Szakály Sándor
Dr. Szalisznyó Lilla
Dr. Szamborovszkyné Nagy Ibolya
Dr. Szántó Iván
Dr. Szántó Richárd
Dr. Száraz Orsolya
Dr. Szász Géza
Dr. Szávai Ferenc
Dr. Széchenyi Ágnes
Dr. Székely Melinda
Dr. Székely Zsófia
Dr. Szekér Nóra
Dr. Szekeres Csilla
Dr. Szelke László
Dr. Szélpál Lívia
Dr. Szénási Zoltán
Dr. Szende Katalin
Dr. Szentgyörgyi Rudolf
Dr. Szentpétery-Czeglédy Anita
Dr. Szijártó István
Dr. Szijj Ildikó
Dr. Szilágyi Adrienn
Dr. Szilágyi Ildikó
Dr. Szilágyi Márton
Dr. Szilágyi Zsófia
Dr. Szilágyi Zsolt
Dr. Szilágyi-Kósa Anikó
Dr. Szirák Péter
Dr. Sziszkoszné Dr. Halász Dorottya
Dr. Szolláth Dávid
Dr. Szócs Tibor
Dr. Szummer Csaba
Dr. Szűcs Anita
Dr. Szűcs Péter
Dr. T. Szabó Levente
Dr. Takács Dóra
Dr. Takács Imre
Dr. Takács László

Dr. Takács Levente
Dr. Takács Miklós
Dr. Takó Ferenc
Dr. Tamás Ábel
Dr. Tamási Balázs
Dr. Tapodi Zsuzsanna Mónika
Dr. Tarnóc András
Dr. Tarsoly Eszter
Dr. Thoroczky Gábor
Dr. Tomka Gábor
Dr. Tóth Ágnes
Dr. Tóth Ákos
Dr. Tóth Árpád
Dr. Tóth Benedek
Dr. Tóth Csilla
Dr. Tóth Etelka
Dr. Tóth Ferenc
Dr. Tóth Hajnalka
Dr. Tóth József
Dr. Tóth Judit
Dr. Tóth Orsolya
Dr. Tóth Valéria
Dr. Tóth Zoltán János
Dr. Tóth Zsófia Anna
Dr. Török Ervin
Dr. Török Lajos
Dr. Török Róbert
Dr. Tringli István
Dr. Turbucz Dávid
Dr. Turcsán-Tóth Zsuzsanna
Dr. Türk Attila
Dr. Tüske László
Dr. Uhl Gabriella
Dr. Újszászi Bogár László
Dr. Újváry Gábor
Dr. Urbán Máté

Dr. Ureczky Eszter
Dr. Ürmösné Dr. Simon Gabriella
Dr. V. Gilbert Edit
Dr. V. Szabó László
Dr. Vaderna Gábor
Dr. Vajda Zoltán
Dr. Vajdai-Horváth Zsuzsa
Dr. Vámos Péter
Dr. Vančo Ildikó
Dr. Váradi Natália
Dr. Váró Kata Anna
Dr. Vassányi Miklós
Dr. Vecsey Zoltán
Dr. Végh Ferenc
Dr. Velich Andrea
Dr. Veres Gábor
Dr. Verók Attila
Dr. Veszprémy László
Dr. Vígh Éva
Dr. Vilmos Eszter
Dr. Vincze Ferenc
Dr. Viskolcz Noémi
Dr. Visy Beatrix
Dr. Vladár Zsuzsa
Dr. Vörös Boldizsár
Dr. Vörös Erika Erzsébet
Dr. Vraukó Tamás
Dr. Vukman Péter
Dr. W. Somogyi Judit
Dr. Wagner-Nagy Beáta
Dr. Weiss János
Dr. Wertheimer Gábor
Dr. Yang Zijian Győző
Dr. Zsebők Csaba
Dr. Zsigmond Anikó

NÉVMUTATÓ

A DOLGOZATOK SZERZŐI

- Adame Ágota 461
Ágoston Emőke 458
Albert Orsolya 125
Áldozó Borbála 351
Alföldi Benedek 519
Almási Alma 422
Ámik Ákos 476
Andl-Beck Boróka 112
Andrékó Tamás Dániel 31
Andriska Gergő 407
Antal Áron 214
Antal Zsombor Bence 252
Arustamyan Inessa 358
Árvai Mirtill 370
Árvay Kata Emese 260
Avetisyan Lala 206
Avramucz Tamás 262
Bába Viktória 509
Bach András 429
Bács Kinga 67
Bácsi Boglárka 380
Bakati Víta 28
Bakos Dzszenifer 493
Balássy-Berezvai Szénia 64
Balázs Hanna Imola 192
Baliga Norbert 216
Bálint Zsófia 538
Balog Alexandra 448
Balog Helga 531
Balogh László Ádám 102
Barát Laura 420
Barcza Zsigmond Tádé 284
Barta Alexandra 530
Barta Anita 471
Bartalos Réka 188
Bartos-Elekes Imre 239
Bata Dórián 33
Báthori Dóra 222
Bedő Zsigmond Áron 57
Bedő Zsuzsa 141
Berecz Gábor 402
Béres Mátyás 355
Berta Kristóf 237
Bíró Botond 565
Bíró Kinga Brigitta 26
Bíró Vivien-Barbara 154
Blaskovics Ákos 81
Bodó Ágota 247
Bokor Anna 51
Borbíró Bíborka Eszter 187
Borissza Emese 542
Borjádi Balázs 488
Borsiczki Lejla 143
Bozsányi-Fábián Krisztina 94
Brdar Teréz Mirjam 516
Burai Patrik 62
Busi Dóra 42
Cingáli Nóra 502
Coadă Claudia-Roxana 130
Czita Virág 212
Csanády Nikolett 22
Császár Klaudia 184
Császár Levente 279
Csavar Enikő 23
Csepi Dóra 550
Cseresnyés Dorottya Mária 564
Csik Gabriella 128
Csikós Gréta 17
Csoma Nikol 276
Csordás Regina 437
Dimény-Varga Fanni 326
Doktorcsik Noémi 211

Dudás Róbert Gyula 50
 Dudás Viktória 411
 Egyed Péter 465
 Egyed Tamás 563
 Éliás János 278
 Éltető Kamilla 139
 Endrédy Balázs 231
 Erdei Judit 507
 Erdélyi Kiara 97
 Fábián Blanka 328
 Farkas Kinga Lidia 133
 Fazekas Fruzsina 126
 Fejes Bella 438
 Fekete Hanga 157
 Fekete Szilárd 505
 Fekonya Róbert 208
 Felber Zsolt Zsombor 441
 Fényes Hajnal Csillag 299
 Földesi Regina Katalin 82
 Gajdos Nárcisz 524
 Garczik Ábel 434
 Gergely Andrea 365
 Gerlei Szilárd 54
 Gintli Fruzsina Anna 14
 Góczon Tamás 400
 Göncz Zsófia 310
 Grund Félix 486
 Gucsi László 433
 Gulyás Bálint 61
 Gyenis Dorina Katalin 104
 Győri Krisztián Dániel 383
 Gyuris Bence 549
 Hagymási Judit 96
 Hajdu Ildikó 495
 Hajner Réka 85
 Halápi Martina 270
 Haluska Mirabel Mollí 241
 Hamzók Judit 275
 Hanyecz Réka 227
 Hargitai Lili 177
 Hargittay Levente 394
 Hegedüs Krisztián 234
 Hégen-Szénás Henrietta 248
 Hegyesi Csilla 440
 Heinczinger Márton 506
 Hidvégi Bence Gábor 340
 Horváth Anna 199
 Horváth Erik 398
 Horváth Levente 512
 Horváth Livia 140
 Horváth Margaréta 496
 Horváth Nándor Zsolt 240
 Horváth Patrícia 442
 Horváth Réka 305
 Hrčka Alexandra 477
 Ignác Barbara 155
 Illinger Simon 320
 Imre Izabella 444
 Incze Katalin Hajnalka 414
 Iván-Gál Hanna Krisztina 185
 Ivánkovits Ádám 122
 Jablonský Benjamin 219
 Jáckl Marcell Richárd 387
 Jakab Júlia 25
 Jakab Viola 150
 Jánosi Kincső 348
 Jánosi Viktória Emma 163
 Jékei Balogh Viola 514
 Jenei Kamilla 553
 Juhász Anna 120
 Juhász Boglárka 137
 Jurászik Bálint 38
 Juszkán Petra 88
 Kádár Anna Katalin 522
 Kaiser Zsanett 186
 Kajuha Eszter 90
 Kalász István 314
 Kállai Enikő 428
 Kapusta Krisztina 334
 Karajos Rebeka Szilvia 99

Kárpáthy Fanni 446
 Kárpáti Laura 264
 Kasza Dániel 337
 Keczkó Csilla 258
 Kele Nóra 108
 Kénosi Ivett 447
 Keresztény Csenge 339
 Kéri Anna Katica 230
 Kersánszki Kamilla 368
 Kertész Ádám 537
 Khachatryan Hripsime 408
 Khan Mubashara 462
 Kis Dalma Róza 24
 Kis Marcell 200
 Kiss Bettina 545
 Kiss Nikolett Lilla 412
 Kiss Orsolya 45
 Kiss Péter 300
 Kiss Tímea 418
 Kiss-Komjáthy Andor 312
 Kis-Szabó Brigitta 290
 Klima Döníz 338
 Kmetty Klaudia 164
 Kocsis Eszter 100
 Kocsis Zoltán 464
 Koleszár Zsófia 296
 Koncz Réka 226
 Kónya Dorottya 445
 Kónya Petra 503
 Koós Krisztina 77
 Kora Karina Leila 170
 Kormos Erik 356
 Kosztola Eszter 397
 Kovács Alexandra 552
 Kovács Annamária 469
 Kovács Dániel László 272
 Kovács Dávid 528
 Kovács Enikő 124
 Kovács Fanni Orsolya 201
 Kovács Pál 265
 Kovács Péter Zoltán 157, 195
 Kovács Zita 224
 Kozma Eliz-Timea 15, 16
 Kőrösi Kíra Eszter 193
 Kőszegi Áron 543
 Kövér Adrienn 71
 Kramer Miriam 331
 Kréz Gellért 479
 Kuluncsics Réka Katalin 198
 Kustár Lília 273
 Labancz Attila 116
 Lakatos Emília-Katalin 343
 László Bernadett 56
 László István 288
 Lauday Marcell 421
 Le Virág Mai Lan 560
 Lenár Vilmos 375
 Lengyel Mária 271
 Leskó Abigél 257
 Liczek Barnabás Erik 395
 Likhovid, Angelina 117
 Lippai Dorka 325
 Litkey Csongor 492
 Madaras Márton 30
 Majd Abbas 572
 Major Réka 432
 Maksó Zsaklin Anna 316
 Manasyan Marianna 567
 Marics Dominika Viktória 183
 Marsal Márk 423
 Marton Andrea 86
 Martzy Kinga 21
 Maruszics Erik 249
 Máté András 483, 518
 Mátéffy Sára 259
 Matolcsi Péter 399
 Mátyás Anna Réka 410
 Mede Réka 169
 Merényi Anna Stella 467
 Mérés Anna 481

Merkl Nóra Mária	472	Pallós Áron Domokos	161
Metzger Soma	274	Palócz Márk	489
Mezei Emese	451	Palotás Gyöngyi Adél	267
Mezei Renáta	295	Papp Dávid	203
Mihalicz Zsuzsanna	196	Papp Júlia Eszter	254
Miklósi Bettina	218	Papp Martin	266
Mohácsi Orsolya Anna	452	Papp Zoltán	287
Mohai Ádám	392	Patakfalvi Anita	533
Mohamad Ali Khalil	80	Pecsenya Éva	142
Mohamed Slimen Ben Brahem	172	Perger Míra	44
Molnár Dorka	182	Pertl Huda Katalin	415
Molnár István	525	Péterffy Barnabás	534
Molnár Lilla	37	Petneházi Erzsébet	20
Molnár Míra	68	Pető László	510
Molnár Mónika	129	Pillér Péter Ferenc	376
Monostori Máté	29	Pintér Laura Franciska	285
Morvai Rác Richárd	304	Pintér Noémi Ágnes	107
Muhari Patrik Krisztián	18	Pintér Regina	53
Nagy Angelika	361	Polonyi Bodza	324
Nagy Bertalan	236	Polyák István Mátyás	167
Nagy Dávid Krisztián	342	Pótor Balázs	75
Nagy Gergő	189	Prótár Noémi	84
Nagy Illés	145	Purcsi Adrienn	246
Nagy Johanna Csenge	153	Puskásné Imre Boglárka	283
Nagy Norbert	499	Püski Mónika	282
Nagy Zsolt-Szabolcs	372	Rácz Ráhel Erzsébet	536
Német Klaudió	251	Radics Nóra	158
Németh Lili	147	Rákóczy Krisztina	497
Németh Szilvia	101	Récsei Péter	409
Németh Villő	176	Rékai Anett	174
Németh Zsuzsanna	136	Rodriguez, Julieta Atenas	562
Nyerges Csaba	453	Rudan Kata	373
Nyikos Réka	160	Ruppert Fanni	371
Nyíri Levente Sándor	570	Saghatelyan Lilit	36
Nyíró Szabina	315	Sági Manuéla	364
Oláh Judit Ágnes	568	Sajó Zalán	175
Paál Zoltán	238	Sándor Anna Viola	74
Pálfí Dorottya	388	Sándor Lilla Kamilla	547
Pálházy Ferenc	481	Sánta Ingrid	396
Palkovics Nikolett	166	Schutz Benjamin Jack	156

Siklós Csenge 346
 Simon Eszter 382
 Simon Rebeka Petra 110
 Simon Réka Boglárka 210
 Sipos Ferenc Norbert 404
 Sitku Dorina 76
 Sóczó Viktória 352
 Streicher Laura 425
 Stuka Beatrix 127
 Surányi Anna 357
 Süle Dóra 256
 Sütő Botond 294
 Szabadhegyi Anna 449
 Szabó Ákos 43
 Szabó Bálint 60
 Szabó Bence 318
 Szabó Dorina Szabina 263
 Szabó János 405
 Szabó Krisztina 455
 Szabó Nóra 329
 Szabó Szilárd Ferdinánd 250
 Szadeczky Bence 179
 Szakonyi Dávid 460
 Szántó Száva Marianna 535
 Szász Bernadett 297
 Szász Keve 498
 Szekernyés László 374
 Szekernyés Tünde 454
 Szemerics András 123
 Szendrő Sára 540
 Szentkereszti Máté 277
 Szeverényi András 349
 Szijj Márton 151
 Szilágyi Tibor 359
 Szintai-Major Miklós Gergő 111
 Szlovicsák Béla 389
 Takács Balázs 435
 Takács Kitti 52
 Takács Noel István 526
 Tallárom Réka 548
 Tarnai Csillag 72
 Tátrai Marcell 229
 Tayler, Nicholas Paul Blayney 308
 Teiszler Ádám 303
 Teleki Réka 290
 Tessenyi Zsuzsanna 484
 Tímár Csenge Mária 301
 Tomcsik Nóra 523
 Tóth Bálint 66
 Tóth Dániel 40, 561
 Tóth Miklós 321
 Tóth Noémi Nóra 478
 Tóth Róbert 235
 Tóth Viktória Sára 335
 Tőczik Benedek 48
 Tömő Ákos 63
 Török Ábel 386
 Török Csanád 360
 Törzsök Réka 113
 Trendl Nándor 521
 Tuček Viktor 319
 Túrmezei Márton 91
 Tuzson-Berczeli Tamás 558
 Tüzes Johanna Róza 385
 Ulnyrova Sofia 89
 Urbán Andrea 289
 Urbán Éva 132
 Váczi Virág 344
 Vadas Hanga Napsugár 336
 Váradi Krisztián 551
 Varga Borbála Kincső 194
 Varga Dóra Anna 424
 Vasas Brigitta 362
 Vass Gergely 114
 Vén-Vinceffy Anna 330
 Veres Villó 513
 Vida Tamás 527
 Viola Krisztián 381
 Virág Anna 95
 Virág Nándor 98

Vlasics Bálint 317
Vojter Kitti 354
Voloscuk Renáta 426
Vörös Zsolt 244
Vucskó Vera 105
Zab Tamás Lóránd 245

Zentai Péter 555
Zimmermann Regina 69
Zólyomi Bianka 302
Zsifkovits Zoltán 223
Zsíros Liza 566

A DOLGOZATOK TÉMAVEZETŐI

Adamik Béla 388, 389
Alberti Gábor 100, 264
Albu-Balogh Andrea 455
András Csaba 472, 527, 565
Apjok Vivien 335, 338
B. Szabó János 314
Bába Barbara 362
Báder Petra 512, 513
Baditzné Pálvölgyi Kata 516
Bagi Dániel 294
Bailey, Harry Edward 40, 561
Balajthy Ágnes 75, 282, 289
Balázs Imre József 454
Balázs Péter 496
Bali János 344, 349
Balogh F. András 163, 166
Balogh Gergő 200, 287
Balogh István 334
Bank Barbara 56
Bánkuti Gábor 57
Bárány Attila 278, 316
Baráth Katalin 241
Barna László 137
Bárth Dániel 346
Bartók Béla 62
Bartus Dávid 375
Bathó Gábor 478
Bátyi Szilvia 85
Beaudeon, Lee 408
Bene Krisztián 53, 489, 509

Bengi László 449
Bényei Péter 20
Bényei Tamás 113, 203
Benyovszky Krisztián 188
Berki Tímea 448
Berszán István 195, 291
Bertalan Péter Tamás 250
Beszédes József 373
Bíró Annamária 157
Bódiné Beliznai Kinga 248
Bodó Csanád 543
Bombitz Attila 169
Boros Gábor 283
Bölcskei Andrea 360
Bús Éva 105
Byrappa Ramachandra 30
Cieger András 476
Czajlik Zoltán 434
Czoch Gábor 64
Csanádi-Bognár Szilvia 331
Cseh Dániel 42
Csehy Zoltán 219
Csetényi Korinna 122
Csibi Norbert 244
Csízy Katalin 381
Csoma Mózes 38
Csúr Gábor Attila 175
Darab Ágnes 445
Darida Veronika 537
Daróczi Anikó 176

Dávid Kinga 224, 226, 227
 Dávid Nóra Margaréta 382
 Dégi Zsuzsanna 86
 Dékány Éva 177
 Demeczky Ádám 76
 Dobi Edit 262
 Dobos Csilla 136
 Dóczy Brigitta 89
 Dóla Mónika 100
 Domokos Johanna 536
 Eitler Ágnes 348, 351
 Erdődy Gábor 29
 Erős Vilmos 238
 F. Romhányi Beatrix 320
 Fabiny Tibor 458
 Fajcsák Györgyi 411
 Fajkuszné Kovács Ramóna 414
 Falvay Dávid 230
 Farkas Judit 94, 95
 Farkas Mária Ildikó 420, 422, 423,
 428, 429
 Fazekas István 274
 Fedeles Tamás 317
 Fehér Andrea 23
 Fekete Tamás 361
 Ferenczi Attila 395
 Fodor János 239
 Font Márta 314, 492
 Friczné Terbe Erika 357
 Fuchs Lívia Valéria 340
 Fülöp József 161
 G. Etényi Nóra 305
 Gaál Zoltán Kristóf 516
 Gaál-Szabó Péter 185
 Gálffy László 295, 319
 Gárdos Bálint 125
 Gazdag Vilmos 551
 Gécseg Zsuzsanna 503, 505
 Gergely Attila 424
 Gózszy Zoltán 272, 488
 Guitman Barnabás 302
 Gulyás László Szabolcs 321
 Györke Ágnes 471
 Györkös Attila 301
 Gyuris Norbert 210
 H. Varga Márta 97
 Halm Tamás 82
 Hansági Ágnes 17
 Hartvig Gabriella 110, 210
 Hász-Fehér Katalin 531
 Hattyár Helga 542
 Hegyi Ádám 278
 Hegyi Pál 201
 Hegyi W. György 396, 397, 398, 399,
 400
 Heltai János Imre 553
 Herédi Rebeka 182
 Horváth Csaba Sándor 235
 Horváth Csaba 415
 Horváth Emőke 37, 510
 Horváth Géza 518, 523, 524
 Horváth Kornélia 285, 521
 Horváth László 385, 386
 Horváth Márta 218
 Horváth Miklós 54
 Horváth Orsolya 151
 Horváthy Sára 502
 Hoványi Márton 67
 Huber Máté 545, 549, 555
 Huszthy Bálint 222
 Imre Attila 141
 Ittész Máté 387
 Iványi Zsuzsanna 102
 Jallatyan, Karen 206, 567
 Janczer Dóra 107, 462
 Jászay Tamás 538
 Jávor-Szelid Veronika 254, 256
 Juhász József 251
 Kalla Gábor 368
 Kállay Katalin 108, 127, 460, 461

Karádi Zsolt 71
 Kasza Péter 493
 Kékesi-Kun Árpád 534
 Kelemen Pál 214, 288
 Kenyeresné Pap Kinga Katalin 257
 Kérchy Vera 538
 Kerekes Amália 164
 Keszeg Vilmos 336
 Kincses Katalin Mária 246, 270
 Kiss Attila 464
 Kiss Farkas Gábor 495
 Kiss Mónika 421, 426
 Kleiber Judit 96
 Komár Lajos 405
 Kopócsy Annamária 329
 Kósa Gábor 223
 Kovács Bálint 36, 300, 358, 409
 Kovács Edit 172
 Kovács Gáborján 540
 Kovács Máté 506, 507
 Kovács Sándor 499
 Kökényesi Zsolt 271
 Körmendi Tamás 273, 315, 318
 Krász Lilla 277
 Kricsfalusi Beatrix 156
 Kriston Renáta 145
 Kroó Katalin 519
 Krupp József 288, 392, 394
 Kucserka Zsófia 150
 Kugler Nóra 263
 Kulcsár Valéria 432
 Kulcsár-Szabó Zoltán 452
 Kuspér Judit 24
 Kutasy Mercédesz 140, 514
 Ladányi István 196
 Langó Péter 441
 László Borbála 566
 Lázár Marianna 418, 424
 Lénárt-Muszka Zsuzsanna 126
 Lengyel Imre Zsolt 72, 453
 Lindner Gyula 371
 Lupescu Makó Mária 276
 Maczelka Csaba 104
 Magyarai Sára 259, 343
 Makkai Béla 526
 Mancherz Orsolya 479
 Maticsák Sándor 356
 Mátyus Norbert 231
 Mayer Ingrid 425
 Mecszi Beatrix 412
 Medgyesy-Schmickli Norbert 279,
 483
 Melkovics Tamás 484
 Mészáros Andor Ákos 28, 477
 Mészáros Márton 451
 Mezei Bálint 63
 Mihály Vilma-Irén 130, 465
 Mikola Gyöngyike 528
 Minya Károly 552
 Moise Gabriella 117
 Molnár Angelika 525
 Molnár Gábor Tamás 74
 Murber Ibolya 60, 61, 240
 Murzsa Tímea 68
 Müllner András 560
 Nagy Andor 275
 Nagy Anna 123
 Nagy Balázs 297
 Nagy Mariann 481
 Nagy Roland 177, 179
 Nemes Szilvia 383
 Nemeskey Dávid Márk 84
 Németh T. Enikő 265
 Nyirkos Tamás 48
 Onder Csaba 116
 Orbán Jolán 550
 Orcsik Károly 33
 Orosz-Réti Zsófia 568, 572
 Osztrólczyk Sarolta 285, 290
 Pál Emese 326, 330

Pál Judit 247
 Pálffy Eszter 22
 Pánczél Szilamér Péter 372, 374
 Pap Levente 130, 444, 465
 Pápai Zsolt 558
 Pápista Zsolt 88
 Pataki Éva 133
 Pataki Viktor 283
 Patay-Horváth András 380
 Péteri Éva 325
 Pétervári Máté 486
 Pethő József 91
 Péti Miklós 530
 Pfeiffer Attila 304
 Pieldner Judit 563
 Pintér Károly 564
 Póczos Rita 359
 Pócs Dániel 324
 Prohászka Rád Boróka 129, 154
 Pusztainé Fischl Klára 433
 Rab Virág 245
 Rácz Zsófia 435
 Radvánszky Anikó 198
 Rebrus Péter 81
 Regéczi Ildikó 522
 Reichmann Angelika 114, 211
 Reszegi Katalin 90, 548
 Révész Emese 328
 Rigó Róbert 51
 Ritz Szilvia 170
 Robin Edina 143
 Rudolf Veronika 310, 312
 Sári László 111
 Sárközi Ildikó Gyöngyvér 411
 Sárközy Miklós 299
 Sata Lehel 155
 Scheibl György 147
 Scheibner Tamás 77
 Schein Gábor 194
 Schilde René 252
 Schiller Erzsébet Katalin 212
 Schrek Katalin 31
 Seláf Levente 497
 Sepsi Enikő 535
 Seregi Tamás 284
 Serestély Zalán 157
 Simándi Irén 50
 Simon András 352
 Simon Attila 199
 Simon Gábor 260
 Simon Lajos Zoltán 498
 Sipos Nikolett 208
 Sipőcz Katalin 355
 Sólyom Réka 258
 Soós Anita 184
 Soós Sándor 407
 Starcevic Attila 80
 Stróbl Erzsébet 44
 Szabó Dániel 370
 Szabó Dávid 139
 Szabó Előd 303
 Szabó Éva Eszter 43
 Szabó F. Andrea 128, 189
 Szabó Gergely 543
 Szabó Judit 167
 Szakál Imre 249
 Szamosi Barna 570
 Szarka László 45
 Szathmári Judit 132
 Szávai Dorottya 69
 Szávai Ferenc 237
 Száz Pál 446
 Szécsényi Tibor 98
 Szegedi Eszter 229
 Szentpétery Czeglédy Anita 158, 160
 Szerencsés Károly 52
 Szeverényi Sándor 354
 Szijártó István 234, 478
 Szilágyi Zsófia 66, 186
 Szilágyi Zsolt 236, 342

Szilágyi-Fincicki Noémi 192
Szilágyi Márton 14
Szöllősi Adrienne 174
Szűcs Péter 99
T. Szabó Levente 15, 16, 25, 26, 533
Takács Levente 402
Tapodi Zsuzsanna-Mónika 216, 444
Tátrai Szilárd 84
Timár Andrea 112
Tokaji Zsolt 410
Tóth Ákos 183, 187, 193
Tóth Máté 101
Tóth Péter 364
Tóth Valéria 365
Türk Attila 438, 440, 441
Ureczky Eszter 562
V. Szabó László 153
Vadas András 296
Varga Norbert 486
Varga Sándor 337, 339
Varga Zoltán 509
Varrók Ilona 142
Vaskó Ildikó 266
Verók Attila 308
Vida Tivadar 437
Vilmos Eszter Judit 447
Virovec Viktória 547
Vitekné Balogh Piroška 18, 21
Voelker, Thomas 111
Vörös Gabriella 376
Williams, Thomas 267
Wolf Mária 442
Zabán Márta 16
Zólyomi Gábor 404
Zsámba Renáta 120, 124, 467, 469

RÉSZTVEVŐ INTÉZMÉNYEK ÉS A KÖTETBEN ALKALMAZOTT RÖVIDÍTÉSEIK

II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola (UA IIRFKMF)
A Tan Kapuja Buddhista Főiskola (TKBF)
Apáczai Csere János Elméleti Líceum
Babeş-Bolyai Tudományegyetem (RO BBTE)
Bolyai Farkas Elméleti Líceum
Budapesti Corvinus Egyetem (BCE)
Budapesti Történeti Múzeum
Ciszterci Rend Nagy Lajos Gimnáziuma és Kollégiuma
Comenius Egyetem (SK UKB)
Debreceni Egyetem (DE)
Debreceni Református Hittudományi Egyetem (DRHE)
Digitális Bölcsészeti Kutatóközpont (DBK)
Eötvös Loránd Kutatási Hálózat Bölcsészettudományi Kutatóközpont
Történettudományi Intézet (ELKH BTK TTI)
Eötvös Loránd Tudományegyetem (ELTE)
Eszterházy Károly Katolikus Egyetem (EKKE)
Hopp Ferenc Ázsiai Művészeti Múzeum
Károli Gáspár Református Egyetem (KRE)
Kodolányi János Egyetem (KJE)
Kolozsvári Protestáns Teológiai Intézet (RO KPTI)
Konstantin Filozófus Egyetem (SK KFE)
Maros Megyei Múzeum
Miskolci Egyetem (ME)
Nagy Mózes Elméleti Líceum
Nemzeti Közzolgálati Egyetem (NKE)
Nyelvtudományi Kutatóközpont (NYTK)
Nyíregyházi Egyetem (NYE)
Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem (ORZSE)
Pannon Egyetem (PE)
Pannonhalmi Bencés Gimnázium
Pápai Református Teológiai Akadémia (PRTA)
Partiumi Keresztény Egyetem (RO PKE)
Pázmány Péter Katolikus Egyetem (PPKE)
Pécsi Tudományegyetem (PTE)
Sapientia Erdélyi Magyar Tudományegyetem (RO EMTE)
Selye János Egyetem (SK SJE)
Széchenyi István Egyetem (SZE)
Szegedi Radnóti Miklós Kísérleti Gimnázium
Szegedi Tudományegyetem (SZTE)
Szekszárdi Garay János Gimnázium
Tomori Pál Főiskola (TPF)